

08724

STRAND PRICE

\$ 5.00

Digitized by the Internet Archive
in 2025

FRUGTBARHED

EMILE ZOLA

FRUGTBARHED

ROMAN

AVTORISERET OVERSÆTTELSE FOR DANMARK

KØBENHAVN

A. CHRISTIANSENS FORLAG

MCMIV

POLITIKENS TRYKKERI

I.

I det lille Hus ved Skovens Udkant, hvor de nu snart havde boet en hel Maaned, skyndte Mathæus sig den Morgen med at blive færdig for at naa Janville Station, thi han tog hver Morgen ind til Paris med Syvtoget. Klokken var halv syv, og der var en god Fjerdingvej fra Huset til Stationen. Saa havde han tre Kvarters Kørsel med Toget og en Spaseretur paa lige saa lang Tid fra Nordbanegaarden til Grenelleboulevard, saa at han først kom paa Fabriken ved Halvnitiden.

Nu kyssede han Børnene, der heldigvis sov, ellers var han ikke sluppen tidsnok fra deres kærtegnende Arme, der klyngede sig om hans Hals, mens de Små med Kys og Leg og Latter holdt ham tilbage. Og da han hastig kom tilbage i Sovekamret, fandt han sin Hustru Mariane siddende vaagen, men endnu ikke paaklædt, i Sengen. Hun var staaet op og havde trukket Gardinet fra Vinduet, gennem hvilket den straalende Majsol nu kastede sit varme Lys ind over hendes unge, friske fireogtyveaarige Skønhed. Mathæus, der var tre Aar ældre, tilbad sin Hustru.

„Du ser, jeg maa skynde mig, min søde Pige, jeg er bange, jeg ikke naar det Tog! ... Naa, du kommer vel nok ud af det, du har jo endnu halvanden Franks?“

Hun lo, munter og glad, hun saá yndig ud, som hun sad dér, halvt tilbagelænet mod Hovedgærdet med de runde, bare Arme og det store, skønne, lysebrune Haar, der hang hende ned over Skuldrene.

„Ja, siden det jo heldigvis er den sidste i Maaneden, og du idag faar din Gage! ... Jeg kan godt vente til imorgen med at betale min Smule Klatgæld i Janville. Det er bare kedeligt med Lepailleurs, du véd, dem, jeg køber

Æg og Mælk hos, for de ser altid paa mig, som om de var bange, jeg skulde snyde dem for deres Penge ... Men jeg kommer langt med halvanden Franks — det er jo en hel Formue!“

Og her lo hun atter; de havde giftet sig meget unge, hun var den Gang sytten og han tyve Aar, og hun tog deres Næringssorger med beundringsværdig Ro, skønt de allerede havde fire Børn. Nu strakte hun sine Arme ud imod ham for at faa et Farvelkys.

„Saa, se nu at komme afsted, siden du har Hastværk ... iaften møder jeg dig som sædvanlig paa den lille Bro.“

„Nej, vist ej, du skal meget hellere gaa i din Seng! Du véd jo, at jeg i det allertidligste kan være her hjemme Klokken halv tolv ... Aa, det bliver en drøj Dag. Jeg har maattet love Moranges at spise Frokost hos dem, og Beauchêne har indbudt en Kunde til Middag, en Forretningsmiddag, hvor jeg uafviseligt maa være til Stede ... Gaa du bare i Seng og faa dig en god Sovn, mens du venter paa mig.“

Hun rystede paa Hovedet, vilde intet bestemt Løfte give ham.

„Men du maa endelig ikke glemme at se ind til Værten og fortælle ham, at det regner ned i Bornenes Sovekammer. Séguin du Hordels er min Sandten rige nok, de har virkelig Raad til at udbedre denne Ronne, som vi ærlig og redelig betaler fem Hundrede Franks for om Aaret, saa vi behøver da ikke at lade os odelægge af Regn og Fugtighed.“

„Det er sandt, det havde jeg nær glemt! Jeg skal nok se ind til Séguin du Hordels, det lover jeg dig!“

Men nu havde han slynget Armene om hende, kunde ikke bestemme sig til at gaa. Hun lo hele Tiden, mens hun gengældte hans Kys. Deres Kærlighed var stærk og sund, fuld af den dybeste, inderligste Glæde over at være én Sjæl og ét Legeme.

„Naa, kom nu afsted, gaa nu, min egen Ven ... aa, men husk ogsaa at sige til Constance, at hun, inden hun tager paa Landet, tilbringer en Dag her hos os med Morits.“

„Ja, det skal jeg nok sige ... saa Levvel til iaften, min søde Mariane.“

Endnu en Gang kom han tilbage, trykkede et langt Kys paa hendes Mund og ilede derpaa ud af Døren. Naar han kom til Nordbanegaarden, plejede han at tage en Omnibus, men naar Smalhans, som idag, var til Huse, travede han tappert den lange Vej uden at kny. Desuden var Vejret dejligt og Vejen smuk gennem Lafayettegade, forbi den store Operabygning, Boulevarderne, Royalegade, derefter Concordeplads, Cours la Reine, Alma-broen og Orsaykajen.

Beauchênes Fabrik laa for Enden af Orsaykajen mellem Forbundsgade og Grenelleboulevard. Der var en stor firkantet Grund, og i det ene Hjørne, ud mod Kajen, havde Leo Beauchêne, den nuværende Ejer Alexanders Fader, bygget et stort, smukt Hus af Mursten med Sandstenspyrdelser. Fra Altanerne havde man over Seinen en vid Udsigt over Passys Højder med høje Huse midt i grønne Haver, mens Trocaderopaladset til Højre løftede sine to spinkle Taarne mod Himlen, og naar man gik nedad Forbundsgade saá man dér et beskedent lille Hus med Have, det var den Bolig, der havde været Leo Beauchênes, mens han arbejdede Fabriken opad mod dens nuværende Stilling. Saa kom selve Fabriken og Skurene, en Mængde grimme, graa Bygninger, med himmelhøje Skorstene, der vendte ud mod Grenelleboulevard, hvor en høj Mur uden Vinduer lukkede for Resten af Firkanten.

Familien Beauchêne var allerede godt kendt, den tilvirkede alle Slags Agerbrugsmaskiner, fra de allersværeste til fine, smaa Redskaber, hvis Sammensætning udkrævede den største Nøjagtighed og Omhu. Foruden de faste Arbejdere, nogle Hundrede i Tallet, beskæftigede Fabriken et halvthundrede Kvinder i et særeget Værksted. Indgangen til Værksteder og Kontorer vendte ud til Forbundsgade, gennem en bred Port kunde man se den uhyre store Gaardsplads med den sværtede Brolægning, over hvilken der meget ofte strømmede Smaafloder af kogende Vand. Fra Skorstenene væltede sorte Røgsøjler, og skingrende Piben lød fra de mange Dampføjter, mens en evindelig Rysten og Dirren af selve Jorden røbede det mægtige og travle Maskineris Virksomhed, Arbejdets dumpe Brummen lød hele Dagen ud over Kvarteret.

Da Mathæus rask skraaede over Gaarden for at naa Tegnekontoret, viste det store Ur paa Midterbygningen fem

Minuter over halv ni. Allerede i otte Aar havde han været ansat paa Fabriken, hvor han i en Alder af nitten Aar, efter udmærkede Eksamener ved den tekniske Skole, havde faaet en Plads som Tegner, med en Gage af 100 Franks om Maaneden.

Faderen, Peter Froment, der med sin Hustru Marie havde haft fire Sønner, Johannes, den ældste, saa Mathæus, Markus og Lukas, havde ladet dem følge deres forskellige Kald, idet han dog gjorde sig Umage for at indvirke paa dem, saa at de hver lagde sig efter et eller andet Haandværk. Leo Beauchêne, der havde anlagt Fabriken, var død et Aar i Forvejen, og hans Søn og Efterfølger Alexander havde lige ægtet Frøken Constance Meunier, Datter af en overmaade rig Tapetfabrikant i Maraiskvarteret, dengang Mathæus blev antaget i Forretningen, under en Principal, som selv var meget ung, knap fem Aar ældre end han. Og i hans Hus gjorde han Bekendtskab med Mariane, en fattig Kusine af Alexander, som han et Aar senere giftede sig med.

I en Alder af kun tolv Aar var Mariane som forældreløs Pige kommen i Huset hos Onklen. Hendes Fader Felix Beauchêne, der var et uroligt Hoved, havde, efter mange mislykkede Forsøg paa at gøre sin Lykke, med sin Hustru og sin Datter nedsat sig i Algier, og denne Gang lod det til, at han omsider skulde have Held med sig, thi ved den Gaard, han dyrkede, begyndte han allerede at tjene Penge, da han pludselig blev dræbt tilligemed sin Hustru af en omstreffende Beduinerhorde, der brændte Gaarden og ødelagde Alt, hvad ødelægges kunde. Ved et Vidunder slap den lille Pige levende fra Blodbadet, hun havde ingen at ty til uden sin Farbroder Leo Beauchêne, der ogsaa lige til sin Død viste sig meget god imod den forældreløse Mariane. Men han havde selv Børn: Alexander, der var en ret klodset, men ikke uvenlig Kamerat, og desuden en Datter, Serafine, som var nogle Aar yngre end Alexander. Denne Serafine var en onskabsfuld og fordærvet Skabning paa atten Aar, som heldigvis for Mariane meget snart efter dennes Ankomst forlod sit Fædrenejhem under stor Skandale. Hun løb nemlig bort med en Baron Lowicz, virkelig Baron, men Bedrager og Falskner, med hvem man maatte gifte hende, for at dysse Skandalen ned, og som i Medgift fik 300.000 Franks. Efter

Faderens Død ægtede Alexander Constance, et meget fornuftigt Parti, der bragte ham en halv Million i Medgift, og Mariane befandt sig egentlig ikke vel i Huset efter Fætterens Giftermaal, thi den nye Kusine var en mager, tør og herskesyg Person, som ikke taalte nogen ved Siden af sig i sit Hus.

Saa kom Mathæus, og i et Par Maaneder fremblomstrede mellem de to unge Mennesker en sund, stærk, varm Kærlighed, den kom ikke som et Lyn, der kastede de Elskende i hinandens Favn, nej, deres Følelse voksede frem af Agtelse, Overensstemmelse i Karakter og den Overbevisning om gensidig Lykke, der ene er i Stand til at skabe en uoploselig Forening. Og de giftede sig, himmelglade over at give sig hen til hinanden, uden at medbringe en rød Ore som Medgift. Mathæus fik nu 200 Franks om Maaneden, og hans unge Fætter lod ham skimte Muligheden af i en fjern Fremtid at indtræde i Forretningen søn Parthaver. Imidlertid blev Mathæus Froment, alt som Aarene gik, uundværlig. Den rige Fabriksejers finansielle Stilling undergik en svær Krise. Den Medgift, Faderen for at faa Serafine gift, havde maattet udrede, og andre større Udgifter, som denne fordærvede og oprørske Skabning paadrog Huset, nødvendiggjorde en foreløbig Indskrænkning af Driftskapitalen.

Desuden opdagede man, at Leo Beauchêne havde for sømt at opsætte Testamente, saa at Serafine kunde komme frem med Fordring om Deling, hvorved hun vilde tvinge Broderen til at sælge Fabriken. Paa den Maade vilde Formuen blive splittet, Forretningen ødelagt, og Alexander kunde endnu gyse ved Tanken om den Fare, der havde truet ham, dersom det ikke var lykkedes ham ved en altfor stor Udbetaling at faa Fred for den begærlige Søster. Men der maatte gøres noget for at udfylde det Hul, man havde slaaet paa Kapitalen, og derfor ægtede Alexander den grimme Constance Meunier og hendes halve Million. Alexander var selv en smuk, statelig Fyr, der langt fra var glad over at maatte ægte en Pige, han ofte havde kaldt for en Humlestage, førend han besluttede sig til at fri. Paa en fem, seks Aar blev Alting bragt i Orden, ja Fabrikens Forretninger tog et uhyre Opsving, saa at den frembragte dobbelt saa meget som i Leo Beauchênes Tid, og Mathæus, der som Chef paa Tegnekontoret var bleven en af

de nødvendigste Medarbejdere, fik nu 4200 Franks i aarlig Gage.

Morange, Bogholderen, hvis Kontor stødte op til Mathæus's, stak Hovedet ind ad Døren, saa saare han hørte den unge Mand sætte sig foran sit Tegnebord.

„Hør en Gang, kære Froment, De glemmer vel ikke, at De skal spise Frokost hos os?“

„Nej, vist ej, det er jo en Aftale. Jeg henter Dem Klokken tolv.“

Mathæus satte sig straks til at efterse Tegningen til en Damptærskemaskine, som han selv havde konstrueret, et Mesterværk af Nøjagtighed, Enkelhed og Styrke, og som en stor Godsejer fra Beauce, Hr. Firon-Badinier om Eftermiddagen skulde bese og bedømme.

Døren til Principalens Privatkontor aabnedes nu paa vid Gab, og Beauchênes høje Skikkelse viste sig med det stærkt farvede Ansigt, den smalle Pande og de store, brune, lidt fremstaaende Øjne. Næsen var stor. Læberne tykke, han bar Fuldkæg, et smukt, stort Skæg, som han plejede med stor Omhu; det samme var Tilfældet med Haaret, der var redt hen over Issen for at skjule en ret alvorlig Maane, som skinnede igennem, skønt Alexander ikke var fyldt to og tredive. Han var fra Morgenstunden klædt i sort Diplomatrakke, røg paa en stærk Cigar, og hans malmfulde Stemme, støjende Munterhed og utrættelige Virksomhed robede det kraftige Helbred hos en egenkærlig Levemand, der havde i Sinde at nyde Tilværelsen i Kraft af den Magt, han ejede gennem den Kapital, som skyldtes Andres Arbejde.

„Naa, Froment, er De færdig med den Tegning? Jeg har lige faaet Brev fra Firon-Badinier, at han kommer her Klokken tre. Og saa gaar vi alle tre hen paa en Knejs og spiser en bedre Middag; det er den eneste Maade at lokke Bestillinger fra de Karle, Mad og god Vin maa der til ... hjemme gør Constance altid Vrøvl, saa jeg foretrækker at traktere dem ude af Huset ... De har vel sagt til Mariane, at De ikke kommer hjem til Middag?“

„Selvfølgelig! Hun venter mig først med halvtolv-Toget iaften.“

Beauchêne lod sig med et Brag falde ned paa en Stol.

„Puh! ... Jeg er aldeles udaset! Jeg spiste ude igaar,

kom ikke i Seng før Et. og nu ligger her Bunker af Arbejde til mig! Her maa man være stærk som en Hest."

Hidindtil havde han vist en beundringsværdig Arbejdsdygtighed, var virkelig i Besiddelse af en usædvanlig Modstandskraft og Viljestyrke. Og desuden ejede han en ganske vidunderlig Forretningssans. Førstemand paa Benene hver Morgen, saá han, forudsaa han Alt, fyldte Fabriken med sin Iver og fordoblede hvert Aar Indtægtsposterne, men lige i den sidste Tid saá det ud til, at ogsaa *han* kunde blive træt. Han havde altid levet stærkt, ofret en stor Del af sine Kræfter og sin Tid paa sine Fornøjelser, saa at det nu undertiden kunde hænde, at han erklærede sig „údaset“.

Han betragtede Mathæus.

„De ser Pokkers godt ud. Hvordan bærer De Dem ad med altid at være paa Højde med Situationen?“

Den unge Mand, der nu stod bøjet over sin Tegning, lignede virkelig en ung Eg, slank og kraftig med Frommenternes brede og høje, kuppelformede Pande. Det tætte Haar var kortklippet, Fuldskæget, som krøllede let, bar han tilstudset i en Spids. Ansigtets mest karakteristiske Træk var dog Øjnene, dybe og klare, livlige og tænksomme, for det meste med et muntert Udtryk. Man saá straks, at dette var en Handlingens og Tankens Mand, enkel og glad i Sind og med Hjertet paa rette Sted.

„Aa, ja,“ svarede han leende. „Jeg fører et dydigt Liv!“

Beauchêne sagde ham imod:

„Ros Dem ikke af Deres Dyd! Jeg kalder det min Tro ikke dydigt at have sat fire Børn i Verden, naar man er 27 Aar! Tvillinger oven i Købet! Blasius og Dionysius og Ambrosius og saa den lille Rose! For ikke at tale om den anden lille Pige, der døde kort efter sin Fødsel! Fem! Det er forskrækkeligt, gode Ven! Nej, saa er jeg da fornuftigere, jeg forstaar at begrænse mig!“

Mathæus var saa vant til disse Drillerier fra Fættøren, der altid forargedes over det unge Pafs Mangel paa Fornuft i denne Retning; nu smilede han uden at svare og uden at lade sig forurolige, da Døren atter aabnede sig, og en af Arbejderne, Moineaud, kom ind paa Kontoret. Det var en Mand paa henvend tre og fyrretyve Aar, lavstammet og kraftig, med et rundt Hoved paa en Tyrehals

og med Hænder, der var barkede af fem og tyve Aars Slid. Han stillede Maskiner op og kom for at tale med Principalen om nogle Vanskeligheder ved en ny Mejemaskine. Beauchêne lod ham ikke komme til Orde i sin Forargelse over de talrige Familjer. Han udbrød:

„Og nu De, Moineaud! Hvormange Børn er det, De har?“

„Syv, Hr. Direktør!“ svarede Manden lidt forbløffet. „Og saa tre, som er døde.“

„Altsaa ti! Det er min Sandten nydeligt. Hvordan bærer De Dem ad for at skaffe Føden til saadan en Flok!“

Moineaud smilede med Arbejderens glade, ubekymrede Mine. Børnene, ja de kom jo saadan af sig selv, og han havde egentlig ikke noget mod at have dem myldrende i Reden, desuden kunde de ogsaa arbejde og fortjene lidt selv, men han mente, det var klogest at undskylde sig med en Spøg, derfor sagde han:

„Med Forlov, Hr. Direktør, det er min Kone, og ikke mig, der har faaet dem!“

Alle tre maatte le, og da Manden havde forebragt dem sit Ærinde, fulgte baade Mathæus og Beauchêne med ham for at se, hvad der var i Vejen med Maskinen.

De skulde netop til at dreje ind i en lang Gang, da Principalen fik Lyst til, som han plejede, at kigge ind i Kvindernes Værksted, en stor Sal, hvor de ved Poleringen beskæftigede Arbejdersker, iforte lange, sorte Bluser, sad i to Rækker ved deres Borde. Næsten alle var de unge, nogle smukke, men de fleste saå simple og grove ud.

Under Arbejdet skulde der herske fuldstændig Tavs-
hed: ikke desto mindre gik Munden paa dem Allesammen, men da Principalen viste sig, tav de: kun én, der sad med Ryggen til Døren, var saa optagen af Skænderi, at hun vedblev. Det var netop de to af Moineauds Dotre, der var uenige. Den yngste, Euphrasia, hende, der brugte Mund, var en mager, syttenaars Pige, med farveløst Haar og langt, smalt Ansigt: hun saå ud til at være dygtig ondsksfuld, mens den anden, Norine, knap nitten Aar, var en smuk Pige, lyshaaret som Søsteren, med klar Hud og en dejlig, fyldig Skikkelse, en af disse solvarme Skabninger, i hvis krusede Haar og sorte Øjne Pariserarbejderskens Friskhed og Livlighed straalte som en Foraarsdag. Hun sad ganske rolig og lod Søsteren skri-
ge

op, glad over at bringe hende i Forlegenhed. Og Beauchène maatte selv skride ind. I Almindelighed viste han sig meget streng overfor Kvinderne: det var hans Princip, at en Arbejdsgiver ødelægger sin Myndighed, dersom han spøger med sine Arbejdersker. Og skønt han ellers var bekendt for at være kvindekær nok, kunde Ingen hidindtil beskyldte ham for noget Slags Samkvem med hans Polerersker.

Den unge Pige vendte sig forskrækket om, og halvkvalt af Arrigskab tilkastede hun Søsteren et hadefuldt Blik, fordi denne ikke havde varet hende i Tide. Men Norine lod sig ikke forstyrre; i Bevidstheden om sin Skønhed saá hun Principalen lige ind i Ansigtet, sikker paa, at hun Intet behovede at frygte. Deres Øjne mødtes i et langt Blik, saa tog Beauchène sig sammen og vedblev i en vred Tone, men med lidt stærkere Farve i Kinderne:

„Saa saare den Opsynshavende vender Jer Ryggen, gaar Munden paa Jer som en Kværn! Tag Jer i Agt, ellers faar I med mig at bestille!“

Moineaud overværede Oprinet, som om det aldeles ikke kom ham ved, og fulgte uden at sige et Ord til sine Dotre med de to Herrer, der nu under Dødsstillehed gik ud af Værkstedet.

Efter at Vanskeligheden ved Opstillingen var klaret, og Moineaud havde faaet sine Ordre, gik Beauchène op i sin Bolig, ledsaget af Mathæus, der vilde bringe Constance sin Kones Indbydelse. Et Galleri satte de sværte Fabrikbygninger i Forbindelse med Direktørens smukke Hus ud til Kajen.

Dér fandt de Constance i en lille med gult Atlask betrukken Dagligstue, som hun holdt meget af, og hvor hun nu sad ved Siden af en Sofa, paa hvilken hendes eneste tilbedte Barn, en syvaars Dreng, laa udstrakt.

„Morits er da ikke syg,“ spurgte Mathæus.

Drengen var stor af sin Alder og sværtbygget, han havde en paafaldende Lighed med Faderen, kun var hans Underansigt grovere, men han var bleg, hans Øjenlaag var tunge, og om Øjnene laa mørke Skygger. Moderen — „Humlestagen“ — en lille, mørkhaaret Dame, gulladen, mager og vissen, skønt hun kun var 26 Aar, sad og rugede over ham med en Mine, der udtrykte egenkærlig Stoltthed.

„Nej, han fejler aldrig noget!“ svarede hun. „Men

han klagede over lidt Træthed i Benene. Derfor lagde jeg ham hen, og jeg har skrevet til Doktor Boutan om at se herind.“

„Aa,“ lo Beauchêne. „Damerne er alle ens! Det Barn er stærk som en Hest! Jeg gad vide, hvad der skulde kunne bide paa saadan en Knippel!“

I dette Øjeblik kom Doktor Boutan netop ind. Det var en svær, fyrretyveaarig Herre, med meget kloge Øjne i et bredt, glatrøget Ansigt, der udtrykte stor Godhed. Han saå opmærksomt paa Drengen, følte paa ham, bankede paa hans Bryst og sagde derpaa i en velvillig, men dog alvorlig Tone:

„Nej, her er intet i Vejen! Han er vokset stærkt, og en Vinter i Paris kan nok tage Farven fra Kinderne paa en saadan Fyr. Jeg haaber, et Par Maaneder i frisk Landluft skal bringe ham paa Fode igen.“

„Dér ser du selv,“ raabte Beauchêne.

Constance sad med Barnets Haand i sin; Morits havde atter lagt sig ned og lukkede Øjnene med en træt Mine, nu smilede Moderen til Doktoren, hendes Smil lyste op i det langtfra smukke Ansigt og viste, at hun godt kunde være elskværdig, naar det passede hende.

Doktoren satte sig ned, han kunde lide at faa sig en Passiar med gode Venner. Som Fødselshjælper og Bornelege var han sine Patienters Skriftefader, kendte Familiehemmeligheder og var Husven hos de fleste af sine Klienter. Han havde tilset Constance, da hendes eneste Barn blev født, og ligeledes Mariane ved hendes fire Barselse.

Mathæus stod og ventede paa en Lejlighed til at komme frem med sin Indbydelse.

„Saa skal De altsaa snart afsted,“ sagde han. „Men inden De tager bort, vilde det glæde min Hustru og mig, om De vilde tilbringe en Søndag hos os, vi vilde gerne vise Dem vor Landhusholdning!“

Han tilføjede nogle spøgende Bemærkninger om deres farvelige Husholdning, fortalte, at de endnu ikke var naaede længere end til et Dusin Tallerkener og fem Æggebagere. Men Beauchêne faldt ham i Talen, han kendte Huset i Janville, da han hvert Aar gik paa Harejagt paa den Kant af Landet.

„De véd jo, at Séguin er min gode Ven. Jeg har

flere Gange spist Frokost i den Pavillon! ... Det er en Rønne!"

Nu kom Constance i Tanker om, at Fru Séguin, Valentine, som hun kaldte hende, ogsaa havde sagt, at Huset var saa gyseligt forfaldent. Doktoren, der med et Smil havde hørt til, blandede sig nu i Samtalen.

„Fru Séguin er en af mine Patienter, efter hendes sidste Barselseng raadede jeg hende saamænd til at bo i den Pavillon for at komme til Kræfter! Luften er storartet, og Børnene vokser vist op derude som Paddehatte!"

Atter tog Beauchêne fat paa sine Drillerier.

„Tag Dem i Agt, Mathæus! De faar saamænd snart Numer fem, dersom De bliver boende i Janville!"

„Aa," udbød Constance i en fortørnet Tone, „det vilde da virkelig være *for* galt! Jeg haaber, Mariane bliver ved de fire! Desuden," føjede hun til med borgerlig Snærperi, en Følge af hendes strænge Opdragelse, „vilde det næsten være upassende! Naar jeg ser Folk komme anstigende med saadan et Slæng bagefter sig, oprøres jeg formelig. Det er mig, som om jeg saå en hel Flok Drukkenbolte, ja, det er næsten værre!"

Atter lo Beauchêne, skønt han vist ikke her var ganske enig med Fruen. Forresten gjorde hendes dydige Harme intet Indtryk paa Mathæus; Mariane og Constance havde aldrig stemmet overens, dertil var de altfor forskellige, og han tog disse Angreb som Spøg, da han nødigt vilde blive vred og bryde med sin Fætter.

„Ja," svarede han derfor, „De har Ret, det vilde sandelig være for galt, men dersom Ulykken alligevel skete, maatte man jo finde sig i at faa Numer fem ogsaa!"

Beauchêne blev ivrig, dette Emne var et af dem, han indbildte sig at forstaa til Bunds, og han behandlede det gerne. Han afviste først Boutan, der var kendt som Forsvarer for talrige Børneflokke, idet han spøgende erklærede, at en Fødselshjælper i Embeds Medfør i denne Sag maatte betragtes som partisk. Derefter afleverede han alt, hvad han vidste om Malthus's Teorier, om Jorden, der i mindre end to Aarhundreder vilde blive truet med Hungersnød paa Grund af Overbefolkning. Det var de Fattiges egen Skyld, dersom de sultede, de maatte sandelig indskrænke sig til at have de Børn, de kunde føde og klæde. De Rige, imod hvem man rottede saa mange uretfærdige

Beskyldninger, bar ikke Ansvar for den herskende Elen-dighed, det var dem, der bar sig fornuftig ad og handlede som gode Borgere ved at begrænse sig. Og han saá sig triumferende om, han havde intet at bebrejde sig, hans finansielle Tilstand foruroligede ham ikke, det var værst for de Fattige, der absolut vilde blive i deres Elendighed !

Det nyttede ikke, at Doktoren gendrev hans Paastande, forklarede ham, at Malthus's Teori var omstyrtet, da hans Beregninger hvilede paa den mulige Stigen og ikke paa den virkelige, det nyttede heller ikke, han beviste, at den økonomiske Krise havde sin Grund i den fejlagtige For-delning af Formuerne under et kapitalistisk System, og at den frugtbare Jord godt kunde fode en lykkelig Menne-skehed, saa saare Formue og Arbejde fordeltes retfærdigt : den anden vilde intet høre, han syltede sig velbehageligt ned i sin Egenkærlighed, erklærede, at alt slet ikke kom ham ved, at *hans* Samvittighed var rolig, at han ikke folte mindste Anger over at være en rig Mand, og at de, der virkelig vilde have Penge, kunde gøre som han.

„Saa er det altsaa med Ro og Overlag, at De imødeser Frankrigs Tilintetgørelse ?“ sagde Boutan lidt ironisk. „I England, Tyskland og Rusland er der bestandig Stigning i Folkemængden, mens der hos os er en aldeles foruro-ligende Aftagen. Efter vor Folkemængde indtager vi alle-rede en lav Rang i Evropa, og nutildags er Antallet mere end nogensinde af Vigtighed. Man har udregnet, at der i hver Familie skal være fire Born, for at et Folk kan vokse og trives. De har kun *et* Barn, altsaa er De ikke nogen god Borger!“

Beauchêne var lige ved at kvæles af Raseri.

„Hvad ! Jeg ! Ikke nogen god Borger ! Jeg, der er nær ved at slide mig op, jeg, der endog sælger Maskiner til Ud-landet ! Ganske vist kender jeg Folk i min Kres, der mage-lig havde Raad til fire Born, og jeg indrømmer, at de burde have dem ... men jeg, bedste Ven, jeg kan aldeles ikke tillade mig Sligt ! De véd jo lige saa vel som jeg, at det slet ikke gaar an i min Stilling !“

Og nu kom han med sin gamle Lidelseshistorie, for-talte, hvorledes Forretningen nær var gaaet til Grunde, bare fordi han uheldigvis havde haft denne Søster. Sera-fine havde baaret sig skurkagtigt ad : først Medgiften, saa Fordring paa Deling efter Faderens Død, Fabriken frelst

ved en frygtelig stor Udbetaling til hende, et Offer, man længe havde kunnet føle. Og nu skulde han, *han*, være ligesaa uforsigtig som sin Fader, risikere at give sin Dreng en Søster, der maaske en skønne Dag kunde bringe ham til at gaa fra Hus og Gaard. Nej, nej, siden Loven nu en Gang *var* saa urimelig, skulde han nok passa paa, Moritz ikke fik nogen at dele med! Hans Søn skulde være ene-raadig over den Formue, hans Fader havde efterladt ham, og som han vilde efterlade Moritz ti Gange fordoblet! Han ønskede at se sin Søn som en hovedrig Mand, siden Penge nutildags var det eneste, der gav Mennesker Magt.

Constance sad hele Tiden med Barnets Haand i sin, mens hendes Blik hvilede paa det blege Ansigt med et Udtryk, der røbede lidenskabeligt Hovmod, ligesaa heftigt og ligesaa krigersk som de gamle Adelsmænds Stolthed. Alt for dette ene Barn, han skulde være stor og mægtig, herske over en ny Verden!

„Vær du kun ganske rolig, min egen Dreng! Du skal hverken faa Broder eller Søster. Det skal Mama nok sørge for!“

Beauchêne blev igen munter ved Fruens Forsikring, han højede sig ogsaa ned over Drengen, kyssede ham og sagde:

„Dér hører du selv! Vi skal nok jage Storken væk!“

Mathæus lyttede tavs og alvorlig til denne Samtale, thi han forstod godt dette Spørgsmaals Vigtighed, efter hans Mening var det afgørende for Menneskehedens Skæbne. Intetsteds er der sket Fremskridt, som ikke for-aarsages af en større Stigen af Fødsler. Naar Folkene udvikles, naar Civilisationen stiger, er det altid, fordi Fødslernes Antal bliver stort i Forhold til Folkemængden, og Fremtidens Udvikling, Sandheden og Retfærdigheden, mon den ikke vilde bane sig Vej ved de Fattiges oprørende Frugtbarehed: ved den Strøm af Arbejderbørn, der myldrer frem? Alt dette stod ikke ganske klart for Mathæus, han var en Smule forlegen ved Tanken om sine fire Børn, lidt urolig ved de uomtvistelig fornuftige Raad, der rummedes i Beauchênes Drillerier. Men hans Tro paa Livet stred imod, han havde den Overbevisning, at jo mere Liv, der var, desto større Lykke naaedes. En Skabning kommer til Verden for at skabe, for at give Liv til Andre, mang-

foldiggøre Livet, og der er altid Glæde hos Arbejderen, der har udført sit Hverv.

„Saa stoler Mariane og jeg paa, at De kommer ud og besøger os i Janville en Søndag, inden De tager paa Landet?“

Han fik endnu intet Svar, thi en Tjener traadte ind med den Besked, at en Kone med et Barn paa Armen bad om at faa Fruen i Tale, og da Beauchêne gennem den aabne Dør genkendte Moineauds Kone, lod han hende træde ind. Boutan, der havde rejst sig for at tage Afsked, saá vist paa Konen og blev.

Madam Moineaud var tyk og lavstammet som Manden, omkring de Fyrre, men udslidt og ældet før Tiden, med graalig Hud, falmede Øjne, tyndt og afbleget Haar, med et slapt Træk om Munden, hvor mange Tænder manglede. Hendes talrige Barnefødsler havde odelagt Figuren, og hun lod ikke til at bryde sig om sit Ydre.

„Naa, min gode Kone, hvad er det saa, De vil?“ spurgte Constance.

Konen stod ganske forbløffet ved Synet af alle de Fremmede, som hun ikke havde ventet at træffe her. Hun tav, hun havde haabet at kunne tale alene med Fruen.

„Er det den sidste?“ spurgte nu Beauchêne, idet han betragtede det blege, usselige Barn, hun havde paa Armen.

„Ja, Hr. Direktør! Det er lille Alfred, han er kun ti Maaneder, men jeg har allerede vænnet ham fra, fordi jeg ikke havde Mælk til ham! Først denne her kom der ni andre, hvoraf jeg har mistet de tre. Den ældste, Eugen, er Militær, Pøkker i Vold ovre i Tonkin. Mine to store Piger, Norine og Euphrasia, har De paa Polerstuen. Og jeg har tre hjemme: Victor er femten, Cecilie og Irma, 10 og 7 Aar ... Saa var jeg da fri i nogle Aar, jeg haabede, det nu skulde være forbi ... og det var jo en Lykke! Men saa kommer denne Lille her, da jeg var over de fyrre, det er virkelig for galt! Vorherre, han er virkelig for haard ved min stakkels Mand og mig!“

Beauchêne smilede:

„Hør, Madam Moineaud, Deres Mand siger, det er Dem, der faar alle de Børn!“

„Aa ja, jeg kender ham, han kan sagtens gøre Løjer, men derfor er det lige kedsommeligt og besværligt. I Førstningen var jeg sommetider ved at blive forstyrret i

Hovedet, men man værner sig jo paa en Maade til det ... Og saa er Moineaud jo en ordentlig, ædruelig Mand, og man vil jo nødig gøre ham imod, naar det kan undgaas, ikke?"

Nu blandede Doktoren sig i Samtalen, han saá ikke paa Beauchène, men det var godt at mærke, at han morede sig med at efterabe Fabrikantens Harne over Arbejdernes talrige Borneflok. Han lod, som om han vilde skænde paa Konen, forklarede hende, at det var hendes Fejl altsammen, for naar man virkelig vil frem i Verden, belemrer man sig ikke med saadant et Slæng. Og den stakkels Kone gav ham Ret, sagde i en sørgmodig Tone, at det aldrig i Livet kunde falde hende ind at gøre sin Lykke, Moineaud havde aldrig bildt sig ind, at han kunde blive Minister, og saa var det egentlig lige fedt, om man havde et halvt Dusin Børn mere eller mindre paa Halsen, det var snarere en Hjælp, naar de kunde tjene lidt til Føde og Klæder.

Beauchène sagde Ingenting, han gik op og ned ad Gulvet. Et Øjeblik herskede der en uhyggelig Tavshed, saa skyndte Constance sig at sige:

„Jamen, hvad var det nu, De vilde bede mig om, lille Madam Moineaud?"

„Aa, Frue, det var noget, Moineaud ikke selv turde tale med Hr. Direktøren om! Jeg haabede at træffe Fruen alene, for at bede Dem lægge et godt Ord ind for os; vi vilde nemlig bede Dem gøre os en stor, stor Tjeneste, vi vilde være saa taknemlige, dersom Victor maatte faa Arbejde paa Fabriken ..."

„Jamen, han er kun femten Aar," faldt Beauchène hende i Talen. „De maa vente, til han bliver seksten, det er uomgængeligt!"

„Ja vist! Men kunde man ikke lyve en lille Smule? Vi trænger saa svært!"

„Nej, det kan ikke lade sig gøre!"

Store Taarer steg Konen op i Øjnene. Mathæus, der med spændt Opmærksomhed lyttede til, blev ganske bevæget. Ak, den stakkels Moder, der kom og bød sit umyndige Barn frem til Slid og Arbejde, inderi han var moden til at taale det! Moderen, der vilde lyve for at omgaa den Lov, som skulde beskytte hende og hendes!

Da Madam Moineaud var gaaet bort i Fortvivlelse,

talte Doktoren videre om Børns og Kvinders Arbejde paa Fabrikerne. Efter det første Barns Fødsel maa Konen blive ved Hjemmet — hun maa passe paa Barnet og paa sig selv, ellers ødelægger hun baade sig og den Lille. Og naar Børnene gaar for tidligt paa Arbejde, bliver de en Aarsag til en uretfærdig Nedsættelse af Lønnen. Derefter talte han videre om Overbefolkning i Arbejderklassen, der intet har at risikere og intet at haabe. Og *dennu* Stigning af Fødsler i Forhold til Folketallet er jo uimodsigelig skadelig — det er jo kun at sætte forsultne og oprørske Skabninger ind i Verden!

„Aa, Doktor, De maa endelig ikke tro, jeg ikke forstaar, hvad De mener,“ sagde Beauchêne endelig uden at fare op. „De vil have mig til at modsige mig selv! Faa mig til at indrømme, at jeg taaler Moineauds syv Born, fordi jeg trænger til Arbejdere, mens jeg selv ved ikke at ville have flere end det ene Barn lemlæster Familien for ikke at dele min Formue! Man kalder jo Frankrig: Landet med Enestesønner, ikke? Naa, lad saa være! Men bedste Doktor, det Spørgsmaal er saa indviklet, og De véd selv, at *jeg* har soleklar Ret!“

Saa gik han videre i Teksten, slog sig for Brystet, raabte op om, at han var baade liberal og Demokrat, rede til selv at fordre alle mulige rimelige Fremskridt! Han var den første til at gore Indrømmelser! Selvfølgelig maatte der fødes Born, ellers fik man hverken Soldater eller Fabrikarbejdere, men de højere Klasser havde da ogsaa Pligter, *han* talte og domte som Rigmand, som konservativ Natur, der bliver staaende ved en allerede erhvervet Formue.

Nu gik den brutale Sandhed op for Mathæus: Kapitalen maa have Arbejdere, maa paa Trods af alt opmuntr de lønnede, lavere Klassers Frugtbarhed for at kunne drage varig Fordel af den. Loven byder, at der skal være for mange Born, for at man kan faa Arbejdere nok. Spekulationen med Lønningerne berøver Arbejdet dets Adel, faar Folk til at betragte det som den største Plage, medens det burde være det højeste Gode. *Dér* ligger Kræftskaden i Samfundet: paa den ene Side staar de Rige med deres Enestesønner, der ustandselig puger Penge sammen, paa den anden de Fattige, der med deres uordnede Frugtbarhed spreder det lidt, de kan tjene. Hvis Arbejdet kom til den

Ære, der tilkommer det, hvis en retfærdig Formuesfordeling kunde iværksættes, vilde der komme Ligevægt i Samfundet. Ellers vil det ende med Oprør, derfor hører man stadig Uvejret rykke nærmere, medens det store, gamle, halvraadne Samfundsmaskineri knager i alle sine Fuger.

Imidlertid blev Beauchêne stadig mere storslaaet i sine Udtalelser. Han erkendte, at Affolkningen tog til paa en foruroligende Maade, talte om dens mange Aarsager, om Alkoholisme, om Militarisme, om Dødelighed blandt Nyfødte osv. Derefter angav han Midler til Bekæmpelse af Samfundsondet: Formindskelse af Skatter, en større Frihed i testamentariske Bestemmelser, et Gennemsyn af Loven om Ægteskab, for ikke at glemme Mødrenes Tilladelse til at angive Barnefaderen.

Boutan faldt ham endelig i Talen:

„Alt det dér vil ikke nytte noget! Det er selve Sæderne, som maa forandres, Skønhedsbegrebet, Moralen! Hvis Frankrigs Befolkning tager af, er det, fordi Landet selv vil affolkes. Altsaa maa man simpelthen faa det til at have en anden Vilje! Men det er min Tro ikke let, det er jo at forvandle en hel Verden!“

Mathæus udbrod i en glad og tillidsfuld Tone:

„Saa lad os gøre det! Jeg har sandelig allerede begyndt!“

Med en gnaven Mine svarede Constance endelig paa hans Indbydelse. Hun skulde gøre, hvad hun kunde, men hun havde saa travlt, at hun ikke vilde love noget bestemt.

Før Doktoren gik, klappede han venligt Morits paa Kinden: Drengen, der under Samtalen havde ligget og døset, løftede de tunge Ojenlaag, og Beauchêne maatte paany aflevere en Vittighed:

„Saa, hører du, lille Morits, Mama vil en af de allerførste Dage tale med Storken om at bringe dig en Søster!“

Men Barnet gav sig til at skrigе og græde paa det ynkeligste:

„Nej, det maa den ikke, jeg vil slet ikke have en Søster!“

Constance bøjede sig over ham, det tørre, magre Ansigt straaede af lidenskabelig Omhed, medens hun kysede og klappede ham.

„Vist ikke nej, min søde Dreng! Du ser jo, at det Hele er Papas Spøg ... Aldrig, aldrig, det lover jeg dig!“

Beauchêne fulgte Lægen ud. Han vedblev at spøge, glad ved sig selv og ved Andre, vis paa at have ordnet sin Tilværelse og sine Nydelser paa allerbedste Maade.

„Farvel, Doktor, De er vel ikke vred paa mig? Og hør nu lidt, dersom man endelig *vilde* have flere Born, er der jo Tid nok, hvad?“

„Nej, bedste Ven, ikke altid!“ svarede Boutan, idet han gik ud.

Svaret faldt fra hans Læber, klart, skarpt, som et Oksehug. Og Moderen, der havde taget Morits paa Sko-det, satte ham ned og bad ham gaa hen at lege.

En Time efter, Klokken var lidt over tolv, da Mathæus, som var bleven forsinket i Fabriken, vilde gaa op for at hente Morange, fik han det Indfald at skyde Genvej gennem Polerstuen. Og dér saå han i den lange og øde Sal et overraskende Optrin. Norine, der under et eller andet Paaskud var bleven tilbage, laa tilbagelænet i Beauchênes Arm, medens han heftigt trykkede sin Mund mod hendes Læber. De hviskede sammen, satte vel sagtens hinanden Stævne et eller andet Sted. Saa fik de Øje paa Mathæus og blev lamslaaede af Forskrækkelse. Og han ilede bort, saa hastigt han kunde; han var overmaade ked af at være blevet Vidne til et saadant Optrin og at have opdaget denne Hemmelighed.

II.

Førstebogholderen Morange var en Mand paa 38 Aar, skaldet og graasprængt, men hans prægtige, vifteformige Skæg, af hvilket han var meget stolt, var endnu brunt. Runde, klare Øjne, en lige Næse, en ret smukt tegnet Mund havde som ung skaffet ham Ry for Skønhed, og han var stedse meget omhyggelig med sin Person og sin Klædedragt, bar altid blank, sort, høj Hat, som det passer sig for en betroet Mand i et stort Hus.

„De kender ikke vor nye Lejlighed,“ sagde han til Mathæus, da de fulgtes ad. „Aa, den er aldeles nydelig,

nu skal De selv se. Og kun to Skridt fra Forretningen; fire Minuter bruger jeg for at komme hjem!"

Morange var Søn af en tarvelig Kommis, der var død efter 40 Aars trang Kontortilværelse. Han havde giftet sig med en ung Pige af sin egen Stand, Valeria Duchemin, hvis Fader havde været saa uheldig at skaffe sig og sin Hustru fire Døtre paa Halsen, saa at deres Tilværelse var bleven et sandt Helvede med alle mulige Bekymringer og Næringssorger. Valeria, den ældste, en smuk, fremadstræbende Pige, havde haft den Lykke uden Medgift at ægte den smukke, hæderlige og arbejdsomme Morange, og denne heldige Begyndelse havde opmuntret hendes Ærgerrighed, hun haabede at hæve sig over Smaaaborgerstanden, ønskede at faa en Søn, der saa skulde være enten Jurist eller Læge. Desværre blev Barnet kun en Pige, og hun fik en uovervindelig Rædsel for at lide samme Skæbne som Moderen, sidde hen i smaa Kaar med fire Døtre. Derfor tog hendes Lykkedrøm en anden Form, nu vilde hun ikke have flere Børn end den lille Regine, hun vilde gøre alt, for at Manden kunde komme i saa stor en Stilling, at Regine ved Hjælp af en smuk Medgift kunde gøre et godt Parti, der aabnede hende Døren til de højere Samfundslag, efter hvilke hun altid havde higet. Morange, svag og kærlig og forelsket i sin Kone, som han var, havde efterhaanden faaet de samme Anskuelser som hun, og han arbejdede ihærdigt for hurtigst muligt at komme op ad Samfundsstigen. I otte Aar havde han nu været i Beauchênes Forretning, endnu tjente han kun 5000 Franks om Aaret, og han var i Grunden fortvivlet, thi med den Gage kunde hverken han eller Valeria haabe paa at se deres ærgerrige Planer blive til Virkelighed.

„Se!“ udbød han, da de var komne et Par hundrede Alen henad Grenelleboulevard. „Kan De se det nye Hus henne paa Hjørnet? Synes De ikke, det ser flot ud?“

Mathæus fik Øje paa et af disse høje, nymodens Huse, med Altaner og Stukprydelser, der stod saa daarligt til Kvarterets smaa og tarvelige Bygninger.

„Det er formelig et Slot!“ svarede han for at glæde Morange, der kroede sig.

„Vent bare, til De ser Opgangen! Vi bor paa femte Sal! Men ad en saadan Trappe mærker man knap, at man maa saa højt til Vejrs!“

Og han førte sin Gæst ind i Forstuen, som var den et Tempel. Væggene glinsede, der var Tæpper paa Trappen og farvede Ruder i Vinduerne, og da de endelig naaede femte Sal, stak han Nøglen i Døren og gentog henrykt :

„Nu skal De selv se ! Nu skal De bare se !“

Konen og Datteren havde sagtens staaet paa Vagt i Vinduet, thi de viste sig straks. Valeria var 32 Aar, men hun saå meget yngre ud, med et smukt og elskværdigt, smilende Ansigt, indrammet af et svært, brunt Haar : Figuren var maaske en Smule for fyldig, men hun havde dejlige Arme og Skuldre, der var Moranges Stolthed. naar hun viste sig nedringet. Den tolvaarige Regine var Moderens udtrykte Billede : samme milde, venlige Ansigt, maaske lidt mere aflangt, samme svære, mørke Haarvækst.

„Det var rigtig smukt af Dem, Hr. Froment, at komme hjem med Morange idag,“ sagde Fruen og trykkede begge Mathæus' Hænder. „Det var kedeligt, at Deres Kone ikke kunde gøre os den Fornøjelse med det samme ! ... Regine, tag Hr. Froments Hat og Stok.“

Saa vedblev hun :

„De ser, hvor lyst og venligt Forværelset er ! ... Og hør, mens de blødkogte Æg bliver færdige, kunde jeg vise Dem vor Lejlighed — saa er det overstaaet, og De har et Indtryk af, hvor De befinder Dem.“

Hun kom med dette Forslag i saa venlig en Tone, og Morange smilede saa triumferende, at Mathæus gerne føjede dem og lod dem forevise sig de Herligheder, der gjorde dem saa stolte. Først var der Dagligstuen. Hjørnestuen, med perlegraat, guldblomstret Tapet og Rokomobler, hvidlakeret Fabriksarbejde, hvor Palisanderklaveret dannede en tung, mørk Plet. Derefter, ud til Grenelleboulevard, Regines Værelse, lyseblaat med bonet, lyst Fyrretræsmoblement, net og ungdommeligt. Sovekamret var lille, laa ved Enden af Lejligheden paa den anden Side Spisestuen : der var gule Gardiner og Seng, Spejlskab, Toiletmobel af Tujatræ. Endelig kom Spisestuen med de evindelige Egetræsmobler og en stærkt forgyldt Hængelampe, der straaede som en Sol over Bordet, hvor alting skinnede rent og velpudset.

„De bør jo aldeles storartet,“ udbrød Mathæus for at være høflig. „Det er en ganske nydelig Lejlighed !“

Fader, Moder og Datter var henrykte ; de kunde ikke

blive trætte af at vise ham om og udpege de forskellige Ting.

Hvad der især slog Mathæus, var hele Boligens banale Præg, intet nyt, intet selvstændigt, alt havde han set før, selv Nipsgenstandene stod ordnede paa en vedtagen Maade. Saa faldt det ham pludselig ind, at det var Beauchênes, som Moranges maaske ubevidst havde efterlignet i den Ærgerrighed, der pinte dem. Og skønt Bogholderens kun havde Raad til at skaffe sig Sager, der fabrikeredes i dusinvis, var de dog glade ved at tro, de saaledes nærmede sig den Klasse, der indgød dem en med Beundring blandet Misundelse.

„Og saa,“ vedblev Morange, idet han aabnede Spise-stuevinduet, „saa har vi dette Syn!“

Rundt om Lejligheden lob en Altan, og fra dens svimlende Højde var der virkelig en vidunderlig smuk Udsigt over Seinen og Passy, samme Udsigt som fra Beauchênes Vinduer, men endnu videre. Valeria kom ogsaa hen til dem med den Bemærkning:

„Ikke sandt? Det er storartet — det er noget andet end de tre, fire usle Træer, man ser fra Kajen!“

Nu bragte Pigen Æggene ind; de satte sig tilbords, medens Morange i overstrømmende Stolthed meddelte Mathæus, at disse Herligheder kostede ham 1600 Franks om Aaret. Det var Roverkøb, skønt denne Leje hvilede ret tungt paa Budgettet. Mathæus forstod saa godt, at han kun var bleven indbudt for at se denne Pragt, og det morede ham at lægge Mærke til de brave Menneskers Tilfredshed. Han selv var aldeles blottet for den Art Ærgerrighed, misundte aldrig andre deres Luksus, var fornøjet med at leve tarveligt mellem Børnene med sin Mariane, kunde slet ikke fatte, at man saaledes pintes af Lyst til at synes mere, end man var, men han saa smilende paa det hele uden Harme, smilende en Smule sørgmodigt.

Valeria var iført en let Raasilkekjole med gule Småblomster, medens lille Regine, der altid var fiks og moderne, havde en ny, blaa Lærredskjole med Broderier. Ogsaa Frokosten var finere end nødvendigt: efter Æggene kom Fisketunge, saa Koteletter og derpaa Asparges. Talen kom straks til at dreje sig om Janville.

„Og Børnene, de har det vel godt! Ja, det er nogle

prægtige Smaafolk! ... De er jo fornøjet paa Landet! Der er rart, men jeg tror, jeg vilde kede mig, De har jo ingen Adspredelser derude. Men vi vil naturligvis med største Glæde besøge Dem, siden Fru Froment er saa elskværdig at indbyde os."

Derefter faldt Talen paa Beauchênes. Det var jo Moranges en Torn i Øjet at se paa Direktørens Luksus, de kunde ikke bare sig for at kritisere og misunde Rigmanden. Valeria var overmaade stolt over at komme dér i Huset. Constance havde endogsaa bedt dem til Middag to Gange forrige Vinter, og nu maatte Valeria ogsaa have sin „Modtagelsesdag“, give smaa Aftenselskaber, hvor hun ruinede sig med Smaakager. Hun omtalte ligeledes med stor Ærbødighed Fru Séguin du Hordel og det prægtige Hus i Chaussé d'Antingade, hvor Constance havde skaffet dem en Indbydelse til Bal. Og hun viste sig meget stolt af det Venskab, der var mellem hende og Beauchênes Søster Serafine, som hun aldrig kaldte andet end Baronesse Lowicz.

„Hun har været her paa min Modtagelsesdag, hun er saa sød og saa munter! De har jo ogsaa kendt hende? Hun er nu nogenledes forsonet med Broderen efter de sørgelige Pengevanskeligheder, de havde! ... Ja — *hun* har intet tilovers for Fru Beauchêne!"

Og flere Gange kom hun tilbage til Constance, bemærkede, at lille Morits, skont han var stor og svær nok, vist ikke havde noget godt Helbred, han var saa bleg og fed, og det vilde jo være et frygteligt Slag for Beauchênes, dersom de skulde miste deres eneste Son! De burde efter hendes Mening faa i det mindste én til — men — hun vidste fra sikker Kilde, at Fruen var ligesaa bestemt som Direktøren, hvad den Sag angik.

„Men her er jo heller ikke mere end ét Barn," sagde Mathæus med et Smil, idet han saå paa den smukke, lille Pige, der net og artigt sad med Ojnene fæstede paa sin Tallerken.

„Aa, bedste Ven!" udbrød Morange, „hvor kan De nævne os stakkels Mennesker i samme Aandedræt som vor hovedrige Direktør! Dersom jeg var i Beauchênes-Sted, vilde jeg med største Glæde have fuldt op af Børn!"

„Aa nej," sukkede Valeria, „jeg bryder mig ikke om flere Smaapiger! Dersom jeg var sikker paa en Søn, vilde det være en anden Sag! Men jeg er bange, det vilde gaa

mig, som det gik Moder, der fik fire Piger. De kan ikke forestille Dem, hvor det var utaaleligt!“

Hun lukkede Øjnene, saá i Aanden sit gamle Hjem, de fire oplobne, forfjamskede Pigebørn, der i Maaneder maatte vente, saa paa Skotøj, saa paa Kjoler og Hatte, medens de i Rædsel sad hen og ventede paa de Friere, der ikke viste sig! Nej, havde man Døtre, maatte man ogsaa kunne give dem Medgift. Hun fortsatte lidt efter:

„Vi er fornuftige, vi tænker paa Fremtiden. Naar man ikke har en ordentlig, fast Stilling, er det efter min Mening en Forbrydelse at være letsindig. Jeg indrømmer, at jeg er ærgerrig: jeg er vis paa, at, dersom min Mand blot vilde høre paa mig, vilde han naa en høj Stilling, og den Tanke er mig utaalelig, at han skulde hæmmes og hindres af en Flok Døtre, der vilde blive ham en Klods om Benet — som vi var det for min stakkels Fader! ... Derimod nærer jeg nu det Haab at kunne give vor lille Regine en ordentlig Medgift, saa saare vi selv kommer paa den grønne Gren.“

Morange greb sin Kones Haand og kyssede den. Hun var Viljen i dette Hus, hun havde indblæst ham sin Ærgerrighed, og han elskede hende derfor saa meget des højere.

„De ser, kære Froment, at jeg har en god Kone! Hun har baade Hjerte og Forstand, det kan De stole paa.“

Og mens Valeria udbredte sig om sine Fremtidsplaner, talte om Rigdom og Luksus, om Selskaber og især om de to Sommermaaneder, hun vilde tilbringe ved Kysten ligesom Beauchênes, sad Mathæus fordybet i sine Tanker og betragtede Ægteparret. Det var ikke Moineaud, som var sikker paa aldrig at blive Minister! Morange drømte maaske, at hans Kone en skønne Dag vilde skaffe ham en Portefølje! Under en demokratisk Regering kan og vil enhver Borger hæve sig, og man bliver vanvittig af Kappelyst, alle trænger paa for at komme først til Fadet. Denne almindelige Stigning er kun mulig i et Land med politisk Lighed og økonomisk Ulighed, thi alle har lige stor Ret til at komme frem, det gælder kun om at sejre i denne forfærdelige Egennyttens Kamp, det gælder om at gribe til, hvis man higer efter Overklassens Nydelser.

Med demokratisk Regeringsform kan et Folk kun naa Lykken ved enkle Sæder og nogenledes Lighed i Livs-

betingelserne. Ellers bliver det til Plyndring af Embederne, Foragt for Haandværkerstanden; Fordringerne stiger, alle vil naa Velvære, Luksus, Rigdom, det hele ender med et kæmpemæssigt Kapløb, hvor Maalet kun er at tilfredsstille Nydelser og Forlystelsessyge. Og — som Valeria bemærkede — da maa man ikke have en Klods om Benet, man maa have frie Hænder, ellers bliver man i en saadan Kamp ubarmhjertig trampet ned.

Saa tænkte Mathæus paa denne Efterlignelsens Lov, der bringer de mindre Formuende til end ydermere at forarme sig ved at efterabe de Rige. Hvor var det sorgeligt med den eftertragtede Luksus, den, der købtes saa dyrt, selv naar den kun var ussel Efterligning af virkelig Rigdom. Alle Slags unyttige Fornødenheder skabes, Produktionen ødelægges, fordi den vendes bort fra de virkelige Nødvendighedsartikler. Nu kan man ikke mere sige, at Folk mangler Brød, naar man vil udtrykke, at de fattes det nødvendige. Det, der mangler, er netop det overflødige, som de ikke kan undvære eller give Afkald paa uden at tro, de er ved at dø af Sult og Elendighed.

Ved Desserten, da Pigen ikke mere var i Stuen, blev Morange livlig efter den gode Frokost; han saa paa Valeria, blinkede til hende, hvorefter han tilkastede Mathæus et meget sigende Blik.

„Hør, du, ham kan man stole paa, vi kan tale frit i hans Paahør.“

Og da Konen smilende havde nikket til ham, fortsatte han:

„Ser De, kære Ven, det er muligt, at jeg snart opgiver min Plads som Bogholder. Aa, intet er endnu afgjort, men jeg tænker alvorligt over Sagen, ja, jeg har egentlig længe gaaet med den Plan, for De maa indrømme mig, at det er lidt sorgeligt efter otte Aars Slid at skulle sidde med usle 5000 Franks om Aaret uden mindste Udsigt til at naa ret meget mere!“

„Det er oprørende!“ udbrød Fruen, „man faar Lyst til at rende Panden imod Muren straks!“

„Derfor, kære Ven, har jeg i den senere Tid saa smaaet set mig om efter noget andet! De husker maaske Michaud, en Fyr, der var paa mit Kontor for en fem, seks Aar siden? En flink og klogtig ung Mand, for Resten. Han har, siden han kom fra os, været ansat i en Bank,

og véd De, hvad han nu tjener? 12,000 Franks om Aaret! Hører De, 12,000 Franks!"

Dette Tal kom som et Trompetstød, Mand og Kone blev ganske hede i Kinderne, selv Barnet stirrede ud for sig med vidtopspilede Øjne.

„I Marts Maaned traf jeg tilfældigvis Michaud, der fortalte mig om sin Stilling og var meget elskværdig imod mig. Han tilbød at skaffe mig en Plads i Forretningen og lovede at hjælpe mig dér med Raad og Daad. Men det er maaske lidt voveligt, thi han forklarede mig, at jeg maatte begynde med 3600 for siden efterhaanden at stige, til jeg fik i det mindste lige saa meget som han selv. 3600! Det er overmaade smaat — og jeg tør knap tænke paa, hvordan vi med saa lidt skal komme ud af det — især nu, da denne Lejlighed har forøget vore Udgifter!"

Valeria faldt ham heftigt i Talen:

„Den, der intet vover, intet vinder! Det har jeg tidt nok sagt ham. Selvfølgelig maa han være forsigtig, det kunde aldrig falde mig ind at opmuntre ham til Skridt, der kunde skade hans Fremtid. Men han skal da heller ikke blive i en Stilling, der aldrig kan føre til noget!"

„Saa har De altsaa taget Deres Bestemmelse?" spurgte Mathæus.

„Ja, rent ud sagt," svarede Morange, „min Kone har gjort alle Beregningerne, og vi har bestemt os, at sige, hvis der ikke sker noget uforudset, uberegneligt! For Resten bliver den Plads i Banken først ledig til Oktober. Men, bedste Ven, tal endelig ikke om dette til noget Menneske, thi vi vil i dette Øjeblik ikke paa nogen Maade lægge os ud med Beauchênes."

Han saå paa Uret, var altid præcis, passede paa, at Tiden ikke løb fra ham, saa at han kom for silde paa Kontoret, hvor han skulde være Klokken halvto. De kaldte paa Pigen, for at hun skulde bringe dem Kaffen, som de drak skoldende hed, da et Besøg pludselig satte Huset paa den anden Ende.

„Aa", raabte Valeria og stod hastig op, medens Glæden jagede hende Blodet op i Kinderne. „Der kommer Baronesse Lowicz!"

Serafine var 29 Aar gammel, rødhaaret, høj, elegant, med en ganske dejlig Figur og blændende smukke Skuldrer som hele Paris kendte og beundrede. Om de røde Læber

svævede et sejersstolt Smil, og i de store, brungule Øjne glødede en uudslukkelig Ild.

„Kære Venner, lad mig endelig ikke forstyrre! Pigen vilde sætte mig ind i Dagligstuen, men jeg kommer lige herind, fordi jeg har lidt travlt! ... Jeg vilde gerne have den søde Regine med til en Formiddagsforestilling i Cirkus.“

Atter brød Forældrene ud i Glæde. Den lille Pige sad ganske betuttet, medens Moderen strømmede over af taknemlig Stolthed.

„Aa, kære Baronesse, De er altfor god! De overvælder det Barn! Men hvad skal vi gøre? Hun er ikke paaklædt, og De *maa* vente et lille Øjeblik, mens hun faar en anden Kjole paa. Kom i en Fart, saa skal jeg hjælpe dig, om ti Minuter er jeg her igen med hende fiks og færdig.“

Serafine blev alene med de to Herrer. Da hun fik Øje paa Mathæus, saå hun lidt forundret ud, men hun tog sig hurtigt sammen, gik rask hen til ham og trykkede hans Haand som gammel Veninde.

„Goddag, hvordan har De det?“

„Tak, rigtig godt.“

Og da hun satte sig ved Siden af ham, gjorde han en lille Bevægelse, som vilde han rykke sin Stol bort, medens en let Sky lagde sig over hans Ansigt. Han havde kendt hende godt nok, da han blev ansat i Beauchênes Forretning, vidste, at hun var en fordærvet, samvittighedsløs Skabning, der paa den mest hensynsløse Maade tilfredsstillede alle sine Luser. Dristig og stærk fulgte hun alle sine Drifter allerede, medens hun levede i sin arbejdsomme Faders Hus sammen med den egenkærlige Brøder og Kusinen, den sunde, hæderlige og forstandige Mariane.

Som Barn gik hendes Nysgerrighed i en meget fordærvet Retning, og man fortalte, at hun femten Aar gammel var bleven forført af en Ubekendt. Saa kom den højst mærkelige Historie, som endte med, at hun ægtede den forløbne Falskner, Baron Lowicz, der var skøn som en Ærkeengel. Et Aar efter bragte hun et dødfødt Barn til Verden.

Vanvittig af Forlystelsessyge, nærig til det Yderste, som hun var, havde hun for at kunne gøre Fordring paa

Arv efter Faderen maattet skille sig af med Manden, som hun uden at blinke jog bort, hvorpaa han kort Tid efter blev myrdet i en berlinsk Spillebule. Hans Død kom Baronessen ret tilpas, og hun nød i fuldeste Maal sin Frihed som ung Enke. Hun var paa Færde overalt, hvor man morede sig, og rundt i Krogene hviskedes der mærkelige Historier om hendes kortvarige Lidenskaber og den Heflighed, hvormed hun bestandig tilfredsstillede sine Luner, men da hun hidindtil nogenledes havde bevaret Skinnet og ikke indladt sig paa altfor støjende Skandaler, vedblev man at modtage hende overalt, og hun fo'r fra Fest til Fest, straalende i Rigdommens og Skønhedens Glans, omringet af Tilbedere.

„De bor nok paa Landet, ikke?“ spurgte hun, idet hun paany vendte sig om imod Mathæus.

„Ja, vi har været i Janville over en Måned!“

„Det fortalte Constance mig. Jeg traf hende forleden hos Fru Séguin. De véd maaske, at vi nu er de bedste Venner, siden jeg taler Fornuft med min kære Broder!“

Svigerinden afskyede det letfærdige Kvindemenneske, der plejede at spøge dristigt over den dydige Borgerfrues Snerperi, forresten var der ikke den Ting mellem Himmel og Jord, som Serafine agtede.

„Vi kom til at tale om den bekendte Kirurg, Dr. Gaude, og da hun horte, hvilke Operationer han udførte, kunde jeg se, at hun havde den største Lyst til at spørge om hans Adresse, men hun turde ikke.“

Morange blandede sig i Samtalen.

„Naa ja, en af min Kones Veninder har fortalt mig om denne Doktor. Han aabner ganske rolig Maven paa Folk, som man lukker et Skab op, tager Alting ud, syr sammen, og saa er Damen rask uden en Gang at ane, hvad der er sket. Det skal være storartet.“

Serafine lo og viste de hvide, spidse Ulvetænder, da hun saá Mathæus's forbavsede og harmfulde Mine.

„Naa, kære Ven, den Mand ligner ikke Deres rare Dr. Boutan, hvis eneste Middel mod Sygdomme er at faa Børn. Jeg fatter ikke, at Constance beholder den Storkefader til Huslæge!“

Morange lo ogsaa for at vise den smukke Dame, at han var aldeles af hendes Mening. Men Valeria viste sig stadig ikke med Regine, han blev utaalmodig, æng-

stelig ved Tanken om, at den kære Baronesse kunde finde Tiden lang. Han bad om Tilladelse til at se, hvor de blev af, mente, at han maaske endog kunde hjælpe til ved Paaklædningen.

Saa saare Serafine var bleven ene med Mathæus, fæstede hun sine brune, guldglinsende Øjne paa ham. Hun lo nu paa en anden Maade, hendes frække Ansigt lyste af en sær, vellystig Spot, midt i det skinnende røde Haar. Der herskede nogle Minuters Tavshed, hun lod sit Blik hvile paa ham, som om hun vilde bringe ham ud af Fatning.

„Og min kære Kusine Mariane har det godt!“

„Udmærket godt.“

„Børnene er raske?“

„Fuldkommen raske.“

„Saa er De altsaa en skikkelig Familiefader, lykkelig og tilfreds i Deres Afkrog.“

„Lykkelig og tilfreds, som De siger!“

Atter tav hun, uden at tage Øjnene fra ham stod hun dér straalende og udfordrende med det flammende Trolddomsblik, der saaede Gift i Hjerterne. Og langsomt kom Ordene nu over hendes Læber:

„Saa er det altsaa helt forbi mellem os to?“

Med en rolig Haandbevægelse tilkendegav han, at det var saaledes. Det var nu allerede en gammel Historie. Han var den Gang nitten Aar, havde nylig faaet den Plads i Beauchènes Forretning, da hun, der var gift og to Aar ældre end han, havde kastet sig i Armene paa ham en Aften, da de tilfældigvis var alene. Han havde givet efter for hendes Luner i et af disse svage Ojeblikke, hvor Mænd ikke altid er Herre over deres Sanser, men nogle Maaneder efter, da han forlovede sig med Mariane, havde han brudt med hende.

„Forbi, forbi! Helt forbi?“ gentog hun og smilede udfordrende.

Hun var skøn, som hun stod dér, varm og ung og hensynsløs i sin Attraa. Aldrig havde Mathæus set hende være saa uimodstaaelig, men han stod urokkelig fast, gjorde end ikke den lille Bevægelse med Haanden som før, hvilket for Resten ikke lod til at gøre hende vred, thi Smilet svandt ikke fra de røde Læber, og de guldglinsende Øjne glødede med samme Ild.

„Naa, ti kun stille, svar ikke, sig ikke, at det er helt forbi, det synes jeg bedst om. Forresten bliver De aldrig færdig med mig, kære Mathæus, at De véd det! Iaften, imorgen, naar det falder Dem ind, kan De banke paa min Dor; og hvis det da passer mig at lukke op for Dem, tænker jeg ikke mere paa Deres Afslag nu. De véd jo, hvor jeg bor! Husk saa, at jeg venter Dem!“

Blodet fo'r Mathæus op i Kinderne. Han lukkede Øjnene for ikke at se paa Serafine, der bøjede sit Hoved med den duftende, metalglinsende Haarfylde hen imod ham. Og under de lukkede Øjenlaag saå han i Aanden hendes Lejlighed, han havde med Mariane gjort Visit hos hende i Marignangade, hvor hun beboede hele Stueetagen i et stort Hus, som tilhørte hende. Hun havde sin egen Indgang, Værelserne var pragtfuldt møblerede med tykke Tapper og svære Portierer, der kvalte al Støj inde- og udefra. Hun havde kun kvindeligt Tyende, der stille førte de Besøgende ind og uden et Ord forsvandt som Skygger. Mathæus og hans Kone blev modtagne i en Stue med blændede Vinduer, stille som en Grav, hvor ti Lys brændte i to Stager ved højlys Dag. Efter Aars Forløb huskede Mathæus endnu den varme, betagende Duft, der slog ham i Møde, da han traadte ind til hende.

„Jeg venter dig,“ gentog hun hviskende.

Nu var hun ham saa nær, at han følte hendes Aandepust paa sin Kind, og da han gjorde et Skridt tilbage, ærgerlig over at skulle spille Josef med Potifars Hustru, troede hun sagtens, at han vilde sige nej, thi hun lagde hastigt sin smalle, smidige Haand over hans Mund.

„Sig Ingenting, hører du, dér kommer de Andre. Og husk, med mig udsætter man sig ikke for noget.“

Omsider kom Moranges med Regine. Moderen havde krøllet hendes Haar, og hun saå virkelig nydelig ud i en fiks, rosenrød Silkekjole med en stor Hat af samme lette Stof og med hvide Kniplinger, der dannede en smuk Ramme til hendes friske, unge Ansigt og sorte Haarfylde.

„Nej, hvor hun er sød!“ udbrød Serafine for at smigre Forældrenes Forfængelighed. „Bare hun ikke bliver stjaalet fra mig.“

Saa fandt hun paa at kysse den lille Pige med liden-skabelig Heftighed, for at man skulde tro, hun sørgede over selv at være barnløs.

„Ja, naar man ser en saa yndefuld Skabning, kan man ikke lade være at misunde Dem, kære Frue! Og dersom jeg var vis paa at faa saadan en Datter ... Naa, men nu bortfører jeg hende. De faar hende slet ikke mere!“

Moranges smilede, de var henrykte. Og Mathæus, der kendte Serafine, stod aldeles forbløffet over hendes Frækhed. Han havde jo tidt og mange Gange i den korte Tid, deres Forhold varede, hørt hende ytre sit Had til Børn, der kun er Moderen til Plage og Ulejlighed, hænger over hendes Hoved som en evigt truende Fare for hendes Skønhed og Fornøjelser. Hun mærkede, at Mathæus saá paa hende, og for at more sig over ham vendte hun sig om til ham og sagde med mild og rørt Stemme:

„Ikke sandt, kære Ven, det var netop, hvad jeg nys sagde: jeg trøster mig, som jeg i min Enkestand kan, over, at en grusom Skæbne har nægtet mig at eje et saadant sødt lille Væsen.“

Atter følte Mathæus den Flamme, der for brændte ham i Kinderne, han forstod, hvad hun mente, forstod, hvad hun lovede ham, mens hendes Blik hvilede paa ham med forbryderisk Lidenskab.

Regine saá ogsaa paa den smukke Dame med straalende Øjne, hun var allerede pyntesyg og koket, følte sig saa glad over alle de søde Smigrerord, at hun fuld af tilfredsstillet Forfængelighed kastede sig om Halsen paa Serafine, idet hun udbød:

„Aa, hvor jeg dog holder af Dem, søde Baronesse!“

Forældrene fulgte dem helt ud paa Trappen i overstrømmende Taknemlighed, henrykte over, at deres lille Pige fik Del i den Pragt og Herlighed, som de selv længtes saa inderligt efter. Og da Døren var lukket efter de Bortgaaende, udbød Valeria:

„Kom, lad os gaa ud paa Altanen for at se efter dem!“

Morange havde helt glemt baade Kontor og Tid; han gik ud til sin Kone, idet han kaldte paa Mathæus. De bojede sig frem og saá nede paa Gaden Beauchênes aabne Kalehevogn med en ulastelig Kusk paa Bukken. De blev ude af sig selv af Henrykkelse ved dette vidunderlige Syn, og da Serafine i det samme kom ud med den lille Regine,

som hun hjalp op i Vognen, raabte de i Munden paa hinanden :

„Hvor hun er yndig ! Hun kan sagtens være glad.“

Regine mærkede, at Forældrene betragtede hende, løftede derfor Hovedet og nikkede op til dem. Serafine fulgte hendes Eksempel, vinkende og smilende raabte hun Farvel, medens Vognen drejede om Hjørnet.

„Se dog ! se dog !“ gentog Valeria ude af sig selv.

„Se, hvor sød og uskyldig hun er, det Barn ! Se det kære, lille Ansigt, hun er til Trods for sine tolv Aar som det Barn, der blev født igaar, den Engel ! Men jeg passer ogsaa paa hende og betror hende ikke til den Første, den Bedste ! ... Ligner hun ikke en lille Prinsesse, der er vant til at have Hest og Køretøj ?“

Morange faldt ogsaa hen i lykkelige Drømmerier :

„Jeg haaber da, at hun skal faa baade Vogne og Heste, naar hun en Gang bliver gift ! ... Lad mig bare komme ind i den Bank, saa skal du se, du faar alle dine Ønsker opfyldte.“

Og saa vendte han sig om til Mathæus :

„De maa da indrømme, kære Ven, at det formelig vilde være en Forbrydelse, om vi fik flere Børn ? Jeg forsikrer Dem, at det allerede er svært nok for mig at komme ud af det med den ene lille Pige ! Men derfor holder vi lige meget af hinanden, ikke sandt, kære Valeria ?“

III.

Mathæus, der vilde gaa lidt tidlig fra Fabriken for at tale med Værten om den Istandgørelse af Taget, fik saa travlt den Eftermiddag, at han slet ikke saå noget til Beauchêne. Og det var ham egentlig en Lettelse, thi han tænkte med Uro paa den Hemmelighed, han havde opdaget, og mente, at den maaske kunde gøre Principalen forlegen i hans Nærværelse, men da de omsider traf hinanden, mærkede Mathæus straks ved de første Ord, de vekslede, at Beauchêne lod til rent at have glemt hele den Historie. Aldrig havde Direktøren vist sig virksommere, ivrigere og mere optagen af Forretningens Trivsel end nu.

Morgenens Træthed var helt forsvunden, han lo og talte højt som en Mand, der ikke skræmmes af Arbejde og er fornøjet med Tilværelsen.

Klokken halvseks gik Mathæus, der ellers ikke plejede at forlade sit Kontor før seks, ind til Morange for at faa sin Maanedsgage udbetalt. Det var 350 Franks, men da han ved Nytaarstid havde maattet optage et Forskud paa 500 Franks, som han tilbagebetalte med 50 Franks om Maaneden, fik han kun 300 Franks. Han talte de femten Guldstykker og puttede dem i Lommen med et Smil, der bragte Bogholderen til at spørge om Grunden til denne Munterhed.

„Aa, jeg lo, fordi de Penge saamænd kommer tilpas. min Kone havde kun halvanden Franks, da jeg forlod hende imorges!“

Klokken var over seks, da Mathæus stod ved Porten til den prægtige Gaard i Antinallé, hvor Séguin du Hordels boede. Séguin's Bedstefader havde været Jordbruger i Janville. Faderen havde tjent en stor Formue som Leverandør til Hæren, og Sønnen, der havde faaet en fin Opdragelse, førte nu en Rigmands orkesløse Tilværelse, var Medlem af flere Klubber, havde især Interesse for Heste, men gav desuden Partiet som literær Fremskridtsmand og bar meget moderne Meninger til Skue. Han havde ægtet en ung Pige uden Formue, men af meget fornem Slægt, Valentine, den sidste Vaugelade, en blodfattig og snæverhjernet Skabning, der var overmaade forlystelses-syg, men opdraget af en strengt religiøs Moder: derfor opfyldte hun endnu alle de ydre Forpligtelser, der paahviler en god Katolik, saa at hun efter sit Giftermaal havde faaet Manden med, mest fordi han mente, det var fint at vise sig i Kirken. Bedstefaderen, Bondemanden, havde haft ti Born, Leverandøren nøjedes med seks, hvorefter den nuværende Séguin efter at have faaet en Son og en Datter paa det bestemteste erklærede, at han ikke vilde have flere Born, det var allerede slemt nok at have sat to Væsner i Verden, som ikke havde forlangt at se Lyset.

Séguin ejede blandt andet et stort Areal, 500 Tønder Land Skov og Uede, som hans Fader, da han trak sig ud af Forretningen, havde købt ovenfor Janville med den Tanke engang i Tiden at bosætte sig paa den Egn, der

havde set ham som en fattig Jordbruger; det havde været hans Tanke i Nærheden af sin Fødeby Janville at bygge sig et fyrsteligt Slot midt i en udstrakt Park. Døden havde revet ham bort, inden han fik Tid til at gøre den Drøm til Virkelighed, og Sønnen, der havde arvet omtrent al Jorden, nøjedes med at udnytte Jagten i Andele til 500 Franks Stykket, som hans Venner heller end gerne erhvervede, en Spekulation, der indbragte ham meget ordentlige Renter.

Foruden Skovene var der uopdyrkede Strækninger, Moser, Sandjord og stenet Grund; Meningen dér paa Eggen var da ogsaa, at det aldrig vilde indbringe noget, om man provede paa at opdyrke de Jorder. Kun en Leverandør havde kunnet dromme om et Slot i den romantiske Park, for ikke at tale om den Tilladelse han havde faaet til at bære Navnet Hordel, efter en Ruin — et Slags Taarn, *le Hordel* — der laa paa den Jord, han havde købt.

Det var gennem Beauchêne, der sammen med nogle andre havde forpagtet Jagten, at Mathæus havde opdaget den gamle Pavillon i Skovbrynet, som han var bleven saa forelsket i, at han havde lejet den til sig og sin Familie.

Valentine, der behandlede Mariane som en mindre formuende Veninde, havde endogsaa været nedladende nok til at aflægge hende et Besøg, kort efter at hun var flyttet derud med Børnene, og hun havde i høje Toner prist Stedets yndige Beliggenhed, alt medens hun spøjte over, at hun aldrig havde anet den idylliske Boligs Tilværelse, hun, der var Ejerinde af hele Herligheden! Sandheden var, at Fru Séguin du Hordel ikke vilde have boet en Time i det Hus! Hendes Mand havde indført hende i Paris's literære og kunstneriske Kreds, havde sammen med hende besøgt Klubber, Udstillinger og Atelier'er, disse Brændpunkter i Pariserlivet, hvor svaghjernede Mennesker hurtigt faar deres Smule Forstand ødelagt. Séguin pintes af Trang til at være „Overmenneske“, men kedede sig gyseligt mellem alle disse Skønaander og følte sig egentlig kun veltilpas mellem sine Heste, til Trods for sine literære Tilhøjeligheder, sine højst nymodens Anskuelser, sine Kunstsamlinger, sine Møbler, Ler- og Tingenstande, og især det pragtfulde Bogbinderarbejde, han besad, og som var hans Øjsten. Han dannede sin Hustru efter sit eget Billede, forstyrrede hendes Kyllingehjerne med sine yderliggaaende

Anskuelse, bragte hende i daarligt Selskab, som han fandt aandrigt og fint, saa at den stakkels lille, katolske Adelsfrøken, der havde ægtet ham, allerede befandt sig paa et farligt Skraaplan, godt paa Veje til at miste Fodfæste i den Hvirvel, hvor hun bevægede sig. Det værste var, at Manden havde været dum nok til ofte at vise sig brutal og spodsk overfor hende; dette havde stødt hende bort fra ham, saa at hun nu drømte om en anden Slags Kærlighed, en finere, ømmere, aandigere Følelse end den, han havde skænket hende.

Da Mathæus naaede Gaarden, hvis Façade i Renaissancestil havde otte Fag Vinduer i hver af de to Etager, maatte han atter smile, og han tænkte: Her bor en Familie, der ikke venter paa 300 Franks med halvanden Franks som Kassebeholdning!

Forhallen var pragtfuld, Marmor og Bronze. Til Højre laa to Modtagelsesværelser og Spisestuen, til Venstre Billardstue, Rygeværelse og Vinterhave. Paa første Sal, ligeoverfor den brede Trappe, Séguins Dagligstue, et stort Rum, syv Alen højt, atten Alen langt og tolv Alen bredt, det optog hele Midten af Huset, medens Herrens Soveværelse laa til Højre og Fruens tilligemed Bornenes til Venstre. Paa anden Sal stod to Lejligheder færdige til Son og Datter, naar de blev voksne.

Mathæus blev af en Tjener ført ind i Rygeværelset, hvor han traf Husets Herre og en Husven, Hr. Santerre, Forfatter og Kritiker, begge var i sort Kjole og med hvidt Slips, de ventede paa, at Fru Valentine skulde blive færdig med at klæde sig paa for at gaa ud med dem og spise til Middag paa en Restauration. Ved Mathæus's Indtræden var Herrerne fordybede i en filosofisk Samtale, der behandlede brændende sociale Spørgsmaal, og efter at de første Hilsener var udvekslede, efter at Séguin havde forestillet Santerre for Mathæus som et af Frankrigs Fremtidshaab, tog de atter fat paa den afbrudte Samtale, der snart optog den nys Ankomne, saa at han med Opmærksomhed lyttede til de Paastande og Anskuelse, de to Herrer forfægtede. Begge var yderst moderne i deres Anskuelse med et udpræget pessimistisk Anstrøg, de overbød hinanden i Lovprisninger af den evige Fred, man ene kunde haabe at finde i Tilintetgørelsen.

Den Ene efter den Anden tog Ordet, undertiden talte

de begge to paa samme Tid. De ophidsedes, berusedes af af deres uhyggelige Indbildningskraft. For det første var der slet ikke noget, der hed Fremskridt. Man behøvede kun at gaa tilbage til Slutningen af det attende Aarhundrede, da Condorcet lovede Guldalderens Tilbagekomst, Lighed mellem Menneskene og Fred blandt alle Folkeslag: en skøn Drøm, der bragte alle Hjerter til at svulme, Utopier, der aabnede Himlen for de allerlyseste Forhaabninger, og hundrede Aar efter ved Slutningen af det nitende Aarhundrede, staar man skuffet og fortvivlet, et frygteligt Fald fra den høje Flugt! Videnskaben gaar fallit, Frihed og Retfærdighed drukner i Blod og Smuds, netop som Døren skal aabnes for et nyt Aarhundredes ukendte Farer og Trusler! Den Guldalder, Menneskeheden længes efter, den havde Hedningene anbragt i den graa Oltid, medens de Kristne tænkte sig den hinsides Graven, og Nutidens Socialister mente, den kunde ventes med det Første!

Det var Altsammen Blændværk og Drømme! Naturligvis var de altfor gode Katoliker til med ét Slag at ville ødelægge Menneskeheden, men de mente rigtignok, at de havde Lov at standse eller begrænse dens Udvikling. Forresten fandt de baade Schopenhauer og Hartmann gammeldags. De heldede til Nietzsches Tanker om en begrænset Menneskehed, en fornem Drøm om finere Ernæring, forfinede Tanker, skønnere Kvinder, der altsammen skulde frembringe det fuldkomne Menneske, Overmennesket, hvis Nydelser skulde være fortættede og fordoblede. Forresten gik Debatten ikke hen uden Modsigelser, der dog ikke plagede dem videre, thi deres Formaal var at udtrykke sig i Skønhed, som de sagde.

Denne literære Pessimisme forstyrrede ikke Mathæus's Sindsro, thi han spøjte ofte selv med den, idet han dog anerkendte, at en Literatur, der lovpriste Had til Livet og nærede Lidenskab for Tilintetgørelsen, maatte virke højst ødelæggende paa Sæderne. Her i dette Hus følte han godt et Pust af denne forrykte Mode, han følte Paavirkningen af en angstfuld og sygelig Tidsalder, der søger Adspredelse ved at spøge med Døden. Hvem af disse to, der gensidig ødelagde hinanden, løj mon mest og drev den anden længst ud mod Vanviddets Afgrund? Paa Bunden af al Pessimisme finder man Sygelighed, Afmagt.

Han, der stod fast i sin Tro paa selve Livets Frugtbarhed, rokkedes ikke i sin Overbevisning om, at et Folk, der har mistet denne Tro, er et sygt Folk. Og dog var der Øjeblikke, hvor han grebes af Tvivl, hvor han maatte stille sig selv det Spørgsmaal, om 10,000 lykkelige Mennesker ikke alligevel var mere værd for et Lands Ære og Lykke end 100,000 Elendige, naar det drejede sig om dets økonomiske og politiske Status.

„Hør nu en Gang!“ udbrod Séguin, der optog Angrebet, „De kan dog ikke nægte, at de stærkeste, de klogeste Skabninger, er de mindst frugtbare. Alt som en Mands Hjerne udvides, udvikles, mister han Evnen til at mangfoldiggøre sig. Den Vrimmel, der tiltaler Dem saa meget, den, De vil beundre som et Skønhedsværk, finder De nu til Dags kun paa Elendighedens og Uvidenhedens Modding. Og De, der i Følge Deres Anskuelser maa være Republikaner — ikke sandt? — De maa jo vide, at under Tyranni forøges Mængden, mens Frihed gør Menneskenes Værd større.“

Det var netop slige Anskuelser, der foruroligede Mathæus. Havde han Uret, naar han troede paa Menneskehedens Evne til at mangfoldiggøre sig i det Uendelige? Var det urigtigt af ham at se Lykke og Skønhed i den størst mulige Livsudfoldelse? Nu svarede han:

„Sandheden af disse Kendsgerninger er kun relativ. Malthus's Teori er anerkendt som praktisk fejlagtig. Dersom hele Jorden blev befolket, og dersom Næringsmidlerne blev utilstrækkelige, vilde Kemiien træde til og uddrage Føde selv af uorganiske Stoffer. Men denne Mulighed ligger i alt Fald saa fjernt, at man umulig kan tage Hensyn til en Beregning, der ikke hviler paa nogen som helst videnskabelig Sikkerhed. Og her i Landet er Faren ikke truende, siden vi gaar tilbage mod Tilintetgørelse! Frankrig var før en Fjerdedel, nu er det kun en Ottendedel af Europa. Om et eller to Aarhundreder er Paris en død Stad, som det gamle Athen, som det gamle Rom, og vi staar lige saa lavt som det nuværende Grækenland ... Paris vil jo dø ud.“

Santerre blandede sig nu i Samtalen:

„Nej, vist ej! Paris vil blive staaende, netop fordi den er Verdens klogeste, mest civiliserede By! De maa dog kunne indse, at Civilisationen, netop fordi den skaber

nye Glæder, idet den forfiner Sjælen, idet den aabner nye Baner for Aandsvirksomheden, *maa* begunstige Individet paa Artens Bekostning. Jo mere Kultur et Folk faar, des færre Born fødes der i dette Folk. Og vi, der er Civilisationens, den aandelige Dannelses Bannerbærere, vi *maa* først naa til Forstaaelse af, at man skal og *maa* begrænse en unyttig, ja skadelig Overbefolkningslyst i Landet. Vi giver Verden et Eksempel paa praktisk og overlegen Forstand, paa den højeste Dannelse, og vort Eksempel vil sikkert blive efterfulgt, efterhaanden som andre Nationer naar op til vort Højdepunkt. Det mærkes forresten allerede.“

„Selvfølgelig!“ forsikrede Séguin. „Dersom der *maa* ske hos os er andre Grunde til Affolkningen, har de sandelig ikke den Vigtighed, man vil tillægge dem, og de *maa* let kunne bekæmpes. Det er en almindelig Kendsgerning, alle Folkeslag aftager eller vil aftage i Folkemængde, efterhaanden som Civilisationen stiger. Dette er Tilfældet med Japan, og det samme vil ske i Kina, saa saare Evropæerne faar Indpas dér.“

Alvorligt lyttede Mathæus til, saa saare disse to hvidslipsede, kjoleklædte Verdensmænd talte fornuftigt. Her var ikke mere Tale om den blodløse, kønsløse Mø, der af de andre fremsattes som Idealet af Menneskeskønhed. Her var det den levende Menneskehed, hvis Historie man behandlede. Han tænkte højt:

„Saa frygter De altsaa ikke, at den gule Vrimmel, en forfærdelig Oversvømmelse af asiatiske Barbarer, en skønne Dag kan vælte ind over os, omvælte og frugtbargøre det gamle Evropa? ... Thi intet er jo nyt under Solen, i Historien finder vi flere af disse vældige Folkevandringer, hvor brutale Barbarer gyder nyt Blod i svækkede Folkeslags Aarer? Og efter enhver af disse Omvæltninger er Civilisationen blomstret frem med ny Kraft, friere, større, videre ... Hvorledes styrtede ikke Babylon, Ninive og Memphis i Støv med deres Folk, der syntes at være sunkne ned i selve Jordens Skød for aldrig mere at komme frem i Lyset? Athen og Rom ligger i Dødskamp, kan ikke som Fugl Fønix opstaa af Asken? Jeg har en Følelse af, at Paris til Trods for al sin Herlighed er dødelig saaret, vingeskudt. Hovedstad i et Land, hvis Manddomskraft er borte. Det nytter ikke, De kommer med den Indvending, at den dør

af lutter Civilisation og Dannelse og Klogskab ; det er og bliver dog Livet, der ebber bort og bærer Magt og Glans til et nyt Folk. Eders Ligevægt er Bedrag, intet kan staa stille, hvad ikke tager til, vokser, det tager af, forsvinder ! Og dersom Paris vil dø, da kan den ikke leve, og da vil Frankrig ogsaa tilintetgøres.“

„Aa, ja. Hvad er herved at gøre,“ erklærede Santerre, idet han igen antog sin elegant pessimistiske Holdning. „Dersom Byen ikke vil leve, skal jeg ikke prøve paa at modsætte mig dens Beslutning ! Jeg er fast bestemt paa at hjælpe til.“

„Ingen Børn ! Det er selvfølgelig det hæderligste og det klogeste !“ sluttede Séguin, der maatte bringe Vennen til at glemme de to, han ubetænksomt havde sat i Verden.

Men Mathæus vedblev, som om han ikke havde hørt, hvad de sagde :

„Jeg kender Spencers Teori, og jeg tror, den paa en Maade er rigtig. Ganske vist maa Civilisation virke som et Baand paa Frugtbarheden, saa at man kan tænke sig en Række Samfundsomvæltninger, der bestemmer en Stigen og Dalen i Folkemængdens Storrelse, men det Hele kan jo ende med Ligevægt som Følge af Civilisationen og Velværet, naar Jorden er bleven helt befolket og helt opdyrket. Dog kan ingen naturligvis forudse, hvor Vejen vil gaa, og gennem hvilke Ulykker og Lidelser man naar frem til Maalet. Folkeslag vil forsvinde, andre vil fremstaa, hvor mange Tusinder af Aar vil henrinde, inden man kommer til den Fuldkomnehedens Harmoni, hvor Sandhed og Retfærdighed er altstyrende ? Et Menneskes Fornuft skælver, og Hjertet snøres sammen af Uro !“

Der var bleven ganske stille i Stuen, medens han stod dér, rystet i sin Sjæls inderste Overbevisning, uvis om, hvem der havde Ret, han med sin enkle Livsopfattelse eller disse forfinede Herrer, der laa henslængte hver i sin Lænestol, fordybede i indviklede og perverse Betragtninger over den endelige Tilintetgørelse.

Valentine traadte nu ind, smilende over hele Ansigtet og med en paatagen flot, forsoren Holdning, der øjensynlig kostede hende megen Møje.

„Aa -- undskyld, lille Børn, I maa ikke være gnavne paa mig, men denne Celeste kunde ikke rappe sig.“

Hun var 25 Aar gammel, mager, vims og lille, min-

dede hun om en næsvis Skolepige. Lyshaaret, med et fint, lille Ansigt, smilende blaa Øjne, en letsindig Næse, ikke egentlig smuk, men fiks og ret indtagende alligevel. Manden havde trukket hende med paa Restaurationer og offentlige Steder, hun havde efterhaanden antaget en flot, fortrølig Tone overfor de Kunstnere og Forfattere, der kom i hendes Hus, og kun meget sjældent, naar hun dreves til det Yderste, kunde hun endnu optræde som den sidste Vaugelade: iskold, fornemt afvisende.

„Aa, er De dér, Hr. Froment!“ sagde hun elskværdigt, idet hun gik hen til Mathæus, hvis Haand hun kameratlig trykkede. „Hvordan har Deres Frue det? ... Er Børnene stadig flinke og raske?“

Séguin, der betragtede hendes Dragt, en hvid Silkekjole, besat med ublegede Kniplinger, fik pludselig et af de brutale Anfald, der som et Kanonskud brød igennem hans fornemme Høflighedsfernis.

„Er det for at faa den elendige Pjalt paa, at du har ladet os vente i timevis! Du ser rædsom ud i den Kjole.“

Hun, der ved sin Indtrædelse følte sig overbevist om at være fortryllende, kvalte Taarerne, der trængte sig frem, medens det lille Skolepigeansigt fik et hævngherrigt og oprørsk Udtryk. Langsomt vendte hun Blikket mod Venen, hvis Øjne hvilede paa hende med Henrykkelse, medens hans hele Holdning røbede den tilbedende Slave, som kun lever og aander for sin ydmyge Kærlighed.

„De er umaadelig yndig,“ mumlede han, „og Deres Dragt er et Vidunder.“

Séguin brast i Latter og gjorde Nar af Santerre, fordi han „laa paa Maven“ for Damerne. Valentine, der blev formildet ved den Hyldest, hun fik, og i sin Glæde atter følte sig som en Fugl i Luften, blandede sig i Samtalen med den Erklæring, at en Mand kunde faa hende til at gøre hvad som helst, naar han blot tog hende med Venlighed. Og hendes Tale var saa aabenhjertig, at Mathæus næppe kunde tro sine egne Øren og kun ønskede at komme bort, hvilket dog ikke godt lod sig gøre, førend han havde faaet Løfte om den Udbedring, hans Hus saa haardt tiltrængte.

„Aa, jeg tillader alle Friheder i Ord og Tale,“ sluttede Manden. „Men dersom du er saa uheldig at elske en

anden for raimme Alvor, skyder jeg dig ned uden at blinke, at du véd det.“

Han var virkelig meget skinsyg, og for at berolige ham, talte Fruen nu til ham med sin mildeste Stemme :

„Hav Taalmodighed endnu et lille Ojeblik. jeg har sagt til Celeste om at komme herind med Børnene, for at vi kan sige Farvel til dem.“

Mathæus prøvede at komme frem med sin Anmodning, medens de paany stod og ventede. Men Valentine lod ham ikke komme til Orde, hun begyndte straks at spørge, i hvilken „Snask“ de skulde spise, og om de skulde se det rædsomt uanstændige Stykke, der ved Generalproven var blevet pebet ud. Hun stod mellem de to Herrer som deres lærvillige Elev, overdrev deres vidtgaaende Anskuelser, kom med Bemærkninger, der fik dem til at le : Wagner var meget overvurderet og allerede ved at gaa af Mode, maatte hun bede om Musik „uden Rygrad“, Vindens fri Harmoni, der stryger over Sletten. Ibsens Kvindeskikkelser havde hun nok af. Hendes Ideal var et Væsen, der sværmede i urørlig, ren Skonhed, hun fandt Anne-Marie. Heltinden i Santerres sidste Bog, altfor lav og jordbunden, fordi Forfatteren havde været saa uheldig et Steds at sige om hende, at Norberts Kys havde efterladt Spor paa hendes Læber. Hun fo'r hen efter Bogen for at finde den mislykkede Side, hvor noget saa oprørende var fortalt.

„Jamen, bedste Frue.“ indvendte Forfatteren ganske fortumlet. „Der er jo ikke Tale om noget Barn!“

„Nej, det manglede bare ! Det er virkelig ikke noget at rose Dem af ! Hvis Anne-Marie skal højne Ens Tanke, maa hun være som Marmor uden Plet og Lyde ! Og Norberts Kys kan aldeles ikke efterlade Spor.“

Her blev hun afbrudt, thi Kammerjomfruen kom ind med Børnene, Celeste var en høj, mørkhaaret Pige med et langagtigt Ansigt, svære Træk og et net, stille Væsen. Gaston var fem Aar, Lucia to Aar yngre, begge fine og blege som Stueblomster, spinkle og slanke. De var begge lyse som Moderen. Drengens Haar lidt rødligt, medens Pigens var horgult, de havde blaa Ojne og Faderens smalle Ansigtsform. Begge var smukt friserede, hvidklædte, meget elegante som et Par store, kostbare og skrobelige Dukkeborn. Forældrenes Forfængelighed smigredes ved deres fine Ydre, og de fik Lyst til at vise Børnenes Velopdragenhed frem.

„Naa, Smaafolk, siger man ikke Goddag?“

De Smaa var ikke sky, de var vante til Fremmede og saå roligt paa Gæsterne. Forresten skyndte de sig ikke med at hilse, thi de var af Naturen baade lade og ulydige. Omsider kom de dog frem og lod sig kysse paa Panden.

„Goddag, Santerre!“

Saa tøvede de foran Mathæus, Faderen maatte sige hans Navn, skønt de havde set ham tre, fire Gange.

„Godaften, Hr. Froment!“

Valentine tog dem op, overdængede dem med Kys og Kærtegn. Hun tilbød dem, men glemte dem, saa saare de slap hende af Syne.

„Saa du gaar igen fra os, Mama?“ spurgte Drengen.

„Ja vist saa, min søde Unge! Du véd jo, at Papa og Mama har travlt og maa gaa ud.“

„Saa skal vi igen spise alene, Mama?“

Hun svarede ikke, vendte sig om mod Pigen, der rolig stod og ventede paa hendes Befalinger.

„Hører De, Celeste, De forlader dem ikke et Minut! Og fremfor alt lader De ikke Børnene komme i Køkkenet! Hver Gang jeg kommer hjem, finder jeg dem dér! Det vil jeg ikke vide af! ... Giv dem deres Mad Klokken halv-otte præcis og læg dem i Seng Kl. ni. Og pas paa, at de straks falder i Søvn!“

Den høje Pige med Hesteprofilen lyttede til sin Frues Befalinger med ærbødig Lydighed, medens det blege Smil, der svævede om hendes Mund, røbede den snu Bondepige, der for fem Aar siden var kommen til Hovedstaden og allerede kendte saa meget til Tjenesten, at hun godt vidste, hvad man gør med Børnene, naar Forældrene vender Ryggen til.

„Frue,“ sagde hun rolig, „Frøken Lucia er ikke rigtig vel. Hun har igen kastet op!“

„Hvad skal nu det sige!“ udbrød Faderen i en rasede Tone. „Aldrig hører man om andet end de Børns Opkastninger. Og altid faar man den Besked, ligesom man staar i Begreb med at gaa ud! ... Kære Valentine, det er utaaaleligt, du burde virkelig paase, at Børnenes Maver ikke altid er i Uorden!“

Moderen slog vredt ud med Haanden, som om hun vilde sige, at det ikke var hendes Skyld. De to smaa led hvert Øjeblik af Fordøjelsesbesværigheder, de havde alle

mulige Børnesygdomme, var uafslædig forkølede med høj Temperatur. Og i deres smaa Ansigter saas det underkuede, ængstelige Udtryk, man finder hos alle de Børn, der overlades til Tjenestefolk.

„Har min søde Lucia ondt i sin lille Mave?“ spurgte Valentine, idet hun bøjede sig ned over Barnet. „Men det er vel gaaet over nu, ikke sandt? ... Kys mig, min lille Skat, sig sødt Godnat til Papa, saa at han ikke skal gaa bedrøvet fra sin lille Pige.“

Hun rettede sig beroliget og opmuntret, og da hun saå Mathæus's Blik hvile paa sig, sagde hun:

„Aa ja, de velsignede Børn, de giver En noget at tænke paa, men De ser jo, at man ikke *kan* lade være at elske dem over alt, skønt man dog véd, at det var bedst for dem, om de aldrig havde set Dagens Lys! I hvert Fald har *jeg* gjort min Borgerpligt: hvis alle Landets Kvinder havde en Søn og en Datter som jeg, vilde Alt være i den skønneste Orden!“

Da Mathæus saå, hun spøjte, svarede han hende i samme Tone:

„Nej, nej, kære Frue, dér tager De aldeles fejl, der skal flere Børn til, for at Landet kan blomstre op. Og De véd jo nok, hvad Deres egen Læge, Dr. Boutan, siger: „Regnskabet er ikke i Orden, lille Frue, før der er fire!“

„Fire! Fire!“ raabte Séguin og fo'r atter op. „Jeg vilde betragte mig som en Forbryder, dersom her kom én til! ... Nej, det skal vi have os frabedt!“

„De glemmer jo ogsaa;“ sagde Valentine muntert. „at jeg snart er en gammel Kone, der maa spare paa sin Smule Ungdom ... Jeg vilde nødig gaa omkring som et Fugleskræmsel!“

„Ja, angaaende Damernes Ungdom og dens Bevarelse er Doktor Boutan af en ganske anden Mening! Han paastaar jo, at de unge Fruer slet ikke behøver at være bange for slige Tilskikkelser!“

Under denne Samtale stod Celeste uden at forandre en Mine, medens Børnene hørte til uden at forstaa. Omsider kom Séguins og Saunterre da afsted, og først helt ned paa Trappen fik Mathæus sin Vært til at love, han vilde skrive til en Haandværker i Janville, saa at Taget kunde undergaa et grundigt Eftersyn, da det virkelig regned ned i Stuerne. Landaueren holdt for Døren; Ægteparret

og Husvennen steg ind i Vognen, da det pludselig faldt Mathæus ind at se op til Vinduerne, hvor han bemærkede Celeste mellem begge de to Smaa, Pigen vilde sagtens se, om hendes Herskab virkelig kom afsted. Han mindedes den lille Regines Bortkørsel i Baronessens Vogn, men her sad Lucia og Gaston stille og stumme, ingen af Forældrene saa meget som tænkte paa at tilvinke dem et Farvel eller blot løfte Hovedet.

IV.

Mathæus naaede først Klokken halvotte den Restauration paa Magdaleneplads, hvor han skulde spise. Han traf sin Direktor og Hr. Firon-Badinier bænkedes ved et dækket Bord, i Færd med at drikke et Glas Madeira. Midt dagen var aldeles udmærket, de mest udsøgte Retter, ypperlige Vine, Overdaadighed i alle Retninger. Det, der mere end alt andet vakte Mathæus's Beundring, var Principalens utrættelige Venlighed, den kloge Munterhed, han udfoldede, thi alt mens han lod Mad og Vin vederfares fuld Retfærdighed, forstod han saa godt at anbefale sine Varer, at Stegen ikke var spist, førend Godsejeren havde bestilt ikke alene Tærskværket, men ogsaa en Mejemaskine af den nye Konstruktion. Klokken ni og tyve Minuter skulde Firon-Badinier afsted med Toget til Evreux; da Klokken slog ni, blev Beauchêne meget ivrig for at faa ham afsted, og det lykkedes ham ogsaa, stadig i Munterhed og Venskabelighed at faa Manden puttet i en Droske for at køre det Par Skridt, der var mellem Magdalenepladsen og St. Lazarushanegaarden.

Beauchêne stod paa Fortovet foran Kaféen med Mathæus. Han tog Hatten af og lod Foraarsvinden et Øjeblik svale sin hede Pande.

„Puh! Det lykkedes da omsider — men det var min Salighed ikke saa nemt: Jeg maatte hælde Pomard i ham for at faa ham til at gaa i Tøjet, det Bæst! ... Desuden sad jeg som paa Gløder af Skræk for, at han skulde blive hængende her og forhindre mig fra at komme til mit Stævnemøde!“

De sidste Ord slap ham ligesom uforvarende ud af Munden, lidt beruset som han var efter den fine Middag, men da han nu havde begyndt, talte han videre. Han satte sin Hat paa, tændte en frisk Cigar, stak sin Arm ind under Mathæus's, og medens de langsomt vandrede afsted i Boulevardens Vrimmel under de flammende Blus fra de elektriske Lamper, vedblev han med en pludselig Trang til Fortrolighed :

„Aa, det haster ikke, jeg skal ikke træffe Vedkommende før Klokken halvti, og det er lige her ved Siden af. Vil De ryge en Cigar, nej, det er jo sandt, De ryger ikke !“

„Aldrig !“

„Naa, hvorom Alting er, kære Ven, saa gider jeg ikke lege Skjul med Dem, siden De dog saá os inorges ! Og det indrømmer jeg villigt, denne Historie er ligefrem idiotisk, jeg véd, jeg begaar en kapital Dumhed ved at indlade mig med en af mine egne Fabrikspiger. Sligt tager ofte en Ende med Forskrækkelse, og jeg sværger Dem til, det er første Gang, jeg har ladet mig rive hen. De ser, jeg ikke søger at undskylde mig, men hvad skal man sige ? Dette Pokkers Pigebarn har rent forstyrret Hovedet paa mig med sit lyse, krusede Haar og sin kurrende Latter, ja, naar man bare ser paa hende, ler hun, som om man kildrede hende.“

Det var første Gang, han gjorde Mathæus den Slags Tilstaaelser, han plejede ellers at være meget tilbageholdende i Ord, aldeles som Drukkenbolte, der ikke ynder at tale om Vin. Siden Froment ved sit Giftermaal med hans Kusine var kommen ind i Familien, vidste han, at den unge Mand elskede sin Hustru saa trofast og førte et saa ulasteligt Levned, at han med Rette betragtede Mathæus som En, der ikke var oplagt til Spøg paa dette Omraade. Men idag tog han Bladet fra Munden, og da han først var begyndt, blev han ved. Han trykkede den unge Mands Arm og talte med lidt tyk, dæmpet Stemme, som om han var bange, de Forbigaaende skulde høre ham.

„Som De nok selv kan forstaa, tænkte jeg i Begyndelsen slet ikke paa Sligt, skønt jeg nok mærkede, at hun listede om mig og tilkastede mig forlibte Blikke. Jeg sagde til mig selv : „Du kan spare dig Ulejligheden, min lille Ven, der er Piger nok ude paa Gaden, hvis jeg skulde faa

den Slags Indfald." Og alligevel, imorges saá De selv, hvordan det gik mig! Nu har hun lovet at møde mig her i Nærheden i en lille, hyggelig Rede! — Dumt er det, men Herregud, man er da heller ikke helt af Sten. Naar det kommer over mig, mister jeg Besindelsen, skønt jeg ellers ikke er nogen Elsker af blonde Skønheder, men denne her ... hvad mener De om hende? Jeg bilder mig ind, at hun maa være morsom?"

Og saa tilfojede han, som om han havde glemt noget vigtigt:

„Og saa er hun ikke født igaar, den gode Pige. Jeg har spurgt mig for og hørt, at hun allerede har haft et Par Historier. Da hun knap var seksten Aar, blev hun forført af en ung Fyr, Sønnen af den Værtshusholder, der ejer det Hus, hvor Moineauds behor en lille tre Værelsers Lejlighed ...“

Mathæus, der en Smule ilde til Mode havde lyttet til sin Principals Beretning, sagde nu ganske stille:

„Men, Beauchêne, hvad siger Deres Kone?“

Den Anden standsede pludselig midt paa Fortovet og saá forbløffet paa sin Ledsager:

„Min Kone! Hvad for noget? Hvad mener De med min Kone? Hun sidder naturligvis hjemme i Ro og Mag, hun gaar forhaabentlig i Seng efter at have set, om Mathæus er falden ordentlig i Søvn. Hvad kommer alt dette min overmaade agtværdige Kone ved?“

Og atter vandrede han videre, blev stedse fortroligere under Paavirkning af al den Vin og Mad, han havde sat til Livs.

„Min kære Mathæus, vi er da virkelig voksne Mennesker, baade De og jeg, og vi kender vel begge to en Smule til Livet. Jeg forsikrer Dem, at jeg nærer den dybeste Agtelse for min Kone. Den Gang jeg var i den græsselige Knibe, den Gang jeg giftede mig med hende, da var jeg ikke saadan forelsket i hende, det tilstaar jeg aabent og ærligt. Jeg kan jo have Agtelse for hende, selv om jeg siger, at hun sandelig var *for* mager efter min Smag, det forstod hun selv saa godt, at hun gjorde alt muligt for at blive lidt mere buttet, hvilket forresten totalt mislykkedes. Desuden er der da Forskel paa ens Kone og ens Elskerinde! Naa, jeg agter hende, som enhver Familiefader bør agte sin Søns Moder, det forsikrer jeg Dem.“

Han lo, bildte sig ind at være overmaade finfølelse og korrekt i sine Udtalelser.

„Men,“ sagde Mathæus, „kender og bifalder vor Kusine disse smukke Teorier?“

Beauchêne lo endnu højere. Mathæus's Ord morede ham øjensynligt kosteligt.

„Nej, Vorherre bevares, faa mig nu ikke til at sige Dumheder, bedste Ven. Constance var i Førstningen uhyre skinsyg. De gør Dem ingen Forestilling om alle de Historier, jeg maatte finde paa for at slippe fra hende en Gang imellem. Men efterhaanden er hun bleven meget fornuftigere; jeg synes formelig, hun nu og da finder sig i et og andet og lukker Øjnene. Hun taaler ikke, at jeg gør Kur til hendes Veninder, der kommer hos os. Men denne Norine! Hvad behøver hun egentlig at bryde sig om hende? Denne Historie foregaar jo saa langt under hendes Samfundslag. Og desuden. De horte hende selv i Eftermiddags, hun er jo rent tosset af Angst for, at Morits skal faa en Broder eller Søster.“

Han tyggede paa sin Cigar, pustede, alt mens hans Meddelelser antog en endnu fortroligere Karakter.

„Hvorom Alting er, jeg er en skikkelig Fyr, der ikke vil volde hende Sorg, det véd De selv. En af mine Venner har en Kone, aa, en aldeles brillant Kone, hun siger altid til ham: „Gaa du bare ud og mor dig, min Ven, saa kommer du hjem i godt Humør.“ Er det ikke, som det skal være? Det gør jeg ogsaa, jeg bringer min Kone en smuk, lille Foræring, og der er Solskin over hele Linjen i tre Dage.“

Her brast han i Latter, henrykt over sin egen Vittighed. Og med en god Samvittigheds Fred stod han stille paa Hjørnet af Caumartingade. Her var det, han i Baggaarden havde et lille Værelse, som Portneren gjorde i Stand for ham. Han behøvede ikke at gøre mange Omständigheder overfor en af sine Fabrikspiger, derfor havde han sat Norine Stævne udenfor Porten.

Mathæus fik Øje paa Pigen, der ventede under en Gaslygte. Hun stod ganske stille, fiks og net i en lys Kjole, med en lille, rund Hat paa det lyse, krusede Haar.

Beauchêne gav Mathæus et kraftigt Haandslag til Afsked:

„Naa, Farvel, vi ses imorgen! Godnat!“

Og saa tilføjede han hviskende :

„Hun er ikke tabt bag af en Vogn, kan De tro ! Hun har bildt Faderen ind, at hun skal i Teatret med en Veninde, saa behøver hun ikke at være hjemme før henad tolv !“

Mathæus stod alene paa Fortovet. Medens Parret forsvandt ind ad Porten, kom han til at tænke paa Pigens Fader, paa Arbejderen med det forslidte Ansigt og de barkede Hænder, som han havde set staa i Polerstuen uden at blande sig i Striden mellem Døtrene, uden at bryde sig om den Overhaling, Direktøren gav Evphrasia, medens Søsteren, den høje, smukke Norine smilede saa underfundigt. Naar de Fattiges Børn vokser op og flyver ud af Reden, bekymrer de Gamle sig i deres Træthed og Sløvhed ikke om dem mere ; det angaar ikke dem, om Stormen fejer deres Afkom ud i Smuds og Elendighed !

Klokken var knap halvti. Før om én Time skulde Mathæus ikke være ved Nordbanegaarden. Derfor skyndte han sig heller ikke, men vandrede langsomt henad det brede Fortov langs Boulevarderne. Han havde selv spist og drukket mere end han plejede : Beauchênes Historier summede endnu for hans Øren og gjorde ham saa underlig tung i Hovedet. Hans Hænder brændte, og nu og da fôr Blodet ham voldsomt til Hovedet. Og Aftenen var saa lummer langs de brede Boulevarder, under de elektriske Lampers flammende Lys, midt i den feberhede Menneskemængde, der vrimlede om ham, medens Vogne og Omnibusser uafbrudt rumlede og raslede afsted ! Det var, som om selve Livets varme Strøm randt mod den tilstundende Nat, og han lod sig rive med, drev afsted, ombølget af Menneskeaaende, hvis hede Pust strøg over hans Pande.

Medens han saaledes vandrede afsted i sælsomme, forvirrede Drømmerier, gennemgik han den Dag, der nys var svunden. Først havde han været hos Beauchênes om Formiddagen, hvor Forældrene var enige om, aldrig at faa mere end Enestesønnen, den lille Morits, som bleg og fed laa og døsede paa Sofaen under Moderens vagtsomme Øje. Nu forestillede han sig, hvorledes Constance roligt gik til Sengs og ventede paa Manden i sit ensomme Sovekammer efter at have stoppet Tæpperne godt ned om sit elskede Barn. Formuen *maatte* ikke deles, Fabriken ikke sælges, Morits alene skulde arve Millionerne og blive en

stor Mand i Handelsverdenen. Derfor lukkede Hustruen Øjnene for Mandens Utroskab, og den Ældstes Ret, som Borgerstanden selv havde ophævet, da den styrtede Adelsvælden, opretholdtes saaledes gennem Enestesønnen mod Moralens og Sundhedens Lov!

Saa hørte Mathæus Avissælgerne udraabe den sidst udkomne Aftenavis med Indbydelse til en stor Aktietegning i „Grundejerbanken“, den Bank, hvori Morange haabede at tjene sig en Formue. Og ganske naturligt lededes hans Tanker hen paa Frokosten i Bogholderens lille Spisestue. Han hørte Morange og hans Kone bygge Luftkasteller, tale om den høje Stilling, man kunde naa i de store Pengeinstituter, hvor personlig Dygtighed altid finder den rette Paaskønnelse. Pint af Ærgerrighed og Angst for at se Datteren gøre et daarligt Parti, lod dette Ægtepar sig rive hen af den herskende Feber, der i den lavere Borgerstand foraarsages af politisk Lighed og pekuniær Ulighed, og opbidser disse Menneskers Forfængelighed og Pragtsyge. De Riges Velvære vækker Misundelse hos dem, der gør Gæld for saa vidt muligt at efterligne den Luksus, de højere Klasser kan tillade sig, ja, deres Hæderlighed og deres medfødte Godhed smittes af dette Forfængelighedens og Hovmodets Vanvid.

Han saá dem i Aanden gaa tidlig til Ro, han kendte alle deres Vaner, vidste, at Valeria sparede paa alt, kneb paa Lys om Hverdagen for om Søndagen at kunne flottesig paa en efter hendes Mening standsmæssig Maade. Og i det lille, smukke Værelse, hvor Datteren boede, forestillede han sig den lille Regine i vaagne Dromme om den Herlighed, hun havde set hos den søde, fine Dame, den yndige Baronesse; hun saavel som Forældrene drømte om den rige Frier, om det gode Parti, hun skulde gøre, naar hun kunde byde den store Medgift.

En Stimmel nødte Mathæus til at standse et Øjeblik: han saá op og opdagede, at han stod ved et af Boulevardteatrene, hvor der den Aften var Førsteforestilling. Paa Plakaten straaede Billedet af en Stjerne, en høj, rødhaaret Skuespillerinde, som her skulde forestille den „gode Elskov“. Der stod fuldt af Folk foran Plakaten, Mathæus kunde ikke undgaa at høre oprørende Ytringer i Mængden, og han mindedes sit Besøg hos Séguin du Hordels, mindedes Samtalen i Rygeværlet, tænkte paa, at

Valentine og Husvennen nu sad og saå paa Stykket, der var saa idiotisk og uanstændigt, at Generalprøvens Publikum, som ellers var ret haardhudet, havde udpebet Skuespillerne og været nærvæd at slaa Stole og Bænke itu.

Hjemme i det prægtige Hus i Antinallé havde Celeste imidlertid lagt Gaston og Lucia i Seng, hvorefter hun skyndsomst var ilet ned i Køkkenet for at faa sig en Passiar med sin Veninde, Madam Menoux, der havde en lille Traadhandel i Nærheden. Gaston faldt straks i Søvn, han havde faaet sig et Glas ublandet Vin, medens lille Lucia, der led af stærke Mavesmerter, laa stille og rystede af Feber, hun turde ikke kalde paa Pigen, da denne var haard og skændte paa hende, naar hun vovede at forstyrre hende. Klokken henad to kom Forældrene hjem efter at have trakteret sig selv og Husvennen med Østers i en eller anden Restauration, hvor Valentine, den sidste Vaugelade, havde siddet mellem berygtede Fruentimmere og Sviregaster, medens Santerre drev hjemad i rolig Forventning om den Time, da han skulde høste Frugten af den Fordærvelsens Sæd, han daglig saaede i denne snæverhjertede, nervøse Kvindes Sjæl!

Mathæus trak Vejret dybt, han vilde samle sine Tanker, vilde sprede den Taage, der lagde sig over ham, tung og tyk og kvalm. Nu var han naaet forbi Operabygningen og kom til Drouotgade ... Var det Luften paa de ophedede Boulevarder, der berusede ham, saa hans Blod brændte i Feber?

Indenfor Kaféernes Vinduer glødede de elektriske Lamper, udenfor paa Fortovet sad Gæsterne tykt om Bordene. Det saå næsten ud, som om hele Paris var kommet ud for at nyde den skønne Aften. Foran Juvelerbutikkerne stod Folk stille og beundrede de udstillede Herligheder, og lokket af straalende Plakater drog hele Borgerfamilier ind under Variétéernes Buelamper for at se paa nedringede Sangerinder, høre paa uanstændige Viser. I hundredvis slæbte udpyntede Kvinder deres silkegarnerede Skørter henover Asfalten, medens man overalt hørte udfordrende Latter, mødte frække Øjekast. Henad Kørebanen rullede Droske efter Droske, i hver Vogn sad Par, der drog paa Eventyr. Menneskefloden rullede sine Bølger mellem de høje, oplyste Huse under en evig Summen og Rumlen, det Hele var som et umaadeligt Hav, i hvis Dyb

alt skulde opsluges; snart vilde Nattens Mørke skjule, hvad Dagens Lys ikke turde se. Ja, Paris laa for ham som en stenet Mark, hvor intet vokser, intet trives, det var den Stad, der *vilde* dø; Staden, hvor Sædekornet faldt til Jorden uden at spire, uden at give den store, rige Host, der ene kunde frelse den fra Tilintetgørelse!

Med bankende Tindinger saå Mathæus sig atter om. Han var naaet til det Sted, hvor Montmartregaden munder ud paa Boulevarden, dér, hvor Vrimlen altid er storst. Nu var den saa tæt, at han maatte standse et Ojeblik, inden han drejede til Venstre op ad Faubourg-Montmartregade, som han vilde følge for at komme til Nordbanegaarden; og han blev puffet og stødt, trykket og presset, da han trængte sig frem mellem alle disse Mennesker, der kun tænkte paa at more sig, paa at tilfredsstille deres Attraa efter Forlystelser af alle Slags.

Den hede, parfymemættede Luft, der steg ud fra Vrimlen, fremmanede pludselig for ham Serafines Billede. Her fornåm han den samme underlige Sviden i Ojne og i Læber som for lidt siden hos Moranges, da Baronessen havde bøjet sig hen til ham. Ubevidst havde han taget en Erindring om hende med sig, thi efter den Forvirring, der hele Eftermiddagen havde pint ham, den Ophidselse, Middagen og Beauchènes Fortrolighed havde vakt hos ham, og nu her i den Uro, der bemægtigede sig ham midt i den store, vrimlende By, hvor Alle higede efter den golde Elskov, nu stod hun pludselig for ham, hun spærrede ham formelig Vejen, smilende, straalende og udfordrende, som da hun bød sig frem hos Moranges i Formiddags.

Aldrig havde han kæmpet saa heftig en Kamp. Efter alt det, han havde hørt og set Dagen igennem, vidste han knap, hvad der var Ret og hvad der var Uret, og han stod her alene som et Bytte for de Fristelser, der strømmede ind paa ham fra alle Sider i denne Stad, hvor alt talte til ham om selvisk Livsnydelse. Var det ikke Beauchènes, Séguins og Moranges, der havde Ret? I alt Fald var de enige, og alle bar sig jo desuden ad som de, hele den umaa-delige Stad nægtede at befolke Verden. Det forvirrede ham, rokkede ved hans Overbevisning; var det ham, der hidindtil havde været en Nar? Og var det ikke et Slags Storhedsvanvid at ville styre mod Strømmen?

Stedse saå han i Aanden Serafine med det metalglin-

sende Haar, med de runde Arme, de smidige, smalle Hænder, han horte hende med dæmpet Stemme love ham al Jordens Fryd uden Fare og uden Anger. Og i sin Lomme folte han de 300 Franks, sin Maanedsgage, som han den Dag havde faaet udbetalt. Tre Hundrede Franks for en hel Maanedes Slid, og han havde allerede lidt Gæld, naar den var betalt, blev der knap nok til at købe lidt Baand til Mariane og lidt Slikkeri til Børnene !

Han tænkte paa de tre Hjem, han havde set den Dag ! Moranges havde større Indtægter end han, og baade Séguins og Beauchênes var jo rige. Han tænkte med Bitterhed paa den brummende Fabrik, hvis sværtede Bygninger dækkede den store Firkant, hvor et helt Folk af Arbejdere sled fra Morgen til Aften for at berige Herren i det rige og elegant udstyrede Hus med Enestesønnen. Han saá i Aanden Séguin du Hordels pragtfulde Forhal, den brede Trappe, den store Sal med de tusinde Sjæleenheder, med alt, hvad en forfinet Tilværelse fordrede ! Her fortes elegant Hus, her fik Datteren en stor Medgift, og til Sonnen kunde man købe en hvilken som helst Stilling.

Og *han*, han stod her med tomme Hænder, uden en Sten paa en Smule Mark, som han kunde kalde sin, vilde sandsynligvis aldrig komme til at eje Noget, hverken Fabrik eller prægtigt Hus, der stolt løftede sine Mure over Jorden ! *Han* var uklog, de to Andre havde Ret. Han levede fra Haanden i Munden med Bekymringer for det daglige Brød, truet af Næringssorger, der stedse vilde oges, alt som Familien voksede : hans urimelig store Børneflokk vilde ende i Elendighed og Nød, medens de Andre, som godt kunde have ernæret en stor Familie, indskrænkede sig til ét eller to Børn, fordi de *vilde* gøre disse faa rige og lykkelige. Det var jo klart, at de, der havde Alt, hvad han aldrig vilde naa, at de havde Ret, at de fulgte den sunde Fornufts Raad : han begyndte at føle en Slags Ringægt for sin egen utilgivelige Letsindighed, han frygtede for, at han og hans vilde blive Ofre for hans egen Ubetænksomhed !

Atter huskede han paa Serafine, hendes Billede hjem-søgte ham, fyldte hans Sind med ubetvingelig Attraa. *Hende* kunde han elske uden Fare ! En Skælven gennem-rystede ham, da han nu stod foran Nordbanegaarden midt i Vrmlen. Derude paa Landet sad Mariane ! Skulde han

udsætte sig og hende for at faa et Barn til, det femte, saa var det den sikre, velfortjente Ødelæggelse, det rene Vanvid! Siden de allerede havde sat fire Børn i Verden, kunde end ikke Boutan bebrejde dem noget. Hvorfor da fremture i Vildfarelsen? Hvorfor ikke iaften følge den kloge Beauchênes Eksempel?

Serafine stod for ham som et Sindbillede paa den Livsglæde, der dirrede gennem den store, straalende Stad, som Legemliggørelsen af den Elskov, der er uden Fare og uden Følger. Han kæmpede ikke mere mod Fristelsen, hastigt ilede han tilbage, reven hen af den heftige Attraa, denne Kvinde havde vakt. Hun stod for hans Blik som den farlige, skønne Tryllerinde, der kendte Elskovens Hemmeligheder og kunde gøre Mænd afsindige ved sin berusende og daarende Skønhed, ved den Duft, der ombolgede hendes forføreriske Skikkelse. Og hun ventede ham, naar det passede ham, roligt og dristigt havde hun budt sig frem, han behøvede jo kun at banke paa hendes Dor i Marignangaden, saa blev han straks lukket ind i det stille Hus.

Han saå i Aanden den lille Stue med de blændede Vinduer, hvor hver en Støj var lukket ude, dæmpet af bløde Tæpper og tykke Draperier, hvor der ved højlys Dag brændte ti Lys i to Solvstager. Det sortnede for hans Øjne, han paaskyndede sin Gang. Og andre Minder stormede ind paa ham, Minder om deres kortvarige Kærlighed, som han den foregaaende Dag ikke havde skænket en Tanke, men som nu bragte hans Hjerter til at banke vildt, medens Blodet hamrede i hans Tindinger. Og alt mens han gav efter for Fristelsen, bestemte han, at han næste Dag vilde fortælle sin Kone, hvorledes han var bleven forsinket ved Beauchênes Forretningsmiddag, saa at han ikke havde kunnet naa Toget.

Atter standsedes han af Færdslen, han løftede Hovedet og saå, at han allerede stod paa Boulevarden igen. Rundt om ham myldrede den samme Menneskemængde, den feberhede Pariservrimmel, der øgede Feberen i hans Blod: nu *vilde* han bære sig ad som alle de andre, han vilde være klog. Og dog nølede han, kunde ikke tage en Beslutning, og et Øjeblik stod han og ventede utaalmodigt paa at komme frem mellem Vognene, der spærrede Gaden.

Det fik ingen Ende, og det var, som om denne Hindring afkølede ham.

Pludselig dukkede et andet Billede op: han saá Marianes tillidsfuldt smilende Ansigt; hun ventede paa ham med aabne Arme derude i det stille Hus, ved Skovbrynet, i Nattens tavse, landlege Fred, han vendte om og ilede atter ad Nordbanegaarden til, greben af Angst for, at Toget skulde køre fra ham. Han vilde ikke mere se, vilde ikke høre det, den store Stad tilhviskede ham; han var dov og blind, medens han med raske Skridt pløjede gennem det ophedede Menneskehav, hvis Brusen lød omkring ham; han kom tidsnok til at fare op i en Kupé, og hele Vejen hjem lod han Nattevinden køle sin Pande for i dens friske Pust at afvaske den daarlige Attraa, der endnu brændte ham i Blodet.

V.

Den maaneløse Nattet Himmel var oversaaet med Stjerner, saa skinnende og saa klare, at man saá Landet brede sig ud i det Uendelige, oplyst af det blide, blaalige Skær. Klokken tyve Minuter over elleve stod Mariane paa den lille Bro over Yeusen, halvvejs mellem Chantebled, saaledes hed Pavillonon, de beboede, og Janville Station. Børnene laa i den sødeste Søvn, og hos dem sad Zoé (en Bondepige, der gav Mariane en Haandsrækning nu og da) med sit Strikketøj ved Lampen, hvis Lys man kunde se som en gul Straale langt ud i Landet.

Mariane plejede hver Dag at gaa Mathæus i Møde, naar han kom med 7-Toget. Undertiden tog hun de to ældste, Tvillingerne, med sig, skønt Opstigningen op ad Bakke ofte var lidt tung for de fire smaa Ben. Og nu iaften kunde hun ikke opgive den kære Vane, saa at hun, til Trods for den sildige Time, var gaaet ud for at træffe sin elskede Mand en halv Time tidligere. Aldrig gik hun dog længere end til Broen, der i en Bue hvævede sig over Floden, hun satte sig paa det brede, lave Brystværn, der dannede en magelig Bænk, og her havde hun en vid Udsigt over Sletten lige ned til Husene i Janville, paa begge Sider af Jernbaneskinneerne, saa at hun allerede langt

borte kunde se Toget med den længselsfuldt Ventede bugte sig frem mellem Kornmarkerne.

Under den vide mørkeblaa, stjernebaldyrede Fløjls-himmel satte hun sig paa sin vante Plads. Med et ømt Udtryk i Øjet saá hun først hen til det lille, gule Lys, der i Skovbrynet betegnede Stedet, hvor Lampen brændte i Værelset ved Siden af de Smaas fredelige Sovekammer; saa vandrede hendes Blik ud mod den vide Synskres, der begrænsede Séguin du Hordels udstrakte Ejendom. Den gamle, forfaldne Jagtpavillon laa i Udkanten af Storskoven, hvis af Heder afbrudte Trægrupper bredte sig ud lige til Mareuils og Lillebonnes fjerne Forpagtergaarde. Og det var ikke alt, mere end 100 Tønder Land laa Vest for Sletten, men det var Mosejord med stillestaaende Huller mellem Smaakrat, store Strækninger uopdyrket Jord, hvor man om Vinteren gik paa Andejagt, medens en Tredjedel af Godset, mange Tønder Land, ogsaa daarlige, ufrugtbare Jorder med Sand og Stene i massevis jævnt skraanede helt ned til Jerubanevolden. Hist og her, mellem de ufrugtbare Strækninger kunde man finde lidt god Jord, men den laa udyrket hen, indkilet som den var i det store Stykke, Séguin havde lejet ud til Jagtterræn. Dette gav hele Egnen et Præg af vild Ensomhed, fortryllende for enhver sund Sjæl, der længtes efter Fred og Ro i Naturens Skød og intet kunde være skønnere og mere forfriskende end denne Nats dybe Stilhed med Himlens Stjernetag hvælvende sig over de vilde Blomsters duftende Tæppe!

Mariane kendte allerede hver en Sti i Skoven omkring Huset, havde vandret om i Mosens Tuer og gjort Udflugter ned ad den stenede Skraaning, nu lod hun sit Blik langsomt glide hen over de Steder, hvor hendes Fod om Dagen havde vandret. Inde fra Skoven lod en Ugles blide, regelmæssige „Tui-uit“, medens Froernes Kvækken fra et fjernt Mosehul i den store Afstand fik en fin, dirrende Metalklang. Og langt, langt borte fra, hinsides Synskresen kom nu og da en dump, brusende Lyd, hvis voksende Brummen overdøvede Nattens dæmpede Susen herude i Ensomheden. Og da hendes Øre først havde fanget denne Lyd, hørte hun ikke andet, thi det var jo Toget, som hun hver Aften ventede paa. Saa saare det forlod Monval Station paa Vejen til Janville, kunde hun

begynde at høre det, men man maatte have Marianes fine Øre for at skelne den svage Støj saa langt borte. Hun opfangede den imidlertid straks, fulgte den paa hele Vejen, medens den bugtede sig frem og efterhaanden blev stærkere og stærkere. Og aldrig havde hun haft bedre Lejlighed til at lytte end nu i denne vidunderlige Nats Stilhed, medens Jorden sov sin fredelige Sovn. Nu forlød han Monval, drejede om ved Teglværket, rullede henover Engene om St. Georges. Om to Minuter var han i Janville. Pludselig så hun den store Lanterne paa Lokomotivet skinne henne ved Mesnil-Rouges Popler og løbe henad Jorden, medens Maskinens Prusten blev tydeligere og tydeligere, akkurat som om den var en Kæmpe, der i fuldt Løb nærmede sig. Til den Side bredte Sletten sig ud i det Uendelige, i ukendte Marker under den stjernebesaaede Himmel, der nede i Horisonten glødede som af en stor, fjern Ildebrands Genskin; det var Lysene i Paris, der hele Natten flammede og røg i Mørket som en Vulkans Krater. Hun havde rejst sig fra Broens lave Brystværn. Nu holdt Toget ved Janville, lidt efter brusede Lokomotivet videre, og Støjen døde hen ad Vieux-Bourg til.

Forresten bekymrede hun sig ikke mere om Lyden af Toget, nu havde hun kun Øren og Øjne for Vejen, hvis lyse Baand hun kunde skelne midt i Kornmarkernes store, grønne Strækninger, der i Natten så ud, som om de var sorte. Hendes Mand plejede ikke at være mere end ti Minuter om den halve Fjerdingvej fra Stationen til den lille Bro. Han kunde ellers ogsaa se hende, saa saare han kom ud fra Banegaarden, men iaften hændte det, at hun tydeligt hørte hans Skridt genlyde i Nattens Stilhed en Stund, førend hun i Halvmørket kunde skelne den fine, sorte Skygge mod den lysegraa Vejstribe. Omsider fandt han hende dér, spejdende og lyttende; hun stod under de blinkende Stjerner, sund og glad, med den kraftige, smidige Skikkelse, de brede Høfter og den faste, runde Barm. Hun havde blændende hvid Hud, der end mere fremhævedes af det dejlige, svære, sorte Haar, ganske simpelt sat op i en svulmende Knude over den runde Nakke, og hendes brune Øjne så paa ham med en Elskerindes Ømhed og en Moders Mildhed, roligt smilende, som selve den hellige Frugtbarheds Gudinde. Den lige Pande, Næse, Mund og Hage, der var faste og bestemte i

hver en Linje, Kinderne, hvis fløjlsbløde Runding lignede en moden Frugt, de yndige, smaa Øren, alt røbede Godhed, Sundhed og Skønhed i Forening med den Glæde, man føler ved at opfylde sin Pligt og med Visheden om at leve Livet og elske det paa rette Måade.

„Hvad ser jeg! Er du her alligevel!“ udbrød Mathæus, da han kom helt hen til hende. „Jeg havde dog bedt dig saa indstændigt ikke at gaa ud saa silde! ... Er du da slet ikke bange alene midt om Natten her paa Alfarvej?“

Hun lo stille.

„Bange? Naar Natten er saa smuk og forfriskende og stille? Er du da ikke glad over at se mig og kysse mig ti Minuter tidligere, end hvis jeg var blevet derhjemme?“

Taarerne steg ham i Øjnene, saa rørt blev han over hendes kærlige Ord. Alt, hvad han den Dag i Paris havde gennemlevet og set, fyldte ham med Rædsel og Afsky. Han slog Armene om hende og gav hende midt i Markernes underlige slumrende Fred det inderligste, det ommeste Kys, to Menneskebørn kan udveksle. Efter Boulevardernes flammende, frække Brynde grebes han mægtigt af Mod-sætningen i denne store Stilhed, i dette milde paradisiske sølvblaa Halvmørke, hvor den kolige Slette rullede sig ud, drømmende om Morgensolens varme frugtbringende Kys! Og hvilken Sundhed, hvilken Ærlighed, hvilken Lykke steg der ikke op af Moder Jord, som den laa dér sovende i Duggens Kølighed for at vaagne glad og sejrstolt, evig forynget af den Livets Strøm, der ruller sine mægtige Bølger helt ud over Vejens Støv!

Mathæus og Mariane havde tankefuldt taget Plads paa Brystværnet. Han holdt hende om Livet, trykkede hende ømt op til sig, medens hans Blik hvilede i hendes, og han lyttede til de tusinde Stemmer, der hviskede til dem om Stjernernes og Flodens, Skovenes og Markernes uendelige Kærlighedsliv.

„Ak“, mumlede han, „hvilken dejlig Nat! Hvor det er sødt og godt at leve!“

Og efter en Stunds Tavshed, hvor de havde kunnet høre hinandens Hjerter banke, fortalte han hende om Dagens Oplevelser. Hun udspurgte ham med øm Nys-

gerrighed, og han svarede hende, lykkelig over, at han ikke behøvede at skjule noget for hende.

„Nej, Beauchênes kunde ikke faa Tid at komme herud en Søndag. Du véd jo, at Constance aldrig har brudt sig om os. Den lille Morits havde ondt i Benene, Doktor Boutan var henne at se til ham, og Talen faldt igen paa det evige Bornespørgsmaal. Jeg skal senere fortælle dig mere herom ... Men derimod lovede Morange at besøge os. Du kan tro, de er henrykte over deres nye Lejlighed, men jeg er bange for, at de gode Mennesker i deres Higen efter at blive rige til sidst begaar Dumheder ... Aa, jeg glemmer at fortælle dig om mit Besøg hos Séguin. Han lovede da langt om længe, at der skulde blive gjort noget ved det Tag, men det holdt haardt ... Det er ogsaa et underligt Hus, kan du tro. Jeg forsikrer dig, at jeg gik derfra aldeles forstyrret i Hovedet.“

Hun hørte paa ham uden at afbryde ham, ventede paa, at han selv skulde meddele hende alting; egentlig bekymrede hun sig kun om det, der angik ham og Børnene.

„Du har vel faaet din Gage?“

„Ja vist saa, vær du ganske rolig.“

„Aa, jeg er saamænd heller ikke urolig, men jeg vilde jo gerne kunne klare mine smaa Gældsposter.“

Saa spurgte hun videre:

„Og gik din Forretningsmiddag, som I ønskede? Jeg var saa angst for, at Beauchêne skulde opholde dig, saa at du ikke kunde naa Aftentøget.“

Han følte, hvordan Blodet steg ham til Hovedet, blev ganske flov og utilpas ved hendes Ord, medens han svarede, at Alting var gaaet meget godt. Og pludselig gav han sig til at spøge med hende for at give Samtalen en anden Retning:

„Og du, min egen Pige, hvad Nyt har du at melde? Hvordan gik det dig med samt din storartede Kassebeholdning?“

„Mine halvanden Franks?“ lo hun. „De slog brillant til, vi har levet som Fyrster, og jeg har endda tredive Centimer tilovers, var det ikke stolt klaret?“

Og saa beskrev hun sine Oplevelser, sit krystalklare, daglige Liv, hvad hun havde sagt, hvad hun havde gjort, hvordan Børnene havde opført sig, indtil de allermindste Enkeltheder. Forresten lignede den ene Dag den anden,

og hver Morgen tog hun fat paa Livet med samme rolige Glæde i Sindet.

„Men idag har vi haft Besøg! Madam Lepaillieur, Møllerens Kone, kom for at sige mig, at de nu havde dejlige Kyllinger, hvis jeg vilde købe nogle ... Da jeg jo skylder hende 12 Franks for Æg og Mælk, tænkte jeg, at hun saá ind til mig for at høre, om jeg snart vilde betale hende. Jeg lovede hende at komme med Pengene imorgen.“

Med en Haandbevægelse pegede hun ud i Natten paa en stor, mørk Bygning, som man lige kunde øjne nede ved Floden; dér laa en gammel Vandmølle, som forresten endnu gik, og hvor Familien Lepaillieur nu gennem tre Slægtled havde levet. Den sidste Møller, Frans Lepaillieur, en Fyr, der ikke havde ringe Tanker om sig selv, var vendt hjem fra Militærtjenesten, led og ked af Arbejde og med den Tanke, at han lige saa lidt som Faderen vilde kunne spinde Silke ved sin Mølle alene. Hvorfor han havde ægtet en Gaardmandsdatter, Victoria Cornu, hvis Medgift bestod i et Par gode Marker langs Yeusefloden, saa at Parret havde sit forholdsvis gode Udkomme, dels ved Landbruget, dels ved at male det Korn, Egnens Folk nu og da bragte til den gamle Mølle. Ganske vist kunde Lepaillieurs maaske være blevne rige Folk, dersom de havde villet sætte nye Maskiner i Stedet for Møllens gamle, forslidte Mekanisme, eller dersom Markerne, der var udpinte af gammeldags Drift, var faldne i Hænderne paa en dygtig og driftig Mand, som forstod sig paa Fremskridt og vilde dyrke Jorden paa en tidssvarende Maade, men Lepaillieur hadede ikke alene Arbejde, han nærede tillige den dybeste Foragt for Landbrug. Han var et Eksempel paa Bonden, der omsider er træt af sin gamle Elskerinde: Jorden, paa hvem hans Forfædre har odslet altfor megen Kærlighed, uden at den nogensinde til Trods for alle deres Anstrengelser har været i Stand til at give dem den attraaede Rigdom. Nu havde han mistet Troen paa dens Fortræffelighed, i Raseri bebrejdede han den, at den ikke mere var frugtbar, men ussel, udslidt og oven i Købet ond-sindet som de gamle Køer, man skikker til Slagteren, naar de ikke duer noget. Efter hans Mening var hele Stadsen ikke en Bønne værd. Jorden slugte Sædekornet uden at give Afgrøde, Himlen var i Ulave, Aarstiderne rent for-

styrrede, kort sagt: etsteds sad en eller anden ond Magt og gjorde alt for at ødelægge de solle Bønder, der endnu var dumme nok til at bearbejde den genstridige Jord i deres Ansigts Sved.

„Tænk dog bare!“ sagde Mariane, „Lepailleurs Kone havde sin Dreng med sig, Antoninus, en lille Fyr paa tre Aar, og da jeg spurgte hende, om han ikke snart skulde have en lille Søster, fo'r hun op og erklærede, at det skulde hun sandelig ikke have noget af. En ung Kone paa 24 Aar, med en Mand paa 27! Jeg troede dog, at Bønderne endnu ikke nærede den Slags Anskuelser.“

Hendes Ord vakte hos Mathæus Erindringen om Dagens Begivenheder og Diskussioner. Efter et Øjebliks Tavshed spurgte han alvorligt:

„Sagde hun dig, hvorfor hun havde saa meget imod at faa flere Smaafolk?“

„Aa, hun er saa nærig og sneverhjertet, det ser man straks paa det lange, magre og fregnede Ansigt, den sammenknebne Mund og de blakkede Øjne. Hun er en Tosse, der lever i stadig Beundring af Manden, fordi han har været i Krig i Afrika og læser Aviser! Hun sagde kun: „at Børn de koster Penge og kan ingenting tjene“ ... Men Manden har saavist sine egne Meninger. Du kender ham jo, han ligner forresten Konen, men han har grønne, stikkende Øjne og et grimt, kantet Ansigt med fremstaaende Kindben. Han ser altid ud, som om han var vred over et eller andet, den Fyr. Og jeg har forstaaet, at han er rasende, fordi Svigerfaderen, gamle Cornu, har tre Døtre og en Søn, hvilket formindsker Madam Lepailleurs Arvepart. Møllen har ikke bragt hans Fader Rigdom, og den skælder han ud fra Morgen til Aften, siger til enhver, der gider høre paa ham, at han saavist ikke skal hindre Antoninus i at tage til Paris og leve højt, naar han kun kan finde en ordentlig Plads i Byen.“

Her genfandt Mathæus Moranges og Beauchênes Anskuelser: stadig samme Frygt for at dele Arven, samme Higen opefter, samme Ringeagt for legemligt Arbejde, samme Attraa efter den Luksus og det Velvære, der herskede blandt Overklasserne i de storé Byer. Siden Jordbruget var saa usselt, saa besværligt, saa lidet indbringende, skulde da Pokker blive ved det! Han skulde lige til at forklare sin Kone dette men nøjedes med at sige:

„Han har sandelig ingen Grund til at klage. Han har to Køer og en Hest, og naar han har travlt, kan han tage en Mand til at hjælpe sig. Vi ejede imorges halvanden Franks, men ikke Skyggen af Mølle eller Ager, jeg finder hans Mølle storartet, jeg misunder ham den, hver Gang jeg gaar her over Broen. Dersom jeg var Møller og du Møllerkone, vilde vi føle os rige og lykkelige!“

Og saa lo de. Et lille Øjeblik endnu blev de siddende paa Brystværnet og betragtede Møllen ved Bredden af Floden, der med sagte Rislen flød afsted mellem Siv og Vandplanter. Derefter gled deres Blik hen over det Skur, der midt i en Gruppe Ege dækkede Hjulet, over de nærliggende Udbygninger, hvis Mure forsvandt under et Tæppe af Gedeblade og vild Vin. Om Natten, naar alt var stille, laa Vandmøllen her som et yndigt, fortryllet Slot.

„Se derned mellem Pilene.“ udbrød Mathæus pludselig, „hvad er det? Jeg synes, der er noget, der rører sig?“

„Aa,“ svarede Mariane, „jeg véd, hvad det er! Du husker nok, at et ungt Par for en fjorten Dages Tid siden flyttede ud i det lille Hus ved Yeusen, Konen er en Skolekamerat af Constance, hedder Fru Angelin.“

Hun interesserede sig for de to; den unge Frue var paa Alder med hende, høj, mørk, med smukke brune Øjne. Saa lang som Dagen var, bestilte hun intet, men vandrede om med henrykt smilende Ansigt; Manden var lige saa gammel som Mathæus, smuk og meget forelsket i sin Kone, munter og livlig. De havde giftet sig af Kærlighed, havde tilsammen en halv Snes Tusind Franks om Aaret, han malede Vifter og kunde godt have tjent det dobbelte, dersom han ikke havde været saa optagen af sin Kone, at han ikke havde Tid til at arbejde noget videre. De var i Foraaret flygtede herud for i Ensomhed ret at nyde Livet, uden andet Maal end at leve for hinanden; her, hvor intet forstyrrede deres unge Kærlighed. Og man mødte dem overalt, i Mark og Skov, paa ensomme Stier, de holdt især af at spasere ud om Natten og kunde sidde timevis ved Flodens Bred og lytte til Vandets Rislen, skjult under Piletræernes Løvtag.

„Hum vil heller ingen Børn have,“ fortalte Mariane, „hun sagde mig forleden, at de vilde nyde deres Hvedebrødsdage endnu en halv Snes Aar, saa vilde de have en Søn, skøn som Dagen!“

Da Mathæus ikke sagde noget, men alvorligt stirrede hen for sig, tilføjede hun:

„Men det gaar jo ikke altid, som Menneskene ønsker!“

Han vedblev i Tavshed at tænke over dette Spørgsmaal. Hvad var her det rette? Selvfølgelig syntes han, det maatte være dejligt helt at kunne leve for den, man elskede, her i Naturens Skød, uden Bekymring af nogen Slags.

„Aa,“ mumlede han omsider, „enhver har vel Lov at leve, som det passer ham. Kom, vi forstyrrer dem, lad os gaa hjem!“

Langsomt vandrede de op ad Bakken paa den smalle Sti, der førte til Chantebled. Som et lille Fyrtaarn skinnede det oplyste Vindue hjemme hos dem, en rolig, stille Flamme midt i Skovens dybe Mørke. Og de gik fremad i Tavshed, overvældede af Nattens store Stillied nærmede de sig Hjemmet, hvor deres Børn sov Uskyldighedens trygge Søvn.

Da de havde naaet Huset, lukkede Mathæus Døren i Laas og steg famlende op ad Trappen uden at gøre Støj. I Stueetagen laa Dagligstue og Spisestue til Højre, Køkken og Spisekammer til Venstre. Ovenpaa havde de fire Værelser. Deres beskedne Bohave fra Paris fyldte ikke de temmelig store Rum, men de var ikke forfængelige, de lo ad Møblerne, som stod og raabte til hverandre. Mariane havde hængt røde Gardiner for Vinduerne, og naar Solen skinnede ind gennem det højrøde Stof, tog al Ting sig prægtigt ud.

„Du kan tro, Zoé er falden i Søvn,“ hviskede Mariane, „man hører ikke en Lyd.“

Ganske rigtigt! Bondepigen sad med Strikketøjet ved Lampen i Soveværelset ved Siden af Barnekamret, hvor de fire smaa Senge stod. Baade hun og Børnene sov, den dybeste Fred hvilede over hele Huset, man hørte kun som et sagte Pust de Sovendes regelmæssige Aandedræt. Forsigtigt vækkede Mariane Pigen og sendte hende i Seng med den Besked, at hun endelig ikke maatte gøre Støj, saa de Små vaagnede.

Mathæus havde allerede taget Lampen og var gaaet ind til Børnene for at se dem og give dem et Godnatkys, som kun yderst sjældent vækkede dem. Han satte Lampen

fra sig paa Kaminpladen og stod ved de smaa Senge, da Mariane kom ind til ham. I Sengen ved Væggen laa Tvillingerne, Blasius og Dionysius, to prægtige seksaars Dreng; de plejede at sove med Armene om hinandens Hals. Ved Væggen lige overfor stod den anden Seng med Ambrosius, en Dreng paa henved fire Aar, smuk som et Englebarn. Og lille Rose, der for tre Uger siden var vænnet fra, laa hvid og rød og skær i sin lille Vugge, hvis smaa, fine Tæpper hun i Søvn havde sparket af sig. Moderen dækkede hende til, medens Faderen bøjede sig over den yngste Dreng, hvis Hovedpude var gledet til Side. Med forsigtige og ømme Bevægelser og listende Trin gik Forældrene om mellem Børnene, betragtede de fire smaa sovende Ansigter, der i Søvn smilede saa sødt. De kyssede Børnene, stod et Øjeblik stille, det forekom dem, at Tvillingerne rørte sig.

Endelig tog Moderen Lampen, og hun og Mathæus gik med lette Fjed ind i deres eget Soveværelse, hvis Dør de lod staa paa Klem for at kunne høre, hvad der foregik i Barnestuen. Da Mariane havde faaet Lampen anbragt paa Bordet, sagde hun :

„Jeg har ikke villet tale om det, inden vi kom hjem, vilde ikke ængste dig, men Rose har idag ikke været rigtig rask, og først nu, da hun sover saa godt, er jeg rolig.“

Og da hun saa Mathæus fare sammen, idet han blev ganske bleg, skyndte hun sig at tilføje :

„Det har intet at betyde, jeg vilde naturligvis ikke have forladt hende et Øjeblik, ikke være gaaet dig i Mode, dersom der havde været alvorlig Grund til Frygt! Men naar de er saa smaa, maa man jo vaage over dem! Saa, kom nu i Seng, Klokken er over tolv!“

Roligt gav hun sig i Færd med Afklædningen uden at bekynre sig om, at Vinduet stod aabent, uden at frygte for andre Øjne end Stjernernes blinkende Millioner paa den vide Himmel. Hun tog sin Kjole af og blev et Øjeblik staaende foran Spejlet for at ordne sit Haar, der snart i en lang Fletning faldt nedenfor hendes Knæ!

Mathæus lod ikke til at have hørt hendes sidste Ord. I Stedet for at gaa i Seng, satte han sig ved Bordet, tømte sine Lommer, trak sin Portefølje frem med de 30 Franks og bemærkede saa spøgende, men dog med et Anstrøg af Bitterhed, idet han talte Pengene :

„En, to, tre, nej — de har desværre ikke faaet Unger paa Vejen! Se, her lægger jeg dem i en Konvolut til dig. Du kan saa imorgen bytte, naar du betaler vor Gæld.“

Disse Ord bragte ham til at tage en Blyant, og saa gav han sig til at skrive Tal paa et Blad i sin Lommebog:

„Du siger 12 Franks for Mælk og Æg, hvormeget skylder vi hos Slagteren?“

Hun sad foran ham i Færd med at trække Strømperne af.

„Slagteren? En Snes Franks, tænker jeg.“

„Og Urtekræmmeren? Bageren?“

„Jeg véd ikke bestemt, Du kan jo skrive tredive Franks, mere er det i hvert Tilfælde ikke.“

Saa lagde han sammen.

„62 Franks, 62 fra 300 bliver 238, altsaa i det højeste otte Franks om Dagen! ... Naa, det ser muntert ud for os i denne Maaned med fire Børn at føde; især hvis lille Rose gaar hen og bliver syg!“

Nu havde hun rejst sig op, stod med de hvide, nøgne Fødder paa Gulvet og Armene halvt udbredte mod ham i sejrstolt, frisk og ungdommelig Skønhed, hun saá lidt forundret paa ham og smilede saa med glad Tillidsfuldhed.

„Men hvad er der i Vejen med dig iaften, min egen Ven! Her sidder du og fordyber dig i fortvivlede Beregninger, du, der ellers er munter som en Lærke og lader hver Dag have nok i sin Plage. Du véd jo saa vel, at jeg ikke vil bytte med nogen her paa Jorden, jeg ønsker hverken mere Rigdom eller større Lykke end den, der er bleven mig til Del. Gaa du nu bare i Seng, Lykken kommer nok, saa saare du faar slukket Lyset!“

Hun lo og hoppede let i Seng, hvor hun snart laa med Hovedet støttet mod Pudsen, og de skønne, runde Arme hvilende paa Tæppet. Men han rystede paa Hovedet, sørgmodigt gennemgik han paa ny Dagens Oplevelser, nu fik hans Bekymring Luft i Ord, der langsomt og med bekræftet Tonefald sneg sig over hans Læber:

„Ser du, min egen Pige, jeg bliver alligevel tung om Hjertet, naar jeg kommer herhjem til vort mere end farvelige Hus efter at have set saa megen Luksus og Rigdom hos de andre. Du véd selv, at jeg virkelig ikke plages af Misundelse eller Ærgerrighed, jeg ønsker ikke at hæve mig over min Stand, higer ikke efter Rigdom. Men al-

ligevel — alligevel er der Øjeblikke, hvor det gør mig ondt for Jer, ja, for dig og Børnene, Øjeblikke, hvor ogsaa jeg længes efter at tjene en Formue for i det mindste at skaffe Jer et nogenlunde behageligt Liv. Disse Beauchênes med deres Fabrik og deres Morits, der skal opdrages som en Prins, de tuder mig Ørene fulde og lader mig tit nok høre, at vi kommer til at gaa ud og tigge med samt vore fire Børn. Og saa stakkels Moranges, der fabler om den Medgift, deres Datter maa have, de troner i deres altfor dyre Lejlighed, som dog kun er en ussel Efterligning af Beauchênes Pragt, nu drømmer han kun om at faa Plads i en Bank, hvor han kan tjene 12,000 Franks om Aaret. Han lod mig tydelig nok mærke, hvor dybt han og Valeria foragtede vor Ubesindighed. Og saa vor Vært! Séguin du Hordels, du skulde bare have set dem og hørt, hvordan de snakkede. De sidder i Penge til op over begge Øren, deres Hus er fuldt af de sjældneste Kostbarheder; de behandler mig, som om jeg var en Nar eller en Forbryder, fordi jeg allerede har en hel Flok Børn, mens de i deres Visdom nøjes med en Dreng og en Pige! De var meget venlige, men jeg følte, at de havde Medlidenhed med mig — og det oprører mig! Ja, endogsaa Mollerens Kone, der kommer anstigende med sin Antoninus og fortæller, at hun nok skal tage sig i Agt for at faa flere Børn! Hun mener naturligvis, at hun er bange, vi ikke skal betale hende, naar vi er saa letsindige, som vi er! ... Det er jo tydeligt nok, at vi aldrig faar hverken Fabrik eller Gods eller en stakkels Mølle! Lige saa lidt som jeg kommer til at tjene 12,000 Franks! De andre har Alt, vi Intet! Det er en sorgelig Sandhed, som ikke er vanskelig at opdage! ... Og jeg skulde saamænd være glad og tillidsfuld som du, min søde Pige, jeg skulde finde mig i min Skæbne med Taalmodighed, ja med Glæde, dersom jeg ikke pintes af Anger og Uro ved den Tanke, at vore tiltagende Bekymringer for det daglige Brød dog er vort eget Værk ... Ja, det nytter ikke at nægte det, vi har været ubesindige, ikke tænkt paa Fremtiden!"

Medens han talte saaledes, saá hun stedse mere og mere forbavset ud. Hun sad op i Sengen, og hendes store, mørke Øjne hvilede paa ham.

„Men hvad fejler dig dog, kære Ven?“ spurgte hun.
„Du, der plejer at være saa god, saa nøjsom, der ellers

aldrig taler om Penge og er saa glad midt i vor Tarvelighed, du taler iaften, som om du var Fætter Beauchêne. Du har vist haft en rigtig uhyggelig Dag i Paris. Kom nu og læg dig, saa glemmer du nok dine Sorger.“

Han stod op, klædte sig af, medens han dog hele Tiden mumlede :

„Ja, naturligvis vil jeg gaa i Seng ... men derfor bor vi ikke destomindre i en Ronne, og dersom det giver sig til at regne inat, bliver Børnene vaade. Hvordan kan jeg saa lade være at anstille Sammenligninger? De stakkels, uskyldige Børn! ... Jeg er som de andre Fædre — jeg vilde gerne have, de skulde være lykkelige.“

Han vilde lige gaa til Sengs, da i det samme en klagende Lyd, som han troede at høre i Barnekamret, fik ham til at standse midt i Stuen. Efter at have lyttet med en ængstelig Mine, tog han atter Lampen og listede paa bare Fodder ind til de Smaa. To Minuter senere kom han tilbage og fandt Moderen siddende i Sengen med et spændt Udtryk i Øjnene, rede til at staa op paa det mindste Vink af ham.

„Det var ingenting,“ hviskede han, som om Børnene kunde høre det. „Rose havde igen kastet sit Tæppe af sig ... de sover alle fire som smaa Engle. Maa jeg slukke Lampen?“

Saa gik han hen for at lukke Vinduet.

„Nej, nej!“ udbrød hun, „lad det staa aabent. Nat-ten er saa varm, saa yndig. Om lidt, inden vi falder i Søvn, kan vi lukke det.“

Intet kunde visselig være skønnere end denne milde Foraarsnat, hvis dybe, mørke Stilhed bredte en uendelig, betagende Fred ud over Landet. Man hørte kun Jordens sagte Aandepust, som den laa slumrende i mægtig Frodighed, medens selve Livet vældede frem af denne Hvile og som en skælvende uendelig Attraa susede med Nattevin-den gennem Græs og Urter, gennem Skovens Træer, over Flodens Vand, over Eng og Ager. Nu, da Lampen var slukket, kunde man fra Værelset se Stjernerne blinke paa Himmelhvælvingen, og ligeoverfor Ægteparrets Seng glødede et rødt Genskin, det var alle Lysene fra Paris, der flammede som et Krater i Nattens Mørke.

VI.

Med stor Forsigtighed, ængstelig for at gøre Støj, stod Mathæus ud af den smalle Feltseng, hvori han nu sov ved Siden af Marianes store Mahogniseng. Han vendte sig om mod hende og saå hende ligge dér, smilende og med aabne Øjne.

„Hvad for noget! Du sover ikke! Og jeg, der knap turde røre mig af Angst for at vække dig! Du véd vel, at Klokken snart er ni.“

Det var i Midten af Januar. De var nu flyttede tilbage til Paris, og om to Maaneder skulde Mariane have det femte Barn. Begyndelsen af December havde været rigtig uhyggelig derude paa Landet, raat og koldt Vejr Dag ud og Dag ind; Regn og Slud, derpaa Sne og frygtelig Kulde, saa at Mathæus efter nogen Tøven havde modtaget Beauchênes elskværdige Tilbud om at flytte ind i det gamle Havehus i Forbundsgade, det, hvori Fabrikens Grundlægger havde boet, inden han havde bygget den prægtige Gaard ud til Orsaykaj. Havehuset var netop ledigt, da den gamle Formand, som havde faaet det med Møblerne og det Hele, i disse Dage var død. Og det unge Par havde nu boet i Byen henved en Maaned, de mente, det var fornuftigst at afvente Marianes Nedkomst, og saa tage tilbage til Chantebled i Begyndelsen af April.

„Vent et Minut,“ sagde hun, „saa trækker jeg Gardinerne fra!“ Og straks oplystes Stuen af Vintersolens gule Skær.

„Aa, der har vi Solen! Dejligt Vejr! Og saa er det Søndag! Saa kan jeg da i Eftermiddag gaa lidt ud med Børnene!“

Hun kaldte paa ham, greb hans Hænder og trak ham ned til sig. Han satte sig paa Sengekanten, medens hun leende sagde:

„Og jeg har i over tyve Minuter ikke vovet at vende mig, fordi jeg vilde have, du skulde sove rigtig ud. Det er udmærket, ingen af os tør røre sig af Skræk for at forstyrre den anden.“

„Aa, jeg var saa glad ved at se dig sove saa trygt! Søndagen er en dejlig Dag for mig, saa kan jeg da tilbringe hele Morgenen berinde hos dig og lege med Børnene

saa lang Dagen er, du véd selv, min egen Pige, at jeg ikke bryder mig om andre Fornojelser. Men," udbrød han med ét, „jeg har jo helt glemt at sige Godmorgen til dig!"

Hun laa med den ene Arm støttet mod Hovedpuden, og han bøjede sig ned over hende, slog Armen om hende og trykkede hende saa heftigt op til sit Bryst, at hun ømmede sig lidt.

„Av, min egen Ven, tag dig i Agt!"

Han blev ganske fortvivlet.

„Har jeg gjort dig Fortræd! Trykket dig for haardt? ... Jeg er dog ogsaa et Afskum med min Voldsomhed! ... Min sode, sode Kone, du er mig saa dyrebar, at jeg kun tænker paa at kæle for dig og ønsker, at jeg kunde spare dig for enhver Smerte. Gid jeg dog havde Hænder som en Fe, gid du aldrig følte min Berøring anderledes end som Kærtegn! Og saa gør jeg dig Fortræd, fordi jeg er klodset."

Hun maatte trøste ham:

„Vist ej, store Tossehoved! Du gjorde mig ingen Skade; jeg blev kun lidt hange. Du ser jo, at jeg ler."

Han saá paa hende, og hun syntes ham at straale i overjordisk Skønhed, som hun laa dér badet i Solskin, svulmende af Sundhed, Kraft og Haab. Aldrig havde det svære, brune Haar bølget saa mægtigt ned over hendes Skuldre, aldrig havde de store, sorte Øjne lyst af saa tapper en Livsglæde. Han grebes af Ærbødighed ved Synet af hende, tilbad hende som en Troende sin Gud paa Mysteriets Dørtærskel.

„Hvor er du dejlig og hjertensgod! Hvor jeg elsker dig, min kære Hustru!"

Atter trykkede han hende op til sig, medens Solen lagde en gylden Straalekrans om dem. Saa trak han i hendes Tæppe, glattede Lagnet, ordnede Hovedpuden, vilde aldeles ikke høre Tale om, at hun skulde staa op, førend han havde ryddet op i Stuen. I en Fart tog han Lagner og Madras af Feltsengen, lagde det Hele pænt og ordentligt sammen, trak Betrækket over Sengen, stillede den sammenslaaet hen i en Krog.

Hun havde flere Gange bedt ham lade disse Smaating besørge af Zoé, der var fulgt med dem ude fra Chantebled, men han erklærede, at Pigen plagede ham; han vilde

meget hellere selv passe hende og hjælpe hende med Alting. Og det var altid ham, der gjorde Soveværelset i Stand, Ingen maatte komme derind og forstyrre hans Kone, han vaagede med skinsyg Æmhed over hende, syntes aldrig, han kunde gøre nok for at vise hende, hvor stor Pris han satte paa hende.

„Hør nu, min Elskede, du kan saa godt blive liggende en lille Stund endnu, mens Børnene lader os være i Fred! Du trænger virkelig til Ro og Hvile i denne Tid.“

En let Gysen gennemrystede ham, han mærkede, at her ikke var varmt, og bebrejdede sig i sit stille Sind, at han ikke straks, da han vaagnede, havde tænkt paa at faa lagt i Kaminen. I en Krog af Stuen laa Ildtændere og smaathugget Brænde.

„Det er for dumt af mig, at jeg lader dig ligge og fryse,“ udbrød han, idet han knælede ned foran Kaminen.

„Herregud, kære Ven, hvad skal nu det betyde! Kan du ikke lade Zoé komme?“

„Nej, vist ej, hun forstaar slet ikke at faa Ilden til at blusse, jeg gør det meget bedre, og desuden morer det mig at spille Stuepige.“

Og med en stolt Haandbevægelse pegede han paa Kaminen, hvor en rask Ild snart fyldte Stuen med ny Munterhed. Han var næppe bleven færdig med at vaske sig og klæde sig paa, før Væggen henne ved Moderens Seng rystedes af kraftige Næveslag.

„Naa,“ udbrød han leende, „der har vi dem. Nu kan man da høre, de er vaagne! ... Siden det er Søndag, kan vi jo nok slippe dem herind, ikke sandt?“

I Stuen ved Siden af lod der Støj, som naar Fuglene i et stort Bur vaagner: Børnene pludrede og kvidrede, nu og da hørtes høj, frisk Barnelatter, saa blev der endnu livligere, Puder og Pøller faldt paa Gulvet med en dump Lyd, medens to smaa Hænder ivrigt bearbejdede den Væg, der skilte Børnestuen fra Forældrenes Sovekammer.

„Ja, ja, vi kan godt høre Jer,“ sagde Moderen smilende, „svar dem, Mathæus, sig, at de gerne maa komme herind ... ellers slaar de alting itu derinde.“

Nu dundrede Faderen paa Væggen, og straks lod vilde Sejrsskrig, høje Glædeshyl inde hos de Små. Faderen fik knap Tid at aabne Døren, førend der ude paa Gangen lod Trampen og Skrigen. Det var hele Flokken,

der holdt sit Indtog med flyvende Faner og klingende Spil. Alle fire var klædte i lange Natkjoler, der gik helt ned til deres nøgne smaa Fodder, de travede afsted og lo; deres fine brune Haar flagrede om de rosenrøde Kinder. Øjnene skinnede af uskyldig Barneglæde, saa at der formelig laa en Straaleglans over de aabne Ansigter.

Ambrosius stormede først frem, han var yngre end Tvillingerne, knap 5 Aar, men han var den livligste, den mest fremmelige. Bagved ham kom Blasius og Dionysius, stolte og rolige i syvaarig Værdighed — Dionysius især, da han lærte de andre at læse, medens den ældste, Blasius, holdt sig en Smule undselig tilbage, han havde altid været mere stille og drømmende end de andre. Tvillingerne holdt mellem sig den lille Rose, fin og yndig som en lille Engel; Brødrene halede afsted med hende, trak hende snart til Højre, snart til Venstre under stor Munterhed; og den lille toaars Pige holdt sig stolt paa Benene mellem de store Drengene.

„Hør lidt, Mo'r!“ raabte Ambrosius straks, „gør Plads til mig, jeg fryser!“

Med et Spring var han oppe i Sengen og puttede sig ned under Tæppet, saa at man kun saá det brune, krøllede Hoved stikke op under Moderens Arm, men ved dette Syn udstødte de to store et skingrende Krigshyl og stormede frem som Fjenden mod en belejret By.

„Gør Plads til mig ogsaa, bare en lille Plads, søde Mo'r! Lad mig ligge ved din anden Side, lad mig faa Lov at ligge ogsaa.“

Snart var kun lille Rose tilbage, hun var saa vred, at hun ikke kunde finde Ord, men satte sig af lutter Harme ned paa Gulvet; omsider raabte hun:

„Jeg, Mo'r! ... Jeg med!“

Hun havde forgæves prøvet at kravle op selv, nu maatte hun hjælpes lidt, hejses op i de tykke Arme, som hun i Fortvivlelse rakte op til Brødrene, og Moderen tog hende op til sit Bryst: det var hende, der fik den allerbedste Plads.

I Førstningen blev Faderen ganske forskrækket over at se den fremstormende Flok krybe op i Sengen, han var bange, Børnene i deres Ivrighed skulde gøre Moderen Fortrød, men hun beroligede ham, lo ligesaa trygt som de Smaa, det kunde ikke skade hende, at de søde Unger

gav hende deres Morgenkys. Og saa faldt han hen i stum Beundring over det yndige og morsomme Billede. Moderen frembød, som hun laa dér omringet af alle sine Kyllinger med Rose i Favnen, Ambrosius næsten forsvunden, saa tæt var han krøben hen til hende, og begge de Store bagved sig. Det var som en stor Rede, overalt kiggede rødmossede smaa Ansigter frem, fint, lokket Dunhaar, medens hun selv, hvid og rød som Mælk og Blod, straaledede i frodig Skønhed.

„Her er yndigt og godt og varmt,“ bemærkede Ambrosius, der var en lille Sybarit.

Dionysius gav sig nu til at forklare Moderen, hvorfor de nys havde gjort et saadant Spektakel:

„Jeg skal sige dig, Mo'r, Blasius sagde, han havde set en Edderkop, og saa blev han bange.“

Fornærmet faldt Broderen ham i Talen:

„Det er slet ikke sandt! Jeg saá Edderkoppen, og saa kylede jeg min Pude efter den for at slaa den ihjel; jeg blev aldeles ikke bange.“

„Jeg ogsaa, jeg ogsaa!“ stammede Rose, halvkvalt af Latter. „Saadan kylede jeg Pudene, hej, hop!“

Og de vred sig af Latter alle fire, fandt det Hele ubegribelig morsomt.

Sandheden var, at der havde været et ligefremt Slagsmaal med Puder under Paaskud af at dræbe det frygtelige Dyr, som kun Blasius havde set, hvilket gjorde Sagen en Smule tvivlsom. Hele Flokken var saa fuld af Sundhed, baade Moder og Børn formelig straaledede, som de laa dér, beskinne af Vintersolen, at Faderen ikke kunde modstaa dette Syn, men maatte tage dem i sine Arme alle tilhobe og kysse dem i Flæng, hvilket atter fik dem til at le, som om de skulde miste Vejret.

„Aa, hvor vi morer os, aa, hvor vi morer os!“

„Hør nu en Gang,“ sagde Moderen omsider, idet hun søgte at vikle sig ud af alle de Arme, der slyngede sig om hende, „jeg maa dog tænke paa at komme op, jeg kan virkelig ikke ligge her og dovne til langt op paa Formiddagen. Desuden maa de Børn da vel ogsaa vaskes og klædes paa en Gang.“

Foran den blussende Ild foregik Tvætningen, og Klokken var henad ti, da hele Familien en Time senere end sædvanlig kom ned i Spisestuen, hvor Ilden blussede ly-

stig i Fajanceovnen, og hvor den varme Mælk stod og ventede paa Bordet. I Stueetagen var foruden Spise- og Dagligstue til Højre for Entréen tillige et Arbejdsværelse til Mathæus og saa Kokkenet. Og Spisestuen saa vel som Sovekamret vendte ud til Forbundsgade, saa at Solen muntert spillede hen over Frokostbordet.

Børnene sad allerede med Næsen ned i Kopperne, da det ringede, et Ojeblik efter aabnedes Døren af Doktor Boutan, der hilsedes med et firstemmigt, øredøvende Glædesskrig, thi Lægens rare, milde, runde Ansigt satte altid Børnene i Henrykkelse. Han havde været til Stede ved deres Fødsel, og de betragtede ham som en gammel Ven, med hvem de havde Frispas. Derfor fløj de ogsaa op fra Stolene for at fare over ham, da et Ord af Moderen standsede dem :

„Vil I have den Godhed at lade Doktoren være i Fred.“

Saa tilføjede hun muntert :

„Goddag og Velkommen, kære Doktor ! Tak for det dejlige Solskinsvejr, thi det har De vist bestilt til mig, for at jeg kan komme ud at spasere med Børnene idag.“

„Ja, akkurat ! Jeg kiggede just herind for at se, om De var i Stand til at adlyde mine Befalinger og trække lidt frisk Luft.“

Og medens Boutan tog en Stol og satte sig, fortalte Mathæus ham leende, at Familien først lige nu var kommen ud af Fjerene.

„Det er rigtigt. Man skal have Hvile og Bevægelse ordentligt fordelt ... For Resten ser jeg, at Madlysten er god, naar jeg træffer mine Patienter ved Bordet, er jeg ikke Læge, men Husven.“

Mariane truede smilende ad ham :

„Doktor, Doktor, De gør mig snart stærk som en Hest. Jeg bliver næsten flov over at være saa kæernesund, og jeg fristes til at klage over mine smaa Tilfælde, som Ingen lader til at ville tro paa. Inat har jeg f. Eks. slet ikke sovet godt ; jeg har flere Gange været vaagen med Smerter i alle Lemmer, det rev og sled i mig, saa det var en Gru.“

„Hvad siger du, kæreste Mariane,“ spurgte Mathæus og blev ganske bleg. „Har du været syg, imens jeg sov ?“

„Det skal du ikke sørge over, min egen Ven,“ svarede

Mariane og lo, „siden jeg nu sidder her og spiser som en Tærsker.“

Doktoren rystede alvorligt paa Hovedet.

„Beklag Dem ikke, kære lille Frue. Deres Lidelser er, jeg tør ikke sige nødvendige, men dog i de fleste Tilfælde uundgaelige. De hører dog til mine allerflinkeste, allermodigste Damer, jeg har ikke mange, der bærer deres naturlige Tilskikkelser saa tappert som De. Men, hvad skal man sige, det ser jo næsten ud, som om man i den Tilstand *maa* gennemgaa en Del Ubehageligheder.“

„Aa,“ udbrød hun, „jeg véd af egen Erfaring, at Sligt ikke kan undgaas, jeg siger det kun for at drille Dem lidt.“

Og hun tilføjede med dæmpet Stemme og inderlig Betoning :

„Mon man vilde elske sine Børn saa højt, hvis de ikke voldte En Smerte?“

Børnenes Skeer klirrede mod Kopperne, saa at man knap kunde høre hendes sidste Ord. Der blev et Øjebliks Tavshed, som Lægen brød med denne Sætning, der var en Følge af en Tankeforbindelse, han ikke udtalte :

„Jeg hører, De skal spise Frokost hos Séguins paa Torsdag ! Ak, den stakkels lille Frue, hun lider sandelig, hun bærer ikke sin Tilstand saa godt som De.“

Med en Haandbevægelse og et medlidende Træk paa Skuldrene lod han Mariane og Mathæus forstaa, hvilken Forbavselse og Sorg det havde været for Séguin du Hordels at opdage, hvorledes det stod til med Valentine. Fruen havde været vild af Fortvivelse. Manden rasende og skinsyg tillige, og i al Elendigheden vedblev de at fare fra Fornøjelse til Fornøjelse, alt medens de skændtes og kævledes, saa at Fruen omsider var bleven i den Grad overanstrengt og elendig, at hun nu maatte tilbringe sin Dag liggende paa en Sofa, medens Herren var faldet tilbage til sine Ungkarlevaner og gik ud uden hende.

„De véd,“ sagde Boutan med et Smil, „at hun venter sin Nedkomst paa samme Tid som De, i Begyndelsen af Marts. Paa Torsdag kunde De og hun gøre Aftale om *ikke* at sende Bud efter mig paa *samme* Dag, thi jeg kan jo ikke godt være hos dem begge paa én Gang.“

„Og vor Kusine Constance?“ spurgte nu Mathæus, „hun er altsaa ikke med ?

„Aa nej, dér er ingen Fare paa Færde ... Hun har

jo svoret højt og helligt, at saadanne Tilskikkelser ikke skal falde i hendes Lod, det har De da selv hørt tidtnok. Bare hun ikke en skønne Dag kommer til at angre sin Klogskab.“

Han stod op og skulde til at tage Afsked, da det Angreb, der længe havde truet ham, fandt Sted. De fire Smaafolk havde listet sig fra Bordet, uden at de Voksne lagde Mærke til dem; nu tilkastede de hinanden snedige Blikke, og paa et givet Signal fo'r de løs paa Doktoren, der, inden han vidste et Ord af det, havde Tvillingerne hængende paa sin Ryg, Ambrosius med begge Arme om Livet, medens Rose, der ikke kunde naa saa højt klamrede sig fast til hans Ben og prøvede at entre op ad ham.

„Hej, hop, halløj! Vær saa Futtog, hører du. Hej, hyp!“

Og saa skubbede de til ham, ruskede i ham, lo, som om de var gale, deres klare, skingrende Barnestemmer gav Genlyd i hele Huset. Forældrene skyndte sig at ile den belejrede Mand til Hjælp, de var vrede og skændte over Børnenes Vildskab, men han beroligede dem:

„Lad dem dog bare lege. Det er nu deres Maade at sige Goddag til Folk paa. Min gode Ven Beauchêne siger altid, at det for en stor Del er min Skyld, at de er komne til Verden, saa er det da rimeligt, at jeg bærer lidt over med dem ... Og det falder mig ikke saa vanskeligt her, jeg formelig fryder mig over at se en Flok Børn, saa friske og levedygtige som disse. Det er virkelig alt, hvad man foreløbig kan forlange af dem.“

Han satte saa Børnene venligt ned, kyssede dem, trykkede Moderens Hænder, idet han erklærede, at hun havde det saa godt, som man efter Omstændighederne kunde vente. Mathæus fulgte ham ud, og man hørte dem le og spøge ude i Forstuen.

Straks efter Frokost, mellem tolv og tre, vilde Mathæus have, at Mariane skulde spasere en Tur i det dejlige Solskin. Børnene kom hurtigt i Tøjet og allerede Klokken Et drejede hele Familien fra Forbundsgade ud paa Kajen.

Denne Del af Grenellekvarteret mellem Marsmarken og de tætbefolkede Gader har et særegent Præg ved de udstrakte Gader, der skærer hverandre i rette Linjer, de store Fabriksbygninger med lange, graa Mure. I Arbejds-

tiden ser man næsten ingen Mennesker paa Gaderne, og løfter man Hovedet, møder Øjet kun høje Skorstene, der udspyr tykke Skyer af Kulrøg over Tagene af de store Bygninger med sorte, tilrøgede Ruder; aabnes hist og her en af de brede Porte, faar man Indblik i de rummelige Gaarde, fulde af svære Arbejdsvogne. Man hører kun Maskinernes Brummen, nu og da afbrudt af en Damppipes øredøvende Hyl, Raslen af Jernvarer, der læsses af og paa og kastes ned mod Stenbroen. Men om Søndagen lægger Dødsstilhed sig over hele Kvarteret; om Sommeren brænder Solen paa Fortovene, og om Vinteren fejrer Vinden Sneen henad de lange Gader.

Befolkningen i Grenelle har Ord for at være den daarligste, fattigste og lastefuldeste i Paris; en Flok for-dærvede Fabrikspiger og elendige Fruentimmer lever her i Nærheden af Militærskolen og holder til med Børnen og Pøblen.

Ligeoverfor, paa den anden Seinebred, ligger Passys smilende og venlige Huse; medens Faubourg St. Germain's fine Adelsgaarde og Invalidekvarterets prægtige, brede Alléer strækker sig som en grel Modsætning ud ved Siden af Grenelle, saa at Beauchènes Fabrik, som Ejeren spøgende sagde, vendte Ryggen til Elendigheden og nød en prægtig Udsigt over al Verdens Herlighed og Glæde.

Mathæus holdt af at spasere mellem de store Alléers høje Træer langs Marsmarken og Invalidesplanaden, hvor Solen rigtig kunde skinne og varme. Intetsteds i Paris fandt man den Stilhed og den friske Luft, her var vid Udsigt og Frihed til at drømme. Men allermest yndede han dog den lange Orsaykaj med de mange Afvekslinger, der strakte sig fra Byens Midtpunkt, fra Baegade, forbi Bourbon-Paladset over Esplanaden, Marsmarken lige ud til Grenelleboulevard og til det sværtede Fabrikskvarter. Og den store By ligger her i al sin Majestæt med de hundredaarige Træer dér, hvor Seinen gør en Bugt om Tobaksfabriken og Eiffeltaarnets Have. Floden ruller afsted i kongelig Ynde. Den brede Kaj strækker sig under de skønneste Træer. Man vandrer her i en vidunderlig Fred, som den store Stad giver et mægtigt Trylleri.

Herhen var det, Mathæus vilde føre sin kære Hustru og alle de Smaa, men det var en dristig Plan, thi Mariane maatte ikke overanstrenges, og Roses smaa Ben blev

maaske trætte. Derfor betroede han hende til Ambrosius's Varetægt, han vidste, at Drengen var en bestemt lille Fyr. De to gik i Spidsen, saa kom Tvillingerne : Moder og Fader dannede Bagtroppen. Det var som en hel Skole. Og i Begyndelsen gik alt udmærket, man krøb fremad og slikkede Solskin. Vejret var klart og dejligt, Himlen mørkeblaa uden en Sky ; der var koldt i Skyggen, men lunt paa de Steder, hvor Solen bredte sit gyldne Fløjls-tæppe. Derfor var der mange Spaserende, Gaderne vrimlede af det søndagsklædte Publikum, der lokkes ud af den mindste Solstraale.

Lille Rose blev ganske munter ved at se de mange pyntede Mennesker ; hun rettede sig, spankulerede stolt afsted for at vise, at hun var en stor Pige, og de kom over Marsmarken, uden at hun tænkte paa at ville bæres, de tre Drengene travede afsted, saa der stod Gnister af Brostenene, det Hele var et sandt Triumftog. Kun Mariane maatte stottes en Smule, hun kunde ikke altid vinde med ; men hun saá saa smuk og statelig ud i sin grønne, løst-hængende Klædeskjole, der dog ikke kunde skjule hendes Tilstand. Nu og da vendte de Forbigaaende sig om efter hende, puffede til hverandre, fulgte hende med Øjnene. Hvad der vakte end mere Opmærksomhed var Børneflokken foran den unge, smukke Kone, der øjensynlig var paa Veje til at faa endnu et Barn ! Og Manden saá ogsaa ung og godt ud ! Forresten vakte Optoget ikke udelt Beundring ; flere af de Spaserende betragtede det med Forbavselse og Medlidenhed, ja nogle udtrykte endog deres Forargelse over det unge Pars Ubetænksomhed.

Mariane og Mathæus saá godt, hvad der gik for sig omkring dem, men de vandrede videre, smilende og glade, uden Fortrydelse, i den urokkelige Overbevisning, at deres Livsopfattelse var sund, sand og skøn. Da de naaede de store, afbladede Træer, maatte de sætte lille Rose paa en Bænk, hvor der heldigvis endnu var lidt Sol. Barnet var træt, det begyndte at blive køligere, saa man maatte tænke paa Tilbagetoget. Dog var det endnu rart at være ude i den friske Luft, under den klare Himmel, der i Vest antog en fin, gyldenrød Tone. Drengene stampede i Jorden med krigerske Miner, Rose var igen livlig og munter, og Klokkerne henad tre, da Fader og Moder, oplivede ved den vellykkede Spaseretur, drejede ind i Forbundsgade, saá

baade Forældrene og Børnene saa friske og sunde og glade ud, at Folk ikke kunde lade være at smile fornøjet ved Synet af dem.

Mariane var en Smule træt, og saa saare hun naaede hjem, lagde hun sig paa Sofaen i Dagligstuen, hvor Zoé havde tændt i Kaminen, saa at der var varmt og hyggeligt, da Familien vendte tilbage fra Turen. Børnene satte sig stille og artige rundt om deres lille Bord, og Dionysius skulde lige til at begynde at læse en Historie højt for sine Søkende, da der kom Fremmede.

Det var Constance, som just vendte hjem fra en Køre-tur med Morits og havde faaet Lyst til at gøre Kusinen et Besøg. Hun saå forresten ikke videre ofte til Mariane, skønt deres Boliger kun var adskilte ved en Stump Have.

„De er da ikke daarlig, kære Kusine?“ spurgte hun, da hun saå den unge Kone ligge paa Sofaen.

„Nej, slet ikke, jeg har spaseret hele to Timer med Børnene; nu hviler jeg mig bare en Smule.“

Mathæus skød en Lænestol frem til den rige, forfængelige Slægtning, der øjensynlig gjorde sig Umage for at være venlig. Hun satte sig ned og bad Mariane undskylde, at hun ikke oftere saå ind til hende, hun forklarede, at hun havde meget at varetage hjemme i sit Hus. Imedens holdt Morits, fin og pyntet i sort Flojlsdragt, sig tæt ved Moderen og udvekslede paa Frastand Blikke med de fire Smaa.

„Naa, Morits, skal du ikke sige Goddag til dine Fætre og til Kusine Rose?“

Lidt nølende gik han hen til Børnene, men alle fem var tavse og undselige, de saå kun lidt til hverandre, og de smaa Vildmænd fra Chantebled folte sig lidt sky overfor den pyntede Pariserdreng.

„Og alle deres Smaafolk ser jo ud til at befinde sig i bedste Velgaaende,“ bemærkede Constance med et hastigt Blik, der sammenlignede de tre Fætre med Morits. „Ambrosius er vokset, og Tvillingerne er ogsaa store af deres Alder.“

Det var tydeligt, at hendes Undersøgelse ikke faldt ud til Fordel for Morits, der var stor og svær nok, men havde en sygelig, bleg Farve, thi hun smilede tvungent, medens hun vedblev:

„Jeg misunder Dem Deres lille Rose, hun er et yndigt Barn.“

Mathæus gav sig til at le og svarede i en spøgende Tone, som han for Resten straks fortrød :

„De behøver virkelig ikke at misunde os den Skat. De er ikke saa kostbare, saadanne Dukker.“

„Ikke kostbare,“ gentog hun alvorlig, „det siger De og ikke jeg ! Enhver er sin egen Lykkes eller Ulykkes Smed.“

Og et spodsk, lidt haanligt Blik, der understregede denne Udtalelse, gled hen over de fire Børn, over deres runde, friske Ansigter, over den unge Kone, der paany skulde være Moder. Constance var oprørt, irriteret ; hun tog Marianes Tilstand som en Slags Protest mod alt, hvad hun agtede : mod Maadehold, Forsigtighed og Orden, hun fandt den upassende, næsten modbydelig, og hun havde ikke skjult sin Misbilligelse, da hun hørte, hvorledes det stod til hos Mathæus's, nu vilde hun nok tie stille, det nyttede jo ikke at tale med saa ukloge Mennesker, men hun taalte ikke, at man drillede hende eller gjorde hendes Meninger og Handlemaade til Genstand for Spøg. Dersom hun ingen Datter havde, var det, fordi hun ingen vilde have !

Mariane vilde helst have Fred, derfor skyndte hun sig at lede Samtalen i en anden Retning. Hun spurgte til Beauchêne :

„Og hvordan har Alexander det ? Hvorfor er han ikke med Dem ? Det er over otte Dage siden, jeg har set ham !“

„Men Mariane,“ sagde Mathæus, „jeg har jo fortalt dig, at han i Gaar tog paa Jagt. Han er hinsides Chantebled, i Puymoreau og kommer vist først hjem i Morgen.“

„Aa, ja, det er ogsaa sandt. Han har dejligt Vejr til at trave om i Mark og Skov.“

Dette Emne var for Resten ogsaa en Smule farligt, og Mariane var ved at fortryde, at hun havde begyndt paa det, thi Ingen vidste rigtig, hvor Beauchêne støjede om, naar han meldte, han tog paa Jagt. Under Paaskud af, at han vilde ud i Skoven fra Morgenstunden, forlod han Hjemmet om Aftenen, og disse Udflugter var i den senere Tid blevne saa hyppige, at Constance sikkert anede Uraad.

Men her hos Froments, hvor Manden aldrig veg fra

Hjemmet og ikke vidste, hvor omhyggelig og kærlig han vilde være mod sin Kone, lod Constance sig ikke mærke med noget, her spillede hun den rolige og tillidsfulde Hustru.

„Det er saamænd mig, der har bedt ham tage paa Jagt. Han er meget blodrig, trænger til Bevægelse i frisk Luft, og han har saa godt af at gaa paa Jagt.“

Nu ringede det atter paa Klokken, det var et nyt Besøg. Valeria kom ind med sin Datter Regine. Hun rødmede, da hun fik Øje paa Fru Beauchêne, saa overvældet blev hun ved at være i Stue sammen med denne fuldendte Dame, som hun anstrengte sig for at ligne.

Constance benyttede sig af de nye Gæsters Ankomst; hun stod op og sagde, at hun desværre ikke havde Tid til at blive længere, en af hendes Veninder havde anmeldt sit Besøg, og hun maatte hjem.

„Lad i det mindste Morits blive,“ bad Mathæus. „nu, da Regine ogsaa er her, kan de lege sammen alle seks, jeg skal følge ham hjem, naar de har faaet lidt Kager og Frugt.“

Morits var atter kroben i Skjul bag Moderen, der sagde Nej til at lade ham blive:

„Nej, tusind Tak! De véd, han holder Diæt, jeg tør ikke lade ham spise ude ... Farvel, jeg maa afsted. Jeg vilde blot i Forbigaaende se, hvordan det stod til her. Farvel, Farvel! Hav det godt, kære Mariane.“

Og saa gik hun med sin Dreng, trykkede til Afsked Valerias Haand med en nedladende Beskyttermine, som Fru Morange fandt „uhyre fornem“. Regine nikkede smilende til Morits, som hun kendte lidt til. Hun saå som sædvanlig rigtig sod ud i en mørkeblaa Klædeskjole, med det venlige lille Ansigt og det sorte, tykke Haar lignede hun Moderen, som om hun var dennes yngre Søster.

Mariane kaldte hende hen til sig.

„Kom og kys mig, min søde Regine; du er jo snart en voksen Dame! Hvor hun dog bliver stor! Hvor gammel er hun nu?“

„Snart tretten Aar!“ svarede Valeria, der havde taget Plads i den Lænestol, Constance nys havde rejst sig fra.

Mathæus fandt, at den unge Frue havde et besynderligt Udtryk i sine smukke Øjne. Hun sagde, at hun ogsaa vilde se, hvordan Mariane havde det, og da hun

havde udtalt sin Glæde over Moderens og Børnenes friske Udseende, tav hun stille, som om hun bar paa en eller anden Bekymring, medens Mariane takkede hende, glad over, at man ikke glemte hende. Lidt efter rejste Mathæus sig op og gik ud for at lade de unge Koner være alene.

„Hor, lille Regine,“ sagde han, „kom med mig og Børnene ind i Spisestuen, saa kan I hjælpe mig med at dække Bord, det skal blive morsomt, ikke sandt?“

Dette Forslag vakte støjende Bifald hos hele Flokken. Bog og Historie blev straks glemte, de tre Drenges færd afsted; puffende til Bord og Stole trak de afsted med den store, fremmede Pige, medens lille Rose, der ikke kunde følge med i Galoppen, hoppede efter dem paa alle fire, leende og skrigende som en Kattekillling.

Saa saare de to Kvinder var alene, drog Valeria et dybt Suk.

„Ak, kære Veninde, De kan sagtens! De sidder her og glæder Dem over alle de yndige Børn. Gid jeg var i Deres Sted!“

Mariane saá yderst forbavset paa hende.

„Hvad mener De dog? Jeg synes, De har Lov at være lige saa lykkelig som jeg, hvis De har Lyst dertil.“

„Ak nej, dér tager De aldeles fejl! De stiller ikke store Fordringer til Livet. De og Deres Mand er nøjsomme, og Deres Tilværelse er indrettet paa en hel anden Maade end vor! Vi har ganske andre Fremtidsplaner, og det vilde være en stor Ulykke for os og for Regine, om vi blev nødsagede til at forandre vor Levevis.“

Og med et pludseligt Anfald af Fortvivlelse udbrød hun:

„Dersom jeg var i samme Tilstand som De, dersom jeg var vis paa, at jeg igen skulde have et Barn, ja saa véd jeg ikke, hvad jeg vilde gøre! Jeg tror, jeg blev gal.“

Her brød hun af, og skønt hun øjensynlig anstrengte sig for at være rolig, brast hun i heftig Graad og skjulte sit Ansigt i Hænderne.

Mariane blev mere og mere forundret. Hun satte sig op i Sofaen, tog Valerias Hænder i sine og søgte at standse hendes Taarer med venlige Ord og Trøstegrunde. Og saa tilstod Fru Morange, at hun i de sidste tre Maaneder havde gaaet i den heftigste Ængstelse, da hun havde alle Grunde til at tro, hun ogsaa var i velsignede Omstændigheder.

Hun fortalte Mariane, at hendes Mand var lige saa forskrækket som hun ved Tanken om denne Mulighed.

„Men kære Veninde,“ trøstede Mariane hende, „siden Ulykken nu en Gang er sket, maa De være fornuftig og finde Dem i Deres Skæbne, andet kan man jo ikke gøre.“

„Nej, nej, det *er* ikke muligt! Jeg *vil* ikke tro det,“ udbrød Valeria, fortvivlet og rasende. „Vi kan, vi vil ikke blive ved med at spare og slide og arbejde ... Deres Mand har sikkert fortalt Dem om Moranges Planer! De véd, at Michaud, der nu har en udmærket Stilling i „Grund-ejerbanken“, har tilbudt min Mand en Plads. Morange er fast besluttet paa at forlade Beauchêne, hvor der ingen Fremtid er at vente, medens han i Banken er vis paa at kunne tjene en Formue. Men han maa finde sig i at nøjes med en Begyndelsesgage paa 3600 Francs — altsaa 1400 Francs mindre, end han har som Bogholder paa Fabriken. Og hvordan skal vi komme ud af det med 300 Francs om Maaneden, dersom vi faar et Barn til? Vi havde saa nøjagtigt udregnet alting, og dette ulykkelige Væsen kuld-kaster alle vore Planer, ødelægger os i Bund og Grund.“

„For mig lyder slige Beregninger og Planer saa forunderlige,“ sagde Mariane med sit rolige Smil.

„Jamen vi *har* Ret. ... Her frembyder sig en enestaaende Lejlighed; dersom Morange ikke griber til med begge Hænder, er vi fortabte, og han maa blive siddende til evig Tid paa sin elendige Kontorstol i Beauchênes Forretning! Og Regines Medgift, en lykkelig, betrygget Tilværelse, en glimrende Fremtid, alt ligger knust! ... De, De, der er saa klog, De maa da kunne forstaa mig.“

„Ja, jeg forstaa Dem nok paa en Maade, men hvad skal jeg dog sige? Alle den Slags Beregninger er mig saa fremmede, saa at jeg vanskeligt kan forstaa deres Berettigelse. Deres Ord volder mig den største Forbavselse, det bedrøver mig at høre Dem tale saaledes. ... Jeg fatter ikke denne Rædsel for Born, der jo til Syvende og sidst er Forældrenes sande Rigdom og Glæde! Der har De min Mening.“

Valeria gjorde Indsigelse med en ny Taarestrøm.

„Gid De vilde sige dette til min stakkels Mand, han er aldeles ude af sig selv, det forsikrer jeg Dem. Han sidder hjemme og grubler ... Tænk Dem, idag, paa en Søndag, vilde han ikke gaa ud, men sidder over noget

Hjemmearbejde for at tjene lidt. Dersom det bliver nødvendigt, skal jeg vise, at jeg kan handle. Han er saa god og kærlig, men saa svag.“

Hun vred sine Hænder og stammede :

„Nej, nej, det er ikke muligt ! Det vilde være altfor skrækeligt for os alle sammen.“

Hendes smukke Ansigt fortrak sig i en saadan Smerte, at Mariane, der saå, hvor unyttig Trøst her vilde være, nøjedes med at slaa Armene om Valeria og lade hende græde ud, især da hun var bange, man skulde høre hendes Fortvivlelsesudbrud i Stuen ved Siden af, hvorfra der nu og da lød høj Latter. Da Valeria omsider havde tørret Øjnene, trak Mariane hende med ind i Spisestuen.

„Til Bords, til Bords !“ raabte Drengene, idet de stamppede i Gulvet og dundrede i Bordet.

Det var en Fryd at se paa Børnenes Glæde over de fine Asietter med Kager, Frugt og Syltetøj, som Mathæus og Regine havde stillet paa den hvide Dug. Drengene havde absolut villet hjælpe til, og Faderen tillige med Regine havde med Møje reddet Tallerkenerne fra de vilde Bersærker. Alle havde de moret sig kongeligt, Regine var saa blid og fornuftig, og hun lo og smilede betydningsfuldt til Mathæus, da Ambrosius paastod, at hun var hans lille Kone og Rose deres Barn. Mariane tyssede paa dem, da hun saå, at deres Leg paany bragte Taarer i Valerias Øjne. Saa gik de løs paa Kagerne med Liv og Lyst, og i en Haandevending var Asietterne tømte.

Klokken var knap ni om Aftenen den Dag, da Mathæus, saa saare Børnene var komne til Ro, foreslog Mariane ogsaa at gaa til Sengs. Glade og fornøjede gik de ind i deres Soveværelse, og i en hel Time sad Mathæus og læste højt for sin Kone ; hun skulde Klokken ti have en Kop Te, og den vilde han selv tillave, da han paastod, at han forstod dette meget bedre end Zoé.

Derefter redte han sit Leje paa Feltsengen, klædte sig af, slukkede Lampen og lagde sig, men han hukkede ikke et Øje, førend Marianes regelmæssige Aandedræt sagde ham, at hun var falden i Søvn.

Først da lod han Ro falde paa sig, men det hændte tidt og mange Gange, at han stod op midt om Natten og listede sig hen til hende ; endogsaa over hendes Søvn vaagede han med den ømmeste, ærbødigste Kærlighed.

Om Morgen en vartede han hende op, som var hun en Dronning, om Dagen spaserede han med hende i Sol-skinnet, som var hun en Eventyrprinsesse, og om Aftenen sørgede han for hende, dyrkede hende som en Guddom. Han tilbød i hende Moderen, den elskede Moder, stor i den Smerte, hun lider, for at Livet evigt kan blomstre frem af hendes Skød.

VII.

Den Torsdag, da Froments skulde spise Frokost hos Séguin du Hordels i deres prægtige Bolig i Antinallé, ringede Valentine allerede Klokken ti paa Celeste, Kammerjomfruen, for at denne kunde hjælpe hende ved Paaklædningen, saa at hun kunde blive færdig og lægge sig, pyntet og fin, paa sin Chaiselong, hvor hun vilde afvente sine Gæsters Ankomst. Det var hende, som indstændigt havde anmodet Mariane om at komme tidlig paa Formiddagen. Hun følte en uimodstaaelig Trang til at tale med den unge Kone, der var i samme Tilstand som hun, og underholde sig med hende om alle de Ængstelser, der hverken Dag eller Nat lod hende have Fred. Hun bad om et Spejl, betragtede sig med Opmærksomhed og rystede fortvivlet paa Hovedet, saa grim og saa elendig syntes hun, at hun var bleven; det lille fine, lyse Ansigt var fregnet og gulligt og den spinkle Skikkelse saa vansiret, at end ikke den nydelige blaagrønne Silkebluse var i Stand til at gøre hende nogenledes udholdelig i hendes egne Øjne.

„Er Herren hjemme?“ spurgte hun.

Hun havde ikke øjnet ham i to Dage. Han talte om Forretninger, spiste ofte baade Frokost og Middag i Byen og kom end ikke om Morgen ind til hende for at hilse paa hende, alt under Paaskud af, at han ikke vilde forstyrre hende.

„Nej, Frue, Herren gik ud ved Nitiden, og jeg er vis paa, at han ikke er kommen hjem.“

„Det er godt. Saa saare Hr. og Fru Froment kommer, fører De dem lige ind til mig.“

Med en træt Bevægelse tog hun en Bog og gav sig til at blade i den, medens hun ventede paa Mathæus og

Mariane. Som Doktor Boutan havde antydet, var Valentines Tilstand Aarsag til heftige Scener dér i Huset. Séguin var aldeles rasende, paastod, at dette Barn umuligt kunde være hans og overvældede sin Kone med de frygteligste Udbrud af den laveste Skinsyge, kom med de groveste, hensynsloseste Beskyldninger, ja, truede ofte med at gaa til Haandgribeligheder. Den skeptiske Verdensmand med den overfladiske Elegance opførte sig værre end den groveste Bondekarl. Ikke desto mindre vedblev han og hans Frue at fare om fra Selskab til Selskab; Valentine snorede sig, saa at hun ofte var ved at kvæles, gik paa Bal, dansede som den Yngste, var til Stede ved enhver Førsteforestilling, medens Manden udadtil lagde Baand paa sin oprørende Skinsyge og spillede den ubekymrede Pessimist med de ekstra moderne Anskuelser.

Forresten var hans Bebrejdelser og hans Vrede aldeles ugrundede; Valentine havde intet paa Samvittigheden, hun vilde aldeles ikke bedrage Manden, mere af Stolthed end af Kærlighed til ham, thi, som hun ofte sagde ham, naar han fo'r op imod hende, han gjorde, hvad der stod i hans Magt, for at faa hende til at begaa den Brøde, han ved enhver Lejlighed beskyldte hende for, og naar hun forpint og træt gik i Selskab, naar hun ved sin afsindige Forlystelsessyge udsatte sig for fuldstændig at ødelægge sit alt andet end gode Helbred, var det mest for at følge Manden; hun frygtede bestandigt for, at han skulde gaa sine egne Veje, naar hun ikke længer var smuk og livlig og gjorde ham Ære. Men en Nat, efter at de havde overværet en Teaterforestilling med paafølgende Souper i en Restavration, blev hun ved Hjemkomsten saa syg, led saa rædsomme Smerter, at hun for Fremtiden maatte holde sig hjemme; det var et frygteligt Nederlag for hendes Energi, men hun maatte opgive Ævred og finde sig i at tilbringe nogle Maaneder i Stilhed, pint og plaget af alle de smaa og store Besværligheder, der kan følge med en saadan Tilstand.

Fra den Dag blev Forholdet mellem Ægtefolkene end mere spændt, og Valentines Frygt med Hensyn til Manden viste sig kun altfor grundet. Han var i saa slet Humør fra Morgen til Aften, at han ikke kunde komme i Nærheden af hende uden straks at yppe Klammeri med denne stakkels lille, syge, falmede Skabning, der i denne Tid kun

var ham til Byrde — ja, hun blev ham efterhaanden ganske utaalelig, han gad ikke se paa hende, undgik paa alle Maader at træffe hende og genoptog sine Ungkarlevaner.

Den Lidenskab for Spil, der altid havde været en Fare for ham, brød nu ud i lyse Luer. Han tilbragte ofte hele Natten i sin Klub, hertil kom Elskovshandler med letfærdige Kvinder, der fortryllede ham ved deres Skønhed, og han følte aldeles ikke Samvittighedsnag over at føre dette Liv: naar hans Kone var umulig, maatte hun sandelig finde sig i, at han søgte at trøste sig andetsteds. Og knap var han kommen hjem, førend han rasede og skændte, ja, opførte sig, som om han vilde tage Livet af det stakels lidende Væsen.

Ved Ellevetiden traadte Celeste ind til Valentine.

„Er det Herren, der kom hjem?“ spurgte hun i en forskrækket Tone.

„Nej, det er de Fremmede, Fruen ventede: Hr. og Fru Froment.“

„Lad dem komme herind og sig mig, naar Herren kommer hjem.“

Og da Mathæus og Mariane viste sig, rakte hun venligt smilende begge Hænder ud imod dem og sagde:

„Jeg haaber, De undskylder, kære Frue, at jeg saa indstændig bad Dem ulejlige Dem herhen til mig, men De ser selv, at jeg ikke kan gaa ud, og Doktor Boutan fortæller mig altid, hvor tapper og rask De stadig holder Dem. Tak, fordi De vilde komme! Jeg trængte saa meget til at tale med Dem, De kan maaske opmuntre og berolige mig ... Sæt Dem ned i denne Lænestol — lige ved Siden af mig!“

Mathæus betragtede Valentine, undredes over at se hende saa gul og mager og elendig, hun, der ellers var saa fiks og elegant med sin fornemme, lyshaarede Skønhed, og medens han saå paa hende, hvilede hendes trætte Øjne paa Mariane: hun undredes øjensynlig lige saa meget over dennes rolige, sunde Udseende, som Manden forbavsedes over den Forandring, der var foregaaet med Valentine, siden han sidst var sammen med hende.

„Det er mig, der maa takke for Deres venlige Indbydelse. Jeg har godt af at røre mig, vi er komne herhen til Fods. De kunde saamænd ogsaa godt spasere Dem en Tur, det gælder kun om at overvinde sig en Smule.“

Og saa begyndte en fortrolig Samtale mellem de to Damer, medens Mathæus tog en Bog og lod, som om han slet ikke hørte, hvad de sagde. De havde kun set lidet til hinanden hidindtil, havde intet tilfælles, hverken Vaner eller Tanker, men deres nuværende Tilstand nærmede dem til hinanden. Valentine trængte saa meget til at paavirkes af Marianes Ligevægt og Sundhed, saa at hun havde tusinde Spørgsmaal at gøre hende.

Først talte hun om Doktor Boutan, vilde høre Mariane rose hans Dygtighed, hans venlige Væsen og lette Haand. Forbavset saå den Anden paa hende, hun kendte jo selv Lægen, der havde været hos hende, da hendes to Børn blev fødte. Ja, vist saa, men det var hende en Trøst, at Andre ogsaa satte Pris paa ham, og hun bad om Oplysninger i det Uendelige.

Mariane maatte indtil de ubetydeligste Omstændigheder beskrive hende sin Tilstand, fortælle, hvordan hun sov, hvordan hun spiste, hvad hun tog sig for, saa lang som Dagen var, beskrive sine Fornemmelser, sine Besværligheder, sine Tanker og sine Drømme. Og da Mariane, godmodig og venlig som hun var, lod sig udfritte, og for at opmuntre Staklen sagde hende, at hun var ganske rolig, al Ting vilde nok gaa rigtig godt, det var bestemt en Dreng denne Gang, brast Valentine pludselig i heftig Graad.

„Aa Gud, aa Gud! Jeg er vis paa, at jeg denne Gang dør!“

Hun hjemsogetes stadig af denne Tanke, men turde i Almindelighed ikke give den Ord, og medens hun i lange Timer laa paa sin Sofa uden Beskæftigelse, ophidsedes hendes ødelagte Nervesystem af Rædsel for den Afgrund, hvori dette fortvivlede Barn vilde styrte hende efter at have ødelagt hendes Husfred.

„Hvor kan De dog tale om Døden nu,“ udbrød Mariane muntert, „det dør man saamænd ikke af. Desuden véd De jo, at de Kvinder, der gaar om med siige sorte Tanker, næsten altid kommer let over Fødslen.“

Mathæus smilede ved at høre denne Paastand, men sluttede sig for Resten straks til sin Kones Udtalelser, hvilket i høj Grad beroligede den lille, nervøse Stakkel, der gyste, naar Vinden blæste paa hende, og længtes saa inderlig efter milde, overbærende Ord. Imidlertid lykke-

des det ikke Mariane at berolige hende helt, hun havde endnu Taarer i Øjnene, da Celeste atter viste sig og paa sin Frues spørgende Mine svarede :

„Nej, Frue, det er ikke Herren, det er den Kone, jeg har talt med Fruen om, Sophie Couteau fra Rougemont, der skaffer Folk Ammer fra Landet.“

Valentine skulde lige til at skænde paa Pigen, fordi hun kom og forstyrrede hende, men da hun hørte, hvorfor Konen fra Landet var der, blev hun rolig :

„Naa, hvad saa ?“

„Jo, Frue, Madam Couteau, der er fra min Egn, er her for at besøge mig, og hvis det passer Fruen, kunde man jo straks bede hende se sig om efter en Amme og bringe hende hertil, naar Fruen faar Brug for hende.“

Madam Couteau stod bag den halvaabne Dør, men turde ikke uden Opfordring vove sig ind i Stuen. Hun var en lille, mager, tor Person, meget hurtig i sine Bevægelser : hun var bondeklædt, men hendes bestandige Rejser til og fra Hovedstaden havde givet hende en vis Frejdighed i Væsen og Holdning. Hendes smalle Ansigt med smaa, livlige Øjne og en spids Næse, var ikke ubehageligt, skont et listigt og nærigt Træk ved Munden robede, at hendes godmodige og forekommende Mine maaske ikke var saa ganske at lide paa. Den mørke, uldne Kjole, det sorte, korte Slag, de sorte Traadhandsker og den mørke Kappe med de gule Hagebaand, gav hende Udseende af en net, agtværdig Bondekone, der skal i Kirke.

„Har De været Amme ?“ spurgte Valentine og saå paa hende.

„Ja, Frue, for ti Aar siden, jeg var den Gang tyve Aar. Saa blev jeg gift, og da det jo ikke kaster noget videre af sig selv at være Amme, har jeg givet mig til at skaffe Andre Plads i den Egenskab.“

Hun smilede lidt, som en fornuftig Kone, der nok vidste, hvad det vil sige at være „Malkeko“ hos fine Damer. Men nu blev hun bange, hun havde været for aabnemundet, thi hun tilføjede :

„Paa den Maade kan man jo tjene Folk, der har godt Raad, det forstaar Fruen vel nok ? Desuden sagde Doktoren, at jeg ikke havde god Mælk, og saa vil man jo ikke skade de stakkels Smaaborn, derfor mente jeg hellere, jeg vilde gøre mig nyttig paa anden Maade.“

„Og De forsyner Fæstekontorerne i Paris med Ammer?“

„Ja, Fru, hver fjortende Dag, navnlig Hr. Broquettes Kontor i Roquépinegade. Det er ærlige, hæderlige Folk, dér bliver man ikke narret. Og dersom det passer Fruen, kan jeg jo vælge den allerbedste, jeg skal nok finde én, som Fruen skal blive tilfreds med, det lover jeg.“

Da Celeste så, at Fruen ikke straks bestemte sig, troede hun at burde blande sig i Samtalen og forklare, hvorfor Konen den Dag havde besøgt hende :

„Naar hun tager hjem, har hun næsten altid et Plejebarn med sig, en af Ammernes eller et Barn, hvis Forældre ikke har Raad til at holde Amme, og som sender den Lille paa Landet, hvor Luften er bedre end her i Byen. Hun kom op for at se til mig, da hun idag skal have en lille Dreng med fra Madam Menoux, Traadhandlersken her ved Siden af ; hun har inat faaet en Lille.“

Valentine udbrød i en ivrig Tone :

„Og det fortæller De mig først nu ! Hvordan er det gaaet ? Har Madam Menoux det godt ?“

Denne Kone var gift med en forhenværende Soldat, en smuk Mand, der tjente 150 Franks om Maaneden som Opsynsmand ved et Musæum. Hun tilbad Manden, og for at skaffe ham flere af Livets Behageligheder havde hun oprettet en lille Manufakturhandel, hvorved hun tjente omtrent lige saa meget som han, saa at de havde deres gode Udkomme og var meget tilfredse med Tilværelsen. Celeste, der ofte nok havde faaet Skænd, fordi hun i timevis sladrede med lille Madam Menoux, smilede nok saa spodsk ved Fruens Nysgerrighed.

Nu svarede hun i en vigtig Tone :

„Alting gik udmærket, Fruen skulde bare se, hvilken sød lille Dreng det er. Jeg tilstaar, at jeg løb derhen straks imorges, da jeg hørte, Alting var overstaaet.“

Og da Valentine forhørte sig om alle Enkelthederne ved Nedkomsten, fortalte Celeste løst og fast.

„For Resten var Madam Menoux i gode Hænder. Jeg har selv anbefalet hende Madam Rouche, Jordemoderen, der bor nede i Rochergade, fordi en af mine Veninder har haft hende og været saa overordentlig tilfreds. Hun er selvfølgelig ikke saa dygtig som Fru Bourdieu i Miromesnilgade, Fruen har maaske lagt Mærke til hendes Hus dér,

aa, saa fint og nydeligt. Men Madam Roche er heller ikke saa dyr, og naar hun besørger sit Arbejde godt og propt, kan Ingen forlange mere. Madam Rouché er en Kone, der kan skynde sig, for ikke at tale om, at man med hende kan faa det, som man vil have det.“

Hun brød pludselig af, da hun saá, at Mathæus's Blik hvilede paa hende. Hvad havde hun sagt, siden denne Herre saá saa underlig ud? Hun blev pludselig forlegen og saá ned ad sig med en urolig Mine. Mon han kunde se, at det ogsaa var galt fat med hende, og at hun i flere Maaneder havde maattet snøre sig, for at man ikke skulde opdage hendes Tilstand.

Allerede én Gang havde hun i Madam Rouchés Pensionat faaet et dødfødt Barn, og hun vilde ikke være saa rolig nu, dersom hun ikke allerede havde besluttet igen at henvende sig til den „forekommende“ Dame, og for at faa en Maanedes Ferie havde hun paa rede Haand en Historie om sin dødsyge Moder, der endelig vilde have hende til Rougemont, for at hun kunde lukke hendes Øjne.

„Aa,“ vedblev hun i en henkastet Tone. „Jeg véd jo ellers ikke andet end hvad jeg har hørt om Madam Rouché. Selv kender jeg hende ikke, har aldrig set hende, Gudskelov!“

Denne høje, mørke Pige med det frejdige, udfordrende Væsen og dette indgaaende Kendskab til Kvarterets Jordemodre, indgød Mathæus en uovervindelig Mistillid. Han vedblev at se paa hende med et Smil, der robede, at han gennemskuede hende.

„Ja, men,“ spurgte Mariane, „hvorfor sender Madam Menoux sin lille Dreng paa Landet? Hvorfor beholder hun ham ikke hjemme hos sig?“

Madam Couteau tilkastede den unge Kone et hastigt og ondt Blik. Hvad kom det den Dame ved, om Andre satte deres Born i Pleje paa Landet? Hun kunde passe selv.

„Gud! Det var da umulig for Madam Menoux!“ raabte Celeste. „Hun kan da ikke have den Lille hos sig i Butiken, i det usle, lille Rum, og bagved er der kun et eneste Værelse, der er baade Spisestue og Sovekammer, der er hverken Luft eller Lys, den ulykkelige, lille Dreng vilde saamænd ikke kunne leve en Uge dér. Desuden har hun heller ikke Tid til at passe et Barn, hele Dagen staar

hun bag sin Disk, har aldrig haft Pige, maa selv lave Maden, saa den er færdig, naar Manden kommer fra Musæet ... Aa, dersom hun bare kunde, saa beholdt hun hellere end gerne Barnet, for de er saamænd saa lykkelige, saa glade ved hinanden, Madam Menoux og hendes Mand.“

„Ak ja,“ sukkede Mariane sorgmodigt, „det maa rigtignok være haardt for en stakkels Moder. Denne er jo ikke egentlig fattig, og hun maa dog rive Barnet fra sig ... Jeg tror ikke, jeg kunde overleve en saadan Skilsmisse. Jeg tror, jeg dode, dersom man tog mit Barn fra mig og bragte det ud paa et fremmed Sted, til fremmede Mennesker.“

Uden Tvivl optog Madam Couteau disse Ord som et direkte Angreb. Hun paatog sig sin allerblideste Mine, den, hun brugte, naar hun vilde berolige ængstelige Mødre, der tøvede med at betro hende deres Børn.

„Aa, lille Frue. Der er saamænd kønt ude hos os. Og saa ligger Rougemont i Nærheden af Bayeux, det er da heller ikke vilde Mennesker, som bor dér. Luften er saa god, at mange syge Folk søger ud til os for at blive raske. Og de smaa Børn, de sætter i Pleje hos os, de kan ikke have det bedre. Man maatte jo være hjerteløs for ikke at holde af de smaa Engle.“

Men hun holdt inde, thi nu var det hende, Mathæus betragtede uden at sige et Ord. Maaske forstod hun, snu som hun var til Trods for sit bondeagtige Ydre, at hendes Tonefald ikke var rigtig overbevisende. Desuden behøvede hun jo slet ikke at komme her med sine Lovtaler over Rougemonts Fortræffelighed, da denne Dame vilde have en Anne og ikke sætte sit Barn i Pleje. Derfor vedblev hun :

„Saa er det en Aftale, Frue, at jeg bringer Dem den allerbedste, jeg kan opdrive, en Perle.“

Valentine, der følte sig oplivet ved Beretningen om lille Madam Menoux's heldige Forløsning, som hun ansaa for et godt Varsel, havde faaet saa megen Kraft samlet, at hun ret bestemt svarede :

„Nej — nej — jeg vil ikke gøre nogen Aftale i Forvejen. Jeg skal se paa de Ammer, De bringer til Fæstekontoret, og mellem dem finder jeg vel nok en, jeg synes om.“

Og uden at bryde sig mere om Bondekonen gav hun sig paany i Snak med Mariane, efter at hun ved et Tegn

havde betydet Celeste, at hun kunde gaa med Madam Couteau.

„Og De vil selv amme den Lille?“

„Ja, naturligvis, jeg har selv ammet de fire andre. De véd jo, at min Mand og jeg i den Sag har vore egne Anskuelser. Vi har den Tro, at Barnet ikke er helt vort, dersom vi giver det en Amme.“

„Ak, hvor godt jeg forstaar Dem. Og dersom jeg blot kunde, men det er mig desværre umuligt.“

Madam Couteau stod et Ojeblik ganske stille, ærgerlig over, at hun gik glip af en Dusør. Og saa fjernede hun sig, idet hun saá skævt til den unge Frue, der selv ammede sine Born, det var Praktiskere, det saá hun straks, de kunde naturligvis ikke betale en Amme, og saa lukkede Døren sig efter hende og Celeste.

Næsten paa samme Tid traadte Séguin ind, elegant og moderne klædt som sædvanlig, og med et oplivet Udtryk i Ansigtet, ude af Huset kunde man da endnu opleve noget fornøjeligt!

„Jeg beder mange Gange om Forladelse, hvis jeg har ladet vente paa mig. Jeg har haft aldeles uopsættelige Forretninger hele Formiddagen ... Kære Frue, hvor De ser straalende ud! Kære Frøment, hvor det glæder mig at se Dem hos mig!“

Han glemte rent sin Kone, som han i to Dage ikke havde talt med, og først efter nogen Tids Forløb lagde han Mærke til de bebrojdende Blikke, hun tilkastede ham. Saa bojede han sig over hende og gav hende et ligegyldigt Kys paa Panden.

„Du har vel sovet godt?“

„Tak, der er Intet i Vejen.“

Og saa var hun paany ved at briste i Graad, overvældet af en Fortvivlelse, hun ikke kunde beherske, men det lykkedes hende dog at trænge Taarerne tilbage, og i dette Ojeblik møbte Tjeneren, at Frokosten var serveret. Med smaa, forsigtige Skridt, støttet til Marianes Arm, naaede Valentine Bordet, der var dækket i et Hjørne af det store Herreværelse ud til Antinallé. Med et svagt Smil lod hun Herrerne gaa foran, saa skulde hun og Mariane nok komme bagefter. Ved Synet af de fire Kuverter kunde Mariane ikke bære sig for at spørge:

„Og Børnene, dem har jeg endnu ikke set? De er da ikke daarlige?“

„Aa nej, Gud være lovet!“ svarede Valentine. „Det manglede bare ... Nej, om Formiddagen har de deres Lærerinde, hun bliver hos dem til Klokken tolv.“

Saa kom Mathæus til at se paa Mariane, og han spurgte nu:

„Men spiser de da ikke Frokost med Dem.“

„Nej.“ udbrod Séguin i en vred Tone. „nu siger jeg: ..det manglede bare!“ Vi har saamænd nok af dem, naar vi er alene hjemme. Born er endnu utaaleligere end ellers, naar der er Fremmede til Stede. Og De gør Dem ingen Forestilling om vore Børns Uartighed.“

Der herskede et Øjeblikks Tavshed, medens Tjeneren bød farcerede Æg med Trøfler om.

„De skal nok faa Børnene at se,“ sagde Valentine blidt. „Jeg skal sende Bud efter dem ved Desserten.“

Frokosten var meget udsøgt: efter Æggene kom en Fiskeret, en Bekkasinragout og Krebs. Og hele Tiden skænkedes der Champagne, hvid og rød Bordeauxvin.

Mathæus bemærkede, at Doktor Boutan vist ikke vilde give Spisesedlen sit udelte Bifald, men Séguin trak paa Skulderen:

„Aa, den gode Doktor er ikke nogen Kostforagter. For Resten keder han mig med sine aldeles urimelige Teorier. Jeg indrømmer, at jeg har megen Vanskelighed ved at skelne Godt fra Ondt, Ret fra Uret.“

Séguins Ansigt var allerede blevet mørkt, den smilende Mine forsvandt efterhaanden ganske. Saa saare han traadte ind i Hjemmet, hvis Vaner og Skikke Fruens Tilstand havde forandret, blev han gnaven, bitter, ja ubehagelig. Og det gik bestandig ud over hans Kone, som han pinte og plagede paa alle Maader: naar han kom hjem efter at have tilbragt Natten ved Spillebordet var Alting galt; Intet var ham tilpas, han raabte og skreg, at Huset var et sandt Helvede, hvor Alt gik til Grunde.

Stemningen ved Frokosten blev nu og da ret pinlig. Flere Gange udveksledes der mellem Herren og Fruen Ytringer, der saarede som Knivstik. Og dette foraarsagedes ved rene Ubetydeligheder: en Ret Mad, en Bemærkning var nok til at opirre Séguin og bringe ham ud af Ligevægt. En overfladisk Iagttager vilde maaske ikke have

set noget alvorligt i dette Kævleri, men Saaret var vistnok ulægeligt: hvert Øjeblik var den stakkels nervøse, lille Kone ved at briste i Graad, medens Manden med sit haanlige Verdensmandssmil erklærede, at hele Verden ikke var et Skud Krudt værd. Imidlertid kom han en Gang med en Bemærkning, der oprørte Valentine i den Grad, at han maatte gøre hende en Undskyldning, thi han var dog bange, naar Vaugeladernes stolte Blod en Gang inellem kom i Kog, da kunde hun rejse sig, knuse ham med sin Foragt og erklære, at hun nok skulde vide at hævne sig.

Atter gik et koldt Misstemningsens Pust henover Bordet og dets Blomster. Og medens de to Damer lidt efter lidt faldt til Ro og gav sig til at tale om deres huslige Forhold, deres Haab og Ængstelse, rykkede Séguin hen til Mathæus, for hvem han nu lettede sit Hjerte, idet han meddelte ham de Bekymringer, der i den senere Tid havde tynget ham, naar han tænkte paa sin store Landejendom derude ved Janville. Vildtet tog med hvert Aar af, han havde allerede en Del Vanskelighed ved at finde Lysthavende til sine Jagtdistrikter; og der var vel endnu mindre Udsigt til at falde over en, som gad købe disse lidet indbringende Skove, de store Hedestrækninger, Mosen og det stenede Areal. Mathæus hørte paa ham med den største Opmærksomhed, thi han havde under sit Ophold paa Chantebled faaet Interesse for denne Ejendom.

„Saa det er Deres Overbevisning, at man ikke skulde kunne opdyrke den Jord? Det er jo Synd og Skam at lade saadanne Strækninger ligge hen paa den Maade.“

„Opdyrke *den* Jord!“ udbrod Séguin. „Det gad jeg se. Det vilde sandelig være et Mirakel. Dér høster man aldrig andet end Sten og Frøer.“

De var nu ved Desserten, og Mariane mindede Valentine om hendes Løfte med Hensyn til Børnene, som hun gerne vilde se, da der handte noget, som gav Husets Frue andet at tænke paa.

Tjeneren nærmede sig til hende og sagde med dæmpet Stemme:

„Hr. Santerre spørger, om Fruen vil modtage ham.“
Hun brød ud i glad Overraskelse:

„Aa, saa har han da ikke helt glemt os ... Før ham herind.“

Og da Santerre traadte hen til hende og efter en kort

Nolen ved Synet af de Fremmede kyssede hende paa Haanden, sagde hun til ham med dæmpet, træt Tonefald:

„De er altsaa ikke død, kære Ven? Nu er det over 14 Dage, siden vi har set Dem ... Nej, nej, ingen Undskyldninger, det er jo saa naturligt, at Alle svigter mig i denne Trængselstid.“

Séguin lo spodsk, medens han trykkede den unge Mands Haand, thi han vidste nok, at denne Bebrejdelse ogsaa gjaldt ham. Sandheden var, at Santerre, der be-
tragtede den uventede Begivenhed i det Séguinske Hus som en Hindring for sine Planer, havde ment det fornuf-
tigst at komme lidt mindre hyppigt paa Besøg. Han fandt
sagtens ligesom Manden, at Valentine var mere til Be-
svær end til Pryd under de nuværende Omstændigheder.
Derfor havde han taget det Parti at opsætte det afgørende
Angreb til belejliger Tid. Naar han nu en sjælden Gang
kom, viste han sig endnu blidere og mere indsmigrende
end nogensinde: han vidste nok, hvor taknemlig hun var
ham, fordi hans hele Optræden i et og alt var en Mod-
sætning til Ægtemandens saarende Behandling.

„Ak, kæreste Frue, skal jeg høre Sligt, naar jeg kun
har givet Afkald paa at se Dem af Frygt for at komme
til Ulejlighed. Desuden véd De jo, at jeg i dette Øjeblik
er meget optagen af Proverne paa mit nye Stykke, og at
jeg næsten aldrig er Herre over min Tid.“

For Resten gav han hende ikke Tid til at svare, men
overvældede hende med en Strøm af Smigerord, der frem-
sagdes dæmpet og med en Stemme, hvis Tonefald forme-
lig dirrede af Beundring.

„De er aldeles henrivende. Denne grønblaa Bluse
vilde ingen anden Dame kunne bære ustraffet. De er hen-
rivende, ja, for henrivende, og aldrig har De set yngre
eller friskere ud.“

Séguin gottede sig, han troede, Husvennen gjorde
Nar af den stakkels Kone. I sine vilde Anfald af Skin-
syge var det selvfølgelig aldrig faldet ham ind, at tage An-
stød af Santerres ydmyge Hyldest eller at mistænke Ro-
manforfatteren, der evig og altid listede om den unge
Kone: ja, det var Séguin selv, der opmuntrede deres vidt-
drevne Kameratskab og aldrig undsaá sig for i Vennens
Paahør at overfalde sin Hustru med alskens urimelige Be-
skyldninger. Santerre nærmede han ikke mindste Mistanke

til, han nærede kun Venskab for Familien, og han behandlede med en Fortrolighed, der ofte gik langt ud over Velanstændighedens Grænser.

„Du kan da nok høre, Santerre har dig til Bedste!“ udbrød han nu.

Valentines Øjne hvilede paa Vennen med taarevædet Taknemlighed: Hun skulde nok huske dette!

Efter at have trykket Mathæus's Haand bukkede Santerre for Mariane, som Valentine præsenterede for ham. Disse to Damer i velsignede Omstændigheder syntes ham saa komiske, som de sad dér overfor hinanden med Mændene ved Siden af sig, at han maatte kvæle sin Lyst til at le under en ny Strøm af elskværdige Aandrigheder: han bad tillige om Undskyldning, fordi han var kommen paa Besøg, inden de var staaede fra Frokostbordet. Og da Séguin begyndte at skænde, fordi Tjeneren vartede saa langsomt op, erklærede Valentine, at de vilde have været færdige med Frokosten for længe siden, dersom hendes Mand ikke som sædvanlig havde ladet vente sig.

Atter opstod der Klammeri, som først hørte op, da Tjeneren satte Kaffe og Likør paa et andet Bord i det uhyre store Værelse. Valentine lagde sig hen paa en lav med et Skindtæppe bedækket Sofa, idet hun bad Gæsterne sørge for dem selv, da hun var for træt til at byde Kaffen om. Straks bad imidlertid Mariane om Tilladelse til at træde i hendes Sted, og hun besorgede Kaffeskænkningen med sin sædvanlige Venlighed og Tjenstagtighed: derpaa fik Herrerne et Glas Kognak og Tilladelse til at ryge en Cigar.

„Hør, kære Ven,“ sagde Santerre nu til Séguin, „De gør Dem ingen Forestilling om de interessante Operationer, jeg nylig har set Doktor Gaude foretage paa Kliniken.“

Her blev Samtalen afbrudt af et nyt Besøg. Baronesse Lowicz lod spørge, hvorledes Fruen befandt sig. Og da man havde bedt hende træde indenfor, ilede hun hen til Valentine, kyssede hende og udbrød:

„Jeg turde knap komme, kære Veninde. Men jeg syntes alligevel, jeg maatte se op til Dem og sige Dem, at jeg af mit ganske Hjerte beklager Dem.“

Saa vendte hun sig om til Herrerne, udtrykte sin

Glæde over at være mellem gamle Bekendte og rakte dem Haanden.

Mathæus havde en Fornemmelse af, at det Haandtryk, der blev ham til Del, var særlig varmt og meget sigende, ledsaget af det lidt spodske Smil, med hvilket hun bestandig havde hilst ham, siden den Dag, de havde truffet hinanden hos Moranges. Desuden læste han i hendes Miner samme underlige skadefro Foragt, som han nys havde set hos Santerre, da han blev forestillet for Mariane.

Serafine lod til at more sig kosteligt over de to unge Koner; hun rettede sig i sin fulde Højde, saa at hendes skonne, udfordrende Figur og slanke Midie dannede en slaaende Modsætning til de Andres lidt uformelige Skikkelser. Aldrig havde hun i fuldere Maal nydt Livet, hun lagde kun Baand paa sig for nogenledes at bevare Skinnet og undgaa store Skandaler, og det lykkedes hende ogsaa, thi hun kom i godt Selskab og var altid omringet af en Flok Tilbedere.

Hun sagde nu sin Kusine Mariane et Par Behageligheder med lidt Ironi i Betoningen.

„Goddag, kære Mariane, nu er du da glad over snart at have den Femte! Du tænker vel allerede paa Numer seks? ... Nej, du maa endelig ikke tro, at jeg gør Nar af dig — jeg forstaar saa godt, at man, naar man er Børneven, anskaffer sig et Dusin!“

„Ja, tolv!“ svarede Mariane med sit uforstyrrelige gode Humør, „jeg har altid tænkt mig, at vi vilde have Dusinet fuldt!“

„Gud forbarme sig!“ stønnede Valentine, „dersom jeg blot kommer levende over denne, skal jeg nok passe, at det bliver den sidste.“

Séguin optog nu Samtalen med Santerre, og den gled ret naturligt fra Doktor Gaudes vidunderlige Operationer over til Herrernes Yndlingsemne, nemlig det ønskelige i, at man gjorde alt muligt for at hæmme og standse Folkemængdens Tiltagen. Mariane sad stille og lyttede til denne Diskussion, der lidt efter lidt gjorde hende ganske uhyggelig tilmode, saa at hun med et Blik tilkendegav Mathæus, at hun var træt og gerne vilde spasere hjem langs de solbeskinnede Kajer, støttet til hans Arm. Han følte sig ogsaa ilde tilpas her mellem alle disse Kostbarheder, hvor

Alting røbede Rigdom, hvor Alt aandede Overdaadighed. men hvor Menneskene var grebne af Vanvid. Var det maaske en Følge af Overcivisationen, at disse Mennesker væmmedes ved Livet og dets Ytringer, saa at de kun tænkte paa at tilintetgøre, kvæle det i Fødslen? Baade han og hans Hustru var forfærdede og forargede; han gjorde Tegn til hende, at hun skulde sige Farvel.

„Hvad, vil De allerede forlade os,“ udbrød Valentine. „Det gør mig ondt, men jeg tør ikke holde paa Dem, dersom De føler Dem træt.“

Derefter bad Mariane hende kysse de Smaa, og hun sagde saa:

„Aa, Børnene, det er sandt! Dem fik De ikke at se! Vent et Øjeblik, De skal virkelig selv give Dem det Kys!“

Celeste viste sig i Døren med den Besked, at Gaston og Lucia lige var gaaede ud med Lærerinden. Og saa blev der atter Skænderi. Séguin spurgte skummende af Raseri, hvor det kunde falde Frøkenen ind at tage Børnene med uden at indhente Moderens Tilladelse. Nu kunde man ikke en Gang faa dem at se, naar man en sjælden Gang havde Lyst. De var altid overladte til Tjenestefolkene, der regerede i Huset, det var jo en gammel Historie! Valentine brast i Graad.

„Du gode Gud!“ sagde Mariane til sin Mand, idet hun lettet trak Vejret nede paa Fortovet. „du gode Gud, de Mennesker er ikke ved deres fulde Fem!“

„Det har du aldeles Ret i, kære Kone, de er ikke alene gale, men de er ulykkelige!“

VIII.

Nogle Dage senere, da Mathæus en Morgen ved Nittiden skyndte sig til Kontoret og gik gennem den lille Stump Have, der skilte Havehuset fra Fabriken Gaard, mødte han Constance og Morits, der i Forværk og Vintertøj gik ud for at spasere en Tur i det smukke Frostvejr.

Beauchêne, der ledsagede dem til Gitterporten med bari Hoved, raabte muntert og højroset til Fruen:

„Og lad ham nu faa sig en ordentlig Stroppetur, den

Knægt! Han trænger min Sandten til at luftes, ellers bliver han aldrig et Mandfolk!“

Mathæus standsede.

„Han har da ikke været syg igen?“

„Aa nej,“ svarede Moderen hurtigt i en Tone, hvis Munterhed maaske skulde dække over en ubevidst Ængstelse. „Men Doktoren mener, han trænger til Bevægelse, og idag er Vejret saa smukt, at vi vil gaa os en rigtig lang Tur. Det er morsomt at spasere, naar Luften er saa klar som idag.“

„Gaa ikke langs Kajerne, læg Vejen om ad Invalid-hotellet, han skal røre Benene, det kan ikke gaa an at forkæle en Dréng, for saa gaar det ham galt, naar han skal være Soldat!“

Og da Moderen var gaaet med Morits, fulgtes Beauchêne og Mathæus ad ind paa Fabriken.

„Han er saamænd stærk nok, den Dréng,“ vedblev Faderen henvendt til Mathæus, „men hvad skal man sige? Damer er altid saa ængstelige, med mig er det en anden Sag.“ Her lo han højt. „Naar man kun har én, beholder man ham nok!“

En Time senere udbrød der i Polerstuen et frygteligt Skænderi mellem de to Søstre, Norine og Euphrasia. Den smukke Norine var frugtsommelig, og hun gik i Dødsens Angst for, at man skulde opdage, hvordan det var fat med hende, thi hun var meget bange for sin Fader og for at blive jaget bort fra Fabriken. Det var ogsaa hidindtil lykkedes hende at skjule sin Tilstand for alle, undtagen for Søsteren, der laa i samme Seng som hun, og som i den senere Tid flere Gange af Ondskabsfuldhed og Skinsyge var kommet med Hentydninger, der fik den anden til at skælve, men idag brød Uvejret løs over hendes Hoved i Anledning af en ren Ubetydelighed. I den store Polerstue sad de halvhundrede Fabrikspiger bøjede over deres Arbejde, da Lyden af højrøstede Stemmer pludselig fik dem til at se op fra Arbejdet. Først havde Euphrasia med hviskende Stemme beskyldt Søsteren for at have taget et Stykke Sandpapir.

„Jo, du har snuppet det! Det laa her ved Siden af mig. Jeg saá dig selv række Haanden ud! Nu er det nok, og ingen anden end du har kunnet tage det!“

Norine svarede ikke, trak paa Skulderen, hun havde intet taget, men den Anden blev rasende, gav sig til at skrike op :

„Igaar tog du min Olie ! Man kan Ingenting have i Fred for dig, du er en Tyvetøs ! Ja, en rigtig Tyvetøs !“

De andre Piger fnisede, de var saa vante til Skændrierne og morede sig i Almindelighed over at høre dem kævles. Men nu tabte Norine Taalmodigheden, fo'r og-saa op :

„Aa, hold dog din Mund ! Du er arrig og ondsindet, fordi du er saa mager, og det er virkelig ikke min Skyld ! Hvad Pokker skulde jeg bruge dit Sandpapir til ?“

Euphrasia blev ligbleg af Harme. Hun pintes Dag og Nat af Misundelse over Søsterens Skonhed, som fremhævedes af hendes eget magre og sygelige Udseende. Nu brød hun ud i utæmmeligt Raseri :

„Du kunde jo for Eksempel bruge det til at gnide din Mave, saa blev den maaske mindre, og det kunde ikke være saa galt !“

Alle Pigerne brød ud i en skraldende Latter, og nu var det Norine, der blegnede. Saa var det altsaa sket ! Nu vidste Alle, hvorledes det var fat med hende, og den uoprettelige Ulykke, som hun i Maaneder havde skælvet for, den vältedes nu over hende af hendes ondskabsfulde, misundelige yngre Søster. Harme og Fortvivelse drev hende til det Yderste, hun mistede al sin Selvbehørskelse og gav Euphrasia et Orefigen. Søsteren kastede sig øjeblikkelig over hende og kradsede hende i Ansigtet som en gal Kat. Det blev et ordentligt Slagsmaal, begge Pigerne styrtede om paa Gulvet, hvor de vältede omkring under Skrig og Ilvin i et saadant Spektakel, at Beauchêne, Mathæus og Morange kom ilende fra hver sit Kontor.

Nogle af Fabrikspigerne talte om at skille Søstrene ad, men de fleste morede sig over Slagsmaalet.

„Lad dem bare rives, det vedkommer jo ikke os andre ! Euphrasia har nok ikke sagt Usandhed, hun ser ud til Allehaande, men det er noget, hun selv maa svare for, det bliver værst for hende !“

De tre Herrer skyndte sig til for at gore Ende paa Spektaklet, de trængte ind gennem Stimlen og vilde skille de Kampende ad, men Alle var saa ivrige. Søstrene saa rasende, at end ikke Direktørens Nærværelse gjorde nogen

Virkning. Pigerne var saa optagne af Kampen, at de slet ikke saa ham, og han maatte bruge sine Lungers fulde Kraft for at overdøve de skrigende Kvinder.

„Hvad Satan er dette for Spektakler! Nu har jeg aldrig hørt Magen! Vil I holde Mund Allesammen og det i en Fart, ellers kommer I paa Døren!“

Mathæus og Morange stod midt i Flokken, de gjorde, hvad de kunde, for at rive Norine og Euphrasia fra hinanden, men det var forst, da Beauchênes Basstemme rungede gennem Salen, at der kom Ro over Sindene. Forskrækkede luskede Pigerne hen paa deres Pladser, medens Søstrene, aandeløse begge to, kom paa Benene og stod der med forrevne Klæder. Haaret ned over Øjnene, blændede af et saadant Raseri, at de næppe kendte de Tilstedeværende.

„Jeg tror, I er splittergale!“ tordnede Beauchêne igen løs. „Det er min Tro net! To Søstre, der 'slaas som et Par Boller! Og oven i Købet paa Værkstedet, midt i Arbejdstiden, det gaar minsandten for vidt! Hvad er her paa Færde, hvorfor skaber I Jer saaledes?“

I dette Øjeblik kom Fa'r Moineaud, som en eller anden kærlig Sjæl havde hentet med den Besked, at hans Døtre var ved at rive Haarene af Hovedet paa hinanden oppe paa Polerstuen. Han blev staaende i Døren med sin sære, slove Mine, træt og ligegyldig, som han var efter 25 Aars Slid og Slæb. Men Ingen saa ham, og den arrige Euphrasia, der vendte Ryggen til Faderen, gav sig til at skriges op. Hun var bange for Straf, vilde gerne undskylde sig:

„Ja, jeg sagde, du havde taget mit Sandpapir! Og det har du ogsaa! Ja, jeg sagde, du kunde bruge det til at gnide din Mave, saa voksede den maaske ikke saa stærkt!“

Atter hørtes kvalte Latterudbrud blandt Pigerne, og saa blev der pludselig Stilhed. Norine var altsaa frugt-sommelig. Mathæus blev saa forfærdet over denne Afsøring, at han uvilkaarlig vendte sig om mod Beauchêne; men denne lod sig aldeles ikke forbløffe, han blinkede næppe nok, blev vel sagtens lidt ærgerlig over at høre denne Kendsgerning skreget ud her under saa uforudsete Omstændigheder. Han antog en værdig Dommermine, medens Euphrasia blev ved at overvælde Søsteren med haanende Ord.

„Vov paa at nægte det, Tøjte, som du er! Jeg har længe nok vidst, hvordan det var fat med dig! Det nytter dig ikke, du prøver paa at sige mig imod. Se bare, hvordan hun ser ud!“

Rasende greb hun fat i Norines Bluse, den lange Arbejdsbluse, der nogenlunde havde skjult den ulykkelige Piges Tilstand, nu stak Euphrasia Haanden i en Flænge og rev Blusen itu fra øverst til nederst, saa Alle kunde se Norines vansirede Figur. Her var enhver Benægtelse overflødig, den stakkels forførte Skabning skjulte Ansigtet i Hænderne og brast i Graad.

„Dette er en Skandale! Et utaaalelig foragteligt Optrin!“ sagde Beauchêne med høj Rost og inponerende Tonefald. „Jomfru Euphrasia, jeg befaler Dem at tie stille, og det paa Øjeblikket. Ikke et Ord mere, hører De!“

Han stammede lidt i den sidste Sætning, thi han blev pludselig bange for, at den rasende Pige maaske kendte hele Sandheden og nu i sin Harme skulde raabe den ud over Fabriken. Men Norine kendte sin Søster for godt: hun havde intet betroet hende. Et Blik paa Norine beroligede ham. Den stakkels Piges Øjne mødte hans, saa ydmygt bedende, saa fuldt af Lofte om evig Tavshed, hvis han blot vilde lade være at svigte hende helt, at han straks igen fik sin værdige Herskermine, medens Euphrasia arrigt sluttede:

„Gud bevares, Hr. Direktor! Jeg skal saamænd gerne tie stille. Men det har ikke været saa nemt for mig at gaa om og vide, hvordan min Søster havde baaret sig ad — desuden maatte det jo alligevel komme Fader for Ore.“

Faderen stod nu lige bagved hende. Det var ogsaa kedsonneligt, at man havde hentet ham. Han var saa led og ked af Spektakler, vidste jo nok, at han aldrig kom paa den grønne Gren, hvor meget han end sled og slæbte. Han plejede at tage det Uundgaaelige med Ro. Han vidste, at baade Sonner og Dotre kunne komme galt af Sted, men her var han jo ligefrem nødt til at blive vred. Han fo'r henimod Norine med loftet Haand og raabte med rystende Stemme:

„Er det sandt, hvad hun siger? Du svarer ikke! Elen-dige Barn, jeg havde mest Lyst til at slaa dig ihjel med det samme.“

Atter maatte Mathæus og Morange skride ind, de greb den vræde Fader om Armen, medens han vedblev at raabe :

„Lad hende gaa sin Vej ! Skaf hende bort, eller der sker en Ulykke ! Jeg vil ikke se hende for mine Øjne mere ! Hun vover ikke at sætte sine Ben i mit Hus, hvis hun ikke vil have, jeg skal smide hende ud af Vinduet !“

Norine flygtede rædselslagen for Faderens Forbandelser. Hun fik det smukke, lyse Haar sat op i Hast, samlede den lasede Bluse om sig og naaede Døren til Polerstuen under den dybeste Stilhed, ingen vovede at kny, alle Pigerne højede sig skælvende over deres Arbejde.

Nu maatte Beauchêne træde til for at berolige den Gamle.

„Naa, naa, min brave Moineaud. Se, at være en Mand ! Jeg kan selvfølgelig ikke beholde Deres Datter paa Værkstedet, efter hvad der er sket, det kan De nok indse. Men De véd ogsaa, at jeg har den største Agtelse for Deres Stræbsomhed og Hæderlighed.“

Moineaud saå overmaade rørt ud.

„Ja, ja vist saa, Hr. Direktør. Men det er lige godt haardt nok, dette her !“

Beauchêne vedblev at trøste ham :

„Ganske vist, min gode Mand ! Men De har da allenfalds intet at bebrejde Dem ... Det er ikke Deres Skyld, vel ? ... Saa, giv mig nu Haanden og gaa tilbage til Deres Arbejde.“

Direktøren trykkede den Gamles Haand, og Moineaud fjernede sig med Rørelsens Taarer.

Euphrasia saå sig triumferende om, medens alle Pigerne slog Øjnene ned, ingen vovede at sige et Ord af Frygt for Straf.

Mathæus var aldeles forbløffet over dette Optrin ; han sagde ikke et Ord, turde næppe tænke paa, hvad her var gaaet for sig, med den største Forbavselse fulgte hans Øjne Beauchêne, da denne med majestætisk Holdning gik ud af Polerstuen, hvor Orden og Ro ved hans værdige Optræden nu var vendt tilbage. Paa Tilbagevejen til sit Kontor traf Mathæus Morange, der sad paa sin Stol, nedsunken i sorgmodige Betragtninger med Fortvivlelse malet i hver en Mine. Mathæus stod stille foran ham.

„Hvad fejler *Dem*, kære Ven ?“

I Polerstuen mellem de støjende Fabrikspiger havde

Bogholderen ikke oplukket sin Mund, men det blege Ansigt, de skælvende Hænder røbede den Deltagelse, han havde følt for den ulykkelige Pige.

„Ak, kære Froment!“ mumlede han omsider. „De kan ikke forestille Dem, hvor den Slags Historier gør et pinligt Indtryk paa mig, netop nu ! Jeg er som lamslaaet !“

Og saa mindedes Mathæus, hvad Valeria hin Søndag Formiddag havde betroet Mariane. Han blev ganske betagen ved at se den stakkels Mands Elendighed, og skønt det var ham lidt vanskeligt at fatte, hvorledes et Menneske saaledes kunde bringes til Fortvivlelse ved Tanken om et Barns Fødsel, der for ham indeholdt saa mange Forhaabninger, saa megen sund Glæde, søgte han dog at opmuntre og trøste ham.

„Ja,“ sagde han, „jeg véd, hvad De mener, min Kone har sagt mig, hvad Deres Frue og hun talte om forleden Søndag. Altsaa er hun nu sikker i sin Sag?“

„Ak, desværre kan vi ikke længere tvivle ! Det bliver vor Odelæggelse ! Thi nu tør jeg jo ikke tænke paa at opgive min Plads her og forsøge min Lykke i Banken. Nu kan vi blive siddende i Muddergroften, som stakkels Valeria siger ... Hun svømmer i Taarer fra Morgen til Aften. Imorges, da jeg forlod hende, græd hun bitterlig, og det kan jeg ikke udholde at se paa. Jeg skulde virkelig have baa'et denne Tilskikkelse med nogenlunde Anstand, dersom hun ikke havde gjort mig ærgerrig, og det ene og alene for hendes Skyld, hun har saa ubegrænset en Tillid til min Dygtighed, mine Evner, at det piner mig frygteligt ikke at kunne skabe hende den Tilværelse, hun fortjener og ønsker. Og saa er der vor lille Regine. Hvorfra skal jeg tage hendes Medgift ? Hvordan skal hun kunne gøre et ordentligt Parti, det søde Barn, der er skabt til at blive Prinsesse. — Jeg lukker ikke et Øje om Natten, min stakkels Kone taler uafsladelig om vore Bekymringer og om Ting, der gør mig rent forstyrret i Hovedet.“

Den stakkels skikkelige Pår med den svage Karakter og det omme Hjerte slog ud med Haanden og saå paa Mathæus med en forvildet Mine, der viste, at han var nær ved at opgive Ævred.

„Aa, lad nu være at tage den Sag saa tungt,“ trøstede Mathæus. „det bliver saamaad godt altsammen. De

kommer nok til at elske det lille Væsen lige saa højt, som De elsker Deres søde Regine.“

Med en forfærdet Mine udbrod Morange :

„Aa, tal for Himlens Skyld ikke saaledes ! Dersom Valeria horte Dem, vilde hun finde, De ønskede ondt over os. Hun vil ikke høre Tale om det Barn.“

Og med dæmpet Stemme, som var han bange, nogen skulde høre hans Ord, tilføjede han :

„Jeg forsikrer Dem, at jeg er bange for Valeria. Hun kunde være i Stand til et eller andet fortvivlet Skridt. Jeg véd sandelig ikke, hvad hun kan finde paa.“

Men saa brød han af, som om han havde sagt mere, end han vilde. Mathæus læste i hans forvaagede Ansigt de Tanker, Nattens Drøftelser og Taarestømme havde vakt hos den ulykkelige Mand, der pintes af højtflyvende Ergerlighedsdrømme.

„Hvad mener De, kære Ven ?“ spurgte han.

„Aa, ingenting — ingenting, det var kun noget, min Kone havde fundet paa ... men hvordan det nu er, saa ser De mig i en sand Elendighed. Jeg kunde misunde dem, der sidder og hugger Sten ved Vejen.“

To store Taarer rullede ned ad hans Kinder. Der herskede et Øjeblik en pinlig Tavshed, saa samlede Morange sig og vedblev uden at nævne Navne :

„Og nu dette elendige Pigebarn her ! Har De kendt Magen ! Hvorfor skal sligt hænde hende ? Nu er hun jo fortabt ! Ingen Penge har hun, kan ikke arbejde, og om et Par Maaneder sidder hun dér med et Barn, som hun skal ernære og opdrage. ... Jeg forsikrer Dem, at jeg var ved at briste i Graad, da jeg før saá hende staa der i den iturevne Bluse. Og Principalen, der kaster hende paa Porten ... Der er da heller ingen Retfærdighed til.“

Mathæus spidsede Øren.

„Maaske faar hun Hjælp af sit Barns Fader.“

„Tror De virkelig det,“ svarede Bogholderen med et sorgmodigt og tvivlende Smil, der var ret betydningsfuldt. „Jeg siger ikke noget, blander mig ikke i en Sag, der ikke vedkommer mig. Men man har jo baade Øjne og Øren og undertiden ser man meget mere, end man har Lyst at se. ... Det er stygge Historier. Og det er virkelig Naturen, der har ordnet den Slags Ting saa daarligt.“

Med en filosofisk Mine rystede Morange paa Hovedet.

medens han sørgmodigt og hengivent atter tog fat paa sit Arbejde.

Nogle Timer senere, da Mathæus sad i Kontoret, fordybet i Tegninger til en Saamaskine, fo'r han pludselig sammen ved at høre en sagte Hosten bagved sin Stol. Han vendte sig om og fik Øje paa en lille tolvaars Pige, der ganske sagte maatte have listet sig herind og maaske allerede i nogen Tid havde staaet dér uden at turde tale til ham.

„Hvem er du? Hvad vil du mig?“

Hun stod ganske rolig og smilede stille:

„Moder har bedt mig sige Dem, at hun gerne vilde have, De skulde komme ned til hende et Ojeblik.“

„Men hvem er du?“

„Jeg er den lille Cæcilie.“

„Cæcilie Moineaud?“

„Ja, Hr. Froment.“

Mathæus forstod, at Madam Moineaud vilde tale med ham om Norine og hendes Ulykke.

„Og hvor er din Moder?“

„Hun staar og venter paa Dem nede i en Sidegade ... Hun sagde som saa, at jeg endelig skulde sige, De maatte endelig komme, ellers kunde der nemt ske en stor Ulykke for dem allesammen!“

Han saå paa det anløbne Pigebarn med det blege Ansigt, det udslettede fortabte Blik, hun lignede Moderen som hun stod dér i den tyndslidte, stumpede Kjole, med et lille uldent Tørklæde om Hovedet. En uendelig Medlidenhed sammensnørede hans Hjerte, han bad hende gaa i Forvejen, og Barnet sneg sig med Kattefjed ned ad Trappen, man saå, hun var vant til den Slags hemmelige Sendelser. Udenfor Porten saå han et mindre Pigebarn paa henved otte Aar, som efter at have udvekslet et Blik med Søsteren gav sig til at gaa foran dem.

„Hvem er nu den lille Pige?“

„Det er min Søster Irma!“

„Hvad bestiller hun her ved Porten? Hvorfor kom hun ikke op med dig?“

„Hun skulde jo passe paa, at Ingen stod og lurede paa os. Vi kender Fabriken, maa De tro, Moder véd nok, at vi ikke er fødte igaar! Det er ikke værd. Nogen ser

os følges ad her, nu løber jeg hen til Irma, saa behøver De bare at gaa bagefter os, til vi træffer Mo'r!"

Hermed slog hun Følgeskab med Søsteren, en smuk, lyshaaret, lille Pige, der lignede Norine, men saa finere og skrobeligere ud end den smukke, friske, ældre Søster. Smaapigerne slentrede hen ad Gaden med en ubekymret Mine, som om de havde fri fra Skole — og dog var det just ikke indbydende Vejr til at drive i, thi nu var Solen dækket af graa Skyer, og en iskold Vind fejede henad de lange, øde Gader.

Paa slige Frostdage laa Kvarteret hen i Uhygge og Stilhed. Bag de graa Mure, der løb paa begge Sider af de brede Fortove, hørtes kun Dampmaskinernes regelmæssige Pusten, der mindede om en Febersygs smertefulde Rallen. Og i denne Ensomhed paa et Hjørne, hvorfra man havde Udsigt over to Gader, i den iskolde Blæst, der strøg ubarmhjertigt henover deres kuldegysende, tyndt-klædte Skikkelser, stod Madam Moineaud med sin ældste Datter og ventede; Moderen havde en gammel, sort Kyse paa Hovedet, Norine et rødt Uldtørklæde. Saa saare den unge Pige fik Oje paa Mathæus, brast hun paany i Graad, hendes smukke Ansigt, der ellers smilede saa frejdigt, var nu opsvulmet og vansiret af alle de Taarer, hun i Dagens Løb havde udgydt. Mathæus fik en Fornemmelse af, at hun overdrev sin Fortvivlelse for at vække hans Medlidenhed.

„Ak, Hr. Froment,“ jamrede Moderen, „det var rigtignok pænt af Dem at komme! Vi véd Ingen, der kan hjælpe os uden De!“

Førend hun gik videre i Forklaringen, vendte hun sig om til Smaapigerne, som var listede nærmere og nu stod med stive Øren og opspilede Øjne, uhyre ivrige efter at faa Rede paa denne Sag, der forekom dem højst interessant.

„I to løber et Stykke hen, hver ad sin Gade, og saa siger I os til, hvis Nogen skulde komme.“

Men hverken Cæcilie eller Irma adlød, de blev tvertimod staaende, plantede op ad Moderen, der forresten ikke lod til at lægge videre Mærke til de nysgerrige Miner, hvormed de slugte hvert Ord, de opfangede af Samtalen.

„De véd jo, Hr. Froment, hvilken Ulykke der er tilstødt os!“ vedblev Konen. „Og vi sad saamænd allerede

net i det, det Skal Vorherre vide! Hvad i Alverden skal der nu blive af os, arme, elendige Stakler?"

Her gav hun sig ogsaa til at græde, saa at Taarerne kvalte hendes Stemme. Det var omtrent et Aarstid siden Mathæus havde set hende, han fandt hende forandret, hun saa meget ældre ud, end hun var, udslidt og udtrættet af sine talrige Barselsenge, tyndhaaret og tandløs som en gammel Kone, skønt hun knap var 43 Aar. Hun fandt sig med Taalmod i alting, men hun kunde nok lide at tale om sine Ulykker og Besværligheder, og i dette Øjeblik glemte hun Datterens Elendighed, der havde bragt Bægernet til at flyde over, for at opramse alle de Stod, hun havde faaet i den senere Tid.

„Ja, Viktor fik jo den Plads paa Fabriken, da han havde fyldt seksten Aar, og det var naturligvis en Lettelse, for naar man allerede har otte at føde, hjælper det, at en kan bringe noget hjem hver Ugedag. Men der er tre endnu, der ikke tjener en eneste Skilling, de to lange Tøse dér, og saa den bitte Alfred, som jeg min Tro godt kunde have været foruden! Desuden er han en Splejs, som hvert Øjeblik fejler saa et, saa et andet, forleden var han ved at dø mellem Handerne paa mig, og det havde sagtens været bedst baade for ham og for os. Irma er heller ikke noget værd, maa De tro, og de Apotekersager er saa skammelig dyre ... Jeg vil slet ikke tale om min ældste, Eugen, der var Soldat. Du husker ham nok, han arbejdede paa Fabriken, til han skulde ind i Tjenesten. Og saa nu forleden faar vi et Papir fra Krigsministeriet, der melder os, at han er gaaet bort af Blodgang, som nok grasserer derude, hvor de havde sendt ham hen! Det er haardt, at Ens Børn skal slaas ihjel saa langt borte, uden at man kan saa meget som sige Farvel til dem, og uden at man véd, om de kommer skikkeligt i Jorden, eller hvor deres Smule Grav ligger!"

Norine hulkede, og saa kom Moderen i Tanker om hende.

„Ja, javist, nu skal jeg straks tale om dig, min Pige!"

Vinden susede omkring dem, det var saa bitterlig koldt, at Mathæus mærkede, hvorledes hans Overskæg blev stivt i Frosten. Han sagde:

„Blot Deres Smaapiger ikke staar og bliver forkølede, Madam Moineaud ! ... Hvad var det, De vilde sige mig ?“

„Ak, Hr. Froment ! Jeg vilde jo tale med Dem om denne Elendighed med Norine ! Det manglede bare, at en saadan Ulykke skulde ramme os oven i Købet. Hun har fortalt mig det Altsammen, jeg er den eneste, der trøster hende lidt, og jeg spørger Dem, hvad hjalp det, om jeg ogsaa gav mig til at skælde hende ud, stakkels Barn ! Hvad skal der blive af hende, nu, da Moineaud har jaget hende hjemmefra og truet hende med at slaa hende for-dærvet, dersom hun vover at vise sig hos os ? Han er saamænd ingen streng Mand, men man kan jo nok indse, at han ikke kan bære over med den Slags Skandaler. Herregud, man véd jo nok, hvordan det gaar Fattigfolks Born, og Drengene, de faar jo ogsaa passe sig selv, naar de kommer nogenledes til Skelsaar og Alder, men med Pigerne er det en anden Sag ; det er saa ærgerligt, naar de bærer sig galt ad. Moineaud er rasende paa Norine, han er færdig ved at slaa alting sønder og sammen der-hjemme, og det kan jeg ikke fortænke ham i !“

Mathæus nikkede. Han kendte saa godt Arbejdernes Meninger og deres Tilværelse : Faderen er skikkelig, arbejdsom, bryder sig kun lidt om den opvoksende Børnevrimmel, Moderen har for meget at varetage, kan ikke passe ordentlig paa Flokken ; saa gør Børnene gale Streger, Forældrene bliver vrede, naar Ulykken er sket, og Enden paa Historien bliver, at Familien adsplittes i Sorg og Jammer.

Nu blev Norine utaalmodig over Moderens lange Indledningstale, hun snøftede højere og mumlede endelig mellem to dybe Suk :

„Kan du ikke sige til Hr. Froment, at jeg har fortalt dig, hvordan det Hele er gaaet til !“

Med dæmpet Stemme og et sky Blik til Mathæus vedblev Madam Moineaud :

„Ja, Hr. Froment, Norine, hun siger som saa, at De er den eneste, der kan hjælpe hende, — fordi De nok en Eftermiddag har set hende sammen med — med Barnets Fader, saa at De kan bevidne, at hun ikke farer med Usandhed. Og saa forstaar De nok, hvorfor vi maa holde Moineaud udenfor det Hele ? Vi skal aldrig lade Navnet komme over vore Læber, og *dersom* han alligevel skulde

faa det at vide, maa jeg være den første, der tigger ham om at lade som Ingenting, for nu har han jo arbejdet paa den Fabrik saa mange Aar, at dersom han maa gaa fra den, vil det være den sikre Ødelæggelse for os Alle tilhobe. Altsaa kan De være rolig for, at hverken Norine eller jeg vil gøre Vrøvl eller Opstyr; det vil bare gaa ud over os, om vi fortalte Sandheden! Men min Datter kan da heller ikke lade sig kaste paa Gaden uden at kny, og det nænner *han* vel heller ikke! Derfor kommer vi nu og beder Dem tale med ham, sige ham, at han ikke kan nægte Norine, hvad enhver vilde gøre for en Hund, dersom den ikke havde noget Sted at søge Ly i Kulde og ved Vintertid!“

Hun stod og rystede, ydmyg, fattig, saa kuert af sin Elendighed, at hun knap kunde fatte sin egen Dristighed, næppe forstod, at hun turde rejse en Beskyldning, rette en Bebrejdelse mod den Mand, af hvem hele hendes Families Velfærd var afhængig.

Nu faldt hendes Blik paa de to Smaapiger, der havde hørt hvert Ord, hun havde sagt, og hun lattede sit Hjerte ved at overfuse dem:

„Staar I dér og lurser, I Pokkers Tøse! Sagde jeg Jer ikke, at I skulde gaa hen og passe paa, om der kom nogen paa Gaden! Se, I kan tage Benene paa Nakken! Børn maa aldrig i Livet staa og lure efter, hvad de Voksne siger!“

Børnene lod hendes Ord gaa ind af det ene Øre og ud af det andet, de rorte sig ikke af Pletten, her var altfor morsomt, og et Øjeblik efter havde Moderen i sin Bekymring igen rent glemt dem.

Mathaus var rørt over den stakkels Kones Sorg, men vidste ikke, hvad han skulde gøre. Han forudsaa kun altfor godt, hvad Beauchêne vilde svare. Derfor søgte han efter et Paaskud til at afslaa Konens Anmodning.

„Min stakkels Madame Moineaud,“ sagde han, „jeg tror ikke, det nytter det mindste, at jeg taler med Vedkommende, jeg er bange ...“

Men Norine lod ham ikke tale ud, hun indsaá, at hun maatte skride ind. Nu græd hun ikke mere, men sagde i en ivrig Tone:

„Hor, Mo'r har ikke sagt Dem det, hun skulde! Det er ikke mig, der har lagt an paa ham, De nok véd. Han

kunde ikke lade mig gaa i Fred, plagede og pinte mig, til jeg fojede ham. Og nu kaster han mig til Side, lader, som om han aldrig har set mig. Dersom jeg vilde, kunde denne Sag komme ham dyrt at staa, thi jeg sværger, at forend jeg var saa dum at indlade mig med ham, har jeg aldrig ...“

Hun skulde til at lyve, vilde forsikre, at Beauchêne havde været hendes første Elsker, men hun kunde sagtens i Mathæus's Ojne se, at han kendte hele Historien, og hun vilde nødig indlade sig paa Forklaringer i Moderens Paahor, da hun ikke havde ment, det var nødvendigt at betro denne sit første Fejltrin. Norine, der til Trods for sit raske og frejdige Væsen var ret snedig, havde ment, at hun ved at indlade sig med Beauchêne kunde naa en behagelig Stilling og komme til at nyde godt af alle de Behageligheder, der følger med Rigdom, og som hun saa heftigt længtes efter, hun havde troet, at hendes Elsker vilde give hende fine Kjoler og andet Stads, men han var en topmaalt Egoist, tog i Et og Alt kun Hensyn til sin egen Bekvemmelighed, og hele dette Forhold, hvor hun havde ofret sin Ungdom, sin Friskhed, sin forarslettede Munterhed havde kun bragt hende dette fortvivlede Barn, den naturlige Folge af slige Fejltrin, der altid rammer som noget Uforudset, som et overvældende Lynnedslag.

„I alt Fald,“ vedblev hun, „skal han ikke kunne nægte, at han er den Lilles Fader. Det vilde være for fræk en Løgn. Han kan jo bare huske sig lidt om, det Hele er klart som Dagen, og jeg kan bevise ham det, naar han ønsker ... De kan selv forstaa, at jeg i saa alvorlig en Sag ikke vil tage min Tilflugt til en Løgn! Jeg sværger højt og helligt, at han og ingen anden kan være Barnets Fader, det vil jeg dø paa! Sig ham det, Hr. Froment, saa skal vi se, om han nænner at lade mig ligge paa Gaden.“

Hendes Tonefald var saa inderligt, saa overbevisende, at Mathæus maatte tro hende. Nu brast Moderen ogsaa i Graad, og de to Smaapiger, der blev forskrækkede over al denne Hulken og Elendighed, gav sig til at tudskraale, alt medens de gned Taarerne rundt i de blaafrøse, smaa Ansigter. Mathæus blev saa betagen af deres Sorg, at han gav efter for sit gode Hjerte.

„Ja, saa skal jeg gøre, hvad der staar i min Magt.

Men jeg kan ikke svare for Udfaldet ... Jeg skal lade Dem vide, hvad jeg har opnaaet, saa saare jeg faar talt med Vedkommende."

Baade Moder og Datter greb hans Hænder, som de vilde kysse. Det bestemtes, at Norine den Aften skulde gaa hen til en Veninde, som nok vilde give hende Husly, indtil hendes Skæbne blev afgjort. Og i den øde Gade, hvor man nu kun hørte Fabrikernes Maskiner puste og stønne, fejede den kolde Vind Sneen hen ad Gaden og strøg isnende henover de fire elendige Skabninger, der skælvede og bævede i deres tynde, fattige Klæder. Saa gik de bort, med blaaafrosne Ansigter og stive, smaa, røde Fingre: hvor Kulden sved og bed! Og Mathæus fulgte dem med Ojnene til Gadehjørnet, hvor den grædende Moder forsvandt, omringet af sine tre forkomne Born.

Mathæus havde knapt naaet Fabriken, for han angrede, hvad han havde lovet, han var bange, hans Ord hos disse bedrovede Kvinder havde vakt Forhaabninger, der maatte blive skuffede. Hvordan skulde han gribe den Sag an? Hvad skulde han sige? Og nu vilde Skæbningen, at han, da han traadte ind i sit eget Kontor, fik Oje paa Beauchêne, der ønskede at faa Oplysninger om en ny Maskine, som Mathæus var i Færd med at tegne.

„Hvor Pokker har De været henne, kære Ven? Vi har søgt efter Dem overalt, i et stift Kvarter?"

Først søgte Mathæus at finde paa en Udflugt, men pludselig besluttede han at gribe Lejligheden og faa Sagen afgjort ved at komme frem med Sandheden paa staaende Fod. Og tappert meddelte han derfor Beauchêne, hvorledes de to Smaapiger havde hentet ham, og hvad der senere var foregaaet mellem ham og Moineauds Kone og Datter.

„De maa ikke tage mig det ilde op, kære Alexander, at jeg blander mig i en Sag, der ikke vedkommer mig, men da den er saa alvorlig, har jeg besluttet alligevel at gøre det, skønt jeg godt forstaar, at den maa være Dem pinlig. Og alligevel tror jeg ikke, jeg havde talt til Dem derom, hvis De ikke selv for nogen Tid siden havde berørt den i al Fortrolighed!"

Beauchêne sad og hørte paa ham. Først blev han overrasket, det Hele kom saa uventet, derefter kogte Hæmnen op i ham, han blev ildrød i Ansigtet, knyttede Næ-

verne og saå ud, som om han vilde knuse Alting. Men tilsidst lod han, som om det Hele var en udmærket Spas og brød ud i en støjende Munterhed, der dog ikke lød ganske ægte.

„Min bedste Ven, dette er simpelthen Pengeafpresning! Hvor gider De rode Dem ind i saadan noget? Saa uerfaren troede jeg dog ikke, De var, at De lod Dem bruge til en saadan Sendelse! Naa, saa baade Moderen og de tre Dotre var med? Det maa have været højst latterligt! ... Og De skal overbringe mig Familiens Ultimatum — ikke? Dersom jeg ikke anerkender Barnet, bliver der gjort Kvalm ... Nej, dette er sandelig monumentalt!“

Han gik op og ned ad Gulvet, lo og skreg op, saa det rungede i Kontoret, var i Grunden overmaade ked af hele Historien, og især flov over, at sligt skulde hænde ham, der altid var saa Pokkers snedig. Med ét stod han stille foran Mathæus, greb ham i Frakkeopslaget og udbød:

„Det Hele er jo noget Vrøvl! Vil De sige mig, om De, der er en fornuftig Mand, vilde paatage Dem noget-somhelst Ansvar her? Husk dog paa, at det drejer sig om et Pigebarn, der i Fjor stod i Forhold til en Opvarter? En Tos, der siden den Tid vistnok har ført et forrygende Liv! Hun var min Tro nem at lokke! Af den Slags vrimler det paa hvert Gadehjørne!“

Og da Mathæus vilde afbryde ham, udtale sin Overbevisning om, at Pigen talte Sandhed, lod Beauchêne ham ikke komme til Orde, men modsagde ham heftigt; imidlertid var han øjensynlig ikke saa sikker, som han gerne vilde lade, thi da han begyndte at regne Tiden ud, indviklede han sig i Modsigelser og endte med at køre fast, han havde nemlig haft flere Stævnemøder med Norine efter det første i Caumartingade, i tre, fire Maaneder havde han været heftigt forelsket i hende, indtil han ved at opdage hendes Tilstand var bleven ked af hende, maaske havde han da i sin brutale Egenkærlighed skyndt sig at bryde med hende for saaledes at undgaa videre Ubehageligheder. Nu lod han haant om hende, ganske vist var hun ikke styg, men han brød sig ikke om den Slags Erobringer længere end fra Høns fløj op, til Høns fløj ned. Derfor raabte han tilsidst:

„Det er allerede idiotisk nok at indlade sig med en af sine Fabrikspiger, men at faa et Barn med hende, det

vilde da være at gaa over alle mulige Grænser, jeg vilde blive fuldstændig latterlig!“

Imidlertid var han efterhaanden bleven mindre bestemt i sine Udtalelser, og da Mathæus i Tavshed ventede paa, at hans Heftighed skulde lægge sig for at tale den stakkels Piges Sag, blev han ængstelig, satte sig ned paa en Stol og vedblev pustende og stønnende :

„Og selv om jeg virkelig har kunnet forglemme mig selv i en saadan Grad, De véd selv, hvordan man undertiden kan være efter en bedre Middag, saa indser jeg ikke, at den Tøs derfor har Lov at belemre mig med sit Barn ! Det er dog, min Salighed, for galt ! Den Sag maa *hun* klare ! Jeg er vis paa, hun aner ikke, hvem der i Virkeligheden er Faderen ! Og da jeg nu en Gang er et skikkeligt Skrog, mener hun, at hun kan vælte Skylden over paa mig ved at rode mig ind i den Historie. Jeg har Penge, er hendes Arbejdsgiver, og vil selvfølgelig nødigt have Skandale, derfor skal jeg punge ud, og det til Gavns ! Det er, som jeg før sagde Dem, simpelthen Pengeafpresning.“

Der blev stille i Stuen. Nu var det Mathæus, der vandrede op og ned ad Gulvet i Kontoret, hvor den store Fajanceovn udbredte en stærk Varme. Han ventede endnu lidt, og i Tavsheden hortes Dampmaskinernes Dundren og Prusten, der bragte Gulvet til at ryste under Fødderne paa ham. Omsider tog han Ordet, enkelt og klart sagde han sin Mening, udtalte sin Overbevisning om, at Norine i dette Tilfælde holdt sig til Sandheden. De nærmere Omstændigheder ved hendes Forhold, som hun havde meddelt ham, de stakkels, bedrovede Kvinders Taarer, den Grusomhed, det vilde være at svigte den Elendige i Nødens Stund, alt dette anførte Mathæus for at røre sin Principal. Selv om han aldrig havde haft noget at gøre med hende, burde han alligevel tage sig af hende, nu, da hun var i en saa fortvivlet Stilling.

„De gør Dem haardere, end De egentlig er ! Det er jeg vis paa. Og naar De faar betænkt Dem lidt, gør De nok, hvad De skylder baade Dem selv og hende. En fin Mand som De véd nok, hvad man kan forlange af ham under slige Omstændigheder !“

Beauchêne begyndte at vakle, han var forlegen, urolig, utilpas.

„Jamen, dersom jeg nu hjælper hende, saa hedder det straks allevegne, at jeg ganske rigtig er Fader til Barnet. Og saa bliver jeg hende sagtens aldrig kvit, saa har jeg hende og Barnet paa Halsen i al Evighed!“

Atter tav han, man hørte Dampfløjten pibe ude i Gaarden. Saa tog han igen fat, tøvende og lidt forvirret:

„Siger hun, at hun vil gøre Spektakler? Truer hun? Jeg frygtede et Ojeblik, hun kunde finde paa at gaa til min. Kone. Og det vilde jo være overmaade kedsommeligt!“

Mathæus havde Møje med at undertrykke et Smil. Han mærkede, at han var meget nær ved at vinde Sejr.

„Man kan aldrig vide, hvad hun kan finde paa, dersom hun drives til det Yderste, ganske vist er hun ikke ondsindet, men Fortvivlelse er en daarlig Raadgiver. Forresten stillede hun ingen Fordringer, forklarede end ikke hvad hun ønskede, De skulde gøre for hende, ytrede kun, at hun jo dog umulig kunde ligge paa Gaden, nu, da hendes Fader havde jaget hende ud af Huset ... Dersom jeg var i Deres Sted, fik jeg hende imorgen den Dag anbragt hos en eller anden Jordemoder, hvor hun kunde oppebie sin Nedkomst. Da den finder Sted om en tre, fire Maaneder, vilde den i det Højeste komme til at koste en fem Hundrede Franks med en rund Sum. Det vilde sikkert være det klogeste, man kunde gøre.“

Beauchêne fo'r op fra Stolen, gik hen til Vinduet, kom saa tilbage:

„De kender mig jo, Mathæus, De véd, jeg er ikke haardhjertet, og det er heller ikke de fem Hundrede Franks mere eller mindre, som jeg bryder mig om. Men jeg blev vred før, det indrømmer jeg, det er mig utaaleligt at blive misbrugt og snydt! En hel anden Sag er det jo at gøre en god Gerning, men én Betingelse stiller jeg: Jeg vil ikke blandes ind i Historien, ikke en Gang vide, hvad De gør for hende. De har aldeles frie Hænder, find et passende Sted til Frøknen, indret Alting, og bring mig saa ganske stille Regningen; den skal jeg betale og dermed Basta!“

Han drog et Lettelsens Suk, overmaade glad over at slippe ud af en Forlegenhed, der var ret alvorlig, skønt han ikke vilde tilstaa det. Og straks blev han igen munter og overlegen — han skulde nok vide at klare sig! Ja,

han gav sig til at spøge : egentlig havde han ikke noget imod Norine, hun var unægtelig en smuk Pige, frisk og nydelig med sit blonde Haar og en Hud som Silke, førend hun kom i denne fortvivlede Tilstand, der allerede havde ødelagt hende, saa hun knapt var til at kende. Og saa gik han over til andre Emner for at vise Mathæus, at han aldeles ikke tog sig den Sag alvorligt, han snakkede løs om den nye Maskine og viste sig som den dygtige Forretningsmand, der ønsker det størst mulige Udbytte af Arbejdet. Han var allerede ude af Døren, men vendte om og gentog :

„Husk Betingelsen : Ikke ét Ord til mig om det Barn, jeg vil aldeles ikke vide noget om det ! I maa gøre, hvad I vil, jeg har ikke noget med det at skaffe, hverken nu eller senere hen !“

Om Aftenen var der stor Elendighed hos Beauchênes. Da man skulde gaa til Bords, faldt lille Morits besvimet om paa Gulvet. Han laa bevidstløs omtrent et Kvarter ; Forældrene var ved at gaa fra Sans og Samling af Forfærdelse, kom i Klammeri, beskyldte hinanden gensidig for at have dræbt Barnet ved den Spaseretur i Kulden : han havde naturligvis ikke kunnet taale den kolde og bidende Vind, det prøvede de i det mindste at indbilde sig. Constance var især ulykkelig, medens hun sad med det besvimede Barn i Armene : hun var sikker paa at miste ham, for første Gang var hun virkelig angstelig for hans Liv.

Hendes Moderhjerte sonderreves af Dodsens Angst, alt medens hendes Ærgerrighed led de heftigste Kvaler ; dersom hun mistede ham, sin Ojsten, sit eneste Barn, til hvem hun nærrede de mest højtflyvende Forhaabninger, for hvem hun ønskede al Verdens Rigdom og Glans, hvad skulde hun da gribe til ? Hun havde jo kun ham ! Hvorfor havde hun ikke andre Born ? Maaske var det Vanvid at fremture i denne haardnakkede Beslutning ! For første Gang slog denne Tanke som et Lyn ned i hendes snevre Sjæl ! Imidlertid kom Drengen til sig selv igen, ja han spiste endog med god Appetit. Beauchêne fattede sig hurtigt, han trak paa Skuldrene og gjorde Nar af Moderns „Fruentimmervrøvl“. Og et Par Dage efter havde Constance selv glemt sine Ængstelser.

IX.

Næste Dag, da Mathæus skulde udføre det vanskelige Hverv, der var bleven ham paalagt, kom han i Tanker om de to Jordemødre, han hin Dag hos Séguins havde hørt Celeste omtale. Han havde ikke Lyst til at henvende sig til Madam Rouche, han mindedes den snedige Kammerjomfrus Udtalelser om hendes „Dygtighed og Hurtighed“, men foretrak at søge Oplysninger om den anden, Fru Bourdieu, der boede i et lille Hus i Miromesnilgade. Det faldt ham ind, at hun havde været hos Fru Morange, da dennes lille Regine kom til Verden, derfor gik han ind paa Bogholderens Kontor for at høre, hvordan han havde været tilfreds med hende.

Morange saå lidt underlig ud, da Mathæus uden videre Indledning fremsatte dette Spørgsmaal.

„Jo — jo — min Kone fik Fru Bourdieus Adresse af en Veninde ... Men hvorfor spørger De mig om hende?“

Han turde knap se paa Mathæus, det var, som om Fødselshjælperskens Navn satte ham i den største Forlegenhed, og han sad et Ojeblik ganske tavs, med dirrende Læber og et flakkende Udtryk i de sørgmodige Øjne. Da han forstod, at Mathæus talte om at faa Norine anbragt, undslap en halv Tilstaaelse ham :

„Min Kone talte netop imorges om Fru Bourdieu, ja, jeg véd saamænd ikke, hvordan det kom. Det er saa længe siden, vi har haft Brug for hende, saa det er en Smule vanskeligt for os at anbefale hende. Men det lader til, at hun har slaaet sig op og nu staar i Spidsen for et rigtig godt Etablissement ... De kunde jo gaa derhen og med egne Øjne undersøge, om man kan have med hende at bestille.“

Mathæus fulgte dette Raad. Dog da Morange havde ytret, at Fru Bourdieus Priser var temmelig høje, overvandt han sine Fordomme og vandrede først til Rochergade for at skaffe sig Oplysninger om Madam Rouche. Huset, hvori hun boede, gjorde straks et uhyggeligt Indtryk paa ham, det var mørkt, gammelt og forfaldent, laa dér, hvor Gaden skraaner stærkest: en stinkende, daarligt oplyst Gang førte ind til en ussel, lille Gaard, ud til hvilken alle Vinduerne i Madam Rouches Lejlighed

vendte. Det Hele lugtede af Kloak og Forbrydelse. Over Indgangen hang et gult Skilt, der kun bar Jordemoderens Navn, malet med store, sorte Bogstaver.

Mathæus gik op, ringede paa og blev af en Tjenestepige med smudsigt Forklæde ført ind i en lille Hotel-garni-Dagligstue, hvor der var en stærk og meget ubehagelig Køkkendunst, og hvor han straks stod Ansigt til Ansigt med en sortklædt, yngre Kone paa fem, seksogtredive Aar, med graableg Hudfarve, afbleget Haar og en umaadelig stor Næse, der gav hele Ansigtet dets Præg. Den dæmpede Steme, de forsigtige, katteagtige Bevægelser, det sure Honningsmil, alt røbede for Mathæus, at hun var et frygteligt Fruentimmer, der var i Stand til alt, der stille og ganske lidenskabsløst kunde kvæle det gryende Liv. Hun meddelte ham straks, at hun kun tog imod Pensionærer en Ugestid før deres Nedkomst, da hun kun var indrettet paa at være Fødselshjælperske og ikke havde stor Lejlighed til sin Raadighed, og dermed afbrødes Underhandlingerne til stor Lettelse for Mathæus, der skyndsomst forlod det uhyggelige Sted med Hjertet fuldt af Angst og Væmmelse.

Fru Bourdieus tretages Hus i Miromesnilgade saå i det mindste net og venligt ud med lys Façade og hvide, klare Gardiner for Vinduerne. Et smukt, stort Skilt meddelte, at her boede en eksamineret Fødselshjælperske, der tog Damer i Pension. I Stueetagen solgtes allehaande torrede Medicinalurter, der i duftende Knipper hang paa Dørstolperne og i Vinduet. Indgangsdøren til selve Huset var altid lukket, den net holdte Gang førte ud til en ret rummelig Gaard, der begrænsedes af Muren om den i Nabogaden liggende Kaserne, hvorfra man kunde høre Trommehvirvler og Hornsignaler, der ikke var til Plage, da de dæmpedes af den tykke Mur. Paa første Etage langs en Korridor laa Salen, Fru Bourdieus private Modtagelsesværelse, hendes Sovekammer, Spisestuen og Køkkenet, paa anden og tredje Sal Pensionærernes Værelser, tolv ialt, i nogle kunde staa tre eller fire Senge. Eneværelserne var selvfølgelig dyrere.

Her herskede Fru Bourdieu, der nu var bleven 38 Aar, en ret kon, mørk Person, lidt kort, lidt tyk, hvis brede, meget bløge Ansigt med det fornuftige, venlige Udtryk havde været hende en god Hjælp til at bringe Anstalten i

Ry for Renlighed og Orden. Ganske vist paastod onde Tunger, at man ikke gerne skulde kigge for meget i Krogene, men disse Stiklerier skyldtes sagtens Brødnid, thi endnu havde ingen vovet at rejse alvorlige Beskyldninger mod Fruen og hendes Forretning, ja, fra Fødselsstiftelsen modtog hun ofte Patienter, naar den var overfyldt, og denne Omstændighed havde i høj Grad støttet Fruen, der nu kunde rose sig af at have en net og pæn Kundekres.

Mathæus var lige straks ved at blive uenig med hende, thi hun forlangte 200 Franks om Maaneden i Kostpenge, hvilket han fandt overdrevent dyrt.

Fru Bourdieu talte højt og bestemt, men stadig venligt og fornuftigt:

„De maa huske, hvor mange Udgifter vi har; ingen af os spinder Silke, det kan jeg forsikre Dem! Først maa vi i to Aar forberede os til Eksamen, det koster os 2000 Frances. Saa maa vi slide og slæbe for at faa en ordentlig Kundekres, hvilket er overmaade vanskeligt her i Staden, hvor mange af mine Kolleger kommer paa gale Veje! Og lykkes det endelig, efter Himlen véd, hvormegen Møje og Besvær, at slaa sig en Smule op, saaledes som det er lykkedes mig, saa aner De ikke, hvor mange Kedsommeligheder Stillingen medfører: aldrig har man en Times Ro, overalt er der Ansvar og Pligter, den mindste Ufor-sigtighed, den ubetydeligste Pligtforsømmelse ved Operationerne eller Instrumenterne kan have alvorlige Følger. For slet ikke at tale om Politiet, der hvert Øjeblik er paa Færde, med Undersøgelser og Opsyn, med uventede Efter-syn og deslige.“

Hun maatte smile, da Mathæus med en Haandbevægelse tilkendegav, at han var inde i Sagerne, og at han nok vidste, hvor svært det var at faa Ram paa Jorde-mødrene. Hun vedblev:

„Ja, ja vist saa! Man finder jo paa Raad! Men hos mig kan de komme, naar de vil og se mig paa Fingrene, jeg er ikke bange. Dersom man virkelig vil gøre gode Forretninger, maa man helst have rent Mel i Posen! Jeg har næsten altid femogtyve af mine tredive Senge belagte med Damer af alle mulige Klasser. Naar de finder sig i Husets Skik og Brug, naar de betaler, hvad de er mig skyldige, spørger jeg dem ikke, hvorfra de kommer eller hvorhen de gaar. Hverken Navn eller Adresse ønsker jeg

at vide, min Embedsed forbyder mig at røbe, hvad jeg tilfældigvis skulde komme under Vejr med. Mine Damer har fuld Frihed; de behøver intet at frygte, og dersom vi bliver enige, De og jeg, behøver De kun at bringe Vedkommende herhen, jeg kan trygt love Dem, at hun her skal faa den omhyggeligste Pleje og møde den mest ubegrænsede Hensyntagen.“

Med den Erfaring, hun havde erhvervet sig, gættede hun straks Mathæus's Ærinde: her var sikkert Tale om en forført Pige, som en eller anden fin Herre vilde være kvit. Det plejede at være gode Forretninger. Og da hun hørte, at Damen skulde bo hos hende i fire Maaneder, blev hun mindre nøjeregnende, gik ind paa at have hende for 600 Franks paa den Betingelse, at hun delte Værelse med to andre. Alting blev ordnet paa staaende Fod, og Pensionæren kom samme Aften til Fru Bourdieu.

„De hedder Norine, mit Barn?“ sagde Fruen. „det er godt. Mere behøver jeg ikke at vide. Nu skal jeg straks vise Dem tilrette, kom De kun op med Deres lille Kuffert. ... De er en nydelig Pige, og jeg er vis paa, at vi to skal komme rigtig godt ud af det med hinanden!“

Fem Dage efter kom Mathæus igen for at se til Norine og høre, hvorledes hun befandt sig hos Fru Bourdieu.

Naar han tænkte paa sin kære Mariane, paa den Omhed og Ærbødighed, han viste hende, grebes han af den inderligste Medynk ved Tanken om alt, hvad de maatte lide, disse ulykkelige Kvinder, der var nødte til at skjule deres Tilstand, og for hvem Barnet var en Skændsel og en Fortvivlelse, som undertiden driver dem ud i Forbrydelse og Elendighed. Hans Hjerte strømmede over af Medlidenhed og Trang til at hjælpe, saa vidt det stod i hans Magt. Desuden havde han haft en ny Samtale med Beauchêne, der var højst oprørt over, at 500 Franks ikke slog til, men ikke desto mindre var det lykkedes Mathæus foruden de seks Hundrede at overtale Beauchêne til at give Norine ti Franks om Maaneden i Lømmepenge og det allernødvendigste Linned. Nu vilde han selv bringe de første ti Franks til den stakkels Pige.

Klokken var netop slaaet ni, da Mathæus ringede paa i Miromesnilgade; Pigen, der havde anmeldt hans Besøg, kom tilbage med den Besked, at Norine endnu ikke var staaet op, men at Herren godt kunde komme op, da der

for Ojeblikket ikke var andre Patienter i Stuen. Hun gik op paa tredje Sal, aabnede en Dør for Mathæus, idet hun sagde :

„Her er den Herre!“

Da Norine fik Oje paa Mathæus, smilede hun over hele Ansigtet og udbrød i den muntreste Tone :

„Hun tror naturligvis, at De er Faderen, og det var ikke saa vel, for De er da saa god, som Dagen er lang.“

Hun havde ordnet sit smukke, lyse Haar med Omhu og sad op i Sengen, iført en pæn, hvid Nattøje, med to Hovedpuder i Ryggen. Og da Mathæus traadte nærmere, trak hun op i Lagnet med en blufærdig Mine, der røbede, at hun trods sit Fejltrin endnu havde bevaret en vis Renhed i Tanken.

„De er da ikke syg?“ spurgte han.

„Aa nej, slet ikke! Jeg hviler mig bare. Her har man Lov til at ligge længe, og De kan tro, det er dejligt, naar man som jeg er vant til at blive jaget op Klokken seks hver Morgen og gaa paa Fabriken i Hundekulde! Her er dejlig varmt, se, hvor fint jeg har det. Jeg føler mig som en rigtig Prinsesse.“

Han saå sig om. Det var et rummeligt Værelse, tapetseret med graat, blaablomstret Papir. Foruden Norines Seng stod der to andre, nette og rene, hver med sin Stol og sit Nathord. Desuden var der Kommode og Klædeskab, alt tarveligt som paa et Hotel-garni; gennem de to store Vinduer, som vendte ud til den graa Mur bagved Kasernen, kunde Solen endnu naa at kaste sine gyldne Straaler.

„Ja, her er lyst og venligt,“ mumlede han.

Men pludselig tav han, thi ved at vende sig om fik han Øje paa en lang, sort Skikkelse, som han ikke straks havde set.

Det var en underlig tør, mager Kvinde med et haardt Ansigt, matte Øjne, blege Læber og en sær Figur: hverken Hoffer eller Barm, hun mindede om en Planke, der endnu ikke er høvlet, som hun stod derhenne ved den bageste Seng, i Færd med at spænde Remmene om en lille Haandkuffert, som laa ved Siden af en Rejsetaske.

Norine standsede hende, da hun uden at se paa Mathæus styrede henimod Døren :

„Saa er De altsaa færdig? Gaar De nu ned for at betale?“

Den Anden stod stille, som om hun ikke rigtig forstod, hvad der blev sagt ; saa svarede hun med udpræget engelsk Akcent :

„Yes, betale !“

„Men De kommer da herop igen for at sige mig Farvel ?“

„Yes, yes !“

Da hun var borte, forklarede Norine, at hun hed Amy, at hun forstod lidt Fransk, men selv kun sagde enkelte Ord. Og hun vilde have fortalt videre om Englænderinden, hvis Mathæus ikke, idet han tog Plads ved Sengen, havde afbrudt hende :

„Naa ja, jeg ser, at Alt gaar godt, og at De er tilfreds.“

„Tilfreds, ja, det tror jeg ! Aldrig har jeg haft det saa godt, jeg faar god Mad, bliver opvartet, kan hvile mig og pleje mig, fuldstændig som jeg har Lyst. Jeg ønsker bare, det kunde vare ved saaledes.“

Og saa lo hun muntert, uden Bekymring for Fremtiden, uden Tanke for det stakkels Væsen, hun skulde bringe til Verden. Forgæves søgte han at vække lidt Alvor hos hende ved at spørge hende, hvad hun havde tænkt at tage sig for, hvilke Planer hun havde. Hun forstod ham ikke en Gang, troede, han hentydede til Barnets Fader, og trak paa Skuldrene, som om hun vilde sige, at han brød hun sig fejl om, hun havde aldrig været dum nok til at stole paa ham.

Moderen, Madam Moineaud, havde besøgt hende Dagen efter, at hun var flyttet ind hos Fru Bourdieu, og hun havde nok indset, at hun ingen Stotte kunde vente sig fra Hjemmet, hvor der allerede var for mange Munde, men hvad saa, en smuk Pige paa hendes Alder klarede sig vel nok. Og hun strakte sig i den pæne, hvide Seng, glad og fornøjet i Bevidsthed om at være smuk og attraaværdig, ikke skabt til Shd og Slæb, men til gode Dage, til at ligge længe om Morgenen og forkæles.

Hun fortalte Mathæus om Husets Orden og Hæderlighed, som om hun var stolt heraf. Det hævede hende i hendes egne Øjne.

„Aldrig hører man Skænderi eller grove Ord. Alle er de nette og velopdragne. Det er den pæneste Anstalt i hele Kvarteret, det kan Ingen nægte, og man kan saa-

mænd se efter i alle Kroge uden at finde nogen Slags Uorden. Gud bevares, her bor ingen Prinsesser, men naar man bare har ordentlige Manerer, er det ogsaa det samme, hvor man kommer fra.“

Hun vilde støtte sine Udtalelser med et Eksempel:

„Se nu for Eksempel den tredje Seng, ved Siden af Englænderindens, dér ligger en lille Tjenestepige paa atten Aar. Hun har opgivet sit rigtige Navn, hedder Victoria Coquelet, og hun lægger heller ikke Skjul paa, hvad der er hændet hende. Lige straks, da hun fra Landet kom i Plads hos en Lommeprøkurator her i Byen, blev hun forført af Husets Søn, en lang Laban paa tyve Aar. Hun var aldeles forfjamsket, et Guds Ord fra Landet, ser De, selvfølgelig blev hun jaget bort af Labanens Moder. Den stakkels Pige blev saa samlet op paa Gaden, og hun er kommen her, fordi der ikke er Plads paa Fødselsstiftelsen. Men jeg forsikrer Dem, at hun er rigtig net, og saa arbejdsom, hun opvarter de Pensionærer, der kan betale for Ekstrahjælp ...“

I det samme Øjeblik gik Døren op, og hun blev afbrudt, men tog straks fat igen:

„Dér kommer Victoria netop!“

Mathæus så en lille, bleg, ung Pige, der til Trods for sine atten Aar knap så ud til at være femten; hun havde rødligt, kruset Haar, lille Opnæse, matte Øjne og en stor Mund. Hun var en Smule sjusket i Klæde- dragten og havde endnu et underlig, forstyrret Blik, som om hun ikke ret kunde fatte, hvad der var hændet hende. Bagved hende så Mathæus som i et Syn Tusinder af ulykkelige Væsner, der fra Landet sendes ind til Paris, hvor de bliver forførte og jagede paa Porten i den dydsirede Borgerligheds Navn. Hvad skulde der blive af denne lille Skabning? Hvilke Krænkelser og Elendigheder ventede hende i de Huse, hvor hun skulde tjene sit Brød?

„Amy er da ikke rejst?“ spurgte hun. „Jeg vilde gerne sige Farvel til hende.“

Da hun så Rejsetasken ligge paa Sengen, og da Norine havde sagt hende, at Hr. Froment var en god Bekendt, gav de sig begge to til at fortælle ham, hvad de vidste om Englænderinden. Det var ikke meget udtømmende Oplysninger, de havde kunnet skaffe sig, da Amy talte et umuligt Sprog og forresten var yderst umeddelsom. Men

der sagdes, at hun allerede en Gang tidligere, for tre Aar siden, havde opholdt sig hos Fru Bourdieu. En Morgen kom hun anstigende uden Varsel en Uge før sin Nedkomst, og tre Uger senere, da Barnet var sendt til Hittebørns-hospitalet, rejste hun ganske rolig hjem paa en Returbillet.

„Det er jo meget bekvemt,“ erklærede Norine. „Og de siger her i Huset, at der kommer saa mange Udlændinge til Paris paa den Maade. Jeg tror, denne er en Slags Nonne, aa, ikke som Nonnerne her i Landet, men en af disse Kvinder, der bor sammen i Stiftelser, saadan noget som Diakonisser. For hun sidder altid med Næsen i en eller anden Messebog.“

„Allenfals er hun rigtig net og venlig,“ erklærede Victoria med Overbevisning, „ikke smuk, men hofflig, skønt hun ikke siger mange Ord hele Dagen igennem.“

De tav stille, da Amy i det samme viste sig.

Mathæus, hvis Nysgerrighed var vakt, kunde ikke bare sig for at se paa hende. Han undredes over, at denne gulblege Person med det tørre, strenge Ansigt havde den Slags Eventyr, hun syntes saa lidet skabt til at vække Kærlighed. Og hvor saå hun ikke haard og urokkelig ud, som hun stod dér lige ret op og ned, uden en Tanke for de Børn, hun kastede fra sig i et fremmed Land! Hun saå sig end ikke om i denne Stue, hvor hun havde levet og lidt, tog ganske rolig sin Smule Bagage, da de to Andre, der var meget mere bevægede end hun, vilde tage Afsked med hende.

„Saa lev vel da og Lykke paa Rejsen,“ sagde Norine.

Engländerinden rakte Kinden frem og trykkede med nedslagne Øjne et let Kys paa den smukke, friske Pigs Pande.

„Yes, ja vel, i lige Maade.“

„Og glem os ikke, til vi ses igen,“ slap det ud af Munden paa Victoria, der gav hende to velmente Smæk-kys.

Denne Gang svævede et blegt Smil om Munden paa Amy, men hun svarede ikke et Ord og gik, uden at vende sig om, rank og stiv ud af Døren.

Mathæus forbavsedes over den Fortrolighed, der herskede mellem disse Skabninger, der sagtens gennem deres fælles Ulykke bragtes paa samme Trin, her var de kun

Kvinder, og skønt de som oftest end ikke kendte hinandens Navne, såå han dem tale sammen, udveksle deres smaa Hemmeligheder med største Aabenhjertighed.

Victoria satte sig ved Norines Seng, og uden at bryde sig om den fremmede Herres Nærværelse, gav hun sig til at fortælle Husets Nyheder:

„De véd vel, at Fru Charlotte, den nydelige Dame, som bor her inde ved Siden af, inat er bleven forløst?“

„Ja,“ svarede Norine, „man maatte være døv for ikke at høre det, der er jo kun en Væg imellem os.“

„Men det var da heller ikke det, jeg vilde fortælle,“ vedblev Victoria, „det mærkelige er, at Fru Charlotte vil afsted lige paa Øjeblikket. Der er gaaet Bud efter en Droske til hende.“

Norine blev meget forbavset. Vilde den Dame sætte Livet til, siden hun efter en saa besværlig Forløsning kunde tænke paa at tage bort straks? Hun udsatte sig jo for at faa Underlivsbetændelse. Det var da Vanvid.“

„Ja, det er ganske vist,“ sagde den lille Tjenestepige, „men hun er nok nødt til det, hvis hun ikke vil komme i Ulykke. Hun blev selvfølgelig hellere rolig liggende i sin Seng, stakkels Dame. Men De husker nok, hvad der blev fortalt?“

Og saa fik Mathæus en gribende Historie om Fru Charlotte, en smuk, høj Dame, med fint Ansigt, kønne, blide Øjne og en yndig Mund. De troede nok, hun hed Fru Houry, sikkert var det imidlertid, at hendes Mand rejste for et stort Handelshus og købte Tæpper, Broderier og Møbelstoffer i Persien og Indien. Han var nok en ubehagelig Person, skinsyg til Raseri, og den stakkels Kone var meget ulykkelig i sit Ægteskab, thi han fór op mod hende ved enhver Lejlighed. Mens Manden var paa Rejse, var der opstaaet et Kærlighedsforhold mellem hende og en ung Kommiss, der var ligesaa om og hensynsfuld, som Manden var ligegyldig og brutal.

Ulykken vilde, at Fru Charlotte blev frugtsonnelig, men hun ængstede sig ikke saa meget i den Anledning, da hun vidste, at Manden blev borte et helt Aar; hun stolede paa, alt Alt kunde være overstaaet inden hans Hjemkomst. Derfor rejste hun ganske rolig ud paa Landet, da hun ikke længere kunde skjule sin Tilstand, og her var det, hun to Maaneder før sin Nedkomst fik Brev fra Manden,

der skrev, at han sandsynligvis vilde vende hjem tidligere, end han i Begyndelsen havde ventet. Man kan let tænke sig, at denne Efterretning fyldte hende med Rædsel. Hun levede i en uafslædig Angst, og da hun mente, at hun kun havde en fjorten Dages Tid tilbage, flyttede hun i al Hemmelighed hen til Fru Bourdieu, hvor hendes Ængstelse dreves til Højdepunktet ved et nyt Brev, som meldte, at Manden den 25de samme Maaned ankom til Marseille.

Det var den 16de, altsaa havde hun kun ni Dage tilbage! Hun talte først Dagene, saa Timerne. Vilde hun kunne være i sit Hjem før Manden? Hendes Fred og Ære stod paa Spil; Alt laa i en uafvendelig Skæbnes Haand, og den Ulykkelige tilbragte Tiden i en Angst, der steg med hver Time, der gik. Ved det mindste Ord brød hun ud i Taarer, og hendes forvildede Øjne hang ved Fru Bourdieu, som om denne kunde hjælpe hende. Aldrig havde en elendig Skabning bødet haardere for den Glæde, en kortvarig Lykke havde bragt hende!

Endelig: den 25de om Morgenen, da hun var aldeles opløst af Fortvivelse, mærkede hun, at Timen var nær, og hun kyssede Fru Bourdieus Hænder uden at bryde sig om de Lidelser, hun gennemgik, men hun vilde have været fortabt, dersom Manden ikke var bleven nødt til at overnatte i Marseille. Han kom først til Paris næste Aften, hendes Barn var født Klokken fem om Morgenen, saa at hun kunde naa hjem, komme i Seng og foregive et pludseligt Sygdomsanfald. Det var forfærdeligt for den stakkels udmattede Kvinde, og Ingen vidste jo, om hun vilde have Kræfter nok til at naa levende hjem!

„Luk dog Døren op,“ udbrod Norine, „saa at jeg kan se hende komme forbi!“

Victoria aabnede straks Døren. Inde i Værelset ved Siden af høstes Lyden af Stenmer og Fodtrin. Og snart efter saas Fru Charlotte, bleg og vaklende, støttet paa to Sygeplejersker, der næsten maatte bære hende. De milde Øjne, den blide Mund udtrykte en uendelig Sorg, en grænseløs Smerte, hun tyngedes øjensynlig til Jorden af sin Elendighed. Men da hun saá Døren aaben, kaldte hun paa Victoria, vilde tage Afsked med den lille Tjenestepige, der havde hjulpet hende, og med et svagt Smil og døende Stemme sagde hun:

„Farvel, mit Barn, ak, jeg er saa træt, saa ussel,

men maaske overlever jeg dog dette. Farvel og Levvel Allesammen. Gid I maa komme til at lide mindre end jeg !“

Og saa bar de hende bort.

„De véd, hun fik en Dreng,“ fortalte Victoria. „Stakkel, hun havde saa længe ønsket at faa en Søn. Men hun havde været saa ulykkelig i den sidste Tid, at Barnet kun levede i to Timer.“

„Det var da en Lykke for hende,“ erklærede Norine.

„Ja, det har De nok Ret i,“ svarede Victoria, „Børn, der kommer saadan til Verden, er ikke til Glæde for Nogen.“

Mathæus sad og hørte paa dem, overvældet af Forfærdelse. Han kunde ikke glemme denne unge Kvinde, der nys var vaklet forbi med Anspændelse af sine sidste Kræfter for at skjule sin Ulykke. I hvilket Helvede var han dog kommen, hvilke Rædsler, hvilke Lidelser og hvilket Forbrydelsens Svælg aabnede der sig ikke her for hans Ojne ! Og saa var dette Hus dog alligevel et af de hæderligste ! Moderlighedens Guddom laa som et Vrag i dette Smuds. Det, man skulde dyrke og hædre, blev til Brøde her i denne Kloak. Moderen nedværdigedes, besudledes, Barnet kastedes til Side som en Vederstyggelighed. Hvor mange Kræfter, hvor megen Sundhed, hvor megen Skønhed ødelagdes og forspildtes paa denne Maade.

Hans Hjerte fyldtes med den dybeste Medfølelse for alle disse ulykkelige Kvinder : for de Fattige, der samledes op paa Gaden, for de Brødefulde, der maatte skjule sig under falske Navne, for de smaa Væsner, der her fødtes i Dølgmaal og druknede i et Hav af Smerte og Sorg. Dog det var jo Livet alligevel, burde man ikke hygge om alle Spirerne i den store Menneskeskov ? Og er det ikke ofte de allerkraftigste Ege, der vokser frem paa Trods af alle Hindringer, paa Trods af alle de Sten og alt det Ukrudt, der vil kvæle deres Trivsel ?

Saa saare Norine var bleven alene med Mathæus, bad hun ham indstændigt at gaa i Forbøn hos Fruen, for at hun kunde faa en Kop Kaffe efter Frokost. Og saa bad hun ham vente lidt nede i Dagligstuen, medens hun klædte sig paa.

Nedenunder gik han fejl og kom ind i Spisesalen, hvor han saá et stort Bord, og hvor han indaandede en

stærk Lugt af Mad og Tallerkenvask, derefter fandt han Dagligstuen med det falmede Repsmøblement, hvor to Kvinder meddelte ham, at Fruen i dette Øjeblik var beskæftiget andetsteds. Han tog saa Plads i en bred Lænestol, trak en Avis op af Lommen og vilde give sig til at læse, medens han ventede. Men han forstyrredes af de Tilstedeværendes Samtale, der snart interesserede ham, saa at han lyttede til deres Ord. Den ene var øjensynlig Pensionær, den anden kom for at tale med Fruen om at blive optaget i Huset og søgte derfor at faa Cplysninger om Kosten og den Pleje, man fik.

„Aa, man har det saamænd meget godt, især hvis man kan betale en Smule Ekstraforplejning. Jeg er sendt herhen fra Fødselsstiftelsen og bliver passet meget bedre her end hjemme hos mig selv, blot jeg ikke levede i en evig Angst og Uro for Børnene, jeg har tre, og min Mand er ikke altid, som han burde være, saa Gud véd, hvordan det gaar de Smaa, mens jeg er borte fra dem? Hver Gang jeg ligger, er det den samme Historie med ham. Han bliver ude om Natten, drikker og svirer, saa at jeg aldrig er sikker paa at træffe ham, naar jeg igen kommer hjem. Børnene kunde lige saa gerne ligge paa Gaden. Saa De indser nok, at jeg ikke kan være rolig, selv om jeg har alt, hvad jeg behøver, naar jeg véd, at de smaa Kræ maa ske baade sulter og fryser. Ak ja, det er saamand drojt nok at faa én til, naar det allerede er saa svært at skaffe Føden til de andre.“

„Ja, vist saa,“ mumlede den anden, der knap hørte efter og var ganske optaget af sine egne Sager. „Min Mand er i en Forretning, og jeg tager herhen, fordi det er mindre besværligt, og fordi vi har saa lidt Plads hjemme: jeg har kun en lille Pige paa to Aar, hun er i Pleje paa Landet hos en af mine Kusiner, og nu maa vi have hende hjem, naar den anden skal sendes ud. Det er rent forfærdeligt med alle de Penge, der skal betales.“

Her blev Samtalen afbrudt, da i det samme en sortklædt, tættisløret Dame traadte ind og satte sig ned for ogsaa at vente paa Fruen.

Mathæus vilde netop rejse sig, han vendte Ryggen til den Indtrædende, men ved at se ind i et Spejl, genkendte han til sin Forbavselse Fru Morange. Efter et Øjeblik Tøven satte han sig atter ned i Lænestolen, saa at Va-

leria ikke kunde se ham, medens han fulgte enhver af hendes Bevægelser.

Imidlertid vedblev den Dame, hvis Mand var i en Forretning:

„Jeg henvender mig til Fru Bourdieu, skønt hun virkelig er altfor dyr, men jeg har svoret, at jeg ikke sætter mine Ben hos den Jordemoder, hos hvem jeg var, da jeg fik min lille Pige. De Ting, jeg saá i hendes Hus, var saa græsselige, at de overgaar enhver Beskrivelse.“

„Hvem var det, De var hos?“ spurgte den Anden.

„Aa, et rent Afskum, der for længe siden burde have siddet i Tugthuset. Nej, De kan ikke forestille Dem hendes Hus! Smudsige, væmmelige Værelser, Senge, man næppe gad røre ved, og saa den Pleje, den Mad, de bød En. Der er vist ikke det Sted i Verden, hvor man begaar flere Forbrydelser. Jeg fatter ikke, at Politiet ikke skrider ind mod et saadant Fruentimmer. Bagefter har jeg hørt sige, at hendes Specialitet var at bringe Børn dødfødte til Verden. Hun har nok sine bestemte Priser.“

I dette Øjeblik kom Mathæus til at se paa Valeria, der med spændt Opmærksomhed lyttede til Samtalen. Hun vendte ikke Hovedet om mod de to Kvinder, men hendes smukke Øjne brændte i Feberglød under Sløret.

„Her er det ganske anderledes,“ forsikrede den Kone, som havde tre Børn og den slemme Mand. „Fru Bourdieu indlader sig ikke paa den Slags Forretninger.“

Den Anden dæmpede Stemmen:

„Da har jeg hørt Tale om en Grevinde, som skulde have anbragt en Dame her i Huset hos hende ... det er ikke længe siden ...“

„Ja, men saa maa det have været meget rige Folk ... De véd nok, at med Penge kommer man langt ... men hvorom Alting er, her i Huset har jeg intet mærket, som ikke var net og ordentligt.“

Atter opstod der et Øjebliks Tavshed, saa vedblev Konen:

„Dersom jeg endda havde kunnet arbejde til det Sidste som de andre Gange, men jeg har været saa elendig, at jeg nu i over fjorten Dage har maattet ligge ledig; naar man hverken har Tid eller Raad til at hvile og pleje sig, og de Smaa derhjemme daarligt kan undvære En, kunde man saamænd faa Lyst til at henvende sig til Deres fæle

Jordemoder, hvor var det, De sagde, hun boede, det Af-skum ?“

„Det er jo Madam Rouche, hun er saamænd godt kendt her i Nabolaget ! Og hendes Hule ligger nede i Rochergade, et væmmeligt Sted er det, uha, jeg turde knap gaa derind ved højlys Dag, nu, da jeg véd, hvad der foregaar i den Røverhule !“

De tav stille og gik lidt efter ud af Stuen.

Straks efter viste Fru Bourdieu sig i Døren til sit Modtagelsesværelse, og da Mathæus blev siddende ganske stille, skjult af Lænestolens høje Rygstød, rejste Valeria sig og gik ind.

Han havde atter set hende lytte til de to Koners sidste Ord, og da Døren lukkede sig efter hende, lod han sin Avis synke og henfaldt i bedrøvelige Betragtninger, som den Samtale, han nys havde hørt, gav et endnu uhyggeligere Præg, han skælvede ved Tanken om det, der foregik i Mørket rundt om ham. Hvor længe sad han saaledes ? Han vidste det knap, da han pludselig vakttes ved Lyden af Stemmer bagved sig, det var Fru Bourdieu, der fulgte Valeria ud. Hendes brede, friske og venlige Ansigt smilede moderligt, mens den unge Kone dirrede af tilbage-trængt Bevægelse, man kunde se, hun havde grædt og hulket, hendes Ansigt glødede af Sorg og Undseelse.

„Dette kan slet ikke gaa an, kære Barn ! De véd ikke, hvad De siger, jeg vil aldeles ikke høre Dem tale paa den Maade. Skynd Dem nu hjem, kom til Dem selv og vær en fornuftig Kone !“

Og hermed gik Valeria uden at svare et Ord. Mathæus stod op, og Fru Bourdieu lod til at blive ubehagelig overrasket ved at se ham dér, hendes Ansigt fik et alvorligt Udtryk, hun syntes sagtens ikke om, at nogen kunde have hørt, hvad hun havde sagt. Men nu kom Norine, og Stemningen blev ganske fornøjelig. Fruen tilstod gerne, at hun altid havde haft en stor Forkærlighed for et kont Ansigt. Naar man saá godt ud, sagde hun, kunde man forlange en Smule Overbærenhed. Kaffen blev tilstaaet, dersom Norine vilde betale den. Og da Mathæus havde lovet den unge Pige snart at komme igen, gik han sin Vej.

Norine stod paa Trappen, rødhusset og smilende : „Næste Gang tager De nok et Par Appelsiner med til mig, ikke sandt !“ raabte hun muntert efter ham.

Paa det nærmeste Gadehjørne stod Mathæus stille, thi han fik Oje paa Valeria, der talte med en Herre, i hvem han straks genkendte Morange, og pludselig gik hele Sandheden op for ham : Manden havde fulgt hende til Fru Bourdieu og ventet udenfor, mens hun talte med Jordemoderen : nu stod de her, ubesteinte, forvildede og holdt Raad. De lagde ikke Mærke til Strømmen af Forbigaaende ; de var som Skibbrudne, bedøvede af den truende Fare lod de sig rive med af en ubønhorlig Skæbne. Deres Hjerteangst kunde man læse ud af Ojnene paa dem, det var tydeligt, at de var i en svar Vaande. Flere Gange saá det ud, som havde de taget en Beslutning, saa standsede de, gik atter et Par Skridt, tog paany fat, hvor de slap, talte frem og tilbage, vidste ikke mere deres arme Raad i deres Afmagt overfor de uomgaaelige Kendsgerninger.

En Gang trak Mathæus lettet Vejret : han troede, de var frelste, thi de drejede ned ad Bøotiensgade, styrede ad Grenelle til med nedslagne, opgivne Miner. Pludselig stod de atter stille, en ivrig Raadslagning fandt Sted, og med sammensnoret Hjerte saá han dem vende om, gaa gennem Pépinièregade ad Rochergade til.

Mathæus var fulgt efter dem, næsten ligesaa fortvivlet som de. Han vidste kun altfor vel, hvor de gik hen, men han vilde dog have Vished. Tredivé Skridt fra det afskyelige Hus, dér, hvor Gaden skraaner stærkest, stod han stille i en Port ; han var vis paa, at de to Ulykkelige vilde se sig om.

Og ganske rigtig : da Moranges naaede den mørke, stinkende Indgang og havde kastet et Blik paa det gule Skilt, gik de tilbage for at forvisse sig om, at Ingen saá dem : derefter forsvandt de, først Konen, saa Manden, hun havde øjensynligt forlangt, at han denne Gang skulde følge med hende. De blev borte, forsvandt, som to Forbrydere i dirrende Angst for det, de havde i Sinde. Det gamle, forfaldne Hus med de fugtige, sprukne Mure syntes at have opslugt dem.

Mathæus blev staaende ; i Angst og Kvide fulgte han dem i Tanken, han saá dem famle sig gennem den mørke Gang, gaa over den fugtige Gaard, saá Pigen med det smudsige Forklæde føre dem ned i den lille Hotel-garni-Sal, hvor de modtoges af Madam Rouche med den store, grusomme Næse og det bittersøde, vamlé Smil.

De talte om Sagen, blev enige om Betingelserne, og mens Solens varme Straaler vakte Spirerne til Live, arbejdede Madam Rouches magre Hænder her i den mørke Hule, der forpestede Luften med sin harske, raadne Lugt. Og Intet kunde være vederstyggeligere end denne Forhaanelse af Jordens evige Frugtbarhed.

X.

Om Morgen, den 2. Marts, blev Mariane syg. Først vilde hun ikke vække Mathæus, der laa og sov i sin smalle Feltseng ved Siden af hende, men henimod Klokken syv begyndte han at røre sig, og saa mente hun, det var bedst, han fik at vide, hvorledes det var fat med hende. Han satte sig op og tog hendes Haand for at kysse den.

„Ja, ja, min egen Ven, vær god imod mig; kæl for mig, jeg tror nok, det bliver idag.“

De havde i tre Dage ventet hendes Nedkomst og var beredte paa Alt, saa at han straks kom paa Benene.

„Er du meget daarlig?“ udbrod han forskrækket.

Hun smilede for at berolige ham:

„Nej, ikke noget videre. Nu begynder det! Luk Vinduet op og gør Værelset lidt i Stand. Vi faar nok snart at se, om det er Alvor.“

Skodderne blev lukkede op: den klare Sol kastede sit Lys ind i Stuen. Morgenhimlen hvælvende sig i al sin Foraarspragt uden en Sky. En mild Vind strog ind over dem, og i Haven saas Syrenbuskenes lysegrønne Blade, fine som Kniplinger.

„Men se dog, se, min søde Pige, hvor Vejret er dejligt! Han kan sagtens, det kære, lille Væsen, han gør sin Indtrædelse i Verden i Solskin og Foraarsvarme.“

Førend han begyndte at klæde sig paa, satte han sig et Øjeblik paa Sengekanten og kyssede hendes Øjne.

„Lad mig se lidt paa dig ... Du har vel endnu ikke altfor slemme Smerter?“

Atter smilede hun beroligende til ham, skønt hun netop i dette Øjeblik følte sig meget utilpas, saa sagde hun:

„Nej, vist ej. Der er ikke noget i Vejen, men du

ved jo godt, at det er lidt svært at komme over ... kys mig nu, men beklag mig ikke saa meget, ellers faar du mig bare til at græde.“

Uvilkaarlig kom der Taarer i hendes Øjne, og han trykkede hende ømt op til sig.

„Ja, du har Ret, min elskede, tapre Hustru ; jeg skal nok være trostig og glad ! Gid jeg kunde dele Smerten med dig, men i alt Fald skal min store Kærlighed være dig en Støtte.“

I inderlig Rørelse mødtes deres Læber, og atter kunde de tale roligt og spogefuldt. Marianes Lidelser tog af, ja, hun var en Stund nær ved at tro, at hun maaske havde taget fejl. Derfor raadede hun ham ogsaa til som sædvanlig at gaa paa Kontoret. Dog, derom vilde han intet høre ; han skulde nok sende Bud derover. Og medens han gjorde sig i Stand, talte de om de nødvendige Forberedelser. Pigen skulde straks hente Sygeplejersken, der var forudbestilt og som boede i Nærheden. Først maatte Børnene vaskes og klædes paa, man hørte dem allerede snakke og le i det tilstødende Værelse. Det var bestemt, at de skulde følges over til Beauchênes ; Constance havde nok saa venligt tilbudt dem at blive hos Morits og tilbringe hele Dagen sammen med ham. Det allerværste var, at Doktor Boutan allerede den foregaaende Aften var bleven kaldt til Séguins, og Valentine var endnu ikke bleven forløst, skønt hun nu i et helt Døgn havde ligget i de græsseligste Smerter. Saaledes skete det, Lægen havde befrygtet : de to Damers Nedkomst indtraf samme Dag. Og det vilde være en slem Historie, hvis det endnu ikke var overstaaet hos Séguins, thi Boutan kunde ikke forlade den stakkels Valentine, der havde været meget daarlig Kl. elleve, da de havde hørt til hende sidst.

„Nu gaar jeg selv hen til dem,“ erklærede Mathæus, „saa faar vi at vide, hvordan det staar til, Boutan kan forhaabentlig følge mig herhjem.“

Klokken otte var Alting i Orden. Sygeplejersken paa Plads, Børnene paaklædte for at følges gennem Haven til deres lille Ven Morits. Rose kyssede Mariane og gav sig saa ynkelig til at græde uden at sige hvorfor, hun vilde „bare blive hos Mo'r“ ; de tre Drenge erklærede, at det var Tosseri : nu kom hun med dem, og det straks ! Mo'r vilde gaa alene paa Torvet, for det var nok idag, hun

skulde købe den lille Broder, som Fader havde talt om. Og saa begyndte de at stampe og lege og raabe op, da der blev ringet heftigt paa Dørklokken.

„Det er maaske Doktoren,“ udbød Mathæus, som sad hos Mariane og hurtigt ilede ned i Forstuen, men det var Morange med lille Regine. Først kunde Mathæus ikke se Bogholderens Ansigt, og han undrede sig saa meget over dette tidlige Besøg, at han slet ikke skjulte sin Overraskelse, men udbød :

„Hvad for noget! Er det Dem, kære Ven?“

Morange kunde næppe faa Svaret frem, hans Stemmie havde en brudt Klang, der bragte Mathæus til at fare sammen, da han omsider sagde :

„Ja, det er mig ... Jeg — jeg kommer for at bede Dem gøre mig en stor Tjeneste ...“

Og da han hørte Børnene støje op inde i Stuen, sagde han til sin Datter :

„Gaa derind, min søde Pige, og leg med dine smaa Venner, til jeg henter dig. Giv mig et Kys!“

Han lukkede Døren efter Regine, vendte sig om mod Mathæus, der først nu opdagede, hvor forstyrret han saå ud; han var ligbleg, og den forfærdeligste Angst stod at læse i hvert et Træk, nu da Barnets Nærværelse ikke paa lagde ham nogen Tvang.

„Men du gode Gud, Morange, hvad er der i Vejen?“

Han stammede, kunde næppe tale, den frembrydende Graad kvalte hans Stemme :

„Der er det i Vejen, at min Kone er ved at dø! ... Ikke hjemme hos os, et andet Sted. Jeg skal senere fortælle Dem det Hele. Regine tror, hun er paa Rejse, og at jeg skal møde hende. Vil De gøre mig den store Tjeneste at beholde Regine, saalange det behøves, det var det, jeg vilde bede Dem om, men der var mere. Jeg har en Vogn, De maa køre med mig. De maa nødvendigvis følge med mig, lige straks!“

Til Trods for sin dybe Medfølelse med den Andens Sorg, rystede Mathæus benægtende paa Hovedet.

„Aa, kære Ven, det er mig umuligt, min Kones Nedkomst er nærforestaaende.“

Fortumlet stod Morange uden at sige et Ord, saa gennemrystedes han af en Gysen, og hele hans Ansigt fortrak sig i den bitreste Fortvivlelse :

„Ja, det er sandt! Deres Kone skulde jo have en Lille ... ja — ja — vist saa, det er saa naturligt! ... Jeg forstaar, at De maa være til Stede ved den glædelige Begivenhed. Men der hjælper ingen Undskyldninger, kære Ven, De *maa*, De *maa* komme med mig, jeg er vis paa, De siger ikke nej, jeg er altfor elendig, altfor ulykkelig og fortvivlet. Jeg forsikrer Dem, at det gaar over mine Kræfter, jeg tør ikke alene vende tilbage til det Sted, hvorfra jeg kommer, nej, jeg kan ikke mere. En maa følge med mig, horer De, jeg tør ikke, aa, jeg beder og bønfalder Dem: forlad mig ikke i denne Nød!“

Der var en saadan Rædsel, en saadan Fortvivlelse i den dirrende Stemme, i disse med Møje fremstammede Ord, at Mathæus folte sig rørt til Taarer. Han havde en Fornemmelse af, at denne gode, men svage Mand var som et druknende Barn, der klynger sig til et Halmstraa.

„Vent et Øjeblik; jeg skal se, om jeg kan gaa med Dem.“

Hastigt gik han op til sin Kone og meddelte, at der var vist sket en Ulykke hos Moranges, at Bogholderen stod dærnede og bønfaldt ham om at gaa med hjem et Øjeblik. Mariane erklærede øjeblikkelig, at han ikke kunde sige nej, saa meget mere som hun nu havde det ganske godt og maaske havde taget fejl, saa at det ikke blev til Alvor lige straks. Og hun fik et godt Indfald: siden Morange havde en Vogn, kunde Mathæus lade den holde hos Séguins, sige et Ord til Doktoren, der nok kom, hvis han kunde forlade Valentine, og naar det var besørget, kunde han rolig tage afsted med Vennen og hjælpe ham, dersom det stod i hans Magt.

„Du har Ret! Du er en sød, flink Kone!“ sagde Mathæus og kyssede Mariane. „Jeg skal sende Boutan herhen og selv komme hjem hurtigst muligt.“

Derefter kyssede han Børnene og Regine, der aldeles ikke lod til at være ængstelig, og som glædede sig til at være med ved Frokosten hos Beauchênes. Mathæus kaldte paa Zoé; hun drog straks afsted med Flokken, mens Mathæus fulgte dem med Øjnene, indtil de var vel inde i Direktørens Hus.

Imidlertid stod Morange og ventede utaalmodigt i Forstuen.

„Kommer De saa? Kommer De saa?“ gentog han i en fortvivlet Tone. „Aa Gud, aa Gud, skynd Dem!“

I Vognen faldt han sammen som en Klud med Haanden for Øjnene. Før end de rullede afsted, spurgte Mathæus, om de kunde holde hos Séguins, og da han svarede, at det var den Vej, de skulde, fik Kusken Ordre til at standse i Antinallé, hvor Mathæus steg af. En Pige meddelte ham her, at Fruen var forløst, men at hun var meget daarlig, dog blev han en Smule roligere efter at have faaet den Besked, at Boutan om en Timestid skulde være hos Fru Froment.

Nu spurgte Kusken, hvor de skulde hen.

„Manden spørger om Adressen?“

„Aa, Adressen, ja, det er ogsaa sandt! Rochergade, jeg husker ikke hvilket Numer, det er dér, hvor Gaden skraaner, der bor en Kulhandler!“

Mathæus forstod det Hele; han kendte jo Stedet. Straks, da Morange havde sagt, at hans Kone laa for Døden, var en Gysen faret igennem ham. Valeria var altsaa hos Madam Rouche!

De kørte videre. Morange folte sagtens, at han maatte give en Forklaring; han brod Tavsheden og begyndte stammende at tale, dog prøvede han først at redde sig ved en Usandhed.

„Ja, Valeria gik til en Jordemoder for at blive undersøgt. Og saa fik hun en Blodstyrning, som de ikke kunde standse.“

„Har man da ikke tilkaldt en Læge?“

Dette Spørgsmaal bragte Morange aldeles ud af Fatning. Han ledte efter Ord.

„En Læge? ... Ja vist saa! ... Han kunde maaske have reddet hende. Men de sagde, at det var forgæves.“

Og nu brød han ud i vild Fortvivlelse, afbrudt af Graad og Hulken fremstammede den ulykkelige Mand Tilstaaelsen:

„De holdt paa mig, lukkede mig inde, hindrede mig i at løbe efter Lægen ... Jeg blev aldeles forstyrret ved at se al denne Rædsel, vilde springe ud af Vinduet, da det gik op for mig, at min stakkels, stakkels Kone var ødelagt! Og De aner ikke, hvilke skrækkelige Ting de sagde! At jeg var gal, at jeg bragte baade mig selv og dem alle i Tugthuset ... Ja, Valeria blev endogsaa vred paa mig. De

holdt mig for Munden, kvalte mine Skrig, paastod, at det ikke var noget at tage saadan paa Veje for, at de nok skulde helbrede hende ... Aa, de Uslinger, de Uslinger !“

Han stonnede som et saaret Dyr, og saa vedblev han :

„Tænk Dem, at vi havde været dér fra Klokken syv om Aftenen, Madam Rouche havde forlangt, at vi skulde komme, naar det var bleven mørkt, den Tid passede hende bedst af mange Grunde. Kl. ti var min Kone lidt bedre, jeg fik atter Haab, men ved Midnatstid faldt hun i en Bessvimelse ... Klokken to sad jeg endnu i dette rædselsfulde Kammer, hvor hun skulde blive en fire, fem Dage for at komme til Kræfter, og hun laa stadig hen, kom ikke til Bevidsthed, laa dér hvid og kold, uden andet Livstegn end et svagt, næppe hørligt Aandepust. Hvad skulde jeg gribe til ? Hjemme maatte Regine jo være i den dødeligste Angst, da jeg havde sagt hende, at jeg fulgte hendes Moder paa Banegaarden og straks kom tilbage ; de jagede mig bort, paastod, at Alt nok skulde være i Orden om Morgen. Jeg véd knap, hvordan jeg naaede hjem, og saa tænkte jeg, at De maaske vilde hjælpe mig, thi jeg *kan* ikke gaa tilbage til det Sted alene ... Aa Gud, aa Gud i Himlen, i hvilken Tilstand mon jeg finder min stakkels Kone !“

Før var han halv afsindig af Utaalmodighed, Vognen kørte ham altfor langsomt, men alt som de nærmede sig Maalet, grebes han af en isnende Kulde ved Tanken om, at han snart skulde faa Vished om det Værste.

„Ak, min Ven, fordøm mig ikke ! De aner ikke, hvad jeg har lidt !“

Mathæus søgte forgæves efter Ord, der kunde trøste den fortvivlede Mand, men nøjedes med at gribe hans Haand, som han trykkede og beholdt i sin. Taarerne kom atter Morange i Øjnene, han stammede med kvalt Stemme :

„Tak, Tak !“

Nu holdt Vognen, Mathæus steg ud og bad Kusken vente. Morange var allerede faret ind i Huset, og hans Ledsager maatte skynde sig for at naa ham. Inde i den halvmørke Gang slog en fugtig, kvalm Luftning dem i Møde, Overgangen fra det klare Dagslys til Mørket blændede dem. De gik gennem den mugne Gaard op ad den fedtede Trappe, hvis Rækværk var tilsmudset af snavsede Hænder. I det skønne Foraarsvejr saá Omgivelserne om

muligt endnu uhyggeligere ud! Ved Moranges heftige Ringen kom Pigen med det tilsølede Forklæde ud, men saa saare hun genkendte ham og saá, at han ikke var alene, vilde hun ikke lade dem komme videre end til Forstuen.

„Vent et Minut ... Herrerne kan ikke komme ind straks.“

Og da Morange heftigt skubbede hende til Side, sagde hun:

„Jeg maa lystre mine Ordre! Herren maa blive her! Jeg skal sige Fruen, at De er her!“

Han svarede ikke et Ord, trængte sig forbi hende, og Mathæus fulgte efter ham, mens Pigen skyndte sig afsted for at melde Jordemoderen, hvad der var hændet.

Morange ilede ned ad Korridoren hen til en Dor for Enden af den, som han øjensynlig kendte, og som han nu med skælvende Haand lukkede op. Pigen, der vilde spærre ham Vejen, Værelset, der øjensynlig var bevogtet, alt drev ham til at bære sig ad som en Gal! Og hvilket Syn, hvilket Forfærdelsens Skue saá de ikke, da de traadte over Dørtærskelen til dette Kammer, der vendte ud til den snævre Gaardsplads, hvorfra et svagt Lys kunde trænge ind! Under det tilrøgede Loft, mellem fire Vægge, hvor det forrevne blaarøde Tapet hang i Laser, stod en smudsig Kommode med ituslaaet Marmorplade, et vaklende Bord, to Stole med hullede Straasæder, en mahognimalet Seng med synlige Spor af Væggetøj. Og dér, midt i al denne Uhygge og Uorden, dér paa Sengen, som oven i Købet var trukket midt ud paa Gulvet, der laa Valeria, død, kold, stiv! Døden maatte være indtraadt for fem, seks Timer siden. Hendes yndige Hoved, voksblegt og blodløst, hvilede paa det brune, udslagne Haars Bolger. Det runde, friske Ansigt, der før straaede i elskværdig Munterhed, saa ungt i sin Higen efter Luksus og Glæde, havde i Døden faaet et Præg af frygtelig Alvor og Fortvivlelse over alt det, hun paa en saa forfærdelig Maade maatte forlade. Lagnet var gledet til Side, man saá lidt af Skulderen, af de hvide, lidt for fyldige Skuldre, hvis Skønhed var Moranges Stolthed, naar hun var pyntet til Selskab. En Haand, den højre, smal, fin, kridhvid, laa oven paa Lagnet. Hun var død, og her laa hun ganske alene, ikke en

Sjæl vaagede hos hende, ikke et Lys brændte ved hendes Leje.

Sønderbrudt stod Morange og betragtede hende. Det så ud, som om hun sov, hendes Øjne var fast tillukkede, men han lod sig ikke bedrage: han så ikke mere det sagte Pust trænge frem mellem de blege Læber, der ogsaa var lukkede. Dette Vederstyggelighedens Sted med den isnende Rædsel over den ensomme, forladte Kvinde, der laa her, som var hun bleven myrdet, slaaet ned paa aaben Gade, greb Manden saa dybt, at han stod som lamslaaet. Han tog hendes Haand, den var kold som Is, og et stønnende Suk trængte sig over hans Læber. Saa faldt han paa Knæ, lagde forsigtigt sin Kind op mod Marmorhaanden, uden et Ord, uden en Taare, som vilde han selv blive til Is og Marmor, gaa ind i Dødens Kulde sammen med hende. Og han laa ganske stille, uden at røre sig.

Mathæus var ogsaa standset i den dybeste Forfølelse over det frygtelige Dødsfald, der med ét Slag havde knust disse stakkels Menneskers Livslykke og styrtet dem i Fortabelse og Jammer.

Den forfærdelige Dødsstilhed afbrødes omsider af en let Støj, af en Lyd, som om en forsigtig Kat kom listende. Gennem Døren, der var bleven staaende paa vid Gab, så Mathæus nu Madam Rouche nærme sig med sin blide og fattede Mine, stille og net i sin evige sorte Kjole. Hendes store, nysgerrige Næse vendte sig straks mod den fremmede Herre, hvis Ansigt hun godt mindedes, hun havde en Gang talt med ham om en Dame, han ønskede at anbringe i Pleje hos hende. Forresten lod hun sig ikke paa nogen Maade forbløffe, og Mathæus bemærkede med den største Forbavselse, at hun førte sig med salvelsesfuld Ro. Hendes Miner udtrykte kun medfølelse Deltagelse, man så, at hun var gennemtrængt af Medlidenhed med den haardt prøvede Mand, der laa knust ved sin Hustrus Lig. Hendes venlige Blik sagde tydeligt: „Hvilken Ulykke! Hvilken Sorg! Og hvor vi Mennesker dog er magtesløse overfor Livets sørgelige Tilskikkelser!“ Og da hun så Mathæus gaa et Skridt hen imod Morange for at tale til ham, trøste ham, vinkede hun til ham, at hun skulde lade ham ligge i Fred.

„Nej, nej, forstyr ham ikke ... det er bedst, han faar

Lov at samle sig ... Vær saa god at følge med mig et Øjeblik, jeg ønsker at tale et Par Ord med Dem."

Han fulgte med hende. Ude i Korridoren blæste igen en Rædslens Storm, dumpe Smertenssskrig og Kalden lød i det Fjerne. Uden at forandre en Mine aabnede hun en Dør, bad ham træde ind, idet hun sagde:

„De er nok saa god at vente lidt paa mig, jeg skal straks være hos Dem."

Mathæus stod i Jordemoderens Modtagelsesværelse, et lille Rum med røde Fløjlsmøbler og et Mahogni-Skrivebord, hvor han saå en ung Kvinde med bart Haar sidde ved noget Sytøj. Hun var øjensynlig ganske nylig kommen op af Barselseng, thi hun var meget bleg, trak sin Naal ud med trætte Bevægelser, og hun næsten laa i en magelig Lænestol. Da hun saå op, genkendte Mathæus til sin store Forbavselse Celeste, Fru Séguins Kammerjomfru. Pigen selv fo'r sammen, blev saa forbløffet over dette uventede Møde, at hun ikke kunde finde paa Udflugter.

„Aa, Hr. Froment," sagde hun. „Sig endelig ikke til Fruen, at De har truffet mig her!"

Nu huskede han, at Celeste for en tre Ugers Tid siden af Valentine havde faaet Lov at rejse hjem til Rougement for at pleje sin dødssyge Moder. Hun havde fem Gange skrevet til Valentine, der havde forlangt, at hun skulde være tilbage i sin Plads inden sin Frues Nedkomst, men Kammerjomfruen havde svaret, at Moderen laa paa sit Yderste, at hun umulig kunde forlade hende, førend hun var død, men man ventede, at dette kunde ske naar som helst. Og nu traf han Celeste her hos Madam Rouche, hvor hun selv var bleven forlost for en Ugestid siden.

„Ja, det var sandt, jeg var i Omstændigheder. Jeg saå godt, at De lagde Mærke til det den Dag. De spiste Frokost hos Herskabet. Men Fruen har aldrig haft den mindste Anelse: jeg indrettede mig paa, at hun intet skulde mærke. Og saa kan De nok indse, jeg nødig vil miste min gode Plads, derfor sagde jeg til Fruen, at Moder var syg: det er en Veninde af mig, Madam Couteau i Rougement, som besørger mine Breve. Naturligvis er det galt af mig at fortælle Usandheder, men hvad skal der ellers blive af en stakkels Pige som jeg, naar saadant et Afskum af et Mandfolk bringer En i Ulykke ... Herren kan

nok forstaa, at jeg ikke har Tid og Lejlighed til at pleje mig som de fine Damer, der ligger i tre Uger, endelig er jeg da kommen op efter at have holdt Sengen akkurat seks Dage, saa at jeg kan tage hjem i min Plads paa Mandag. Imidlertid sidder jeg her og ser Madam Rouches Linned efter, hjælper hende med lidt Stopning, hun har været saa magelos god imod mig, og saa lover Herren mig nok, at De Ingenting siger til Fruen ?“

Mathæus nikkede. Han betragtede denne 25-aarige Pige med det lange Hesteansigt, hun var ikke smuk, men frisk af Hudfarve, med hvide Tænder ; han saå hende i Fremtiden blive ved, som hun havde begyndt, og hun indgød ham baade Afsky og Medfølelse.

„Herren maa ikke tage mig det ilde op, at jeg spørger ... kunde De maaske sige mig, hvordan det gaar med Fruen ?“

Og da han svarede, at Fru Séguin nu omsider var bleven forløst, men at hun havde været syg i to Døgn, svarede Celeste :

„Aa, det undrer mig ikke, Fruen er saa skrøbelig. Men det glæder mig, at det er overstaaet. Maa jeg takke Herren !“

I dette Ojeblik kom Madam Rouché ind og lukkede sagte Døren. Efter at de sidste voldsomme Skrig var hørte op, herskede Dodens Stilhed i Huset ; nu satte Jordemoderen sig ved sit lille Skrivebord, støttede Albuen paa Bordpladen, med sin rolige, forekommende Mine efter først i en hofflig Tone at have budt Mathæus en Stol. Hun vinkede til Celeste, at denne godt kunde blive ; Celeste var en fortrolig Veninde, i hvis Nærværelse man kunde tale med Folk.

„Jeg kender end ikke Deres Navn,“ vedblev hun saa, „men jeg har straks set, at De er en fin og fornuftig Mand, som véd, hvorledes det gaar til i Verden. Derfor ønsker jeg ogsaa at tale et Par Ord under fire Øjne med Dem, thi Deres Vens Fortvivlelse foruroliger mig, aa, ikke for min Skyld, ene og alene for hans egen. De gør Dem ingen Forestilling om hans Heftighed inat, han var ved at gøre os alle forstyrrede i Hovedet. Og jeg er bange for, at han, hvis han paany faar et saadant Anfald, kan komme til at gøre eller sige Ting, hvis farlige Følger De nok selv kan indse. Ganske vist er det en forfærdelig Sorg, der har

ramt ham, jeg forsikrer Dem, at jeg selv er ganske for-
tvivlet over, hvad her er sket, jeg har ikke lukket et Øje
hele Natten. Men De kan jo indse, at han kun gør det
endnu værre ved at skrigte op, som han før gjorde; det
kan da ikke mildne hans Sorg at bringe de største Ube-
hageligheder over sit Hoved! ... Jeg gentager, at jeg
er mere bange for ham end for mig selv, thi jeg skal
nok vide at klare mig! ...“

Mathæus forstod kun altfor vel, hvad hun mente.
Hun kunde ikke paa nogen tydeligere Maade have for-
klaret ham, at *hun* ikke var den eneste Skyldige, og at hun,
dersom man var dum nok til at vælte hele Ansvarret over
paa hende, nok skulde vide at forsvare sig.

„De maa agte Udbruddet af min stakkels Vens Sorg,“
svarede han koldt. „Jeg behøver sikkert intet at sige ham
for at bringe ham til Klarhed over, hvem der bærer Skyld-
den for denne skrækkelige Gerning, der har gjort ham til
Enkemand.“

Der blev et Øjeblikks Tavshed. Madam Rouche saå
paa Mathæus med uforstyrret Ro, et fint Smil svævede om
de tynde Læber.

„Jeg mærker nok, at De betragter mig som en For-
bryderske, noget nær som en Morderske ... Jeg vilde saa-
mænd ønske, De havde været til Stede, da Deres stakkels
Ven og hans Frue var her første Gang. De tiggede og
lovede mig evig Takneulighed, hvis jeg blot vilde hjælpe
dem. Desværre er det gaaet anderledes, end vi ønskede,
men De maa huske paa, at det ogsaa gaar ud over mig,
og de Folk, der bærer sig ad som Deres Ven og hans Frue,
maa sandelig tage Skade for Hjemgæld. Jeg er ligesaa
hæderlig som de allerfleste af mine Kolleger, og jeg svær-
ger Dem til, at jeg aldrig har gjort det af med noget Barn,
der er kommet levende til Verden hos mig. Hvad Moderen
eller Plejemoderen senere gør med den Lille, det vedkom-
mer jo ikke mig!“

Mathæus sad stille, overvældet, lamslaaet af de Ræds-
ler, han skimtede bagved hendes Ord. Han gjorde en Be-
vægelse, som vilde han fly fra dette Helvede, men hun
holdt ham tilbage:

„Endnu et Ord. De har naturligvis Lov til at for-
dømme mig, men jeg sværger Dem til, at min Samvittig-

hed intet bebrejder mig, jeg er rede til at bære min Del af Ansvaret for det, her foregaar."

„Aa, det kan De saamænd rolig gøre!" udbrød Celeste, der ivrigt havde lyttet til hendes Ord.

Mathæus's Hjerte sammensnøredes af den dybeste Smerte. Han mindedes Alt, hvad han havde set hos Fru Bourdieu, brodefulde Hustruer, der med Livsfare skjulte deres Skændsel, forførte Tjenestepiger, Jammer og Elenighed, stakkels smaa Væsner, der næppe havde set Lyset, før de kastedes ud i Glemsel og Tilintetgørelse! Og nu her! Forbrydelse skjult under Hykleriets Maske, Fosterfordrivelse, Barnemord, et rent Helvede, hvor denne rædselsfulde Kvinde, denne Madam Rouché højlydt vovede at forsvare sine skrækelige Gerninger. Livets Spire kvaltes i Fødslen, det hellige Lys sluktes, og Moderens Glædesskælven ved Barnets første Livstegn blev til en Rædselsgysen. Et Selviskhedens Skrig lyder ud over Verden: ingen Børn, intet, der kan forstyrre Forældrenes ærgerrige Beregninger! Død over Fremtidens gryende Liv, der ødelægger Nutidens Nydelser! Et helt døende Samfund udstøder dette vanhellige Skrig, som varslers Nationens tilstundende Ødelæggelse! Hele den store Stad laa for hans Blik som en Mark med ussel Udsæd, med ussel Høst, et Djævlens Værk, hvor forbryderiske Hænder bekæmpede Livet, mens den urolige Natur udsaaede Spirens Mangfoldighed til Retfærdighedens og Sandhedens rige Høst.

Mathæus rejste sig nu op og sagde:

„Jeg gentager, at jeg intet vil vide om, hvad her foregaar. Men er ikke den Døde her i Huset en Fare for Dem?"

Om Madam Rouchés Læber spillede et Øjeblik det vamble, spodske Smil.

„Ja, man passer strengt paa os stakkels Jordemødre. Jeg har anmeldt Dødsfaldet, Lægen kommer snart, og paa Attesten vil han som Dødsaarsag anføre: Abort med dødelig Udgang. Man har dog heldigvis Venner!"

Hun havde ogsaa rejst sig, var atter sødladen og hensynsfuld med et Anstrøg af Bedrøvelse over de stygge Ting, man maatte være Vidne til i Jordens Jammerdal. Og hun antog en beskeden Mine, paabød venligt Tavshed, da Celeste udbrød:

„Ja, det er vist og sandt, der er nok, som vil gaa i

Ilden for Dem, saa mageløs god som De er! Farvel! Herren husker nok, hvad De før lovede mig!”

Førend Mathæus gik hjem, vilde han tale med Mørange, prøve at faa ham bort, dersom det ellers var muligt. Han fandt ham siddende ved Konens Lig, i en Opløsnings-tilstand, hvor selve Sorgen druknede. Mathæus vilde trøste ham, men den Ulykkelige afbrød ham ved de første Ord, og med mat, sagte Stemme, som frygtede han at forstyrre Valerias evige Søv, sagde han:

„Nej, nej, min kære Ven, her er Ord unyttige! ... Jeg kender min Brøde, aldrig, aldrig vil jeg kunne tilgive mig det, jeg har gjort. Det er min Skyld, at hun ligger dér. Jeg burde ikke have givet mit Samtykke, og dog tilbad jeg hende, jeg har kun haft Tanke for at gøre hende lykkelig, men i min Kærlighed var jeg svag overfor hende. Jeg forstaar nu, at jeg burde have været fattet og rolig, jeg burde have talt hende tilrette, bragt hende til at forstaa, hvad hun i sin Fortvivlelse ikke begreb. Ak, hende forstaar jeg saa godt, der er Undskyldning nok for hende, det stakkels elskede Væsen! Men jeg er en Usling, en Forbryder, jeg væmmes ved mig selv!”

Hele hans Middelmaadighed, hans svage Omhed robede sig i disse Ord. Han vedblev med samme ensformige Tonefald, talte som et Menneske, der for bestandig er knust af en altfor tung Sorg.

„Hun vilde være rig og lykkelig, det var jo saa naturligt, smuk og begavet og munter som hun var! Jeg har kun haft én Glæde i Livet: at føje hende, glæde hende, opfylde hendes Onsker, saavidt det stod i min Magt. De saá vor ny Lejlighed? Vi havde givet altfor mange Penge ud, saa kom dette Tilbud fra „Grundejerbanken“, der gav os Haab om hurtigt at forøge vore Indtægter ... og da jeg saá, hvor vanvitig fortvivlet hun var ved Tanken om at skulle ernære et Barn til, saa tabte jeg ogsaa Hovedet — og nu ligger hun her! Aa Gud i Himlen! Og det var en lille Dreng, en Dreng, som vi saa inderligt havde ønsket; vi var begge to overbeviste om, at det blev en Pige, og to Dotre, det syntes vi var for besværligt, Medgiften, forstaar De? ... Og nu er det lille Væsen borte, Valeria er borte, og det er mig, der har dræbt dem begge to. ... Jeg vilde ikke have, at Barnet skulde leve, og det har taget Moderen med sig i Døden!”

Denne taarelose, dæmpede Tale, der lød som fjerne Ligklokker, sønderrev Mathæus's Hjerte. Han prøvede igen paa at trøste Morange, vilde tale til ham om Regine.

„Ak ja, Regine, Regine, den lille Stakkel! Hun ligner sin yndige Moder! De beholder hende nok til imorgen, ikke sandt? Men sig hende intet, lad hende lege idag, saa skal jeg selv meddele hende den Ulykke, der har ramt os. Og saa maa De ikke plage mig, ikke bede mig gaa herfra ... Jeg lover Dem at være rolig og fornuftig, jeg lover Dem at sidde her ganske stille og vaage ved hendes Dødsleje. Jeg skal ikke sige ét Ord, saa forstyrre jeg da Ingen! ...“

Her døde hans Stemme hen, man hørte ham mumle uforstaaelige Ord om sit Livs knuste Lykke, hun, der elskede Livet, at hun skulde rives bort i en saadan Rædsel.

„Igaar ved denne Tid var hun frisk og rask, talte med mig, spaserede ved min Side ... jeg vilde købe hende en ny Hat, som hun syntes om ... ak Gud, ak Gud, hvorfor er jeg ikke død med hende, hvorfor skulde hun gaa fra mig, naar hele Skylden er min!“

Mathæus maatte forlade ham, han indsaa, at han intet kunde udrette mod denne knusende Sorg. Og han gik ud, sprang op i Drosken, der ventede paa ham. ... Ak, hvilken Lettelse, hvilken Befrielse at komme ud i de solbeskinnede Gader, at indaande den friske Foraarsluft. Han havde været ved at kvæles derinde i dette mørke, kvalme, vederstyggelige Hus. Her ude under den store, blaa Himmelhvælvning stod Marianes Billede atter for ham, han længtes efter at komme hjem til sine Børns Moder; hun var som en trøstende Forjættelse, som en Livets Sejr; Tanken om hende lutrede ham efter alt det Smuds og al den Skændsel, han nys havde set. Hans elskede Hustru! Hun var selve Sundheden, tapper og modig løftede hun Haabets lyse Fane! Gennem Smerte og Lidelse førte hun Kærligheden frem til Sejr i Frugtbarhedens Navn. *hun arbejdede for Fremtidens Lykke.*

Han fortvivlede over Droskens Langsomhed, længtes efter at komme hjem til det lille, venlige Hus for at være til Stede ved den glædelige Begivenhed, ved Livets Digt, ved den ny Skabnings højtidelige Indtrædelse i Verden gennem Smerte, gennem Fryd, under Menneskehedens evige Lovsang. Og han blev ganske betaget ved at se,

hvor lyst og smukt hans Hjem laa dér i det klare Solskin.. der trængte ind fra alle Sider. Ude paa Trappen stod en Buket Roser, som de havde flyttét ud af Marianes Værelse, og som nu duftede ham i Møde. Og da han hastigt traadte ind til sin Elskede, blændedes han af alt det hvide Linned, der som nyfalden Sne laa udbredt paa Borde og Stole. Gennem et halvaabent Vindue trængte Vaarens friske Pust ind i Stuen.

Han saá til sin Forbavselse, at Sygeplejersken var ene med Mariane.

„Hvad for noget ! Er Doktoren ikke kommen endnu ?“

„Nej, Hr. Froment, og vi venter ham med Længsel — Fruen er rigtig saa daarlig ...“

Mathæus bøjede sig over sin Hustru, der laa stille med lukkede Øjne, hun var bleg og lod til at lide meget. Han fo'r op, fortalte, at Doktoren for to stive Timer siden havde erklæret, at han straks vilde være her.

„Og jeg, der har ladet dig ligge her alene og pines ! Jeg var saa vis paa, at Boutan var hos dig ... Fru Séguin er forløst — han burde sandelig have været her for længe siden !“

Langsomt aabnede Mariane Øjnene, idet hun forsøgte at smile, tale kunde hun ikke i dette Øjeblik, men lidt efter sagde hun i en anstrængt Tone :

„Hvorfor er du vred paa Doktoren ! Han havde saamænd allerede været her, hvis Alting var i Orden hos Séguins. Desuden kan han intet gøre, her maa Taalmodighed til !“

Og atter gennemrystedes hendes Legeme af Smerter, en dump Klagelyd trængte sig over hendes Læber, medens Taarer trillede ned over hendes Kinder.

„Ak, min egen sode, elskede Kone !“ mumlede Mathæus med taarekvalt Stemme. „Det er frygteligt at se dig pines saaledes ! Jeg havde troet, Alting skulde gaa saa nemt ... Forrige Gang var det heller ikke saa slemt ?“

Hun blev roligere, smilede igen :

„Forrige Gang var det rigtig fælt ... Men det har du glemt ... Det er altid det samme, man maa betale sin Glæde, det véd du godt, men du skal ikke være saa ængstelig, du ser jo, at jeg er rede til at taale, hvad der maa taales ... Sæt dig her ved Siden af mig, tal ikke mere.

Jo mere Ro omkring mig, des lettere kommer jeg over det altsammen.“

Han knælede stille ned ved Sengen, tog hendes ene Haand, der laa oven paa Lagnet, og lagde omt sin Kind op imod den. Og pludselig kom han til at tænke paa Morange, der for lidt siden havde trykket sin Kind mod den dode Valerias iskolde Haand. I Liv og i Død knyttes de samme Baand! Men den ulykkelige Mands brændende Kind havde ikke været i Stand til at opvarme Marmorhaanden, mens han her havde en Følelse af, at han ved denne Berøring kom i Forbindelse med Mariane, saa at han bar en lille Del af de Lidelser, hun gennemgik. Han led med hende, han skælvede ved hver en Dirren, der gik gennem hende i den Smertens Stund, hvor Menneskeglæde betales. Al den Omhu, al den Ømhed, han havde vist hende i denne Tid, hvor han havde ryddet hver en Sten af hendes Vej, hvor han hver en Time havde vaaget over hende, vartet hende op som en ydmyg Tjener, værnet om det Haab, hun bar under sit Hjerte, alt det var i hans Øjne kun en ringe Del, han tog paa sig af den Byrde, hun saa modigt bar.

Og nu, da han saá hende lide, havde han kun ét Onske, én Tanke: hjælpe hende, tage i det mindste Halvdelen af hendes Smerte, som han havde delt hendes Glæde i Lykkens Time. Disse Øjeblikke var frygtelige for Mathæus. Minuterne slæbte sig langsomt hen, en Time, to Timer gik, og stadig kom der ingen Doktor.

Pigen, der var sendt hen til Seguins, kom tilbage med den Besked, at Lægen straks skulde være der. Og saa ventede de igen. Mariane havde faaet Mathæus til at sætte sig paa en Stol, hun lod ham beholde sin Haand, som hun nu og da trykkede. Begge var de blege af samme Ængstelse, de vekslede kun faa Ord, de kendte jo begge denne store, sunde Smerte, de vidste begge, at intet skabes uden Lidelse. Og deres Sjæle smeltede sammen i én fælles Tanke, de straaledede begge i forklaret Kærligheds Glans, her var ingen Rædsel og ingen Sorg, kun Haab om snarlig Sejr lyste fra deres Øjne ud over den solbeskinne Stue, hvor de to Elskende ventede paa Barnets Indtrædelse i Verden.

Nu lød Klokken i Forstuen, Mathæus fo'r sammen og

ilede ud for at lukke op. Og da han så Doktor Boutan, der allerede stod nede ved Trappen, raabte han :

„Aa, Doktor, Doktor, er De endelig dér !“

„Skænd ikke paa mig, kære Ven ! De aner ikke, hvad jeg har gaaet igennem med den stakkels lille Frue ! To, tre Gange var hun ved at opgive Aanden mellem Hænderne paa mig ! Lige efter Forløsningen troede jeg, hun skulde have faaet Anfald af Fødekrampe, det havde jeg forresten hele Tiden frygtet, men nu haaber jeg da, Faren er overstaaet.“

Doktoren gik ind i Spisestuen, hvor han lagde Hat og Frakke fra sig. Her talte han videre :

„Men hvor kan de gode Fruer ogsaa tro, det gaar an at snøre sig paa den Maade, fare fra Teater til Bal og Selskab, drikke og spise alt muligt, naar de er i den Tilstand ! Og saa er lille Fru Séguin oven i Købet foruroligende nervøs, for ikke at tale om, at hun er langt fra lykkelig i sit Ægteskab, Stakkel ! ... Men alt det har vi i dette Øjeblik ikke Tid at tale om, lad os nu se, hvorledes det staar til her.“

Han traadte ind til Mariane, stor og bred, med et lyst Smil paa det godmodige, friske Ansigt og et Glimt i de klare, kloge Øjne. Den unge Kone modtog ham med de samme Ord som Manden :

„Aa, Doktor, Doktor, er De endelig dér !“

„Ja, her har De mig, kære lille Frue ! Jeg forsikrer Dem, at jeg umuligt kunde komme for. Forresten maa jeg tilstaa, at jeg har været temmelig rolig for Dem, jeg véd jo, hvor rask og tapper De plejer at være.“

„Men jeg er saa frygtelig daarlig, Doktor.“

„Det var Ret. Det maa jo til. Et Par rigtig ordentlige Veer, og saa er det Hele overstaaet i en Haandevending.“

Han lo, han var munter, erklærede spøgende, at hun nu snart maatte være vant til den Slags smaa Ubehageligheder. Fire, fem Timers Lidelse, det var da ikke noget at tale om, naar Alting gik naturligt og godt, uden mindste Grund til Ængstelse. Derefter fik han et stort, hvidt Forklæde paa, bøjede sig over Patienten og udbød med uskrømtet Beundring :

„Storartet, bedste Frue ! Alting er, som det skal være. Om en lille Timestid har vi den nye Verdensbor-

ger. Det er en ren Fornøjelse for en gammel Praktikus at se saa propert et Arbejde.“

Med øvet Haand lagde han og Sygeplejersken Alting til Rette. Hver Gang Mariane klagede sig, havde han et venligt, opmuntrende Ord. Et Ojeblik, hvor hun havde Ro, spurgte hun til Fru Séguin, og han nøjedes med at fortælle, at det var en lille Pige, hvilket end ydermere havde oprørt den vrede Fader. Mathæus, der blev udspurgt om Valerias Tilstand, svarede kort, at den stakkels unge Kone var meget lidende; han vilde i dette Ojeblik ikke bedrove hende ved altfor sorgelige Nyheder.

Nu blev det rent galt, den stakkels, unge Kone bøjede Hovedet bagover, lukkede Ojnene, mens det ene Skrig efter det andet brød frem over de blege Læber. Mathæus var aldeles fortunlet, vidste ikke, hvad han skulde finde paa, hvert et Skrig trængte ham gennem Marv og Ben. Han gik bort fra Sengen, kom tilbage, bøjede sig over Marianes fortrukne Ansigt, trykkede sagte Kys paa hendes Øjne og følte de salte Taarer væde sine Læber.

„Kære Ven,“ sagde Doktoren omsider, „gid De vilde gaa Deres Vej, De er os i højeste Grad til Ulejlighed.“

Pigen havde netop lukket Døren lidt op med den Besked, at Hr. Beauchêne var nede for at spørge til Fruen, og Mathæus, der følte, at han ikke kunde holde Taa-
rerne tilbage, ilede fortvivlet ned ad Trappen.

„Naa, kære Ven, hvordan staar det til? Constance bad mig se herind og faa at vide, hvor langt I er?“

„Nej, nej, det er endnu ikke overstaaet,“ svarede den ulykkelige Mand med rystende Stemme.

Den Anden smilede sejrstolt, henrykt over at være fri for den Slags Sindsbevægelser. Han havde en Cigar i Haanden, var glad og selvtilfreds som sædvanlig.

„Og saa skulde jeg hilse fra Børnene, at de morer sig storartet. De har spist som en Flok Ulve, og nu leger og støjer de, som om de var besatte. Gud forharme sig! Jeg fatter ikke, at I holder det ud hver Dag midt i et saadant Hurlumhej! Vi har ogsaa hentet de to smaa Séguin'er, der var bragte hen til en Tante, for at Moderen kunde faa lidt Ro. De leger med, men de er lidt dorske, og saa er de bange for at grise sig til. Med vor egen Morits og den store Regine, der ser ud som en voksen

Dame, har vi altsaa syv. Og det er min Sandten ikke Spøg for Folk, der kun vil have ét Barn !“

Han brast i høj Latter over sin egen Vittighed, det var tydeligt, at han ogsaa havde taget ordentlig til sig af Frokosten. Regines Navn gennemisnede Mathæus ; han saå i Aanden det rædselsfulde Sted, hvor hendes Moder laa Lig, mens den af Fortvivlelse knuste Fader vaagede ved den Dødes Side, stum og taareløs.

„Leger den store Pige med de Andre ?“ spurgte han.

„Aa ja, hun morer sig bedre end nogen af dem. Hun er Moderen, men da hun heller ikke vil have mere end ét Barn, har hun beordret de øvrige fem til at være Tjenestefolk. ... Hun bliver om et Par Aar en ganske nydelig Pige.“

Han tav, pustede og saå med ét alvorlig ud :

„Forresten er det ret kedeligt med Morits ; han har atter imorges haft ondt i Benene. Han vokser for stærkt, den Knægt, bliver altfor stor og svær ! Moderen har lagt ham paa en Sofa mellem de andre seks, og det er jo lidt drøjt, at han ikke kan fare omkring og skraale op med Banden, stakkels Fyr.“

Han saå lidt urolig ud, en Sky trak over hans Pande. Maaske folte han et koldt Ængstelsens Pust, det samme, der hin Aften havde gennemisnet Constance, mens hun sad med det besvinede Enestebarn i sine Arme. Men Beauchêne hengav sig aldrig til slige ubehagelige Tanker, og som om det pludselig faldt ham ind, spurgte han nu med et snedigt Smil :

„Hør, kære Froment, hvorledes gaar det den smukke Lyshaarede ? Intet Nyt fra den Kant ?“

Mathæus saå forbavset paa ham, saa gik det pludselig op for ham, at Beauchêne spurgte til Norine.

„Nej, endnu ikke ! Ikke før om en god Maaned, det véd De jo godt !“

„Jeg ! ... Jeg aner Ingenting, og mit Spørgsmaal er sandelig i høj Grad taabeligt, thi jeg vil aldeles Intet vide om den Sag ... Naar De har betalt, saa gør De mig nok den Tjeneste at meddele Vedkommende, at jeg ikke mere vil høre Noget, hverken om hende eller om Barnet !“

Nu lod Sygeplejerskens Stemme oppe paa Trappen :

„Vil Herren komme op lige straks !“

Beauchêne bad Mathæus skynde sig.

„Gaa De bare, kære Ven ... Jeg venter endnu lidt, saa faar jeg maaske at vide, om jeg skal lysonske til en Søn eller til en Datter!“

Da Mathæus traadte ind i Sovekamret, blændedes han af det klare Sollys, der gennem Vinduet straaledede ind over Alting. Han saá Doktoren med varsom Haand hjælpe Barnet ind i Verden, og han horte sin elskede Hustru, sin tilbedte Mariane, udstøde det sidste, smertefulde Sejrsskrig, der hilser hver en ny Skabning, og næsten i samme Øjeblik besvaredes det af den Nyfødtes første Livsytring, den dæmpede, sælsomme Lyd, der fylder Moderens Hjerter med usigelig Fryd og Stolthed. Det var sket: et nyt Menneskebarn var født i Lys og i Glæde, hilset af den klare Foraarssols Straaler!

„Det er en Dreng!“ erklærede Doktoren.

Mathæus stod allerede bøjet over Mariane, og atter mødtes deres Læber i navnløs Æmhed, i uendelig Taknemlighed, atter mødtes deres Øjne blændede af søde Glædetårer. Hun smilede nu, glad som den lysende Morgenrøde, lykkelig som en Sejrherr, skønt hun endnu skælvede af de overstandne Lidelser.

„Aa, du min egen, elskede Hustru, hvor du er god og tapper, hvor jeg dog elsker dig!“

„Ja, ja, jeg er lykkelig ved dig, jeg elsker dig bestandig højere for al den grænseløse Kærlighed, du giver mig!“

Nu kom Doktoren til, forbød hende at sige et Ord mere. Og han var udtømmelig i Beundring over Barnet, han, der elskede Familier med talrige Børn, erklærede, at man aldrig fik for mange Børn, naar de var saa smukke som dette! Og saa lo han over hele Ansigtet.

Mathæus fo'r ud af Stuen og raabte ned ad Trappen:

„En Dreng!“

„Til Lykke!“ svarede Beauchênes muntre Stemme med lidt spodsk Betoning: „Det bliver fire, foruden Datteren. Til Lykke! ... Saa skynder jeg mig hjem til Constance med den glædelige Efterretning! Farvel, Farvel!“

Og med Hjertet svulmende af Glæde vendte Mathæus tilbage til Valpladsen, hvor Sejren var vunden! Det var ham, som dirrede selve Luften i dette Værelse af de overstandne Lidelser, de hellige Forløsningens Smerter, det uendelige Fremtidens Haab! Til Trods for Dødens uund-

gaaelige Værk, til Trods for Jammer og Elendighed og kvalte Spirer, vilde Sæden dog spire frem af Ageren, thi endnu levede den evige Kærlighed, der bringer Menneskehjerner til at gløde i hellig Attraa.

Et eneste Væsen havde set Dagens Lys, den stakkels lille nøgne, spæde Skabning med det sælsomme, dæmpede Skrig, men det var det nye Livs Skat, en Forjættelse om Evigheden. Og som Vaarnattens lune Pust hin Nat var trængt ind i dette Hus, saaledes flammede nu Solen, den store Livsvækker ved Barnets Fødsel, og sang om Livets Genfødelse ved den udødelige Kærlighed.

XI.

„Jeg siger dig jo, at jeg aldeles ikke behøver Zoé, jeg skal nok bade ham selv,“ udbrod Mathæus vredt. „Bliv du bare i din Seng og hvil dig!“

„Jamen,“ svarede Mariane, „du kan da gerne lade Pigen komme med Badekarret og det varme Vand!“

Hun lo, morede sig over hans Ivrighed, saa at han selv maatte smile.

For to Dage siden var de atter flyttede ud i det lille Hus, som de havde lejet af Séguin, og som laa i Skovbrynet, nær ved Janville. De længtes saa meget efter paany at bo paa Landet, at Mariane, til Trods for Doktorens Forbud, havde været uforsigtig nok til at bryde op 14 Dage efter sin Nedkomst, men et tidligt Foraars klare Sol havde skinnet saa varmt og saa lunt, at hun kun var en Smule træt efter Rejsen. Nu, Søndag Morgen, tog Mathæus ikke til Byen; han var aldrig gladere, end naar han kunde være hos hende, og han havde bedt hende blive liggende og først staa op til den anden Frokost Klokken tolv.

„Hør nu lidt,“ vedblev han, „jeg kan da tage mig lidt af Drengen, mens du hviler dig. Du har ham jo ellers fra Morgen til Aften. Og du kan slet ikke forestille dig, hvor det er morsomt at være her hos dig og den Lille i dette kære lille Hus!“

Han kom helt hen til hende for at kysse hende, og

hun rakte ham sin Mund med et ømt, fornøjet Smil. De var begge to henrykte over at have vendt Paris Ryggen. Her var saa lyst og yndigt. Foraarets varme Luftning havde allerede vakt Alt til nyt Liv. Himlen var klar, og Alting straaede i Genfødelsens Pragt. Ogsaa Mariane blomstrede i Sundhed og Ungdom, fuld af Mindet om deres Kærlighed, nu, da Barnet laa ved hendes Side i den lille Vugge.

Hun bøjede sig over ham og sagde :

„Jamen, den gode Hr. Gervasius sover paa sit grønne Ore : se dog paa ham ! Du nænner da ikke at vække ham !“

Og saa fordybede de sig begge i Betragtning af Drengens Sovn. Hun havde lagt Armen om Halsen paa sin Mand, lænede sit Hoved op mod hans, saa at deres Aandepust mødtes over Vuggen, hvor det spæde Væsen hvilede saa fredeligt. Det var et smukt Barn, hvid og rød som Mælk og Blod, men man maatte dog være Fader og Moder for at beundre denne vage Skitse, dette Udkast, hvor Linier og Farver endnu var saa ubestemte og famlende. Og da han nu aabnede Øjnene med det sælsomme, hemmelighedsfulde Udtryk, man finder hos Børn, der endnu ikke rigtig kan se, brød de begge ud i Henrykkelse :

„Nu saá han paa mig, han kender mig, tror jeg !“

„Ja, vist saa, mig ogsaa, han vendte Hovedet om efter mig !“

„Aa, den lille Engel !“

Det var kun Indbildning, men i det lille, søde Ansigts bløde Træk læste Forældrene Ting, som ingen Andre kunde opfatte ! De genfandt sig selv, opdagede slaaende Ligheder, der gav dem Stof til Samtale Dagen igennem for at komme paa det Rene med, hvem det var, han lignede mest. Forresten kunde de aldrig blive enige, idet hver for sig paastod, at han var den Andens udtrykte Billede.

Saa saare Gervasius havde faaet Øjnene rigtig op, begyndte han selvfølgelig at udstøde gennemtrængende Skrig, men Mariane var ubønhørlig : først vaskes, derefter noget at drikke ! Zoé viste sig straks med en Kande varmt Vand, og det lille Badekar, som skulde staa henne ved Vinduet i Solskinnet. Mathæus satte sin Vilje igennem : det blev ham, der puttede den Lille i Vandet, vaskede ham

godt over i tre Minuter med en fin, blød Svamp, mens Mariane fra Sengen ledede den vigtige Forretning og gjorde Nar af Manden, fordi han tog paa den Lille, som om han var af Glas og kunde gaa i Stykker mellem Faderens stærke Fingre. Forresten var de uudtømmelige af Henrykkelse over det yndige Syn! Hvor var han sød, som han laa dér i Vandet, som glimtede i Solen, og saa artig! Thi han tav som ved Trylleri stille, lige saa snart han kom ned i Badekarret og følte det lunkne Vand skvulpe op om de rosenrøde, buttede smaa Lemmer! Ingen i Verden ejede Magen til det Barn!

„Se saa,“ sagde Mathæus, da Zoé havde hjulpet ham at faa Drengen tørret med et blødt Haandklæde, „nu skal Herren vejes!“

Det var en ret vanskelig Opgave, der gjordes endnu besværligere ved Barnets bestemte Uvilje mod den. Han sprællede og vred sig i Vægtskaalen, saa at det ikke var nogen let Sag nøjagtigt at angive, hvor mange Gram han tog til mellem hver Gang, de vejede ham. Mathæus tabte ofte Taalmodigheden, og Mariane maatte rykke frem til Afløsning.

„Kom her hen til Sengen, sæt Vægten paa Bordet og lad mig faa ham bundet ind i en Ble, den kan vi saa veje bagefter og trække dens Vægt fra.“

I dette Ojeblik gjorde den vilde Hær som sædvanlig sit Morgenindfald i Sovekamret. De fire større Born, der begyndte at kunne klæde sig selv paa, naar de store hjalp de mindre, kom stormende ind som en Bande løsslupne Føl, og Zoé saå saa lidt til, at der ikke vendtes bag paa Bluser og Benklæder. De fo'r først Faderen om Halsen, og skulde netop styrte løs paa Moderens Seng for at faa deres Godmorgen-Kys, da Synet af Gervasius paa Vægten forstenede dem i nysgerrig Beundring.

„Naa,“ udbrød Ambrosius, „hvorfor skal han nu igen vejes, det lille Skind?“

De to ældste, Tvillingerne, svarede i Munden paa hinanden i en belærende Tone:

„Du véd jo meget godt, de vejer ham for at se, om Mo'r ikke blev snydt paa Vægten, da hun købte ham paa Torvet!“

Rose, der endnu ikke var rigtig stiv i Benene, klav-

rede langs med Sengen, greb fat i Vægtskaalen og raabte med gennemtrængende Stemme :

„Rose osse se, osse se !“

Og hun var nær ved at rive Alt paa Gulvet. Saa blev de alle fire satte paa Doren, da de stimlede sammen med faretruende Ivrigheid.

„Kære Born !“ sagde Faderen, „gør mig den Tjeneste at lege i Haven. Tag Jeres Hatte paa, for Solen skinner saa stærkt idag, og bliv her under Vinduerne, saa at vi kan høre Jer.“

Endelig lykkedes det Mariane at faa Vægten nøjagtigt angivet trods Gervasius's fortvivlede Vridninger og høje Brolen, og der blev stor Glæde, thi han var taget syv Gram til. Den første Uge var han taget lidt af, som alle Nyfodte plejer, saa holdt han sin Vægt i et Par Dage, og nu begyndte han da endelig at trives ! De saå ham allerede i Aanden gaa alene, stor og kraftig som de fire andre. Nu tog Mariane ham, satte sig overende i Sengen og svøbte ham med hurtige, behændige Vendinger, alt mens hun spøgende besvarede hvert af hans Skrig :

„Ja, ja, min Unge ... vi er saa overmaade trængende ... vi er baade sulten og tørstig, men nu er vores Mad paa Ilden, og om et Øjeblik faar Herren den rettet an ...“

Hun havde, straks da hun vaagnede, redt sit prægtige Haar : det sad højt paa Hovedet i en svulmende, mørk Knude, der fremhævede den runde Nakkes Hvidhed ; under Natkjolen bar hun en hvid Trøje af fint uldent Tøj, prydet med en Knipling, der faldt ud over de skønne Arme. Og støttet med to Hovedpuder, stadigt smilende, aabnede hun Trøjen for den runde faste Barm, der nu svulmede af Mælk som en stor pragtfuld Livets Blomst, mens Barnet, der endnu ikke kunde se, famlede med de ivrige Hænder og stak Hovedet frem, søgende efter Moderbrystet, som han hurtigt fandt.

„Av, av, hvor han dog tager fat ; det gør formelig ondt,“ udbrød Mariane, idet hun bed sig i Læben.

Mathæus rejste sig, vilde trække Gardinet for Vinduet.

„Nej, kære Ven, lad Solen kun skinne paa os,“ vedblev hun, „det er os slet ikke til Ulejlighed, det dejlige Foraar varmer os lige ind i Sjælen.“

Han kom tilbage, faldt i Beundring ved Synet af det Frugtbarhed.

diende Barn, om hvilket Solen kastede en Flammeglorie. Intet er højtideligere, intet mere rørende end Moderen, der i lange Maaneder efter Fødslen vedbliver at ernære sit Barn ved den Livets Kilde, der fra hendes Bryst strømmer ud over Verden. Nøgent og skrøbeligt rives Barnet ud fra hendes Liv, men hun lægger det straks op til sit varme Bryst, op til det nye Kærlighedens Tilflugtssted, hvor det næres og skærmes mod Kulde og Sult. Intet er naturligere eller nødvendigere for Barnets, for Moderens egen Sundhed og Skønhed end at hun ammer det Væsen, der er blevet til under hendes Hjerter! Og over den Glæde, over det uendelige Haab, der straalende ud fra disse to, var der et Præg af rolig Storhed, som rummes i alt det, der vokser frem, naturligt og fornuftigt til Gavn for den evige Menneskehøst. Zoé, der havde baaret Barnets Badekar ud og gjort lidt Orden i Stuen, kom nu tilbage med en stor Buket Sirener i en Vase og den Besked, at Hr. og Fru Angelin, der var paa Vejen hjem fra en Morgentur, ønskede at vide, hvordan Fruen befandt sig.

„Lad dem kun komme herop,“ sagde Mariane muntert. „Jeg vil gerne sige Goddag til dem.“

Det forelskede Par traadte nu ind. Fruen var yndig, høj, mørk, straalende af Livsglæde, han var en smuk, bredskuldret, statelig, ung Mand, med flot opad drejet Knebelsbart, lyst Haar og martialsk Mine. Lidt Formue havde de, og desuden tjente han ogsaa godt ved at male fikse Vifter med Rosenguirlander og nydelige smaa Nymfer. Derfor havde deres Tilværelse hidtil været som en Dans, de levede som et Par kurrende Turtelduer, tænkte kun paa Kærlighed. Mod Slutningen af forrige Sommer havde de gjort Bekendtskab med Froments, og de to Familier var blevne rigtig gode Venner.

„Maa jeg faa Lov at kigge herind? Det er vel ikke for paastrængende af mig?“ raabte Angelin ude paa Trappen, der genlød af hans malmfulde Røst.

Og da Fru Angelin, duftende af Morgenens Friskhed, havde kysset Mariane, undskyldte hun den tidlige Visit.

„Vi hørte først i aftes, at De var komne hertil! Og det var os en glædelig Overraskelse, da vi ikke ventede Dem før om en otte Dages Tid ... nu kom vi lige forbi Huset, og saa kunde vi ikke modstaa Lysten til at se, hvorledes De havde det, kære Veninde ... De tilgiver os nok?“

Og uden at vente paa Svar, kvidrede hun som en Fugl, der er beruset af Foraaret:

„Saa dér har vi altsaa den nysankomne unge Herre! Alting er gaaet godt, det ser man straks ... Aa, hvor han er lille og yndig! ... Et fortryllende Dukkebarn! Se dog paa ham, se, hvor han er morsom!“

Manden kom nærmere, brød ligeledes ud i Beundring, fordi hans Kone beundrede Barnet:

„Ja, *han* er virkelig smuk, det maa jeg indrømme ... ellers plejer saa spæde Born at være fæle, magre og røde som plukkede Kyllinger ... naar de er buttede og rosenrøde som han dér, er det en Fornøjelse at se paa dem!“

„Men kære Angelin,“ sagde Mathæus leende, „siden De synes om ham, kunde De jo anskaffe Dem ligesaadan En selv!“

„Nej, vist ej ... man kan jo ikke være vis paa, at Ens egen ikke blev et gyseligt lille Fugleskræmsel ... Desuden har min Kone erklæret, at hun ikke vil indlade sig paa slige Vidtløftigheder, før hun er tredive Aar, vi har altsaa endnu fem Aar, hvor vi vil leve udelukkende for hinanden ... saa kan vi altid tale om den Ting!“

Imidlertid vedblev Fru Angelin at betragte det lille Barn, som om hun saå paa et vidunderligt Stykke Legetøj: hendes Ansigt fik et omt Udtryk, som om Moderkærligheden vaagnede i hendes Hjerte. Hun var en kærlig Sjæl, usigelig god og mild til Trods for sin lidt egenkærlige Forelskelse i Manden.

„Aa, Robert,“ mumlede hun sagte, „han er for sød, jeg begynder at misunde Fru Mariane!“

Han gjorde Indsigelser i en spøgefuld Tone:

„Saa du har ikke nok i mig! Du glemmer vist, at saadan en ung Herre er yderst fordringsfuld, og at du i det Mindste i fem Fjerdingaar maatte hænge over ham Dag og Nat! Det blev, min Tro, morsomt for mig!“

„Der hører De selv! Han vilde blive aldeles utaalelig af Skinsyge paa det stakkels Barn,“ mumlede den unge Frue, der allerede var bleven lidt afkølet i sin Begejstring for smaa Børn.

Hun betragtede i Smug Mariane, tænkte i sit stille Sind, at hendes straalende Skønhed maaske vilde lide ved en Barselsengs Besværligheder, skønt Fru Froment,

munter og rødkindet, tog sig udmærket godt ud, som hun sad dér i Solskinnet med det dejlige Barn i Armen. Det var jo heller ikke vist, at hendes Robert syntes om Sligt ... og hendes hemmelige Tanker gav sig Luft i følgende Ord :

„Desuden behøvede jeg jo ikke selv at give Bryst !
... Vi kunde tage en Amme ! Saa er man mindre bunden !“

„Selvfølgelig,“ svarede Manden. „Jeg vilde aldrig tillade dig den Slags Dumheder, min Pige !“

Han fortrød straks denne lidt ubehændige Udtalelse og undskyldte sig hos Mariane, forklarede, at ingen ung Moder nu til Dags paatog sig den byrdefulde Pligt, naar man havde Raad til at holde Amme.

„Aa,“ svarede Mariane med sit rolige Smil, „selv om vi havde aldrig saa mange Penge, vilde jeg selv amme mine Børn, om jeg saa fik et Dusin ! For det første, tror jeg sandelig, jeg vilde blive syg, hvis det sode Barn ikke befriede mig for den Masse Mælk, jeg har. Og desuden vilde jeg synes, at han ikke rigtig horte mig til, hvis jeg gav ham fra mig. Hver Gang, han fejlede Noget, vilde jeg gøre mig Bebrejdelser. Jeg vilde føle mig som en Forbryder.“

Mens den Lille diede, betragtede hun ham med usigelig Ømhed, med al en Moders grænseløse Kærlighed, der gerne taaler Alt, naar det kun er til Barnets Bedste. Og med en drømmende Mine, uden at tage Ojnene fra Drengen, vedblev hun :

„Aldrig vilde jeg kunne taale at se mit spæde Barn ved en andens Bryst, aldrig ! Jeg vilde pines af Skinsyge ... han skal ikke have Noget af Andre end af mig, han skal helt være mit Værk ! Her taler jeg ikke alene om hans legemlige Velbefindende, jeg taler ogsaa om hans lille Sjæl ! Dersom jeg senere hen saå ham blive dum og uartig, vilde jeg tro, at den fremmede Mælk havde odelagt ham for mig ... aa, du min egen, sode Unge ! Jeg har en Fornemmelse som gav jeg dig atter Livet, hver Gang du ligger her i mine Arme !“

Nu saå hun op, og hendes Ojne mødte Mathæus's Blik, der fuldt af den inderligste Rørelse hvilede paa hende, og med et muntært Smil tilføjede hun :

„Ja, han er jo ogsaa din !“

„Aa,“ udbrød han, idet han vendte sig mod det unge

forelskede Par. „hun har aldeles Ret! Gid alle Mødre vilde gøre som hun! Der er intet skønnere Syn paa Jorden end en Moder, der giver sit Barn Die!“

Angelins smilede med en forekommende Mine, men de lod forresten ikke til at dele hans Mening, optagne som de var af deres selviske Forelskelse; og en lille naturlig Tildragelse, der just nu hændte, dæmpede ydermere deres Begejstring. Mariane lod sig aldeles ikke forbløffe, med stor Ro løste hun Svobet, vaskede den unge Herres buttede Krop, mens Angelins stod op for at tage Afsked.

„Naa,“ udbød Mathæus i en opmuntrende Tone, „saa haaber vi at kunne gratulere Dem til en Arving om et Aarstid?“

„Lad os sige to!“ svarede Manden. „Vi maa da have Tid at betænke os lidt!“

Nu hørtes lige under Vinduerne et syndigt Spektakel, en Larmen og Støjen, som om en Flok Vilde var slupne løs i Haven; Ambrosius havde været saa uheldig at kaste Boldten op i et Træ, hvor den var bleven siddende mellem to Grene. Blasius og Dionysius prøvede ved Stenkast at faa den ned, mens Rose skrigende hoppede rundt med udstrakte Arme. Angelins stod ganske forfærdede stille midt i Stuen.

„Du milde Gud!“ mumlede Fruen, „hvad skal det blive til, naar her kommer tolv af den Kaliber.“

„Aa,“ sagde Mariane leende, „hvis vi ikke hørte dem larme og skraale, vilde Huset synes os uddødt! ... Lev vel, kære Venner, og Tak for Besøget! Saa saare jeg kan gaa ud, kommer jeg ned og ser til Dem.“

Marts og April Maaneder var straalende varme, og Mariane kom hurtigt til Kræfter i den friske Landluft. Derfor var Livet i det lille Hus idel Glæde og Munterhed. Især var Søndagen en sand Fest, naar Faderen kunde blive hjemme hos Hustru og Børn. De andre Dage maatte han til Byen tidlig om Morgenen og kom først hjem ved Syvtiden, altid travlt beskæftiget, altid overlæsset med Arbejde, som han var. Og selv om han under denne evindelige Farten frem og tilbage ikke blev gnaven, begyndte han dog undertiden at tænke paa Fremtiden med Bekymring. Hidtil havde han ikke ladet sig forstyrre af Nærings-sorger, han higede ikke efter Rigdom, plagedes aldrig af ærgerrige Drømme, han vidste jo, at Mariane saavel som

han selv kun ønskede at leve i Fred og Kærlighed, selv om deres Tilværelse hengik i Arbejde og Tarvelighed, men selv om han ikke stræbte efter nogen høj Stilling i Samfundet eller efter Rigdom og Glans, forstod han alligevel, at han ikke kunde komme ud af det med sine heskødne Indtægter, dersom hans Familie vedblev at vokse paa samme Maade som hidtil.

Hvordan skulde han bære sig ad med at skaffe det Nødvendige, naar hans Udgifter voksede med Borneflokkene? Naar der er saa mange Munde at mætte, maa man skabe sig ny Hjælpekilder, ellers gør man sig skyldig i uforsvarlig Letsindighed. Man har jo heller ikke Lov til som Fuglene at slippe Ynglen ud i Marken og saa lægge nye Æg! Og disse Betragtninger hjemsøgte ham oftere med hver Dag, der gik, altsom han såå, hvor svært det efter den sidste Drengs Fødsel var for Mariane at komme ud af det med Husholdningspengene, skont hun gjorde Vidundere i Retning af Sparsommelighed. De mindste Udgifter maatte nøje overvejes, man maatte skrabe Smørret paa Drengenes Brød, Bluserne vendtes og lappedes i det Uendelige. Og saa var Ulykken den, at Børnene med hvert Aar blev større og brugte mere af Alt. De tre store Drengene gik i Pøgeskolen i Janville, som ikke var meget dyr, men næste Aar maatte de i en rigtig Skole, og hvor skulde Pengene komme fra? Det var et alvorligt Spørgsmaal, hvis Løsning med hver Time blev mere paatrængende, og som ofte formørkede det skønne Foraar, der stroede Blomster over Mark og Enge.

Allerværst var det, at Mathæus indsaa, hvor umuligt det vilde være ham at skabe sig en nogenledes ordentlig Stilling, dersom han blev siddende som Tegner i Beauchênes Kontor. Selv om han opnaaede en dobbelt saa høj Gage, vilde den aldrig blive til mere end 7—8000 Franks aarlig, og med dem vilde han aldrig kunne virkeliggøre Drømmen om en stor Familie, der frit og stolt som en Skov vilde vokse frem, blive stor og smuk, suge Kraft og Sundhed af den store Moder Jords frugtbare Skød. Og siden han dette Foraar var vendt tilbage til Janville, folte han sig mere og mere betaget af sin Glæde over Friluftslivet; han vandrede om i Mark og Skov, mens mangelaende nye Tanker formede og bredte sig i hans Hoved. Han kunde i lange Stunder staa stille foran en

Ager, ved Kanten af den tætte Skov, ved Bredden af en Dam, hvis stille Vand glintede i Solen mellem Brombær-ris og Lyng. Alle Slags forvirrede Planer kunde da stige op i hans Sjæl, Drommerier saa ubestemte i deres Størhed, saa sælsomme, saa vidunderlige, at han endnu ikke havde meddelt dem til noget Menneske, end ikke til sin Hustru.

Man vilde sikkert holde sig op over ham, han be-fandt sig i den sælsomme Tilstand, var paa det Tidspunkt, hvor Opfinderne mærker, at Indskydelsens Pust strejfer deres Pande, noget Nyt spirede frem i hans Sjæl, endnu stod det ikke klart for ham, endnu havde hans Plan ikke faaet fast Form, men han følte, at snart vilde det lysne i Mørket, snart vilde Dagen bryde frem. Hvorfor skulde han ikke ty til Jorden, til den store frugtbare Moder Jord? Han kunde jo give sig i Lag med disse vide Strækninger, dyrke dem op, drive de store Skove og drage Fordel af Mose og Eng, der her laa hen til ingen Nytte! Han mente jo, at hvert et Menneske er pligtig at sørge for sig selv, skabe sig en Stilling, der kan ernære ham. Hvorfor skulde han da ikke, for hvert Barn, der fødes ham, opdyrke en Lod, en ny frugtbar Ager, der kunde give det nye Menne-ske Føde, uden at han faldt andre til Byrde? Dette var hans Tanke i sin Almindelighed, alt laa endnu hen uden Form og Farve, og Virkeliggørelsen af Planen tabte sig langt ud i de skønne Drømmes Land.

I en hel Maaned havde Froments saaledes boet i det lille Hus ved Skoven, da Mariane, som nu var kommen helt til Kræfter, en tidlig Aftenstund vandrede til Broen over Yeusen med sin lille Barnevogn for at vente paa Mathæus, som den Dag kom tidligere hjem end ellers. Og Klokken var knap seks, da de mødtes; derfor foreslog hun sin Mand at gøre en lille Vending forbi Lepailleurs Mølle, saa kunde de tage en halv Snes frisklagte Æg med hjem.

„Gerne,“ svarede Mathæus. „Du véd jo, at jeg elsker den gamle, romantiske Mølle, skønt jeg, hvis den var min, ubarmhjertigt vilde rive den ned for at bygge den op med tidssvarende Materiel og Maskiner.“

De kom snart til den forfaldne Bygning, der var halv-vejs dækket af Vedbend, og som med sit mosgroede Hjul, der sov mellem blomstrende Aakander og Vandliljer, min-

dede om alle mulige gamle Eventyr. Inde i Gaarden traf de Møllerfamilien, den rødblonde, tørre, høje Mand samt hans magre Kone. Drengen, den lille Antoninus, sad paa Jorden og gravede Huller med sine smaa Hænder.

„Frisklagte Æg,“ sagde Madam Lepailleur. „ja, Frue, det har vi ganske sikkert.“

Hun havde ikke Hastværk, betragtede i Ro og Mag Gervasius, som sov i sin Vogn.

„Naa, det er nok Deres Yngste? Han er da tyk og flink at se paa! De er flittige Folk!“

Manden kunde ikke bare sig for at smile spodsk ved Synet af den Lille, og med den Fripostighed, Bonden altid viser mindre velstaaende Borgerfolk, sagde han:

„Saa har De altsaa fem. Det turde vi min Tro ikke indlade os paa, saadan som vi sidder i det.“

„Hvorfor ikke?“ lød det fra Mathæus i en rolig Tone. „Har De ikke Deres Mølle, og Deres Marker, hvor flere Arme slet ikke vilde være tilovers og sikkert maatte kunne fordoble Deres Indtægter?“

Disse Ord ramte Mølleren som et Piskeslag, under hvilket han straks fo'r op og gav sit gamle Nag Luft i bitre Ord:

Aa, det elendige gamle Orgelværk af en Mølle skulde saavist ikke gøre Nogen rig, siden hverken han, eller hans Fa'r eller Fa'rfa'r havde spundet Silke ved Bedriften! Og den Jord, hans Kone havde bragt ham, det var en net Medgift, Marker, hvor Ingenting kunde trives mere, hvor man sled og slæbte i sit Ansigts Sved uden saa meget som at kunne faa en Høst, der betalte Gødning og Sædekorn!

„Ja vist saa!“ svarede Mathæus, „men Deres Mølle maatte naturligvis udbedres: den trænger til et nyt Værk, allerhelst skulde De faa Dem en ordentlig Dampmaskine!“

„Udbedre min Mølle! Købe Dampmaskine! Det vilde da være den rene Galskab! Her sidder jeg jo over to Maaneder af Aaret uden Spor af Arbejde: Møllen staar stille, siden de høster saa lidt her paa Egnen!“

„Det kan gerne være,“ svarede Mathæus, „men Grunden til den daarlige Høst er den, at I ikke behandler Jeres Jord ordentligt. I er altfor langt tilbage, bruger hverken den Gødning eller de Maskiner, Marken kræver.“

„Flere Maskiner og mere Vrøv!, det bare ødelægger

os fattige Stakler! Aa, den Vise har jeg hørt tidt nok, og jeg vilde ønske. De var i mit Sted, saa skulde vi se, om De kunde faa den Jord til at frembringe mere, end den vil give!”

Han var ganske arrig, skældte i sin Ladhed og Halsstarrighed ud paa den gamle Jord. Han havde rejst i Afrika, Ingen kunde vel beskylde ham for at være en Hjemmefødning, der ikke kendte til nogenting. Men da han kom hjem fra Tjenesten, havde han ikke været længe om at se, at man ved Agerbrug knap kunde faa det tørre Brod. Alting var gaaet i Skuddermudder, selv Aars-tiderne var ikke til at regne paa: det sneede i Juli, tordnede i December, et Roderi, som ødelagde Høsten paa Forhaand.

„Nej, Hr. Froment, det er Skidt Altsammen; det nytter saamænd ikke at ligge og rode i den Jord mere. Vi sølle Bønder, der skal leve af Agerbrug, kan gerne arbejde, til Blodet springer os ud af Fingrene uden at faa Andet end Vand at drikke. Derfor vilde jeg hellere gaa paa Hovedet i min Mølledam end belemre mig med flere Børn, for det er da for elendigt at sætte Tiggere i Verden; nu kan Antoninus i det Mindste leve, dersom han ikke skal dele med Nogen¹ efter min Død. Dér sidder han henne! Og han skal ikke tvinges til at være Bonde mod sin Vilje, det kan De stole paa! Dersom han gider bruge sit Hoved, dersom han har Lyst til at tage ind til Byen, saa skal der ikke være noget i Vejen fra min Side, tværtimod, jeg mener, at kun i Byen kan en flink og solid Fyr slaa sig op ... han skal faa Lov at sælge Alting her, prøve at saa og høste, for paa Brostenene, dér vokser Dalerne, og jeg fortryder bitterligt, at jeg selv ikke prøvede min Lykke, mens det endnu var Tid!”

Mathæus gav sig til at le; det var dog mærkeligt, at han, Borgeren, Studenten, Videnskabsmanden, skulde gaa og drømme om Jorden, alt det sunde og gode Arbejdes Moder, mens Bonden, Bondesønnen forbandede den og kun higede efter at se sin Søn fornægte den. Aldrig havde denne Modsætning staaet saa klart for ham som i dette Øjeblik; han saá Landbefolkningen lade haant om Markarbejdet, saá den drage ind i de store Stæder, saá, at Befolkningens Blodfattigdom med hvert Aar øgedes af denne fordærlige Indvandring.

„De har Uret i det, De dér siger,“ bemærkede han i en munter Tone, der tog Brodden af Ordene. „De skulde ikke svigte Jorden, den er en gammel Veninde, og den kunde en skønne Dag finde paa at tage Hævn over de Troløse. Dersom jeg var i Deres Sted skulde jeg nok faa det med den, som jeg vilde, men det kan kun ske gennem fordoblet Omhu og Pleje. Den er, hvad den altid har været: en god og trofast Hustru, der giver rig Host til enhver, som elsker den paa rette Maade.“

Men Lepailleur vilde intet høre:

„Nej, nej, jeg har haft nok, jeg er led og ked af den.“

„Og siden vi taler om den Ting,“ vedblev Mathæus, „saa maa jeg sige Dem, hvor forundret jeg er over, at en eller anden flink Fyr ikke har tænkt paa at opdyrke denne vidtstrakte Ejendom, Chantebled, som gamle Séguin vilde gøre til et kongeligt Gods! Her er Jord, som kunde blive til Agre, Skov, der ved at drives og passes, vilde give store Indtægter, og Hedeland, som skulde beplantes. Det vilde sandelig være et skønt Maal at sætte sig.“

Denne Gang stod Lepailleur med aaben Mund og stirrede paa Pariseren, endelig udbrød han:

„Men, Hr. Froment, De maa jo ikke være vel forvaret! Undskyld, at jeg siger Dem det rent ud! ... Dyrke Chantebled, brække Hederne op, synke i Moserne til op over Ørene! ...Aa, Gud forbarme sig. De vilde bare smide Millioner i den Jord uden at heste en Skæppe Havre. Det er en forbandet Ejendom, der har ligget hen fra min Oldefaders Tid, og som min Søn Sonneson vil komme til at ærgre sig over. Nysgerrig er jeg saa vist ikke, men jeg gad min Tro nok se den Idiot, der indlød sig paa en saadan Taabelighed. Han kom til at gaa slemt i Vandet!“

„Aa, hvem véd!“ lød det fredsommeligt fra Mathæus, der nu snarere talte med sig selv end med Mølleren: „Kærlighed har før gjort Vidundere!“

Møllerkonen, der var gaaet efter Æggene, kom nu ud og blev staaende med aaben Mund i stum Beundring over, at hendes Mand kunde tale saa godt med Pariseren. Møllerfolkene var begge to lige gerrige, lige harmfulde over ikke at kunne skovle Penge ind, begge var enige om, at Sonnen skulde være en fin Herre og ingen Knoldeparker, siden kun de fine Herrer tjente noget klækkeligt, uden at slide og slæbe. Mens Mariane tog Afsked med

Konen efter at have lagt Æggene i Barnevognen, pegede Madam Lepailleur paa Antoninus, der nu sad og spyttede ned i det Hul, han havde gravet :

„Aa, der sidder et godt Hoved paa den Knægt, han kender allerede sine Bogstaver, og han skal nu i Skole, dersom han tager efter Faderen, bliver det ikke godt at løbe avet om med ham!“

En halv Snes Dage senere, om Søndagen, medens Mathæus sammen med Mariane og Børnene var ude at spasere, fik han som i en Aabenbaring Klarhed over alle de Tanker, der i den senere Tid havde beskæftiget ham, og den Dag afgjordes hans Skæbne. De var vandrede ud af det lille Hus om Eftermiddagen med den Plan at spise Femmad i Marken eller i Skoven, hvor de fandt en smuk Flæt. Og efter en lang Omstrejfen ad bugtede Stier, gennem Skov og Krat, over Lyng og Hede, var de omsider komne hen i Skovens Udkant, hvor de satte sig til Ro under en stor Eg. Derfra havde de en vid Udsigt over Sletten, som bredte sig ud mellem den gamle Jagtpavillon og den fjerntliggende Landsby, Janville : til højre laa det store, temmelig højtliggende Moseland, som sænkede sig i brede, tørre, ufrugtbare Skraaninger, hvis Bolgelinjer tabte sig til venstre, medens de bagved sig havde Skoven, hvor tæt Krat vekslede med aabne Pletter og Græsgange, som Leen aldrig havde mejet. Og ikke en Sjæl øjnede de ; kun den vilde, jomfruelige Natur laa hen i ophøjet Ro, under den varme Aprilsols blændende Straaler. Al den opsparede Frodighed syntes at dirre i selve Luften, det var, som svulmede Jorden af alle Safterne, som dannede de en underjordisk Sø, hvis Vande gav Næring til de kraftige Træer, til Urter og Buske og Nælder, der vrinlede frem og i overstrømmende Kraft dækkede Jorden, medens en mægtig berusende For-aarsduft fyldte Luften.

„Gaa nu ikke for langt bort,“ bad Mariane, da Drengene fo'r afsted. „Vi bliver siddende her under Træet, og om lidt kan I komme og faa Jeres Smørrebrød.“

Blasius og Dionysius galopperede henad Marken, forfulgte af Ambrosius. De tre Drengene vilde løbe omkap, men det passede ikke Rose, hun raabte og kaldte paa Brødrene, der aldeles ikke brød sig om hende, hvorfor hun omsider højst fornærmet gav sig til at plukke Blomster. Drengene var ganske ustyrlige, de skreg og raabte, væl-

tede sig i Græsset, kom saa hen til den lille Søster og hjalp hende med at lave Buketter, derefter tog de hende paa Ryggen, legede Fedtelam med hende, saa at hun og de var ved at kvæles af Latter.

Under hele den lange Spaseretur havde Mathæus været adspredt, han gik stille ved Siden af Mariane, og hans Blik svævede hen over den vide Slette, over Skov og Mose. Flere Gange overhørte han, at hans Kone talte til ham, flere Gange standsede han og faldt i Tanker foran et Krat eller ved en Kilde, der rislede frem og atter tabte sig mellem Mos og Skovgræs. Og dog følte hun, at han hverken var ligegyldig eller bedrøvet, thi hver Gang, deres Blik mødtes, smilede han ømt og kærligt, som han plejede. Det var ofte hende selv, der sendte ham ud paa disse lange Strejfture. Maaske hun havde en Anelse om, hvad der gærede i ham, men i hvert Fald mente hun, det var bedst at vente, til han talte, hun havde jo den mest ubegrænsede Tillid til ham.

Bedst som han paany var falden i dybe Tanker med Blikket fæstet paa den vide Synskres, udbød hun med ét :
„Men se dog, se dog paa ham.“

Under den store Eg stod Barnevognen midt i det høje Ukrudt, der naaede helt op over Hjulene. Hun var ved at tage Børnenes Femmad frem, og medens hun stod med et lille Sølvbæger i Haanden, saá hun, at den lille Dreng løftede Hovedet og fulgte Bægeret, der fangede Solens Straaler og kastede dem tilbage. Hun prøvede at gøre den samme Bevægelse med Haanden for at være vis i sin Sag, og atter drejede han Hovedet efter det lysende Punkt, der for første Gang blev synligt for ham.

„Naa, nu tager jeg da ikke fejl eller bilder mig Noget ind ! Nu kan han se, det er sikkert og vist ; aa, Du søde Skat, hvor er du yndig !“

Hun fo'r hen for at kysse Barnet, henrykt over at fange hans første bevidste Blik, og nu smilede han til sin Moder.

„Aa, Mathæus, kom herhen : han kender mig, han ler til mig, hvor det er morsomt, saa saare han kan se, giver han sig til at le !“

Og hun smilede selv over hele Ansigtet.

„Du har Ret.“ sagde Mathæus, „han ler, det kære lille Skind !“

Begge Forældrene faldt i Henrykkelse over det svage, ubestemte Smil, de her for første Gang såå svæve om deres spæde Barns Læber som en let Dirren paa en Kildes rene Vand. I sin Glæde kaldte Moderen paa de fire andre, der sprang om i Krattet lidt inde i Skoven.

„Rose, Ambrosius, Blasius og Dionysius, skynd Jer og kom, saa skal I faa Mad.“

Det varede ikke længe, inden hele Flokken kom til Sæde i det bløde Græs, der bredte sig ved Træets Fod som en fin, grøn Dug. Mathæus løste Kurven, der hang paa Barnevognen, Moderen tog Smørrebrødet frem og delte det ud. Der blev en dyb Tavshed, de fire Børn var sultne, og de fortærede deres Mad med en Appetit, der Intet lod tilbage at ønske; men nu blev Stilheden brudt af den yngste Herre, der lod til at være vred over at skulle vente, til de Andre havde faaet.

Mathæus blev imidlertid staaende og lod sit Blik hvile paa Moderen, der gav den Lille Bryst, mens de fire Store lod Smørrebrødet forsvinde med rivende Hast. Og nu gav han sine Tanker Ord, han meddelte Mariane de Planer, der i den senere Tid havde optaget og beskæftiget ham, og som han endnu aldrig havde omtalt til noget Menneske.

„Ak jo, kære Kone, det er paa høje Tid, at jeg tager fat paa mit Skaberværk! Paa høje Tid, at jeg grundlægger mit Rige, dersom jeg skal kunne skaffe Føde til hele vor Flok, og til dem, der vil gøre det nødvendigt at sætte endnu en Fløj til Bordet! Vil du høre, hvad jeg har i Sinde?“

Hun løftede Hovedet og nikkede smilende til ham.

„Ja, sig mig din Hemmelighed, hvis du synes, Øjeblikket er kommet! ... Aa, jeg anede jo nok, at du rugede over store Planer, men jeg vilde ikke udspørge dig, jeg ventede, til de var modne!“

Han svarede ikke ligefremt, han ytrede sin Harme over Møllerens Udtalelser:

„Du véd, at denne Lepailleur er en durh og doven Karl til Trods for sin tilsyneladende Snedighed. Kan man tænke sig noget taabeligere end at tro, Jorden skulde have mistet sin Frugtbarhed, skulde være ved at give tabt? Jorden! Den evige Moder! Det evige Liv! Jorden er kun en daarlig Forsørger, naar dens Børn svigter den, naar

de i Halsstarrighed og Dumhed ikke vil elske og dyrke den paa rette Maade. Men den giver den rigeste Høst, den vil tusindfold belønne sine Sønner, naar de benytter alle de Midler, Nutidens Videnskab og Fortidens Erfaringer giver dem i Hænde! De siger her paa Egnen, at Jorden ved Chantebled aldrig kan frembringe Andet end Tjorn og Ukrudt! Lad dem kun snakke! Den Mand er nær, som skal forvandle Alt, som skal afvinde den nye Jord Glæde og Rigdom!”

Og saa lod han sit Blik vandre videre ud over Landet, pegede paa de forskellige Punkter, som han omtalte:

„Se, dér bagved os har vi over 200 Tønder Land Kratkov, som strækker sig lige til Gaardene ved Marcuil og Lillebonne. Der er store, aabne Pletter, hvor Jorden med største Lethed kan omdannes til udmærkede Græsgange, dersom man kun vil benytte de talrige Kilder og Vandløb. Især til Højre vælder Kilderne frem i en saadan Masse, at Jorden nu er et Slags Morads med stillestaaende Damme, hvor Siv og Rør gror tykt og tæt. Og dersom en foretagssom Mand ved Dræning skaffer denne overflodige Væde bort, hvilket slet ikke vilde være vanskeligt, havde man meget snart en uhyre Strækning Agerland, hvor Kornet sikkert vilde kunne vokse med uhyre Frødighed ... og det er ikke Alt! Her lige for os har vi endnu 200 Tønder Land, der jævnt skraaner mod Janville, og som ligger hen uopdyrket, fordi Jordsmonnet er for tørt og for stenet. Men du forstaar vel, at denne Vanskelighed ikke er uovervindelig: her gælder det jo kun om at lede den overflodige Vandmasse fra Højderne ned gennem Grofter, som skulde gennemføre den tørre Jord, der efterhaanden vilde blive overordentlig frugtbar ... Jeg har tænkt mig det Hele, overvejet Alt. Jeg véd, at her er lavt regnet 500 Tønder Land, af hvilke en dristig og virksom Mand kunde skabe sig et prægtigt Gods. Det vilde blive et Kornets Kongerige, en hel ny Verden, der skulde vokse frem gennem Arbejdet, ved Hjælp af de rige Kilder og vor Fader Solen, den evige Livsvækker.“

Mariane saá paa ham med Beundring, som han stod dér henreven ved Fremmaningen af sin Drøm. Men hun blev alligevel lidt forfærdet ved disse Planers Storhed, og, forsigtig, som hun var, maatte hun nu svare ham:

„Nej, nej, dette er for meget! Du ønsker Umulig-

heder. Hvor kan du bilde dig ind, at vi nogensinde kan komme til at eje Landet heromkring, saa langt Øjet rækker. Hvor skal vi faa Penge fra? Hvor skal vi finde Folk til at udføre et saa kæmpemæssigt Arbejde?"

Han blev staaende et Ojeblik maalløs; hendes Ord havde bragt ham tilbage til Virkeligheden, men saa lyste det kloge, kærlige Smil atter over hans Ansigt:

„Du har Ret! Jeg drømmer, jeg taler i Vildelse. Endnu mener jeg ikke, at jeg vil herske over hele Chantebled. Men sandt er det alligevel, alt det, jeg her har fortalt dig; og hvorfor skulde man ikke have Lov at bygge Luftkasteller, naar de kan opmuntre og styrke En! ... I hvert Fald er min Beslutning fattet, jeg vil slaa mig paa Landbruget, aa, i al Beskedenhed ... jeg vil begynde med nogle Tonder Land, som Séguin nok afstaar mig paa rimelige Vilkaar, tilligemed det Hus, vi nu bor i. Jeg véd, at han er led og ked af denne Ejendom, hvor Jagten i den senere Tid kun har kastet grumme lidt af sig. Og saa vil Tiden jo vise, om Jorden kommer til os med den samme Kærlighed, hvormed vi nu vender os til den ... Ak, min egen kære Kone — lad kun den Lille drikke af Livets Kilde; lad de Andre vokse sig store og stærke ... Jorden tilhører de Stærkeste og de Talrigste!"

Blasius og Dionysius svarede paa Faderens Ord ved at tage sig hver et nyt Stykke Mad, Rose drak det, Ambrosius havde levnet til hende i Bægeret, mens Mariane sad omringet af sine Børn med den lille Gervasius ved Brystet, hun sad som selve Frugtbarhedens Gudinde paa den frodige Jord; fra hendes Barm strømede den Livets evige Kilde, der skulde bringe den nye Menneskehøst til at spire frem. Og i den klare Foraarsols Lys bredte Landet sig ud i Duft og Glans og Lovsang, straalende af Stolthed over denne Moderskønhed, som lod Barnet die af sin hvide Barm midt i Naturens Jomfruskød.

XII.

Næste Dag fik Mathæus, efter en meget anstrengende Morgen paa Kontoret, med ét Lyst til at høre, hvorledes det gik Norine hos Fru Bourdieu. Han vidste, at hun for en fjorten Dages Tid siden havde faaet et Barn, og han ønskede med egne Øjne at se, at det Hverv, han havde paa-taget sig, blev ordentlig udført. Forresten havde Beauchêne ikke med et Ord berørt denne Sag, derfor sendte Mathæus nu kun Bud til Direktøren, at han gik et Ærinde uden at sige hvilket, men han stoledes paa, at Beauchêne vilde føle sig lettet, naar han fik at vide, at Alt var i Orden, Barnet hentet, og Moderen forsvunden fra hans Synskres.

Hos Fru Bourdieu i Miromesnilsgade maatte han gaa op paa Norines Værelse, thi hun var endnu ikke staaet op, skønt hun var saa rask, at hun den paafølgende Torsdag skulde forlade Jordemoderen. Da han traadte ind, saå han til sin Overraskelse, at Barnet endnu laa i en Vugge ved Fodenden af Moderens Seng.

„Naa, kommer De endelig og ser til mig!“ udbrød Norine muntert, da hun fik Oje paa Mathæus. „Jeg skulde lige til at sende min lille Søster til Dem med et Par Linjer, da jeg gerne vilde tale med Dem, inden jeg tog herfra.“

Cæcilie og den lille Irma sad begge to hos Søsteren; Madam Moineaud, der ikke havde kunnet slippe hjemme-fra, havde sendt Smaapigerne hen for at høre til Datteren og bringe hende tre store Appelsiner, som nu laa og skinnede paa Bordet. Den lange Tur gennem Byen havde moret Cæcilie og Irma meget, de havde set paa Butikerne og disses Herligheder og var nu fulde af Beundring over det fine Hus, hvor Søsteren blev plejet som en Prinsesse, for slet ikke at tale om det lille Barn, den levende Dukke, der laa saa sødt under Vuggens klare Musselinsgardiner.

„Og Alting er gaaet godt?“ spurgte Mathæus.

„Udmærket! I de sidste fem Dage har jeg været lidt oppe, og jeg er snart ganske rask igen, saa at jeg kan tage herfra: jeg blev forresten hellere, for jeg har haft det saa godt, jeg faar det saamænd aldrig nogensinde bedre ... ikke sandt, Victoria, saadan en dejlig Seng, og

saadan god Mad faar vi ikke, naar vi om lidt bliver satte paa Gaden?"

Nu genkendte Mathæus den lille Tjenestepige, der sad paa Sengen og lappede noget Linned. Hun skulde bort allerede næste Dag, og var ved at gøre sit Linned i Stand. Hun og Norine havde været alene om det store, lyse Værelse, siden Amy var rejst tilbage til England.

Den lille Tjenestepige saå op fra Sytøjet og sagde :

„Nej, det skal De nok have Ret i! Jeg faar saavist ikke Lov at ligge længe om Morgenens og drikke min varme Mælk i Sengen. Men det er nu heller ikke videre morsomt at være lukket inde og aldrig se Andet end den høje, graa Mur. Desuden kan man da heller ikke evig og altid sidde med Hænderne i Skødet.“

Norine lo og rystede paa Hovedet; hun var ikke af den Mening, og da de to Smaapiger plagede hende, vilde hun sende dem bort.

„Saa I siger altsaa, at Fa'r endnu er rasende paa mig, og at han ikke vil se mig for sine Øjne?"

„Aa,“ forklarede Cæcilie, „han er saamænd ikke saa vred paa dig, men han siger som saa, at det er en Skam for Familien, og at hele Gaden vilde pege Fingre ad dig, dersom han tog dig hjem! Nu er der jo ogsaa det, at Euphrasia gaar og sætter ham op imod dig, især siden hun selv er bleven forlovet og snart skal giftes“

„Hvad siger I? Skal Euphrasia virkelig giftes! Og det fortæller I mig ikke straks?"

Norine saå ud, som om hun var ærgerlig, især da de to Smaa nu meddelte hende, at Søsterens Forlovede var August Bénard, en munter ung Murer, der boede i samme Hus som Moineauds. Han var bleven forelsket i den unge Pige, skønt hun virkelig langt fra var køn, men han saå jo, at hun var skikkelig, paapasselig og arbejdsom, og sagtens vilde blive en flink Kone.

„Jeg siger Velbekomme! ... Han faar min Sandten Kam til sit Haar, om et halvt Aar giver hun ham de tørre Høg, saa galhovedet som hun er! I kan hilse Mo'r og sige hende, at jeg bryder mig fejl om Jer Allesammen; jeg skal nok klare mig! Det har vel ingen Nød med mig, og jeg finder nok En eller Anden, der tager sig af mig ... Gaa I nu bare hjem og kom ikke her mere, jeg gider ikke høre mere Vrøvl!"

Irma gav sig til at græde :

„Hvorfor taler du saa haardt til os ! Vi kommer jo ikke herhen for at plage dig. Jeg vilde bare vide, om det lille søde Barn var dit, og bede dig, om Du vilde lade os kysse ham, inden vi gik ; det er da ikke noget at blive saa vred over ?“

Norine fortrød straks sin Heftighed. Hun trak de smaa Piger hen til sig, kyssede dem kærligt, men gentog dog, at de nu maatte gaa, en anden Gang kunde de saa komme igen, hvis det morede dem.

„Sig til Moder, at jeg blev rigtig glad over Appel-sinerne. Og saa kan I gerne se paa den Lille, men rør for Himlens Skyld ikke ved ham ; han kunde let vaagne, og saa faar vi et Herrens Spektakel med ham og hans Skraalen.“

Og da de to smaa Piger, der begge var temmelig erfarne, med straalende Øjne lagde sig ned over den Lille og forsigtig trak Gardinerne bort, kunde Mathæus ogsaa se Barnet : det var stort og sundt, med et firkantet, bredt Ansigt og svære Træk, Mathæus syntes, det havde en paa-faldende Lighed med Beauchêne.

I dette Øjeblik viste Fru Bourdieu sig, ledsaget af en Kone, i hvem Mathæus straks genkendte Sophie Couteau, Celestes Veninde fra Rougemont, som han havde set hos Séguins den Dag, hun vilde skaffe dem en Amme. Hun genkendte sikkert ogsaa den Herre, hvis Frue var saa vigtig af, at hun selv gav sine Børn Bryst, og som ikke var oplagt til at høre paa hendes Anbefalinger, men hun lod, som om hun aldrig havde set ham, hun var jo i Følge sin Stilling diskret og heller ikke nysgerrig ; hun saå og hørte alt for meget mellem Aar og Dag og blandede sig ikke i Andres Sager. De to smaa Piger gik straks deres Vej.

„Naa, mit Barn,“ sagde Fru Bourdieu til Norine, „har De saa tænkt over Sagen og bestemt, hvad der skal gøres med det lille Puds, som sover saa sødt i sin Vugge ? Her er den omtalte Person. Hun kommer ind fra Landet med Anner hver fjortende Dag og tager altid nogle Plejebørn med sig hjem til Rougemont. Siden De slet ikke vil amme den Lille, skulde De sætte ham i Pleje hos hende, saa kunde De fage ham hjem senere hen ... paa den Maade gav de ikke helt Afkald paa Deres Barn. Men der-

som De slet ikke vil vide af ham at sige, gør hun Dem maaske den Tjeneste at bringe ham til Hittebornshospitalet straks.“

Norine saå meget forvirret ud. Hun lod Hovedet falde tilbage paa Pudren, der dækkedes af hendes smukke, lyse Haar, og da hun talte, var det med bedrøvet og forpint Tonefald.

„Aa, Herregud, skal jeg nu igen plages.“

Hun skjulte Ansigtet i Hænderne, som vilde hun ikke se noget af det, der foregik omkring hende.

Fru Bourdieu vendte sig om mod Mathæus og sagde med dæmpet Stemme :

„Det er min Pligt at tale saaledes, det forstaar De nok. Vi maa gøre, hvad vi kan, for at faa de unge Modre, især dem, der er stillede saaledes som denne, til selv at amme deres Børn. Thi paa den Maade reddes ofte ikke alene Barnet, men Moderen fra den sørgelige Skæbne, der ofte truer dem begge. Selv om de er nok saa bestemte paa at forlade de Smaa, lader vi dem dog beholde Børnene saa længe, vi kan. Vi flasker dem op i det Haab, at Moderkærligheden maa blive vakt, og ofte er det dem derefter umuligt at skilles fra de smaa Stakler. Ni af ti Gange, især hvis vi kan overtale Moderen til at amme, vinder vi Sejr. Derfor har vi heller ikke endnu skaffet dette Barn bort.“

Bevæget lige ned i Sjælen gik Mathæus hen til Norine, som endnu ikke havde taget Hænderne bort fra Ansigtet.

„Hør nu engang ! De er jo en god og rar Pige. Hvorfor prøver De ikke paa at beholde det søde lille Barn ?“

Nu viste hun sit Ansigt ; det var brændende hedt, men der var ingen Taarer i hendes Øjne.

„Hvad nytter det, at jeg er rar og god ? Har Faderen saa meget som set til mig en eneste Gang ? ... Nej, nej, hvor kan jeg holde af det Barn, naar han bærer sig saa sjøfelt ad mod mig ! Jeg kan blive ganske rasende, naar jeg bare ser paa den Vugge.“

„Men det uskyldige Barn har jo ikke gjort Dem noget, og det gaar ud over ham, over Dem selv, nu, da De staar ene, kunde den Lille maaske være dem til stor Trøst.“

„Aa, hvor kan De sige saadan noget ! Jeg hverken kan

eller vil bebyrde mig med et Barn, netop fordi jeg staa saa alene. Jeg har ikke Kraft til at paatage mig en saadan Byrde. Man kender da sig selv! Og jeg er nu en Gang hverken modig eller dum nok til at indlade mig paa sligt. Nej, nej, nej!”

Han tav, indsaa nok, at intet kunde overvinde den Trang til Frihed, der rørte sig i den smukke Piges Sjæl. Bedrøvet trak han paa Skulderen; han kunde ikke føle sig hverken oprørt eller vred. Han undskyldte hende, det var jo egentlig ikke hendes Skyld, at hun bukkede under for Fristelsen, ung og smuk, som hun var.

„Ja, ja da! ... Saa taler vi ikke mere om det. Ingen vil tvinge Dem,” svarede Fru Bourdieu, dog tilføjede hun for at gøre et sidste Forsøg: „Men jeg synes ikke, det er rigtigt at kaste Barnet helt fra Dem. Hvorfor sætter De det ikke i Pleje hos Madam Couteau? Saa kunde De dog se det nu og da, tage det hjem til Dem, hvis De fik Raad til at have det hos Dem? ... Det vilde ikke koste mange Penge, og dem betalte Barnets Fader vel nok?”

Nu fo'r Norine op i Vrede:

„Han betale! Aa, man mærker nok, at De ikke kender den Herre! Skönt Gud véd, det kunde ikke genere ham, for han er jo Millionær, men han har kun ét Ønske: det, at den Lille skal forsvinde, kastes i et Hul! ... Spørg De bare Herren dér, òm jeg lyver! ... Naa, der kan De selv se! ... Og hvad skal jeg gøre, der ikke ejer en Skilling, og som maaske om et Par Dage staa paa Gaden uden Tag over Hovedet, uden et Stykke Brød at putte i Munden! Hvorfra skal jeg faa Penge til at betale! Nej, tusind Gange nej — jeg vil ikke høre noget om den Ting!”

Og her faldt hun i krampagtig Graad.

„Aa! Aa! ... Kan I ikke lade mig have Fred! Nu har de i fjorten Dage pint og plaget mig med det Barn! Det har staaet her i Vuggen lige op ad mig, fordi de troede, jeg tilsidst vilde amme det! I kommer stikkende med det, lægger det paa mit Skød, for at jeg skal se paa det, kæle for det! Ja, I faar det til at skrige, for at jeg skal ynke det! ... Herre du min Gud! Kan I da ikke begribe, at jeg hverken vil røre ved det eller se paa det, ikke vil komme til at holde af det, fordi jeg er bange for min egen Tossegodhed, der bare vilde bringe baade Ulykke og Elendighed over baade ham og mig. Han faar

det meget bedre, hvor han kommer hen. Aa, hører I! Jeg tigger og beder Jer, tag ham bort lige straks, gaa væk med ham og pin mig ikke ihjel!"

Hun havde atter lagt sig tilbage i Sengen, græd og hulkede, med Ansigtet skjult af Haaret.

Stum og ubevægelig havde Madam Couteau været Vidne til dette Udbrud. I den nettede, mørke uldne Kjole og den sorte Kappe, der var pyntet med gule Baand, lignede hun en søndagsklædt Bondekone, og det smalle, magre Ansigt, de kolde, snedige Ojne prøvede paa at udtrykke Medfølelse med den unge Moders Sorg. Skønt hun ikke troede, det kunde nytte, opvartede hun dog med sin sædvanlige Ramse:

„Aa, De kan ellers tro, Deres Barn vilde faa det godt i Rougemont. Luften er saa mageløs sund, at man kommer langvejs fra med syge Mennesker, for at de kan blive raske hos os. Og saa véd vi ikke det Gode, vi vil gøre mod de Smaa. Vi bestiller saamænd ikke andet end forkæle de smaa Parisere, som man betror os. Desuden kom det ikke til at koste Dem store Sager; en Veninde af mig har tre Plejebørn, som hun naturligvis flasker op, saa hun kunde godt tage det fjerde med for en billig Pris, saa at sige oven i Købet. Det skulde De dog tænke paa, lille Dame.“

Da hun saá, at Norine kun svarede med Graad og Hulken, slog hun lidt ærgerlig ud med Haanden som en Kone, der har travlt og ikke kan indlade sig paa unyttig og tidsspildende Talen frem og tilbage. Hver fjortende Dag, naar hun havde bragt sine Ammer til Fæstekontoret, skyndte hun sig til Jordemødrene, hvor hun samlede sine Plejebørn sammen i et Par Timers Tid for at kunne komme hjem med Aftentoget; to eller tre Koner var hende behjælpelig med denne „Barnetransport“, som hun kaldte den. Idag havde hun saa meget mindre Tid at spille, da Fru Bourdieu, der brugte hende til at udføre alle Slags Kommissioner, havde anmodet hende om straks at faa Norines lille Dreng bragt til Hittebørnshospitalet, dersom Moderen ikke indvilligede i at sætte ham i Pleje.

„Altsaa faar jeg kun den anden lille Dames Barn med denne Gang; det er bedst, vi straks gør den fornødne Aftale, og saa bringer jeg det her bort i en lynende Fart, for jeg maa være paa Banegaarden inden Klokken seks.“

Da hun og Fru Bourdieu var borte, herskede der i Stuen en tung Tavshed, som kun afbrødes ved Norines kvalte Hulken. Mathæus havde sat sig ned ved Vuggen og betragtede med den inderligste Medlidenhed det stakkels lille Væsen, som vedblev at sove saa roligt. Og Victoria, der ikke havde rørt sig, tog pludselig Ordet, langsomt, i en ensformig Tone, uden at se op fra sit Arbejde sagde hun :

„Det var rigtig saa fornuftigt af Dem, at De ikke gav den Lille til den afskyelige Kone. Hvordan man end behandler dem derhenne paa Hittebornshospitalet, saa har de det dog mange Gange bedre dér end i hendes Hænder. Paa Hospitalet kan de dog maaske faa Lov til at beholde det fattige Liv. Derfor var det ogsaa, at jeg fik min sendt afsted lige straks. De véd maaske, at jeg er dernedefra hendes Egn, fra Berville, en lille Milsvej fra Rougemont, jeg kender den Madam Couteau, de taler nok om hende, hjemme hos os, hun er værre end værst i alle Maader, og hun driver et net Haandværk. Først var hun selv Amme, men da hun ikke syntes, det kastede nok af sig, har hun nu oprettet en formelig Handel med Ammer. Nu har hun desuden haft det Held at blive gift med en svær uforskammet Karl, der hjælper hende, og som hun kører, hvorhen hun vil. Han følger Ammerne til Paris og bringer Smaabørn til Rougemont, naar det er i den travle Tid. Og de to Mennesker har flere Mord paa deres Samvittighed end nogen af de Forbrydere, der dør paa Skafottet. Vor Sognefoged, en rigtig brav Mand, han siger, at Couteaus er en Skændsel for hele Egnen. Folkene i Berville har nu aldrig staaet sig godt med dem i Rougemont, de er for slemme og for frække i deres Trafik med Plejebørn fra Paris. Der er ikke én Familie og ikke ét Hus i Rougemont, hvor man ikke har en eller flere af de smaa Stakler, og det hele gaar ud paa at faa dem i Jorden hurtigst muligt. Handelsvarerne faar ikke Tid til at blive gamle, og Trafiken gaar strygende. Jo flere, der dør, desto mere tjenes der. Derfor er det ikke saa sært, at Madam Couteau er efter Born som den Onde efter en Sjæl.“

Hun udtalte disse forfærdelige Ord med sin sædvanlige stille, forvildede Mine ; det var bestandig, som kunde hun ikke finde sig til Rette i den store By, der endnu ikke

havde lært hende at hykle eller lyve, men hun maatte sige, hvad der laa hende paa Sinde.

„Og de siger, at det var endnu værre før,“ vedblev hun. „Min Fader fortalte, at i hans Tid kom de rejsende med seks, syv Born ad Gangen, de bar dem under Armen som store Pakker, og paa Stationen blev de lagt i Rækker paa Bænkene. En Dag blev der glemmt et i Ventesalen, og det gjorde en Del Opsigt, for den Lille var jo død, da man fandt den. I Kupéerne var det en Ynk at høre, hvor de skreg og græd af Sult, især om Vinteren, naar Kulden kom til, og de laa i deres pjaltede Svøb, blaafrosne og halvnøgne. De døde tidt undervejs, og saa blev det lille Lig skyndsomst bragt til den nærmeste Kirkegaard og puttet i Fattiggraven uden videre Omstændigheder. Og det er da ikke svært at tænke sig, i hvilken Tilstand de mere søjglivede kom til Rejsens Maal. Hjemme i Berville passer vi vore Svin anderledes godt, for det kunde aldrig falde os ind at lade dem rejse paa den Maade. Fader sagde, at det kunde faa en Sten til at græde. Nu bliver der jo passet bedre paa, og Konerne maa kun have ét Barn at passe paa Rejsen — men de er snedige, og de indretter sig med Ligesindede, der for en lille Drikkeskilling giver dem en Haandsrækning, naar de vil narre dem, der fører Opsyn med denne Børnetrafik. Madam Couteau har en sjælden Færdighed i at tage Folk ved Næsen, og hendes Paafund lykkes for det meste, især da hele Rougemont er med i Komplottet; de tjener ved den skændige Handel og gør Alt, for at Politiet ikke skal blande sig i de Sager. Ak jo, det nytter saamænd kun lidt, at Regeringen sender Inspektører derud hver Maaned, at der fordrer Attester med Underskrift af Sognefoged og anden Øvrighed. Plejemødrene er altfor kloge og lumske, de gaar Opsynet under Øjne, saa det er forfærdeligt at se, og ekspederer saa mange smaa Stakler ind i den anden Verden, som de bare kan overkomme. Jeg husker, at et af mine Søskendebørn, som bor i Rougemont, en Dag sagde som saa: „Madam Malivoire, hun kan sagtens, hun har saamænd i forrige Maaned mistet fire Plejebørn.““

Victoria holdt inde et Øjeblik, medens hun trædte en Synaal. Norine græd stadig, og Mathæus lyttede til den lille Tjenestepiges Ord i maalløs Rædsel.

„Ganske vist har vi i den senere Tid ikke hørt saa

mange fæle Ting fra Rougemont som i fordums Dage, men man kan sandelig blive baade angst og bange for at sætte Børn i Verden, dersom blot Halvdelen af det, der fortælles, er Sandhed. Vi kender en tre, fire Plejemødre, og de er ikke meget værd. Alle de Smaa bliver flaskede op, og det er en Gru at se, hvor snavsede og ækle disse Flasker er! Aldrig bliver de rensede; Mælken er sur om Sommeren og iskold om Vinteren. Madam Vimeux har udfundet, at Mælk er for kostbar og klækker sine Plejebørn op med Vælling eller Melpap; det gør det hurtigere af med dem, de faar en Mave saa tyk, haard og opsvulmet, at man skulde tro, de vilde revne. Hos Madam Loiseau er der saa griset, at man maa holde sig for Næsen, naar man kommer hen i den Krog, hvor Børnene ligger paa Pjalter. uden nogensinde at faa rent Tøj paa. Madam Gavette gaar paa Markarbejde med sin Mand og overlader Pasningen af de tre, fire Plejebørn, hun altid har, til den gamle, halvfjerdsindstyveaarige Bedstefader, der er saa ussel og af-fældig, at han knap er i Stand til at jage Honsene bort, naar de hugger efter de Smaas Øjne. Hos Madam Cauchois har de det forholdsvis godt, for hun har ingen til at se efter dem, og naar hun gaar ud, binder hun dem fast i Vuggerne, saa kan de jo ikke falde ud og slaa Façon'en af sig. I hvert et Hus gaar det til paa den Maade, for Alle driver den samme Trafik. Rundt om paa vor Egn er der Folk, der lever af at kniple, andre af at lave Ost eller Æblevin, men i Rougemont lever man af at slaa smaa Børn ihjel!“

Pludselig lod hun Sytojet synke i Skødet, saá paa Mathæus med sine klare, forvildede Barneøjne, og sagde: „Den Allerværste er dog Madam Couillard, en gammel, fæl Tyvekvind, der har siddet i Fængsel et halvt Aar, og nu bor i Udkanten af Landsbyen, lige ved Skoven; intet Barn er sluppet levende ud af hendes Klør. Det er hendes Specialitet: naar en af disse Koner, Madam Couteau f. Eks., bringer hende et Plejebarn, saa véd man, hvad det betyder. Madam Couteau har ordnet Sagen med den Lilles Forældre, disse har „én Gang for alle“ betalt en Sum, tre eller fire hundrede Franks, for at Barnet skal blive paa Landet til Konfirmationen, og saa dør det naturligtvis, inden Ugen er omme, man behøver jo bare at lade et Vindue staa aabent. En Plejemoder, som Fader

har kendt, gik en kold Vinterdag ud at spasere og glemte at lukke Døren til Stuen, hvor der laa seks smaa, spæde Børn.“

Her tav hun, thi Madam Couteau kom tilbage for at hente Norines lille Dreng. Nu græd Norine ikke mere. Hun havde med stor Interesse lyttet til Victorias Ord, men da hun fik Øje paa Bondekongen, kastede hun sig tilbage i Sengen og skjulte Ansigtet i Pudren, som om hun ikke turde se, hvad der skulde ske. Mathæus stod op og ventede, dirrende af Medynk og Harmen.

„Saa er det altsaa afgjort. Jeg tager ham med til Hittebørnshospitalet,“ sagde Madam Couteau. „Fru Bourdieu har givet mig de nødvendige Oplysninger, men jeg skal bare have Fornavnet sat paa Attesten. Hvad skal han hedde?“

Norine svarede ikke straks. Saa lød det med kvalt Stemme :

„Alexander.“

„Godt ! Alexander. Men De gjorde bedst i at lade ham faa et Navn til, saa kan De nemmere finde ham, dersom De en Gang skulde faa Lyst til at tage ham hjem til Dem.“

Atter maatte hun vente lidt paa Svar fra Norine.

„Honorius.“

„Naa ! Altsaa Alexander Honorius. Det sidste er Deres, og det første er sagtens Faderens Fornavn, ikke sandt ? Saa er den Sag i Orden. Men Klokken er allerede fire, jeg naar aldrig at komme med Toget, dersom jeg ikke tager en Vogn, og en Vogn koster Penge. Hvad gør vi herved ?“

Medens hun stod og jamrede for at se, om hun ikke kunde presse noget ud af denne Pige, der var ganske ør af Sorg, fik Mathæus pludselig den Tanke til det Yderste at udføre det Hverv, han havde paataget sig, og følge med Madam Couteau til Hittebørnshospitalet, saa kunde han da med Sikkerhed sige til Beauchêne, hvad der var blevet af det stakkels lille Væsen. Derfor erklærede han, at han nok skulde tage en Droske og køre med hende til Bane-gaarden, naar de havde udrettet deres Ærinde.

„Det passer mig udmærket. Lad os saa bare komme af Sted. Det er kedeligt, at vi maa vække den Lille, han

sover saa trygt, men siden han *skal* af Sted, er det lige saa godt, vi faar Ende paa det i en Fart.“

Med hurtige Bevægelser og Hænder, der var saa vante til at manøvrere denne Vare, greb Madammen det sovende Barn; sagtens tog hun en Smule haardt, glemte det kælne Væsen, da hun ikke mere behøvede at spille den onhyggelige Plejemoder, thi den lille Dreng skreg højt.

„Naa, tusind Tak! Det bliver morsomt, dersom han har i Sinde at opvarte os med mange Vers af den Vise! ... Saa, nu er han færdig, saa kan vi stikke af.“

Men Mathæus standsede hende i Døren:

„Norine, vil De ikke give ham et Kys?“

Da Barnet vaagnede og skreg, skjulte den stakkels Pige igen Ansigtet i Pudsen og holdt sig for Ørene.

„Nej, nej! Gaa med ham! Gaa straks! Jeg kan ikke udholde det mere! Begynd ikke at plage mig igen!“

Og hun strakte Hænderne afværgende ud, men da hun mærkede, at Konen kom hen til hende med Barnet, for der en Gysen gennem hendes Legeme. Hun rejste sig op i Sengen og kyssede halvt mekanisk det lille Hoved. Hendes graadtunge Øjne så kun som gennem en Taage det lille Væsen, der skrigende og sprællende kastedes ud i Verden.

„Aa — aa! Vil I da tage Livet af mig! Gaa, gaa! Tag ham bort og lad mig have Fred!“

Nede i Vognen tav Barnet straks stille, enten det nu var, fordi det rystedes af Droskens Bevægelser, eller fordi Hjulenes Rumlen forskrækkede det. Madam Couteau, der holdt Barnet paa sit Skød, sagde i Begyndelsen ingen Ting, men lod til at være optagen af det, der foregik paa Gaden, hvor Solen skinnede muntert, medens Mathæus, mod hvis Knæ det lille Væsens Fødder støttede sig, faldt hen i sørgmodige Drømmerier. Med ét gav Konen sig til at tale; hun fortsatte sine Betragtninger med følgende Ord:

„Den lille Dame skulde saamænd meget hellere have ladet mig faa ham med paa Landet; jeg havde et udmærket Sted til ham, hvor han rigtig vilde kunne trives. Men bare fordi man skal have det Par Skilling, tror de straks, at man kun tænker paa at flaa dem. Jeg spørger Herren, om hun ikke magelig kunde have givet mig et Femfranksstykke for min Ulejlighed og saa betalt min Rejse til Rougemont? Det var hun saavist ikke døet af.

Saadan en kon Pige behøver vel ikke at være i Forlegenhed for Penge. Jeg nægter ikke, at jeg kender Folk, der ikke er ganske ærlige, og som baade snyder Mødrene og Ammerne. Det er stor evig Skam at behandle saadanne smaa Skabninger som Handelsvarer og tjene Penge paa dem som paa Fjerkræ eller Grøntsager. Saadan en Trafik gør Mennesker hjerteløse og haarde mod de Smaa, der gaar fra Haand til Haand som Skidentøjspakker, men Herren maa ikke tro, jeg er af den Slags. Jeg har Bemyndigelse fra Sognefogden og Attest for sædelig Vandel, som jeg kan vise, hvem der vil se den. Og kommer De nogensinde til vor Egn, kan De jo forhøre Dem, dér vil De snart faa at vide, at Sophie Couteau er en stræbsom Kone, der ikke skylder nogen Hvid eller Skillings.

Mathæus maatte uvilkaarlig betragte hende, mens hun sad dér og røste sig selv saa frækt. Denne Forsvarstale lød underligt efter alt det, Victoria havde fortalt, det saá næsten ud, som om Konen gættede de Beskyldninger, man havde rejst imod hende. Da hun mødte Mathæus's gennemtrængende Blik, blev hun sagtens lidt uhyggelig til Mode, thi hun talte ikke mere om sin egen Fortræffelighed, men vedblev kun i en lidt nedstemt Tone at rose „Børnenes Paradis“, som hun kaldte Rougemont, hvor de kære smaa Skabninger blev forkælede og passede som Prinser og Prinsesser. Saa tav hun igen, thi hendes Led-sager mælede ikke et Ord, ham fik hun dog ikke besnakket, det mærkede hun nok.

Vognen rullede videre gennem støjende Gader. Nu kørte den over Seinen og forbi Luxembourghaven. Her tog Sophie Couteau atter Ordet:

„Den lille Dame maa for mig gerne tro, at hun gør bedst i at sætte Barnet paa Hittebørnshospitalet. Gud bevares, Herren forstaar vel nok, at jeg ikke har i Sinde at oplukke min Mund mod Bestyrelsen, men der kunde saamænd nok siges et og andet. Vi har i Rougemont ogsaa Plejebørn derfra, og de lever og dør akkurat som vore egne, det kan jeg forsikre Dem. Enhver maa jo gøre, som det passer ham, men jeg vilde ønske, De var lige saa vel underrettet angaaende Hittebørnshospitalet som jeg.“

Nu holdt Drosken i Denfert-Rochereaugade, lidt fra den ydre Boulevard, foran en lang, graa Mur, en kold, forretningsmæssig Façade, og her gik Madam Couteau

med Barnet ind ad en lille Dør, der saá overmaade fredssommelig og borgerlig ud. Mathæus gik med, men standsede dog, inden de kom til det uhyggelige Kontor, hvor en Dame tog imod de Smaa. Han var altfor bevæget, vilde helst undgaa alle mulige Spørgsmaal, følte sig som Medskyldig i en Forbrydelse. Det nyttede ikke, at Sophie Couteau forsikrede ham, at ingen nogensinde blev frittet ud, og hele denne Sag vilde blive en dyb Hemmelighed, han foretrak alligevel at vente i et Forværelse, og han saá Konen forsvinde bag en Dør, der førte ind til et af de smaa Rum, hvor de Personer, der vilde aflevere Børn, ventede paa at blive ekspederede, hver for sig.

Skønt det Hele kun varede et godt Kvarter, faldt Tiden dog Mathæus forfærdelig lang. I det rummelige Forværelse herskede en sørgmodig Stilhed, det Hele havde et strengt, hospitalsagtigt Præg. Han hørte kun nu og da et nyfødt Barns Skrig, afbrudt af en kvalt Hulken, det var sagtens en ulykkelig Moder, der sad i en af de smaa Ventestuer. Hans Tanker vandrede tilbage til Fortiden, til den runde Kasse i Muren udenfor Hittebornshospitalet, hvor man lagde Barnet ned, ringede paa en Klokke og gik sin Vej. Han selv var for ung til at kunne huske denne Indretning, havde kun set den i en Folkekomedie paa Porte-St.-Martin-Teatret; men hvor mange sørgelige Tanker vakte den ikke i hans Sjæl. Alting syntes jo forandret, nu skulde man indføre Barnets Navn i Protokollen, medens Bestyrelsen forpligtede sig til Hemmeligholdelse af det, der vedrørte de Børn, den tog sig af.

Han vidste saa godt, at man paastod, at Barnemord og Fosterfordrivelse tiltog siden den gamle Fremgangsmaade med Drejeskiven var afskaffet, og dog stod det ham klart, at man ikke kunde hjælpe paa dette Samfundsonde ved at skjule det som en Skam. Det eneste Middel til Frelse var jo at støtte Mødrene, hjælpe dem, sætte dem i Stand til at opfylde deres Pligter mod Børnene. Men i denne Time kunde han ikke tænke klart, hans Hjerte snøredes sammen af den inderligste Medlidenhed, og han blev stedse mere bedrøvet ved Tanken om al den Skam og Sorg, dette Sted havde rummet, alle de Taarer, der her var udgydt! Han tænkte paa alle de Skriftemaal, hun havde maattet høre, den Dame, der sad i sit hemmelighedsfulde, lille Kontor, tænkte paa alle de Historier om

Lidelse og Skændsel og Elendighed, hun havde lyttet til! En Stormvind blæste jo herhen alle Gadens Vrag, al den skjulte Vederstyggelighed, alle ukendte Pinsler! Dette var som de Skibbrudnes Havn; det sorte Hul, hvori man kaster ulykkelige Kvinders Livsfrugt!

Og medens han sad dér og ventede, saå han tre Kvinder komme ind: den første maatte sikkert være en fattig Syjomfru, smuk og fin at se til, men saa bleg, saa udtæret, med et saa forvildet Blik i de forgrædte Øjne, at han uvilkaarlig kom til at tænke paa en Historie, han for at Par Dage siden havde læst i et Blad om en ung Moder, der havde druknet sig i Seinen, efterat have afleveret sit Barn paa Hittebornshospitalet. Den anden saå ud til at være gift, en Haandværkers Hustru: maaske var der allerede saa mange Munde at føde i Huset, at én til vilde være den rene Elendighed. Den tredje var derimod sikkert en falden Kvinde, høj, kraftig, fræk i Mine og Holdning, en af dem, der uden Samvittighedsnag Gang paa Gang kaster sit Barn fra sig, som man om Morgenens vælter Skarnfjerdings i Skraldevognen. Og de gik alle tre hver ind i sit Rum, medens han med sorgbetyngt Hjerte følte sig næsten knust under den Skæbnes Haardhed, der hvilede paa Menneskeheden.

Omsider kom Madam Couteau tomhændet ud fra Kontoret: hun sagde ikke et Ord, og Mathæus kunde ikke overtale sig til at udspørge hende, han var for bedrøvet og nedtrykt. I Tavshed kørte de videre, først en halv Snes Minuter efter gav Sophie Couteau sig til at le. Og da hendes Ledsager stedse sad stille og tavs overfor hende uden at spørge hende om Grunden til denne Munterhed, sagde hun højt:

„De véd ikke, hvorfor jeg maa le? ... Jeg lod Dem vente lidt, fordi jeg i Kontordøren mødte en af mine Bekendte, der er ansat som Sygeplejerske paa Hospitalet ... for jeg skal sige Dem, at det er Sygeplejerskerne, som bringer Børnene ud paa Landet til os, og denne her fortalte mig, at hun netop imorgen skulde afsted med en Ladning til Rougemont, og nu er jeg vis paa, at den lille Alexander kommer med! Ja, saadan gaar det! Moderen var saa bange for at sende den Lille ud til os og saa vil Skæbnen, at han netop skal havne i Rougemont alligevel!“

Mathæus svarede ikke, men hans Hjerte gennemisnedes. Ja, det var sandt! Skæbnen var ubønhørlig. Hvad mon der blev af det stakkels lille Væsen? Skulde han faa en hurtig Død, skulde han lide og pines, skulde han kastes ud i Elendighed og Forbrydelse? Mathæus syntes, han var som en lille Hvalp, der hjælpeløs og spæd sættes ud ved en Afvisersten paa Alfarvej.

Og Vognen rullede videre, man hørte kun Hjulenes Knirken. Først i Miromesnilsgade, hvor den standsede foran Fru Bourdieus Dør, begyndte Madam Couteau paany at beklage sig, da hun opdagede, at Klokken allerede var halvseks, nu var det hende da plad umuligt at komme med Toget, saa meget mere som hun endnu havde Forretninger med Fruen og skulde have et Barn med sig hjem derfra Huset. Mathæus, hvis Hensigt det var at beholde Vognen og lade sig køre til Nordbanegaarden, fik pludselig det Indfald at se hendes Bortrejse. Han beroligede hende derfor, sagde, at han skulde vente paa hende, og gik derpaa selv op for at se til Norine, mens Madaammen afgjorde sine Forretninger med Jordemoderen.

Norine var alene, hun sad paa Sengen, i Færd med at spise en af de Appelsiner, som de smaa Sostre havde bragt hende. Hun lod til at være ganske fornojet, puttede det ene Stykke Appelsin i Munden efter det andet med halvt tillukkede Øjne, som en Kat, der velbehageligt lækker Mælk. Da Døren gik op, fo'r hun sammen og Synet af Mathæus gav hendes smukke, friske Ansigt et forlegent Udtryk.

„Nu er det gjort,“ sagde Mathæus stille.

Hun svarede ikke straks, torrede Fingrene af i sit Lømmetørklæde, og sagde efter nogen Tøven:

„De sagde ikke, at De kom tilbage, saa jeg ventede Dem ikke ... Men det var bedst, han kom bort! Jeg forsikrer Dem, det var mig umuligt at handle anderledes!“

Saa gav hun sig til at tale om, at hun nu maatte tænke paa sig selv, spurgte ham, om han troede, hun kunde faa Arbejde paa Fabriken, og erklærede, at hun i hvert Fald vilde henvende sig til Direktøren for at se, om han virkelig turde kaste hende paa Gaden.

„Ikke fordi jeg paa nogen Maade er forlegen efter at komme tilbage til det Slid og Slæb, eller fordi jeg længes

efter ham, for jeg er da vis paa, at en sjoflere Person kan jeg aldrig komme i Kast med.“

Saa tav hun; Mathæus vidste ikke, hvad han skulde svare hende, og Minuterne slæbte sig langsomt hen, til Sophie Couteau kom farende ind med et nyt Barn i Armen.

„Naa, lad os nu bare skynde os! Vi har ikke et Minut at spille. De var saa nøjeregnende, at jeg troede, det aldrig skulde faa Ende, saa dødsens angst var de for, at en anden En skulde faa to Skilling for meget!“

Men Norine holdt hende tilbage.

„Aa, lad mig se den Lille, aa, hvad?“

Hun drog Barnet hen til sig udbrød:

„Hvor den er sød, og hvor rask den ser ud! Den har saamænd Lyst til at leve, det lille Skind!“

„Aa ja, ja vist saa!“ bemærkede Konen filosofisk. „Saadan er det altid. De Børn, der kommer paa tværs, de skal min Tro nok sørge for at trives bedre end andre.“

Norine smilede, betragtede Barnet med den ømmeste Mine, og saa slap det ud af Munden paa hende:

„Det er dog en stor Synd mod det yndige Barn; hvor kan man dog være saa haard ...“

Her standsede hun pludselig, tog sig i det og sagde:

„Hvor det dog maa være haardt at skulle skille sig af med saadan en lille Engel!“

„Farvel, og god Bedring!“ raabte Madam Couteau.

„De sinker mig, saa at jeg ikke kommer med mit Tog ... og det er oven i Købet mig, der har alle Returbilletterne, vi er fem, der skal tilbage til Rougemont; de andre sidder og venter paa Banegaarden, og de vil gøre et ordentlig Postyr, dersom jeg bliver borte!“

Mathæus skyndte sig efter hende; hun løb saa hastigt ned ad Trappen, at hun snublede og nær var faldet med sin lette Byrde. Saa sprang hun ind i Vognen og drog et lettet Suk:

„Uf, det var da godt, det fik en Ende! Hvad synes Herren om saadan En! Hun kunde ikke afse femten Franks om Maaneden til sit eget Barn og saa har hun ondt af den anden lille Dames, som betaler mig fire hundrede Franks kontant for at jeg skal se efter hendes Barn til Konfirmationen! ... Han er nu virkelig sød, det Puds! Se bare paa ham! ... Men det er underligt, for det er ofte

de allersmukkeste, der gaar bort, ak ja, saamænd er det saa !“

Mathæus gøs, medens han lyttede til disse Ord, der udtaltes med sledsk Betoning. Imidlertid var Vognen naaet til Saint-Lazarus-Banegaarden. Madam Couteau sprang ud :

„Nu skal Herren have saa mange Tak for Deres Venlighed ... og saa haaber jeg, Herren vil huske paa mig, dersom nogen af deres Damebekendte skulde faa Brug for mig !“

Ved Udstigningen fængsledes Mathæus's Opmærksomhed af et Skuespil, der bragte ham til endnu en Gang at staa stille. Fem Bønderkoner, hver med sit Barn paa Armen, stod midt i Vrmlen af de Rejsende, forfjamskede og spejdende som en Flok forvildede Krager: de løftede deres store, krogede Næb og haskede i Engstelse med deres brede, sorte Vinger. Da de endelig fik Oje paa Madam Couteau, blev der en Skrigen og en Stimen, alle fem slog ned paa hende, rasende og graadige. Efter en Udveksling af vrede Ord og Forklaringer med skingrende Stemmer, styrtede de alle med Plejebørnene i Armen afsted til Toget med flagrende Kappebaand og svingende Skørter. Akkurat som en Flok Rovfugle, der letter og flyver hjem fra Aandselgraven med Bytte, saå Mathæus dem forsvinde i Røg og Damp under Lokomotivets ore-døvende Signalføjten.

Han stod alene midt i Støj og Vrimmel, tænkte med Skræk og Rædsel paa, at disse ildevarslende Krager saaledes hvert Aar fra Paris bortførte 20.000 Smaabørn, som man aldrig mere hverken saå eller hørte. Tyvekvinder, Barnemordersker stod paa Lur, de lugtede Menneskekød, kom flyvende fra alle fire Verdenshjørner, slog ned og rev med sig Alt, hvad de kunde slæbe af stammende, fremspirende Liv. Og den dræbende Stormflod rullede mod Banegaarden, den tomte Vugger, Opfostringshuse, Fødehjem, Filialer af berygtede Jordemodres Anstalter og usle Kamre, hvor fattige Barselkvinder laa hen uden Brød og Brændsel ... alle Pakkerne lagdes i Bunke, kastedes bulter til bulter, afleveredes derude paa Landet og ekspederedes ud af Verden med Overlæg eller af Vanvare ! Hele Aaret igennem, Vaar og Høst, Vinter og Sommer, mejede Dødens Le de fulde Aks for Føde. Daarlig Udsæd,

ussel Vækst, spæde, vanrogtede Spirer! Tusinder af levedygtige Børn dræbtes, fordi forbryderske Hænder rev dem fra Moderbarmen, Livets eneste Kilde!

Og pludselig blev Mathæus varm om Hjertet. Han tænkte paa sin Hustru, paa sin sunde og tapre Mariane, der nu stod og ventede ham paa den lille Bro over Yeusen, midt i det frødige Landskab, med deres lille Gervasius i sine Arme, ved sit Bryst. Han mindedes Talstørrelser: i nogle Sogne, der gav sig af med Børnepleje, steg Dødeligheden blandt de Smaa til 50 Procent; de bedste viste 40, de værste 70. I et Aarhundrede havde man udregnet, at der var død 17 Millioner Børn. I lange Tider havde Middeltallet naaet 160,000 til 120,000 om Aaret. De frygteligste Erobringskrige kunde ikke opvise Mage til saadant Mandefald. Frankrig tabte hvert Aar et Kæmpeslag, dets Kraft, dets Haab opslugtes i dette forfærdelige Svælg, i denne rædsomme Aadselgrav.

Enden paa denne Odelæggelsens Vederstyggelighed maatte ufejlbarlig blive et knusende Nederlag, en Nations idiotiske Selvmord. Og greben af Forfærdelse flygtede Mathæus bort, ilede paa Længslens Vinger hjemad for at søge Trøst i Marianes Favns; dér alene var Fred og Visdom og Sundhed at finde!

XIII.

En Torsdag Fornmiddag sad Mathæus og spiste Frokost hos Doktor Boutan i den lille Mezzanin, Lægen allerede i ti Aar havde beboet, bagved Bourbonpalæet i Universitetsgade. Denne Frugtbarhedens Apostel var mærkeligt nok selv Ungkarl, og han forklarede denne Modsigelse ved med sit godmodige Smil at paastaa, han meget bedre kunde ofre sig for andres Koner, naar han selv var fri. Paa Grund af hans mange Patienter gik hele hans Dag hen i stor Travlhed, og kun ved Frokosttid havde han en Smule Ro, saa at han, naar en af hans Venner ønskede at tale med ham, plejede at indbyde Vedkommende til at dele et beskedent Maaltid, bestaaende af et Æg, en Kotelet og en Kop Kaffe, som han slugte i Huj og Hast.

Mathæus ønskede at høre Doktorens Mening om en meget alvorlig Sag. I de sidste fjorten Dage havde han gaaet og tænkt over sin Plan med Hensyn til Opdyrknin-gen af Chantebled, hvis skjulte Rigdomme han drømte om at drage frem af det Kaos, der dækkede dem, og denne Tanke blev efterhaanden saa altherskende, at han pin-tes ved ikke straks at kunne tage fat paa sit Foretagende, ved ikke at omtale sine Planer til nogen. Med hver Dag, der gik, voksede hans Virketrang, han grebes af en ubændig Længsel efter at skabe Liv, han folte, at han havde fundet et Kald, et Maal, der passede til hans Evner, og hans Iver efter at begynde paa det store Værk jog Sov-nen fra hans Øjne. Hvilket smilende Haab maatte han ikke eje for at vove sig ud i et Foretagende, der tilsyne-ladende var Vanvid, og hvis Storhed og Dybde han alene havde maalt. Med hvem skulde han tale om det frit og aabent, til hvem skulde han betro den Tvivlraadighed, der endnu var tilbage i hans Sjæl? Da han kom til at huske paa Doktor Boutan, besluttede han straks at bede denne om en Samtale. Det var netop den Raadgiver, han trængte til; han kendte Boutans store Begavelse, hans vide, lyse Syn paa Livet, vidste, at Lægen var højt hævet over al mulig Smaalighed, og at han sikkert vilde kunne se ud over de første Vanskeligheder ved Planens Iværk-sættelse.

Saa saare de var komne til Sæde ved Frokosten, aab-nede Mathæus sit Hjerte, meddelte Lægen sine Fremtids-drømme, sit Digt, som han med et forhaabningsfuldt Smil kaldte det. Uden at afbryde ham, lyttede den anden til hans varme Fremstilling; det var øjensynligt, at Ma-thæus's Begejstring her faldt i god Jord. Omsider sagde han :

„Bedste Ven, men med Hensyn til Sagens praktiske Side taler jeg som den Blinde om Farverne, da jeg aldrig har plantet saa meget som en Kaalstok. Jeg vil endogsaa tilføje, at Deres Plan forekommer mig saa dristig, at en-hver Fagmand, som De maatte raadspørge, sikkert med uomstødelige Grunde vil bevise Dem, hvor udførlig den er. Men — De taler om dette Værk med en saa vidunder-lig Overbevisningens Kraft, med en saa uimodstaaelig Lidenskab, at De indgiver mig, Lægmand, en usvigelig Vished om, at Planen vil lykkes. Desuden kæler De for

mine egne Idéer : nu har jeg jo i ti Aar præket i Orkenen, gentaget til hvem, der gad høre paa mig, at Frankrig, dersom man atter skal se de talrige Familier blomstre frem, maa og skal vende tilbage til Jordens Dyrkning, fly fra Byerne ud til et sundt, styrkende Friluftsliv. Og jeg skulde ikke give Dem mit udelte Bifald? Jeg kunde endogsaa mistænke Dem for at komme til mig om Raad, netop fordi De venter i mig at finde en Forbunds-fælle, en, der vil yde Dem Hjælp og Støtte i Kampen."

De lo begge to. Derefter spurgte Boutan, med hvilke Kapitaler Mathæus mente at sætte sit Foretagende i Gang : og den Anden forklarede ham da nok saa sindigt, at han ikke vilde sætte sig i stor Gæld, men begynde ganske smaat med nogle faa Tønder Land ; han havde en usvigelig Tro til Arbejdets erobrende Magt. Han skulde selv være Hovedet, de nødvendige Arme fandt man nok. Han ængstedes kun ved de Vanskeligheder, Séguin muligvis kunde gøre, naar han blev anmodet om at afstaa den gamle Jagtpavillon med samt den omliggende Jord, mod en vis aarlig Afbetaling. Men da Mathæus spurgte Lægen om hans Mening herom, fik han følgende opmuntrende Svar :

„Aa, jeg tror ikke, De behøver at nære Bekymring i den Anledning, thi jeg véd, at Séguin med Glæde vil sælge ; han ønsker kun at blive den store Ejendom kvit, og han trænger stadig til Penge. De véd sagtens, at hans Sager ikke staar videre godt ...“

Men her brød han af og forandrede Samtaleemnet :

„Og vor Ven Beauchêne ? Véd han, at De tænker paa at forlade Fabriken ?“

„Nej, endnu ikke, og jeg beder Dem foreløbig bevare min Meddelelse som en Hemmelighed, thi jeg vil have Sagen med Séguin afgjort, inden jeg taler med Beauchêne.“

De var nu færdige med Frokosten. Kaffen blev bragt ind, og Doktoren tilbød Mathæus en Plads i sin Vogn, da han netop skulde hen til Fru Beauchêne, som havde anmodet ham om en Gang hver Ugedag at se til Morits. Drengen klagede ofte over Smerter i Benene og havde desuden saa daarlig en Mave, at han altid maatte holde Diæt.

„Han har netop den Mave, man finder hos Børn, som Modrene ikke har annet. Deres flinke Hustru kender ikke

den Slags Vanskeligheder, hendes Børn kan spise, hvad de har Lyst til, men naar stakkels Morits faar fire Kirsebær i Stedet for tre, har han straks Fordøjelsesbesværligheder ... Altsaa kører jeg Dem til Kontoret, dog jeg skal hen i Roquépinegade for at se paa en Amne, jeg haaber, den Sag kan afgøres i en Fart, lad os nu komme af Sted.“

I Vognen fortalte han, at den omtalte Amne var til Séguins, hvor der havde været stort Spektakel, da Séguin efter sin Kones Nedkomst pludselig havde faaet et Anfald af Ømhed for hende og selv havde valgt en Amne til den sidstfødte Datter, den lille Andrea. Han paastod, at han kendte Sligt bedre end de Andre, og fik fat i et stort, fedt Bondefruentimmer, der var høj og bred som et Taarn. Men i de to Maaneder, hun havde været der, trivedes Barnet slet ikke, og Doktoren, som blev tilkaldt, havde konstateret, at den Lille simpelthen var ved at sulte ihjel. Den pragtfulde Amne havde ikke Mælk, eller rettere sagt, hendes Mælk viste sig ved Undersøgelsen at være altfor tynd og ganske utilstrækkelig til Barnets Ernæring. Som bekendt er det en kedelig Historie at skifte Amne. Séguin var rasende, smeldede med Dorene og erklærede, at han ikke mere vilde blande sig i alt dette Fruentimmervrøvl.

„Altsaa har jeg maattet tage mig af Sagen, og det haster, thi jeg er meget angstelig for den stakkels lille Pige. Det er en Jammer og Ynk at se paa slige Børn.“

„Jamen, hvorfor ammer Moderen ikke selv?“ spurgte Mathæus.

Doktoren slog ud med Haanden.

„Aa, kære Ven, derom kan der ikke være Tale. Hvor dan kan en Pariserinde i Fru Séguins Stilling, med det Liv, hun fører, med Fem-Te'er, Middagsselskaber, Aftenselskaber og evindeligt Byrend, Visiter og Sligt, paatage sig et saa langvarigt og ansvarsfuldt Hverv? Hun maatte i fem Ejerdingaar opgive al Selskabelighed, ofre sig helt for Barnet. Og her taler jeg ikke om forelskede og skinsyge Illustruer, der mellem Barn og Mand vælger den sidste af Skræk for, at han skal være dem utro ... Lille Fru Séguin mener ikke et Ord af, hvad hun siger, naar hun patetisk erklærer, at hun „heller end gerne vilde amne, men at hun ikke ejer en Draabe Mælk“. Sand-

heden er, at hun aldrig har forsøgt det, og at hun sandsynligvis, dersom hun havde villet det alvorligt, kunde have ammet sit første Born saa godt som Nogen. Nu hænger hun ganske vist ikke mere ved Manden, desværre, men hendes idiotiske, forstyrrede Tilværelse har gjort hende aldeles udygtig til at gøre sin Pligt som Moder. Det sorgeligste ved denne Sag er jo, at naar Kvinderne gennem tre, fire Slægtled ikke giver Bryst, bliver det Sandhed, at de ikke mere kan. Vore Kvinder vil tilsidst blive nogle elendige, forstyrrede Skabninger, der maaske nu og da sætter Børn i Verden, men ikke er i Stand til at amme dem.“

Mathæus mindedes, hvad han havde set hos Fru Bourdieu og paa Hittebørnshospitalet. Han talte derom til Lægen, der paany slog ud med Haanden. Han mente, at her udkrævedes et stort Arbejde, som maatte udføres af Samfundet selv til dets Frelse. Ganske vist sporedes allerede en filantropisk Bevægelse i den Retning: flere vel-dædige Anstalter var allerede stiftede af Privatmænd, men overfor det store Onde, der true Menneskeheden, var de utilstrækkelige og anviste kun den Vej, paa hvilken man burde slaa ind. Her maatte tages omfattende Forholdsregler, gives Love, som kunde redde Nationen. Kvinden skulde støttes og beskyttes fra den første Dag, hun blev frugtsommelig, skaanes for haardt Arbejde og Overanstrengelse, betragtes som hellig; hun skulde have Lov til i Fred og Ro at føde sit Barn, uden at man stillede andre Fordringer til hende end Opfyldelsen af hendes Moderpligt; Barn og Moder skulde endvidere hjælpes under Rekonvalescensen, og under Diegivningen indtil den Tid, da Moderen paany kunde vise sig som en sund og kraftig Hustru. Her var noget at gøre for at naa dette Maal: Føde- og Rekonvalescenthjem maatte oprettes, for ikke at tale om Love, der beskyttede og støttede de diegivende Mødre. For at bekæmpe det forfærdelige Samfundsonde, redde de spæde Børn fra den Død, der som en Stormvind fejede dem bort fra Jorden, gaves kun et virksomt Middel. Forebyggende Foranstaltninger kunde alene helbrede det rædsomme Saar, af hvilket Nationens Hjerteblod bestandig sivede ud, og som med hver Dag bragte det sin Undergang nærmere.

„Alt, hvad jeg her siger, kan sammenfattes i en eneste

stor Sandhed: Moderen skal amme sit Barn! ... I vort demokratiske Samfund bør Kvinden, naar hun er i vel-signede Omstændigheder, være et ophøjet Væsen. Hun bør beskyttes som Sindbilledet paa alt, hvad der er stort og sundt og kønt. Jomfruen er intet, Moderen Livets Evighed. Hun skal dyrkes af Samfundet, blive vor Religion. Naar vi kun forstaar ret at tilbede Moderen, vil Fædrelandet og siden Menneskeheden blive frelst. Og derfor ønskede jeg, kære Ven, at Billedet af den diæglivende Moder skulde være det højeste Udtryk for menneskelig Skønhed. Ak, hvordan skal man dog bære sig ad, hvad kan der gøres for at bringe vore Pariserinder, alle franske Kvinder til Forstaaelse af, at Kvindens Skønhed naar Højdepunktet i Moderen med Barnet paa sit Skød? Den Dag Sligt blev Mode, som det nu er Mode at rede sit Haar ned over Ørene og gaa med snevre Kjolenederdele, den Dag vilde vor Nation blive Verdens Beherskerinde."

Han smilede bedrøvet i sin Fortvivlelse over Vanskeligheden ved at forvandle Skik og Sæder, ved at skabe Velvilje for de talrige Born, han vidste altfor vel, at man kun iværksætter den Slags Omvæltninger ved at forandre et helt Folks Skønhedsideal. Og han vedblev:

„Min Mening er, at det allervigtigste Skridt mod en ny og bedre Sagernes Stilling er at faa Modrene til selv at amme deres Born. Enhver Kvinde, der *kan* give Die og ikke gør det, begaar i mine Øjne en Forbrydelse. Ganske vist gives der jo Tilfælde, hvor Moderen ikke kan opfylde denne Pligt, men saa har vi Patteflaskerne, der med omhyggelig Pasning og steriliseret Mælk giver meget ordentlige Resultater. At sætte Born i Pleje paa Landet, det er næsten altid den sikre Dod for de Smaa; hvad Ammen i Hjemmet angaar, da betragter jeg det som en aldeles forkastelig Metode, en Kilde til uberegnelige On-der, ja ofte til en dobbelt Forbrydelse, thi baade Moderens og Ammens Barn gaar i mange Tilfælde til Grunde."

Vognen holdt nu i Roquépinegaden foran Fæstekon-toret.

„Jeg tør vædde paa," sagde Boutan leende, „at De aldrig har været paa Ammejagt, skønt De har fem Børn?"

„Deri har De saamænd Ret!" svarede Mathæus.

„Saa gaa med mig herind; man skal jo helst kende Alting."

Kontoret var det største og mest ansete i Kvarteret. Det bestyredes af Fru Broquette, en lyshaaret Dame omkring de Fyrre, med et værdigt, lidt rødblisset Ansigt, en stramt snoret Figur, altid iført en temmelig afjasket olivenfarvet Silkekjole. Fruen repræsenterede Værdigheden og Soliditeten i Huset, hun afgjorde Forretningerne med Kunderne, men Sjælen i Etablissementet var den allestedsnærværende Hr. Broquette, en lille vims Mand paa halvt hundrede Aar, hvis spidse Næse og livlige smaa Øjne var paa Færde fra Kælder til Loft, saa lang som Dagen var. Han var Kontorets Politi, han dreserede Ammerne, modtog dem ved Ankomsten, rensede og pudsede dem, lærte dem at sætte venlige Miner op, passede paa, at de blev paa det til dem bestemte Værelse, vogtede over, at de ikke spiste eller drak for meget. Fra tidlig Morgen til silde Aften listede han rundt og faldt som et Tordenvejr over denne Flok græsselige Fruentimmer, hvoraf Størsteparten var baade skidenfærdige, løgnagtige og tyvagtige.

Huset bestod af en fugtig Stueetage, hvor Kunderne indlodes, og to Stokværk, hver med seks Værelser, møblerede som i et tarveligt Hotel-garni. Her boede Ammerne med deres Børn og betalte i Dagevis. Hele Aaret igennem kom de dragende fra Banegaarden for snart igen at forlade Huset, en uafsladelig Galopade af Bondefruentimmer, der trak afsted med Kufferter og Kister, slæbte paa Børn i Svøb, fyldte Stuer og Gange med skingrende Skraal og ilde Lugt, pakkede ud og pakkede ind midt i den ubeskriveligste Uorden. Desuden var der Husets Datter, den unge Frøken Hermine, et blegsottigt, opløbent Pigebarn paa femten Aar, der gik omkring med sine lade Bevægelser og sin intetsigende Jomfruelighed midt i denne Vrimmel af Ammer, der ikke lagde Skjul paa noget.

Boutan, der godt kendte Huset, gik, fulgt af Mathæus, ind ad en temmelig bred Gang, der endte ved en Glasdør, gennem hvilken man kom ud i en Slags Gaard med et forpjusket Træ midt i en sur Græsplæne.

Til Højre i Gangen var Fruens Modtagelsesværelse, hvor Ammerne vistes frem paa Kundernes Forlangende, ellers sad de i et tilstødende Rum, hvis yderst tarvelige Møblement bestod af et unalet, fedtet Fyrretræsbord i Midten af Stuen og Bænke langs Væggene. Fruens Kon-

tor var i Empirestil med rødt Fløj, overmaade slidt og gammelt, et Mahogni-Divanbord, et forgyldt Taffelur og hækede Stykker over Stoleryggene.

Til Venstre, nær ved Køkkenet, laa Spisesalen med to lange voksdugsbetrukne Borde og et Utal af Stole med forrevne Straasæder. Rengøringen i alle Stuer var meget mangelfuld, og i de mørke Kroge laa Bunker af gammelt Støv og Smuds, en harsk Lugt slog den Indtrædende i Møde, en afskyelig Blanding af Køkkendunst, sur Mælk, daarligt vaskede Svøb og smudsig Bondelinned.

Da Boutan aabnede Døren til Kontoret, fandt han Fru Broquette i Færd med at forevise en hel Ladning Ammer for en gammel Herre. Hun genkendte straks Doktoren og modtog ham med en undskyldende Haandbevægelse.

„Nej, nej! Bryd Dem ikke om mig,“ sagde han i sin godmodige Tone. „Bliv bare færdig, jeg kan godt vente lidt.“

Gennem den halvaabne Dør skimtede Mathæus Hermine i en af de røde Fløjlsænestole henne ved Viinduet, hvor Husets Datter krøb sammen med en Roman i Haanden, medens Moderen, staaende midt i Stuen, med værdig Mine roste sine Varer og lod sine Ammer drage forbi den gamle Herre, der sad ganske stille og lod til at have ondt ved at bestemme sig.

„Lad os gaa ud og bese Haven,“ foreslog Boutan med et Smil.

I Anstaltens trykte Plan omtaltes denne „Have“, dens friske Luft og dens Træer med pompose Ord. De gik gennem Glasdøren og fandt paa en Bænk under Træet en svær Bondepige, der sagtens lige var ankommen, thi hun saå ud, som om hun trængte svært til at vaskes. I en Krog henne ved Køkkendøren laa en Bunke sprukne Lerkar og rustent Bliktoj. Ligeoverfor var en Dor, som forte ind til Ammernes Ventestue, og derfra væltede ogsaa en Kloak sit Indhold ud over „Haven“. Paa Snore tørredes uhyggelige Laser og gulnede Bleer. Det var de eneste Blomster, der fandtes i dette Stykke „fri Natur“, som Prospektet saa storslaaet benævnedes Haven.

Pludselig kom Husets Herre farende, uvist hvorfra. Han havde faaet Oje paa Doktor Boutan, en Kunde, Etablissementet satte stor Pris paa.

„Er min Kone optaget? ... Bedste Hr. Doktor — jeg tillader paa ingen Maade, at De bliver hernede!“ raabte han og vimsede henimod de to Herrer, mens hans smaa, arrige Øjne fo'r henover Bænken med den snavsede Bondepige, der sandsynligvis forekom ham højst upræs-sentabel.

Doktoren var imidlertid med sin Ledsager gaaet hen til Ventestuens Dor, hvor man havde et Indblik over Ammerne, som var alt andet end tiltalende. De sad dér med opknappede Kjoleliv, gabede og strakte sig i de lange Ventetimer, hensunkne i Dovenskab og døsigt Lethed. Mange af Bornene laa paa Bordet mellem Skrammel og Kaffekopper; paa Gulvet flød Smørrebrødspapir, Brødskorper, fæle, smudsige Pjalter. Og de to Mænd vendte sig bort, de var ved at faa Kvalme ved Synet af denne daarligt holdte Kostald.

„Bedste Hr. Doktor,“ bad Hr. Broquette, „vær saa elskværdig at følge med mig.“

Og pludselig mente han at burde statuere et Eksempel, redde Husets gode Navn for Renlighed, thi han fo'r løs paa den svære Bondepige under Træet:

„Hvad er dog dette for noget Griseri! Kan De ikke tage lidt varmt Vand til at vaske Barnet i Stedet for at tørre det af med et Stykke Avispapir; og hvad bestiller De for Resten her ude i Haven? Hvorfor er De ikke straks gaaet op paa Deres Værelse for at gøre Dem i Stand? Skal jeg maaske selv være nødt til at kaste Dem en Spand Vand over Hovedet?“

Han jog hende op fra Bænken ind i Huset, og hun løb foran ham aldeles forfjamsket. Da hun var ude af Syne, vendte han sig om mod de to Herrer, og mens han ledsagede dem til Kontoret, jamrede han ynkeligt:

„Ak, Doktor, De gør Dem ingen Forestilling om det Mas, jeg har blot med at faa disse Fruentimmer til at vaske sig nogenlunde rene paa Hænderne! Vi, der er saa pilne, der sætter en Ære i at have en i alle Maader proper Forretning! Jeg forsikrer Dem, at dersom man finder et Støvgran her i Huset, er det sandelig ikke min Skyld!“

Pludselig lød et frygteligt Spektakel oppe fra første Sal, dér hvor den smudsige Bondepige lige var jaget op. De skændtes deroppe, saa det kunde forslaa, ja, der hør-

tes endogsaa Skrig og Skraal, som om Damerne var i Haandgemæng. Fra denne Trappegang, hvor Kunderne aldrig indlodes, væltede en smudsig Bølge af gemene Skældsord og ilde Lugt. Larmen blev snart saa øredøvende, at Husets Herre med et fortvivlet Blik til Lægen undskyldte sig og styrtede ind i Kloaken, idet han erklærede, at Fruen om et Øjeblik skulde modtage de to Herrer. Som en Kat forsvandt Hr. Broquette, hvis rasende Stemme frembragte en storartet Virkning, thi hele Huset hensank som ved et Trylleslag i en værdig Tavshed, kun fra Kontoret lød Fruens Stenme, stadigt rosende Varerne.

„Ja, kære Ven,“ erklærede Boutan, mens han og Mathæus spaserede frem og tilbage i Gangen: „dette er Bagateller, Vrangsidens af det Ydre. Kunde vi se til Bunds i dette Menneskes Sjæl, vilde vi faa Oje paa ganske anderledes Rædsler! Og læg vel Mærke til mine Ord: dette Etablissement er forholdsvis hæderligt! Der gives Anstalter, sande Forbryderhuler, hvor Politiet maa skride ind, naar det gaar altfor broget til! ... Man passer paa, saa vidt det lader sig gore; der kræves Skudsmaalsbøger og Attester af Ammerne, som saa saare de kommer ind fra Landet, skal melde sig paa Politistationen, hvor man giver dem Tilladelse til at søge Plads, men disse Forholdsregler er utilstrækkelige til at sætte en Pind for alskens Bedrageri. Man bliver narret med Hensyn til Mælkens Alder, sunde og friske Born forevises i Stedet for svagelige; ja ofte søger disse Fruentimmer Anneplads, skont de er frugtsummelige! De gor Dem ingen Forestilling om alle de Løgne, der ligefrem er forbryderiske; disse Ammer er saa samvittighedsløse, saa pengegriske, at de aldrig tænker paa Følgerne af deres Bedragerier, naar disse kan indbringe dem noget ... og det er jo saa rimeligt: den Kendsgerning, at de søger en slig Beskæftigelse, er i mine Øjne et uomstødeligt Bevis paa vedkommendes lave Standpunkt i sædelig Henseende! Ingen Handel er mere oprørende og mere nedværdigende! I Ammens Øjne er Barnet kun en forberedende Nødvendighed, et Middel til at drive Handel! Saa saare Mælken er til Stede, er det ganske ligegyldigt, om Barnet lever eller det dør. Det er den sidste Grad af dyrisk Lavhed, idiotisk Samvittighedsløshed! Og de forbryderiske Følger af denne skændige Handel lader sjælden vente paa sig: ofte dør det

Barn, til hvem Modernmælken sælges, fordi det ikke er den af Naturen bestemte Næring, mens Ammens Barn næsten altid gaar til Grunde, fordi man først tumler med det som en Pakke, der er til Ulejlighed, og saa foder det op med en Næring, der passer bedst til Hunde og Katte! Saaledes er her to Ofre, og Modrene er begge skyldige i Mord, i det uhyggeligste, fejgste Mord paa stakkels spæde Væsner, hvis Tilintetgørelse ikke foruroliger nogen, skønt det burde vække et Forbitrelsens Skrig over al Verden, at se Fremtidens Haab, den værdigste Genstand for Menneskeomhed ødelagt med idiotisk Grusomhed. Ak, Svælgget er bundløst, hele Landet vil opsluges, forsvinde i Afgrunden, dersom man ikke snart holder op med disse naturstridige Masseofringer til Mørkets Magter!”

Under Samtalen var de to Mænd standsede ved Døren til Spisestuen, der stod paa Klem, saa at de kunde se Madam Couteau siddende ved Bordet mellem to net paaklædte og konne Bondepiger. Alle tre spiste i Huj og Hast lidt koldt Kød med Brød til uden Tallerken eller Gaffel; det saå ud, som om Konen lige var kommen med en Ladning Ammer og nu styrkede sig, inden hun drog ud paa nyt Togt med Resten af sin Varebeholdning. Spisestuen med de plettede Borde og de plettede Vægge sendte ud i Haven en vammel Duft af snavset Køkkentøj og Opvaskervand.

„Kender De den Kone?” udbrød Boutan, da Mathæus omtalte, at han før havde truffet Sophie Couteau. „Ja, saa har De set et af de allerværste Eksemplarer! Hun er ligefrem Børneæderske, det Fruentimmer! Jeg kan knap taale den Tanke, at en saadan Skabning skal være et nyttigt Led i vor udmærkede Samfundsindretning og at jeg — *jeg!* — sandsynligvis skal være taknemlig for hendes Hjælp og blive nødt til at vælge en af de Ammer, hun nys har bragt herind fra Landet!”

I dette Øjeblik kom Fruen og førte dem med forekommende Lader ind i sit Kontor. Efter langsommelige Overvejelser og indgaaende Betragtninger overfor det bedste, Huset kunde byde, var den gamle Herre gaaet bort uden at træffe nogen Aftale, og med den Besked, at han vilde komme igen en anden Dag.

„Der er jo Folk, som ikke kan bestemme sig,” erklærede Fruen filosofisk. „Det er sandfærdig ikke min

Skyld, at Doktoren har maattet vente, og jeg haaber, De tilgiver mig ... Dersom De har Brug for en god Amme, tror jeg nok, vi kan blive enige, thi jeg har just idag noget usædvanlig fordelagtigt i den Retning at tilbyde Dem! ... Nu skal De selv se!”

Hermine løftede ikke Næsen fra sin Roman. Hun blev siddende, fordybet i Læsningen, i det flove, blegsottige Ansigt var der et usigelig træet og gnavent Udtryk. Mathæus satte sig hen i en Krog af Kontoret, mens Doktoren, som en Kaptejn, der skal inspicere sit Regiment, blev staaende med et opmærksomt Udtryk i det kloge, godmodige Ansigt. Og saa tog Fremvisningen sin Begyndelse.

Fruen aabnede Døren til Ventestuen og fremførte med ædel og værdig Holdning Blomsten af sine Ammer, tre ad Gangen, hver med sit Barn paa Armen. Et Dusin defilerede saaledes forbi; der var alle mulige Slags: tykke og undersætsige, med store Hænder og Fødder, lange og tynde som Humlestænger, mørke, med stridt Haar og blonde med fin, hvid Hud, nogle lade, andre livlige i Bevægelserne, nogle stygge, andre ret kønne med behagelige Ansigter. Men Alle havde det samme ængstelige, lidt dumme Smil, Alle kom dinglede ind paa samme forlegne, frygtsomme Maade, med en urolig Mine, som Slaver paa et Marked, bange for ikke at finde en Køber. De bød sig frem med sære, kejtede Lader; det lyste op i deres Ansigter, naar der saå ud til at være Bid, og de kastede arrige, misundelige Blikke til dem af deres Side-mænd, som Doktoren lod til at foretrække. Trætte og forfjamskede slæbte de Fødderne henover Gulvet, sjokkede i Gaasegang ind og ud af Døren. Efter en kort Undersøgelse, valgte Boutan tre til nøjagtigere Studium.

„Man kan nok mærke, Doktoren er en Kender,” til-lod Fruen sig at bemærke med smigrende Betoning. „Jeg har ikke hver Dag slige Perler at byde mine Kunder! De er nylig komne herind, ellers havde jeg sagtens allerede faaet dem anbragte.”

Lidt efter sendte Boutan to bort, og atter brød Fruen ud i Beundring over hans Skarpsindighed.

„Ja — *hende* indestaar jeg for, som kunde det være mig selv. Jeg har allerede en Gang før skaffet hende Plads!”

Den omtalte Person var omtrent seks og tyve Aar, høj, mørkhaaret, med temmelig simple Træk og svært Underansigt. Man kunde se, at hun havde været ude at tjene før, thi hun var net og ordentligt klædt, mindre kejtet end de Andre.

„Det er altsaa ikke Deres første Barn?“

„Nej, Hr. Doktor, det er det tredje.“

„Og De er ikke gift?“

„Nej, Hr. Doktor.“

Boutan lod til at være tilfreds med dette Svar, thi skønt det ikke just talte til Fordel for Pigens Sædelighed, holdt han i Almindelighed mest af ugifte Ammer, da disse plejede at vise sig medgørligere, kærligere og mindre fordringsfulde end de gifte, desuden var man saa fri for Familiepaahæng og en Ægtemand, der ofte gjorde Vanskeligheder. Uden at udspørge hende videre, gennembladede Boutan hendes Attester og Skudsmaalsbog med Opmærksomhed. Han saá derefter paa hendes Tænder, Mund og Tandkod, følte paa Halsen og førte hende ind i en anden Stue, hvor en endnu mere indgaaende Undersøgelse foretoges, med Hensyn til Brystet, Mælkens Mængde og Næringsværdi.

„Det er godt, meget godt!“ mumlede han alt imellem.

Omsider gik han over til Barnet, som Moderen havde lagt fra sig paa en Lænestol, hvor det laa stille og skikkeligt med store, aabne Øjne. Det var en lille Dreng paa tre Maaneder, stærk og kraftig, der ikke viste Spor af nogen nedarvet Sygdom.

Boutan saá op paa Moderen :

„Er det nu ogsaa Deres eget Barn, dette her?“

„Aa, Hr. Doktor! ... Hvis skulde det ellers være?“

„Min gode Pige, Børn laanes undertiden ud, det véd De vist nok!“

Undersøgelsen var nu afsluttet. Doktoren tav en Stund, det var tydeligt, at han endnu vaklede, skønt Pigen syntes at opfylde alle rimelige Fordringer.

„Er Deres Familie frisk og sund, har De ingen Slægtninge, der er døde af Brystsyge?“

„Nej, aldrig nogen!“

„Selvfølgelig siger De det ikke. Man burde have en

særlig Attest for den Slags Ting ... Og De er ædruelig? De drikker ikke?"

„Aa — Hr. Doktor!"

Nu blev hun vred, og han maatte give hende gode Ord. Imidlertid formildedes hun kendeligt, da Lægen omsider slog ud med Haanden og erklærede:

„Ja, ja da, saa tager jeg Dem ... Dersom Deres Barn straks kan blive sendt hjem, kan De endnu iaften komme i Plads, her er Adressen. Hvad hedder De?"

„Marie Lebleu."

Uden at blande sig i Samtalen sad Fru Broquette med sin værdige, velhavende Damemine, der kastede et majestætisk Skær over hele Etablissementet. Hun henvendte sig nu til sin Datter:

„Hermine, aa, gaa ud og se, om Madam Couteau endnu er her?"

Men da den unge Pige uden at røre sig saá paa Moderen med et dorskt Blik i de blege Øjne, rejste Fruen sig hastigt for selv at se efter Sophie Couteau, som hun et Øjeblik efter førte ind i Kontoret: man saá gennem Døren ud til Gangen de to unge Bønderpiger.

Doktoren afgjorde straks Pengesporgsmaalet: 80 Franks om Maaneden, 45 til Fæstekontoret for Kost og Logi, hvilke Herskabet kunde trække fra Lønnen, noget man forresten kun sjældent gjorde. Saa skulde Barnet bringes tilbage paa Landet, det var 30 Franks, foruden Drikkepenge til Madam Couteau.

„Jeg rejser hjem iaften," sagde denne, „og jeg kan godt tage den lille med mig. Antin-Allé, siger De? Jeg kender Huset, en af mine Bekendte er Kammerjomfru dér ... Marie kan straks gaa derhen. Om et Par Timer, naar jeg har besørgt mine Ærinder, skal jeg nok hente Barnet."

I dette Øjeblik opdagede Boutan de to unge Piger, der ventede paa Sophie Couteau.

„Hør en Gang, dem har De ikke vist mig. De ser nette og pæne ud ... er det ogsaa Ammer?"

„Ammer! Nej, aldeles ikke," svarede Konen med sit gamle Smil. „det er to unge Piger, jeg har skaffet Plads."

Da hun traadte ind i Kontoret, tilkastede hun Mathias et hastigt Blik, men lod forresten, som om hun ikke

kendte ham. Han havde i Tavshed bivaanet dette Optrin med en Følelse af Harne og Medynk, nu gennemfo'r en Gysen ham, da han saå Konen vende sig mod det smukke, kraftige Drengbarn, som hun lovede at hente. Og han saå hende i Aanden paa Banegaarden med de andre Bønderkoner flyve afsted med Smaabørn i Klørne som graadige Krager, der drager hjem med Bytte. Det var Alles Liv og Haab, der reves bort fra den store By, en ny Ladning Ofre, nye Forbrydelser, et nyt Dobbeltmord, som Lægen sagde, to Born i Dødsfare, Ammens og Moderens!

Da Mathæus og Boutan havde taget Afsked med Fruen, der meget høfligt fulgte dem til Dørs, traf de ude paa Gangen Sophie i ivrig Samtale med Hr. Broquette, som endnu dirrede af Raseri efter et Sammenstød med Slagteren, thi han laa altid i Strid med de Handlende. Han plejede at købe alt muligt Udskud, daarlige, halvvejs fordærvede Varer, som han fik for Spotpris, ligeledes sparedes der paa Vasken, alt, hvad man ikke saå, var kun Smuds og Laser. Nu stod han og hviskede med Madam Couteau, mens han af og til skottede til de unge Piger, som fnisede. Han havde øjensynlig en eller anden mindre hæderlig Bestilling til dem.

Doktoren nøjedes med at trække paa Skulderen, mens han hovedrystende steg ind i sin Vogn, fulgt af Mathæus. Netop som de kørte op foran Fabriken, fik de Øje paa Morange, der ledsaget af Datteren, begge i dyb Sorg, vandrede henimod Kontoret. Dagen efter Valerias Begravelse havde Morange atter overtaget sin Plads som Bogholder hos Beauchêne i en knust, nedslaaet Stemning, der grænsede til Sløvhed. Det var tydeligt, at han fra dette Øjeblik opgav alle højtflyvende Planer, skønt han ikke kunde beslutte sig til at forlade den store Lejlighed; ganske vist var den egentlig for kostbar og rummelig for Enkemanden, men dér havde hans tilbedte Hustru levet og aandet: han vilde gemme de Sager og Møbler, hun havde købt til Datteren. Al hans Svaghed, al hans Æmhed, alle hans Tanker kresede nu om dette Barn, hvis Lighed med Moderen var ham en evig Kilde til sorgblandet Glæde. Han kunde sidde hen i timevis med de taarefyldte Øjne fæstede paa hende. Hans Lidenskab for den Afdøde var gaaet over paa Regine, nu drømte han kun om at samle Penge sammen til hendes Medgift, om at blive

lykkelig ved hende, hvis der da kunde tænkes nogen Lykke her for ham; og han blev nærig, sparede paa alt, hvad der ikke vedrørte hende, søgte smaa Bierhverv for at kunne pynte hende. Hun var Midtpunktet i hans Tilværelse, uden hende vilde han sikkert være død i sløv Fortvivlelse.

„Ja,“ svarede Regine paa Boutans Spørgsmaal med et lyst Smil, „jeg følger ham til Kontoret, stakkels Fa'r, saa er jeg vis paa, at han trækker lidt frisk Luft, inden han begynder at arbejde efter Frokost. Ellers sad han saamænd og kukkelurede over sine Papirer og sit evindelige Skriveri.“

Morange slog bedrøvet ud med Haanden. Hjemme hos sig selv sad han, tyngtet af Sorg og Anger, omgivet af en Samling Fotografier, der forestillede Valeria i forskellige Aldre.

„Idag er det dejligt Vejr, kære Morange,“ sagde Lægen, „rigtig Vejr til en smuk Spaseretur!“

Den stakkels Mand saá forbavset op mod Solen, som om han først nu opdagede, at den skinnede.

„Ja, ja, vist saa, det er frisk Vejr ... Regine har godt af lidt Bevægelse i fri Luft!“

Og han saá ømt paa den smukke Pige, hvis fine, klare Hud fremhævedes af den sorte Dragt. Faderen var altid bange for, at hun skulde kede sig, naar hun i mange Timer maatte sidde i det sorgelige Hjem, hvis Ensomhed var ham en tyngende Fortvivlelse. Han tænkte jo kun paa hende, der var borte, og hvis Dod fyldte hans Sjæl med evig Anger.

„Papa vil ikke tro, at man aldrig keder sig i min Alder,“ bemærkede den unge Pige i en opmuntrende Tone, „men siden jeg ikke mere har stakkels Mama, maa jeg jo være lidt huslig derhjemme ... desuden kommer Barønnen ofte og tager mig ud med sig.“

Her brød hun af ved Synet af et smukt Køretøj, der standsede lige ved dem.

„Se bare dér, Papa! Hvad sagde jeg! Dér er hun jo ... Hun har sagtens været hjemme for at hente mig og saa har Clara sagt, hvor hun kunde finde os!“

Og det var ganske rigtigt. Morange ilede nok saa fornøjet med Regine hen til Vognen, i hvilken Serafine sad og ventede. Og da Datteren med et glad Smil var

forsvunden i den lille elegante Karet, blev han et Øjeblik staaende paa Fortovet, takkende og hilsende, henrykt ved Tanken om, at Barnet morede sig. Med ømme Blikke fulgte han Vognen, der rask rullede om Hjørnet, saa vandrede han ind gennem Porten, langsomt og trætt, dukket og ældet før Tiden, saa sløv, at han glemte Doktoren og Mathæus og gik dem forbi, uden en Hilsen eller et Blik.

„Stakkels ulykkelige Mand,“ mumlede Mathæus, der grebes af en uhyggelig Anelse ved Synet af Serafines spodske Ansigt og metalglinsende Haar, som han havde skimtet gennem Kontorvinduet, idet Vognen fo'r forbi.

Beauchêne stod ved Vinduet og vinkede til Mathæus, at han skulde komme op med Doktoren, og de traf Constance med Morits i den lille Dagligstue, hvor Faderen sad ved sin Kaffe og røg en Cigar. Boutan saá straks paa Drengen, hvis Ben var meget bedre; desværre kunde det samme ikke siges om Maven, saa man maatte vedblive at passe paa, hvad Barnet spiste, da den mindste Uforsigtighed altid medførte Upasselighed. Og medens Constance, hvis moderlige Ængstelse var bleven uhyre stor, uden at hun vilde tilstaa den for sig selv, udspurgte Doktoren, og med spændt Opmærksomhed lyttede til hans Forskrifter, tog Beauchêne Mathæus til Side.

„Hør en Gang, hvorfor har De ikke sagt mig, at alt det, De nok véd, var overstaaet?“

Han lo, højtrød i Kinderne, medens han sendte tykke Røgskyer ud i Stuen.

„Ja, den kønne Lyshaarede ... jeg mødte hende igaar!“

Roligt svarede Mathæus, at han ikke først vilde begynde at tale om den Sag, men havde ventet, til Beauchêne selv bragte den paa Bane. Den Pengesum, der var betroet i hans Varetægt, havde vist sig tilstrækkelig; han havde Regningerne parate og kunde fremlægge dem, naar det passede. Derefter begyndte han paa nogle Forklaringer, men Beauchêne afbrød ham, smilende over hele Ansigtet:

„De véd sagtens, hvad her er gaaet for sig? Hun var fræk nok til at komme paa Fabriken og spørge efter Arbejde, hun henvendte sig til Formanden paa Polerstuen. Heldigvis havde jeg forudset Skandalen og givet

mine Ordre, saa Formanden gav hende det Svar, at han ikke kunde lade hende komme tilbage paa Værkstedet for en Ordens Skyld. Søsteren, der skal giftes en Gang i næste Uge, arbejder stadig hos os ... og det vilde jo være net, om de to Piger atter kom i Totterne paa hinanden. Desuden er hendes Plads da ikke her, for Pokker !“

Han drak sig et lille Glas Kognak, der stod paa Kamingesimsen, og vedblev nok saa fornøjet :

„Hun er min Salighed altfor smuk til at slide sig op paa en Fabrik !“

Mathæus tav, vidste ikke, hvad han skulde svare paa en saa oprørende Ytring. Han havde selv truffet Norine paa Gaden og vidste derfor, at hun efter at have forladt Fru Bourdieu havde bedt en af sine Veninder om Husly, da hun ikke skøttede om at komme hjem og høre knubbede Ord, hvorhen hun vendte sig. Efter det Afslag, hun havde mødt hos Formanden paa Fabriken, havde hun søgt Beskæftigelse to andre Steder, men Sandheden var, at hun i Grunden ikke var meget opsat paa at komme „i Trædemøllen“, thi de fire Maaneders fredsommelige Døyneliv hos Jordemoderen havde givet hende Afsmag for alt Arbejde. Nu var hendes Hænder bløde og hvide, hun drømte kun om at finde en eller anden, der vilde tage sig af hende, skaffe hende Fornøjelser og fine Klæder, som hun saa inderligt længtes efter.

„Naa,“ sagde Beauchêne, „saa mødte jeg hende forleden Dag. Og gæt hvordan ? Fiks og pyntet spaserede hun afsted med en stor, sorthaaret, skægget ung Fyr, der lod uhyre forelsket i hende ! ... De begriber vel, at dette Syn leetede min Samvittighed, for hendes Skyld behøver jeg min Sandten ikke at være ængstelig — hun klarer sig nok !“

Og han drog et Suk, som om en Sten var faldet fra hans Hjerte.

„Dér ser De selv,“ vedblev han, „at jeg havde Ret, jeg sagde Dem det straks. Jeg kender den Slags Pige-børn bedre end De : de trøster sig saamænd i en Fart, flyver fra den ene til den anden ! Nu kommer hun mig ikke ved, jeg ønsker hende af ganske Hjerte Lykke paa Rejsen !“

Han var allerede paa Vej hen til Doktoren, men vendte om og spurgte med dæmpet Stemme :

„Hvad var det, De sagde om Barnet?“

Og da Mathæus havde meddelt ham, at han selv havde bragt det paa Hittebornshospitalet for at være vis i sin Sag, trykkede Beauchêne ham i Haanden :

„Udmærket, kære Ven, saa kan jeg altsaa være ganske rolig.“

Nynnende stillede han sig ved Siden af Constance, der bestandig talte med Doktoren. Hun havde lagt Armene om Halsen paa lille Morits, betragtede ham med omme Blikke, som en rigtig god Moder, der vogter over sit eneste Barn, medens hun drommer om et langt Liv og en glimrende Fremtid for ham.

Pludselig fo'r hun op :

„Men bedste Doktor, hvad er det dog. De dér siger? Skylden er altsaa min? ... Tror De da virkelig, at et Barn, Moderen har ammet, altid er stærkere og bedre taaler Børnesygdommene?“

„Derom er der aldeles ingen Tvivl, kære Frue!“

Beauchêne tyggede paa sin Cigar, trak paa Skulderen og brød ud i Latter :

„Aa, lad ham bare snakke! Den Knægt bliver saamænd hundrede Aar gammel ... hans Amme var stor og stærk som en Hest! ... Det er altsaa Deres Mening, at De ved Lov vil tvinge alle Modre til selv at give Børnene Bryst?“

Boutan lo med :

„Ja, det var vistnok en udmærket Plan!“

Nu begyndte Beauchêne at sige en Mængde Vittigheder, udmaalede, hvorledes en saadan Lov ufejlbarlig maatte vende op og ned paa Samfundet og frembringe de utroligste Forstyrrelser i Selskabslivet. Folk maatte jo lukke deres Døre „paa Grund af Diegivning over hele Linjen“, ikke én Dame vilde i en Alder af tredive Aar kunne vise sig nedringet og Mændene maatte stifte en Forening, hvor de kunde trøste sig, mens Fruerne varetog deres Ammepligter!

„Det er jo formelig en Omvæltning!“

„Ja vist er det en Omvæltning,“ lød det besindigt fra Doktoren, „en Omvæltning, der er højst nødvendig, og som jeg gerne fremskyndede.“

XIV.

Mathæus grundede Dag og Nat paa sin store Plan : paa Opdyrkningen af Chantebled, af de udstrakte Jorder, som han vilde omdanne til frugtbare Agre. Og han tog en rask Beslutning, da han modent havde overvejet ; med al Forsigtighed gik han løs paa Værket, fuld af Mod og Haab. En Morgen meddelte han Beauchêne, at han maatte opgive sin Plads ved Fabriken, forlade den ved Maanedens Slutning. Dagen forud havde han haft en lang Samtale med Séguin, og han vidste, at denne med Glæde vilde overlade ham Jagtpavillonen samt en Snes Tønder af det omliggende Land paa meget rimelige Vilkaar. Medens Mathæus afgjorde denne Forretning fik han den Overbevisning, at Rygtet ikke løj, naar det sagde, at Séguins Forhold var alt andet end tilfredsstillende : der fortæltes, at han havde tabt store Summer i Spil, og at han paa andre Maader havde bortødslet mange Penge ; selv beklagede han sig over, at de store Strækninger omkring Chantebled kun gav usle Indtægter. Han tænkte derfor paa at blive denne Ejendom kvit, men hvem vilde købe Moser og store Hedestrækninger, som aldrig kunde give noget ordentlig af sig ? Den Forretning, Mathæus foreslog ham, tiltalte ham i høj Grad, da den gav ham Haab om at komme af med hele Godset, dersom denne dristige Mands Forsøg lykkedes. Derfor gik han ind paa at afstaa Jord og Jagtpavillon uden kontant Udbetaling : den første aarlige Afbetaling skulde først finde Sted om to Aar. Imidlertid blev de enige om at træffes senere hen for at ordne Sagens Enkeltheder, førend Kontrakten blev opsat. Og en Mandag Formiddag ved Titiden begav Mathæus sig hen til ham for at underskrive de nødvendige Papirer.

Den Morgen havde Celeste i Skabestuen modtaget Besøg af Madam Menoux, Traadhandlersken henne om Hjørnet ; den lille Kone kunde kun om Morgenens gøre en Afstikker fra sin Butik, som Portnerens Datter passede under hendes Fraværelse. Hun ventede, til hendes smukke Mand var gaaet paa Museet, hvor han havde en Plads som Opsynsmand, saa skyndte hun sig afsted for at gøre sine Indkøb, og satte sig derefter til Ro i den usle Lejlighed, hvor hendes lille Handel gav hende en Indtægt, der

sammen med Mandens Gage gjorde Husholdningen forholdsvist velhavende. Hendes Venskab med Celeste var blevet fortroligere, siden Madam Couteau havde taget lille Peter med til Rougemont, hvor han for tredive Franks om Maaneden var sat i Huset hos en ganske udmærket, omhyggelig Plejemoder. Madam Couteau havde været saa forekommende at love paa sin Rejse til og fra Paris at kigge ind til hende en Gang om Maaneden og tage de 30 Franks med til Plejemoderen, paa den Maade slap Madam Menoux for at betale Porto, og fik ordentlig Besked om den Lille. Derfor var Traadhandlersken ogsaa uhyre ængstelig, naar Madam Couteau ikke kom til den sædvanlige Tid, og hun ilede til Celeste for at snakke lidt med Kammerjomfruen, der jo var fra Rougemont.

„De undskylder nok, at jeg kommer her saa tidlig paa Dagen, Jomfru! Jeg husker, De en Gang sagde, at Deres Frue ikke havde Brug for Dem før Klokkeren ni ... og nu er Sagen den, at jeg Intet har hørt fra min Dreng i denne Maaned, saa tænkte jeg, De maaske havde haft Brev hjemmefra og kunde sige mig noget om ham?“

Lille, mager, lyshaaret, som hun var, skinnede det smalle Ansigt af en tiltalende Godhed; hun lignede en skrøbelig Stueblomst. Derfor havde hun sagtens ved Mod-sætningen fattet en saa lidenskabelig Kærlighed til sin høje, svære Mand, der kunde have knust hende mellem to af sine Fingre. Hun var i Stand til at slide sig op, blot for at skaffe ham hans Eftermiddagskaffe med Kognak.

„Ak, det er nu alligevel haardt for mig, at min lille Peter skal være saa langt borte! Jeg maa jo undvære min Mand og sidder alene den hele Dag! Og saa kan jeg endda ikke have mit Barn hos mig! Men man skal jo leve! Jeg kunde ikke tænke paa at beholde ham i det mørke, lille Hummer af en Butik, hvor jeg ikke har Fred et Minut! Men jeg græder tidt nok over, at jeg ikke selv kunde give ham Bryst, og naar min Mand kommer hjem, sidder vi som et Par Tosser, vi taler evig og altid om ham! ... De siger, at Rougemont er saadant et sundt Sted, og at dér aldrig er slemme Sygdomme, ikke sandt, Jomfru Celeste?“

Her blev hun afbrudt af en ny Gæst, i hvem hun med et Glædesudbrud genkendte Sophie Couteau:

„Aa! ... hvor jeg er henrykt over at se Dem! Gud ske Lov, at jeg kom herhen i Dag!“

Konen forklarede, at hun var kommet med et Nattog, hun skulde bringe Ammer til Fru Broquette, og nu, da de var afleverede, havde hun Masser af Kommissioner at besørge.

„Jeg var paa Vejen til Dem, kiggede bare herind for at hilse paa Celeste, men siden jeg træffer Dem, kan vi maaske afgøre vort lille Mellemværende paa Stedet, hvis det ellers passer Dem.“

Med et uroligt Blik spurgte Madam Menoux:

„Og min Peter, har min lille Dreng det godt?“

„Ja vist, ja vist, der er ikke noget videre i Vejen med ham. Saa overmaade solid er han jo ikke, man kan ikke sige, han er stor og tyk ... men han er en sød, lille En. skønt han er lidt bleg om Næbbet! ... Jeg har set Born, der var større af deres Alder, men ellers er han saamænd en net lille Dreng!“

Hun talte langsomt, sogte efter Ord, der kunde ængste Moderen, uden at gøre hende altfor bedrovet. Det var hendes sædvanlige Taktik, naar hun vilde presse Penge af Folk; nu saa hun, at hun gjorde bedst i at komme med en Historie om, at Barnet havde været sygt.

„Alligevel vil jeg nu sige Dem en Ting, jeg gider en Gang ikke lyve ... desuden mener jeg, det er min Pligt at tale rent ud ... Han har været daarlig, det lille Puds, og endnu er han ikke ganske rask!“

Ligbleg, med forvildede Miner, foldede Moderen de smaa, magre Hænder:

„Aa, Gud i Himlen! Saa dør han vel?“

„Vist ikke nej! Horer De da ikke, jeg fortæller Dem, at han nu er bedre! ... Desuden kan De trygt stole paa, at han bliver passet og plejet: Madam Loiseau gør ikke andet end dække og kæle for ham, og han er nu saa sød, at man *maa* holde af ham. De staar paa Pinde for ham, gør de, Ingenting er for godt til ham. Doktoren har set til ham to Gange! Han har faaet Medicin, men den Slags Ting faar man ikke for intet, det véd De nok, lille Madam!“

Hendes Ord faldt nu sikkert, med knusende Vægt. Uden at lade den skælvende Moder komme til Orde eller fatte sig, vedblev hun:

„Skal vi saa gøre Regnskabet op?“

Madam Menoux skulde just hen for at betale et Parti Varer, hun var lykkelig over at have Penge hos sig. Et Stykke Papir blev lagt frem og Opgørelsen begyndte straks.

Først var der de 30 Franks, saa Lægen, to Besøg, 6 Franks, med Medicinen blev det ti.

„Og, det er sandt, hans Mave var saa daarlig, at han brugte en ustyrlig Masse Bleer; De gør bedst i at give Madamen 3 Franks til Sæbe, der er en evindelig Vasken om ham, saa dersom jeg var i Deres Sted, gav jeg hellere fem Franks til Sukker og Æg og slige Smaating. Det bliver i alt 45 Franks; en god Moder maa tænke paa dem, der passer hendes Barn med Omhu og Kærlighed, ikke sandt?“

Midt i sin Bestyrtelse havde den lille Traadhandler ske en Fornemmelse af at blive plyndret, og at man spekulerede i hendes Ængstelse. Hun saá ganske forfærdet ud, da Sophie Couteau viste hende Regnskabet; hun vidste nok, hvor svært det var at skaffe Penge, 45 Franks var for hende en stor Sum; hendes bekymrede Ansigt maatte kunne røre en Sten.

„Men det bliver jo en halv Maaned mere, end jeg skulde betale!“

Madam Couteau rettede sig med et haardt Udtryk i de snedige Øjne:

„Ja, hvad kan jeg gøre ved det? Vilde De maaske hellere have, at vi skulde lade den Lille dø? Det var vel ikke Deres Mening, da De satte ham i Pleje? De maa sandfærdig betale de nødvendige Udgifter. Men dersom De ikke har Tillid til mig, kan De jo selv sende Pengene derned, saa slipper jeg for den Ulejlighed; jeg er heller fri for det hele, jeg har saa vist nok at tage Vare; man faar saamænd aldrig andet end Skam til Tak, naar man er for tjenstvillig!“

Madam Menoux faldt under denne strænge Tiltale straks tilføje, men nu opstod nye Vanskeligheder. Hun havde kun Guld, 2 Tyvefranksstykker, og et Tifranksstykke, hos sig. De tre Mønter laa paa Bordet og skinnede omkap med Bondekoniens griske Øjne.

„Ja, jeg kan ikke give Dem de fem Franks igen. Jeg

har aldeles ingen Smaapenge ... Celeste, kan du bytte det Tifranks-Stykke for Madam Menoux?"

Efter nogen Tøven vovede hun dette Spørgsmaal, der ledsagedes af et Øjekast, som den anden straks forstod.

„Nej, ikke en Skilling har jeg!"

Der blev stille. Og saa lød den lille Traadhandlerskes forsagte Stemme:

„Ja, ja da, saa kan De selv beholde de fem Franks, Madam Couteau, siden jeg har gjort Dem al denne Ulejlighed! Jeg haaber, at alle de Penge, det søde Barn koster mig, maa bringe ham Lykke, saa at han en Dag bliver en stor, smuk Mand, som hans Fader."

„Ak, lille Dame, det kan jeg svare for!" udbød Sophie begejstret. „Alle Børn har jo lidt at gennemgaa, en Smule Kneb i Maven er ikke saa farligt, tværtimod! Jeg forstaar mig paa Børn, saa De kan tro mig paa mit Ord: Deres Dreng bliver storartet! Jeg har ikke set nogen, der var kønnere end han! Mærk Dem det!"

Da Madam Menoux lidt efter gik, havde Sophie i den Grad overvældet hende med Smigerord, lovet hende Guld og grønne Skove, at hun var rigtig glad og fornojet, og ikke sørgede over alle de Penge, man havde lokket fra hende, hun drømte kun om den Dag, hvor hendes Peter skulde komme hjem til hende som en stor, stærk, rødkindet Dreng.

Aldrig saa snart var Døren lukket efter hende, før Celeste brast i Latter:

„Naa, du har rigtignok kort i Ring med det sølle Fjols! Jeg er vis paa, at Ungen ikke har haft saameget som Snue!"

Sophie prøvede først at sætte en værdig Mine op.

„Sig lige ud, at jeg lyver! Barnet har det ikke godt, det forsikrer jeg dig!"

Kammerjomfruen fik et nyt Latteranfald.

„Nej, hvor det klæder dig, at spille den krænkede Uskyldighed. Herregud, jeg kender dig jo, og véd, hvad det betyder, naar din Næsetip bevæger sig!"

„Det er virkelig en elendig Unge," gentog Konen med lidt mindre Bestemthed.

„Ja, det forundrer mig ikke! Men jeg gad alligevel se de Recepter, den Doktor har skrevet, og Sæben og Sukkeret ... Naa, jeg giver det Hele en god Dag, det véd

Du ogsaa, jeg skylder ikke Madam Menoux nogetsomhelst, hun er ikke min Veninde. Hun maa passe sit, jeg passer mit ... Du har dine Forretninger, og jeg forstaar godt, at du maa gøre saa meget ud af dem, som du paa nogen Maade kan.“

Nu drejede Madam Couteau Samtalen i en anden Retning, spurgte, om Celeste ikke havde lidt at give hende, hun trængte til en Hjertestyrkning efter disse Natteture, der rent piskede hende ud. Stadigt leende trak Celeste ud af sit Klædeskab en Flaske Malaga og en Blikkasse med Sukkerbrøds-kager, som hun havde stukket til sig. Og da Bondekonen ytrede Frygt for at opdages, slog hun arrigt ud med Haanden; pyt, her var saamænd ingen Fare, Fruen havde altfor travlt, hun sad hver Morgen og rodede med Krukker og Salver for at bevare sin kostbare Skønhed!“

„Jeg er kun bange for de to Unger, deres Gaston og deres Lucia, som altid skal hænge over mig, fordi Forældrene aldrig gider tage sig af dem, og lader dem rende og snuse i Kokkenet og i Pigekamret ... og saa tør man ikke en Gang lukke sin Dør af, de var i Stand til at sparke Fyldingen ind, arrige og utaalelige som de er!“

Da hun havde kastet et Blik ud paa Gangen for at se, om alt var roligt, satte hun sig til Ro, og nu gav Veninderne sig til at tale fra Leveren, uden at gøre nogen Røverkule af deres Hjerter. Celeste nippede flittigt til Glasset og spurgte om Nyt hjemmefra, og Madamen fortalte alt muligt, mens hun kraftigt gik løs paa Kagerne. For fjorten Dage siden var Celestes sidste Barn da omsider død, det havde været i Pleje hos Madam Vimeux, en fjern Slægtning af Kammerjomfruen. Sophie skulde hilse saa flittigt fra Familien og melde, at Datteren skulde giftes med det første. Den gamle Bedstefar, der hos Madam Gavette tog sig af Plejebørnene, mens Folkene gik i Marken, havde forleden Dag været saa uheldig at gaa paa Næsen i Ilden med et Barn paa Armen; den Gamle var imidlertid atter bleven kvikket op, men Ungen kunde de ikke faa Liv i, den havde sagtens haft det for varmt! Madam Cauchois var ganske fornøjet med Fortjenesten, men hun var ligegodt ikke rigtig hyggelig tilmode, fordi hun havde mistet sine smaa Parisere paa én Gang, hun havde glemt at lukke et Vindue, saa hun var bange, hun

i den Anledning skulde faa Vrøvl. Man skulde næsten tro, der var en Slags ond Skæbne paa Færde, ligesaa rask som Børnene kom i Pleje, ligesaa rask puttede man dem i Jorden! Sognefogden havde ogsaa ymtet noget om, at det snart blev for galt og at Rougemont vilde ende med at blive berygtet! Vist og sikkert var det, at den Madam Couillard fik Gendarmerne paa Halsen, dersom hun ikke en Gang imellem holdt Liv i et af sine Plejebørn.

„Aa, ja, den Kælling! Du kan tænke dig, at jeg havde bragt hende den sødeste Unge, et Englebarn, fra Fru Bourdieus Etablissement. Hun fik sine 400 Franks netto ud paa Bordet for at passe det til Konfirmationsalderen, og saa levede det kun i fem Dage ... Det er nu ogsaa for stift, ikke? Og jeg gav hende da en ordentlig Overhaling, spurgte, om det var hendes Mening at vanære mig! ... Jeg har jo altid haft et blødt Hjerte, og det ødelægger mig en skønne Dag. Jeg kan aldrig sige nej, naar man beder mig om en Villighed, og Gud skal vide, at jeg holder af Børn: jeg har jo alle mine Dage haft med de smaa Væsner at gore! ... Dersom du skulde gaa hen og faa et til ...“

„Nej, lad os da endelig være fri!“ udbrød Celeste vredt, „det skal vi ikke have noget af. Der er dog Grænser ...“

„Jeg sætter jo bare, det skete! Saa vilde jeg sige til dig: sæt ikke Barnet i Pleje hos Madam Couillard, man skal ikke friste Vorherre! Du og jeg, vi har da Ære i Livet, ikke? Skont *jeg* kan vaske mine Hænder, ganske vist bringer jeg Børnene paa Landet, men jeg paatager mig ikke at passe dem! Naar man har en god Samvittighed, kan man sove roligt!“

„Selvfølgelig!“ nikkede Celeste med inderlig Overbevisning.

Og mens de to Kvinder saaledes faldt i Rørelse over deres egen Ulastelighed, svævede der som en blodrød Skygge over det forfærdelige Rougemont, over Kirkegaarden, hvor de smaa Parisere sov den evige Søvn, under det fredelige Klokketaarn, som hævede sig mod den vidtstrakte Synskres.

Med ét hørtes der Løben ude paa Gangen, og Celeste fo'r hen til Døren for at jage Børnene fra sig.

„Gaa Jeres Vej! I véd jo, Mama har forbudt Jer at komme herind!“

Saa kom hun rasende tilbage:

„Det er ogsaa sandt! Altid skal de hænge i Skørterne paa mig! Kan de ikke blive hos Ammen!“

„Ammen!“ gentog Sophie. „Du véd vel, at Marie Lebleus Dreng ogsaa er død? De har skrevet til hende derom. Aa, det var et dejligt Barn! Ja, det er en ligefrem Skæbne, der er over de stakkels smaa Skind! ... Naa, det er en bekendt Sag, at Ammeborn, de gaar bort!“

„Ja, hun har fortalt mig, at hun havde faaet Besked om Barnets Død, men hun tiggede om ingenting at sige til Fruen desangaaende, fordi det lyder saa uhyggeligt. I Grunden er hun lige glad, nu har hun jo Plads, og Mælken gaar ikke bort med den Lille. Det værste er, at vores lille Pige ikke er videre fiink!“

Sophie Couteau spidsede Øren:

„Saa det gaar ikke med Marie?“

„Nej, det er vist og sandt! Mælk har hun nok af, og den er udmærket, siger de; men jeg har aldrig set Mage til Fruentimmer, grov, uforskammet, og saa arrig, at hun ved det mindste Ord skælder ud og smelder med Dorene, saa Vinduerne ryster. Desuden drikker hun som en Svamp, det er væmmeligt at se et Fruentimmer bære sig ad paa den Maade!“

I Sophies kolde Øjne luede et onskabsfuldt Glint. Hun rystede paa Hovedet for at sige, at det vidste hun meget vel. Dernede paa Egnen drak alle Kvinderne, Smaapigerne havde endogsaa deres lille Brændevinsflaske med paa Skolen. Marie Lebleu hørte til dem, der faldt under Bordet; hun var ligefrem forfalden.

„Jeg kender hende, hun er umulig. Men den Doktor, der undersøgte hende, spurgte ikke mig om nogen Ting, saa hvad kommer den Sag mig ved? Jeg bringer Pigen til Byen, tager Barnet hjem igen; Resten maa Herskabet sandelig passe ... ikke?“

Celeste lo igen højt.

„Du gør dig ingen Forestilling om det Helvedes Spektakel, hun gør her i Huset. Hun slaas med os allesammen; forleden smed hun en Vandkaraffe i Hovedet paa Kusen, en stor Vase af Fruens har hun smadret i forrige Uge. Herskabet ryster og bæver, naar hun begynder. Og du

skulde se, hvad hun kan finde paa for at faa Fingre i Drikkevarer! For nu lukker de Flaskerne inde, de mærkede jo nok, at hun drak. Forleden tømte hun en Flaske Hoffmansdraaber; hun blev syg som en Hund! Og en anden Gang kom Fruen bag paa hende i Paaklædningsværelset, hvor hun stod med en Eau-de-cologne-Flaske for Munden! Jeg har en Anelse om, at hun nu trakterer sig med den Sprit, hun skal bruge til Apparatet! ... Det er til at dø af Grin over!”

Og de to Kvinder fnisede, lo, saa Taarerne trillede dem ned over Kinderne, medens de gjorde Nar af Herskabets Genvordigheder. Med ét holdt Sophie Couteau op at le:

„Hør en Gang! Saa kommer hun vel paa Porten med det første?”

„Ja, det kan du stole paa! Dersom de bare turde, satte de hende ud den Dag idag.”

Nu lød en Klokke. Celeste bandede arrigt:

„Saa, nu kimer Fruen, hun skal gnides. Aldrig har man Fred et Minut!”

Sophie stod straks op, hun maatte afsted, havde travlt.

„Nej, nej, lille Ven? Du maa virkelig passe din Tjeneste! Forresten har jeg faaet et Indfald. Jeg kender en af de Ammer, jeg har bragt med idag, en ganske udmærket Person, som jeg indestaar for. Om en Times Tid er jeg her tilbage med hende, og du skal faa en Ducor, dersom du hjælper mig at skaffe hende Pladsen her.”

Med disse Ord forsvandt hun, medens Celeste uden at skynde sig, fik sat Malaga'en og Kageæskan paa Plads i Bunden af Skabet.

Klokken ti den Formiddag skulde Séguin med sin Kone og Husvennen Santerre spise Frokost i Mantes for at prøve en Motorvogn, som netop med megen Bekostning var bleven forfærdiget til ham. Han var meget ivrig for denne Hurtighedssport, ikke fordi det egentlig morede ham, men fordi han nu en Gang vilde være „med“. Derfor stod han nu fiks og færdig i sit Arbejdsværelse med de mange Kunstsager, iført en splinterny „Motordragt“, som han selv havde sammensat: Benklæder og lukket, engelsk Jakke af tykt, stribet, grønligt Bomuldsfløj, gule Sko og en lille Voksdugshat. Og han gjorde dygtigt Nar af San-

terre, fordi denne modte i en almindelig lysegraa Spaseredragt, der ikke passede, naar man skulde fare henad støvede Landeveje.

Saa saare Valentine var kommet sig efter den lille Piges Fødsel, var Romanforfatteren igen bleven Husven. Intet lagde Hindringer i Vejen for deres muntre Samliv, Fruen var ikke mere lidende, saa at han uden Hindringer kunde fortælle sin Roman og gore Kur til hende. Og Valentine, der nu ikke mere pintes af Rædsel for at dø, der var befriet for de Moderpligter, som hun med saa megen Bekymring havde imødeset, folte en umaadelig Lettelse, en Trang til at indhente det forsømte, kastede sig med afsindig Lidenskab ud i Selskabslivets Hvirvel. Fin og smuk som tilforn med sin lille drengeagtige Skikkelse, berusede hun sig i Fester og Baller og overlod selvfølgelig mere end nogensinde sine tre Born til Tjenestefolkene, var næsten aldrig hjemme, især da Manden bar sig ad paa samme Maade, og desuden ofte pinte hende med voldsomme Anfald af Skinsyge, der kunde komme til Udbrud ved den mindste Foranledning. Deres ægteskabelige Liv var et sandt Helvede, hvor Santerre listede om som en snedig Djævel, og efter Evne hjalp til at ødelægge Samlivet mellem de to, idet han fordybede sig i pessimistiske filosofiske Drøftelser med Manden, medens han taalmodigt ventede paa den Time, da Konen vilde kaste sig i Trøsterens Arme.

Santerre brød ud i Beundring, da Valentine omsider viste sig i en fortryllende Spaseredragt med en fiks, lille Hue paa det lyse Haar. Hun erklærede, at hun om et halvt Minut skulde være til Herrernes Tjeneste, hun maatte kun se til den lille Andrea og give Ammen sine Ordre, inden hun tog afsted.

„Saa skynd dig lidt!“ raabte Manden i en ærgerlig Tone, „det er utaaleligt, at man altid skal vente paa dig i Timevis!“

Netop i dette Øjeblik meldte Tjeneren Mathæus, der modtoges af Séguin med en Undskyldning og den Erklæring, at det idag var ham umuligt at afgøre Noget. Imidlertid vilde han nok, inden de aftalte et nyt Møde, gøre sig bekendt med en ny Betingelse, som Mathæus forelagde ham, nemlig den, at Køberen af Jagtpavillonen forbeholdt sig Ret til under visse Betingelser og til bestemte Tidsfrister at overtage hele Godset, lidt efter lidt. Séguin lovede

at overveje dette Forslag modent, da han afbrødes af Støj og Spektakel; man hørte Skrig og Trampen i det Fjerne, ledsaget af Smelden med Døre.

„Hvad er dog dette? Hvad er her paa Færde?“ mumlede Séguin, medens hele Huset rystede af Larmen.

Et Øjeblik efter fløj Døren op, og Valentine kom ind, ophidset, forfærdet, rød i Kinderne af Skræk og Vrede, paa Armen havde hun den lille Andrea, der skreg og sprællede.

„Ja, ja, min søde Pige, gæd ikke, vær stille, hun skal ikke mere faa Lov at gøre dig Fortræd, saa, saa, nu er det forbi Altsammen! ...“

Og dermed lagde hun den Lille fra sig i en bred Lænestol, hvor Barnet lod til at befinde sig vel, thi det tav straks stille. Andrea var en yndig Skabning, men saa spinkel, saa lille af sin Alder, at man næsten kun saá de store, blaa Øjne i hendes smalle Ansigt.

„Kan man saa faa at vide, hvad her gaar for sig?“ spurgte Séguin forbavset.

„Her gaar det for sig, min Ven, at jeg lige nu har fundet Marie liggende døddrukken tværs over Barnets Vugge! Dersom jeg ikke var kommet, vilde Andrea nu være kvalt under Vægten af dette skrækelige Fruentimmer! ... Beruset, Klokken ti om Formiddagen! Har man hørt Magen! Jeg havde nok mærket, at Ammen drak, derfor holdt jeg Vin og Spiritus under Laas og Lukke: hendes Mælk er udmærket, og jeg vilde gerne beholde hende. Men véd I, hvordan hun har drukket sig fuld idag? Hun har tomt Spritflasken, den laa ved Siden af hende, uden Prop!“

„Hvad sagde hun, da du fandt hende i den Tilstand!“

„Hun vilde simpelthen prygle mig! Da jeg ruskede i hende, fo'r hun som en Rasende los paa mig, og overfusede mig med de græsseligste Skældsord, jeg fik lige Tid til at flygte med Barnet, nu har hun lukket sig inde i Ammestuen, hvor hun er i Færd med at knuse Møblerne! Hør bare!“

Og ganske rigtig lod der Brag paa Brag, saa voldsomme, at de Tilstedeværende et Øjeblik saá forfærdede paa hverandre.

„Naa, hvad saa!“ lod det arrigt fra Husets Herre.

„Ja, min Ven, hvad er herved at gøre! Dette Fruen-

timmer er værre end et vildt Dyr : jeg kan da umuligt lade hende dræbe Barnet ! Jeg maa passe paa Andrea, det maa du kunne indse : jeg tør ikke bringe hende tilbage til Marie : ja, jeg tilstaar, at jeg ikke en Gang selv tør vove mig ned i Lovens Hule ! Du maa sandelig jage hende bort, og gøre Afregning med hende ...“

„Jeg, skal jeg !“ raabte Séguin.

Han gav sig til at fare op og ned ad Gulvet, medens Harmen jog ham Blodet til Hovedet. Saa brød han løs :

„Du véd, at jeg er ved at blive ked af alle disse idiotiske Anstalter ! Din Sygdom, din Barselseng, dit Barn, og nu dine Ammer ! Huset er jo blevet et sandt Helvede, det ender med, at vi kommer i Haarene paa hverandre alle til Hobe ! ... Først finder I paa, at den udmærkede Person, jeg med saa stor Onihu havde valgt, ikke har god Mælk ! Saa kommer I anstigende med en anden, der er ypperlig, men drikker som en Svamp, og nu kvæler hun Barnet ! Derfor faar vi sagtens Numer tre, en eller anden Djævel, som odelægger, hvad Numer to ikke har faaet besorget ! ... Nej, nej ... dette gaar for vidt, jeg vil ikke have mere af det !“

Valentine var imidlertid bleven rolig, hun svarede i en bestemt Tone :

„Maa jeg spørge, hvad det er, du ikke mere vil ? Der er ikke Spor af Mening i det, du dér siger ! Nu har vi en Gang det Barn, saa véd jeg da, at vi ogsaa maa have en Amme ! ... Dersom jeg selv havde prøvet at give Bryst, vilde du have været den første til at erklære mig for sindssvag. Hvad mon du vilde sige, hvis jeg altid maatte være om Barnet ! Saa havde du ogsaa fundet, at Huset var et Helvede ! Desuden hverken vil eller kan jeg amme et Barn ... Vi maa, som du ganske rigtig siger, se os om efter en tredie Amme, og det maa oven i Købet ske paa staaende Fod !“

Séguin stod pludselig stille foran den Lille, der sagtens blev bange for hans Skygge, thi hun gav sig til at skrigе højt. Maaske var han saa forblindet af Raseri, at han hverken saá den Lille eller de to andre Børn, der var komne til ved Støjen, og nu krøb sammen ved Døren, med vidtopspilede Øjne ; ingen tænkte paa at føre dem bort, de blev staaende, og var Vidner til det hele forargelige Optrin.

„Vognen venter!“ sagde Séguin nu med en Stemme, som han forgæves søgte at beherske. „Lad os skynde os — kom saa!“

Valentine betragtede ham med et bestyrtet Blik.

„Men Herregud, saa vær dog fornuftig! Hvor kan jeg i dette Øjeblik gaa fra Barnet! Jeg har jo Ingen til at passe det!“

„Vognen venter!“ gentog han dirrende af tilbage-trængt Vrede. „Nu gaar vi, og det lige straks!“

Da Fruen denne Gang nøjedes med at trække paa Skuldrene, blev han aldeles ude af sig selv af Raseri, og uden at bryde sig om de Fremmede, hengav han sig til den afsindige Skinsyge, der altid uhmede i hans Sjæl og drev ham til alle mulige Yderligheder, til vanvittig Heftighed.

„Naa, saa du vil ikke med!... Maa jeg spørge dig, hvad den Unge vedkommer mig? ... Du har vel nok forstaaet, at jeg kun lader, som om jeg taalte den, for at have Fred i Huset, men jeg véd nok, hvad jeg véd. Og du véd det lige saa godt som jeg, siden kun du og jeg kan vide noget om den Ting. Jeg vil for Fremtiden ikke høre noget om det Barn, du — Gud véd hvordan — har skaffet dig paa Halsen ... Jeg tror min Salighed, det er Jeres Hensigt at jage mig ud af Huset ... Du vil ikke med ... Godt ... Farvel, saa tager jeg afsted uden dig!“

Og Séguin fo'r ud af Døren som en Gal, uden et Ord til Santerre, som i Tavshed havde lyttet til hans Udbrud, uden at huske paa Mathaus, der ventede paa et Svar og under det heftige Optrin ikke havde voyet at trække sig tilbage, da han nodig vilde fornærme Séguin ved ukaldet at dømme hans Handlemaade. Han vendte Hovedet bort og betragtede den lille Andrea, der stadig skreg, saa faldt hans Blik paa Lucia og Gaston, der trykkede sig op mod hinanden og maallose af Rædsel krøb sammen bag ved den Lænestol, hvori deres lille Søster laa.

Nu søgnede Valentine om paa en Stol, skælvende over hele Legemet, og hulkede højt:

„Ak, ak Gud, at han tør behandle mig saaledes! Det Afskum! Mig, der har været lige ved at dø, der endnu ikke er kommen til Kræfter, der lider hver Dag for det ulykkelige Barn, som sandelig er hans, det sværger jeg

højt og helligt ! ... Men nu bliver det for galt, nu taaler jeg ikke mere hans Uforskommethed — alt er fra idag forbi mellem os ! Fy, jeg vil hellere do end udsætte mig for en Gentagelse !“

Santerre, der hidtil havde staaet ganske stille, nærmede sig nu med sagte Skridt, tog hendes Haand med øm Medfølelse, idet han mumlede :

„Kære Veninde ! De maa se at blive rolig ! ... De véd jo, at De ikke staar alene, De véd, der er En, som aldrig forlader Dem ... Den Slags Forhaanelser er altfor lave til at naa Dem ... vær rolig, græd ikke mere, jeg kan ikke taale at se Dem bedrovet, det knuser mit Hjerte !“

Hans fine og blide Ord dannede en skærende Mod-sætning til Ægtemandens brutale og grove Optræden, han vidste nok, hvilken Virkning kærtegnende Mildhed ud-ovede paa den stakkels mishandlede lille Kones syge Sjæl. Nu lagde hans Haand sig kærligt paa Valentines Arm, som hun ikke trak bort, hans Overskæg berørte de fine Haar, der krusede sig ved hendes Tinding, og han bøjede sig endnu nærmere, hans Stemme blev til en blid Hvisken, hvorefter man kun nu og da hørte et Ord :

„De skal ikke sørge over ham ... bryd Dem ikke om, hvad han siger ... jeg har ofte nok fortalt Dem, at han er en Klodrian ...“

To Gange hørtes Ordet „Klodrian“, som Santerre gentog med spodsk Medlidenhed, og hun lod til at forstaa ham, thi hun smilede gennem Taarerne og svarede ogsaa med sagte Stemme :

„Ja, ja, det véd jeg nok ... De er god imod mig ! Og De har Ret, jeg er virkelig en Tosse, at jeg tager mig dette nær. Men nu skal det ogsaa være forbi ; jeg kan ikke mere holde det ud, og nu vil jeg gøre alt for at blive en Smule glad og lykkelig !“

Mathæus saå tydeligt, hvorledes hun langsomt trak Armen til sig efter at have trykket Santerres Haand. Altsaa vilde hun nu lade sig trøste, endelig overgav hun sig : en af Dagene vilde hun kaste sig i Armene paa Romanforfatteren ; hendes Fald kom som en naturlig Følge af den Tilværelse, hun havde ført, saaledes maa det gaa en Hustru, der af sin egen Mand ledes paa Afveje, en Moder, der ikke vil passe og amme sine Børn, der støder sine helligste Pligter fra sig !

Imidlertid gav den lille Andrea sig til at skrike endnu ynkeligere end før, og hendes Graad vækkede Valentine til Virkeligheden og dens Besværligheder. Hvis dette Barn var saa usselt, hvis dets Liv nu hang i en Traad, skyldtes det alene den Kendsgerning, at man havde berøvet det Modernælken: her var baade Barn og Moder udsat for den alvorligste Fare, fordi de ikke havde søgt Beskyttelse bag Naturens Skjold; der kunde have givet dem begge Liv og Sundhed! Valentine fik øjensynlig en klar Forestilling om den Ulykke, der truede hende og den Lille, thi hun fjernede sig hastigt fra Santerre, ilede hen til Barnet, som hun trykkede til sit Bryst, medens hun overvældede det med Kys og Kærtegn. Det var, som vilde hun ved at hengive sig til Moderkærligheden søge Ly mod Fristelsen til at begaa den frygtelige Daarskab. Hvor var hendes Stilling ikke uhyggelig! Der stod hendes to store Born, lyttende og vogtende paa enhver af hendes og Santerres Bevægelser! Og tilsidst, da hun fik Oje paa Mathæus, som ogsaa ventede, blev hun saa ulykkelig, at hun paany brast i Graad, medens hun stammende og forvirret begyndte paa en Forklaring, der endte med en Undskyldning for Mandens upassende Hidsighed:

„De maa ikke tage det saa nøje med ham! Han er saa heftig, at han til Tider ikke kan styre sig! Ak Gud i Himlen! Hvad skal jeg gribe til med dette Barn! Jeg kan jo nu ikke mere give det Bryst! Det er skrækkeligt, naar man ikke véd, hvorhen man skal vende sig i sin Nød! ... Hvad skal der blive af os!“

Forlegen og gnaven over at mærke, hvorledes hun gled fra ham, naar hun saaledes stod her med Barnet i sin Favn, prøvede Santerre dog at trøste hende med søde Smigrerord. Men hun horte slet ikke, hvad han sagde, og han var lige ved at opgive Ævred for at vente paa en bedre Lejlighed, da en uventet Begivenhed pludselig spillede ham Sejren i Hænderne. Celeste var sagte traadt ind i Stuen og ventede med en ærbødig Mine, at hendes Frue skulde tillade hende at indføre et Ord:

„Det er min Veninde fra Landet, Sophie Couteau, som er her. Fruen husker hende maaske? Og nu træffer det sig saa heldigt, at hun har en Amme med sig derude fra ...“

„Hvad siger De, Celeste! Er hun her med en Amme?“

„Ja, Frue, og en nydelig, storartet Amme?“

Ved Synet af den stakkels Valentine, hvis Fortvivlelse pludselig forvandlede til Glæde, spillede den snedige Pige sin Rolle til Fuldkommenhed og sagde i en tjenstvillig Tone :

„Fruen maa endelig ikke staa dér med den Lille! Fruen er endnu saa svag, er ikke vant til Anstrængelse. Nu gaar jeg straks ud efter den omtalte Person!“

Valentine lod Celeste tage Andrea, idet hun udstødte et lettet Suk. Saa var hun dog ikke forladt af alle gode Magter! Hun turde dog ikke lade den nye Amme komme herved, hun skælvede ved Tanken om, at den anden, det frygtelige, berusede Fruentimmer skulde møde hende og fare los paa hvem, det kunde træffe sig, og hun bad indstændig baade Santerre og Mathæus at følge med, især ønskede hun, at den sidste som erfaren Familiéfader vilde give hende et godt Raad i denne Forlegenhed. Kun Gaston og Lucia skulde blive, hvor de var, dem havde man ikke Brug for.

„I kan lege lidt her, hører I! Og kom saa, allesammen, men gaa sagte, for at Marie ikke skal mærke noget!“

I Skabestuen lod Valentine Dørene laase efter de Indtrædende. Her stod Madam Couteau med en stor Bondepige paa henved 25 Aar, der havde et smukt Barn paa Armen. Pigen var mørkhaaret, med lav, bred Pande, hun var net og ordentlig paaklædt, hilste pænt paa Fruen; man kunde se, hun før havde tjent i Herskabshuse. Valentine var i stor Forlegenhed, hun saá paa Pigen og paa Barnet med uforstaaende Blikke, som en Kvinde, hvis Børn alle var blevne opklækkede af Fremmede i Ammestuen, uden at hun nogen Sinde havde blandet sig i den Sag. Santerre stod stille og misfornøjet i en Krog, derfor henvendte hun sig i sin Kvide til Mathæus, der svarede undvigende. Først nu tillod Madam Couteau sig at skride ind, efter at hun dog først havde kastet et Sideblik til den Herre, der overalt krydsede hendes Vej.

„Vil Fruen stole paa mig? ... Fruen husker maaske, at jeg bød mig til før den lille Frøkens Fødsel, og dersom Fruen den Gang havde hørt paa mig, vilde det vist ikke have set saa galt ud nu. Det er ligesom med Marie, hende kender jeg, hun er unulig, og jeg havde den største Lyst

til at advare Fruen, da jeg hentede hendes Barn. Men siden Huslægen var fornøjet med hende, turde jeg ikke sige noget. Hvad Mælken angik, saa var den jo upaaklagelig, men det er jo det med Marie, at hun er tør i Halsen. ... Men, dersom Fruen nu vilde vise mig Tillid ..."

Hun bredte sig i sin Hæderlighed, mærkede nok, at hun havde Overtaget.

„Fruen kan tage Kathrine med lukkede Øjne. Det er netop den Amme, der passer her, og De finder ikke Magen til hende i hele Byen. Se bare, hvor stor og stærk hun er, sikken Farve, og sikken Figur! Og Barnet! Det er et, der ikke er bleven forsømt! Det trives, skulde jeg mene! Hun er rigtig gift, har en lille Pige paa fire Aar hjemme hos Manden, men det er vel ingen Fejl, at man er en anstændig Kone? ... Jeg kender hende og staar inde for hende. Dersom De ikke bliver tilfreds med hende, skal De faa Deres Penge igen - mere kan jeg da ikke love Dem!“

Valentine slog ud med Haanden, hun kunde ikke mere ... ja, hun lovede Ammen 100 Franks om Maaneden, fordi hun havde Mand og Born, forresten skulde der ikke betales noget til Fæstekontoret, det var da lige ud 45 Franks, der spares, bemærkede Sophie, med mindre Fruen maaske vilde tænke paa den Ulejlighed, hun, Sophie, her havde haft. Saa var der de 30 Franks for at bringe den Lille hjem, naturligvis. Valentine lovede at give det dobbelte, saa glad var hun over at faa denne Sag i Orden straks. Og hermed beroligede hun sig, indtil hun med ét kom i Tanker om den anden Amme, der havde barrikaderet sig i Barnestuen. Hvad i Himlens Navn skulde hun gøre for at faa det afsindige Menneske ud af Huset, saa at Kathrine kunde faa Fred?

„Hvad for noget!“ udbrød Madam Couteau, „er Fruen bange for Marie Lebleu? Aa, lad hende bare holde sig i Skindet, dersom hun vil have mig til at skaffe sig en ny Plads! ... Jeg skal min Sandten snart faa hende bragt til Fornuft!“

Celeste havde imidlertid lagt Andrea paa Sengen ved Siden af Ammens Barn. Nu spurgte hun, om hun skulde gaa med Madam Couteau ind i Barnestuen. I dette Øjeblik herskede der en Dødsstillehed paa Valpladsen; saa saare Sophie sagde sit Navn, blev Døren aabnet, og man hørte

kun Bondekonens dæmpede, tørre Stemme. Lidt efter kom hun ud, beroligede den skælvende Valentine, der havde lyttet ved Døren, men ikke vovet sig ind til Marie Lebleu.

„Fruen kan tro, hun blev ædru, og det i en Fart!“ sagde Sophie. „Nu pakker hun sit Tøj sammen, saa Fruen behøver kun at betale hende, hvad De er hende skyldig.“

Og da de var komne tilbage til Skabestuen, betalte Valentine 5 Franks, fordi Sophie havde befriet hende for den frygtelige Amme.

En ny Vanskelighed viste sig: Madam Couteau kunde ikke komme efter Katrines Barn den Aften, hvad skulde man saa gøre?

„Aa,“ sagde Sophie efter et Øjeblikks Eftertanke, „jeg tager ham med hen til Fru Broquette, hvor han saa kan blive, mens jeg udretter mine Ærinder i Byen. Der kan han faa en Flaske; den maa han jo dog nøjes med for Fremtiden!“

„Ja, det er vist og sandt!“ bemærkede Moderen mod stor Ro.

Da Sophie havde sagt Farvel og takket Fruen saa mange Gange, vendte hun sig om mod Sengen, hvor de to spæde Børn laa ved Siden af hinanden; hun saá lidt paa dem, og udbrød saa i en spøgefuldstone:

„Nu maa man passe paa at tage den rigtige!“

Celeste brast i Latter over denne Vittighed, og Ammen stemte straks i, medens Madam Couteau løftede den Lille op og drog afsted med den i de lange, knoklede Hænder ... Mathæus var den eneste, der ikke lo. Atter mindedes han sin Sanitale med Boutan om den ødelæggende Virkning, denne skændige Handel med Modernælden udøver paa Ammerne, han tænkte paa Mødrenes Forbrydelse, paa den Fare, der truede Børnene, og hans Hjerte gennemsnedes, da han paany saá Madam Couteau rejse bort med et Bytte, med dette stakkels lille Væsen, der endnu var saa buttet og rødkindet, medens Valentines Barn laa paa Sengen, mager og bleg. Hvad var det for en grusom Skæbne, der styrede Samfundet, og hvor maatte Samfundet dog være fordærvet, siden man saaledes havde Lov at ofre uskyldige Skabninger! En mørk Sky lagde sig over Mathæus's Pande, baade Mennesker og Ting syntes ham afskyelige og frastødende i denne Time! Va-

lentine lod til at have glemt alle sine Sorger, glad og fornøjet, med lettet Hjerter ilede hun tilbage i sin prægtige Dagligstue, hvor hun genfandt sin letsindige, ubekymrede Holdning, sit dristige Væsen, sin Lidenskab for Fornøjelse og Uro. Og da Mathæus med alvorlig Mine tog Afsked og nærmede sig Døren, hørte han Santerre, der atter havde taget den unge Kones Haand, i en triumferende Tone hviske :

„Altsaa bliver det imorgen?“

„Ja, ja, imorgen!“ udbrød Valentine, der nu var redningsløst fortabt.

Otte Dage senere regerede Katrine som uindskrænket Hersker overalt i Huset. Andrea saá raskere ud; hver Dag tog hun paa i Vægt, og saa maatte Alle bøje sig, Ingen turde knurre mod Ammen. Séguins var i den Grad bange for at miste hende, at de lukkede Ojnene for hendes mulige Ufuldkommenheder; thi den fjerde Amme var den visse Død for Barnet; hun var altsaa uundværlig. Forresten kunde man ikke bebrejde hende noget, hun var en sindig, snedig Bondekone, der i højeste Grad forstod at benytte sig af sit Herskabs Skræk for at skifte Amme; og hendes hele Holdning var et Vidunder af Behændighed og Kløgt. I Begyndelsen var det kommet til nogle Rivninger, thi Celeste vilde ogsaa regere, men de var begge to kloge nok til at forstaa, at Kiv og Strid kun vilde være dem begge til Skade, derfor sluttede de snart Fred, delte Magten imellem sig, blev enige om at drage den størst mulige Fordel af deres Stilling, og plyndre Herskabet i skøn Forening.

Katrine tronede som en Dronning, og det øvrige Tyende maatte varte hende op, selv Herskabet laa for hendes Fod. Ammen fik altid de bedste Stykker, Vin og Kod, Alt, hvad hun kunde lide, Alt, hvad der var velsmagende og nærrende. Lækkersulten, doven og hoven bredte hun sig i Barnestuen, medens hele Huset sprang paa hendes mindste Vink. Man føjede sig efter alle hendes Luner, hun maatte jo aldrig være i daarligt Humør, da Sligt kunde skade Mælken og Barnet. Naar hun havde ondt i den lille Finger, rystede Huset i dets Grundvold. En Nat, da hun havde spist for meget af en Livret, blev alle Kvarterets Læger ringede op. En Fejl havde hun: hun var en Kende tyvagtig, og rapsede hist og her lidt Tøj! Va-

lentine lukkede Ojnene, vilde aldrig indrømme, at hun lagde Mærke dertil, men overvældede hende med Foræringer ved enhver Lejlighed for at hun skulde være glad. Da Barnet fik den første Tand, gav de Katrine Ring, Brosche, Orenringe. Hun var naturligvis den mest pyntede Amme i Champs-Élysées, med elegant Kaabe, Kniplingskappe og lange, flagrende Baand, hvis stærke Farver straaledede omkap med Solen, naar hun langsomt og dovent trak frisk Luft med den lille Andrea. Desuden fik hun ogsaa Sager til sin Mand og sin Datter derhjemme, hver Ugedag sendtes store Pakker som Ilgods til Landsbyen. Den Morgen, hun fik Brev fra Manden, at hendes lille Barn, som Madam Couteau havde bragt bort, var død af en slem Forkølelse, gav hendes Frue hende 50 Franks, som om hun vilde betale dets Liv. Og da den lille Andrea med hver Dag trivedes bedre, var der snart ingen Ende paa Katrines Stolthed, hun formelig knuste hele Husholdningen med sit Tyranni og sin Vælde.

Nogen Tid efter, da Mathæus kom for at faa undertegnet Skødet paa Jagtpavillonen og de tyve Tønder omliggende Land, traf han Séguin i Rejsedragt. Han skulde til Havre, hvor en af hans Venner, en meget rig Englænder, ventede ham med sin Lystkutter, der en Maanedstid skulde krydse langs Spaniens Kyst. Ondskabsfulde Tunger paastod, at der ogsaa var Damer om Bord.

„Ja,“ sagde Séguin lidt nervøst, idet han hentydede til et større Tab i Spil, som han nylig havde lidt, „jeg forlader Paris for en kort Tid, jeg sidder i Uheld netop nu! Men jeg ønsker Dem al mulig Lykke, kære Froment! De véd vel selv, med hvor stor Interesse jeg følger Deres dristige og storslaaede Foretagender!“

Mathæus skyndte sig afsted til Banegaarden, han vidste, at Mariane med Længsel ventede ham, og han var ganske bevæget ved nu omsider at have gjort det første Skridt mod Udførelsen af sin store Plan. I Champs-Élysées Allé paa Hjørnet af en øde Sidegade, fik han Øje paa en Droske, i hvilken han skimtede Santerres snu Profil; netop som han betragtede Vognen, saå han en tæt tilsloret Dame stige ind i den: var det ikke Valentine? Og han var ganske sikker i sin Sag, da han et Øjeblik efter saå Vognen med nedrullede Gardiner køre bort.

Lidt længere henne mødte han Gaston og Lucia;

blege og opløbne slæbte de trætte Benene efter sig, ved Siden af dem vandrede Celeste, der ikke tog sig af Børnene, men var meget optaget af at kokettere med en smuk Urtekræmmersvend fra Nabolaget, mens Katrine, pyntet og udstafferet som et Afgudsbillede, værdig og stolt kom anstigende med den lille Andrea, der næsten blev borte i Kniplinger, Broderier og flagrende Kappesbaand.

XV.

Den Dag, det første Spadestik skulde gøres, kom Mariano med Gervasius i Armen og satte sig paa Arbejdspladsen, glad og bevæget ved at se Begyndelsen til det store Værk, som Mathæus med Haab og Tro havde planlagt, og som han saa dristigt satte i Gang. Det var en smuk Dag i Midten af Juni, varm og klar hvælvede Himlen sig over den unge Kvinde og indgod hende mild Tillid. Børnene havde fri fra Skolen, de løb om i Græsset, og man hørte nu og da Glædesudbrud fra lille Rose, som legede Tagfat med Drengene.

„Vil du gøre det første Spadestik?“ spurgte Mathæus sin Kone i en munter Tone.

Hun pegede paa Gervasius og svarede:

„Nej, nej, jeg har mit Arbejde; du skal selv gøre Begyndelsen, du er jo Faderen!“

Mathæus stod dér med to Mænd, rede til selv at lægge Haand paa Værket, til selv at tage fat paa det strenge Arbejde, der skulde føre hans Drom ud i Livet, den Drom, der langsomt var modnet i hans Sjæl. Forsigtig og klog, som han var, havde han sikret sig et Aars Udkomme i al Tarvelighed, et Aar, der skulde vies til forberedende Arbejder, saa at han uden at gøre Gæld kunde vente paa den første Host. Roligt og besindigt satte han Livet ind paa denne Fremtidens Afgrøde; det var jo muligt, at Jorden viste sig oprørske og Intet gav ham til Belønning for hans Anstrengelser, men han var fast i sin Tro, fordi han ejede baade Villie og Kærlighed. Denne uimodstaaelige Skabertrang var vaagnet i hans Sjæl, da hans sidste Barn blev til, og den havde vokset sig stor og stærk. Naar nogen beskyldte ham for Stædig-

hed i Anledning af denne vanvittige Plan, svarede han Intet, men smilede kun og erklærede, at han i hvert Fald godt kunde paatage sig at lære Mennesker, hvad en Villie kan udrette.

Handle, skabe, det var hans kære, stadige Tanke. En Morgen fik han Mariane til at le, da han forklarede hende, at Grunden, hvorfor de begge to havde saa mange Børn, og var glade over den talrige Familie, netop var deres medfødte Handlekraft, deres Trang til at leve Livet i dette Ords mest udstrakte Betydning.

„Saa, nu er det gjort!“ udbrød han glad. „Gid Jorden maa blive os en god Moder!“

Med disse Ord huggede han Spaden i Jorden til Venstre for den gamle Jagtpavillon i et Hjørne af de udstrakte Moser, hvor Kildevandet allevegne vældede frem, og hvor der nu kun voksede Siv og Ror. Han vilde allerførst grave Grøfter, lede Vandet i den forønskede Retning, saa at det frugtbargjorde de tørre, sandede Skraaninger, som strakte sig helt ned til Jernbanen. En nøjagtig Under-søgelse havde vist ham, at dette Arbejde ikke vilde frembyde store Vanskeligheder, og at Kildernes Beliggenhed var saa heldig, som tænkes kunde. Det var netop denne Omstændighed, for ikke at tale om det rige Lag Muldjord i det store Moseland, der havde givet ham Sikkerhed for, at en overordentlig stor Frugtbarhed vilde aabenbare sig, saa saare Ploven gik hen over det drænede Jordsmon, fra hvilket Grøfter og Vandløb skulde vælde ned over de hede, tørstige Skraaninger.

Gervasius, der sagtens blev tørstig af at være i den friske Luft, gav sig nu til at skrive. Han var over tre Maaneder gammel, en tyk Krabat, der med Bestemthed fordrede sit Maaltid i rette Tid. Han voksede og trivedes som de unge Træer i den nærliggende Skov, var rødmosset og buttet med raske, smaa Hænder, der ikke slap, hvad de fik fat i, straalende Soløjne, der glimtede af Smil og af Taarer, og røde, svulmende Læber, fra hvilke der lød hårnfulde Skrig, naar Moderen lod vente paa sig.

„Ja, ja, vist saa, jeg hører dig saamænd nok ... naa, ti nu stille, og lad os faa Fred, Du, lille Skraalhals!“

Hun løste Kjolen op og gav ham Die. Snart hørtes kun en sagte Knurren, han laa som en tilfreds Katteskilling med Haanden paa Moderens hvide Barm, fra hvil-

ken Livets evigt nærende Kilde strømmede ud, medens Mathæus med sine to Arbejdsmænd ivrigt gravede den første Grøft. Nu rettede han sin kraftige Skikkelse, tørrede Sveden af Panden og med rolig Overbevisning lød hans Stemme :

„Det gælder jo kun om at vænne sig til Arbejdet, ser du ! Om nogle Maaneder er jeg en rigtig Bondemand ... Kan du se den stillestaaende Dam, ganske fuld af grøn Andemand ? Kilden maa være derhenne under den høje Ukrudtbusk. Og naar vi har faaet Grøften færdig, skal du bare se, hvor Vandet synker i Dammen, Kilden sprudler frem og bringer Frodighed med sig til den tørstige Jord dernede !“

„Ak,“ sukkede Mariane, „gid den vilde risle hen over den stenede Skraaning, det er saa sorgeligt at se Jorden ligge hen i Ufrugtbarhed ! Du kan tro, den bliver glad over at lække sin Tørst.“

Nu sænkede hun Blikket, klappede Gervasius paa den buttede Arm :

„Naa, naa, lille Slughals, ikke saa hidsig, du suger jo som en ren Igle, tag det med Ro, det kommer nok, og du véd jo, det er til dig Altsammen !“

De tre Mænds Hakker og Spader klang i den rene Luft, og snart rislede Vandet henimod den sandede Strækning, medens Modernælken rislede fra Barmen ned i Drengens røde Mund, som det evige Livs Kilde, den forvandlede til Kød og Blod, til Tanke og Kraft og Arbejde. Snart skulde dens stille Rislen forene sig med den befriende Kildes, den samme Flod skulde bringe Liv og Grøde til hele Jorden, strømme gennem Verdens Aarer med nyt, ungt Blod, ny Sundhed, hver Gang Vaaren klædte sig i Brudedragt.

Saa kom Saatiden tre Maaneder senere, da Mathæus og hans Folk var færdige med Høstpløjningen. Og en graa Efteraarsdag sad Mariane dér igen, i den milde Taagedis. Gervasius var snart en voksen Herre : otte Maaneder gammel : med hver en Dag, der gik, blev han større, hver Uge drak han sig nye Kræfter af Moderens fulde Barm, ved hvilken han endnu hang som en Frugt, der ikke er moden. I den lidt kølige Novemberluft puttete han sit lille Hoved ind til Moderen, diede sagtere, mens Vinteren

nærmede sig og dækkede de slumrende Spirer med sin bløde Kaabe af frugtbar Muldjord.

„Se paa ham! Han fryser nok en Smule, jeg tror, det er paa Tide at drage i Vinterkvarter!“ sagde hun smilende.

Med sin Sæk bunden om Livet kom Mathæus gaaende hen til dem, alt medens han taktfast svang Armen og med en bred Bevægelse kastede Sædekornet ud i Furerne. Han horte Marianes Stemme og stansede for at svare hende.

„Ja, du har Ret, lad ham kun sove, til Solen igen vækker ham til nyt Liv med nye Kræfter! Til Høsten er han en stor Dreng!“

Saa pegede han paa sin Ager:

„Naar dette kommer op af Jorden, kan Gervasius gaa alene! ... Se dog, se, det er vor første Sejr, vor første Erobring.“

Han havde al Grund til at være stolt og glad. Fire Tønder Land var allerede befriede for stillestaaende Damme og strakte sig ud som en mørkebrun Flade, medens Grøfterne ledede Vandet ned over de sandede Jorder, hvor man maatte vente med Pløjning, til Fugtigheden var trængt godt ned. Der var Arbejde for kommende Aar; lidt efter lidt skulde han nok sætte Liv i det Hele. Nu gjaldt det jo om at betale det første Aars Udgifter med Høsten, alt medens han ventede paa Miraklet, der skulde vise, at hans Plan ikke var helt afsindig.

„Dagen holder!“ vedblev han, „jeg maa skynde mig!“

Og atter vandrede han afsted, atter fløj Sædekornet ud af hans Haand; Marianes ømme, tankefulde Blik fulgte enhver af hans Bevægelser, medens den lille Rose trampede ved Siden af Faderen, idet hun efterlignede ham, hun „saaede“ ogsaa, kastede med de smaa Hænder smuldrede Jordklumper op i Luften. De tre Drenge fik Øje paa hende, og snart var de med i Legen, saa at Jord og Smaastene fløj dem om Ørene, alt medens de lo, saa man kunde høre dem langt borte. Som en muntert kvidrende Fugleskare ledsagede deres Flagren Faderens taktfaste Skridt. Et Øjeblik saá det ud, som om han med samme store Bevægelse strøede disse sine elskede Børn ud over Verden, for at en Hær af Sædemænd skulde befolke Fremtidens Jord, den, han nu betroede sin Skæbne med det Korn, han saaede.

Mariane løftede pludselig Hovedet og fæstede overrasket Øjnene paa Angelins, det forelskede Ægtepar, som var kommet gaaende fra en lille Skovsti og nu stod stille foran hende. Førend de lukkede sig inde i deres lille Hus i Janville, hvor de boede hele Vinteren, strejfede de om i Mark og Skov, hvor Buske og Træer nu havde iført sig Efteraarets gulnede Klædebon. Og naar de ømt trykkede op mod hinanden vandrede om, var de saa fordybede i deres Kærlighed, at de intet saá og intet hørte, derfor standsede de nu ganske forbavsede over Mødet, og endnu mere over at se denne Pløjemark, hvis Tilværelse de ikke anede, skønt de ikke var uvidende om Mathæus' store Planer. I den senere Tid havde de betragtet Mathæus som en Særling med underlige fikse Idéer og en Kærlighed til Jorden, som han hellere burde ofre sin elskværdige Hustru. Forresten tænkte Angelins kun sjældent paa andre Mennesker, de havde nok i sig selv.

De talte venligt med Mariane, lod, som om de faldt i Begejstring over, hvad Mathæus allerede havde udrettet, fordi de var venlige og elskværdige, og midt i deres egen Lykke gerne vilde se milde, fornojede Ansigter omkring sig. Indtil nu havde deres Liv været idel Glæde, en bestandig Fest : hun frydede sig over Mandens Kærlighed og elskede ham igen, smuk og sund som han var, uden Bekymring for Fremtiden. Men den unge Frue, der stod og lænede sig ømt til sin Mands Skulder, faldt pludselig i Tanker, idet hendes Blik drømmende fulgte Mathæus, som efter at have sagt Goddag til Parret igen fjernede sig med sindig taktfast Gang, stadig stroende Sædekornet ud med en stor, rund Bevægelse. Bornenes Leg fængslede sagtens hendes Opmærksomhed, hun betragtede den glade Flok, der stadig fulgte med Faderen ude i Pløjemarken, og uden Indledning sagde hun med tænkefuld Betoning og dæmpet Røst:

„Jeg har nylig mistet en Tante, en Søster til min Moder, der sikkert døde af Sorg over, at hun aldrig fik Born. Baade hun og Manden var sunde og smukke Folk, og jeg mindes saa godt hendes Fortvivlelse ved Synet af smaa, magre, uanselige Kvinder, der havde en stor Børneflokk ... Manden havde tjent mange Penge, og Ægtefolkene havde i verdslig Henseende alt, hvad deres Hjerter kunde begære : Rigdom, godt Helbred, talrige Venner og

Bønder, uden Luksus, uden andre Fornøjelser end den Glæde, de følte ved at være sammen. Over Køkkenet hvilede Friluftslivets Fred, den, man naa ved en naturlig Tilværelse, befriet for alle kunstige Fornødenheder, Ærgerrighed og Forlystelser. Og ingen Rigdom, ingen Magt kunde veje op mod denne Eftermiddags rolige Lykke, hvor den Sidstfødte slumrede saa roligt, at man næppe kunde høre hans regelmæssige Aandedræt.

Beauchêne og Séguin kom ind, overmaade misfornøjede med Jagtens Udbytte, trætte og udasede, med blaa-frosne Ansigter og valne Hænder. Medens Froment modtog dem med en overrasket Velkomsthilsen, erklærede de to Herrer, at Pokker en anden Gang skulde sætte Næsen udenfor Paris i et saadant Hundevejr.

„Vil De bare tænke Dem, kære Ven,“ rasede Beauchêne, „at vi ikke har set saameget som Vingen af en And! Det er vel sagtens alt for koldt for de Dyr! Og saa gør De Dem ingen Forestilling om den bidende, isnende Vind, der stryger hen over disse Vandhuller, og det nøgne, rimfrosne Krat ... Vi fik snart nok af den Jagt, kan De tro, og nu giver De os nok et Glas Rødvinstoddy, inden vi gaar til Stationen.“

Séguin, der var endnu mere gnaven end Beauchêne, stod og tøede sig op ved Ilden, medens Marianne skyndte sig at lave Toddyen, gav han sig til at tale om den ny Ager, som Mathæus havde pløjet og tilsaaet. Som den nu laa hen, kunde han ikke tage noget Skøn over den, dog var han idag langt fra tillidsfuld, og denne Stemning gav sig Luft i følgende lidt vrantne Udtalelse:

„Hør, kære Froment, jeg er min Sandten ikke rigtig rolig for Deres Foretagende. Jeg gik nylig forbi Marken, den saá just ikke lovende ud! Hvor kan De ogsaa indbilde Dem, at De kan faa noget ud af saadan gammel, raadden Jord, der i Aarhundreder kun har baaret Siv og Rør?“

„Hav kun lidt Taalmodighed!“ svarede Mathæus med Ro: „Og kom igen i Juni, saa kan vi tales ved!“

Beauchêne afbrød dem:

„Jeg tror, der gaar et Tog Klokken fire. Lad os skynde os, saa vi kan naa det, det vil passe os begge to udmærket — ikke, Séguin?“

De udvekslede et megetsigende Blik, de havde øjen-

„Hvad mener De, kære Frue, tror De ikke, vi faar Børn? ... Det er rigtignok aldrig faldet mig ind!“

Hun tav, blev lidt forlegen og saá paa Manden, som om hun søgte Medhold hos ham, og han lo nok saa fornøjet, idet han svarede:

„Det er virkelig, som om De vilde sige eller tro, at der aldrig vilde vokse Korn paa den Ager, Deres brave Mand nu saar til!“

I dette Øjeblik kom Mathæus og hans Folk tilbage, stadigt kastende Sædekornet ud over Marken, hvor det skulde sove sin Vintersøvn, for senere hen at sætte Aks i Solens livsvækkende Straaler. Lille Gervasius var imidlertid slumret ind ved Moderens Bryst, han diede nu og da i Søvn, Mælkens Rislen var som Vintersædens lydlose Spiren i Jordens Moderskød, hvor den evige Livskilde stille ruller gennem Verdens Aarer.

To Maaneder gled hen; en klar Frostdag i Januar fik Froments uventet Besøg af Séguin og Beauchêne, der kom til Chantebled for at skyde Vildænder i den Mosejord, der endnu laa uopdyrket hen. Det var Søndag, og de fandt hele Familien samlet omkring den muntert flammende Ild i det store Køkken. Gennem de klare Vinduer havde man en vid Udsigt over det glimrende Landskab, der, dækket af Vinterens krystalglinsende Ligklæde, laa stille og ventede paa Genopstandelsen under Aprilsolens Straaler. Da de Fremmede kom, sov Gervasius ligeledes i sin hvide Vugge, fed og rund, som Lærkerne i den kolde Aarstid vilde han ogsaa vaagne op med nye Kræfter, naar Fuglene begyndte at synge, og de grønne Spirer sejrstolt løftede Hovedet efter Vintersønnen!

Familien havde spist Frokost, og nu stod de fire Born henne ved Vinduet omkring et Bord, paa hvilket Tvillingerne og Ambrosius var i Færd med at bygge en Landshy af Klodser og Papstykker, som de med stor Iver klistrede sammen. Der var Huse, Kirke, Bolig til Sognefogden og en Skole, og Rose, der endnu ikke fik Lov at haandtere Saks og Kniv, huserede med Pensel og Klisterpotte, saa baade Forklæde, Haar og Ansigt var i en græsselig Tilstand. I det store Rum, der nu og da genlød af Børnenes travle Snak og muntre Latter, sad Forældrene Side om Side foran Ilden: de nød i fulde Drag Søndagshvilen efter Ugens strænge Arbejde. De levede stille og tarveligt, som

Bønder, uden Luksus, uden andre Fornøjelser end den Glæde, de folte ved at være sammen. Over Køkkenet hvilede Friluftslivets Fred, den, man naar ved en naturlig Tilværelse, befriet for alle kunstige Fornødenheder, Ærgerrighed og Forlystelser. Og ingen Rigdom, ingen Magt kunde veje op mod denne Eftermiddags rolige Lykke, hvor den Sidstfødte slumrede saa roligt, at man næppe kunde høre hans regelmæssige Aandedræt.

Beauchêne og Séguin kom ind, overmaade misfornøjede med Jagtens Udbytte, trætte og udasede, med blaa-frosne Ansigter og valne Hænder. Medens Froment modtog dem med en overrasket Velkomsthilsen, erklærede de to Herrer, at Pokker en anden Gang skulde sætte Næsen udenfor Paris i et saadant Hundevejr.

„Vil De bare tænke Dem, kære Ven,“ rasede Beauchêne, „at vi ikke har set saameget som Vingen af en And! Det er vel sagtens alt for koldt for de Dyr! Og saa gør De Dem ingen Forestilling om den bidende, isnende Vind, der stryger hen over disse Vandhuller, og det nøgne, rimfrosne Krat ... Vi fik snart nok af den Jagt, kan De tro, og nu giver De os nok et Glas Rødvinstoddy, inden vi gaar til Stationen.“

Séguin, der var endnu mere gnaven end Beauchêne, stod og tøede sig op ved Ilden, medens Marianne skyndte sig at lave Toddyen, gav han sig til at tale om den ny Ager, som Mathæus havde pløjet og tilsaaet. Som den nu laa hen, kunde han ikke tage noget Skøn over den, dog var han idag langt fra tillidsfuld, og denne Stemning gav sig Luft i følgende lidt vrantne Udtalelse:

„Hør, kære Froment, jeg er min Sandten ikke rigtig rolig for Deres Foretagende. Jeg gik nylig forbi Marken, den saá just ikke lovende ud! Hvor kan De ogsaa indbilde Dem, at De kan faa noget ud af saadan gammel, raadden Jord, der i Aarhundreder kun har baaret Siv og Rør?“

„Hav kun lidt Taalmodighed!“ svarede Mathæus med Ro. „Og kom igen i Juni, saa kan vi tales ved!“

Beauchêne afbrød dem:

„Jeg tror, der gaar et Tog Klokken fire. Lad os skynde os, saa vi kan naa det, det vil passe os begge to udmærket — ikke, Séguin?“

De udvekslede et megetsigende Blik, de havde øjen-

synligt noget for, vilde benytte denne Dag til at more sig, uden at plages af deres Fruer, som troede, at de var paa Jagt. De drak Toddyen, saá sig om i Køkkenet, og saa udbrod Beauchêne :

„Hør, kære Ven, det er mig ubegribeligt, at De kan udholde denne Ensomhed, leve paa Landet om Vinteren, uden at se et Menneske ! Jeg tror, jeg døde ! Naturligvis skal man bestille noget, men naar jeg er færdig med mit Arbejde, vil jeg min Salighed ogsaa more mig lidt !“

„Vi morer os udmærket herude !“ svarede Mathæus, idet han lod sit Blik glide hen over den forsamlede Familie.

De fremmede Herrer saá med forbavsede Miner paa Køkkenvæggene med de skinnende blanke Kobberkar, paa det tarvelige Indbo, paa Bordet, hvor Bornene legede videre efter at have sagt pænt Goddag. Det var øjensynligt, at hverken Beauchêne eller Séguin kunde fatte, hvad Glæde alt dette kunde volde, thi de rystede paa Hovedet med slet dulgt Spot. Det var sandeligt et mærkeligt Indfald at spærre sig inde herude i det Vildnis.

„Har De ikke Lyst at se lille Gervasius ?“ spurgte Mariane venligt. „Men De maa endeligt ikke vække ham !“

Af Hofflighed bøjede Herrerne sig over Vuggen, og brød ud i Forbavselse over, at et timaaneders Barn kunde være saa stort. Nu var han jo artig nok, men saa snart han slog Øjnene op, gav han sig vel sagtens til at skraale, saa Ingen kunde faa et Ord indført, thi Alle var jo ikke lige henrykte over at have Huset fuldt af Born, selv om disse var friske og sunde ! Derefter gik de igen hen til Ilden og talte videre om, at de nok maatte skynde sig, dersom de vilde naa Toget. Nu, da de havde varmet sig, havde de øjensynlig Hastværk og vilde gerne afsted.

„Saa nytter det altsaa ikke, at jeg beder Dem blive og spise til Middag med os,“ sagde Mathæus.

„Nej, det kan vi paa ingen Maade,“ lød det med inderlig Overbevisning fra dem begge.

Beauchêne mærkede nok, at de ikke opførte sig rigtig hoffligt, derfor skyndte han sig at tilføje i en spøgende Tone, at de med Glæde vilde efterkomme den venlige Indbydelse, naar det blev lidt mildere i Vejret.

„Jeg forsikrer Dem, at vi har Forretninger i Eftermiddag, men til Sommer kommer vi med Koner og Børn og bliver her hele Dagen. Saa kan vi rigtig se, hvad De

har udrettet, og om De har haft Ret med Hensyn til Mar-
ken derude. Jeg ønsker Dem Held og Lykke, kære Ma-
thæus. Farvel, Kusine, Farvel, Smaaafolk, lad mig se, I
er artige!“

Efter en livlig Udveksling af Haandtryk og et Kys
paa Bornenes blomstrende Kinder skyndte Herrerne sig
afsted. Da de var forsvundne, og den hjemlige Stilhed
paany hvilede over Huset, sad Mathæus og Mariane paa
deres vante Pladser foran Ilden, medens Børnene puslede
med Klodser og Klisterpotte, saa det var en Lyst at se.
Gervasius sov endnu! Var det Besøg en Drøm? Var det
et Pust fra den store Stad med al dens skjulte Elendighed,
der her strøg hen over deres blide, fredsommelige Tilvæ-
relse? Udenfor laa Skov og Mark stivnet i Vintersøvn.
Kun den flammende Arneild talte om Liv og Varme.

Efter en Stunds Tavshed talte Mathæus, som om han
endelig havde fundet en Forklaring, en Løsning paa de al-
vorlige Spørgsmaal, der længe havde beskæftiget ham:

„Disse Mennesker véd jo ikke, hvad Kærlighed vil
sige! Rigdom, Magt, Ærgerrighed, Forlystelser! Det har
de! Men elske, det gaar over deres Forstand! De har
aldrig følt den guddommelige Flamme, der er Sjælen i
Verdensaltet. Anden Forklaring behøves ikke. Den, der
ikke ejer Attraa, ejer ikke Kærlighed, ejer heller ikke
Kraft og Mod. Kun ved Kærlighed skabes der Liv. Hvor
kan man dog af Nutidsmennesker forlange, at de skal have
en talrig Familie, naar de ikke har Mod eller Evne til at
give sig den evige Kærlighed i Vold uden fejge Indskræn-
kninger og ussel Gaaen paa Akkord! De lyver, de hykler,
ene og alene fordi de ikke elsker. Løgn og Bedrag avler
Lidelse, undergraver Sjæl og Legeme. Det store Samfunds-
maskineri knager med hver Dag mere og mere i alle Fu-
ger; det ødelægges ved Menneskenes Mangel paa sand og
sund Kærlighed ... Her er den evige Sandhed, jeg saa længe
har søgt! Kun i Kærlighed findes Frelse! Den, der vil
elske, undfange og skabe, kan ene sætte den frelsende
Onivæltning igennem og befolke Fremtidens Verden!“

Aldrig havde han saa tydeligt som i denne Time set,
at hans Ægteskab, at han og hans Hustru ikke var som
andre. Det stod ham i dette Øjeblik saa klart, at deres
Glæde over en tarvelig Tilværelse, der befriede dem for
Næringssorger, deres fælles Ringeagt overfor verdslig

Luksus og Forfængelighed, den Viljekraft, de begge lagde i Arbejdet, hele deres Livsopfattelse, den, der gjorde dem stærke og lykkelige, alt sprudlede frem af den evige Kærlighed, hvis guddommelige Attraa brændte i deres Hjerter. Dersom De nogensinde vandt Sejrr, dersom de engang i Tiden kunde sætte sig et Eftermæle, der talte om Sundhed og Lykke, vilde det udelukkende skyldes deres Evne til at elske, til at formere sig, til at opdrage den talrige Borneflok, der blomstrede frem omkring dem og en Gang i Fremtiden vilde give dem Støtte og Hjælp til det store Erobringens Værk, han saa tappert havde taget fat paa. Og denne pludselige Vished fyldte ham med Begejstring, gjorde ham saa glad og saa varm om Hjertet, at han bøjede sig hen mod sin lyttende Hustru og trykkede et lidenskabeligt Kys paa hendes Mund. Haand i Haand blev de siddende en Stund i frydefuld Tavshed ved Barnets Vugge; Mørket faldt paa, en mild Fred bredte sig ud over dem, medens Børnene henne ved Legebordet udstødte Glædeskrig over Landsbyen, der nu stod fiks og færdig. Forældrenes rørte Blik vandrede gennem de klare Ruder ud over den slumrende Host, der laa dækket af Muld og Rim, og tilbage til den Sidstfødtes hvide Vugge, hvor Fremtidens glade Haab ogsaa sov den søde, rolige Søvn.

Atter forløb to Maaneder. Gervasius fyldte et Aar, og den tidlige Foraarssol vakte Jorden til nyt Liv. En Morgen, da Mariane med Børnene var vandrede ud for at trække frisk Luft, mødte de Mathæus paa Bakken, og de faldt alle hen i glad Forbavselse ved Synet af den Forvandling, disse varme Foraarsdage havde frembragt paa det Stykke Mosejord, som Mathæus havde omdannet til Agerland. Det laa nu som et stort, vidtstrakt Flojlstæppe, hvor Kornet myldrede op tæt og grønt i fin Smaragdfarve. Aldrig havde Mathæus set Vintersæd, som lovede rigere Host. Derfor var det intet Under, at hele Familien under den lune, straalende Aprilhimmel, frydede sig over Udsigten til en Afgrøde, der vilde overstige de dristigste Forventninger. Deres Glæde gav sig Udslag i Latter og Munterhed, da de pludselig opdagede, at lille Gervasius sprællede med Benene og fægtede med Armene for at komme ud af sin Vogn og vise dem, hvad han duede til. Leende hjalp Moderen ham at slippe ned paa Jorden, og han stavrede straks nok saa tappert afsted, gjorde fire

Skridt alene og klamrede sig sejrstolt fast til Faderens Ben. Der blev almindelig Henrykkelse!

„Han gaar, han kan gaa alene!“

Ak, hvilken rørende Ynde, hvilken Fortryllelse, er der ikke ved disse smaa Væsners første Lallen, ved deres første, vaklende Skridt ud i Livet, ved deres første Blik og Smil! Hvilken Fryd bringer de ikke Forældrene, som vogter paa deres Vækst, deres Opvaagnen til Bevidsthed; hvert et Trin fremad og opad hilses som en Sejr, som en Erobring, som en ny Indtrædelse i Livet. Barnet vokser, Barnet bliver et Menneske. Den første Tand bryder, hvid og skarp, gennem den rosenrode Gumme, det første Ord fremstammes: „Ba“ og „Moa“ skelnes af den glade Fader og den stolte Moder midt i en Mængde uforstaaelige Lyde, der ligner en Killings Knurren eller en Fugls Kvidren. Livsværket skrider frem, og Forældrene falder hen i Forundring og Begejstring ved at se deres eget Kød, deres egen Aand blomstre frem i forynget Skikkelse.

„Vent lidt!“ raabte Mariane. „Nu skal I se ham komme tilbage til mig! Gervasius, Gervasius!“

Barnet vendte sig tøvende om, strakte Armene frem og løb hen til Moderen med et nyt Glædesskridt.

„Gervasius, Gervasius!“ lød det fra Mathæus.

Og den Lille begav sig igen ud paa den farlige Rejse, flagrende med Armene, som var de Vinger, der skulde støtte hans Flugt, ti Gange maatte han frem og tilbage mellem Forældrene, medens de andre Børn hilsede hvert af hans Skridt med høj Latter og henrykte Udbrud, saa sød og morsom fandt de den lille Broder. Imidlertid blev de Store som sædvanlig for nærgaaende i deres Beundring, saa Moderen maatte tage den Lille under sine beskyttende Vinger.

Netop som Mariane satte sig ned for at give Gervasius noget at drikke, fik hun og Mathæus Øje paa et Enspænderkøretøj, der kom skumplende henad en Bivej langs den nye Ager. Paa Vognen sad en Bondemand, saa fordybet i Beskuelsen af Mathæus's Mark, at han rent glemte sin Hest, som netop skulde til at køre Vognen op i en Bunke Skærver, da Konen ved Siden af ham med et kraftigt Tag i Tømmerne bragte Dyret paa den rigtige Kurs igen. Hesten stod stille, og Manden raabte i en spodsk Tone:

„Naa, saa det er Deres Værk, Hr. Froment?“

Mathæus og Mariane saå nu, at det var Møllerfolkene Lepailleurs, og de undredes ikke over Mandens haanlige Betoning; de vidste nok, at Folk nede i Janville ikke kunde komme sig af Forbavselse over, at man kunde være taabelig nok til at tro, der kunde blive noget ud af Moserne oppe ved Jagtpavillonen. Især gjorde Mølleren tykt Nar ad den dumme Pariser, der forlod sin gode Plads i Byen for at blive Bonde og begrave sine fattige Skillinger i den raadne Jord, der vilde opsluge baade ham og hans Børn. uden at give ham saa meget som det tørre Brød. Synet af den fremspirende Vintersæd satte ham i den største Forundring. Det var længe siden, han havde været ad denne Kant, det var aldrig et Øjeblik faldet ham ind, at Kornet kunde komme op, saa at han nu ved Synet af det bløde, grønne Tæppe, der dækkede den nys opdyrkede Jord, var ved at kvæles af misundelig Harm. Imidlertid vilde han ikke lade sig mærke med Noget, men paatog sig en smilende Mine, idet han sagde:

„Saa De tror, De faar noget ud af den Sæd? ... Ja, Kornet er jo kommet op, det kan Ingen nægte. Men nu faar vi se, om det kan skride og give noget i Laden, for det er et andet Spørgsmaal!“

Og da Mathæus med et tillidsfuldt Smil lyttede til disse lidet opmuntrende Ord, vedblev den anden drilagtigt og ondskaabsfuldt:

„Jeg bliver nu ved mit! Naar De lærer Jorden at kende, skal De nok faa at mærke, at det er en gammel lumsk Satan, der aldrig gør Andet end drille og narre den, der slider og slæber for at pine Noget ud af den! Jeg har saamænd tidt nok set Marker, der stod aldeles storartede om Foraaret, og inden man vidste et Ord af det, var det Hele odelagt, laa i Skuddermudder efter en Hagelbyge, en Storm, eller noget lignende! Men De er endnu grøn og har meget at lære!“

Hans Kone sad paa Sædet ved hans Side, hun lyttede ærbødigt til hans Ord stolt over, at han saa ypperligt kunde tale til Pariseren. Nu nikkede hun nedladende til Mariane:

„Det er saa vist ikke, fordi jeg vil tage Modet fra Fruen, men det er den rene Sandhed, det min Mand dér siger. Det er med Jord, som med Børn. Nogle dør og andre lever, nogle gør En Glæde, og andre piner Livet af

Forældrene. Men naar man gør Regnskabet op, giver man saamænd alle Tider mere, end man faar, og det ender med, at man staar som en Nar, det skal De nok selv faa at føle !“

Uden at svare saá Marianne med et tillidsfuldt Blik op paa Mathæus, hun søgte Trøst hos ham for Møllerkonens uvenlige Ord. Mathæus, hvis Sjæl oprørtes over den Uvidenhed og Misundelse, der laa i Bondemandens Tale, nøjedes med i en spøgefuld Tone at svare :

„Ja, det faar vi nok at se ! Naar Deres Antoninus sidder i Amtmandsboligen og mine tolv Døtre gaar om som Bondepiger, skal jeg nok indbyde Dem til Bryllup, for til den Tid har jeg bygget Møllen om, og det er dens nye Dampmaskine, der kommer til at male alt det Korn, jeg kan dyrke paa mine Godser, til Højre, til Venstre, over hele Chantebled.“

Han slog ud med Haanden, betragtede Mølleren med saa tryk en Mine, at Bondemanden var nær ved at blive vred, han kunde ikke lide at holdes for Nar. Han langede ud efter Hesten, og Vognen skumplede videre i de dybe Hjulspor, medens han til Afsked raabte :

„Ja, endnu er Deres Korn da ikke færdigt til Møllen, Hr. Froment, men det gaar maaske bedre, end jeg tror ! Farvel, og til Lykke alligevel !“

„Farvel, og Tak for de gode Ønsker !“

Medens Bornene løb omkring og ledte efter de første Foraarsblomster, kom Mathæus hen og satte sig ned hos Mariane. Han sagde Intet, thi han vidste, at hun selv ejede Kræfter til at staa imod de Ængstelser og Bekymringer, Tanken om Fremtiden nu og da kunde vække hos hende. Han sad ved hendes Side, tavs, med sit rolige besindige Ansigt, han saá paa hende, smilede til hende, og straks kom der Ro og Fred over hende ; hendes Blik blev lyst og klart igen, medens lille Gervasius, der ikke lod sig forstyrre af Menneskenes Ondskab, diede videre med en tilfreds Knurren. Var dette ikke et Svar, fuldt af Haab og Tro, Livets sikre Sejr, skønne Børn, der voksede frem i Solens klare Skin, rig Høst, hvis grønne Fløjel hver Vaar skulde dække den frugtbare Muldjord. Med Tiden, naar Høstens stolte Dag oprandt, vilde Marken bugne af modne Aks, og Børnene vilde blive Mænd.

Og saaledes var det tre Maaneder senere, da Séguin

og Beauchêne efter Løfte kom og besøgte Froments med Kone og Børn, en smuk Søndag Eftermiddag.

De havde endogsaa faaet Morange overtalt til at følge med; Regine havde Lyst til at tilbringe en Dag paa Landet og mente desuden, Faderen maaske kunde have godt af en lille Adspredelse i den dybe Sorg, der stedse knugede ham. Saa snart alle de fine Fremmede var komne, vandrede de op paa Bakken for med egne Øjne at se den berømte Mark, som Mathæus havde opdyrket; de var endnu allesammen forbavsede over, at Nogen kunde have Lyst til at opgive en god Stilling for at blive Bondemand. Men han lo ved sig selv, og han havde stor Fornøjelse af at se den Overraskelse, de lagde for Dagen, da han viste dem sit Værk, den skønne Ager, hvor tunge Aks bølgede som et Hav i Sommervindens sagte Pust. Under den klare Sol, i den straalende Eftermiddags rene Luft, laa dér Mathæus's sikre Haab om en rig Host, en vidunderlig Afgrøde, en Frugtbarhedens Sejr, som han vandt ved sit første dristige Forsøg med denne Jord, hvor Aarhundreders Frødighed kun havde ventet paa den modige Haand, der skulde vække de slumrende Spirer, og vinde en stolt Sejr i Livets evige Kamp.

De to Damer, Valentine og Constance, tog forresten den hele Sag med stor Ro: de brod sig ikke om alt dette Græs, thi deres Hoveder var fulde af ganske andre Tanker, det samme var Tilfældet med Morange, hvis slove Øjne næppe gad fæste sig paa Noget, men baade Séguin og Beauchêne brod ud i Overraskelse og Forundring. Aldrig havde de tænkt, at Mathæus saa hurtigt skulde faa Ret: de mindedes deres Vintertur, da Jorden slumrede under Rintæppet, den Dag havde de ikke anet, at tre korte Maaneder kunde forvandle det ufrugtbare Moseland til en bølgende Kornmark. Især var Séguin begejstret, han forstod nu, at han ikke behøvede at være urolig, Mathæus vilde ikke lade vente paa sig, naar det gjaldt Afbetaling, og han saå i Aanden, at det ikke vilde vare længe, inden et nyt Stykke Land gik over i denne virksomme Mands Hænder.

Efter Hjemkomsten tog Selskabet Plads i Haven, medens Middagsmaden blev lavet, og der faldt Talen paa Børnene. Dagen forud havde Mariane givet sin lille Gervasius Die for sidste Gang, han var nu stor nok til at ven-

nes fra og spaserede frem og tilbage mellem de fremmede Damer for at vise sin Dygtighed, der rigtignok ikke forhindrede ham fra temmelig ofte at gaa paa Næsen eller sætte sig ned. Inden han naaede det Maal, han stræbte henimod, men han tabte ikke Modet, var munter og fornøjet, fordi han var saa frisk og rask. Det var et dejligt Barn, med klare, smilende Øjne, buttede Hænder, der lystigt greb efter alt, hvad han kunde naa, tykke, røde Kinder og flinke, smaa Ben, der stolprede rask henad Gangen. Den evigt nærende Kilde fra Moderens Barm havde styrket ham, han voksede frem, stærk og kraftig som Kornet derude paa Faderens Mark. Og de to Damer beundrede den flinke Dreng, medens Mariane med en blid, men bestemt Haandbevægelse satte ham fra sig, naar han gjorde Mine til at ville klatre op for at faa Die.

„Nej, nej, min gode Ven, det er forbi, nu skal du have Mad!“

„Det er en skrækkelig Historie, naar de skal vænnes fra, ikke sandt?“ spurgte Constance. „Han har vel ikke ladet dig sove et Øjeblik inat?“

„Aa jo, han er altid skikkelig om Natten, det er længe siden, han har forstyrret min Søvn, men imorges var han i højeste Grad fornærmet og forbavset. Han græd længe, da han skulde spise sin Vælling. Nu er han allerede begyndt at tage den Ting med Ro. Jeg har aldrig haft Besværligheder med at vænne dem fra.“

Beauchêne, der havde staaet i Nærheden, blandede sig nu i Samtalen :

„Det er saamænd heldigt for dig, Mariane, thi da Morits's Amme var rejst, skabede han sig som en Gal, brølede og skreg, saa vi ikke i tre Nætter kunde faa et Øje lukket. Jeg er nær ved at tro, at det Spektakel, han den Gang gjorde, er en af mine Grunde til ikke at ville have flere Børn.“

Hun smilede og svarede :

„Se bare paa din Morits, se, hvor han leger med de andre Drenge, og kom saa ikke med alt det Vrøvl om Sygdom og Svagelighed!“

„Det taler jeg jo heller ikke mere om, kære Ven. Drengen har det rigtig godt for Øjeblikket. Desuden har jeg aldrig været alvorlig bekymret for ham, jeg tror tværtimod, at han har et udmærket Helbred.“

Børnene fo'r om i Havens Gange, ja skaanede end ikke Bedene i deres ivrige Leg. De var otte i Tallet: Blasius og Dionysius, Ambrosius og Rose, Lucia og Gaston Séguin — Andrea var endnu for lille til lange Ture paa Landet — desuden Morits og Regine Morange. Det saá virkelig ud til, at Beauchênes tykke Krabat nu var bleven flinkere til Bens end før, skønt han endnu var temmelig bleg. Moderens Blik fulgte ham, hun var saa lykkelig ved at se ham springe omkring, at hun blev ganske elskværdig, endogsaa mod disse alt andet end fine Slægtinge, hvis Levevis her paa Landet som Bønder var hende en aldeles ubegribelig Plan, der for bestandig fjernede dem fra hende og hendes storborgerlige Kres. For hende var de ikke mere til.

„Ja, dér ser De selv, kære Froment,“ sagde Beauchêne. „Jeg har kun den ene, men han er ogsaa storartet!“

Denne Bemærkning, der slap ham ud af Munden, fortrød han imidlertid straks, da hans Blik mødte Mathæus's, i hvis alvorlige Ansigt han kunde læse en lang Historie om Norine og hendes stakkels lille Dreng, der var kastet hen, Ingen vidste hvor.

Mathæus søgte forgæves efter et passende Svar, og han blev endnu sorgmodigere, da han tilfældigvis kom til at se paa Morange, der sad sammenfalden paa en Stol med Blikket fæstet paa lille Gervasius. Mon den ulykkelige Mand tænkte paa sin døde Hustru, der var gaaet bort med det lille Barn, som ingen af dem vilde have, med den Son, de saa inderligt havde ønsket, og som aldrig naaede at se Dagens Lys. I den sollyse Have, blandt de glade, legende Børn, saá Mathæus blege, blodige Skygger fra den store Stad svæve om; han saá Moderglæde og Fremtids-haab knust og tilintetgjort af forbryderiske Hænder.

„Hvor hun er yndig, Deres Regine!“ sagde Mathæus til Morange for at vække ham af hans sorgmodige Betragtninger. „Se dog, hvor hun leger med Børnene, man skulde ikke tro, hun var en voksen Dame!“

Langsomt løftede Morange Hovedet og saá paa Datteren, og hans taarefyldte Øjne straaledede af en øm Tilbedelse, der med hver Dag voksede, altsom hun mere og mere kom til at ligne Moderen. Al hans Kærlighed til denne overførte han paa den unge Pige, hun var Midt-

punktet i hans Liv, det eneste, der reddede ham fra helt at falde sammen. Hans Tanker drejede sig kun om at gøre hende smuk, rig og lykkelig. Det var den eneste Vej til Udsoning og Fred for hans forpinte Samvittighed, og alligevel tænkte han med Rædsel og Angst paa den Dag, da han skulde give hende fra sig, da hun skulde giftes, og han sidde tilbage i Mørke og Ensomhed med den Afdødes Skygge.

„Aa, voksen, voksen er hun da endnu ikke! Hun er lige fyldt fjorten Aar!“

Alle brød ud i Forbavselse. Regine saa snarere ud til at være atten Aar, saa udviklet og stor var hun for sin Alder. Desuden var der over hendes blomstrende Skikkelse et straalende Præg af Livslyst, fra det brune Haar, den skære Hud og de spillende Øjne lyste den uimodstaaelige Trang til Glæde og Nydelse, der var saa ejendommelig for Moderen, kun var den maaske endnu mere overstrømmende hos Regine, den røbede sig i hendes Latter, hendes Leg og hendes mindste Bevægelse.

„Jeg maa tilstaa,“ indrømmede Faderen, „at hun allerede har haft en Frier. De véd, at Baronesse Lovicz ofte tager hende lidt ud med sig, og hun har sagt mig, at en af hendes Bekendte, en Millionær, er aldeles forelsket i Pigebarnet, men han maa virkelig vente! Jeg kan da nok beholde hende hjemme hos mig endnu en fem, seks Aar!“

Nu var hans Taarer tørrede, han smilede i egenkærlig Forfængelighed uden at bemærke den Kulde, Serafines Navn havde frembragt, endogsaa den ellers liberale Beauchêne fandt, at Søsterens Selskab var alt andet end passende for en ung Pige i Regines Alder og Stilling. Mariane vilde give Samtalen en anden Retning og gav sig derfor til at tale med Valentine, medens Gervasius ganske lumskelig begyndte at klatre op paa hendes Skød.

„Hvorfor har De ikke taget Deres søde lille Andrea med herud; jeg vilde saa gerne have set hende, og hun kunde saa godt have leget med denne unge Herre, der, som De ser, ikke kan lade mig være i Fred!“

Séguin gav ikke Valentine Tid til at svare:

„Nej, véd De hvad, bedste Fru Mariane, saa var jeg min Sandten bleven hjemme. De Store er saamænd allerede besværlige nok at slæbe med, men den utaalelige

Unge gør ikke andet end hyle og skrige, siden hendes Amme er rejst!"

Og nu forklarede Valentine, at Andrea virkelig ikke var videre behagelig. Hun var vænnet fra Brystet i forrige Uge; Katrine var omsider rejst efter i et Aar at have tyranniseret hele Huset, der efter hendes Afrejse var i komplet Opløsningstilstand! Aa, den Katrine, hun havde sandelig været dyrekøbt. Og saa de Komedier, de Anstalter, man havde maattet gennemgaa for at blive hende kvit! Man havde næsten maattet bruge Magt, hun var som en Dronning, der ikke vilde give Afkald paa den Magt, hun havde tilranet sig, skønt Valentine havde overvældet hende med Foræringer til Mand og Barn! Nu havde Andrea faaet en udmærket Goldamme, men hun var i ét Skrig fra Morgen til Aften, desuden havde man opdaget, at Katrine havde taget en Masse Linned og Gangklæder med sig, for ikke at tale om, at hendes Tyranni og Rapserier havde ødelagt hele Tyendepersonalet i Bund og Grund! Alene Nødvendigheden af disse græsselige Ammer var jo nok til at bringe En til at gyse ved den blotte Tanke om at sætte Børn i Verden!

„Naturligvis er det besværligt," sagde Mariane forekommende. „Men naar de Smaa trives, glemmer man jo den Slags Ubehageligheder!"

„Aa, De maa endelig ikke tro, at Andrea har det godt!" udbrød Séguin i en arrig Tone. „Dette Utyske af en Amme havde ganske vist faaet hende bragt i nogenledes ordentlig Stand, men nu véd jeg ikke, hvordan det er, nu er det Barn saa magert som en Pind igen!"

Og da hans Kone vilde gøre Indvendinger, udbrød han i Heftighed:

„Du vil maaske sige, jeg taler Usandhed! De to Store er saamaad heller ikke en Bonne værd, med deres bleggule, spidse Ansigter og tynde Stankelben! Men naturligvis, naar man ikke gider se efter sine Børn! ... Du véd selv, at Santerre kalder dem „Udskudsvarer"."

Naar Santerre sagde noget, stod det efter Séguins Mening fast. Valentine nøjedes med stiltiende at trække paa Skulderen, medens de Tilstedeværende lidt forlegne gav sig til at betragte Lucia og Gaston, der ganske vist ikke kunde følge med de andre og ofte maatte staa stille og snappe efter Vejret.

„Kære Valentine,“ sagde nu Constance, „har vor gode Dr. Boutan ikke ogsaa sagt til Dem, at Deres Børn er skrobelige, alene fordi De ikke selv har ammet dem? Thi den opmuntrende Meddelelse har jeg faaet af ham forleden Dag!“

Huslægens Navn vakte et enstemmigt Vredesudbrud. Aa, hvem brød sig om Boutan! Han var ensidig som alle Specialister! Beauchêne og Séguin gjorde Nar af hans Paafund ved Lov at ville tvinge Modrene til at give Børnene Bryst. Kun Mariane og Mathæus sagde Intet. Constance vendte sig om mod den unge Moder.

„Selvfølgelig er det ikke dig, vi ler ad, kære Mariane! Desuden er dine Børn virkelig saa friske og raske, at vi alle maa beundre dem!“

Mariane lo fornøjet og skulde lige til at svare, at hun ikke vilde tage det ilde op, selv om de gjorde lidt Nar af hende, da hun opdagede, at Gervasius lumskelig havde listet sig til at løse et Par Knapper i den Kjole, der skjulte hans tabte Paradis. Hun satte ham ned paa Jorden med disse Ord:

„Nej, det nytter ikke, lille Ven, Du ser jo selv, at vi vilde gøre os til Latter for alle de Fremmede!“

Med et rørt Blik betragtede Mathæus sin Hustru. Aldrig havde han fundet hende saa skøn, som i dette Øjeblik, da hun var rede til at vende tilbage i hans Arme efter at have ernæret Barnet med sit Kød og Blod, indtil det ikke mere trængte til hendes Moderbryst. Rolig og stærk straalende hun i sin Moderglæde mellem de skønne, kraftige Børn, som selve Frugtharhedens Gudinde. Han følte, at han elskede, tilbad hende, og deres Blikke mødtes i uendelig Æmhed, medens den guddommelige Attraa med sit Flammepust fo'r hen over dem, over de bølgende Agre, over det evigt rindende Vand, hvor Tusinder af Væsner undfanges i hvert Sekund. Og de to glemte Alt i Øjeblikkets milde Henrykkelse, i den uimodstaaelige Trang til at sige hinanden, hvor stor deres Kærlighed var; han bøjede sig ned mod hende, hun løftede Hovedet og deres Læber mødtes i et langt Kys!

„Naa, det kan jeg lide!“ raabte Beauchêne i en kaad Tone. „Gener Jer endelig ikke, Børn! Lad, som om I var hjemme!“

„Ønsker De maaske, vi skal fjerne os!“ tilføjede Séguin.

Medens Valentine lo højt, og Constance snærpet slog Øjnene ned, lød det fra Morange med inderlig Overbevisning og taarekvalt Stemme:

„Ak Gud, det er Jer, der har Ret!“

Mariane og Mathæus saå næsten forbløffede ud, det Hele var kommet saa overraskende, derpaa brast de begge ud i en munter Latter og bad om Undskyldning for denne lille huslige Scene. Elske, elske, i Evnen til at elske rummes jo al Sundhed, al Magt!

Imidlertid var Gervasius stolpret hen til sine So-skende, der fo'r frem i Spidsen for Børneflokket og galopperede gennem den solbeskinnede Have som løsslupne Føl.

Mathæus' Blik gled hen over de glade Skabninger, nu var han rolig, nu havde han Fred med sig selv, han vidste, at for hvert Barn, der fødtes ham, vilde han erobre en ny Ager fra Mose og Krat og Stenjord. Kvinden og Jorden skulde i Forening fuldbyrde det Skabelsens Værk, der ved Tro og Haab og Kraft skulde give Verden nyt Liv!

XVI.

Fire Aar gik hen. Og i disse fire Aar fik Mathæus og Mariane to Born, først en Pige og derpaa to Aar senere en Dreng. Hver Gang Familien forøgedes, voksede Agerlandet omkring Chantebled, første Gang med 20 Tønder fed Mosejord paa Bakken, og anden Gang med en stor Strækning Krat og Hede, som Kilderne allerede havde begyndt at frugtbar gøre. Det var Livet, der vandt Sejr. Frodigheden, der vakte i Solens varme Straaler. Arbejdet, der ustandseligt, gennem Besvær og gennem Smerte med hver en Dag og hver en Time sendte nyt Blod, ny Kraft, ny Glæde ud i Verdens Aarer.

En Dag, da Mathæus var taget ind til Byen for at tale med Séguin om Erhvervelsen af Skoven og Hede-strækningen, traf han dér Serafine. Séguin var henrykt over Mathæus's Paalidelighed ved Terminerne, glad over Stykke for Stykke at kunne sælge dette Gods, der hidtil Intet havde indbragt ham; han gik beredvilligt ind paa

Mathæus's Forslag og undertegnede uden Indvendinger Skoder og Kontrakter. Idag vilde han have, at Mathæus skulde spise til Middag med dem, men dertil havde denne ingen Tid, han maatte hjem til sin Høst, der var i fuld Gang. Da han talte om sin Travlhed og sit Hastværk og ytrede Frygt for at komme for sent til Toget, foreslog Serafine ham med et Smil at benytte hendes Vogn, der ventede nede paa Gaden. Hun kunde saa godt køre med, da hun skulde den Vej alligevel. Han saá paa hende, vilde ikke gøre sig latterlig ved at faa hende til at tro, han var bange for hende efter de mange Aars Forløb. Desuden folte han sig ganske sikker; nu havde hun ingen Magt over hans Sanser.

„Tak, Baronesse, jeg tager gerne mod Deres elskværdige Tilbud.“

De var knap komne til Sæde i den med lysegrønt Atlask polstrede Karet, før hun viste sig venlig, aabenhjertig, som en kærlig, ældre Slægtning.

„Ak, kære Ven, De véd ikke, hvilken Glæde det volder mig at faa mig en fortrolig Passiar med Dem. Det er ofte faldet mig ind, at De formelig flygtede, naar jeg viste mig, som om De var bange, jeg skulde fare løs paa Dem! Jeg tilstaar, at der maaske var en Tid, hvor jeg haabede at genopleve de Dage fra vor Ungdom, som jeg endnu mindes med Glæde, men, kære gamle Ven, den Tid ligger nu saa uendelig langt fra os begge. Og De har haft saa fuldkommen Ret i at være fornuftig, ikke ud-sætte Deres og min Tilværelse for Storme af nogen Slags. Nu maa De tro mig, naar jeg siger Dem, at jeg virkelig ønsker at være Deres Veninde, og jeg tilføjer, at De er den eneste Mand, jeg nogensinde har budt en saadan Plads i mit Hjerte. Derfor vil det ogsaa være mig en sand Trøst at tale rent ud med Dem, betro Dem, hvad jeg ikke fortæller noget andet Menneske. Dersom De modtager mit Venskab, vil De kunne være saa meget for mig!“

Hun var virkelig bevæget. Hvor kunde det dog være, at hun behandlede denne Mand, der, efter at have besiddet og derefter forsmaaet hende, nu havde denne Magt over hende, som ellers ikke just var øm mod Mænd, dem hun betragtede som sit Legetøj og kastede bort, naar de ikke morede hende mere, at hun behandlede ham som en Bro-

der og følte en sælsom Glæde ved at beklage sig, aabne sit Hjerte for ham?

„De maa tro, jeg er langt fra saa lykkelig, som jeg ser ud til! Jeg lever i en evig Angst ... Ja, De véd ikke mere om den Ting end Andre, men jeg er fornylig undsluppen en stor Fare. Jeg véd saa vel, hvad De i Deres Visdom vilde sige: De vil raade mig til at gifte mig og faa Børn i Fred og Ro. Men — hvad skal man sige! Det er et Standpunkt, som er mig uforstaaeligt. Jeg er en Gang ikke skabt for Ægteskab og Spidsborgerlykke, jeg er en fordringsfuld Skabning. Det véd De forresten selv, dersom De vil huske Dem om.“

Til Trods for hendes virkelige Uro lød her hendes lille sælsomme Latter, og Øjnene glødede i det smukke, frække Ansigt med den glinsende Ramme af kruset, kobberfarvet Haar.

Mathæus var en Smule overrasket ved disse Tilstaaelser, han havde i den senere Tid, naar han en sjælden Gang kom til at tænke paa Serafine, betragtet hende som en Smule sindssyg.

„Ja,“ svarede han, „jeg forstaar jo nok, hvad De mener, og hvilken Fare der har truet Dem, men jeg troede, De var saa vis paa aldrig at faa et Barn!“

„Det værste er, at jeg i den senere Tid har været daarlig, mit Helbred er saa vaklende, at jeg har maattet raadføre mig med en Læge. Heldigvis har jeg i mit eget Kvarter fundet en overmaade net ung Mand, aa, han er ikke kendt, en ganske almindelig Mand, men jeg foretrakker bestemt en Læge, der lader mig raade mig selv, og en, ingen lægger Mærke til, en, der kan se til mig, uden at det gør Opsigt. Desværre kan han ikke berolige mig, og han har anbefalet mig at føre et adstadigt Liv, hvis jeg ikke paany vil udsætte sig for alt muligt. Derfor har han raadet mig til en Operation, men jeg tør ikke indlade mig paa Sligt, jeg er en stor Kryster!“

Mathæus slog forbavset ud med Haanden:

„De har altsaa virkelig en Underlivssygdom?“

„Ja, vist har jeg det!“ udbød hun med en ynkelig Mine. „Jeg siger Dem jo, at jeg aldrig er rigtig rask mere. Jeg har ofte frygtelige Smerter. Og naar min Læge taler om Operation, maa han sagtens frygte et eller andet alvorligt Tilfælde. Forresten er han ikke Kirurg, han vil

have, jeg skal henvende mig til den berømte Doktor Gaude. Men jeg gyser ved den blotte Tanke derom!"

Mathæus saå alvorligt paa hende.

„Jeg har hørt sige, at disse Operationer ofte har slemme Eftervirkninger, og at man aldrig bør underkaste sig dem, hvor det ikke er Livet om at gøre. De forarsager en stor Omvæltning i Kvindens Organisme.“

„Jamen, De kan da nok begribe, at jeg ikke lader dem skære i mig, dersom jeg kan undgaa det. Jeg har hørt, at Dr. Gaude skal operere en af Moineauds Døtre: De husker nok den gamle Moineaud, der i saa mange Aar har været paa Alexanders Fabrik. Jeg vil se, hvorledes det gaar med hende, førend jeg tager nogen Beslutning.“

„En af Moineauds Døtre?“ gentog Mathæus overrasket og bedrøvet. „Det maa være den næstældste, Euphrasia, som blev gift for fire Aar siden, og allerede har tre Børn, hvoraf to smaa Tvillingpiger. Jeg har netop i disse Dage fæstet en yngre Søster, Cæcilie, til at se lidt efter Børnene hjemme hos mig; hun er en net Pige paa 17 Aar, men jeg er bange, hun ikke kan taale at bestille noget, thi saa saare hun bliver træt, maa hun til Sengs. Nu til Dags er Pigebørnene af Arbejderklassen ligesaa nervøse og skrøbelige som Hartuginder. Og der er sandelig Forældre, der har Sorg af en talrig Børneflokk. Mig gør den Slags Modgang nu særlig ondt, thi for slet ikke at tale om de sørgelige Samfundsforhold, der maaske undergraver Børnenes Helbred, bruger I andre slige Tilfælde som Vaaben og Bevis mod mig, naar jeg forsvarer store Familier og paastaar, at Nationen gaar til Grunde ved at følge Eders Leveregler.“

Hun lo, tænkte ikke mere paa sine Daarligheder. Nu holdt Vognen:

„Er vi der allerede! Og jeg, der endnu havde tusinde Ting at fortælle Dem. Naa, hvorom alting er, maa jeg endnu en Gang sige Dem, hvor glad jeg er over at have sluttet Fred med Dem. Det var formelig latterligt, at De var bange for mig, som om De ikke troede, jeg kunde nære Venskab! Jeg forsikrer Dem, at det beroliger mig, jeg er saa glad over at have En, med hvem jeg kan tale om alt muligt. Farvel da, og giv mig saa Haanden, vi er for Fremtiden Venner som to Mænd.“

Han trykkede hendes Haand og saå hendes Vogn

køre bort, ganske overrasket over den nye Serafine, der pludselig aabenbarede sig for ham med Trang til broderligt Venskab og Fortrolighed. Maaske fandt hun en sær Fornøjelse i at aabne sit Hjerte for en fordums Elsker. Hvad mon der vilde blive af denne samvittighedsløse Kvinde, der stadig higede efter nye Indtryk, ny Ophidselse?

Den unge Læge, Serafine havde omtalt, hed Mainfroy og var en trediveaarig Mand, høj, slank, korrekt, med et ret kønt Ansigt og alvorlig, værdig Holdning. Altid iført en ulastelig Diplomattrakke var han i Færd med at danne sig en Kundekres af Damer, der maaske en Gang med Tiden vilde kunne skaffe ham et sorgfrit Udkomme. han behandlede sine Patienters mindste Upasselighed med den største Omhyggelighed, viste sig alvorlig overfor deres smaa Nervetilfælde, lyttede med utrættelig Opmærksomhed til deres Klager, skrev Recepter i det Uendelige, men begik aldrig den Uforsigtighed at indlade sig videre med Damerne, gjorde aldrig Kur til sine Patienter. Det var især denne Omstændighed, som gav ham Magt over Serafine, der lod sig imponere af den unge Mands urokkelige Sindsligevægt. En Aften, da hun var bleven syg og havde sendt Kammerjomfruen efter en Læge, havde Pigen hentet Mainfroy, og denne havde ved den første Undersøgelse opdaget, at hun led under Folgerne af en for tidlig Nedkomst, der sandsynligvis var fremskyndet ved kirurgisk Indskriden, men derom talte han fornuftigvis ikke et Ord; han nøjedes med at jage hende en Skræk i Blodet ved den Erklæring, at hun muligvis led af en Svaghed, der godt kunde blive kronisk og pine hende Resten af hendes Liv.

Serafine fattede straks Tillid til ham, hun ængstedes ved at se ham ryste paa Hovedet og komme med vage Udtalelser om alskens ubehagelige Skrobeligheder.

Mainfroy mente forresten, at han ved denne Holdning aldeles ikke traadte sin Stands Hæderlighed for nær, han ansaa sig for hverken bedre eller værre end de fleste af sine Kolleger i Kvarteret, ganske vist narrede han ikke Folk, undtagen ved at kæle lidt mere end nødvendigt for deres indbildte Sygdomme, men dette forhindrede ham ikke fra at sende sine Patienter til berømte Specialister og derefter med den største Sindsro at stikke sin Provision i Lommen. Hvad der siden skete, var ikke hans Sag.

Han var kun Melleummand, den berømte Operatør bar Ansvaret for, hvad han foretog sig.

I et Aarstid spilledes der mellem Serafine og hendes Læge en lille Komædie, hvor hver især indbildte sig at narre den Anden. Det vilde have været dem umuligt at sige, hvem af dem, der først havde talt om en Operation. Han saå til hende en Gang om Ugen, og naar han forsømte at gøre sin Opvartning, sendte hun Bud efter ham, vilde absolut behandles, klagede over gyselige Smerter, og en Dag, da hun sagtens var mere end almindelig nervøs, kom de til at tale om, at en Operation sikkert kunde gøre en Ende paa disse Lidelser. Doktoren havde allerede i længere Tid rystet paa Hovedet ad hendes Tilfælde; egentlig vilde han helst beholde denne fornemme Dame, der betalte ham godt, men nu mærkede han, at hun blev utaalmelig, han var bange, hun paa egen Haand skulde henvende sig til Specialisten, og saa gik han Glip af Provisionen. Han forstod hende overmaade godt, vidste nok, at hendes Lidelser ikke var uudholdelige, og at den kroniske Betændelse, der plagede hende, let kunde helbredes, hvis hun vilde føre et roligt og fornuftigt Liv. Som Sagerne imidlertid nu stod, mente han, det var klogest, at han gik ind paa hendes Tanker; derfor lod han, som om hendes Tilfælde begyndte at ængste ham, det kunde trække ud i mange Maaneder, erklærede han; desuden var det ikke let at udtale sig med Bestemthed, muligens var her en Svulst. Ikke saa snart hørte Serafine dette Ord, førend hun selv gav sig til at tale om Doktor Gaude; Mainfroy forstod nok, at hun allerede havde taget sin Beslutning, men Tiden gik, hun kunde ikke overvinde den Rædsel, en saa alvorlig Operation indgød hende, for slet ikke at tale om de Følger, den kunde faa. Flere af hendes Veninder havde fortalt hende, at man pludselig blev en gammel Kone, og det var egentlig denne Tanke, der allermest skræmmede hende, der var saa livrig efter alle Livets Nydelser. Hun udspurgte sin Læge, men denne trak paa Skulderen og forsikrede hende, at i ni af ti Tilfælde lykkedes Operationen, saa at Patientten fuldstændig genvandt sin Sundhed og Ungdommelighed.

Nu var Serafine beroliget, og hun sagde:

„Ja, ja, Doktor, saa følger jeg mig og følger Deres

Raad, thi det er mig en frygtelig Tanke, at jeg maaske gaar om med en dødelig Sygdom. Jeg er forfærdelig angst, det véd De, men dersom De vil følge mig hen til Dr. Gaude, skal jeg give mig ham i Vold, siden De paa-
staar, at han kan gøre Underværker.“

„Ganske vist!“ forsikrede Mainfroy, „hans sidste Operation er nærmest et Mirakel. „Jeg har vist allerede talt om Euphrasia Moineaud, den unge Kone, hvis Tilfælde ikke mindede mig saa lidt om Deres? Hun er nu fuldstændig helbredet, efter at Doktor Gaude har borttaget en meget ondartet Svulst.“

Serafine svarede :

„Nej virkelig! Hun er altsaa ganske rask?“

„Ja, hun er nu hjemme og passer Hus og Born, som førend hun blev syg!“

„Saa maa jeg hen til hende! Inden De gør nogen bestemt Aftale med Dr. Gaude, vil jeg se hende og høre lidt af hende om Operationen!“

Euphrasia Moineaud havde, siden hun var bleven gift med August Bénard, den lystige, unge Murer, boet i Carolinegade, ikke langt fra Beauchênes Fabrik. Lejligheden bestod af et stort Værelse, der brugtes til Køkken, Spisestue og Sovekammer og et mindre Aflukke, hvor de to Tvillingpigers Seng netop kunde rummes, medens den mindste Drengs Vugge stod ved Siden af Forældrenes Seng i den store Stue. Euphrasia arbejdede ikke mere paa Fabriken, hun havde altfor travlt med at passe sin tulrige Borneflokk og sit Hus, som var et Vidunder af Orden og Renlighed. Hun førte et strengt Regimente og svang Tugtens Ris over Mand og Born, der blindt maatte lystre hende, ligetil hun efter sin sidste Barselseng stod for tidligt op og blev saa syg, at hun næppe kunde røre sig. Hun led frygtelige Smerter, var ofte som lamslaaet, men stred længe imod og pinte Manden, der knap turde lukke sin Mund op af Skræk for denne lille Græshoppe, hvis rasende Hidsighed ingen kunde tæmme. Omsider maatte hun imidlertid give efter; hun kom paa Hospitalet og for nogle Uger siden var hun vendt tilbage til Hjemmet, fuldstændig helbredet efter en Operation paa Doktor Gaudes Klinik. Alle Bladene talte i høje Toner om den store Specialist, der atter havde vundet en glimrende Sejr, frelst den unge, arbejdsomme Kone fra den visse Død, saa

at hun nu, rask og rørig kunde passe sine Børn, sin Mand og sit Hus.

En Formiddag ved Ellevetiden aflagde Serafine et Besøg i Carolinegade, og traf hele Familien samlet. Bernard, hvis Arbejdsplads laa i Nærheden, sad just foran en Tallerken Suppe, medens Euphrasia med en Kost i Haanden rasede mod de tre Børn, der altid grisede sig til og gjorde Uorden i Stuen. Paa en Stol sad Madam Moineaud, gammel og affældig, med Hænderne i Skødet, hun var et Ojeblik gaaet op for at se til Datteren.

„Ja,“ forklarede Serafine, „jeg har hørt Tale om Deres Sygdom og Helbredelse, derfor vilde jeg gerne ønske Dem til Lykke: jeg husker Dem og Deres Fader fra Fabriken, og da en af mine Veninder netop lider af samme Sygdom, vilde jeg gerne høre lidt om den Operation, der har gengivet Dem Deres Sundhed!“

Dette uventede Besøg opskræmmede de stakkels Mennesker. De kendte alle Baronessen, om hvis fabelagtige Rigdomme og mærkelige Historier man tidt nok havde talt paa Fabriken. Hun tog imidlertid den Stol, som de bød hende, og derefter gav Mureren sig atter i Lag med sin Suppe, medens Madam Moineaud paany faldt tilbage i sløv Tavshed.

Euphrasia blev staaende foran Baronessen og begyndte, støttet paa sin Kost, at tale:

„Ja, hvad skal jeg sige om den Ting? Det er sikkert nok, at jeg er kommet godt fra det! Jeg vilde jo nødigt paa Hospitalet, især da Doktor Boutan, som flere Gange har set til os, altid sagde, jeg godt kunde komme mig herhjemme, dersom jeg bare vilde være taalmodig og meget forsigtig. Men hvordan kan man pleje sig og være forsigtig, naar man har Mand og Børn, bare jeg rørte en Finger blev jeg jo syg, saa at jeg en skønne Dag bestemte, at jeg vilde lægge mig ind paa Hospitalet.“

„Og saa blev De straks opereret?“

„Aa nej, Deres Naade, i Førstningen var der aldeles ikke Tale om nogen Slags Operation! Første Gang, de sagde til mig, hvad de vilde gøre ved mig, blev jeg rasende, for man vil jo nødigt flænses i og blive til et elendigt ødelagt Stykke Menneske, som Ens Mand ikke gider se til. Men saa lo Doktorerne ad mig og tilsidst sagde de, at dersom jeg ikke lod mig operere, kunde jeg ikke leve en Maa-

ned. Det er jo heller ikke saa rart, og Fruen kan nok forstaa, at naar det er saa galt fat, lader man dem hellere skære i baade Arme og Ben, saa meget mere som de allesammen paastod, at det slet ikke vilde gøre ondt: det var noget, der skete tre fire Gange om Dagen, og jeg hørte selv om mange, der var blevne raske. Derfor mente jeg ogsaa, jeg ligesaa gerne kunde springe i det, som krybe i det, og nu kan Fruen tro, jeg er glad over, at det er overstaaet, og godt overstaaet, det tør jeg nok sige!”

„Jamen,“ brummede Bénard, „jeg mener nu alligevel, at de burde have forklaret mig, hvad de havde i Sinde! Saadant noget kommer da mig ved, du sagde selv, at du blev ganske bestyrtet, da de fortalte dig, at du aldrig mere kunde faa Børn!“

Her bøjede han sig over Tallerkenen, han saá paa sin Kones Ansigt, at det trak op til Tordenvejr.

„Vil du bare se, du kan tie stille!“ udbrod Euphrasia. „Mon her ikke er nok med de tre, vi allerede har! Især, da jeg er vis paa, jeg havde faaet en halv Snes, ligesom stakkels Moder! ... Synes Fruen ikke ogsaa, at tre Børn er tilstrækkeligt hos fattige Haandværksfolk, som vi!“

„Jo, det har De sandelig Ret i!“ svarede Serafine i en munter Tone. „Jeg synes snarere, her er tre for mange! ... Og var Operationen meget smertelig?“

„Det kan jeg ikke svare paa, for man bliver jo bedøvet. Naar man vaagner op, er det naturligvis ikke nogen videre behagelig Fornemmelse, men det er da til at udholde!“

„Men er De nu ogsaa ganske rask?“

„Ja, Lægerne siger, jeg er helbredet. Før havde jeg gruelige Smærter over Lænderne og ned i Benene ... nu gør det kun lidt ondt en Gang imellem, og de har lovet mig, at jeg aldrig kommer til at mærke noget, naar Saa-ret indvendig har lukket sig.“

En Ting pinte hende, og det var, at hun ingen Kræfter havde. Hun gik der den hele Dag om den Smule Rengoring, havde evig og altid Kosten i Haanden, thi hendes Ordenssans var bleven hendes fikse Idé, saa at Manden ikke fik Lov at spytte, næppe maatte røre sig og blev skældt ud, naar han glemte at tage sine Træsko af ved Døren. Desuden havde hun de tre Børn, som uafsladelig

blev vaskede og fik Prygl for den mindste Plet. Naar hun saa havde raset, segnede hun udmattet om paa en Stol, pustende og stønnende, fortvivlet over ikke at kunne overkomme den nødvendige Husgerning.

„Fruen kan selv se, naar jeg har fejlet i ti Minuter, er jeg færdig ved at styrte af Træthed,“ vedblev hun, idet hun slap sin Kost og satte sig. „Men man maa sagtens have lidt Taalmodighed, for de har nu lovet mig saa sikkert, at jeg skulde faa Helsen og Sundhed igen, blive meget stærkere end før!“

Disse Bemærkninger havde ingen Interesse for Serafine, som rejste sig for at tage Afsked, da Madam Moineaud pludselig vaagnede op og i en ensformig Tone gav sig Luft i Klager :

„Ja, det er sandt nok, den stakkels Moder har sat en ordentlig Ruse Born i Verden, og det er forresten ikke noget at fortryde, dersom man bare fik en Smule Glæde for det Mas, man har haft ! Men se nu til min stakkels Gamle, der maa slide og slæbe paa Fabriken fra Morgen til Aften, især nu, da han er ene om at forsørge os ; Victor er jo taget til Soldat, og de har sendt ham afsted til fremmede Lande, hvor han sagtens ligger og kreperer i en Krog ligesom Eugen ! Af tre Sønner har jeg kun den yngste, Alfred, hjemme, og han er en slem Knægt, der skulker, naar det passer ham, stryger om paa Gaden saa lang som Dagen er og hitter paa alskens Utskestreger. Ligesdan er det med mine fire Døtre, jeg har kun Irma, der er altfor ung til at giftes, og som jængster mig saa meget ved sin Dovenskab og Letsindighed, at jeg gaar i evig Skræk for, at det skal gaa hende galt. Du, Euphrasia, har været Døden nær, i Forgaars kom stakkels Cæcilie paa Hospitalet, og hvad den elendige Norine angaar ...“

Her rystede hun paa Hovedet og fortsatte, halvvejs grædende, sin Jerimiade over Børnene, der aldrig havde voldt hende og Faderen andet end Besvær ; her havde hun gaaet som en sølle Hest i Trædemøllen i over 25 Aar, og Ungerne, der nu var store og voksne, havde det heller ikke for godt, nu, da de selv fik Børn, som sagtens ogsaa maatte slide og lide ondt. Og da hun atter kom til at nævne Norine, da hun ikke kunde lade være at beklage dennes ulykkelige Skæbne, fo'r Euphrasia op imod hende :

„Hør nu en Gang, Moder, jeg har tidt nok sagt dig, at jeg ikke vil høre Tale om det Fruentimmer, der er en Skam og en Skændsel for os allesammen, krydser hun nogensinde min Vej, giver jeg hende en Lussing, at du véd det! Jeg har hørt, at hun igen har faaet et Barn, det er til at blive rasende over, og dersom Irma, den dovne Tøs, ogsaa kommer i Ulykke, kan du takke Norines slette Eksempel derfor!“

Hendes gamle hadefulde Misundelse vaagnede, hver Gang hun kom til at tænke paa den smukke, lyshaarede Søster, der var saa fuld af Livslyst, saa vidt forskellig fra den lille, magre, indskrumpede Euphrasia, hvis Hæderlighed og Arbejdsomhed gjorde Hjemmet til et Helvede for Mand og Børn. Hverken Moderen eller Bénard vovede med et Ord at forsvare Norine, de var altfor bangs for at ophidse den svagelige Kone.

„Sagde De, at Deres Datter Cæcilie ogsaa var kommet paa Hospitalet?“ spurgte nu Serafine i en nysgerrig Tone.

„Ak ja, Deres Naade! Hun havde faaet en rigtig god Plads ude paa Landet hos Hr. Froment, men saa blev hun syg, med Smerter i Brystet og Hovedpine, hun var færdig at blive tosset, saa gik det ned i Benene, hun kunde ikke røre sig uden at skrike højt, og nu vil de nok operere hende, som de har opereret Euphrasia.“

„En syttenaars Pige! Det er da noget sært noget,“ brummede Bénard, der nu var færdig med at spise og lavede sig til at gaa.

„Hun er vel ikke bedre end en anden en!“ lød det arrigt fra Euphrasia. „Hun maa da være glad ved at blive rask, medmindre hun foretrækker at dø!“

„Herregud!“ jamrede den gamle Moder, „det er dog gruelt at tænke sig! To af mine Dotre odelagte for Livet!“

Serafine tog Afsked og gav hvert af Børnene en Sølvskilling til Kager, hvilket bragte Familien til at nedbede Himlens Velsignelse over den ædle Giverinde.

Næste Dag bad hun sin Læge forhøre sig om Cæcilie, hun vilde ikke tage nogen Bestemmelse, førend hun havde faaet at vide, hvorledes dennes Operation var overstaaet. Og da Mainfroy meddelte hende, at Cæcilie ganske rigtig var indlagt paa Gaudes Afdeling, ventede hun, til

den unge Pige var opereret, og fik derefter sin Læge til at love, at han en Formiddag vilde følge hende hen paa den Stue, hvor Cæcilie laa. Serafine vilde selv tale med hende, pint, som hun var af Nysgerrighed og Ængstelse.

Paa Hospitalet regerede Gaude over sin Afdeling som uindskrænket og ufejlbarlig Hersker. Han var en Kirurg af første Rang, begavet med en ypperlig Forstand, munter og brutal, og med en Haand, hvis Fasthed og Behændighed søgte sin Mage. Han var meget stolt af sin Kunst, ganske vist uden Betænkeligheder, men hævet over lave Beregninger og uhæderlige Handlinger, og naar han holdt af at tjene Penge, naar han benyttede mindre velstillede Kolleger som Klappere, naar han med Forkærlighed behandlede rige og fornemme Damer, dreves han snarere af Forfængelighed, af en lidt overdreven Lyst til at gøre Opsigt, end af Pengebegærlighed. Han opererede ved højlys Dag, havde gerne set hele Staden forsamlet om sit Bord. Malerier, Kobberstik, Tegninger havde gjort ham populær, overalt saá man hans Billede i Arbejdsdragt med det store, hvide Forklæde om Livet, Ærmerne smøgede op over de nøgne Haandled, skøn som en Gud, der raader over Liv og Død. Takket være den antiseptiske Metode, var en Operation for ham som en Leg; han skar løs, blot for rigtig at bevise Sygdommens Tilstedeværelse. Naar en Kvinde kom ind paa hans Afdeling, blev hun straks opereret.

Hele Staden genlød af Beretninger om hans kirurgiske Triumfer, om den til det Vidunderlige grænsende Ovelse, han havde erhvervet sig ved Praksis og Hospitalsgerning; han var som en Afgud, hvem man ofrede baade Guld og tilbedende Hyldest i fuldeste Maal.

Da Serafine, ledsaget af Mainfroy, traadte ind i den store, lyse Fællesstue med de mange Senge, hvori blege Kvinder hvilede, saá hun til sin Forbavselse Mathæus staa ved Cæcilies Hovedgærde. Han havde hørt om Operationen, bedrøvet og medfølende var han gaaet op for at se til den stakkels Pige og bevidne hende sin Deltagelse. Og dér stod han nu tavs og sørgmodig ved Siden af den Syge, som laa og hulkede. Cæcilie var skrøbelig og mager, høj og opløben med lange, spinkle Arme og barnlig, uudviklet Figur. Det lyse Haar laa udbredt over Pudsen og dannede en bleg Ramme om det afmagrede, hulkindede, lille

Ansigt. Med skælvende Læber og røde Øjne hulkede hun i utrøstelig Sorg og Bedrøvelse.

„Men hvad fejler hende dog?“ spurgte Serafine.
„Er Operationen mislykkedes? Har hun Smerter?“

„Nej,“ svarede Mathæus, „Operationen skal tværtimod have været et rent Mesterstykke, saa glimrende udført, at de Tilstedeværende nok var nærved at tilklappe den udmærkede Læge deres Bifald. Og for lidt siden sagde hun mig, at hun aldeles ikke havde haft Smerter.“

„Hvorfor græder hun da saa ynkeligt?“

Han tav et Øjeblik. Saa sagde han med bevæget Stemme :

„Hun græder, fordi hun nylig fik at vide, at hun, hvis hun giftede sig, aldrig kunde blive Moder.“

Serafine betragtede det stakkels, svagelige Væsen med et Blik, der udtrykte den mest uskrømtede Forbavselse.

„Hvad siger De? Er det noget at græde for?“

Nu vendte Mathæus sig om mod Baronessen, saa hende lige ind i Ansigtet med et Blik saa alvorligt, at det lidt spidske Smil døde paa hendes Læber.

„Ja, det lader til, at der gives usle, fattige Piger, som sørger ved Tanken om at maatte forblive barnløse.“

Serafine nærmede sig til Sengen, vilde berolige den grædende Pige, saa at hun kunde komme til at udspørge hende. Cæcilie strog Haaret fra det stakkels, taarevædede Ansigt og gjorde sig Umage for at kvæle sin Hulken.

„Har du lidt noget, min lille Pige?“

„Nej, Frue, nu gør det slet ikke mere ondt.“

„Men da du blev opereret, mener jeg.“

„Nej, det kan jeg heller ikke sige, jeg var jo bedøvet.“

Atter brast hun ud i høj Graad, i heftig Hulken, der rystede hendes svagelige Legeme. Hun kom igen til at tænke paa de Følger, Operationen vilde faa, og det stakkels Væsen, der ikke var uvidende om nogen af Livets Virkeligheder, Jomfruen, der aldrig skulde blive Moder, jamrede sig, rystet af en Følelse, hun ikke før havde været sig bevidst. Hun græd og græd uden at finde Trøst i de Taarestrømme, der randt ned over hendes Kinder.

I dette Øjeblik blev der Glæde i Salen: Gaude viste sig, som han havde for Vane, udenfor den Tid, da den

reglementerede Stuegang fandt Sted, for at kaste et faderligt og omsorgsfuldt Blik paa sine Patienter. Han ledsagedes kun af en ung Læge, en svær, undersætsig Fyr ved Navn Sarraillé, med snedige Øjne i et hæsligt, simpelt Ansigt. Gaude derimod var en høj, smuk, rød-blond Mand, hvis ret store, glatragede Træk formelig straaled af Kraft og Klogskab, og hvis hele Optræden aandede Myn-dighed, som mildnedes af en venlig Selvherskers Nedla-denhed. Og da han saá, at en af hans Patienter, oven i Købet den, han kaldte „sin lille Juvel“, græd saa ynke-ligt, gik han rask hen til hende for at forhøre sig om Grunden til hendes Sorg, hvorpaa han betragtede hende med et Blik og et Smil, der udtrykte venlig Tilgivelse.

„De troster Dem saamænd nok med Tiden. Jeg kan ikke finde mig i, at min lille Juvel græder paa den Maade.“

Gaude var ugift, levede som uforbederlig Pebersvend, der nærede en suveræn Foragt for Menneskene. Jo færre, der fødtes, desto bedre var det, der var altid for mange af en saadan Race Banditter og Idioter.

Nu tog Mainfroy ham til Side et Øjeblik, talte med ham og forestillede Baroness Lowicz for ham. Begge smilede, udvekslede nogle smigrende Ord, forstod hin-anden ved første Øjekast. Baronessen skulde allerede en Dag i næste Uge indfinde sig hos den berømte Kirurg for at træffe nærmere Aftale. Inden han fjernede sig for at gaa rundt paa sin Afdeling, rakte han sin korrekte og beskedne Kollega Haanden, og hermed var Sagen af-gjort.

Cæcilie laa stadig og græd med Ansigtet skjult i Hovedpuden. Hun svarede ikke, hørte end ikke, hvad der blev sagt til hende.

„Jeg ser, De har taget en endelig Beslutning,“ sagde Mathæus nu til Serafine, medens de fulgtes ad ud. „Det er en meget alvorlig Sag, synes jeg!“

„Ja, hvad skal man sige. Jeg er for daarlig,“ sva-rede hun med stor Ro. „Desuden har jeg i den senere Tid tænkt saa meget over den Ting, det er bedst at komme til en Afgørelse.“

Fjorten Dage efter blev Serafine opereret paa en af Gaudes Privatkliniker i Lillegade. Det var et Slags Klo-ster midt i en Have, hvor Kirurgen behandlede sine „for-

nemme Damer“. Ogsaa her ledsagedes han af Sarraillle, hvis Tyreansigt med det tynde Skæg og det sorte, glatte Haar i Almindelighed virkede ret frastødende paa de fine Patienter; men Gaude vidste, at han kunde stole paa den energiske Fyr som paa en tro Hund, der var rede til i ét og alt at lystre Ordre og oprørt over den Antipati, han mødte, vilde gøre hvadsomhelst for at bane sig Vej i Kampen for Tilværelsen. Selvfølgelig var Operationen overordentlig vellykket, udført med Mesterens sædvanlige Haandelag, Serafine var sund og frisk, i sin fulde Livskraft, hun taalte den udmærket, og efter et kort Ophold paa Kliniken under øvede Sygeplejerskers Opsigt, viste hun sig paany i Selskabslivet, straalende af Ungdom og Skønhed, som om hun vendte tilbage fra en Bjergtur eller en Baderejse til det blaa Hav. Mathæus traf hende, og forbavsedes over den næsten uforskammede Glæde, der lyste ud af hendes Ansigt, nu kunde hun uden Frygt hengive sig til de Nydelser, hun satte højest i Livet.

En Formiddag, da Mathæus spiste Frokost hos Boutan, faldt Talen paa Baronesse Lowicz; Lægen, der kendte Forholdene, ytrede sig med sorgmodig Strengthed om den smukke Dame og hendes Optræden.

„Gaude,“ sagde han, „er en overordentlig dygtig Mand, en Førsterangs Kirurg, og jeg haaber, han lader sig rive hen ene af Lidenskab for sin Kunst, men De aner ikke, hvilke Ulykker de volder, alle de, der paaberaaber sig ham og følger hans Eksempel. Jeg mener, at man kun i livsfarlige Tilfælde har Løv til at skride saa radikalt ind, og jeg forsikrer Dem, at af tyve Patienter, som han opererer, kunde femten godt helbredes ved en fornuftig Behandling. Se nu til Eksempel gamle Moineauds to Dotre, jeg har tilset Euphrasia, hun var ganske vist lidende, men det var kun en meget smertefuld Betændelse, og det er min Overbevisning, at hun kunde have undgaaet denne Operation, dersom hun havde fulgt mit Raad; den yngre kender jeg ogsaa lidt til, hun har altid været skrøbelig, jeg tror nok, hun foruden Betændelse led af heftige Neuralgier, desuden var hun i høj Grad blodfattig. Og at operere slige blegsottige, nervøse Stakler er i mine Øjne en Forbrydelse, der fortjener Tugthusstraf! Men hvad skal man sige! Det er efter min Mening en Art Vauvid, denne Mani for at gøre Kvinderne

uskikkede til at opfylde Naturens Bestemmelse, mig oprører Sligt i allerhøjeste Grad. Se nu den stakkels lille Cæcilie, der aldrig vil kunne blive Moder! De skærer og flenser ved enhver Lejlighed, ved den mindste Upasselighed kommer de frem med Kniven. Ofte underrettes hverken Patienten eller Familien om Operationens alvorlige Følger; det faar de at vide ved tilfældigvis at læse Journalen! Hvad bryder Kirurgen sig om, at der en Moder, en Hustru mindre i Verden, det er en Ubetydelighed, han ikke kan tage Hensyn til. Véd De, kære Ven, hvor vidt man er kommen? Paa Hospitalerne foretages aarlig over 2000 af den Slags Operationer, og paa Privatklinikerne stiger Tallet til det dobbelte, dér er jo aldeles ingen Kontrol, ingen ubelejlige Vidner. I de sidste femten Aar har man saaledes odelagt 30 til 40,000 Kvinder. Det er aldeles forfærdeligt, hvad skal Enden blive?"

Boutan dirrede af Harme, medens han nævnede disse Talstørrelser, og med smertefuld Foragt i Betoningen, sluttede han:

„Det Allerværste er, at deres Statistik er fuld af Løgn og Bedrag, naar de taler om deres „videnskabelige Triumfer“, der som oftest ikke holder, hvad de lover. Thi her kan jo ikke lægges Vægt paa, at Operationen i sig selv lykkes, her gælder det at se, hvad dens Følger bliver, for Individerne saavel som for Samfundet. Man helbreder ikke et Organ med at odelægge dets Funktion, man gør Vold paa selve Naturens Orden, krænker dens helligste Lov, skaber elendige, lemlæstede Væsner, der ikke mere véd, hvad Sundhed og Lykke betyder. Jeg gentager det atter og atter, det er Livet, man tilintetgør, det er et forbryderisk Spild af Kræfter, det er selve Menneskeheden, man myrder. I ti Aar har disse Kvindelægers Kniv gjort os mere Skade, end Prøjsernes Kugler i Rædselsaaret!"

Mariane og Mathæus henlevede atter fire Aar i Chantebled, og de vandt stadig nye Sejre i Livets evige Kamp mod Død og Ufrugtbarhed, de opdyrkede nye Jordlodder; den guddommelige Kærligheds Pust blæste henover dem og deres Værk, de forstod at elske, at være gode og sunde, og deres Livskraft, deres Virksomhedstrang, deres sindige, tapre Flid gjorde Resten. I de to første Aar naaede de dog kun Sejr gennem uafbrudt ihærdigt Arbejde. De havde to strenge Vintre, maatte kæmpe med

Sne og Frost; Hagelbyger i Marts knuste de spæde Spirer og Stormen slog om Sommeren Kornet ned. Som Mølleren i misundelig Spot havde spaaet dem, saá de, at Jorden kan vise sig oprørsk og utaknemlig mod Arbejderne, ufølsom og grusom overfor deres Tab. Disse to Aar slog de sig kun igennem, fordi de havde erhvervet og opdyrket tyve Tønder Land vesten for Bakken, fed Muldjord, hvis Førstegrøde til Trods for Frost og Hagl blev en sand Mirakelhøst. Ejendommen vandt i Styrke, altsom den vandt i Omfang, den begyndte allerede at kunne modstaa de Uheld, mod hvilke man ikke altid kan forsvare sig. Desuden voldte den store Familie ogsaa Bekymring, fordrede ligesom Jorden Røgt og stadig Pleje, en daglig Kamp med Ængstelser uden Tal.

Lille Gervasius var ved at dø af en ondartet Feber. Rose faldt ned af et højt Træ, men slap med Skrækken og en Forvridning af den ene Fod. De tre største, Tvillingparret og Ambrosius, voksede op som kraftige unge Ege. Og da Mariane nedkom med sit sjette Barn, en lille Pige, som fik det lyse Navn Clara, frydede Mathæus sig igen over det nye Elskovspant, der skulde øge Glæden i Hjemmet!

De to paafølgende Aar var rige paa Arbejde. Sorg vekslede med Glæde, men Tillid og Haab blomstrede stadig i den lille Jagtpavillon. Mariane fik endnu et Barn. Mathæus erhvervede et nyt Stykke Jord. Denne Gang var det en Hedelod, der inddroges og opdyrkedes, tørresandede Strækninger, hvor hidindtil Intet havde groet, men hvor Kilderne fra Bakkedraget nu havde gjort Jorden bedre, saa at den allerede dækkedes af et grønt, frodigt Græstæppe. I Forstningen saá det ikke lovende ud. Mathæus befrygtede et Nederlag, saa megen Taalmodighed og Ihærdighed udfordredes der, men Hosten blev ogsaa her udmærket, og samtidigt indbragte hensigtsmæssig Hugst i den nys erhvervede Skovstrækning saa mange Penge, at Mathæus gav sig til at tænke paa Opdyrkning af de store, lave Pletter i Skoven, hvor kun Brømbær og Tjørn voksede.

Børnene blev store, Ejendommen udvidedes. De tre ældste Drenge gik nu i Latinskoie i Paris, tog hver Morgen ind med det første Tog og vendte om Aftenen tilbage til Janville. Gervasius og de to Smaapiger, Rose og Clara,

løb endnu om i Frihed, var paa Færde i Mark og Skov den hele Dag. Deres smaa Genvordigheder var som en Byge i Juli, deres Taarer torredes straks under et Kærtegn's varme Solstraale.

Da Mariane fik sit syvende Barn, var Fødslen saa haard, at Mathæus et Ojeblik skælvede ved Tanken om at miste sin elskede Hustru. Hun var snublet, da hun gik ud af Honsegaarden, maatte gaa i Seng med heftige Smerter og næste Dag nedkom hun, en Maaned for tidlig, med en lille Dreng. Boutan, der i Huj og Hast var bleven tilkaldt, turde i de første Dage hverken svare for hendes eller Barnets Liv. Det var en forfærdelig Tid for hende og Mathæus, men hendes sunde og rolige Natur viste sig paany, hun kom over den stærke Rystelse og Gregorius, der ved Fødslen var meget skrøbelig, fik ogsaa snart Kræfter ved Moderens Barm. Da hun omsider stod op og viste sig med sin Sidstfødte paa Armen, omfavnede Mathæus hende i stormende Glæde, attér havde Livet vundet en Sejr, Sorg og Smerte svandt bort, medens hans straalende Blik hvilede paa Barnet, der jo for ham betød ny Kraft, ny Rigdom, en ny Ager, som han skulde tilsaa.

Det var stadig hans store Værk i det Godes Tjeneste, Frugtbarhed, der bredte sig ud over Verden gennem Arbejde og Kærlighed, Jorden og Kvinden, der sejrrig kæmpede mod Tilintetgørelsen, og bestandig skabte nyt Liv, nyt Haab!

XVII.

Atter forløb to Aar. Atter fødtes der Mathæus og Mariane et Barn, denne Gang en Pige, og atter voksede Ejendommen, bredte sig over Bakkedraget med tredive Tønder Land Skov lige til Markerne omkring Mareuil, medens andre tredive Tønder Land opdyrkedes langs Jernbanen i Retning af Monval.

Imidlertid var den forfaldne Jagtpavillon bleven ganske utilstrækkelig, der maatte bygges Udhuse, Lader og Vognskur, Stalde til Kvæg og Heste, thi Folk og Besætning blev jo talrigere i Forhold til den Jord, der stadig

indvandtes. Det var Livets Sejr. Frugtbarheden, der stedse bredte sig i Solens Straaler, og gennem Vanskelighed og Lidelse sendte nyt Blod i den gamle Verdens Aarer, spredte ny Virketrang, ny Sundhed, ny Glæde videnom!

Meget oftere end det behagede Mathæus, maatte han rejse frem og tilbage mellem Janville og Paris, hvorhen han kaldtes af sine forskellige Forretninger med Séguin og andre.

En glødende varm Forniddag i August Maaned var han saaledes taget ind til Beauchênes Fabrik for at se paa en ny Mejemaskine: han traf hverken Constance eller Morits, der begge den foregaaende Dag var rejst til Houlgate, og Beauchêne havde fulgt med dem for at faa dem rigtig godt anbragte ved dette Sobadested og kom først tilbage til Paris den følgende Mandag. Da han havde undersøgt Maskinen, hvis Mekanisme ikke helt tilfredsstillede ham, gik han op paa Bogholderkontoret, for at hilse paa Morange, der altid Vinter og Sommer sad naglet til sin Kontorstol, foran sine Bøger.

„Aa, Goddag, kære Froment, det var pænt af Dem at kigge ind til mig, ak ja, vi er jo ogsaa snart gamle Venner, vi to!“

„Det har De Ret i, og De véd, at De kan stole paa mig!“

Morange saå fornøjet op, han havde i de senere Aar rettet sig, begyndte igen at faa Smag paa Livet, smilede som i gamle Dage, naar Mathæus kom ind til ham fra sin Tegnestue for at faa sig en Passiar. Den forfærdelige Sorg, der havde ramt ham, havde dog efterladt sit uudslettelige Spor i en stor Svaghed. Morange kom let til at græde, var endnu mere frygtsom og overdreven godmodig end fordem. Fuldstændig skaldet i en Alder af 46 Aar, plejede han paany sit store, smukke, lysebrune Skæg med stort Omhu.

Denne Opvaagnen til Livet var ene Regines Værk: han levede og aandede kun for sin unge, smukke og kærlige Datter, i hvis straalende Skønhed han saå sin elskede Hustru genopstaa af Graven. Regine var nu tyve Aar gammel og sin Moders udtrykte Billede, netop som hun saå ud, da Morange havde ægtet hende, og Datterens blide Væsen, hendes Omhu for Faderen var ham som et Vid-

under: det udslettede Mindet om hende, der saa elendigt havde opgivet Aanden: nu saa han sin Elskede straaie i Ungdom og Skonhed, lyse op i hele Huset. Han fo'r ikke mere sammen ved den mindste Støj, og skønt hans Anger endnu tyngede ham, var den kun som et gammelt Saar, der ikke ved hver en Lejlighed brød op paany. Han elskede sin Regine med en grænseløs vanvittig Kærlighed. Han syntes, at han var bleven ung igen, at han paany boede sammen med sin Hustru, der ved et Under var givet ham tilbage i Skikkelse af en ung Jomfru, som først skulde begynde paa Livet, som han tilbad af hele sit Hjerte, og for hvem han laa paa Knæ som for en Guddom.

„Hør en Gang, Froment,“ vedblev han, „De kunde gøre mig en stor Glæde ved at gaa hjem med mig og spise Frokost. Jeg er ganske alene, Enkemand!“

„Enkemand? Hvad mener De med det?“

„Jeg mener, at Regine er taget ud paa en Herregaard i Nærheden af Orléans, hvor hun skal blive i en tre Ugers Tid. Baronesse Lowicz har længe plaget mig om at faa Lov til at tage Regine med. Og, Herregud, tilsidst gav jeg jo efter, da jeg saa, at den søde Pige havde saadan en Lyst til at komme afsted ud i den fri Natur, i Mark og Skov. Hun kender jo aldeles ikke noget til Landlivet, og hun vil naturligvis mere sig storartet hos Baronessens fornemme Venner, men det var et stort Offer, jeg bragte, jeg havde sandt at sige mest Lyst til at sige nej!“

Mathæus smilede:

„Aa, sige nej til Deres Datter! Det er noget, der gaar over Deres Kræfter!“

Det var ganske rigtigt. Som Valeria i gamle Dage regerede, saaledes satte nu Regine altid sin Vilje igennem overfor den altfor kærlige Fader, som siden Konens Død var bleven endnu føjeligere, og nu adlød den unge Piges mindste Vink.

„Hun kommer tilbage som forlovet Pige!“ sagde Mathæus i en spøgende Tone, thi han kendte Faderens Tanker.

Straks formørkedes Moranges Ansigt, og med ængstelig Stemme svarede han:

„Det vil jeg ikke haabe! Jeg har saa bestemt paalagt Baronessen, at hun skal lade Regine være i Fred. Hun er et rent Barn, og desuden har jeg endnu ikke den Medgift.

der passer sig for hende. Jeg lægger jo hvert Aar ikke saa lidt til Side. De skal nok faa at se! ... Nej, nej, hun tænker ikke paa at gifte sig, dertil holder hun altfor meget af sin Fader, hun kunde heller aldrig gøre mig den Sorg at gifte sig mod min Vilje, hun véd, jeg ønsker, hun skal vente endnu nogle Aar, og hun véd, at jeg denne Gang vilde dø, hvis jeg saá mine Fremtidsplaner kuldkastede. Desuden kan De slet ikke forestille Dem, hvor lykkelige vi to er, hvor hyggeligt vi har det i vort lille Hjem! Ganske vist er jeg nødt til at gaa fra hende en stor Del af Dagen, men saa er vi saa meget gladere over at tilbringe Aftenen sammen! Regine er et Barn, siger jeg Dem, fuldkommen uskyldig, hun tænker aldrig paa at gifte sig. Jeg kan med rolig Samvittighed glæde mig over hende endnu i nogen Tid.“

Atter smilede han:

„Naa, gaar De saa med mig hjem og faar lidt Frokost? Vi kan da i Fred og Ro tale om hende, jeg skal betro Dem mine smaa Hemmeligheder og vise Dem det sidste Fotografi, der er taget af hende for otte Dage siden. De kunde gerne holde mig med Selskab, siden hun er borte. Vi kan sætte en Buket Blomster paa hendes Plads. ... Hvad? ... Saa henter De mig her Klokken tolv?“

Desværre maatte Mathæus sige nej: „Idag er det mig umuligt, jeg har altfor meget at besørge, men i Overmorgen er jeg atter nødt til at komme herind igen, dersom det saa passer Dem, lover jeg at spise Frokost hos Dem den Dag.“

Dette blev en Aftale. De trykkede muntert hinandens Hænder, og Mathæus gik til sine Forretninger, fik sin Frokost i en lille Restaurant i Clichy-Allé, hvor han netop havde Aérinde. Derefter gik han ned ad Amsterdamgade for at komme til sin Bankier i Caumartingade, og paa Londonerplads faldt det ham ind at skyde Genvej gennem Tivolipassagen, der med en dobbelt Port munder ud i St. Lazarusgade. Passagen bliver kun lidet brugt, da de temmelig smalle Portaabninger ikke er heldige for Vognfærdslen, og det er kun de rigtige Parisere, der kender denne Genvej; selv havde han i flere Aar ikke sat sin Fod dér, og det var med nysgerrige Blikke, han nu betragtede denne lidet befærdede Gyde, der selv i det klareste Solskin gjorde et mørkt og uhyggeligt Indtryk med sine forfaldne,

tarvelige Huse og smaa Butiker, der alle bar Præg af Fattigdom og Mangel paa Trivsel, da han pludselig standsede som lamslaaet af Forbavselse ved Synet af en elegant lille Karet, der holdt foran et af de uanseligste Huse. Endnu mere overrasket blev han, da han saå to Damer komme ud og hastigt staa ind i Vognen, thi til Trods for de tætte Slør, der dækkede deres Ansigter, var han aldeles vis paa, at det var Regine Morange og Baronesse Lowicz.

Et Ojeblik folte han sig usikker, om det virkelig var Serafine, thi hun, som han ikke havde set et halvt Aars-tid, forekom ham saa underlig forandret, men Regine kunde han ikke tage fejl af, især da hun, lige før hun steg ind i Karet, vendte sig om mod ham uden at lægge Mærke til ham. Vognen var forsvunden i Myldret i St. Lazarusgade, før Mathæus var kommen sig af sin Forbavselse. Hvad var dog dette? Hvorfor kom den smukke unge Pige her i denne skumle Gyde, naar Faderen troede, hun var paa Landet? Og hvorfor førte Serafine hende hid i Stedet for at spasere med hende i Herregaardens Park? Hans Hjerte snøredes sammen i navnløs Angst, han kendte jo Baronessen og havde den mest grundede Mistillid til hende og hendes Livsførelse.

Nu gav han sig til at undersøge det Hus, ud af hvilket de to Damer var komne ind; det var en lav, forfalden, toetages Bygning; han ravede ind i en mørk og fugtig, smudsig Gang, og da der ingen Portner var, naaede han uantastet en muggen Gaard, snæver som en Brønd. Ikke et Menneske saå han, ikke en Lyd hørte han, han vilde lige til at fjerne sig med uforrettet Sag, da han med ét opdagede en Messingplade med denne Paaskrift: „Doktor Sarrailles Klinik“, og pludselig gik det op for ham, at denne Sarraille ikke kunde være nogen anden end Gaudes Amanuensis, hvis simple, raa Ansigt han kun altfor tydelig mindedes at have set hin Formiddag, da han besøgte den stakkels lille Cæcilie; Boutans harmfulde Ord lod i hans Øren og fyldte ham med knugende Angst! Hvad skulde Regine hos Doktoren? Havde hun en Sygdom, hun maatte skjule, vilde hun raadspørge Kvindelægen i al Hemmelighed? Han ilede ud paa Gaden med en Følelse af Rædsel, der greb ham saa meget stærkere, som han pludselig kom til at tænke paa Madam Rouché

i Rochergaden, paa den forfærdelige Lighed, der var mellem hendes Hus og det, hvori Sarrailles Klinik fandtes: samme forfaldne Ydre, samme mugne Gaard, samme uhyggelige Tavshed! Ak, hvor det var forfriskende igen at træde ud paa de brede, sollyse Gader, at komme bort fra denne Skændslens og Forbrydelsens Hule, ud i Livet og dets Travlhed!

Det var den gamle Historie med dens uundgaaelige Følger. Regine var opdraget i Forkælelse og Drøm om Luksus og Fornøjelse, som hendes Faders nuværende Stilling ikke kunde tilfredsstille. Hendes Længsel efter Rigdom og Lykke var drevet til det Yderste: den smukke Piges Livslyst krævede noget andet end det ensomme Liv sammen med den svaghjernede Fader. Medens Moderen lovede, hørte hun aldrig Tale om andet end Klæder, Koretøjer og Selskaber, og Faderen havde senere hen bestandig øget hendes verdslige Ærgerrighed ved sin kritikløse Beundring. Det Allerværste var, at hun slet ikke blev passet paa, hun tilbragte hele Dagen uden andet Selskab end en Tjenestepige, hun blev snart led og ked af at læse og spille Klaver, kigge ud af Vinduet, leve i evig Forventning om snart at se den fortryllede Prins, der skulde føre hende ind i den kongelige Tilværelse, fuld af Pragt og Forlystelser, som hendes Forældre saa bestemt havde lovet hende. Hun drømte ikke om andet saa lang som Dagen var, og det var farlige Drømme for en ung Skabning med hendes varme, lidenskabelige Natur, det var farligt at tilbringe Uger og Maanedes i Lødiggang og Længsel, i stadig utilfredsstillet Nysgerrighed efter at kende den Verden, hvor hun skulde straa som en Stjerne!

Og saa kom Serafine! Hun hentede hende til Køreture, tog hende med i Teatret, morede sig over at se den svulmende Livsglæde hos et Væsen, hvis hele Udvikling mindede hende om hendes egen Ungdom! Uden i Begyndelsen at tænke over det, vedblev Baronessen, da Regine voksede til og blev Kvinde, at skaffe hende Fornøjelser, der nu ikke mere var saa uskyldige, som Køreture og Besøg i Cirkus. Hun tog hende med i Selskaber, lod hende se Stykker paa Teatret, der slet ikke passede for saa ung en Pige, saa at Regine efterhaanden fik et aabent Øje for Livets Virkelighed og blev Serafines Fortrolige. Baronessen glænte Forskellen i Alder og Stilling, hun rev Regine med

sig og snart dyrkede den unge Pige med ligesaa stor Liden-skabelighed den Guddom, der var ene herskende i Serafines Liv: den smukke og fordærvede Kvindes Tilværelse.

De Tider var forlængst svundne, hvor Regine var en ung, uskyldig Pige. Baronessens Eksempel havde i Bund og Grund fordærvet hendes Syn paa Livet, og nu lærte den ældre, erfarne Veninde hende, hvordan man skulde bære sig ad for at undgaa Skandale, bevare sin Stilling i Verden, passe, at man ikke fik Skinnet imod sig, fremfor alt undgaa Folgerne af de brodefulde, letsindige Kærlighedsæventyr, der ene gav Tilværelsen Indhold. I et helt Aar besøgte Regine daglig sin Velynderinde i dennes diskrete Bolig, kom til hyggelige Fem-Teer i Marignangade, hvor hun traf elskværdige Herrer, uden at noget hændte, der kunde forstyrre hendes Sindsro, thi under Serafines Vejledning blev den unge Pige snart ligesaa erfaren som den ældre Veninde. Men det uundgaaelige Uvejr trak op. En Dag maatte Regine til sin Forfærdelse betro Baronessen, at hun var i Omstændigheder. Hvorledes det var gaaet til, kunde hun ikke forstaa eller forklare; i sin Rædsel for Fremtiden var hun knap i Stand til at samle sine Tanker. Hun saå i Aanden sin Fader, der tilbad hende, knust under det nye Slag af en grusom Skæbne. Om Oprejsning var der ikke Tale, thi den Mand, der var Skyld i Ulykken, kunde ikke gifte sig med hende: han var Familiefader, indtog en høj Stilling i Samfundet, og kom kun i Smug hos Baronesse Lowicz.

Da Regine fortvivlet og med strømmende Taarer betroede sig til Serafine, blev denne saa rasende, at hun nær havde pryglet den ulykkelige Pige, hvis Uforsigtighed bragte saadanne Forstyrrelser ind i hendes Tilværelse, men af Skræk for selv at blive kompromitteret tog hun sig sammen. Hun forstod, at her maatte hun handle, bruge hele sin Dristighed for at afvende den truende Fare, derfor trøstede hun den stakkels Regine, beroligede hende med Ord og Kærtegn, lovede at staa hende bi med Raad og Daad og hjælpe hende over denne Vanskelighed. Men da hun efter et Par Dages Forløb forklarede Regine, hvad hun havde i Sinde med hende, blev den unge Pige næsten afsindig af Skræk. Regine havde i mange Aar troet, at hendes Moder var død i Barselseng, og det var Serafine selv, der en Dag i et fortroligt Ojeblik havde aaben-

baret hende den, rette Sammenhæng med Valerias sørgelige Endeligt, saa at Regine nu brød ud i vild Fortvivlelse og raabte, at det sikkert vilde gaa hende, som det var gaaet Moderen, dersom hun indlod sig paa sligt. Desuden var Serafine ved nærmere Eftertanke kommet til den Overbevisning, at man udsatte sig for meget ved at henvende sig til en Jordemoder, som man maatte betro sig til, derfor fattede hun den Plan, at Regine skulde tale med en Læge, og faa ham til at foretage samme Operation, som hun selv havde undergaaet.

Hun talte først med stor Forsigtighed om denne Plan, fortalte hende om flere Tilfælde, hvor Kirurger havde taget fejl, og først efter endt Operation havde opdaget, at det ikke var en Svulst, deres Patient havde haft. Hvorfor skulde de ikke gribe til denne Udvej? Saameget mere som den omtalte Operation aldeles ikke var farlig, det vidste hun jo af egen Erfaring. Og da hun saa, at den unge Pige begyndte at give efter, talte hun om Regines Fader, forklarede hende, at hun i saa Tilfælde kunde blive hos ham, han vilde saa nødig se hende gift, hun foretrak jo selv et frit Liv, uden Baand og Lænker, og det vilde ikke være vanskeligt at narre den gamle Mand, saa at han aldrig kom til at ane Uraad, siden man ikke mere behøvede at være bange for den Ulykke, der nu havde ramt hende. Hun talte saa længe og med en saadan Overbevisning, at Regine omsider blev rolig og lovede at følge hendes Raad, hvilket glædede Baronessen i den Grad, at hun kyssede og omfavnede den unge Pige, som hun kaldte „sit eget, elskede Barn“.

Nu gjaldt det kun om at finde en Kirurg, der vilde paatage sig det omtalte Hverv. Om Gaude kunde der ikke være Tale, han var altfor stor en Mand til at indlade sig paa sligt, men Serafine kom meget snart i Tanker om Sarraille, med hvem hun havde gjort Bekendtskab paa Gaudes Klinik, og med hvem hun under sin Rekonvalescens havde haft lange, fortrolige Samtaler. Sarraille havde fortalt hende, hvor fortvivlet han var over det frastødende Ydre, der bestandig vilde hindre ham i at gøre Lykke, og som maaske vilde ende med at drive ham til en hvilkensomhelst Yderlighed. Han var en fattig Bondeson, havde slidt og slæbt for at faa sin Eksamen, han havde til Trods for Gaudes Beskyttelse, aldrig kunnet

skabe sig en ordenlig Praksis, og hans Privatklinik i Tivolipassagen levede kun af usle Krummer, der faldt fra de lykkelige og rige Kollegers Bord. Allermest pintes han imidlertid af Ærgerrighed, en heftig Lyst til at komme frem i Verden. Serafine havde gennemskuet ham og forstod, at han sikkert var den Mand, hun søgte, at han, naar hun betalte ham godt, vilde gøre hvadsomhelst. Hun mente, det var bedst at lave en Historie, som hun bandt ham paa Ærmet, for at han ikke straks skulde mærke, hvor hun vilde hen. Regine var en af hendes Niecer, som af sin Familie paa Landet var bleven sendt til Paris, hvor hun skulde raadspørge en Læge i Anledning af en mærkelig Sygdom, der foraarsagede hende heftige Smerter i Underlivet, skønt hendes Helbred ellers var udmærket godt. Hun lod nogle Ord falde om Muligheden af en Operation og lovede Sarraille 1000 Franks, saa at Doktoren efter at have undersøgt Patienten erklærede, at den unge Dame sandsynligvis havde en Svulst i Underlivet.

Flere Gange kom Regine til Konsultation, hun klagede over tiltagende Lidelser og skreg højt ved den mindste Berøring; derfor besluttede man, at hun skulde opereres paa Kliniken i Tivolipassagen, hvor hun saa skulde blive en tre Ugers Tid; til den Tid haabede Sarraille hun var fuldstændig helbredet. Derfor var det Serafine havde fundet paa at fortælle Morange om Besøget paa Herregaarden, og den Dag, Mathæus saå hende og Regine komme ud af Huset i Tivolipassagen, havde de gjort den endelige Aftale med Sarraille, og bestemt Operationen til næste Dag. Samme Aften, hjemme hos Baronessen, hos hvem hun boede, skrev hun et sødt og kærligt Brev til sin Fader, hvori hun fortalte ham løst og fast om det muntre Herregaardsliv. Dette Brev blev sendt til en af Serafines Venner, der bragte det paa Posthuset i Nærheden af vedkommende Herregaard.

Da Mathæus to Dage senere efter Aftale indfandt sig hos Morange for at spise Frokost med ham, traf han den stakkels Mand munter som en Lærke.

„Naa, det maa jeg sige, De er en præcis Mand, men De maa vente et Øjeblik, min Pige er ikke rigtig færdig med at røre i Majonnæsen. Gaa et Øjeblik ind i Dagligstuen med mig.“

Det var Valerias gamle „Sal“ med det perlegraa Tapet og Guldblomsterne, de hvidlakerede Møbler, det store Palisanders-Flygel, hvor den stakkels Fru Morange plejede at modtage Visitter. Alle Tingene var stovede, man mærkede tydeligt, at her næsten aldrig kom et Menneske.

„Naturligvis,“ bemærkede Morange, „er denne Lejlighed altfor stor til os to, men jeg har ikke kunnet bære over mit Hjerte at sige den op. Og nu har vi begge to vore Vaner. Regine holder mest af at være i sin egen Stue : kom saa skal jeg vise Dem, hvor hyggeligt hun forstaar at indrette sig, og saa kan De med det samme se to nydelige Vaser, jeg lige har foræret hende.“

Regines Værelse var lyseblaat, Møblerne af bejdset Fyrretræ. De to emaillerede Krystalvaser var meget smukke. Der var desuden en Masse nydelige Nipsgenstande, Gaver af alle Slags, som Faderen ved enhver Lejlighed havde foræret sin tilbedte Datter. Og her i hendes Værelse listede han om paa Taaspidserne, som paa et hellegt Sted, han talte med dæmpet Stemme, med et henrykt Smil, som om han var i en Afguds Tempel. Derefter trak han Mathæus hen i den modsatte Ende af Lejligheden, i sit eget Værelse, hvor hvert et Mobil indtog samme Plads som i hans Hustrus Tid : han bevarede som Relikvier hendes Tujamøbler med det gule Betræk. Kamingesinsen, Bordet, Væggene var fulde af Fotografier, en uhyre Samling af Billeder, alle dem, han havde kunnet opdrive af sin afdøde Hustru, og desuden alle dem, der var tagne af Datteren to Gange om Aaret, lige fra hendes Fødsel.

„Se nu her, kom lad mig endelig vise Dem det sidste Fotografi af min Regine !“

Og han satte det paa et lille Bord ved Vinduet, hvor de smukkeste af Billederne stod ordnede i symetrisk Orden omkring to store : det sidste Portræt af Datteren og et af Moderen, da hun var paa samme Alder. Taarerne steg ham op i Øjnene. Med et rørt og henrykt Blik paa Fotografierne stammede han :

„Hvad synes De ? Er det ikke min evig savnede, min elskede Valerias udtrykte Billede ? Og ikke alene det Ydre ligner : hun har samme Sind, samme Natur som Moderen. De ser selv, at det ikke er en Drøm, men at min Valeria virkelig er staaet op af Graven for at trøste mig. Se,

samme Haar og Øjne, samme Mund, samme Figur! Og hvor er hun dog yndig! Jeg kan sidde foran hendes Billede timevis: hun er min Afgud!"

Mathæus blev helt bevæget ved at se den grænse-lose Beundring, den uendelige Kærlighed, der lyste ud af Faderens Øjne, men paa samme Tid fo'r der en kold Gysen gennem ham, da han betragtede Billederne af disse to Kvinder, der lignede hinanden som to Draaber Vand; den ene havde i mange Aar ligget i sin Grav, men hvor var den anden? Hele den foregaaende Dag havde Mathæus med den største Angst tænkt paa hende, han anede, til en stor Fare truede hende! Hvor var hun i dette Øjeblik?

Nu meldte Pigen, at Frokosten var rettet an, og Morange førte muntert Mathæus ind i Spisestuen, hvor Vin-duet skulde staa aabent for at de kunde nyde den stor-artede Udsigt, medens de sad tilbords. Der var dækket til to, men paa Regines Plads stod en stor Buket hvide Roser.

„Sæt De Dem nu dér til højre for hende,“ sagde Morange og smilede henrykt, „saa lader vi, som om vi er tre tilbords.“

Og han lo og spøjte under hele Maaltidet. Efter Hummeren kom Pigen med Koteletter, og derefter Artiskokker. Morange, der ellers var temmelig tavs, blev vel-talende, som om han vilde vise sin Gæst, at han var en fornuftig Mand, der forstod at tage Livet paa rette Maade, og nok, trods alt, hvad der var sket, vilde vinde Lykken for sig og sin eneste Datter. Han forklarede Mathæus, hvor tilfreds han var over at kunne samle sine Tanker og Følelser helt omkring sin lille Regine. Dersom han ikke havde faaet den skrækkelige Sorg, dersom han ikke havde mistet sin Hustru, vilde han jo have forladt Beauchênes Fabrik for at faa en Plads i Grundejersbanken, og dér havde han maaske tjent Millioner. Dog som Sagerne nu stod, havde han ingen Grund til Klage netop, fordi han kun havde dette ene Barn; og saa udbredte han sig over den Medgift han samlede til hende, talte om den Mand, han ønskede at finde til hende, skønt det naturligvis blev svært at træffe en, der var god nok, thi Regine var skabt til at bevæge sig i det allerfineste Selskab, saa hun kunde kun ægte en Mand, der indtog en høj Stilling i Samfundet,

en Mand, der vilde kunne hæve baade ham og Datteren op i en højere Sfære, med mindre den søde Pige skulde foretrække at forblive ugift, det vilde jo være et sandt Paradis for ham, hvis hun aldrig forlod sin gamle Fader. og nu kom det frem, at det egentlig var Moranges inderligste Ønske, at beholde hende ganske for sig selv. I saa Tilfælde maatte han se at skaffe sig en anden Stilling, thi han havde en Anelse om, at hans lille Regine var ærgerrig som Moderen, at hun ogsaa længtes efter Baller og Selskaber, Forlystelser og fine Klæder, men det skulde han nok skaffe hende altsammen, han kunde jo f. Eks. give sig til at spekulere paa Børsen, gøre nogle storartede Forretninger og saa trække sig tilbage, købe Villa, Heste og Vogn. Man havde da set saa galt for! Og han skulde nok vide at gribe den første Lejlighed, der tilbød sig.

„Det er alligevel mig, der har Ret, bedste Ven,“ sluttede han, „det er meget lettere at komme frem, naar man kun har ét Barn, det kan man saa ofre sig helt for, og man har frie Hænder til at skabe dette elskede Væsen en lykkelig og sorgfri Fremtid.“

Nu bragte Pigen Kaffen, og Morange udbrød:

„Jeg glemmer jo rent at fortælle Dem, at jeg allerede har faaet Brev fra Regine! Et Brev saa kærligt og saa fornøjet, hvori hun skriver saa morsomt om alt, hvad der er hændet, siden hun forlod mig. Hun fortæller mig, at hun den allerførste Dag har spaseret en dejlig Tur ... Jeg fik Brevet i Morges!“

Medens han ledte i sin Lomme efter den velkomne Skrivelse, hjemsøgte Mathæus paany af sine mørke Anelser, et koldt Rædslens Pust fo'r igennem ham. Han havde siden han mødte Serafine og Regine i Tivolipassagen, søgt alle mulige Forklaringer over Damernes Tilstedeværelse i Paris, naar Morange troede, de var paa Landet, og det var ikke lykkedes ham at kvæle sin Ængstelse. Under dette Maaltid, hvor Morange havde været saa glad og fornøjet, var hans Uro begyndt at svinde, men denne haandgribelige Løgn, dette Brev, der ikke kunde være skrevet paa Landet, bragte ham til at gyse, og han kunde næsten ikke taale at se Faderens Glæde, naar han tænkte paa det Sted, hvor han sidst havde mødt Datteren, sammen med den frygtelige Baronesse Lowicz.

„Den søde Pige!“ mumlede Morange, og kiggede i

det tætskrevne Brev. „De véd ikke alt det Gode, de vil gøre hende, hun har et pragtfuldt Værelse med røde Silkegardiner, og en uhyre stor Seng, hvor hun helt bliver borte! Og der er brede Broderier paa hendes Lagner! Og fin Eau de Cologne i slebne Krystallflasker paa Toiletbordet! Tæpper overalt! Ja, det er meget rige Folk, og efter Baronessens Sigende ligesaa fornemme, som de er formuende! Hør saa videre! Baronessen gik straks en lang Tur i Parken med det kære Barn; der er Alléer med hundredeaarige Træer, store Blomsterbede, Damme med Svaner og Drivhuse med de sjældneste Vækster og Planter. De kender mig jo, kære Ven, véd, at jeg sandelig ikke er forfængelig, men jeg tilstaar ganske aabenhjertig, at jeg nok kan lide, min Datter er Gæst paa en saadan Herregaard! Ak, lad hende bare more sig, jeg ønsker jo kun, at hun skal være glad og lykkelig, den søde, yndige Pige!“

Han glemte i sin Henrykkelse at drikke Kaffen. Pludselig ringede det, Pigen gik ud for at lukke op, og et Øjeblik efter stod Baronesse Lowicz i Døren. Morange saá paa hende med vidtopspilede Øjne, han kunde ikke straks finde Ord, saa bestyrtet blev han. Mathæus sad som lamslaaet, nu blæste Forfærdelsens isnende Storm ind over dem alle.

Omsider stammede Morange:

„Hvad! Hvad er dette! ... Regine er vel med? Bringer De mig hende saa snart hjem!“

Med forstyrret Mine stod han op for at se, om Datteren maaske var blevet ude i Forstuen for at tage sin Hat af. Han kom tilbage og gentog:

„De har vel Regine med Dem?“

Serafine svarede ikke lige straks. Hun var meget bleg, men stod høj og rank med et bestemt Udtryk i de gulbrune Øjne, man saá, at hun havde i Sinde at trodse en hvilken som helst Fare. Hun havde rakt Mathæus en iskold Haand, en Haand, der ikke rystede; det saá ud, som kom hans Nærværelse hende tilpas. Til sidst talte hun med fast, rolig Stemme:

„Ja, jeg har fulgt hende hjem igen. Hun fik et pludseligt Ildebefindende, saa jeg mente, det var bedst at komme tilbage til Paris med hende ... Hun er hjemme hos mig!“

„Er hun det!“ lød det fra Morange i en aandsfraværende Tone.

„Hun var lidt anstrengt af Rejsen; hun vil gerne se Dem!“

Han vedblev at betragte Serafine med den dybeste Forbavselse over denne mærkelige Historie. hvis Usandsynlighed han ikke lod til at mærke, thi han spurgte ikke, hvorfor Baronessen ikke havde taget lige hjem med hende, hvilket jo havde været meget rimeligere, især naar hun var syg.

„De kommer altsaa for at hente mig?“

„Ja, vist saa! Skynd Dem!“

„Lad mig bare faa min Hat og sige til Pigen, at hun skal gøre Regines Værelse i Stand straks!“

Med disse Ord forlod han Spisestuen, var endnu ikke videre ængstelig, men saa overrasket, at han fo'r om efter Hat og Stok, som han i Hastværket ikke kunde finde.

Saa saare han var ude af Døren, rettede Serafine sig og trak Vejret dybt, som om hun trængte til at samle sine Kræfter. I det blege Ansigt, under det metalglinsende Haars Bølger lynede de guldprykkede Øjne med ildevars-lende Glød. De mødte Mathæus's forfærdede Blik, og de to stod tavse overfor hinanden, hendes Ansigt udtrykte vild Trods, medens alt Blodet veg fra hans Kinder i usigelig Angst.

„Hvad er her sket!“ mumlede han tilsidst.

„En frygtelig Ulykke, min Ven! Hans Datter er død.“

Med Møje undertrykte Mathæus et Skrig, han foldede Hænderne i navnløs Medlidenhed:

„Dod! Dod! Hos denne Sarraille, i den skrækkelige Røverkule!“

Nu var det Serafine, der fo'r sammen i Rædsel og Bestyrtelse:

„Hvor véd De det! Hvem har sagt Dem det! Hvem kan have forraadt os!“

Men hun fattede sig straks, rettede sig paany og tilstod med sagte, hurtige Ord alt:

„Jeg skal nu vise Dem, at jeg ikke er fejg, og at jeg gaar Faren i Møde med løftet Hoved, siden jeg selv kommer herhen efter Faderen ... Ja, det er sandt; hun skulde have et Barn, det er mig, der har raadet hende til Ope-

rationen ; hvor kunde jeg ane, at det skulde gaa galt, siden jeg selv kom saa let over den ! Ulykken er sket ved det mest uforudsete Tilfælde, en Forblødning har dræbt den stakkels Pige inat, medens Sygeplejersken et Øjeblik var faldet i Sovn ! Det er skrækkeligt, min søde Regine, der var saa livsglad, saa smuk, saa ung ! Jeg holdt saa uendelig meget af det Barn ! ...“

Her kvaltes hendes Stemme, hun maatte holde inde, medens store Taarer udslukte de sælsomme Øjnes gnistrende Ild. Aldrig før havde Mathæus set hende græde, og hendes Sorg gjorde Indtryk paa ham midt i den Rædsel, der greb ham nu, da han kendte hele den forfærdelige Sandhed.

„Hun ligger dér, saa hvid, saa kold,“ vedblev hun, „jeg kyssede hende for sidste Gang og saa kørte jeg straks herhen. Den stakkels Mand maa jo have at vide, hvad der er sket, og jeg véd, at kun jeg kan bringe ham det sorgelige Budskab. De ser, jeg gaar Faren i Møde, tænker ikke et Øjeblik paa at knibe udenom den ! ... Men siden De er her, vil jeg bede Dem tage med os. Han betragter Dem som en god, gammel Ven, og han kan nok behøve Støtte. Saa meget mere som jeg paa Vejen maa forberede ham ...“

Hun tav, da Morange i det samme kom tilbage. Han havde sagtens hørt dem hviske, thi han saá forskrækket paa dem. Saa gav han sig til at søge efter sine Handsker med en forvildet Mine, medens hans Stemme dirrede let i begyndende Angst :

„Men sig mig dog, det er jo ikke noget alvorligt, hun fejler, vel ?“

„Aa nej,“ svarede Serafine, der endnu ikke vovede at give ham det første Slag.

„Saa burde De virkelig hellere have fulgt hende lige hjem ! Det havde været meget simplere !“

„Naturligvis ! Men det var hende, der ikke vilde hjem, hun vilde ikke forskrække Dem ... Naa, nu er De færdig, lad os saa komme afsted !“

Med tunge Fjed gik Morange ned ad Trappen uden at sige et Ord. Nu begyndte han at anstille Betragtninger. Han var jo ikke hjemme om Formiddagen, det vidste Regine, hvordan kunde hun da tro, hun vilde forskrække ham ved at vende tilbage i hans Fraværelse ;

han var paa Kontoret hver Dag, vilde altsaa slet ikke have set hende, før han kom hjem til Frokost ved Tolv-tiden. Her var noget galt paa Færde, det mærkede han nok, men i den dumpe Ængstelse, i Uvishedens Kval vovede han ikke at komme med Spørgsmaal. Da han saå, at Mathæus lavede sig til at stige op i Vognen, blegnede han og udbrød:

„Hvad for noget! Vil De med, hvad skal det betyde?“

„Vist ej, han kører kun med et lille Stykke, han skal samme Vej som vi!“ skyndte Baronessen sig at svare.

Imidlertid maatte her handles; Morange sad og blev stedse ængsteligere, altsom Tiden gik. Vognen rullede rask afsted, og Serafine indsaå, at han snart vilde opdage, at de ikke styrede mod Marignangade. Derfor maatte hun give sig til at fortælle ham en Historie: hun kom tilbage til Regines Sygdom, meddelte ham med de skaansomste Ord, at det kære Barn havde et alvorligt Underlivstilfælde, der vilde gøre kirurgisk Indskriden nødvendig. Han hørte paa hende med forpint Ansigt og forvildede Miner. Og da Vognen rullede over Champs-Élysées, da han saå, at de ikke holdt udenfor Baronessens Bolig, brast han i Graad; nu forstod han, at hans Datter maatte være i Lægens Hænder, at Operationen allerede var foretaget. Mathæus havde grebet hans rystende Hænder, medens Serafine talte videre, forklarede ham, at Landturen havde været et Paaskud, man havde grebet til, for at han Intet skulde vide, forend Alting var overstaaet, paa den Maade skaanedes han jo for unødigt Uro. Hun vovede endogsaa at paastaa, at det Hele efter al Sandsynlighed vilde gaa godt, hun ventede endnu et Par Minuter, for at han kunde samle sig, inden hun gav ham det sidste, knusende Slag.

Imidlertid blev Morange ikke rolig, han kiggede ud ad Vognvinduerne, som vilde han se, hvor de førte ham hen, og da de nu fra Böetiensgade kom ind paa St. Lazarusplads, genkendte han den stejle Rochergade med de sorte Huse, og med ét var det, som stod Sandheden i al dens Rædsel for ham, som rantes han af et Lyn ved Mindet om det Frygtelige, han netop her havde maattet

lide for otte Aar siden, thi han brod ud i et Fortvivlelsens Skrig :

„Min Regine er død ! Min Datter er død ! De har dræbt hende !“

Vognen rullede rask gennem Vrimlen af Køretøjer og Fodgængere, kom til St. Lazarusgade, drejede ned gennem den smalle Porthvælving i Tivolipassagen ind i den ode, skumle, mugne Gyde. Vanvittig af Dødsens Angst, blindet af Taarer vred Morange sig under Mathæus's Hænder. Mathæus var selv saa bevæget, at han ikke kunde fremføre et Ord, mens Serafine rolig og behersket bad den ulykkelige Fader om at sidde stille, rede til at lukke Munden paa ham med sin smalle, stærke Haand ; hvad nyttede Skrig og Taarer her ? Da Vognen omsider holdt foran det uhyggelige Hus, blev han med ét stille og lod sig af de to andre lede som et viljeløst Barn. Men aldrig saasnaart stod han i den smalle Gang, hvis fugtige Mørke som et Liglagen faldt ned over ham, før Minderne paany vakttes til Live med uimodstaaelig, rædselsfuld Magt : det var de samme graa, sprukne Vægge, den samme mosgroede, fedtede, snævre Gaard. Han gennemlevede for anden Gang det uforglemmelige Sørgespil ! Og hele Kvarteret ! Alle disse Omgivelser ! Det myldrende Liv omkring Banegaarden, Vrimlen af de Rejsende, denne store Plads, hvor Alverdens feberhede Trængsel syntes at vælde ud og drukne i det Ukendte ! Dér til Højre steg jo den stejle Rochergade op mod Pladsen ved Romsgade, her laa Tivolipassagen, to sorte, stinkende Forbryderhuler, hvortil hvert et Jernbanetog bragte Skændsel og Ulykke, som skjules i disse Dødens Afgrunde !

Midt i sit Konsultationsværelse, et mørkt, sparsomt møbleret Rum, forpestet af Æterlugt, stod Sarraile og ventede, iført sin slidte, sorte Frakke, med et haardt Udtryk i de kolde Øjne og Læberne tæt sammenknæbne. Morange styrtede ind, saá sig om i Stuen med et forvildet Blik, hans Tænder klappede i Feberkulde, saa at han næppe kunde tale. Han stammede Gang paa Gang :

„Hvor er hun ! Vis mig hende ! Jeg vil se hende !“

Forgæves søgte Mathæus og Serafine at tale ham til Rette og bedøve ham med milde Trøstens Ord for at vinde endnu et Par Minuter, men han skubbede dem til Side,

gentog sine Ord, løb rundt i Stuen som et vildt Dyr, der søger at slippe ud af sit Bur.

„Vis mig hende! Jeg vil se hende! Hvor er hun?“

Sarraille troede, han burde sige noget, men næppe aabnede han Munden, førend Morange, der hidtil slet ikke havde lagt Mærke til ham, fo'r løs paa ham:

„Det er Dem, der er Lægen, Dem, der har myrdet mit Barn!“

Og nu paafulgte et frygteligt Optrin. Faderen fægtede med Armene, overvældede Lægen med heftige Bebrejdelser, medens Sarraille, for at skaane den Ulykkelige, først prøvede paa at forsvare sig, undskyldte sig, men tilsidst blev han vred, raabte op om, at man havde ført ham bag Lyset, løjet for ham, saa han i dette Tilfælde ikke kunde være ansvarlig for den Komædie, den unge Dame havde spillet overfor ham. Han indrømmede, at han havde begaaet en Fejltagelse, men det kunde hændes den bedste, ingen Læge var hævet over Sligt, og da Morange nu blev aldeles rasende og truede ham med Lovens Straf, kaldte ham Logner og Morder, sagde han Sandheden uden Omsvøb og erklærede, at han ikke var bange.

Den stakkels Morange faldt sammen, segnede hulkende om paa en Stol, knust af dette Slag, det var ham, som styrtede Himmelen og Jorden sammen over hans Hoved. Med dirrende Hænder og strømmende Taarer vedblev han at stamme:

„Mordere! I er alle Mordere! Alle Mordere! I skal komme i Tugthuset! Allesammen i Tugthuset!“

Serafine satte sig hen til ham, prøvede at tage hans Hænder, vilde berolige ham, trøste ham.

„Nej, nej, gaa Deres Vej, De er med i det! De skal komme allerførst i Tugthuset! De er ogsaa en Morderske!“

Hun hørte ikke paa ham, vedblev at tale, mindede ham om den Kærlighed, hvormed hun altid havde omfattet Barnet, om sin trofaste Hengivenhed, om alle de Gange, hun havde søgt at glæde Regine, gøre hende lykkelig, lige siden hun var lille.

„Nej, nej, det er Deres Skyld allesammen! ... Allesammen! Ti stille! Jeg vil Intet høre!“

Medens Serafine beskæftigede sig med Morange, havde

Sarraille taget Mathæus til Side. Han forstod, at denne Mand kunde blive Vidne, dersom Sagen skulde tage en ugunstig Vending for ham. Derfor gav han sig til at forklare, at den omtalte Operation i sig selv var overmaade simpel, at den eneste virkelige Fare var en indtrædende Blødning. I dette Tilfælde havde han af lutter Forsigtighed kun brugt nye Tænger, otte ialt. Aftenen efter Operationen havde han selv undersøgt, om de var i Orden, men til al Ulykke var en gaaet op i Løbet af Natten, sagtens fordi Fjedren var for slap. Hertil kom, at Sygeplejersken havde sovet: Patienten var naturligvis svag, saa hun maatte være død ganske stille, som man sover ind, uden Smerte, siden Ingen havde hørt den mindste Klagelyd.

„Jeg er ganske rolig,“ sluttede han. „Og hele Ansvaret falder paa Baronesse Lowicz, thi hun har ført mig paa Vildspor med sin Historie om en Niece fra Landet, som af Forældrene var sendt til Byen, fordi hun havde en Underlivssvulst! Den eneste Bebrejdelse, man kan gøre mig, er, at Tængerne var nye, og her er det min Forsigtighed, der har voldt Ulykken, thi Operationen var et Mesterstykke, som min Lærer, Dr. Gaude, ikke vilde have skammet sig ved!“

Men ikke desto mindre stod han dér med blegt og fortrukket Ansigt, de store Øjne gnistrede af Harme imod den Skæbne, der forfulgte ham, netop som han haabede ved Baronessens Hjælp at komme frem. Han var end ikke vis paa at faa de 1000 Franks, hun havde lovet ham som Honorar, thi han kendte den fornemme Dames Gerlighed.

Mathæus nærmede sig Serafine, der vedblivende søgte at døde Moranges Fortvivlelse ved stadig at gentage de samme Trøstegrunde, ved at tale om sin Kærlighed til den Afdøde, sin dybe Sorg og den Frygt, hun nærede for at se den sode Piges Minde besudlet, dersom hendes Fader ikke var fornuftig nok til at bevare hendes sørgelige Hemmelighed. Ak, den maatte og skulde sænkes i Jorden med hende, paa hendes Grav skulde kun vokse rene Blomster, fremelskede af Sorg og Savn over En, der var gaaet bort i Ungdom og i Skønhed! Og lidt efter lidt gav Faderen efter, hans vrede Ord døde hen i en utydelig Mumlén, der kvaltes i Graad og Hulken. Han var saa sløv, saa

forvildet af al denne Jammer, at han blev som et Barn, foldede Hænderne og stammende bad for sig:

„Jeg skal ikke gøre Nogen Fortræd! Gør mig saa heller ikke noget Ondt. Men lad mig se hende, jeg vil kun se hende.“

Serafine saá, at hun havde vundet Sejr og vilde rejse sig op for at følge ham til Datterens Dødsleje, men hun var saa udmattet, at Mathæus maatte hjælpe hende op fra Stolen, hun kunde næppe holde sig paa Benene. Den kolde Sved stod i store Draaber paa hendes Pande, hun maatte et Øjeblik støtte sig paa den Arm, han rakte ud mod hende; og det undrede ham, da han betragtede hende, at se, hvor træt og ældet hendes før saa straalende Træk nu var, og hvor mange smaa Rynker han nu opdagede i hendes blege, forgrædte Ansigt.

Morange strakte med en bønfoldende Mine de ry-stende Hænder ud mod Sarraille, der nu endelig lavede sig til at føje ham, siden han lod til at være bleven fornuftig. Med vaklende Skridt, støttet paa Mathæus's Arm, vandrede han til det frygtelige Sted, Serafine fulgte med, medens Lægen blev staaende i Døren til Værelset, hvor Morange mødte det samme Rædslens Syn, som havde knust ham hin Dag for otte Aar siden. Gennem det samme stovede Vindue faldt det samme dæmpede Lys fra den snevre Gaard ind over de tarvelige Hotel-garni-Mobler, over de fire Vægge med deres fugtige, rød-blomstrede Tapet. Og dér paa den elendige Hospitalsseng saá Faderen nu sin Datter, sin lille Regine, sin Afgud! Barnets skonne, voksblege Hoved hvilede paa en Pude, der helt var skjult af hendes udslagne, brune Haar. Det friske, runde Ansigt, som plejede at straale af elskværdig Munterhed, af overstrømmende Livslyst, havde i Doden faaet et Præg af frygtelig Alvor, af fortvivlet Sorg over alt, hvad hun saa ynkeligt maatte forlade. Hun var død, død, forladt og alene, uden en Sjæl, der kunde høre hendes sidste Suk!

Vaklende, bedøvet af Smerte, stod Morange stille ved Dodssengen. Valeria? Regine? Han vidste jo nok, at Moderen var genopstanden i Datteren, at hun var kommen tilbage for en stakket Tid at kaste Lys og Omhed over hans Liv, han vidste, at de to kun var én og den samme Kvinde, og det var saa meget vissere, som Datteren nu gik bort paa samme Maade som Moderen. To Gange

var hun bleven myrdet. Nu var Alt forbi, nu kom hun aldrig mere tilbage. Og han, den ulykkelige Mand og Fader, han led nu den Dødsens Kval, som ingen anden havde oplevet, han mistede paany den Kvinde, han elskede højere end sit Liv! For anden Gang reves hun ud af hans Arme i en Storm af Skændsel og Brøde, som knuste hans stakkels Hjerte. Han faldt ned paa sine Knæ i ustandselig Graad, og da Mathæus prøvede paa at løfte ham op, munlede han med sagte, næppe hørlig Stemme:

„Nej, nej, lad mig ligge her, nu er Alt forbi! De er begge to gaaede fra mig, og det er min Skyld Altsammen! ... Jeg begyndte med at lyve for Regine, da jeg sagde hende, at hendes Moder var paa Rejse, og nu har hun til Gengæld løjet for mig. Dersom jeg for otte Aar siden alvorligt havde bekæmpet min stakkels Valerias afsindige Paafund, vilde min lille Regine nu ikke ligge dér ... ak, min er hele Skylden — jeg, jeg har myrdet dem begge to. De to elskede Væsner, de vidste jo ikke, hvad de gjorde; de stolede paa mig, jeg burde have forsvaret dem, støttet dem, ledet dem og gjort dem lykkelige! Jeg er Morderen — min er Skylden!“

Han kunde næppe tale, en voldsom Febergysen rystede hans sammensunkne Legeme med Dødens Kulde.

„Og jeg har drevet dem i Døden, ene og alene fordi jeg i min elendige Taabelighed elskede dem altfor højt! De var saa skønne begge to, det var saa rimeligt, saa naturligt, at de holdt af Rigdom og Luksus! Jeg elskede dem af hele mit Hjerte, levede kun i min grænseløse Kærlighed til dem, tænkte kun paa deres Lykke! Og nu har jeg myrdet dem, det er min taabelige Forfængelighed, min dumme Stræben efter at tjene Penge, der har drevet mig til Forbrydelse! Ak, naar jeg tænker paa, at jeg endnu i Forniddags vovede at glæde mig over, at jeg kun havde denne ene Datter og kunde ofre hende hele min Kærlighed, alle mine Kræfter. Hvilken gruelig Bespottelse mod Livet, mod selve Kærligheden! Nu er hun død, og jeg staar alene, har Ingen at elske, ikke en Sjæl, der holder af mig. Ingen Hustru, ingen Datter, ingen Vilje, intet Ønske, intet Haab! Alene, alene!“

Med dette Fortvivlelsens Skrig sank han om paa Gulvet, kunde kun trykke Mathæus's Hænder, idet han stammede:

„Nej, nej, sig Intet, tal ikke! De alene havde Ret! Jeg har forsyndet mig mod Livets evige Love, og Døden har straffet mig, berøvet mig Alt!“

Mathæus omfavnede ham med Taarer og tøvede endnu nogle Minuter i det uhyggelige Værelse. Saa gik han bort og overlod den ulykkelige Fader til Serafine, der behandlede ham som et viljeløst Barn, sikker paa, at hun nu kunde faa det med ham, som hun ønskede.

I Chantebled arbejdede Mariane og Mathæus stedse videre paa deres store Værk. De to paafølgende Aar maatte der atter foretages Udvidelser af alle Slags. Mathæus styrede Gaardens Drift og dyrkede sine Marker, medens Mariane passede Mejeriet og Hønsegaarden, der under hendes kyndige Styrelse gav gode Indtægter, og trods Uheld, der nu og da indtraf, tilsmilede Lykken det driftige Ægtepar i dets utrættelige Kamp.

Medens nye Udhuse rejste sig, udvidedes selve Ejendommen med tredive Tonder Land ned mod Monval, medens ligesaa meget Jord ovenover Bakken i Retning af Mareuil toges ind til Dyrkning. Ligeledes anlagdes nye Veje gennem Skovstrækningen, Mathæus havde nemlig til Hensigt at bruge de aabne Strækninger til Græsgange og Kvægopdrætning. Kampen var nu begyndt paa alle Leder og Kanter af den vidtstrakte Ejendom, og Sejren syntes vis, da mulige Uheld altid opvejedes ved den rige Afgrøde fra andre Agre.

Og Børnene voksede med Godset. Tvillingerne var fjorten Aar og bragte talrige Lavrbærkranse hjem fra Eksaminerne, medens Ambrosius med sin livlige og opfindsomme Natur havde mere Besvær med at samle sig ved Bogen. De fire yngste, Gervasius, Rose, Clara og den lille Gregorius, gik endnu ikke regelmæssigt i Skole, men flagrede om i den frie Natur uden at hente sig altfor mange Buler og Stod. Og da Mariane ved Slutningen af det andet Aar nedkom med sit ottende Barn, en lille Pige, der fik Navnet Louise, kom hun temmelig hurtigt til Kræfter, skønt hun denne Gang begik den Uforsigtighed at staa for tidligt op i Anledning af en Størvask. Atter frydede Mathæus sig over den nye Sejr de havde vundet, atter omfavnede han med stormende Glæde sin elskede

Hustru og den nyfødte Datter. Her var ny Rigdom, nye Kræfter til nyt Arbejde, en ny Ager, der skulde tilsaas til Fremtidens Høst.

XVIII.

Atter gik to Aar. Og i den Tid fik Mathæus og Mariane igen en Datter; medens Ejendommen udvidedes mod Vest, hvor Resten af Mosejorden blev opdyrket og udgravet. Paa over Hundrede Tønder Land bølgede nu Kornet dér, hvor forud kun Siv og Rør voksede, mens de talrige Kilder lededes gennem Grøfter ned over de sandede Skraaninger, hvor den tørstige Jord trængte til Væde. Det var Livets ustandselige Sejrgang gennem Vanskeligheder og Kamp, hver en Time drev det nyt Blod ud i Jordens Aarer, bredte Kraft og Sundhed og Glæde ud over Verden.

Mathæus havde meget ofte Forretninger med Séguin, og nu var det denne, der foreslog en ny Afstaaelse, ja prøvede paa at overtale Mathæus til at overtage de Skov- og Hedestrækninger, der endnu var tilbage, omtrent 200 Tønder Land. Séguin var i bestandig Pengetrang, saa han var rede til at indlade sig paa Vilkaar, der var meget gunstige for Køberen. Men den forsigtige Mathæus havde ingen Lyst til at vige fra sin første Plan, han vilde gaa langsomt frem, købe efterhaanden som hans aarlige Indtægter steg, og ikke vove for store Summer paa én Gang. Desuden var der den store Vanskelighed ved Erhvervelsen af Hedestrækningerne mod Øst langs Jernbanen, at Mølleren her ejede nogle Tønder Land, som skød sig ned i Chantebleds Jord. Derfor foretrak Mathæus først at købe Resten af Mosejorden paa Bakken, idet han tilføjede, at han senere hen, naar Lepailleur havde solgt sin Jord til Séguin, gerne tog Hedelandet til Dyrkning. Han selv vilde nødigt personlig have noget at bestille med den skinsyge og ondskafulde Møller, der var ham fjendsk og sikkert vilde nægte at sælge, hvis Froment kom med noget Forslag i den Retning. Séguin lo ad disse Indvendinger, paastod, at han snart skulde faa Mølleren talt tilrette, og da han var meget ivrig efter snarest mulig at faa denne

Forretning afsluttet, lovede han en af de første Dage at tale med Lepailleur, saa at Sagen kunde bringes i Orden med det samme, de underskrev Kontrakten angaaende Mosejordens Afstaaelse.

En fjorten Dages Tid efter kom Mathæus tilbage til Antin-Allé, men traf ikke Séguin, skønt denne i et Brev selv havde fastsat Dag og Time. En Tjener førte ham ind i den store Sal med den Besked, at Herren straks kom hjem. Medens Mathæus ventede, gik han frem og tilbage mellem alle de kostbare Sager, der øjensynlig ikke mere interesserede Ejernanden, thi over Samlingerne, over de prægtige Bøger, de moderne Tingenstande laa Stovet tykt: man saa tydeligt, at Séguin havde opgivet at beskæftige sin snævre Hjerne med Kunst, noget, der egentlig slet ikke laa for ham. En kort Tid havde han sværmet for moderne Hurtigsport, købt de allermodemeste Biler, men nu var han kun optaget af Heste; han holdt stor Væddeløbsstald, hvilket ikke forbedrede hans Formuesomständigheder. Nu hed det sig, at han spekulerede paa Borsen for at redde Stumperne: han spillede den fornemme Herre, hvis Forbindelser med Ministrene satte ham i Stand til at gøre Kup i Finansverdenen. Og alt mens det saaledes stadig gik ned ad Bakke, forvandlede den aandrige Verdensmand, der fordum med Santerre drof-tede Moral og Samfundslære, til en afmægtig, bitter Pessimist; i taabelig Harme over at have odelagt sin egen Tilværelse og bortødslet en Formue, var han naaet saa vidt, at han hadede Livet og brugte sin Smule Forstand til at fordærve det for sine Omgivelser.

Medens Mathæus med en Følelse af uhyggelig Sørgmodighed vandrede om i Stuen, aabnedes Døren af en høj, smuk, lyshaaret Dame, der saa ud til at være en femogtyve Aar gammel: hun var iført en enkel og elegant sort Silkedragt. Hun saa sig forundret om og udbrod:

„Aa, undskyld, jeg troede, Børnene var herinde.“

Og med et Smil til den Fremmede traadte hun ind, gav sig til at ordne Papirerne paa Séguins Skrivebord med en Mine, som om hun var Frue i Huset og vilde vise, det var hende paalagt at passe paa Herrens Sager.

Mathæus kendte hende godt; for et Aars Tid siden var hun kommen til Séguins, hvor hun nu skaltede og valtede efter eget Hoved, da Valentine stedse blev mere

ked og træt af at passe sine Pligter mod Hus og Børn. Hun hed Nora, var tysk af Fødsel, læste med Børnene og gav dem Undervisning i Musik. Valentine havde antaget hende, fordi hun maatte have et Menneske, der kunde tilse Børnene, siden hun havde set sig nødsaget til at skaffe sig af med Celeste, der for tredje Gang var kommen galt afsted og denne Gang, trods al Snedighed, ikke havde kunnet skjule sin Tilstand. Oprørt over en saadan Forargelse havde Séguin selv skaffet den tyske Lærerinde, en ren Perle, som han efter Sigende stjal fra en af sine Veninder. Det blev snart tydeligt, at han var forelsket i Frøkenen, som han sagtens havde anbragt i sin Nærhed, for bedre at kunne passe paa hende, thi han viste sig skinsyg paa en heftig, næsten sindssyg Maade. Den høje, lyshaarede Pige syntes med sine blaa Øjne, som havde et sælsomt dyrisk og ubevidst Blik, sine svulmende Læber, om hvilke der som oftest svævede ei dumt eller ondskaftsfuldt Smil, skabt til at vække denne Følelse.

„De venter paa Hr. Séguin?“ spurgte hun efter nogen Tids Forløb. „Jeg véd, at han har anmodet Dem om at komme, saa han vil straks være her!“

Mathæus, der med Opmærksomhed havde iagttaget hendes Bevægelser, fik Lyst til at sætte hende paa Prøve:

„Han er maaske gaaet ud med Fruen. Jeg véd jo, det ofte sker!“

„Ofte!“ gentog hun med en munter Latter, der lod højest upassende i en Lærerindes Mund. „Deri tager De virkelig fejl, Hr. Froment. De gaar aldrig ud sammen. Jeg tror, Fruen er i Kirke; ude er hun i hvert Fald!“

Og med en spodsk og udfordrende Mine gav hun sig til at vinse om i Stuen, som vilde hun gøre lidt Orden, alt medens hun nu og da sendte Mathæus et koket Blik.

„Ak, hvilket Hus!“ mumlede hun hen for sig. „Ingen bryder sig om at gøre lidt hyggeligt for Herren! Men naturligvis, det er jo intet Under, naar Fruen fra Morgen til Aften har saa meget at tage Vare andetsteds.“

Valentine? For at ret at nyde den skjulte Haan i denne Sætning, maatte man som Mathæus vide, at Fru Séguin i det sidste halve Aar kun havde haft Tanke for Santerre, med hvem hun efter tre Aars Uvenskab atter var bleven forsonet: Romanforfatteren var paany en daglig

Gæst dér i Huset, hvor Fruen tilbragte hele Timer alene med ham, det var sagtens disse lange Samtaler, Lærerinden saa spodsk hentydede til, da hun talte om Fruens Travlhed. Medens Bruddet med Santerre stod paa, havde Valentine forbavset sine Veninder ved pludselig at blive en meget ivrig Kirkegænger; hun passede med den største Nøjagtighed alle sine religiøse Pligter, som hun var vant til i sin Ungdom. Det var de gamle Vaugeladers Blod, der gjorde sig gældende hos hende, saa at hun opgav det frie forsorne Væsen, de Friskfyrmanerer, hun i de første Aar af sit Ægteskab havde paataget sig. Nu gik hun til den modsatte Yderlighed, blev i høj Grad skaansellos og afleverede i Religionens Navn de mærkeligste Anskuelser. Som Wagners Musik var Katolicismen i Rom bleven gammeldags, hun ventede Antikristens blodige Genkomst for at faa Verdens Synder bort.

Séguin, der betragtede Religiositet som en klædelig Mode, følte sig smigret ved hendes Omvendelse, ja gik endogsaa flere Gange i Kirke sammen med hende, men deres Enighed varede kun kort; Skænderi og Fjendskab begyndte paany, enhver Forening mellem Ægteparret blev efterhaanden utænkkelig, og efter at Nora var kommen i Huset, tænkte Séguin kun paa at skaffe sig Fred ved igen at modtage Husvennen, som han nu og da traf i Klubben. Og saaledes gik det til, at Santerre stille og roligt genindtog sin Plads; han havde gjort Lykke ved sine Romaner og tænkte nu kun paa enten at gifte sig eller at lave sig en lille, hyggelig Rede et eller andensteds. Imidlertid havde han sine Betænkeligheder ved at indlade sig paa Ægteskab, fordi han baade teoretisk og praktisk nærede Uvilje mod den Institution. Han var ligesaa gammel som Séguin, 41 Aar, Valentine fyldte snart 35, det var paa Tide at slaa sig til Ro; og hende kendte han jo fra tidligere Dage, hun var rig og anset, især siden hun havde opgivet den Flothed og det Friskfyrsvæsen, der ikke passede til hendes Alder og Stilling i Samfundet. Og medens det gik rask ned ad Bakke med Séguin, hvilede der en Art Fred over Huset: Herren trøstede sig med Lærerinden, Fruen med Husvennen, og Bornene passede sig selv, som de bedst kunde i al denne Forstyrrelse.

Pludselig lod høje Skrig og Mathæus fo'r sammen

ved at se Doren heftigt rives op af Andrea, som styrtede ind i Stuen, forfulgt af Gaston:

„Nora, Nora, han vil trække mig i Haaret, frels mig!“

Den lille Pige havde fint, askeblondt Silkehaar, der uordenligt floj rundt om hendes søde lille Ansigt, som allerede havde et alvorligt klogt, men dog barnligt Udtryk, medens den tre Aar ældre Broder, der var lang og tør, havde arvet Faderens rødblonde Haar over et smalt, fregnet Ansigt med haarde, blaa Ojne og en smal, stædig Pande. Han fangede den lille Søster og trak hende stærkt i Haaret.

„Aa, Nona, forsvar mig; se, hvor uartig han er,“ skreg hun hulkende, idet hun klamrede sig fast til Lærerindens Kjole.

Nora stødte hende bort og skændte paa hende.

„Saa ti dog stille, Andrea! Du skal ogsaa altid slaas med ham. Det er utaaleligt.“

„Jamen, jeg gjorde ham Ingenting. Jeg sad ganske stille og læste,“ forklarede den Lille med taarekvalt Stemme, „og saa rev han min Bog fra mig og fo'r løs paa mig!“

„Hun er en kedelig Tøs! Gider aldrig mere sig med mig,“ svarede Drengen og lo drilagtigt. „Det er til dit eget Bedste, at jeg haler Dig i Haaret, saa vokser det!“

Lærerinden gav sig til at le, fandt hans Vittigheder uhyre morsomme og holdt altid med ham, lod ham tyrannisere de to Søstre, ja taalte alle de Puds, han spillede hende, lo kun, naar han ondsksfuldt jagede en iskold Haand ned paa hendes Ryg eller bagfra sprang op paa hende. Mathæus saå med harmfuld Forundring paa hende, da Doktor Boutan ogsaa kom ind, og lille Andrea, der i Lægen havde en trofast Ven og Forsvarer, glad løb ham i Møde og rakte ham sin rosenrøde Kind til Kys.

„Goddag, min søde Pige,“ sagde han venligt. „Jeg maa nok vente paa Mama, hun har sendt Bud efter mig imorges, og det lader til, at hun endnu ikke er kommen hjem, men jeg kommer jo lidt tidligere, end jeg plejer ... Se, se, er De her, min kære Mathæus, det glæder mig at træffe Dem!“

„Ja, jeg skal tale med Hr. Séguin!“

De gav hinanden et trofast Haandtryk, hvorpaa Doktoren, der havde tilkastet Nora et alt andet end venligt Blik, vendte sig om mod hende og spurgte, om Fruen var syg, siden hun havde haft Bud efter ham. Læreren svarede temmelig kort, at det vidste hun ikke, og da han spurgte videre, hvorfor Lucia ikke var med de andre Børn, sagde hun :

„Lucia ligger i Sengen!“

„Hvad for noget! Men saa er det vel hende, der er syg?“

„Aa nej, hun fejler Ingenting!“

Atter saå han paa hende med sine gennemtrængende Øjne, som vilde han læse ind i hendes Sjæl, men han talte ikke mere til hende.

„Det er godt, saa venter jeg ganske rolig!“

Lidt efter fjernede Nora sig med Børnene, som hun skændte paa i en gnaven Tone, det var tydeligt, at hun følte sig irriteret og forlegen under Doktorens forskende Blik, der stadig hvilede paa hende og de to Børn. Da Døren havde lukket sig efter dem, vendte Boutan sig om til Mathæus, de saå et Ojeblik i Tavshed paa hinanden og rystede paa Hovedet. Saa sagde Doktoren med dæmpet Stemme :

„Naa, hvad synes De om Frokenen? Jeg forsikrer Dem for, at det løber mig koldt ned ad Ryggen, naar jeg ser paa hende! Har De lagt Mærke til den Mund og de Øjne, der forresten er overordentlig smukke? Men jeg har aldrig set forbryderisk Sanselighed og saa skont et Legeme forenede! ... Naa, lad os haabe, at jeg for en Gangs Skyld tager fejl!“

Atter tav de en Stund. Boutan gav sig ogsaa til at spasere rundt i Stuen, og da han naaede hen til Mathæus, trak han paa Skulderen og slog ud med Haanden, som om han vilde gøre den Anden opmærksom paa den Oplosningstilstand, der spaaede Odelæggelse og Undergang for Hus og Hjem.

„Sig mig, kære Ven, om De nogensinde før har set tydeligere Tegn paa Samfundsforfald end her,“ sagde han omsider med en Blanding af Sorg og Harme. „Her imellem alle disse kostbare og unyttige Sager? Føler De ikke, at De her staar overfor det store Nutidsdrama, der er en uundgaelig Følge af den Sædernes Fordærvelse.

som foraarsages af Lede ved Livet og Forsyndelse mod Naturens helligste Love! Hvorfor skal man sætte ulykkelige Væsner i Verden, siden Tilværelsen er idel Elendighed og Jammer? Se hvorledes Forholdet er her: Manden og Konen gaar hver sin Vej, og tre stakkels Børn betros til dette farlige Menneske og udsættes saaledes for uberegnelige Farer! Ak, de uskyldige, de værgeløse Skabninger, dem beklager jeg mest, og jeg sætter aldrig min Fod indenfor disse Døre, uden at mit Hjerte sammen-snøres af navnløs Angst for de Ulykker, der kan ramme dem naarsomhelst!”

Og med formildet Betoning talte Boutan videre om den lille Andrea, saa smuk, saa kærlig, saa helt forskellig fra de to andre, at Moderen ofte i Spøg sagde, hendes Anme maatte have forvandlet Barnets Natur, thi den lille Piges Taalmodighed og Føjelighed overfor Broderens evindelige Drillerier var næsten ubegribelig. Gaston kunde Lægen ikke lide, han var voldsom og raa, snæverhjertet og stædig som Faderen, egenkærlig, ukærlig og saa overbevist om sin egen Fortræffelighed, at han ikke var til at komme nær. Lucia var dog den, der foruroligede Boutan allermest; Pigebarnet var nu tolv Aar gammel, høj, slank og spædlemmet med farveløst Haar og sælsomme, drømmende blaa Øjne. Hendes Helbred havde ængstet baade Valentine og Lægen, der hos den tidligt udviklede Pige konstaterede et mærkeligt Hang til Mysticisme, en Uvilje mod Livets Tildragelser, der bragte hende til at drømme om Engle og om Mennesker, som levede i overjordisk Renhed. Enhver kraftig Livsytring, Alt, hvad der vrimlede, f. Eks. en Myretue, en Bisværn, var hende saa modbydeligt, at Synet af Sligt kunde faa hende til at kaste op. Lægen sagde, halv alvorligt og halvt spøgende, at hun var et Barn af Forældrenes Pessimisme ved sin Afsky for Liv og Varme og Frugtbarhed.

I dette Øjeblik viste Valentine sig, som sædvanlig i største Travlhed, altid for silde, altid optaget af en eller anden mærkelig Tildragelse. Hun havde kun forandret sig lidt i de Aar, der var forløbne, hun var ligesaa tynd og mager, som ved Andreas Fødsel, havde samme fine, lille Ansigt, samme blonde, smaakrøllede, viltre Haarvækst.

„Goddag, Hr. Froment! Goddag, kære Doktor! Aa, De maa endelig ikke være vred paa mig! De kan tænke

Dem, at jeg var gaaet hen i Magdalenekirken et Ojeblik, jeg vilde høre lige Begyndelsen af Abbed Levasseurs Præken og saa gaa herhjem, siden jeg havde sendt Bud efter Dem, men hvad sker? Jeg glemte Dem aldeles, saaledes henrev Abbeden mig, jeg havde kun Tanke for ham og hans Foredrag!“

Og hun løftede Øjnene mod Himlen med en henrykt Mine. Dog erklærede hun Abbeden for at være en Smule lunken; han gik paa Akkord med Nutidens Anskuelser, og syntes at tro, der kunde bringes Forsoning til Veje mellem Religion og Videnskab!

Boutan afbrød hende smilende:

„Hvordan gaar det med Deres Nervesmerter?“

„Aa, jeg fejler aldeles Intet! Jeg har ikke sendt Bud efter Dem for at tale om mig, men fordi jeg ønskede at høre Deres Mening om Lucia, der driver mig til Fortvivelse ... Jeg kan ikke forstaa det Barn ... Tænk Dem, imorges har hun nægtet at staa op, og da det blev mig sagt, prøvede jeg at tale hende til Rette. I Begyndelsen svarede hun ikke, men vendte Ansigtet ind mod Væggen, tilsidst erklærede hun ikke en, men ti Gange, at det var hendes urokkelige Beslutning at gaa i Kloster: hun vil ikke give nogen Forklaring, men ligger endnu i Sengen, ganske stille, ligbleg i Ansigtet og med stirrende Øjne. Hvad mener De om det Paafund, kære Doktor?“

„De véd ikke, om der ikke er hændt Barnet Noget i Løbet af Aftenen eller inat?“

„Nej, jeg kan ikke tænke mig Noget, der kan forklare hendes Særhed og Stædighed. Dagen igaar gik ganske rolig, jeg var alene hjemme. Santerre kom tidlig for at faa en Kop Te med mig, og vi sad i den lille Dagligstue efter at jeg havde sagt Godnat til Børnene, hvis Støjen jeg ikke kan udholde.“

„Har Lucia sovet? Har hun ikke klaget over et eller andet?“

„Ikke det, jeg véd af. Hun ser ikke ud, som om hun havde Smerter. Jeg tror heller ikke, hun er syg, ellers kan De nok begribe, at jeg ikke var gaaet fra hende. Jeg er egentlig ikke urolig, men jeg ønskede dog at tale med Dem, thi jeg kan dog ikke finde mig i, at en stor Pige pludselig finder paa at ville blive liggende i Sengen. Gaa

ind i hendes Værelse, Doktor. skænd paa hende og faa hende til at staa op.“

Séguin var imidlertid ogsaa kommen hjem, han havde hørt sin Kones sidste Ord og nøjedes med i Tavshed at trykke Doktorens Haand, inden han gik bort med Fruen. Saa undskyldte han sig :

„Tilgiv mig, kære Hr. Froment, at jeg har ladet Dem vente ; en af mine Heste, en udmærket Væddeløber, er bleven syg. Alting gaar galt for mig, men lad os tale om vore Sager, hvor jeg ogsaa har lidt et komplet Nederlag.“

Og hermed begyndte han at rase mod Lepailleur, der for et Par Tonder Land, der skød sig ind i Chantebleds Jord, havde forlangt en saa afsindig Pris, at enhver Forretning med ham var umulig. For Resten havde Séguin godt mærket, at Mølleren var misundelig over at se de store Marker, der i Aarhundreder havde baaret Tjørne og Tidsler, dækkede med bolgende Aks. Mølleren havde ogsaa skældt ud paa Jorden, den onde Stedmoder, der var saa slem mod ham, sin egen Søn, og saa føjelig mod denne Købstadbeboer, som var falden ned fra Himlen for at vende op og ned paa Egnen. Og med en haanlig Latter havde han tilføjet, at hans daarlige Jord var Guld værd nu, siden der var Troldmænd, der kunde faa Kornet til at vokse op af de bare Stene.

„De kan tænke Dem, Froment, jeg har selv været ude for at snakke med ham. For en fem Aar siden har han tilbuddt mig sin Jord, men den Gang vilde jeg naturligvis ikke have den, fordi jeg selv vilde være Godset kvit. Nu gjorde han selvfølgelig Nar ad mig, saa mine Fingre kløede efter at varme hans Øren ... Er der kommet en lille Pige paa Møllen ?“

„Ja, lille Therese,“ svarede Mathæus smilende ; han kendte paa Forhaand det Svar, Mølleren havde givet.

„Det var ifjor, de kom galt afsted, som han siger, og han raser endnu mod Konen, mod Samfundet, mod Helgenerne og mod Vorherre selv. Det er en stædig og højst ubehagelig Mand.“

„Det har De Ret i, og jeg har vist ogsaa fornærmet ham ved ikke at falde i Beundring over hans Antoninus, som spiller Vidunderbarn i Skolen i Janville.“

Mathæus smilede igen.

„Ja, saa forundrer det mig slet ikke, at det er gaaet

Dem saa galt. En Dag, da jeg raadede til at sende Dren-gen paa en Landbrugsskole, var baade Mand og Kone færdige til at prygle mig. Han skal absolut være en fin Herre.“

Séguin var meget ked over, at Mathæus saaledes kun købte de sidste Mosestrækninger paa Bakken mod Vest. Kontrakten var færdig, de undertegnede den, og nu var der kun to Lodder tilbage, omtrent hundrede Tonder Land Skov ved Lillebonne og hele Heden indtil Vieux-Bourg. den, der overskæres af Lepailleurs daarlige Jord.

„De skulde tage dem med det samme,“ sagde Séguin, som trængte stærkt til Penge. „De maa da indrømme mig, at mine Betingelser virkelig er temmelig fristende, men De er nu en Gang en Vismand, der ikke lader Dem rokke i Deres en Gang fattede Beslutninger. Ja, jeg haaber, det maa blive ved at gaa Dem godt. Det er jo i min egen Interesse.“

De udvekslede Haandtryk, medens Døren aabnedes uden at Tjeneren meldte noget Besøg.

„Naa, er det Dem!“ sagde Husets Herre ganske roligt. „Jeg synes, De sagde, at De skulde til Generalprøve paa Deres Ven Maindrons Stykke.“

Santerre kom ind med sit lidt blaserede Smil, han var blevet meget fed i de sidste Aar, ligesom opsvulmet af den Lykke, han havde gjort, men de milde, brune Øjne var bestandig smukke, og det velplejede Skæg skjulte den ondskabsfulde og grumme Mund.

„Aa! Maindrons Stykke,“ gentog han, „næh, det var for plat og kedsommeligt, jeg er led og ked af disse evindelige Egteskabsbrud. Det er rent ubegribeligt, at Publikum ikke tilsidst oprøres over de Skarnbotter, vore sorgmodige Psykologer stadig vælter ud over Scenen.“

Da han i det samme fik Øje paa Mathæus's forbav-sede Ansigt, brød han af og tilføjede:

„Jeg kunde ikke holde det ud længere, jeg har en Vogn, kør De med mig til Pastellisternes Udstilling.“

„Nej, ellers Tak,“ svarede Séguin med en ligegyldig Mine. „Det er nogle kedelige Karle, Deres Pastellister, men derfor kan det godt være, Valentine vil.“

Han slog ud med Haanden, som om han vilde sige, at hun gerne maatte gaa med Santerre; ham havde han altid været overbærende imod. Især i den senere Tid, da

han ønskede at bevare sin egen Frihed, var han glad over, at Romanforfatteren tog sig af Valentine.

„Aa, ikke fordi jeg bryder mig om disse Pastellister,“ lod det fra Santerre. „man maa dog slaa Tiden ihjel. Jeg troede Maindrons første Akt skulde gjort det af med mig. Der gives Dage, som er *for* kedsommelige!“

„Ja, naar man endda kunde slippe med Kedsommeligheder. Sirius er syg, det gaar galt med min Stald, det gaar for Resten galt med Alting. Jeg har mest Lyst til at tage Udgangsbilletten.“

„Hvad for noget? Er Sirius syg? Stakkels Ven, skal vi følges ad. Jeg gider næsten ikke leve mere.“

„Jeg væmmes ved Tilværelsen! Uf!“

Der blev et Ojeblik Tavshed, og saa tog Séguin Ordet i en slæbende Tone :

„Har Du ingen andre Ulykker at melde idag?“

„Nej. Tagstenene er endnu ikke faldne i Hovedet paa mig, men det kommer nok.“

„Ja, lad os haabe det. Og denne modbydelige gamle Jord, med sin Menneskevrimmel ... Sirius er syg, og saa hører jo Alting op.“

Mathæus var staaet op for at gaa sin Vej, da Tjeneren kom og med mange Ord forklarede, at Fruen ønskede Herrens Nærværelse i Frøken Lucias Værelse, da Frøkenen ikke vilde lade sig tale til Rette. Og Séguin vedblev at spørge med sin spodske Ro, alt medens han bad de to Herre at gaa med sig, for i Tide, som han sagde, at overbevise den unge Dame om Mændenes Overlegenhed. I Lucias Værelse foregik et mærkeligt Optrin. Den lille Pige laa paa Ryggen i sin Seng med Tæppet trukket helt op til Hagen, saa at man kun saá hendes blege, smalle, stive Ansigt. indrammet af det farveløse Haar, medens de lyseblaa Øjne stivt vare fæstede paa Loftet med et stædigt Udtryk.

Da hun havde set Moderen komme ind med Doktoren, var der gaaet en Dirren af Smerte hen over hendes Ansigt, men ellers havde hun ikke rørt sig. Det regelmæssige Aandepust, der bevægede Barnets magre Bryst, kunde næppe ses gennem Tæppet, og der hengik flere Minuter, inden hun besluttede sig til at svare.

„Er du syg, mit kære Barn, din Moder siger, at du ikke vilde staa op imorges; har du ondt nogetsteds?“

Barnet fortrak ikke en Mine, rørte ikke en Finger.

„Jeg maa tilstaa, at en saadan Opførsel hos en stor fornuftig Pige smerter og forbavser mig og din Moder. men jeg maa jo vide, hvad du fejler, ellers kan jeg jo ikke helbrede dig.“

Han traadte hen til Sengen og gjorde Mine til at trække Tæppet til Side for at føle hendes Puls, men i det samme fo'r en heftig Gysen gennem Barnets Legeme, og hun greb saa krampagtigt fast i Tæppet, at Boutan traadte et Skridt tilbage, da han ikke vilde bruge Magt mod den store Pige.

Valentine, som hidtil Intet havde sagt, blev nu vred :

„Hør, véd du hvad, min søde Pige, du misbruger sandelig vor Taalmodighed, jeg kalder paa din Fader. for at han kan tildele dig en Revselse. Her har du ligget siden imorges, uden at ville staa op eller sige, hvad du fejler. Saa tal dog i det mindste, forklar dig, at vi kan vide, hvad vi har at holde os til. Har du noget at beklage dig over, har Nogen sagt Noget til dig, gjort dig Noget ?“

Og da Barnet faldt tilbage i sin dodlignende Ubevægelighed, lod Boutan Nora kalde, for at han selv kunde spørge hende ud. Da den høje, lyshaarede Pige kom ind, troede Doktoren at bemærke samme Gysen hos Lucia, som da han før vilde røre ved hende, samme Trang til at ville putte sig ned under Tæpperne for at blive borte.

Nora stod ved Fodenden af Sengen, med det rolige Smil og den ubevidste Frækhed, der var Særpræget for hendes smukke Ansigt.

„Jeg véd aldeles ingen Ting, Hr. Doktor ; det er naturligtvis ikke mig, der lægger Bornene i Seng. Igaar Aftes lod Frøken Lucia til at være overmaade rask. Hun maa være gaaet i Seng til sædvanlig Tid efter at have sagt Godnat til Fruen, som sad i den lille Dagligstue og tog mod en Visit. Som jeg plejer gik jeg saa selv her ind i denne Stue og sagde Godnat til hende. Mere véd jeg ikke !“

Medens hun talte saaledes, hvilede hendes Ojne med et fast Blik paa den lille Pige ; for Resten var hun vis paa, at Lucia ikke vilde sige Noget, ikke kunde sige Noget. Ja, om de hvide Ulvetaander spillede i dette Øjeblik et Smil, som tænkte hun paa en morsom Historie. Det var for meget, Barnet brast i en krampagtig Hulken, da hendes Blik modte den andens straalende og spodske Ojne.

„Aa, kan I ikke lade mig være i Fred, kan I ikke lade være at tale til mig, lade være at se paa mig — jeg vil i Kloster,“ og det blev hun ved at gentage med stedse voksende Heftighed. Hun vilde ikke staa op, hun vilde ikke have, at man maatte røre ved hende, hun vilde helst dø, bort fra Verden, en saadan Afsky havde hun for enhver kodelig Fornemmelse. Hun vilde gerne have Gardinerne trukne til for at lukke Solen ude, hun vilde være ganske ene, ikke føle noget andet Menneskes Varme i sin Nærhed, ligge i den rolige, kølige Grav for at slippe bort fra Livets Rædsel, Livets Vrimmel i hende og udenom hende. „Jeg vil i Kloster, jeg vil i Kloster, lad mig komme i Kloster.“

Her var det, at Valentine sendte Bud efter Séguin, da hun troede, Barnet havde mistet Forstanden. Og medens hun ventede paa ham, gav hun sig til at tale med hende, værdigt og moderligt:

„Min søde Pige, du driver mig til Fortvivelse. I din Alder kan man ikke tale om at maatte komme i Kloster, som om man i sin Familie kun mødte Sorg og Elenighed. Jeg tror, at jeg altid har gjort min Pligt imod mine Børn, jeg har Gud ske Lov ikke Noget at bebrejde mig ... du véd, hvor inderlig religios jeg er, hvilken Ærbødighed jeg nærer for vor hellige Religion, og jeg tror nok, at jeg kan tillade mig at sige, at du bespøtter Gud ved at drage hans Navn ind i et urimeligt Barnelune. Lydighed er den første Klosterpligt, og Gud vil ikke have ulydige Døtre, der er uartige mod deres Mødre, som kun har givet dem et godt Eksempel.“

Nu havde Lucia fæstet sit Blik paa Moderens Ansigt, og alt som Valentine talte, kom der i disse uskyldige Barneøjne et Udtryk saa fuldt af Rædsel, Bebrejdelser, saaret Kærlighed, ødelagt Ærbødighed; en stakkels lille Barnesjæl, hvis Kærlighed til Moderen druknede i Fortvivelse. I dette Øjeblik kom Séguin ind, fulgt af Santerre og Mathæus. Medens Valentine forklarede ham Sagen og paakaldte hans Fadernyndighed, svævede der om hans Læber et lidt spodsk Smil, som vilde han sige: „Hvad er herved at gøre, min kære Kone, du har jo aldrig gidet tage dig af dine Børn. Derfor er der intet mærkværdigt i, at de faar saadanne halvgale Indfald.“ Da Moderen var færdig, vendte han sig om mod Doktoren, der trak paa

Skuldrene; her var Intet at gøre, da Barnet ikke vilde lade sig undersøge. Fra Boutan vandrede hans Blik hen til Nora, og deres Øjne mødtes med et forstaaende Udtryk.

Omsider troede Santerre for Husfredens Skyld at burde skride ind og med et Par muntre Ord ordne denne Sag.

„Hvad for Noget, min lille Lucia. Din Moder maa vist tage fejl, du er jo altid saa sød og artig. Kom her og giv din gamle Ven et Kys, og saa er den Historie ude af Verden. Jeg skal nok tale med Papa og Mama, og saa vil de ikke længere være vrede paa dig.“

Og med et bredt Smil gik han hen mod Sengen. Men ved Synet af dette store Mandfolk, med de skinnende Øjne, med de tykke Læber, der halvvejs var skjulte af det tykke Skæg, blev den lille Pige ganske forstyrret og skreg højt:

„Bliv fra mig, kom mig ikke nær, kys mig ikke, kys mig ikke, mindst De!“

Santerre brød sig ikke om det, men begyndte at tage fat paa hende, idet han sagde:

„Hvorfor vil du ikke kysse mig, du kysser mig jo ellers hver Dag?“

„Aa, nej, nu vil jeg aldrig kysse Dem mere, for Guds Skyld rør mig ikke, rør mig ikke, rør mig aldrig mere.“

Hun rystede af Skræk, hulkede og stammede og fægtede med sine smaa, magre Arme. Og da hun troede, at han vilde tage fat paa hende og kysse hende, fo'r den fortvivlede Hemmelighed hende ud af Munden, den Hemmelighed, der hele Natten havde pint hende saaledes, at hun ikke vilde leve mere:

„Jeg vil aldrig kysse Dem mere, aldrig, aldrig, jeg saa Dem igaar i den lille Dagligstue med Mama, det var frygteligt, det var modbydeligt.“

Santerre gik et Skridt tilbage, ligbleg i Ansigtet. Dødsstilhed herskede i Stuen, alle ventede ubevægelige paa det Uundgaaelige.

Med afsindig Heftighed vedblev Lucia:

„Jeg skulde lige til at falde i Sovn, saa kom Nora for at hente mig, hun vilde vise mig noget morsomt, hun har i Døren boret et stort Hul, som hun kigger igennem om Aftenen. Jeg troede det var Gaston, som havde fundet paa Noget med Andrea, og jeg listede derhen paa bare

Fødde og i Natsærk. Aa, Gud, aa, Gud, aa, jeg er altfor ulykkelig, lad mig komme i Kloster lige straks.“

Hun faldt tilbage i sin Seng, trak Lagenet op over Hovedet; nu vilde hun hverken se eller høre Noget mere. Og man skulde tro, hun var død, hvis ikke nu og da en Kuldegysen havde rystet hendes lille Legeme.

Under denne frygtelige Afsløring, som kom fra denne Barnemund, var Blodet steget Séguin til Hovedet, og i sin voldsomme Skinsyge saå han rødt. Han brød sig ikke om den ligblege Santerre, men vendte sig om mod Valentine med saa truende en Mine, at baade Doktoren og Mathæus gjorde Skridt for at stille sig mellem Ægtefolkene, men de saå, at det denne Gang lykkedes ham at beherske sig. Det rolige, haanlige Smil spillede igen om hans Læber, og hans Blik hvilede paany paa Nora, der var bleven en Smule bleg i sin Forbavselse over, at Barnet virkelig havde vovet at sige Sandheden. Valentine var den eneste, hvis Harme fandt Ord, de gamle Vaugeladers Ord, fordærvet som hun var, løftede hun sin Stemme i stolt Myndighed. Hun gik hen mod Lærerinden, saå fast paa hende og sagde:

„De har begaaet en nederdrægtig Handling, Frøken. Ikke den usleste Kvinde i Samfundets laveste Lag kunde have begaaet noget saa stygt, en mere lumpen Handling, end den at besudle en Barnesjæl og ødelægge en Datters Agtelse for hendes Moder. Deres Plads er i et Galehus eller i et Tugthus. Ud af mit Hus øjeblikkeligt!“

Endelig syntes Séguin, at han burde skride ind og bære sig ad, som om han var Herre i sit Hus. Rolig og smilende sagde han:

„Undskyld, kære Veninde, jeg vil ikke have, at Nora rejser, hun bliver. Vi kan ikke vende op og ned paa Huset, hver Gang vor lille Lucia har onde Drømme. Lad hende faa en god Skefuld amerikansk Olie og et Styrtebad hver Morgen, ikke sandt, Doktor? Og lad mig saa være fri for den Slags Historier, ellers bliver jeg vred for Alvor.“

Da Doktoren og Mathæus stod nede paa Fortovet udvekslede de et langt Haandtryk. Idet Boutan steg op i sin Vogn, sagde han:

„Hvad sagde jeg? Samfundet gaar til Grunde i Had til Livet. Formuer bortødsles, Familielivet besudles, ode-

lægges og indskrænkes, den frygteligste Forargelse hersker overalt, Smaapiger paa tolv Aar længes efter Klostret af Afsky for et normalt og frugtbart Liv. Ak! det gaar saa galt, som det vel kan. Disse Ulykkelige vil, at Verden skal gaa til Grunde.“

I Chantebled arbejdede Mariane og Mathæus videre paa deres store Værk. Og i de to Aar, der gik, vandt de paa ny Sejr i Livets evige Kamp mod Døden; Familien og Jorden voksede. I disse to Aar maatte de dog atter overvinde mange Vanskeligheder. Efterhaanden som Ejendommen forøgedes, tiltog Omsætningen og med den Besværlighederne; den Gæld, han straks havde maattet stifte, var imidlertid bleven betalt, saa at han havde faaet nogenlunde frie Hænder. Han var nu Eneherre paa Ejendommen og kunde derefter udelukkende arbejde for sine Børns Fremtid uden Andres Bistand. For hvert Barn, der fødtes ham, erobrede han en ny Mark, gav sit lille Folk et Fædreland; her skulde det slaa Rod, herfra skulde det tage sit Udgangspunkt, selv om nogle af Børnene fløj ud af Reden og valgte andre Stillinger i Samfundet. Derfor var hans Sjæl fuld af Glæde, da han erhvervede det sidste Stykke Mosejord, over hundrede Tønder Land! Nu kunde atter et Barn fødes, dets Fremtid var sikret, Kornet vilde vokse frem til dets daglige Brød.

Ved Mathæus's Side arbejdede Mariane; hun var ikke alene en dygtig Landmandshustru, der hjalp ham i Driften, førte hans Boger og tog sig af Husholdningen, men hun var ogsaa en elskelig Livsledsagerinde, som han tilbad og attraaede, hun var Moderen, der efter at have sat Barnet i Verden, efter at have opammet det, blev dets Opdragerinde, der dannede og formede dets Forstand og dets Hjerte. Klog og munter satte hun sin Stolthed i at blive adlydt af sine Børn ved Blidhed og Kærlighed; de elskede hende, og det var nok. De lyttede til hendes Ord, adlød hende og dyrkede hende, fordi hun var skøn og god og værd at elske; og hendes Hverv var ikke let i den talrige Børneflokk, der vrimlede om hende, men i sin Børnepleje som i Alt, hvad hun tog sig for, var der System og Orden; hun brugte de Ældste til at passe paa de Yngre, gav enhver en lille Del kærlig Myndighed og gik sejrrig

ud af de største Vanskeligheder, netop fordi hun lod Sandhed og Retfærdighed styre Alt.

De ældste, Tvillingerne, som nu var seksten Aar, og Ambrosius, der snart fyldte fjorten, var begyndte at vokse fra hende og gik nu over i Faderens Hænder, men de fem andre, fra den elleveaarige Rose til den toaarige Louise, mellem hvilke var Gervasius, Clara og Gregorius, trængte sig stadig om hende som en lille Hjord, og der kom stadig en ny En til, saasnart den mindste voksede fra Vuggen. Denne Gang var Numer ni en Pige, som fik Navnet Magdalene. Og da Mathæus så Mariane smilende med den sidstfødte Datter ved Brystet, omfavnede han hende i stormende Glæde.

Atter var et Barn født ham, ny Rigdom, nye Kræfter, nyt Blod strømmede gennem Verdens Aarer, en ny Mark blev tilsaaet til Fremtidens Høst. Og det var bestandig det store Værk, det gode Værk, Frugtbarhedens Værk, der bredte sig ud over Verden ved Jorden og ved Kvinden, sejrede over Ødelæggelsen, skabte nye Kræfter ved hvert nyt Barn, fordi de elskede og vilde, kæmpede og arbejdede gennem Lidelser, arbejdede uophørligt for at naa mere Liv, mere Haab.

XIX.

To Aar gik, og i disse to Aar fik Mathæus og Mariane igen et Barn, en Datter, og paa samme Tid bredte Ejendommen sig længere ud mod Øst; Mathæus inddrog Skovstrækningen ligetil Mareuil og Lillebonne. Nu havde Mathæus erhvervet hele den nordlige Del af Ejendommen, henimod to Hundrede Tønder Land Skov med en Del store Aabninger, som forenedes ved et ypperligt Vejnet og omdannedes til naturlige Græsgange i Ly for Vinden, vandede af Kilderne, tillod de ham at mangfoldiggøre sin Kvægbestand, en Avl, han begyndte at drive efter stor Maalestok. Det var Livets uovervindelige Erobring, Livet i Solens befrugtende Straaler, Arbejdet, der evigt skabte, gennem Hindringer og Smerte, Arbejdet, der genoprettede de uundgaaelige Tab, og med hver en Time, der gik, drev ny Kraft, ny Sundhed, ny Glæde ud i Verdens Aarer.

Siden det havde vist sig, at Froment virkelig stiftede et lille Rige, der ved Agerdyrkning skabte den solideste af alle Rigdomme, var Beauchênes holdt op at gøre Nar af den vanvittige Plan at flytte paa Landet, de var forbavsedede over Mathæus's Held, de var venlige imod ham, behandlede ham og Mariane som formuende Slægtninge, besøgte dem undertiden og viste sig henrykte over den store Landejendom, som vrimlede af Liv og Frentidens Lykke.

Paa et af disse Besøg var det, at Constance atter traf Fru Angelin, en gammel Skolekamerat af sig, med hvem hun forresten aldrig havde hævet Forbindelsen. Det unge Ægtepar, som ti Aar i Forvejen havde nydt Æres Hvedebrødsdage paa Janvilles ensomme Smaastier, hvor de havde kysset hinanden bag hver en Busk, havde nu tilsidst købt et lille Hus ved Enden af Landsbyen, hvor de hvert Aar tilbragte Sommermaanederne. De var ikke mere det unge, ubekymrede, forelskede Par fra gamle Dage. Fru Angelin var snart 36 Aar, og nu havde de i seks Aar ventet paa det Barn, de ikke fik, og en voksende Sorgmodighed bredte sig over deres Hjem. Den smukke Musketers pragtfulde Knebelbart begyndte at graane, og hans Syn begyndte allerede at blive for svagt til at male de smaa, fine Vifter, og den unge Hustru, hvis Latter før genlød over Eggen, begyndte at blive bange ved Tanken om, at Manden kunde blive blind, og gennemisnedes af den Skygge og den Tavshed, der lidt efter lidt sneg sig ind over deres Arne, hvor Ilden efterhaanden sluktes. Nu, da de havde genfundet hinanden, gik Fru Angelin ofte op til Constance og fik en Kop Te ved Fentiden. En Dag, da de saaledes sad sammen, brast hun pludselig ud i lydelig Hulken og betroede hende al sin Jammer og Hjertekvide:

„Ak, De kan ikke forestille Dem vore Lidelser. Naar man har et Barn, kan man slet ikke tænke sig, hvilken Sorg det er, naar man ønsker af al Formue at faa et. Min stakkels Mand elsker mig jo bestandig, men jeg kan godt se, at han er overbevist om, det er min Skyld, og det piner mig, saa at jeg græder i timevis. Min Skyld! Mon man nogensinde véd, hvis Skyld det er? De kan ikke tænke Dem, hvor sorgmodige vi er i vort tomme Hus, især siden hans Øjne er blevne saa daarlige, er han ofte gnaven. Ak, vi vilde give Alt i Verden for at have et Barn,

der støjede op omkring os og varmede vore Hjerter, medens alt nu bliver til Is i os og om os.“

Constance saå meget forbavset paa hende :

„Hvad er det, De siger, min kære Veninde? Tror De ikke, De kan faa Børn, De, som kun er 36 Aar? Jeg har altid troet, at naar man vilde have et Barn, saa fik man et, især naar man er rask og frisk som De, og desuden, De kan jo tale med en Læge; der staar bestandig Avertissementer i Avisen om den Slags.“

En ny Taarestrøm kvalte Fru Angelins Stemme :

„Jeg kan lige saa gerne sige Dem det Altsammen. — Ak, min stakkels Veninde, jeg har jo i over tre Aar gaaet til en Jordemoder i Miromesnilgaden; det er paa Vejen fra hende, jeg besøger Dem. Hun har længe lovet mig Guld og grønne Skove, men idag talte hun i en anden Tone, og derfor ser De mig saa bedrovet, derfor kom jeg til at græde nu, undskyld mig.“

Og med foldede Hænder og med voksende Sindsbevægelse vedblev hun :

„Ak Gud, ak Gud! naar jeg tænker paa, hvor lykkelige de Kvinder er, der kan faa ligesaa mange Børn, som de ønsker. Se nu f. Eks. Deres Kusine, Fru Froment, hende har vi da gjort Nar af og skændt paa, jeg har selv været den første! Men nu! Nu gør jeg hende Afbigt, det er baade smukt og stort at se paa hendes roligt opvoksende sejrige Børneflokk. Hvor ofte tænker jeg ikke paa en Aftenstund at gaa hen og stjæle et af disse Børn, der vokser frem saa naturligt som nye Frugter paa et kraftigt Træ! Ak Gud, ak Gud! Har vi ventet for længe, er det vor egen Skyld, at Grenen er tørret ind, fordi vi ikke lod den sætte Frugt i Blomstringstiden?“

Med alvorlig Mine havde Constance rystet paa Hovedet, da Fru Angelin nævnede Marianes Navn, thi hun saå bestandig med Mishag paa den Mængde Børn, Froments saa ubekymret satte i Verden. Det var ligefrem for argeligt, og de vilde nok en skønne Dag fortryde det.

„Nej, nej, min Bedste! Gaa nu ikke til den anden Yderlighed. Et Barn naturligvis; der er jo ikke en Kvinde, ikke en Moder, som ikke ønsker sig et, men hele denne Bande, nej, det er Vanvid, og det er ækelt. Naturligvis, nu er Mariane rig, og nu kan hun svare, at hun har Lov til at være ubesindig, og jeg indrømmer, at det er en

Undskyldning. Jeg bliver ved mine Anskuelser, De skal se, at hun bliver rædsomt straffet.“

Om Aftenen, da Fru Angelin var gaaet, vedblev Constance at være plaget af en underlig Uro, hun kunde slet ikke komme sig af Forbavselse over, at man i hendes Alder ikke skulde kunne faa et Barn, naar man vilde have et. Og hvor kom den fra, den lille Kuldegysen, som hun havde følt? Fra hvilket ukendt Morke, fra hvilken Fremtidsangst kom dette Pust, der ramte det ømmeste Punkt i hendes Hjerter? For Resten var den uhyggelige Fornemmelse meget vag, næppe nok en Aelse. Hun vilde ikke have tænkt paa det Hele, dersom Tanken om et andet Barn ikke allerede var vaagnet hos hende den Dag, stakkels Morange var bleven knust under sin eneste Datters tragiske Død.

Nu levede det stakkels Menneske i en bestandig Slovhedstilstand; han var stadig en udmærket Bogholder, omhyggelig og nøjagtig til det Yderste, net paaklædt, blid og venlig lukkede han næsten aldrig Munden op, men passede sit Arbejde, som et stakkels Vrag, der aldrig mere tænkte paa at forlade Fabriken, hvor hans Gage nu var stegen til 8000 Franks om Aaret. Man forstod ikke rigtig, hvortil han brugte denne Sum, der var temmelig stor for en Mand med saa stille og regelmæssig en Tilværelse som hans, en Mand, der aldrig havde nogen unødvendig Udgift; hans eneste Odselhed var Bibeholdelsen af den gamle Lejlighed, der nu var altfor stor, men som han haardnakket vedblev at bebo, hvor han lukkede sig inde, forstokket og ensom.

Det var denne tavse Smerte, som et Øjeblik havde sat Constance i saa stærk en Bevægelse, at hun havde hulket med Morange, hun, hvis Taarer ellers flød saa sparsomt. Sagtens var hun kommen til at tænke paa sig selv, og Onsket om det andet Barn var vaagnet, født af en underlig, ubestemt Frygt, der nu og da hjemsøgte hende uden nogen synlig Grund, thi Sonnen Morits, der under Opvæksten havde voldt hende mange Belymringer, var nu bleven en stor, smuk Fyr paa nitten Aar, lidt bleg endnu, men ellers kraftig; han havde været flink i Skolen og hjalp allerede sin Fader paa Fabriken, saa Moderen, der stadig tilbad ham, med Rette turde haabe at se sin eneste Søn som fremtidig Herre over Forretningen, der

under ham vilde förstörres og udvides, saa den kunde give ham kongelig Magt og Rigdom.

Constance dyrkede saa meget mere sin Søn, som Faderen i hendes Øjne hver Dag blev ringere, saa at hun nu betragtede ham med Foragt og Væmmelse. Det var et ganske logisk Forfald, som hun ikke kunde standse, som hun selv ubevidst paaskyndede. I Begyndelsen, da hun lukkede Øjnene for hans Utroskab, havde hun været overbærende, fordi hun selv var træt og ked af ham. Nu var han to og fyrretyve Aar, drak for meget, spiste for meget og rog for meget, blev fed og lasket med hængende Mund og tunge Øjenlaag, gad ikke mere være omhyggelig med sin Paaklædning, var grov i Munden og kom med uanstændige Historier. Nu forsvandt han, blev borte om Natten, gjorde sig ikke mere den Ulejlighed at lyve for at skjule sine Udskejelser. Hun følte sig afmægtig i Kampen, og lod ham fuldstændig have sin Frihed, skønt hun godt vidste, hvilket Liv han førte.

Det værste for hende var, at den fremadskridende Ødelæggelse hos den kraftige Mand mærkedes paa Fabrikken, der ikke gik saa godt som før. Den virksomme, flittige Mand, der før havde styret den, var bleven slap og sløv, Beauchênes Hjerne havde ikke mere Kraft til at indlade sig paa store Foretagender. Han laa og drev i Sengen om Morgenene, der kunde gaa 3 eller 4 Dage, hvor han ikke viste sig i Værkstederne: Uorden og Ødselhed tog Overhaand, saa at de prægtige Aarsopgørelser var langt borte, og hvor frygteligt var det ikke for denne egenkærlige Leveemand, der støjende og munter bestandig havde sagt, at Penge og Kapital, erhvervet ved Andres Arbejde, var den eneste Ting, han ønskede sig, hvilken frygtelig Skæbnens Ironi, at netop *for* mange Penge og *for* megen Nydelse langsomt lammede ham og svækkede ham!

Efterhaanden som Forholdet mellem Ægtefolkene kølnedes, blev Constance mere og mere optagen af Moderkærligheden; Morits blev en Gud, til hvem hun ofrede endogsaa sin retfærdige Harm. Den elskede Søn skulde ikke lide under Faderens Uværdighed, og for hans Skyld bevarede hun den stolte Holdning, viste en usædvanlig Sjælsstyrke, lod, som hun Intet vidste, henvendte aldrig et bebrejdende Ord til sin Mand, var bestandig den underdanige og velopdragne Hustru og undgik selv paa To-

mandshaand enhver Forklaring, der kunde ende med Strid. Den dydige Hustru søgte ikke Trøst og ikke Hævn, men i Harme over Mandens Udskejelser knyttede hun sig fastere til Hjemmet, til Sønnen, beskyttet af ham ligesaa meget som af sin egen Kulde. Saaret og forsmaaet skjulte hun sin Foragt og ventede i fast Tro paa Sønnen, der skulde frelse Huset og hende; derfor var hun baade forbavset og ængstelig, naar hun pludselig uden nogen Grund mærkede det Pust fra det Ukendte, der virkede som Anger over en gammel Forsyndelse, hun ikke mere huskede.

Det var Constance, som først kom tilbage til de Tilstaaelser, Fru Angelin havde gjort hende. Hun viste sig fuld af Interesse og Medfølelse, og da den stakkels Kone meddelte hende, at ethvert Besøg hos Jordemoderen var til Fortvivlelse for hende, lod hun, som om hun vilde trøste hende og sagde:

„Kære Veninde, vil De ikke have, at jeg skal følge med Dem. Maaske siger hun mere til mig end til Dem.“

Overrasket slog Fru Angelin ud med Haanden:

„Ak, hvad kan det nytte, De faar saamænd ikke mere at vide end jeg. Det vil jo være til ingen Nytte at spille Deres Tid.“

„Aldeles ikke, under saa alvorlige Omstændigheder tilhører min Tid mine Venner. Og jeg vil ikke skjule for Dem, at jeg selv gerne vil snakke med den Jordemoder, om hvem De fortæller mig saa mærkelige Ting.“

Saa bestemte de to Damer, at de næste Torsdag vilde gaa til Fru Bourdieu i Miromesnilgade.

Netop den Torsdag henimod Kl. 2, da Mathæus, der var i Paris for at se paa sin Mejemaskine, roligt spaserede op ad Bootiensgade, mødte han Cecilie Moineaud, som bar en lille Pakke. Hun var henimod 20 Aar, stadig bleg, spinkel og skrobelig efter sin Operation, men hendes Helbred var ellers ret godt. Mathæus havde altid godt kunnet lide hende, og hans venlige Følelser for hende var blevne stærkere, da han hin Dag paa Hospitalet havde set hendes Sorg over, at hun aldrig skulde blive Moder. Saa snart hun var bleven rask, havde han taget sig af hende og faaet Arbejde til hende hos en af sine Venner, en Papirfabrikant, for hvem hun klistrede Æsker, det eneste Arbejde, hendes svagelige, smaa Hænder kunde udføre uden at trættes; da hun var nem paa Fingrene, kunde

hun godt tjene 2 Francs om Dagen ved sine smaa Æsker. Hun boede i Begyndelsen hos Forældrene, men hun var slet ikke lykkelig dér, den megen Forstyrrelse og Uro pinte hende, og da hun hver Aften maatte af med sine 2 Francs, drømte hun bestandig om en Gang at faa lidt Penge til at leje et lille Værelse, hvor hun kunde leve i Fred med sit Arbejde, og Mathæus gik netop og tænkte paa en skønne Dag at overraske hende med den lille Sum, der behøvedes for at gøre denne Drøm til Virkelighed.

„Hvor skal De hen saa hurtigt?“ spurgte han muntert.

Hun lod til at blive lidt ubehagelig overrasket ved Mødet og svarede først undvigende :

„Jeg skal hen i Miromesnilgade og besøge Nogen.“

Men et Blik paa hans gode, venlige Ansigt fik hende til at sige hele Sandheden. Den stakkels Norine, Søsteren, laa for tredje Gang i Barselseng hos Fru Bourdieu. Det var en sørgelig Historie : hun havde just faaet et net, lille Værelse med pæne Møbler ; for at faa de 200 Francs, som hun skulde betale Fru Bourdieu, hos hvem hun havde lagt sig ind i sin Skræk for Hospitalet, havde hun maattet sælge Møblerne. Og naar hun nu kom ud, stod hun altsaa igen paa Gaden, og i hendes Alder, hun var 31 Aar, begyndte det at blive lidt foruroligende.

„Hun har altid været saa rar imod mig,“ fortsatte Cecilie. „Jeg gaar hen og ser til hende. For jeg har rigtig ondt af hende. Idag bringer jeg hende lidt Chokolade. De skulde blot se hendes lille Dreng, han er noget af det Sødste, der kan tænkes!“

Cecilies Øjne formelig straaede, og et ømt Smil spillede om den blege Barnemund. Det var et rent Vidunder, at det opløbne Pigebarn, der før strøg om paa Gaden og Intet gad bestille, i Ulykken pludselig var bleven til en fin, følsom Skabning, hvis skrøbelige Nervesystem ikke kunde taale at leve i raa Omgivelser. Og det Allermærkeligste var, at hun, den Stakkelt, der aldrig kunde blive Moder, levede i en evig Længsel efter at have et Barn at elske og passe.

„Aa, hvor er det sørgeligt, at hun uafviseligt vil skaffe sig af med denne ligesom med de to andre ! Denne Gang skreg han da saa forfærdeligt, at hun endte med at give ham Bryst, men det er kun foreløbigt. Og hun kan

da heller ikke holde ud at se ham krepere af Sult lige ved Siden af sig ... Jeg kan ikke taale at se paa saadant Noget, jeg begriber ikke, at man kan give sine Børn fra sig, og derfor har jeg nu udtænkt en hel anden Levevej. Jeg vil ikke længer bo hjemme hos mine Forældre, véd De, og naar jeg saa lejede et temmelig stort Værelse, kunde min Søster og hendes lille Dreng være hos mig, hun kunde hjælpe mig at klistre mine smaa Æsker, og saa kunde vi have det rigtig godt sammen ... Det vilde jo være saa dejligt at sidde i Fred med sit Arbejde uden at se stygge Ting omkring sig!“

„Og det vil hun ikke?“ spurgte Mathæus.

„Hun sagde, jeg var godt tosset, og deri har hun maa-ske Ret, for jeg har jo ikke en Ore til at leje det Værelse for. Ak, De kan ikke tænke Dem, hvor bedrøvet jeg er, Hr. Froment.“

Mathæus var ganske rørt, men han sagde dog med sin rolige Mine :

„Aa, et Værelse kunde man da overkomme at leje. Der var maaske nok en af Deres Venner, der vilde hjælpe Dem med det. Vanskeligheden er at faa Deres Søster til at beholde sit Barn, jeg kender hendes Mening paa det Punkt. Der maatte ske et Mirakel.“

Med et Glimt i Øjet saå Cecilie op paa ham, Vennen, det var jo ham. Herregud, skulde hun virkelig faa sit Ønske opfyldt, og saa sagde hun til ham :

„Hør nu, Hr. Froment, De, som er saa god imod os, De kunde straks gaa med mig hen til Norine. De er den Eneste, der kan tale hende til Rette ... Aa, gaa ikke saa hurtigt, jeg er saa glad ; mit Hjerte banker, saa jeg knap kan trække mit Vejr.“

Uden at sige et Ord gik Mathæus med hende, de drejede ind i Miromesnilgade, og hans Hjerte bankede ogsaa, da de gik op ad Trappen til Jordemoderen, hvor Intet syntes forandret, ja det forekom ham, at han genkendte Fedtpletterne paa Dørene.

Ovenpaa grebes Mathæus af de samme Fornemmelser, og dog var det ti Aar siden, han havde været dér sidst. Værelset var uforandret, samme blaablomstrede, lysegraa Tapet, samme tarvelige uensartede Møbler. De tre Jernsenge stod paa samme Plads. Paa en af dem laa en sammenspændt Rejsetaske, som han ikke straks lagde Mærke

til, men som gjorde Ligheden fuldstændig. Og gennem de solbeskinnede Vinduer, bag den store, graa Kaserne-mur lød Hornsignalerne som før.

Norine sad paa sin Seng, hun var allerede oppe og gav Barnet Bryst.

„Hvad for Noget, er det Dem, Hr. Froment,“ udbrød hun, da hun fik Oje paa Mathæus. „Det var da pænt af Cecilie at faa Dem med herop ... Ak, ja Tiden gaar, og vi er ikke blevne yngre.“

Han saå paa hende, og hun forekom ham temmelig forandret. Hendes blonde Skønhed havde tabt sig, men hun saå endnu godt ud, skønt hun var bleven noget fed. Der var et træt Udtryk i hendes Ansigt og noget skødesløst i hendes Holdning.

Cecilie gik straks lige løs paa Sagen :

„Her har du din Chokolade ... Jeg mødte Hr. Froment nede paa Gaden, du véd, hvor god han altid har været imod mig, han synes godt om min Plan at leje et Værelse til os to, og derfor bad jeg ham gaa op og snakke et Øjeblik med dig for at faa dig til at beholde det stakkels lille Puds. Du ser, vi gaar ikke paa Ræveklør, siden jeg straks siger det til dig.“

Forskrækket saå Norine op, vilde straks gøre Indsigelser :

„Kommer du her igen med den gamle Historie ! Lad nu være at plage mig, synes du ikke, jeg er ulykkelig nok !“

Nu blandede Mathæus sig i Samtalen, forklarede hende, at det Liv, hun førte, ikke passede for hendes Alder, at det vilde gaa hende rent galt, hvis hun ikke slog ind paa en anden Vej. Forresten var hun ganske enig med ham.

„Ak ja, ak ja ! Det er saamænd ikke, fordi det Liv mører mig ! Naar man er ung, er man jo letsindig og tænker ikke paa Fremtiden ... men De véd nok, hvordan det er, kommer man en Gang i Rendestenen, maa man jo pænt blive dér, til de samler En op og bringer En paa Hospitalet for at krepere.“

Dette sagde hun med vild Fortvivlelse, som om hun godt forstod den Skæbne, der ventede hende. Saa bøjede hun Hovedet og saå ned paa Barnet, der hele Tiden diede.

„Nej, det er bedst, at vi gaar hver til sin Side. vi to. saa er vi ikke hinanden til Ulejlighed.“

Hendes Stemme var bleven bedrøvet, og det var kommet et mildt Udtryk i hendes Ansigt. Mathæus saå med Forbavselse, at en ny Følelse var vaagnet hos hende, og han skyndte sig at sige:

„Naturligvis, saa faar han hurtigst Ende paa det. nu da De har begyndt at amme ham.“

Norine fo'r igen op i Vrede.

„Det kan jeg da ikke gøre for. Jeg vilde virkelig ikke give ham Bryst. De kender jo min Mening om denne Sag. Jeg blev rasende, var ved at komme i Haarene paa Fru Bourdieu, da hun med Magt lagde ham til, men hvad skal man sige, han skraalede saa frygtelig af Sult. og saa var jeg svag nok til at lade ham tage en Taar, skønt jeg lovede mig selv, at han ikke skulde faa Lov næste Dag; saa skreg han igen, og jeg maatte blive ved. Og hvem gaar det ud over, Ingen bryder sig om, at jeg bliver meget mere ulykkelig, for jeg maa jo alligevel give ham fra mig ligesaa vel som de andre.“

Taarerne stod hende i Øjnene. Det var den gamle Historie om Moderen, som man lokker til at amme Barnet nogle Dage i det Haab, at hun saa ikke mere skal kunne skille sig af med det. Norine mærkede nok, at der var bleven sat en Snare op for hende, dog havde hun givet efter, og hendes Egenkærlighed druknede i den Strøm af Medlidenhed og Omhed og Haab, der vældede frem i hendes Hjerte. Den lille Skabning havde været bleg og mager den første Dag, den fik Bryst. Jordemoderen havde straks den første Dag vejiet den og hængt Vægtsedlen ved Fodenden af Seugen. I Begyndelsen havde hun ikke brudt sig om det og set paa den med ligegyldige Blikke, men da Barnet trivedes og tiltog i Vægt, vakttes hendes Interesse uvilkaarligt. Pludselig blev Barnet daarligt og tog af, og fra den Dag kastede hun sig straks over Vægtsedlen for at se, hvorledes det gik, og da Barnet igen regelmæssigt tog til i Vægt, blev hun glad som et Barn; hun følte, at det var hende, der gav det Kræfter, Moderkærligheden var vakt og voksede frem som en skøn Blomst.

„Hvis De absolut vil dræbe Barnet,“ gentog Mathæus, „saa behøver De kun at give det fra Dem. Se bare, hvor han hænger i, det lille Skind.“

Nu brast Norine ud i en høj Hulken.

„Herregud! begynder I nu igen at pine mig allesammen ... Tror I, at jeg er glad ved at give ham fra mig nu. I tvinger mig jo til at sige alt det, som faar mig til at græde om Natten, naar jeg tænker paa det. Jeg har aldrig været ond mod Nogen, det véd I jo godt. Naar de nu kommer og tager det Barn fra mig, bliver det, som om de rev Hjertet ud af Livet paa mig ... Naa, er I saa glade begge to over, at jeg siger Jer det, hvad nytter det, at I volder mig al den Sorg, siden han dog skal smides paa Gaden, saa kan jeg ligge i Rendestenen og vente paa Kosten, der fejer mig paa Hospitalet.“

Grædende kyssede Cecilie baade Moder og Barn, medens hun forklarede hende, at de alle tre skulde faa det saa godt i et smukt Værelse, hvor hun i Aanden saa Paradisets Glæder. De smaa Æsker var slet ikke vanskelige at lave. Norine, som var saa flink, kunde maaske godt tjene tre Franks om Dagen. Fem Franks om Dagen var jo en hel Formue. Naar Barnet voksede op, vilde de glemme alle fæle Ting, ikke sandt. Og Norine, der blev mere og mere irret, holdt op at gøre Indsigelser.

„Aa, I gør mig forstyrret, jeg véd hverken ud eller ind, gør, som I vil, og lad mig have Fred. Naturligvis vil det være en stor Lykke for mig at beholde det stakkels Barn.“

Henrykt klappede Cecilie i Hænderne, medens Mathæus lagde Haanden paa Norines Skulder og med rørt Stemme sagde :

„De har frelst ham, nu frelser han Dem.“

I dette Øjeblik viste sig en lang, sort Skikkelse, en høj, mager Kvinde, med strengt Ansigt, blege Øjne og sammenkneben Mund. Hvor havde han før set dette Strygebrædt, der hverken havde Hfter eller Bryst? Pludselig genkendte han til sin Bestyrtelse Amy, Englænderinden, aldeles ligesom for ti Aar siden, samme Alder, samme Kjole. Han genkendte ogsaa paa Sengen den lille Rejsetaske med Remmene. Det var fjerde Gang, hun kom dér i Huset, og denne Gang som første Gang blev hun dér tre Uger, sendte Barnet paa Hittebornshospitalet og rejste rolig hjem igen. Da hun vilde til at gaa, kaldte Norine paa hende :

„De er altsaa færdig, De rejser fra os. Sig Farvel til mig og kys den Lille.“

Englænderinden trykkede et let Kys paa Barnets Hoved, idet hun ængstelig saå paa det lille, blide Ansigt.

„Lykke paa Rejsen,“ sagde Norine.

„Yes. Farvel, Farvel,“ sagde Englænderinden.

Og hermed gik hun sin Vej, uden et Blik tilbage over den Stue, hvor hun havde lidt.

Mathæus og Cecilie var imidlertid i Færd med at tage Afsked med Norine, der nu glad og fornøjet endelig vilde følge dem helt ud paa Trappen med den Lille paa Armen.

I mere end en halv Time havde Constance og Fru Angelin været inde hos Fru Bourdieu i hendes Konsultationsværelse. Constance opgav ikke sit Navn, lod, som hun kun var fulgt med af Venskab for Fru Angelin, men Jordemoderen gennemskuede hende straks og gættede, at en Dame, der kom med saa mange Spørgsmaal, snart vilde raadsørge hende for egen Regning.

Imidlertid fandt et pinligt Optrin Sted, thi Fruen, der syntes, hun ikke længere kunde vedblive at trøste og behandle Fru Angelin, havde meddelt den stakkels Kone, at hun vist burde opgive ethvert Haab om nogensinde at blive Moder, og medens hun med bitre Taarer begræd sin Ulykke, vendte Jordemoderen sig til Constance, røste sin Metode og nævnede flere Tilfælde, hvor hun havde haft de mest overraskende Resultater. Heldigvis var der Halebredelse i de allert fleste Tilfælde, hendes Kur lykkedes otte Gange af ti, og hun erklærede sig meget sjælden for overvunden. Fru Angelins Taarer flød i Strømme ved Tanken om, at hun hørte til de faa Ulykkelige, for hvem der ikke gaves Redning; forgæves prøvede Constance at trøste hende, hun var selv meget opmuntret ved Jordemoderens Ord, og hun gjorde Tegn til denne, at hun ogsaa skulde hjælpe hende at standse den stakkels Kvindes Taarestrøm.

Da de to Damer nu stod op, vilde hun derfor mildne sine Udtalelser, hun ledsagede dem til Døren og sagde her paa sin venlige, overbevisende Maade:

„Kære Frue, De er saa sund og kraftig, og De véd, hvor menneskeligt det er at tage fejl. Jeg har tænkt paa, om vi ikke skulde forsøge at behandle Dem med Elektricitet! ... Jeg tror dog ikke, jeg endnu vil opgive Dem!“

Mathæus og Cecilie stod endnu paa Trappeafsatsen med Norine, hvis lille Dreng sov som en Engel i hendes Arm. De talte om straks at leje det omtalte Værelse, da Constance og Fru Angelin kom ud fra Konsultationsværelset. Begge Damerne blev saa overraskede ved at træffe Mathæus her i Snak med de to Piger, at de lod, som om de ikke saa ham. Pludselig genkendte Constance Norine, hun vidste godt, at Froment for ti Aar siden havde taget sig af Moineauds ældste Datter, hun vidste ogsaa, hvem der var Fader til dennes første Barn, og hun grebes af Harmen ved at se denne Pige her med et lille Barn paa Armene. Fortiden viste sig for hende i hele dens Hæslighed, hun vidste hverken ud eller ind, og al hendes Glæde over Fru Bourdieus trøstende Ord forsvandt; det var, som blev hun selv tilsmudset ved at gaa om mellem al denne Skændsel, og atter grebes hun af den sælsomme Ængstelse, der nu og da knugede hende.

Mathæus, der saa, at ingen af Moineauds Døtre havde kendt den tilslørede Fru Beauchêne, vedblev med stor Ro at forklare dem, hvad han havde i Sinde: allerførst skulde han se at skaffe Norine Børnetøj og Hjælp fra Understøttelsesforeningen, siden hun vilde beholde Barnet hos sig. Desuden haabede han tillige at erholde en tredive Franks om Maaneden i det første Aar. Det vilde jo være en betydelig Hjælp for de to Søstre, thi i Begyndelsen blev det nok lidt vanskeligt for dem at slaa sig igennem, især da Norine ikke var vant til regelmæssigt Arbejde. Da han ogsaa lovede dem Hjælp haade med Penge og med Raad og Daad, blev de saa henrykte, at Norine i overstrømmende Henrykkelse vilde kysse ham:

„Bliv ikke vred paa mig!“ sagde hun. „Jeg tror, det vil bringe mig Lykke at kysse en hæderlig Mand som De. Kys ogsaa min stakkels, lille Dreng, for hvem De allerede har gjort saa meget!“

Nede paa Gaden vilde Mathæus tage en Vogn for hurtigere at komme ud paa Beauchênes Fabrik, hvor han skulde se paa sin Mejemaskine; han tilbød Cecilie at køre med, da hun boede i Kvarteret, men hun sagde, at hun først skulde op til Euphrasia i Carolinegade, hvorfor Mathæus lovede at sætte hende af dér. I Vognen takkede hun ham paany med taarekvalt Stemme for al hans Godhed, hun græd og lo paa én Gang ved Tanken om, at hun

nu omsider kunde komme til at bo for sig selv og arbejde i Fred og Ro.

„De maa endelig ikke tro, jeg er en utaknemmelig og ukærlig Datter,“ sagde hun, „siden jeg er saa glad over at komme bort fra mine Forældre. Fader arbejder jo endnu saa godt, han kan, og han høster ikke megen Glæde eller Tak for sit Slid. Baade han og Moder er stræbsomme, det véd Hr. Froment nok, men der er saa megen Uro og Forstyrrelse hjemme; Victor er gift, har selv faaet Børn, og i Tjenesten har han tabt Lysten til rigtig at tage fat. Den Allerkløgeste er saamænd min Søster Irma, den yngste, De husker hende maaske? Hun var saa fin og nydelig, at Moder altid gik i en Skræk for, at hun skulde komme galt afsted som stakkels Norine. Men hende er det gaaet godt, hun skal en af Dagene giftes med en rigtig net ung Mand, der er ved Postvæsnet; han holder forfærdelig meget af hende og behandler hende, som om hun var en fin Dame! Altsaa har vi nu kun Alfred hjemme, foruden mig, men han er en ren Bandit! Ja, det er min oprigtige Mening. Forleden stjal han, saa at vi havde vor arme Nød med at faa ham ud af Politiets Klør, og saa er Moder saa svag overfor den skrækelige Dreng, at hun lader ham udplyndre mig til sidste Skilling. Nej, han gør Hjemmet aldeles umuligt, jeg ryster og bæver, bare han kommer ind i Stuen, og saa skræmmer han desuden Livet af mig med sine Trusler, han vil baade prygle mig og myrde mig, siger han, netop fordi han godt véd, at jeg siden denne Operation ikke kan taale Støj og Spektakler, men besvimer, saa saare han tager paa Veje. Derfor synes jeg, at jeg har Lov at flytte hjemmefra! Fader og Moder kan nok undvære mig, og jeg trænger til en Smule Fred, det kan De nok forstaa?“

Derefter talte hun om den gifte Søster:

„Ak, den stakkels Euphrasia. Hun er et rent Vrag, kan De tro. Jeg er dog sluppen temmelig helskindet fra Hospitalet, stærk er jeg jo ikke, men jeg kan da baade gaa og staa og bestille lidt, og mine Rygsmerter er ganske forsvundne, skønt jeg endnu ofte lider af slem Hovedpine, men det er et Paradis i Sammenligning med Euphrasias Tilstand. Hendes hele Tilværelse er odelagt, Manden gider ikke se til hende, lever sammen med en anden i samme Lejlighed, for en skal jo passe Hus og Børn, lave Maden

til ham og dem, og Euphrasia har aldeles ingen Kræfter, hun er som den affældigste gamle Kone, kan næppe nok holde paa en Kost. Det er til at græde over!"

Lidt efter, da Vognen rullede ind i Carolinegade, sagde hun :

„Vil De ikke gaa med op til hende ? De kunde maaske sige hende et Par venlige Ord ? Mig vilde De derved gøre en Tjeneste, thi jeg kommer til hende med en kedelig Besked. Jeg troede, hun maaske ogsaa kunde lave Æsker og tjene et Par Skilling paa den Maade, men nu har hun i over en Maaned beholdt Arbejdet, og dersom hun ikke kan udføre det, er jeg jo nødt til at tage det fra hende.“

Mathæus sanitykkede, han gik med Cecilie, og det Syn, der frembød sig for hans Blik, da han traadte ind hos Euphrasia var noget af det Sorgeligste, han havde set. Midt i Værelset, der var baade Sovekammer og Spisestue, sad den Ulykkelige paa en Straastol. Hun lignede en ussel gammel Kone, mager og sammenbøjet, indskrumpet og gulbleg, skønt hun lige var fyldt 30 Aar. Tandsløs var hun og næsten skaldet, men det Frygteligste var, at hun aldeles havde mistet sine Kræfter, baade legemlige og aandelige, saa at hun i hele Dage kunde sidde hen, sløv og stum uden at aabne Munden eller røre en Finger.

Da Cecilie nævnede Froments Navn, sagde, at han for havde været Tegner paa Fabriken, såå hun ud, som om hun hverken kunde huske det Ene eller det Andet. Og da Søsteren omsider kom frem med Grunden til sit Besøg, slog hun ud med Haanden og svarede med træt Stemme :

„Ja, ser du ! ... Det tog altfor lang Tid at sidde og pille med det Klisterværk, jeg kunde slet ikke komme ud af det, jeg kom til at svede, saa Vandet haglede af mig !“

Nu kom en svær Kone til, som stod og gav de tre Børn Smørrebrød, og sagde med rolig Myndighed :

„De skulde meget hellere tage Arbejdet med Dem hjem, Jomfru Cecilie. Hun kan ikke komme ud af det ! Og det ligger bare her og bliver tilsmudset.“

Det var Madam Joseph, en Enke paa henved de Fyrre, som var Rengøringskone dér i Kvarteret og som August Bénard havde anmodet om at komme et Par Timer om Morgenen og give Euphrasia en Haandsrækning. I Begyndelsen var den Syge aldeles rasende over, at en Fremmed skulde blande sig i hendes Sager, men efterhaanden

som hendes Svaghed tog til, maatte hun finde sig i, at de gjorde hendes Arbejde for hende. Og som det plejer at gaa i den arbejdende Klasse, blev det snart Madam Joseph, der traadte i Stedet for den elendige Skabning; hun lavede Maden, passede Børnene og gjorde det lidt hyggeligt for Manden. Selvfølgelig havde den heftige og skinsyge Euphrasia raset og skældt, men en skønne Dag faldt hun hen i sløv Føjelighed; hun ejede ikke Spor af Modstandskraft, var udslettet af de Levendes Tal. Af sig selv havde hun søgt Tilflugt i det lille, mørke Aflukke, hvor de to Smaapiger før sov; hun var som et sygt Dyr, hun krøb i Skjul og overlod Hjemmet til den Kvinde, der havde taget hendes Plads. Og man mærkede godt, at baade Manden og Madam Joseph egentlig var ret skikkelige, siden de beholdt den elendige Skabning i Huset, i Stedet for at kaste hende paa Gaden, som Andre maaske vilde have gjort.

„Saa! Sidder De nu igen dér lige midt i Stuen,“ brummede den tykke Kone, der havde travlt, og bestandig maatte forbi Euphrasias Stol, som stod hende i Vejen. „Det er da sært, at De ikke hellere vil være i en Krog! Om et Øjeblik kommer August hjem for at faa sig en Bid Mad, og De véd jo godt, at han bliver gnaven, dersom hans Smørrebrød ikke staar færdigt paa Bordet!“

Ængstelig og forvildet rejste Euphrasia sig op, tog med de rystende Hænder fat paa Stolen og fik den med stort Besvær slået lidt til Side, nærmere ind til Bordet. Saa satte hun sig atter ned, prustende af Træthed.

Netop som Madam Joseph kom med Maden, aabnedes Døren, og Mureren, hvis Arbejdsplads var i Nærheden, traadte ind. Han var stadig den tykke, glade Haandværker, spogte med Svigerinden og takkede i hofflige Ord Mathæus, fordi han kom og saå til hans stakkels Kone.

„Jeg siger det jo tidt nok til hende, det Skind, at det ikke er hendes Skyld, den Ulykke har ramt os, men det er jo uforskammet at behandle Folk paa den Maade uden saa meget som at forberede dem. I et helt Aar troede vi jo, at alting var saa udmærket, og nu kan Hr. Froment selv se, hvad hun er for et Vrag. Cecilie er sluppen bedre fra det, men hun er dog en skrobelig lille Tingest, og De skulde bare se Baronessen! Ja, hende kender De vist? Hun var her oppe forleden Dag, og jeg forsikrer Dem, at

jeg ikke kunde kende hende, hun saá ud, som om hun var hundrede Aar gammel : hun, der for var saadan en nydelig Dame ! ... Det er forfærdeligt, at Sligt skal være tilladt !“

Han satte sig ved Bordet og kom herved til at støde mod Euphrasias Stol. Den elendige Skabning fulgte alle Mandens Bevægelser med et sløvt og uroligt Blik.

„Er du nu igen i Vejen ! Hvor man vender sig, falder man over dig. Du kunde dog gerne flytte lidt paa dig !“

Han talte slet ikke haardt, men alligevel begyndte hun straks at ryste over hele Legemet, som om hun var bange, han skulde slaa hende halvt fordærvet ; og denne Gang havde hun Kræfter til at slæbe Stolen hen til det Aflukke, hvor hun sov, og hvor hun nu krøb sammen i en halvmørk Krog som en underlig, gammel Morlille, der endnu kunde leve mange, mange sørgelige Aar, inden hun fik Ende paa det. Mathæus's Hjerter snøredes sammen i Ynk over denne usle Skabning, som nu rystede og bævede i Angst ved det mindste Ord ! Han mindedes endnu saa tydeligt Euphrasia fra fordums Dage, da hun i Hefthighed og Arrigskab fo'r løs baade paa Søster og Mand, som altid maatte bøje af for hendes haarde Sind. Kvindens Viljekraft og Arbejdsmhæd var forsvunden, da hun ikke længere kunde være Hustru og Moder, den ordentlige, hæderlige, virksomme Kone var kun en gammel, uduelig Pjalt ! Ak, hvor Boutan dog havde Ret, naar han tvivlende betragtede Gaudes Mirakelkure og Vidunderoperationer !

Imidlertid kyssede Cecilie de tre Børn, der voksede op til Trods for Hjemmets Ulykke og Forstyrrelse. Taa-
rerne stod den kærlige Sjæl i Øjnene, da hun lidt efter at Madam Joseph havde givet hende Arbejdet tilbage, fjernede sig sammen med Mathæus. Nede paa Gaden tog hun Afsked med ham :

„Farvel, Hr. Froment, jeg foretrækker, at gaa hjem ! Ak, hvilken Elendighed og Jammer ! Der ser De selv, at vi kommer til at leve i et Paradis, naar vi faar indrettet os i vort lille Værelse, som De har lovet at hjælpe os med !“

Paa Fabriken kunde Mathæus ikke faa nogen ordentlig Besked om den Mejemaskine, han for over en Maaned

ned siden havde bestilt. Den unge Hr. Beauchêne var ude i Forretninger, Ingen kunde give ham Svar, saa meget mindre, som Principalen i over en Uge ikke havde vist sig paa Værkstederne. Imidlertid fik han dog omsider den Oplysning, at Beauchêne lige var kommen hjem fra en Rejse og sandsynligvis kunde træffes i sin Bolig. Derfor bestemte han sig til at søge ham dér, mindre i Anledning af Mejemaskinen end for at tale om en anden Sag, der laa ham paa Hjertet. Han ønskede nemlig at faa en Ansættelse paa Fabriken til den ene af Tvillingerne, Blasius. Det unge Menneske var nu nitten Aar gammel og skulde en af Dagene ægte en ung Pige, med hvem han havde været forlovet, siden han sad paa Skolebænken. Hun hed Charlotte Desvignes, havde ingen Formue, boede sammen med sin Moder og en yngre Søster i Nærheden af Chantebled. Hendes og Blasius's Kærlighed var en Roman, som allerede var begyndt, medens de var Børn. Forældrene nænnede ikke at lægge dem Hindringer i Vejen. Børnenes guddommelige Ubesindighed mindede altfor meget om deres egen Ungdom, men der-som de Unge skulde sætte Bo, maatte man sørge for, at de fik Noget at leve af. Og medens den anden Tvillingbroder, Dionysius, kom ind paa en teknisk Skole, havde Beauchêne, til hvem Mathæus henvendte sig, tilbudt Blasius en Stilling paa Fabriken, han vilde paa denne Maade bevidne sine „kære Slægtninge“ den Agtelse og Tillid, deres voksende Formue indgød ham.

Mathæus blev straks ført ind i den lille, gule Dagligstue, hvor han traf Fru Angelin og Constance i Færd med at drikke en Kop Te efter deres Besøg hos Fru Bourdieu. Beauchênes uventede Hjemkomst havde sagtens været en ret ubehagelig Overraskelse for de to Damer, som han trattede med en hel Masse kluntede Løgne og Forklaringer. Constance vidste kun altfor god Besked med hans „Forretningsrejser“, og hans støjende Væsen var hende en Pine og en Plage.

„Aa, Goddag, kære Froment,“ udbrod han med tyk Stemme og et snedigt Blink i de forsvirede Øjne, „jeg er netop ved at fortælle Damerne om min Tur til Amiens, hvor man faar en aldeles storartet Andepostej!“

Da Mathæus straks gav sig til at tale om Blasius, svarede Beauchêne uhyre venskabeligt: det var en afgjort

Sag, den unge Mand kunde komme imorgen den Dag, saa skulde han først være lidt paa Kontoret hos Morange, for at denne kunde sætte ham ind i Forretningsgangen og Fabrikens Drift. Han pustede og spyttede, der stod om ham en Lugt af Tobak, Spiritus og Moskus, som han altid bragte hjem med sig fra sine „Rejser“, og Constance svarerede ham, som altid, med en venlig Mine, medens hun, naar Fru Angelin vendte Ryggen til, tilkastede ham fortvivlede Blikke, fulde af den inderligste Væmmelse.

Da Beauchêne vedblev at snakke løs, og i Samtalens Lob erklærede, at han sandelig ikke vidste, hvordan det stod til med den Mejemaskine, saå Mathæus nok, at Constances Ansigt blev uroligt og at hun spidsede Øren. Allerede ved Talen om Blasius's Ansættelse var hun bleven alvorlig, det var tydeligt, at hun led ved at se den Ligegyldighed, med hvilken hendes Mand behandlede Forretningen; nu kom hun til at tænke paa Norine med det spæde Barn paa Armen, og hun blev bange for, at de to Mænd atter havde Hemmeligheder med hinanden.

Mathæus vilde give hendes Tanker en anden Retning, og begyndte derfor at tale om det smukke Resultat af Gaudes Operation, meddelte dem sit Møde med Cecilie og sit Besøg hos Euphrasia. Damerne lyttede til hans Ord med en let Gysen, medens Beauchêne syntes at more sig kosteligt og kom med de mest nærgaaende Spørgsmaal, da Døren aabnedes og Constance i en lettet Tone udbød:

„Aa, dér har vi endelig Morits!“

Det var Sønnen, som kom hjem, hendes Afgud, det eneste Væsen, for hvem hun nærede milde og ømme Følelser, hendes Glæde og Stolthed, der en Gang skulde blive stor og mægtig, redde Huset fra Undergang og ved hvis højre Haand hun skulde trone. Hun fandt ham skøn og stor, uovervindelig som Ridderen i Sagnene. Medens han forklarede, at han netop havde ordnet en vanskelig Forretning, lyste det op i hendes mørke Ansigt, og den sidste Sky svandt bort, da han lovede sin Fætter Mejemaskinen fiks og færdig inden Ugens Udgang.

„Min egen Dreng, du skulde drikke en Kop Te med os! Du ser lidt træt ud, bare du ikke overanstrenger dig.“

Han tog mod den Kop, hun rakte ham, og sagde i en munter Tone:

„Jeg var saamænd lige ved at komme under Hju-

lene paa en Omnibus for lidt siden, herhenne paa Hjørnet af Rivoligade.“

Al Farve veg fra Constances Kinder. Du almægtige Gud! Al hendes Lykke her i Livet kunde jo knuses af et Ulykkestilfælde! Og atter bævede hun under det kolde Rædselens Pust, som gik hende til Marv og Ben.

„Naa, naa, Kone! Tag den med Ro!“ lo Beauchêne, saa det klukkede, „du ser da, at det er ham, der har væltet Omnibussen, siden han staar her, bred og mægtig! ... Aa, min kære Morits! Din Moder gør sig megen unyttig Bekymring for din Skyld; gid alle unge Fyre var saadanne Kraftkarle som du!“

Den Dag fulgtes Fru Angelin og Mathæus ad hjem til Janville, og da de sad alene i Kupéen, brød den stakels Kones Sorg atter løs uden synlig Anledning. Hun undskyldte sig og mumlede i en drømmende Tone:

„Naturligvis maa det være skrækkeligt at miste et Barn! Men saa har man dog været lykkelig i nogle Aar, set det vokse op, glædet sig over det! Intet synes mig mere trøstesløst end et barnløst Ægteskab, end denne ørkenagtige Tomhed!“

I Chantebled levede Mariane og Mathæus i stadig Virksomhed. Og atter gik to Aar, atter vandt de Livets Sejr over Døden, ganske vist vandt de ikke Sejr uden Kamp, men med hvert Aar, der hengled, blev Sejren større, eftersom Erobringerne bredte sig ud over hele Godset. De første Dages smaalige Bekymringer laa langt tilbage, nu gjaldt det om at styre den store Bedrift med Visdom og Retfærdighed.

Mod Nord fra Mareuil til Lillebonne var Mathæus Herre over hele Jorden, hver eneste lille Skovstrækning tilhørte ham, over 200 Tonder Land, og de føjede en fyrstelig Park med hundredeaarige Træer til Agrenes høl-gende Kornhav.

Mathæus havde nu udført sin store Plan med Hensyn til Græsgangene mellem Skovpartierne, og hans Kvægbesætning trivedes aldeles udmærket. Ny Frugtbarhed vældede ud over Jorden; Staldbygninger rejste sig, Faarefoldene udvidedes, og smaa Kærrer med Gødning bragte Trivsel til Kornet. Det var Plads og Næring for nye Børn, Mælken flød i Strømme, vrimglende Hjorder græssede paa

Markerne til Klæder og Føde for dem. Ved Siden af de gyldne Aks loftede Skoven sin skyggefulde Hvælving dirrende i den straalende Solvarme. Og endnu var der kun én Lod at erhverve, de sidste sandede Skraaninger mod Øst, saa havde Mathæus afrundet sit Kongerige og faaet ny Løn for Besværligheder og Møje.

Og medens Mathæus satte Kronen paa sit store Værk, havde Mariane den Glæde at se sin førstefødte Søn træde ind i Ægteskabet. Blasius skulde, nitten Aar gammel, ægte en yndig Pige paa atten, deres Kærlighed var som en frisk Blomst, vokset frem paa Stierne omkring Chantebled, hvor de to Børn havde fundet Lykken. Og denne Fest var fuld af de skønneste Forhaabninger. De øvrige otte Born var til Stede: først Sønnerne Dionysius, Ambrosius og Gervasius, som endnu ikke havde tilendebragt deres Studier, den fjortenaarige Rose, der snart vilde blive en skøn og sund Kvinde med en lykkelig, munter Natur, derpaa kom Clara, saa Gregorius, der nylig var sat i Skole, og tilsidst de to Smaapiger Louise og Magdalene. Folk stimlede sammen for at se den glade Søskeneflok ledsage den store Broder og hans Brud til Raadstuen, hvor den borgerlige Vielse skulde finde Sted. Det var et vidunder-skønt Skuespil i den sollyse Vaardag at se dette Brudepar, der straaled af Lykke mellem Børn og Blomster! For Resten kendte hele Egnen Familien paa Chantebled, og naar den i Ferierne samledes og i Flok drog til Torvs, til Hest, til Vogns og paa Cykle, stod alle stille og saá smilende efter Flokken, der fejede afsted med flagrende Haar, straalende Øjne og glødende Kinder.

„Dér trækker Hæren op,“ lød det saa fra Tilskuerne, som hermed sagtens mente, at Landet tilhørte disse sunde og glade Væsner, hvis uimodstaaelige Kraft havde erobret et Kongerige. Og hvor de kom frem, mødte de Smil og Venlighed, ingen kunde holde Stand mod deres Livsglæde og deres Mangfoldighed!

Kort efter Blasius's Bryllup nedkom Mariane med en Datter, Margarethe, det tiende Barn, hvis Fødsel forløb meget godt, dog havde Mariane et foruroligende Anfald af Feber, saa at de et Øjeblik tvivlede, om hun denne Gang vilde være i Stand til selv at amme den Lille. Faren svandt imidlertid, og da Mathæus saá hende frisk og smilende med den nyfødte Datter ved Brystet, omfav-

nede han hende med straalende Glæde over den nye Sejr, der bragte ham til at glemme Møje og Bekymring. Et nyt Barn betød nye Rigdomme, nye Kræfter, nyt Blod i Verdens Aarer, en ny Mark tilsaaet til Fremtidens rige Høst!

XX.

To Aar gik, og atter fik Mariane og Mathæus et Barn. denne Gang var det en Søn. Atter udvidedes Ejendommen ved Erhvervelsen af alle Hedestrækningerne mod Øst lige til Vieux-Bourg.

Dette var den sidste Lod; nu ejede Mathæus de fem Hundrede Tønder Land, de forhen ufrugtbare Jorder, som Séguins Fader, Leverandøren, havde købt for dér at indrette sig en fyrstelig Bolig. Nu var det hele Areal opdyrket, Jorden viste sig udmærket frugtbar, og Hosten lønnede i rigt Maal Mathæus for hans ihærdige Virksomhed; kun Lepailleurs Lod, som Mølleren stædigt vægrede sig ved at sælge, strakte sig som et trøstesløst, stenet Bælte ind i den grønne Ager. Det var Livets evige Erobring, Frugtbarhedens Sejr i Lys og Sol. Arbejdet, der stedse overvandt alle Vanskeligheder og Smerter, Ihærdigheden, der uden at trættes erstattede de uundgaaelige Tab og uden Ophør spredte Glæde og Sundhed viden om. Blasius havde allerede en Timaaneders Datter og boede nu i det lille Havehus ved Fabriken, hvor hans Forældre havde henlevet lykkelige Aar, og hvor hans Broder Gervasius var født. Beauchênes var henrykte over hans unge Hustru, Charlotte, hvis fine, lyse Skønhed havde gjort saa gunstigt et Indtryk paa Constance, at denne selv havde foreslaaet sin Mand at lade de Unge indrette sig i hendes umiddelbare Nærhed.

Vist var det, at Fru Desvignes havde givet sine to Døtre, Charlotte og Martha, en ganske udmærket Opdragelse, gjort dem begge til usædvanlig yndige, unge Kvinder. I en Alder af tredive Aar havde hun mistet sin Mand, der var ansat i en Bank, og da han kun efterlod hende en ubetydelig Formue, havde hun været saa fornuftig at trække sig tilbage til sin Fødeegn, Janville, hvor hun kunde leve meget billigere end i Paris, og hvor hun al-

deles ofrede sig for sine to Smaapiger. Da hun ikke var i Stand til at give dem nogen Medgift, havde hun sørget for, at de fik gode Kundskaber, hun mente, at de saaledes lettere vilde kunne komme frem i Verden, og hendes Arbejde og Opofrelse fik sin Løn. Meget kort Tid efter, at Fru Desvignes var flyttet til Janville, gjorde hun Bekendtskab med Froments, de to Familiers Børn sluttede sig hurtigt til hverandre, Charlottes og Blasius's foraarsfriske Kærlighedshistorie begyndte omtrent den første Dag, de mødtes. Og efter at den ældste var gift og hjemfaren, blev Martha, den anden Søster, uadskillelig for Rose Froment, der ligesom hun var fjorten Aar gammel, begge var muntre og smukke unge Piger: Rose mørkhaaret og rund, medens Martha Desvignes var lys og fin.

Charlotte var mere stille og tavs end den livlige Søster. Moderen havde ladet hende lære at tegne, og den unge Kone var bleven en talentfuld Miniaturmalerinde, der i al Beskedenhed nærrede en inderlig Kærlighed til denne fine Kunst, som kunde komme hende til Nytte en Gang i Tiden og som allerede havde vundet hende Constances Bævaagenhed ved et smukt og forskønnet Portræt, Charlotte havde malet af den rige Frue, der havde stor Agtelse for unge Piger med „god“ Opdragelse.

For Resten blev Blasius, der havde arvet sin Faders livsvækkende Virksomhedstrang og altid var paa Færde, en udmærket Støtte for Morits Beauchêne, især da han kun havde behøvet kort Tid for under Moranges Ledelse at sætte sig ind i Fabriksdriften og Husets Forretninger, overfor hvilke Beauchêne med hver Dag blev mere og mere ligegyldig og sløv. Det var efter Ønske af den tilbedte Søn, at Constance havde tilbudt de unge Folk Havehuset, thi Morits ønskede at have Blasius i sin Nærhed. Constance nærrede den mest uindskrænkede Beundring for sin Søns Evner. Morits havde været temmelig flink i Skolen, han var ikke hurtig i Vendingen, men hans Flid og Stædighed bødede paa denne Mangel, og til Trods for hans skrøbelige Barndom lod han nu til at være sund og stærk. Da han var temmelig tavs, paastod Moderen altid, at hans Begavelse var „indadvendt“, og at han nok en skønne Dag vilde blive et Geni i en eller anden Retning. Og hun såå i Blasius kun den vidunderlige Søns ydmyge Hjælper, Redskabet, Haanden, der skulde udføre de stor

artede Planer, der undfangedes i Morits's Hjerne. Han var saa kraftig, saa smuk i Moderens Øjne, han vilde sikkert virkeliggøre hendes stolte Drømme, bringe Forretningen paa Fode og naa en af de højeste Stillinger i Handelsverdenen.

Blasius havde uden Nølen modtaget den Post, Beauchêne tilbød ham paa Fabriken, skønt han forstod godt, at han aldrig dér kunde blive sin egen Mand, men da hans lille Pige var bleven født, havde han dog bestemt sig til at flytte ind i Havehuset og modigt tage fat paa sit Arbejde med Faderens lysende Eksempel for Øje.

En Morgen, da han som sædvanlig gik ind paa Kontoret for at tale med Morits og modtage dennes Ordre, traf han Constance, der meddelte ham, at hun havde faaet Sønnen til at blive liggende, da han ikke befandt sig vel efter en søvnløs Nat. For Resten var hun ikke videre ængstelig, det var intet Under, at Morits var en Smule træt, de to unge Mænd havde i den sidste Uge haft meget travlt med en stor Bestilling, der lagde Beslag paa hele Fabriken. Dagen forud havde Morits ogsaa været saa uforsigtig at staa i Træk i et Skur, varm og svedt, som han kom ud fra Værkstedet, for at se Folkene prøve en ny Maskine. Om Aftenen laa han i stærk Feber, og Doktor Boutan blev i største Hast hentet til ham.

Næste Dag forværredes hans Tilstand saa betydeligt, at Huslægen, uden at sige Moderen, hvor ængstelig han var over Sygdommens lynsnare Fremskridt, fik tilkaldt to af sine Kolleger, der undersøgte Patienten og straks erklærede, at Morits led af galopperende Svindsot, der var meget farlig, fordi den unge Mand ikke havde Modstandskraft. Beauchêne var som sædvanlig „paa Rejse“. Til Trods for Lægernes alvorlige Miner og den voksende Ængstelse over Sønnens Tilstand vilde Constance ikke tro paa den overhængende Fare; det var jo umuligt, at Døden kunde rive det Barn fra hende, berove hende det eneste Væsen, hun elskede, hendes Liv, hendes Haab, hendes Afgud! Dog otte og fyrretyve Timer senere døde han i hendes Arme samme Nat, som Beauchêne ved Telegram var kaldt hjem.

Boutan saå i det unge Menneskes Endeligt kun en ganske naturlig Afslutning paa en blotfattig Tilværelse; Morits var, til Trods for sin tilsyneladende Sundhed, et

skrobeligt, middelmaadigt Væsen, der pludselig faldt sammen og forsvandt. Men for Moderen, for Faderen kom hans Dod som et Lyn, der knuste alle deres Forhaabninger, kulkastede deres Fremtidsplaner. Arvingen, Ene-
stesonnen, svandt bort som en Skygge, og den frygtelige Virkelighed, Livets Tomhed, stirrede dem ind i Ansigtet, da han var borte. I et Øjeblik var de blevne barnløse.

Blasius stod hos Forældrene, da Morits ved Totiden drog sit sidste Suk: saa snart det var ham muligt, telegraferede han til Chantebled, hvad der var sket, og Klokken slog netop ni, da Mariane forfærdet kaldte paa Mathæus. De stod blege og rædselsslagne, gennemismnede af Dødens Kulde. De havde knap hørt Tale om Morits's Sygdom, anede ikke, at den var farlig.

„Jeg maa øjeblikkelig afsted!“ sagde Mathæus omsider. „Jeg tager ind med Titoget.“

Skønt Mariane om to Maaneder igen skulde have en Lille, bestemte hun sig dog til at følge med sin Mand; hun syntes, hun maatte vise sine ulykkelige Slægtninge, at hun tog Del i deres Sorg, og hun var rørt over Constances Venlighed mod Blasius og hans Kone. Saa saare de havde ordnet Dagens Dont, ilede de til Janville og kom i sidste Øjeblik med Toget, som allerede havde sat sig i Bevægelse, da de i Kupéen opdagede Lepaillours og Sønnen Antoninus. Mølleren troede, at de skulde til Bryllup, og da han hørte, hvad der var hændet, sagde han med stor Ro:

„Naa, ja, det er lige det Modsatte. Men allenfals er det jo en Adspredelse at komme lidt ud!“

Lepailleur behandlede Købstadsfolkene med mere Agtelse, siden han havde set, at Mathæus ikke var saa helt „taabelig“, men i sit Hjerte haabede han stadig paa en eller anden Ulykke, som kunde gøre hans Forudsigelser til Sandhed. Og han vedblev af ren Stædighed at lade sin Jord ligge hen, alt medens han gav ondt af sig og erklærede, at de nok skulde faa at se, hvilken ussel Levevej det var at mase med den genstridige Jord, der kun gav Torne og Tidsler. Han vedblev efter et Øjeblik's Tavshed i en hoven Tone:

„Ja, vi skal nok ogsaa til Paris! ... Vi følger vor Søn ind, han skal til Byen, den unge Herre!“

Her pegede han paa Antoninus, der nu var atten Aar gammel, en høj, rød-blond ung Fyr, der lignede Faderen,

men havde et sløvt og gnavent Udtryk i det fregnede Ansigt. Han var købstadklædt, med høj Silkehat, Handsker og himmelblaat Slips. Efter at have forbavset Janville ved sin Lærenemhed, var han nu som Duks gaaet ud af Skolen og saå med en saadan Ringeagt og Overlegenhed ned paa dem, der gad slide i deres Ansigts Sved, at Faderen bestemte sig til at lade Drengen blive det, han kaldte „Pariser“.

„Saa er det afgjort?“ spurgte Mathæus i en forekommende Tone.

„Javist! Hvorfor skulde jeg lade den solle Dreng mase med den genstridige Jord, uden Haab om nogen-sinde at komme paa en grøn Gren? Hverken min Fader eller jeg har kunnet lægge en rød Ore op ved den forbandede Mølle, hvor Stenen ligger og samler Mug i Stedet for at male. Akkurat som vor Mark, hvor vi høster Sten og ikke Dalere. Siden han er saa farlig klog, faar han følge sit eget Hoved og prøve paa at gøre sin Lykke i Byen, det er det eneste Sted, hvor man kan komme frem.“

Madam Lepailleur sad med et beundrende Blik fæstet paa den flotte Søn; saa sagde hun med en stolt Mine:

„Ja, han har faaet en Plads paa et Sagførerkontor, vi har lejet ham et lille Værelse, og nu idag flytter han ind. Vi skal spise Frokost sammen ... aa, jeg er glad over at se ham komme i Vej, den kære Dreng!“

„Og Ingen véd, om han ikke en skønne Dag kan blive Minister,“ sagde Mathæus med et Smil.

Dette var Landbefolkningens Indvandring til Byen: i feberagtig Trang til at „gøre Lykke“, hjalp Forældrene selv Sommerne til at forlade den hjemlige Arne. Mathæus, der havde nedsat sig som Agerdyrker, maatte smile ved Synet af Bondesommen, der vandrede til Staden, medens han selv var vendt tilbage til Jorden, til Genfødelsens evige Moderskød.

Antoninus smilede naadigt med sin bondelistige Mine: han folte sig især draget til Paris for at more sig og kunne solde i Frihed.

„Aa, Minister, den Stilling frister mig just ikke. Det er for besværligt. Jeg vil hellere straks tjene en Million og saa hvile mig.“

Lepailleurs lo højt i Henrykkelse over Drengens Vit-

tighed. Det var en Fyr, der var skaaret for Tungebaandet!

Mariane havde i sorgmodig Tavshed lyttet til Møllerkonens Pralerier. Nu spurgte hun, hvorfor lille Therese ikke var med. I en kort og gnaven Tone svarede Lepailleur, at han saavist ikke vilde slæbe den seksaars Unge med sig, hun var altid i Vejen, den dumme Tøs, som Ingen havde haft Bud efter. Og da Mariane erklærede, at hun var et nydeligt og opvakt Barn, sagde Madammen med lidt formildet Stemme:

„Ja, hun er saamænd slet ikke saa tosset, men Pigeborn er jo én Geng kedsommelige Varer, vanskelige og kostbare at anbringe. Lad os ikke tale om hende nu, da vi er ude for at more os.“

I Paris forsvandt Møllerfolkene straks i Stimlen ved Banegaarden, medens Mariane og Mathæus i en Dröske kørte til Beauchênes Bolig ved Orsaykaj, hvor de saå Séguins Karet holde for Døren med de to Smaapiger, Lucia og Andrea, i lyse Dragter. Og da de steg ud paa Fortovet, mødte de Valentine, der som sædvanlig kom farende i største Travlhed. Ved Synet af Froments paatog hun sig en til de sorgelige Omstændigheder passende Mine og udbrød i en begrædelig Tone:

„Ak, hvilken skrækkelig Ulykke! Den eneste Søn!“ Og saa snakkede hun løs: „De kommer ogsaa for at bevidne Forældrene deres Deltagelse. Jeg fik det at vide aldeles tilfældig for en Time siden; heldigvis var Børnene netop paaklædte, de skal med mig i Kirke, en af vor Ven Santerres Kusiner holder Bryllup med en Diplomat. Og jeg er optaget hele Eftermiddagen. Vielsen foregaar Klokken tre Kvarter til tolv, saa der var ingen Tid at spille, dersom jeg vilde se til stakkels Constance — naturligvis lod jeg Børnene blive siddende i Vognen — vi kommer for silde, er jeg bange for, aa, de ulykkelige Mennesker, dér sidder de i det tomme Hus, ved Sonneus Lig, som ligger aldeles nydeligt mellem en Masse dejlige Blomster; det er et hjerteskrærende Syn!“

Mathæus saå paa hende med den største Forbavselse. Hun havde ikke forandret sig, var stadig slank og ungdommelig i sin ivrige Forlystelsessyge trods de huslige Sorger, der nu ganske havde skilt hende fra Manden.

Séguin levede nu aabenlyst hos Nora, som foretrak at bo i en lille elegant Lejlighed; ja, sidste Gang, Mathæus havde haft Forretninger med ham, var det hos Nora, de havde truffet hinanden. Gaston var sendt til Officersskolen i St. Cyr, medens Valentine boede alene i den store, pragtfulde Gaard, hvor Opløsningstilstanden langsomt, men sikkert, skred frem. Valentine vedblev:

„Jeg tror, jeg lader Gaston komme hjem til Begravelsen, thi jeg véd ikke, om Séguin for Øjeblikket er i Byen. Santerre rejser ogsaa bort imorgen. Ak, det er ikke alene de Døde, der gaar bort, det er frygteligt, saa mange af Ens Venner, man mister, ikke sandt, kære Fru Froment, Livet er en sørgelig Komædie?“

Et Glimt af Alvor fo'r hen over det smalle, lyse Ansigt, og med en svag Haandbevægelse slog hun et Kors for sig, idet hun tilføjede:

„Men vi staar jo Alle i Guds Haand.“

Mariane smilede til Smaapigerne, som sad stille i Vognen:

„Hvor Deres Døtre vokser sig smukke,“ sagde hun.

„Andrea er aldeles yndig. Hvor gammel er Lucia nu? Hun maa snart være giftfærdig.“

„Ak Gud,“ udbrod Valentine, lad hende endelig ikke høre Dem tale om Slegt. Hun vilde sikkert give sig til at græde. Hun er fyldt sytten Aar, men hun er i Et og Alt som et tolvaars Barn. Imorges var der en Fortvivlelse, fordi jeg vilde have hende med til dette Bryllup, hun græd og paastod, at hun blev syg af at se paa den Slags Højtideligheder. Altid væver hun om at gaa i Kloster, og vi maa sagtens snart tage en Bestemmelse. Andrea er meget fornuftigere, skønt hun er fire Aar yngre, men hun er alligevel et lille Fæ: hendes Blidhed og Føjelighed grænser til det Utrolige og irriterer mig mere, end jeg kan sige.“

Omsider steg hun op i sin Vogn, sagde Farvel til Mariane og opdagede da pludselig, at denne var i Omstændigheder.

„Du milde Himmel! Hvor jeg dog er tankeløs, det bliver jo Deres ellefte Barn. Det er skrækkeligt, ligefrem skrækkeligt! Men naar De selv er fornøjet, behøver vi andre jo ikke at beklage Dem vel? ... Aa, de ulykkelige

Mennesker deroppe! Der er Sorg og Tomhed i det Hus.
Ak ja!"

Inden Mathæus og Mariane gik op til Beauchêne, faldt det dem ind, at de maaske gjorde bedst i at se ind i Havehuset, men hverken Blasius eller Charlotte var til Stede, de traf kun Pigen, som passede paa lille Bertha, og som meddelte dem, at den unge Herre havde vaaget ved Liget hele Natten. Fruen var straks om Morgenens gaaet op i Hovedbygningen med den Besked, at lille Bertha Klokken tolv skulde bringes derop til hende for at faa Die, da Fruen ikke havde Tid at komme hjem et eneste Øjeblik. Og da Mariane forbavset spurgte, hvad dette skulde betyde, svarede Pigen:

„Fruen tog sin Malerkasse med, jeg tror nok, hun er ved at male et Portræt af den stakkels Hr. Morits!"

Over den store Fabriksgaard, der ellers var saa fuld af Liv og Larm, hvilede nu Gravens Stilhed. Døden var pludselig kommen til Huse, og dens kolde Haand havde standset Maskinernes travle Virksomhed, saa at Værkstederne laa hen i Tomhed og Tavshed. Ikke en Lyd hørtes, ikke et Menneske saas, ikke et Pust af al den Damp, der ellers som Fabrikens mægtige Aandedræt væltede ud af Skorstenene. Nu var Herren død, Huset levede ikke længere. Og deres sørgmodige Stemning blev end mere trykkende, da de fra Gaarden traadte ind i Direktørens Bolig, vandrede i fuldstændig Ensomhed gennem det solbeskinne Galleri, op ad Trappen, hvor Tavsheden laa saa dirrende tung, hvor alle Døre stod paa vid Gab, som om ingen Mennesker opholdt sig her. Ikke et Menneske i Forstuen: Dagligstuen syntes ved første Øjekast ogsaa at være forladt, den laa hen i Halvmørke, med de broderede Gardiner tæt trukne for Vinduerne og Stolene ordnede i Kres om Kaminen, som paa Fruens Modtagelsesdage, naar hun ventede mange Besøg.

Pludselig stod Froments Ansigt til Ansigt med en sær, svag, krumbøjet Skikkelse, der listede om paa de tykke Gulvtæpper. Det var Morange, barhovedet og i Diplomatrakke. Han var ilet til ved det frygtelige Budskab, nøjagtig og punktlig, korrekt og net, som naar han gik paa Kontoret. Han lod til at være hjemme, tog mod de Fremmede, forvildet og fortumlet over den Sorg, der havde ramt hans Principal, og som maatte oprive hans al-

drig lægte Hjertesaar. Dødbleg, med det store, graa Skæg udspreddt over Skjortebrystet, trippede han om i tankelos Elendighed, som var det atter ham, Døden havde hjem-søgt. Han genkendte Mathæus og Mariane og stammede med sagte, kvalt Stemme:

„Hvilken forfærdelig Ulykke! Deres eneste Son!“

Og han trykkede deres Hænder i sine kolde Fingre, fortalte dem hviskende, at Fru Beauchêne, opløst i Fortvivlelse, havde lagt sig et Øjeblik, mens Manden og Blasius beskæftigede sig med de nødvendige Formaliteter.

Derpaa trippede han videre i gammelmandsagtig Rastløshed, idet han pegede paa de aabne Flojdore ind til Sideværelset.

„Dér ligger han, i den Seng, hvori han drog sit sidste Suk. De har pyntet ham med Blomster, det er meget smukt. De kan godt gaa derind.“

Morits laa i sit eget Værelse, hvor de tykke Gardiner faldt ned for Vinduerne, saa at der var ganske mørkt. Voksløys brændte ved Siden af Sengen og kastede deres milde, gule Skær over den Døde, der laa med lukkede Øjne, stille, bleg, som om han sov et Barns trygge Søvn. Han var kun lidet forandret, maaske en Smule magrere: den pludselige Død havde bredt et forklaret Utryk over hans unge Ansigt. Hænderne laa let foldede over et Krucifiks. Duftende Roser var stroede i rig Mængde over Legemet. Den stærke Blomsterduft, der blandede sig med Vokskærternes Lugt, steg en Smule til Hovedet og virkede trykkende i den dybe Stillehed, i al denne Sorgens Ubevægelighed, der ligesom mattede Luften. Og i Halvmørket, hvor kun Dødslejet tonede frem, brændte Lyson med høj, stille Flamme.

Nær ved Døren, bagved et Skærmbrædt, fik Mariane og Mathæus Oje paa deres Svigerdatter Charlotte, som ved en lille Lampes Skin sad bøjet over sit Arbejde: hun var ved at tegne den Dødes Hoved, hvilende mellem Blomsterne. Hun havde maattet føje den fortvivlede Moder, skønt det var et sorgeligt Hyery, hun her havde paataget sig. I tre lange Timer havde hun siddet dér med det søde, unge, blege Ansigt, nedover hvilket Taarerne nu og da banede sig Vej, bøjet over Tegningen. Da hendes Mand Forældre kom hen til hende, saå hun op paa dem, nikkede venligt, medens et svagt Rosenskrør farvede hæn-

des fine Kinder, og da de efter et Ojeblik at have betragtet den unge Mand, gik tilbage til Daglistuen, tog hun atter fat paa sin Tegning, alene med den Dode, som sov stille og fredeligt mellem Lys og Blomster.

Morange trippede ustandselig om derinde i Daglistuen, som en hvileløs Skygge. Mathæus blev staaende, medens Mariane, der hurtig blev træt, maatte sætte sig ned. Og intet Ord veksledes mellem de tre, en tung Stillehed lagde sig knugende over de halvnørke Rum, hvor Døden havde opslaaet sit højtidelige Pavlun.

Efter en halv Snes Minuters Forløb aabnedes Døren sagte. Morange tog imod nogle Fremmede, som Mathæus ikke straks kunde kende, men da han saa den høje, sortklædte Dame lede en Herre frem mellem Møblerne, forstod han, at det maatte være Angelins. De havde Aaret forud solgt deres Landsted i Janville og boede nu i Paris, hvor de levede i stor Tarvelighed, efter at den sidste Rest af deres Formue var gaaet til Grunde med den Bank, hvor Pengene var anbragte. Fru Angelin havde søgt en eller anden Stilling og havde været saa heldig at faa en lønnet Plads som opsynshavende Dame ved en Understøttelsesforening, med det Hverv at opsøge fattige Mødre, afgive Beretning og bringe Hjælp til værdige Trængende, og som hun med et vemodigt Smil plejede at sige, dette Arbejde var hende en Trøst, hun, der sørgede over sin egen Barnløshed, fik dog saaledes Lov til at gøre godt mod andres Smaafolk. Manden, hvis Syn med hver Dag tog af, havde helt maattet opgave at male sine Vifter og levede i usigelig Elendighed over sin Ulykke og over den Tomhed, der herskede om ham.

Med smaa Skridt, som var han et Barn, førte Fru Angelin ham hen til Mariane og hjalp ham til Sæde i en Lænestol. Han var endnu en smuk og statelig Mand, men Sorgen havde bløget hans Haar, og den stolte Musketerknebelsbart var stærkt isprængt med graat, skønt han knap var 45 Aar gammel. Det var et sørgeligt Syn, især for Froments, der mindedes det smukke, unge, forelskede Par, naar det vandrede om paa de skyggefulde Stier i Janville.

Fru Angelin greb begge Marianes Hænder, idet hun gentog de samme Ord, som Valentine havde sagt:

„Ak, hvilken forfærdelig Ulykke! Deres eneste Søn!“

Hendes Øjne fyldtes med Taarer, og hun vilde ikke sætte sig, førend hun havde været inde at sige et sidste Farvel til den Døde. Lidt efter kom hun tilbage med Lommetørklædet trykket mod Munden for at dæmpe sin Hulken, derpaa segnede hun ned mellem Mariane og Manden, der sad ganske stille med et stirrende Blik i de blinde Øjne.

Og atter blev der stille i dette Hus, som Dødens Haand havde berørt, hvor Alting laa hen i tavs, stivnet Ubevægelighed.

Omsider viste Beauchêne sig, fulgt af Blasius. Han var bleven ti Aar ældre under den knusende Sorg, der saa pludselig og uventet havde ramt ham. Det var ham, som var Himlen styrtet ned over dem. Aldrig et Øjeblik havde han, egenkærlig og ubekymret, som han var, tænkt sig, at noget saadant kunde hænde. Aldrig havde han villet indrømme, at Morits fejlede noget; en saadan Forestilling syntes ham en Fornærmelse mod hans egen Sundhed, hans Overbevisning om at have sat et Præmiebarn i Verden, et Barn, der kunde modstaa Alt, og som var hævet over alle Skrøbeligheder.

Overfor denne Ulykke stod han nu som et Barn uden Kraft, blød og ubehersket. Han havde hulket og grædt ved Sønnens afsjælede Legeme, alle hans Beregninger var kuldkastede, alle hans Forhaabninger knuste. Lynet havde ramt hans Hus. Uvejret havde fejet Alting bort med Stormens Vælde, i et Øjeblik var det blevet tomt og øde omkring ham, nu famlede han i Nat og Mørke. Og han stod dér sløv og tilintetgjort med det brede Ansigt, der nu var saa opsvulmet af Graad, at han knap kunde løfte de tunge Ojenlaag. Da han fik Oje paa Froments, vaklede han hen mod dem med udbredte Arme, kvalt af de paany frembrydende Taarer.

„Ak, mine stakkels Venner! Hvilken bundløs Elen-dighed for os! Han kendte mig ikke en Gang; da jeg kom hjem, var han allerede bevidstløs! ... Det er næsten uforstaaeligt! Naar jeg tænker paa, hvilken stor og kraftig Mand, han var, kan jeg ikke begribe vor Ulykke, jeg synes bestandig, han maa rejse sig op og gaa ned paa Fabriken sammen med mig!“

De omfavnede ham med Taarer i Øjnene; man maatte have den dybeste Medlidenhed med den ulykkelige Mand.

der midt i sit forargelige Levnet kaldtes hjem for at staa ved sin eneste Søns Dødsleje.

Blasius kom ogsaa til, han trykkede Forældrenes Hænder, til Trods for Sorgen og den gennemvaagede Nat var hans klare Ansigt roligt i mandig Fatning, skønt Taarerne rullede ham ned over Kinderne, thi i det daglige Samarbejde med Morits var der opstaaet et inderligt Ven-skab mellem de to unge Mænd.

Tavsheden lagde sig atter over Sørgehuset. Morange vedblev at liste om som en Skygge. Beauchêne forsvandt et Ojeblik, men kom straks tilbage med nogle Bøger i Haanden, gik først lidt rundt i Stuen og satte sig derefter hen ved et Skrivebord, der var flyttet ud fra Sønnens Værelse. I sin underlig forstyrrede Steinnīng, uvant med Sorg, som han var, gav han sig til at blade i Bøgerne for at finde Adresser og skrive til deres Bekendte, men han kunde ikke finde ud af det, og vinkede ad Blasius, som var gaaet ind for at se paa sin Kones Tegning. Den unge Mand stillede sig ved Siden af den Ulykkelige og gav sig med sagnet Stemme til at diktere.

Langsomt hengled Minuterne. De Fremmede sad stille og ventede paa Constance. Nu gik Døren fra det tilstødende Værelse op, og et Ojeblik efter saas hendes Skikkelse i Vokskærternes dæmpede Lys. Hun lignede en Skygge, som gled frem: hendes Ansigt var fortrukket, forstenet i den frygteligste Smerte, hun havde endnu ikke kunnet udgyde en eneste Taare. Det saå ud, som om hun var bleven større, og hendes lille Hoved knejsede i vild Fortvivlelse mod Skæbnens Grusomhed. Og dog havde Sorgen ikke ramt hende som noget uventet; lange Maaneder før det pludselige Dødsfald havde hun baaret paa en underlig lurende Angst for noget skrækkeligt, der nu omsider brød ud over hende, saa at hun forstod, hvorfra de kom, disse kolde Rædslens Pust, der mange Gange havde gennemisnet hende med Forfærdelse og Anger over kun at have sat dette eneste Barn i Verden. Nu var hendes mørkeste Anelser blevne til Virkelighed, den ubonhørlige Skæbne havde frarevet hende Sønnen; den tilbødte Arving, som skulde frelse Huset fra Undergang, hendes Støtthed, hendes elskede Morits vejredes hen i Tilintetgørelsens Mørke som et viscent Blad paa Stormens Vinge. Alt styrtede sammen om hende, hun følte, hvorledes Afgrun-

den aabnede sig for hendes Fod. Og hendes Smerte var saa meget mere sønderrivende, som hun ikke formaaede at give den Luft, hendes rasende Fortvivlelse udtørrede Taarernes Kilde, alle hendes blidere Følelser havde samlet sig om denne Søn, hendes hele Tilværelse var ødelagt nu, da Døden havde revet ham ud af hendes Moderfavn og dræbt al Mildhed i hendes Sjæl.

Hun stod stille bagved Charlottes Stol og betragtede den Dødes Ansigt mellem Roserne. Og endnu græd hun ikke! Langsomt gled hendes tørre Ojne henover Dødslejet og derfra tilbage til Papiret, som vilde hun se, hvor meget hun beholdt af Sønnen i disse Blyantsstreger, naar han den næste Dag skulde sænkes ned i den sorte Jord for bestandig. Charlotte mærkede, at der stod nogen bagved hende, hun fo'r sammen og saå op, uden at tale vekslede de to Kvinder et Blik, og hvilken nagende Smerte var det ikke for Constance her, hvor alt, hvad hun elskede, laa Lig, at skue ned i Charlottes klare Ojne, at lade Blikket hvile paa det kærlige, friske, unge Ansigt, der gennem Taarerne straaede som en opgaaende Stjerne i det lyse Haars gyldne, silkefine Ramme.

Den ulykkelige Moder ramtes nu af en ny Lidelse, fra det tilstødende Værelse naaede Lyden af dæmpede Stemmer hendes Øren, hun stod ganske stille og lyttede, gik ind i Dagligstuen, skønt hun havde genkendt baade Mariane og Fru Angelin, der nu sad og talte sammen.

„Ak,“ sagde denne, „den stakkels Fru Beauchêne pintes af mørke Anelser; jeg saå hendes Ængstelse, naar jeg talte til hende om min egen Sorg; jeg var da allerede nær ved at opgive ethvert Haab, og nu har Døden revet hendes eneste Barn bort, nu er alt ogsaa forbi for hende, den Stakkel.“

Saa blev der stille, men et Øjeblik efter vedblev Fru Angelin:

„Det er altsaa allerede næste Maaned, ikke? Og det bliver Deres ellevte Barn ... Men det er et daarligt Tal. De maa have Dusinet fuldt!“

Hun glemte en kort Stund, hvor hun var, et roligt, svagt Smil svævede om hendes sørgmodige Mund, som om en dump Misundelse pinte hende overfor en saadan Frugtbarhed.

Mariane gjorde Indvendinger:

„Nej, nej, kære Frue, jeg tror nok, dette bliver den sidste! Husk dog paa, at jeg er nu fyrretyve Aar! Nu maa jeg virkelig ogsaa hvile mig, jeg synes, jeg har Børn nok, og desuden kan mine Pligter som Bedstemoder sandelig optage mig tilstrækkeligt!”

Constance skælvede over hele Legemet, atter svulmede hendes Hjerter af rasende Fortvivlelse over Skæbnens grusomme Uretfærdighed. Hun kunde knap taale at se denne Moder med de ti levende Børn sidde her i dette Sorgens Hus, ventende den ellefte! Og hun oprørtes over, at Mariane stedse var ungdommelig, frisk, overstrømmende af Sundhed, Lykke og Haab, mens hun stod her ved sin eneste Søns afsjælede Lig!

„Ja,” gentog Mariane, „De maa huske, jeg allerede har et Barnebarn. Det er paa Tide, jeg trækker mig tilbage!”

Med disse Ord pegede hun paa Pigen, som i dette Øjeblik bragte lille Bertha til Moderen, og nu standsede paa Dørtærskelen uden at turde træde ind imellem disse sørgende Mennesker. Barnet fægtede med de smaa, buttede Hænder og lø højt, saa at Charlotte, der hørte det, hastigt stod op og bar det ind i Spisestuen, hvor hun i Ro kunde give det Die.

„Hvor de er yndige, baade Moder og Barn,” hviskede Fru Angelin, „unge og friske som Blomster: de lyser op, disse smaa Væsner, skaber Glæde, spreder Glans, hvor de viser sig!”

Constance havde en Følelse, som skulde hun styrte om. Her i Halvmørket, der kun oplystes af Kærterne ved Dødslejet, i den trykkende Stilhed, i den tunge, af Rosenduft mættede Luft kom Barnets Indtrædelse som et forjættende Pust af Lys og Foraar!

Det var paany Frugtbarhedens evige Sejr; Barnebarnet, Mariane, der levede i Sønnens Førstefodte! En ny Skønhed, en ny Værdighed straaled over hendes moderlige Skikkelse, mens hun smilende, saå Svigerdatteren fjerne sig med Bertha paa Armen. Og i Constances Hjerter lød det som ubarmhertige Oksehug. Træet faldt om, det eneste Skud paa en løs Stamme, der aldrig mere skulde sætte Blomst!

Endnu et Øjeblik blev hun staaende i Tilintetgørelsens Nat, i dette Værelse, hvor hendes Son sov den sidste Søvn.

Saa tog hun sig sammen, traadte ind i Dagligstuen, stiv og stille og taareløs som et Genfærd. Alle stod op, kysede hende og gyste ved at berøre de kolde Kinder, fra hvilke hver en Blodsdraabe var veget og som ingen Taare havde furet. En dyb Medfølelse greb dem alle ved Synet af Moderens frygtelige Ro. De søgte efter et Trøstens Ord, men hun vinkede med Haanden:

„Det er forbi!“ sagde hun, „hvad kan I sige til mig? Det er forbi, forbi Altsammen!“

Fru Angelin hulkede højt, medens Manden fo'r med Haanden over de blinde Øjne. Mariane og Mathæus trykkede den Ulykkeliges Hænder, Taarerne strømmede dem ned over Ansigtet; Constance gentog med dæmpet, ensformig Stemme:

„Det er forbi, han er borte, kommer aldrig mere tilbage til mig! Og hvad kan saa her gøres! Forbi, forbi!“

Hun maatte imidlertid være modig, thi der vilde endnu komme mange Besøg, som skulde modtages. Men hendes knuste Hjerter havde ikke Fred et Ojeblik!

Beauchêne, der atter blandedes af sine Taarer, kunde ikke skrive, hans rystende Haand slap Pennen, han maatte gaa fra Skrivebordet og segnede om i en Stol, idet han vinkede Blasius til sig:

„Kom, sæt dig dér og skriv videre!“

Constance saå Blasius sætte sig paa Sønnens Plads, ved Sønnens Skrivebord, hun saå ham dyppe Pennen i Blækhuset og skrive, som hun ofte havde set Morits skrive! Aa, denne Blasius, Fromenternes Forstefodte! Hendes stakkels Dreng var næppe kold derinde mellem Roserne, og nu sad en Froment allerede paa hans Plads, disse Mennesker var jo som kraftige Ukrudtsplanter, der skød op og voksede frem overalt! Hun følte som en truende Fare, hvorledes denne Livets Strom steg omkring hende med uimodstaaelig Magt! Unge Bedstemødre, Svigerdøtre med Born ved Brystet, Sonner, der bemægtigede sig de tomme Pladser. Og hun, hun stod ene og forladt inder sin foragtelige Mand, der laa sammensunken i en Stol, med den gamle halvgale Morange, der trippede rundt i senil Rastløshed. Udenfor laa Fabriken stille og øde, ikke en Lyd hørtes, omkring hende var alt stivnet i Dødens ishende Favntag.

Begravelsen, der foregik to Dage efter Dødsfaldet, var

prægtig. Alle Fabrikens Arbejdere, 500 i Tallet, fulgte, foruden en Mængde højtstaaende Personer af Handels- og Embedsstanden. Man bemærkede, at den ældste af Fabrikens Arbejdere, Fa'r Moineaud, bar et af Ligklædets Hjørner, og det var et rørende Syn, skønt den Gamle trak paa det ene Ben og folte sig yderst ilde til Mode i sin sorte Søndagsfrakke. Paa Kirkegaarden, da man naaede Graven, blev Mathæus tiltalt af en ældre Dame, som steg ud af sin Vogn.

„Jeg ser, kære Ven, at De ikke kender mig.“

Han gjorde en Undskyldning, og pludselig gik det op for ham, at det maatte være Serafine. Hun var bestandig høj og statelig, men saa afmagret, saa falmet, at hun saå ud, som om hun var hundrede Aar, hun lignede en ældgammel Eventyrdronning. Cecilie havde jo nok sagt ham, at Baronessen var forandret, men han havde aldrig tænkt sig Muligheden af en saadan Odelæggelsens Vederstyggelighed.

„Ak, min stakkels Ven.“ mumlede hun i en sørgmodig Tone, „jeg er mere død end den stakkels unge Mand, ved hvis Baare vi her staar. Kom dog engang hen og besøg mig, tal lidt med mig, De véd jo, De er den eneste Mand, jeg nærer Venskab og Tillid til.“

Nu sænkedes Kisten ned i Graven, Tovene knirkede, man hørte et dumpt Stød mod Jorden, og saa var alt forbi. Beauchêne støttede sig paa en Slægting, han stirrede frem for sig med sløv Mine. Constance havde endelig villet følge sin Søn til Graven, nu segnede hun om, badet i Taarer. Man maatte bære hende ud til Vognen, som kørte hende tilbage til det tomme Hjem, der mindede hende om en tør, ufrugtbar Mark, hvor intet kan vokse eller spire.

Paa Chantebled virkede og arbejdede Mathæus og Mariane. Omsider havde han, Stykke for Stykke, erhvervet hele Godset, lidt efter lidt, klogt og forsigtigt havde han udvidet sig, og den Formue, Ødelanden Séguin havde ringeagtet, gik nu over i den arbejdsomme, driftige Froments Hænder. Hans fem hundrede Tønder Land bredte sig ud mod Synskresen, der var Skovstrækninger, gennemskaarne af Enge og Græsgange, hvor talrige Hjorder vandrede om i Fred, der var Mosejorder, som Mathæus havde

forvandlet til fede Agre, hvor Kornet bølgede som et Hav. der var de tørre, sandede Skraaninger, som Kilderne nu vandede og som med hvert Aar, der gik, bragte rigere Høst. Kun Lepailleurs Jord laa endnu hen udyrket og tør og fremhævede det Vidunder, Mathæus havde frembragt ved af Moser og Heder at skabe et frugtbart Kongerige, der kunde ernære ham og hans lille Folk. Han havde ikke tilrevet sig andres Ejendom, nej, selv havde han brugt Hakke og Spade, Plov og Harve i den Jord, der rummer saa megen ubenyttet Rigdom i sit Skød. Og midt paa Godset var Gaarden vokset frem, stadig udvidet ved Tilbygninger, altsom Familien og Besætningen forøgedes, den laa nu som en lille By med sin egen Befolkning, med et virksomt pulserende Liv, som selve Hjertet i det frodige Rige, hvor Mennesker og Dyr og Planter myldrede frem under Solens befrugtende Straaler. Hver en Smerte, hver en Sorg var nu glemt, Sejren var vunden. Værket fuldbragt, Fremtiden sikret i Virksomhed og lykkeligt Arbejde.

I disse to Aar var det, Mariane havde den Lykke at kysse sin førstefødte Sons førstefødte Datter, det mægtige Stamtræ skød sine kraftige Skud som en vældig Eg, hvis Grene breder deres Skygge ud over Jorden. Og selv var hun endnu ung og stærk, med om og nænsom Haand samlede hun om sig sin Flok, ligefra Dionysius, der nu var 21 Aar, til den sidste, som hun endnu havde ved Brystet. Voksne Mænd var der — Blasius, den unge Familiefader, og hans Tvillingbroder Dionysius, saa kom Drengene : Ambrosius, Gervasius, Gregorius og Nikolaj, tilligemed Pigerne : Rose, der snart var en voksen Ungmo, Clara, Louise, Magdalene og Margarethe, denne kunde netop gaa alene. Det var et skönt Syn, naar hele Banden spredtes ud over Egnen. Mariane vidste nok, at hun ikke altid kunde beholde dem under sine beskyttende Vinger, et Par Stykker vilde sagtens blive paa Gaarden, de andre maatte flyve ud og bygge egne Reder, men de hørte til en kraftig og frodig Slægt, saa det gik dem nok godt. Blasius havde nu i to Aar boet paa Fabriken, snart vilde Brodrerne følge hans Eksempel og stifte Familie. Siden de var de talrigste, var de ogsaa de stærkeste, og Verden laa dem aaben. Det vilde gaa dem som deres Forældre med hvert Barn, der fødtes dem, voksede deres Styrke og Tillid. Med

hvert Barn knyttedes de fastere til hinanden, og deres Sejr i Livet skyldtes ene deres urokkelige Kærlighed, deres Driftighed og aldrig trættede Arbejdsomhed.

XXI.

Langsomt og trægt levede Fabriken igen op. Efter det knusende Slag holdt Beauchêne sig flere Uger inde, sad stille hjemme og sørgede. Det såå ud, som om han havde glemt alle sine gamle Laster, han lavede ikke Historier, talte aldrig om „Forretningsrejser“, ja, begyndte endog at beskæftige sig med Fabriken, viste sig hver Morgen paa Værkstederne, ledsaget af Blasius, der med hver Dag, der gik, blev ham uundværligere og uundværligere. Hvad der dog mest forundrede Husets fortrolige Venner, det var den store Forandring, den fælles Sorg havde bragt i Forholdet mellem Ægtefolkene. Nu var Constance øm og opmærksom mod sin Mand, og han forlod hende aldrig, men levede i største Stilhed i det sørgelkædte Hus, hvor man kun modtog den allernærmeste Slægt.

Efter Sønnens Død havde Constance haft en Følelse, som var hun bleven lemlæstet, som var hun pludselig bleven en Krøbling. Hendes Sorg stod for hende som en Art Skam, hun syntes, hun var ringere nu, da hun ingen Børn havde, i hendes skærende Smerte blandede der sig en oprørsk Harm, hendes Stolthed var dødelig saaret, fordi hun ikke mere havde sin Kronprins ved sin Side. Den grusomme Død havde stjaalet hendes dyreste Skat, hun syntes, Fabriken og Forretningen gled ud af hendes Hænder, især da Blasius stedse fik fastere og fastere Fod og boede dér med Kone og Børn, hun kendte jo disse Fromenters vrimlende Frødighed, de vilde snart oversvømme Alt. Hun fortrød bittert, at hun selv havde taget godt imod dem, ladet dem komme sig paa Livet; nu havde hun kun én Tanke, ét brændende Ønske: forsvare sig mod disse indtrængende Fjender, vække Morits op fra de Døde, faa et andet Barn, en ny Søn, der kunde arve Tronen. Ganske vist havde hun elsket den Afdøde, han var det eneste Væsen, der havde vakt Kærlighed i hendes kolde og tørre Hjerter, men siden hun havde mistet ham, flammede

hendes hele Sjæl i lidenskabelig Længsel efter at faa et Barn i hans Sted ; hendes Moderkærlighed blev til en gløddende Tørst, der pinte hende Dag og Nat, medens den for stille og stum havde samlet sig om Morits. Hendes Stoltthed, hendes Ærgerrighed fordrøede Erstatning for det Tab, hun havde lidt, og det var med dette Maal for Øje, at hun paany havde nærmet sig Beauchêne, men efter et halvt Aars Forløb saå det ud, som om det kærlige Forhold kølnedes, thi Manden begyndte nu og da at snige sig ud af Huset for at „trække lidt frisk Luft“, og Constance sad alene med forgrædte Øjne.

En Dag, da Mathæus havde besøgt sin Søn Blasius og sad i deres lille Have med lille Bertha paa sit Skød, blev han forundret ved at se Constance komme ud af sit Hus og styre henimod Havehuset. Hun havde vel set ham fra sine Vinduer, og nu fik hun ham under et eller andet Paaskud med sig op i sin Dagligstue, hvor de havde siddet og talt sammen et godt Kvarter, inden hun rykkede ud med det, hun egentlig havde paa Hjertet, thi pludselig sagde hun :

„Kære Mathæus, bliv ikke forundret eller vred over, at jeg taler med Dem om en Sag, der maaske er Dem pinlig ... For omtrent femten Aar siden fik min Mand et Barn med en af sine Fabrikspiger. Jeg véd, at De var hans Mellemand, gjorde ham den Tjeneste at tage Dem af Moderen og Barnet, som var en Dreng — ikke sandt?“

Hun holdt inde, som ventede hun paa Svar, medens Mathæus i sin Forbavselse over at finde hende saa vel underrettet og uden at kunne fatte, hvorfor hun efter saa mange Aars Forløb bragte denne kedelige Sag paa Bane, saå paa hende med en Mine, der røbede baade Overraskelse og Uro.

„Aa,“ vedblev hun, „jeg tænker sandelig ikke paa at rette nogen Bebrejdelse imod Dem ! Jeg er overbevist om, at De her som alle Vegne har handlet af Venskab for Alexander og mig, at De har gjort alt for at undgaa Skandale, desuden kan De jo nok forstaa, at jeg ikke vil gore Ophævelser i Anledning af denne gamle Historie. Jeg ønsker kun at komme til Bunds i Sagen, som jeg for Resten lange har kendt, men som i den senere Tid har plaget mig, og derfor henvender jeg mig til Dem, kære Mathæus : jeg har aldrig med en Hentydning berørt dette

for min Mand, da jeg tror, det kunde forstyrre vor Husfred, hvis jeg prøvede paa at faa ham til at skrifte og meddele mig de nærmere Omstændigheder. Hvad der nu har bestemt mig til at tale, er den Kendsgerning, at jeg for en Tid siden traf Dem hos Fru Bourdieu i Miromesnilgade, hvor De stod og talte med denne Pige, som igen havde et lille Barn paa Armen. Deraf véd jeg jo, at De stedse har fulgt hende, kender, hvad der er blevet af hende og maaske kan give mig Oplysninger om hendes første Barn !“

Mathæus tav endnu en Stund. Den mørke Glød, der brændte i Constances Øjne, advarede ham, han følte, at han maatte være paa sin Post overfor denne sælsomme Anmodning fra en Kvinde, der i alle Livets Forhold havde vist sig saa stolt og tilbageholdende. Hvad foregik der i hendes fortvivlede Sjæl? Hvorfor kom hun her og udfrittede ham, og hvilke Følger kunde det faa, om han betroede hende, hvad han vidste? Da hendes gennemtrængende Blik stadig hvilede paa ham, prøvede han først at give undvigende Svar :

„De sætter mig i den største Forlegenhed, og desuden véd jeg Intet, der kan interessere Dem, kære Fru Constance! For Deres Mands, for Deres egen Skyld mener jeg, det vilde være urigtigt at rippe op i disse gamle Saar! Tro De mig, lad Fortiden hvile, De, der er saa fornuftig, saa fattet ...“

Her afbrød hun ham, idet hun greb om begge hans Hænder med sine smalle, feberhede Fingre, der dirrede af en tilbagetrængt Lidenskab, som forfærdede Mathæus :

„Men jeg siger Dem jo, at jeg ikke vil gøre ondt imod Nogen : hverken mod min Mand, eller mod Pigen eller mod Barnet! Jeg er kun saa forpint; jeg ønsker fuld Klarhed, jeg synes, jeg vil blive roligere, naar jeg faar det altsammen at vide ... det er ene og alene for min egen Skyld, jeg her spørger Dem ud ... for min egen Sjælfred ... Ak, ak, De aner ikke, hvor ulykkelig jeg er! Det er saa svært for mig at forklare Dem det Hele!“

Sandheden begyndte at dæmre for Mathæus. Han havde selv lagt Mærke til Tilnærmelsen mellem Ægtefolkene, havde forstaaet, at de efter Sønnens Død begge havde ønsket et Barn; og da de efter et Aars Forløb saá Haabet glippe, var Tanken om det andet Barn steget op

i Hustruens fortvivlede Sjæl, det var Moderen i hende. der led, hun kunde ikke jage Minderne paa Flugt, hendes Skinsyge drejede sig uophørlig om denne Søn; hun vilde se ham, vilde have Besked om ham, vilde vide, om han lignede Faderen.

„Jeg forsikrer Dem, kære Mathæus, at De gør en god Gerning ved at sige mig hele Sandheden. Er han i Live? Det kunde De da gerne sige mig? ... Men før mig ikke bag Lyset! ... Hvis han er død, tror jeg, at jeg kan blive roligere ... Og, Himlen skal vide, jeg vil ham intet Ondt!“

Mathæus blev rørt over hendes Sorg og bestemte sig endelig til at tale rent ud:

„Siden De mener, jeg kan skaffe Dem Ro i Sindet, siden De siger, at mine Ord ikke vil virke forstyrrende paa Deres Husfred, indser jeg ikke, hvorfor jeg ikke skulde meddele Dem, hvad jeg selv véd om dette Barn: det er desværre ikke meget. Jeg har selv været med at bringe det stakkels lille Væsen paa Hittebornshospitalet, og siden den Dag har Moderen hverken spurgt efter det eller hørt et eneste Ord om det! Jeg behøver vel ikke at sige Dem, at Deres Mand véd ligesaa lidt, han har altid med stor Bestemthed nægtet at beskæftige sig med dette Barn, altsaa har jeg ingen Forestilling om, hvad der er blevet af det! ... Hvis De absolut vil vide mere, maa De anstille Undersøgelser, men min Mening er, at Barnet efter al Sandsynlighed er død for længe siden; mellem disse stakkels Smaaskabninger er Dodeligheden saa overvældende stor!“

Hun saå ham forskende ind i Ansigtet:

„De siger mig vel Sandheden — hele Sandheden?“

Han slog ud med Haanden, og hun vedblev:

„Misforstaa mig ikke! Jeg har den største Tillid til Dem! Altsaa er det Deres Overbevisning, at han er død og borte? Ak, hvor det er forfærdeligt, at saa mange Born dør af Mangel paa Røgt og Pleje, naar der er Kvinder, hvis eneste Lykke det er at være Moder! ... Tak, kære Mathæus, dette er jo ikke Vished, men det er jo dog altid en Slags Oplysning, at han blev bragt paa Hittebornshospitalet!“

I de følgende Maaneder var Mathæus flere Gange ene med Constance, men hun hentydede aldrig til Sagen: det

saá ud, som om hun anstrengte sig for at glemme den, dog havde Mathæus den Fornemmelse, at hun endnu ikke var bleven den pinefulde Tanke kvit, og det var ingen Hemmelighed for ham, at Forholdet mellem Ægtefolkene paany var spændt. De bevarede ganske vist endnu Skinnet overfor Fremmede, men Beauchêne var falden tilbage til sine gamle Uvaner, og Constances Miner blev stedse mørkere. En Dag besluttede hun sig omsider til at raade spørge sin Huslæge, Doktor Boutan, som traf Beauchênes, baade Mand og Hustru, siddende i den lille gule Dagligstue, hvor han saa ofte havde besøgt Familien, naar Morits havde sine Anfald af Smerter i Benene. Samtalen begyndte i al Fredsommelighed, men da Beauchêne ytrede, at hans Hustrus Helbredstilstand muligvis var Skyld i, at de nu ikke fik det Barn, de saa inderligt ønskede, brød Constances Vrede ud i bitre Ord. Hun bebrejdede Manden hans Utroskab og Udskejelser; han svarede med at beskyldte hende for Kulde og Ukærlighed, det var hendes Fejl, at han maatte søge Trøst hos andre. Det ene Ord tog det andet, og tilsidst raabte Constance med en Stemme, der dirrede af Harme og Fortvivlelse:

„Dér ser De, Doktor, at mit Liv her er et sandt Helvede, jeg har tiet og taalt altfor længe, nu nytter det ikke, jeg taler; jeg kan ikke mere, jeg kan ikke mere!“

Med disse Ord fo'r hun ud af Stuen og smeldede Døren i efter sig.

Efter en Stund at have gaaet op og ned ad Gulvet i Tavshed, stod Beauchêne stille foran Doktor Boutan:

„De er ens allesammen; det var dumt af mig, at jeg vilde være til Stede; jeg burde have ladet Constance tale alene med Dem! ... Undskyld, kære Doktor, og kom igen en anden Dag, det er meget bedre!“

Og med det gamle, ubekymrede Tonefald, som han i den senere Tid havde genfundet, tilføjede han:

„Hun er overbevist om, at Skylden er min, og dersom det kan være hende nogen Trøst, maa De saamand gerne give hende Ret, saa faar vi maaske Husfred: men mellem os sagt, og De holder vist med mig, hun er syg!“

Det var ganske vist Boutans Mening, han tav imidlertid, og Beauchêne vedblev:

„Jeg vil ikke mere blande mig i den Sag. De maa træffe en ny Aftale med hende, og jeg haaber, De kan

helbrede hende, for De véd nok, at jeg aldeles ikke stoler paa Deres Teori om, at Mennesker skal have Huset fuldt af Børn for at befinde sig vel og bevare deres Ungdom."

Endelig gav Doktoren sig til at tale, medens Beauchêne fulgte ham ud:

„Kære Ven," sagde han, „hvad vilde De kalde en Mand, der i mange Aar hvert Foraar havde revet Blomsterne af et Æbletræ, og saa pludselig forundrede sig over, at det ikke mere vilde sætte Frugt? Han har mishandlet Træet, nu er det blevet ufrugtbart, hvis er Skylden?"

To Dage senere havde Boutan en ny Sammenkomst med Constance; Undersøgelsen bekræftede hans Formodning, men han udtalte sig med stort Forbehold, thi han vilde ikke med en bestemt Erklæring bringe den stakkels Kone til Fortvivlelse, desuden vidste han af Erfaring, hvor udtømmelige Naturens Hjælpekilder kan være: og han tilsaa Constance i flere Maanedes, men da Tiden gik uden at bringe nogen Forandring, mistede hun Tilliden til Lægen, gik først til Fru Bourdieu, siden til alle mulige Kvaksalversker og kloge Koner for at faa Raad, og således forløb to Aar, indtil hun omsider opgav alt Haab. Men nu vendte hendes Tanker paany tilbage til den Son, hendes Mand havde haft med Norine, og en skønne Dag, da Mathæus var paa Fabriken, bad hun ham om en Samtale. Denne Gang gik hun straks løs paa Sagen: han havde næppe faaet spurgt til hendes Befindende, forend hun sagde:

„Min kære Fætter! Tilgiv, at jeg igen plager Dem, men jeg er for ulykkelig. Tanken om dette Barn forlader mig aldrig, piner Livet af mig. Vil De gøre mig en stor Tjeneste? Vil De anstille de nødvendige Efterforskninger, prøve paa at skaffe mig at vide, om han er død eller levende?"

Forundret og pinlig berørt var Mathæus lige ved at svare, at selv om man fandt Barnet, vilde han jo aldrig kunde erstatte hende den Son, hun begræd, eller det Barn, hun længtes efter. Han havde gennemskuet hende, gættede, hvad det var for Følelser, der plagede hende, naar hun så Blasius indtage Morits's Plads paa Fabriken, især siden Beauchêne nu igen var bleven ked af at beskæftige sig med Forretningerne, som han ganske overlod til den

dygtige, unge Mand. Den nye Husholdning trivedes, Charlotte havde for nylig faaet en Son, og denne Lykke var en Torn i Ojet paa Constance, som sad ene og sørgede over sin Son. Uden helt at forstaa hendes Mening anede Mathæus, at hun idag ønskede at erfare, om han ikke stod bagved Sonnen og opmuntrede dennes Erobringsplaner. Maaske vilde han i saa Fald nægte at opfylde hendes Bøn, afslaa at anstille de omtalte Efterforskninger, og dette bestemte Mathæus, han stolede jo ene paa Livets evige Magt, var højt hævet over ærgerrige Beregninger.

„Jeg skal gerne gore, hvad De beder mig om! De véd jo godt, at jeg er rede til at hjælpe Dem, hvor jeg kan; hvis De tror, det kan berolige Dem, skal jeg søge at bringe Klarhed i denne Sag; er det Deres Mening, at jeg skal bringe Dem Drengen, dersom det viser sig, at han er i Live?“

„Ak, nej, nej Gud bevare mig! Det forlanger jeg ikke!“

Saa vedblev hun med forvildet Mine og stammende Tonefald:

„Jeg véd ikke sely, hvad jeg vil! ... Jeg véd kun, at jeg er saa grænseløs ulykkelig!“

Her talte hun Sandhed, hun havde ingen skjulte Planer, hun var som et Siv under Stormens Tag. Mente hun, at hun her kunde finde en Arving? Kunde hun virkelig, i sit Had til den fremmede Slægt, der vrimgede op omkring hende, glemme sin Skinsyge, glemme den Forhaanelse, hun som ærekær Hustru havde lidt? Kunde hun tænke sig Muligheden af at sætte dette uagte Barn paa sin tilbedte Morits's Plads? I hvert Fald var han jo hendes Mands Barn! Og maaske havde hun en Følelse af at beholde Magten, dersom hun gjorde dette Barn til Herre over Fabriken og saaledes tilsidesatte alle Fordomme, glemte alt gammelt Nag og Harne over Mandens Udskjelser? Men det var endnu kun som en Malstrøm af Tanker og Planer, der brusede i hendes forpinte Sjæl, den alt beherskende Følelse hos hende var Moderens vilde, rasende Sorg over at have mistet Sonnen og siden ethvert Haab om, at Naturen vilde erstatte hende det Tab, hun havde lidt, var umuligt, greb hun nu i sin Fortvivelse efter den Andens Barn, drømte kun om at

gøre det til sit ved at drage det frem af Fattigdom og Mørke?

„Skal jeg sige Beauchêne, hvad jeg har for?“

„De maa gøre, hvad De mener er bedst, jeg overlader alt til Dem. Maaske er det rigtigst, at De siger ham alt!“

Den Aften kom det til et Brud mellem de to Ægtefolk. Constance jagede sin Mand ud af sit Sovekammer med haarde Ord. Siden han var en Pjalt, der end ikke gad passe sin Forretning, behøvede hun ikke mere at taale ham i sin Nærhed, og det var hende en Befrielse at blive ham kvit, hun følte nu lutter Glæde ved at sige ham, hvor modbydelig det havde været hende at leve sammen med en Mand, hvis hele Natur og Handlemaade oprørte hende. Og han blev bange, hun skræmmede ham, denne lille, mørke, magre Kvinde, der kastede ham sin dybe Foragt i Ansigtet og bod ham gaa tilbage til den Rendesten, hvor han vel en skønne Dag vilde drukne i Smuds.

Det var den uundgaaelige Opløsning af et Ægteskab, som var begyndt uden gensidig Tilbojelighed, fortsat under idelig Forsyndelse mod Naturen og den evige Kærlighed. Nu var deres eneste Son død, Moderen fortvivlet, berøvet ethvert Haab om Lykke. Manden forvandet fra en stræbsom, dygtig Arbejder til en udsvævende Usling, som gik sin Undergang i Møde.

Og Livet gik sin Gang.

XXII.

Da Mathæus i al Stilhed begyndte sine Efterforskninger, var hans første Tanke, inden han raadspurgte Beauchêne, at henvende sig paa Hittelbornshospitalet, thi dersom Barnet, som han formodede ikke mere var i Live, behøvede han jo aldeles intet at sige til Faderen. Heldigvis huskede han alle Omstændighederne. Drengens to Fornavne, Dagen, han var bragt til Hospitalet, kort sagt, alt, hvad der var sket hin Dag, stod aldeles klart for hans Erindring. Direktoren modtog ham straks, og det varede kun et Kvarters Tid, forend han fik de forønskede Oplysninger: Alexander Henorius var bleven sat i Pleje

hos Madam Loiseau i Rougemont, hvor han var forbleven, indtil han tolv Aar gammel kom i Lære hos Hjulmand Montoir, boende i St. Pierre, en Landsby i Nærheden af Rougemont. Drengen levede altsaa, var femten Aar gammel; mere kunde man ikke sige om ham, om Vedkommendes legemlige og aandelige Standpunkt forefandtes ingen Oplysninger.

Paa Gaden kom Mathæus pludselig i Tanker om, at Madam Couteau havde fortalt ham, at hun fra en Sygeplejerske vidste, at Drengen skulde sendes til Rougemont. Han havde altid forestillet sig, at Barnet som saa mange Andre, var revet bort i en spæd Alder og i mange Aar havde hvilet paa Landsbyens Kirkegaard mellem andre smaa Lidelsesfæller; nu at finde ham frelst og levende fyldte Mathæus's Sjæl med en underlig beklemmt Overraskelse og mørke Anelser. Siden dette var saaledes, mente han, det var nødvendigt at tale med Beauchêne, inden han foretog noget yderligere Skridt. Sagen var efter hans Mening saa alvorlig, at han ikke syntes, han kunde handle uden Bemyndigelse fra Faderen. Derfor begav han sig lige fra Hittebornshospitalet til Fabriken, hvor han var saa heldig straks at træffe Direktøren, som maatte passe Kontoret, da Blasius tilfældigvis var fraværende den Dag.

Beauchêne var i den Anledning temmelig misfornøjet, han stønnede og gabede medens han halvsovende sad ved sin Pult; han paastod, at han ikke kunde fordøje sin Frokost, naar han ikke straks kom lidt ud i den friske Luft, og nu var Klokken snart tre.

„Ak, kære, gamle Ven,“ sukkede han, idet han strakte sig, „jeg bliver gammel og mit Blod tykt. Jeg maa røre mig, ellers sætter jeg Livet til.“

Han blev lysvaagen, da Mathæus med faa og klare Ord meddelte ham, hvorfor han kom. Først kunde han ikke rigtig fatte Historien, der forekom ham urimelig i allerhøjeste Grad.

„Hvad? Hvad er det dog, De dér siger, kære Mathæus? Har min Kone talt til Dem om det Barn? Og er det hende, der har faaet dette nydelige Indfald? Har hun anmodet Dem om at skaffe Oplysninger om ham?“

Hans tykke, oppustede Ansigt fortrak sig, han stam-

mede af Harmen. Og da Mathæus gentog sine Ord, brød han løs:

„Hun er gal! Splittergal, det Menneske! Har man nogensinde hørt Magen! Hver evige Dag finder hun paa noget Nyt! Jeg tror, min Salighed, det er hendes Hensigt at bringe mig paa Galeanstalten!“

Uden at tage Hensyn til Beauchênes Raseri, sagde Mathæus i den roligste Tone:

„Jeg kommer lige fra Hittebørnshospitalet: Drenge lever, jeg véd, hvor han opholder sig! Hvad skal jeg gøre ved denne Sag?“

Dette kom som et Kølleslag. Beauchêne fægtede med de knyttede Næver i Luften:

„Dette er jo en Skandale! Hvorfor i hele Helvede behøver hun at plage mig med den Unge? Han kommer ikke hende ved, saa kan hun vel lade baade ham og mig i Fred, skulde jeg mene! Jeg spørger Dem bare, om De synes, det er passende, at min Kone blander sig i sligt? ... Og hvad er det saa, I har i Sinde? I vil da vel ikke komme anstigende her med denne Bondelommel, der naturligvis har alle mulige og umulige Laster! Han vildtage sig godt ud mellem os to! ... Jeg gentager det: hun er tosset, aldeles tosset!“

Og han fo'r frem og tilbage i Kontoret, skummende af Raseri. Med ét stod han stille:

„Hør, kære Ven, her er kun én Udvej! De skal simpelthen sige hende, at han er død og borte!“

Inden han havde udtalt, veg alt Blodet fra hans Kinder, thi paa Dortærskelen stod Constance, og hun maatte have hørt hans sidste Ord.

I den senere Tid listede hun om baade paa Kontorerne og paa Fabriken, stille og lydløs, som om hun vilde passe paa, hvad der foregik omkring hende. Nu stod hun et Øjeblik og nød i Tavshed de to Herrers Forlegenhed. Saa spurgte hun roligt, uden at tage mindste Hensyn til sin Mand:

„Han lever, ikke sandt?“

Mathæus kunde ikke lyve for hende, han nikkede, medens Beauchêne i sin Fortvivlelse gjorde en sidste Anstrængelse for at redde sig ud af denne Kedsommelighed:

„Tag dog mod Fornuft, kæreste Constance! Jeg sagde netop til Mathæus, at vi jo aldeles ikke véd, hvordan det

Barn har artet sig. Det kan da ikke være din Mening med Forsæt at bringe endnu mere Forstyrrelse ind i vort huslige Liv!“

Kold og urokkelig saå hun nu sin Mand lige ind i Ojnene, saa vendte hun Ryggen til ham og anmodede i en bestemt Tone Mathæus om at sige hende, hvad Drengen hed, og hvor han opholdt sig.

„Godt! Altsaa Alexander Honorius, hos Hjulmand Montoir i St. Pierre, Departementet Calvados. Tak, kære Mathæus, og gør mig saa den Tjeneste at gaa videre, skaf mig nøjagtige Oplysninger om Drengens Karakter og Vaner. Men vær forsigtig, sig ikke, i hvis Navn De handler! Tak, tusind Tak, for, hvad De alierede har gjort!“

Og saa gik hun uden videre Forklaring, uden med et eneste Ord at meddele Manden sine Hensigter, som hun maaske endnu ikke selv var klar over. Beauchêne var falden til Ro under hendes knusende Foragt. Hvad nyttede det desuden at skændes med dette afsindige Fruentimmer; han kunde jo tage sin Hat, gaa sin Vej og trøste sig paa bedste Maade, siden man gjorde ham Livet saa surt i hans Hjem. Derfor trak han ogsaa paa Skulderen med en træt Mine:

„Naar hun endelig vil samle den Dreng op, maa jeg vel lade hende have sin Vilje, men jeg paatager mig ikke Ansvar for en saadan Taabelighed! Gør De bare, hvad hun beder Dem om, kære Ven, maaske faar jeg saa Lov at være i Fred; føj hende, hun er jo utilregnelig, og hermed siger jeg Dem Farvel, nu har jeg faaet nok for idag, og maa trække frisk Luft efter denne Overhaling.“

Mathæus's første Tanke var at henvende sig til Madam Couteau, som var godt kendt med Forholdene i Rougemont, og som desuden kunde tie stille, naar man betalte hende tilstrækkeligt. Det gjaldt kun om at finde hende; næste Dag vilde han henvende sig til Fru Bourdieu i Mirmesnilgade, men pludselig fik han en Tanke, som maaske hurtigere kunde bringe ham paa Spor efter hende. Efter at Mathæus havde erhvervet alle Chantebleds Jorder, hengik der nogen Tid, i hvilken han ikke saå noget til Séguins, men Skæbnen havde villet, at de igen fik at gøre med hinanden, og Mathæus havde til sin store Forbavselse truffet Celeste, som Valentine atter havde taget

til Kammerjomfru, efter at hun i flere Aar havde været i Unaade. Han mente nu, at Celeste allerbedst kunde hjælpe ham til en Samtale med Madam Couteau.

Grunden til, at Mathæus atter havde knyttet Forbindelsen med Séguins, var den, at Ambrosius, der nu snart fyldte en og tyve Aar, for tre Aar siden, lige efter at han kom ud af Skolen, havde faaet en Plads hos Séguins Onkel, Thomas du Hordel, der ejede en af Paris's rigeste og største Udførselsforretninger. Denne Mand, der til Trods for sin høje Alder selv styrede sin Forretning med kraftig Haand, havde kastet sin Kærlighed paa Ambrosius, der var begavet og driftig, og som viste en usædvanlig Forretningsdygtighed. Du Hordel havde haft to Dotre, den ene var død som Barn, og den anden som barnløs, svaghjernet Enke efter en gal Mand, der havde begaaet Selvmord. Det var derfor ikke vanskeligt at forstaa, du Hordels Begejstring for det Vidunder, der kom som sendt fra Himlen: Ambrosius var den smukkeste af alle Marianes og Mathæus's Børn, med klar Hud, store, sorte Øjne, løkket lysebrunt Haar, og saa fin, saa enkel og naturlig i Holdning og Væsen.

Hvad der dog allernæst vakte den gamle Købmands Beundring, var det unge Menneskes overordentlige Omtanke, de fire Verdenssprog, som han med Lethed tumlede sig i, det medfødte Mesterskab, med hvilket han vilde kunne styre et Hus, hvis Forbindelser strakte sig over hele Jordkloden. Som Barn var han altid den, der satte Legen i Gang, den, der bedst forstod at vinde Alles Hjerter. De Andre var maaske mere værd, men Ambrosius's smukke Ydre og indsmigrende Væsen gjorde ham næsten uimodstaaelig, naar han vilde sætte noget igennem. Den gamle du Hordel betragtede ham snart som sin højre Haand, han forstod og satte Pris paa den Evne til at gøre Erobring, der var Ambrosius's Særkende.

Paa denne Tid kom der en Forsoning i Stand mellem Séguin og Onklen, som af Harmen over det forargelige Liv i Antin-Allé var holdt op at komme dér i Huset. Tilnærmelsen fandt Sted i Anledning af, at Séguin, der stedse gled længere ned ad Skraaplanet, ved et Væddeløb havde begaaet et af de Fif, som kaldes Tyveri blandt hæderlige Folk. Du Hordel fik Nys om Sagen, han vilde betale og redde sin Nevo fra offentlig Vanære, og da han

saa den Oplosningstilstand, som efterhaanden havde grebet om sig i Séguins for saa rige og lykkelige Hjem, fik han et Anfald af Anger, fordi han havde ladet dem sejle deres egen So, af Frygt for, at de skulde ulejlige ham eller forstyrre hans Fred, men hvad der allernæst gjorde Indtryk paa ham, var Synet af den lille Andrea, en yndig, ung Pige paa sytten Aar. Alene for hendes Skyld maatte han støtte Forældrene, han kunde ikke taale den Tanke, at et saa lovende Væsen skulde gaa til Grunde mellem en Fader, der næsten aldrig viste sig i sit Hjem, og en Moder, som efter i nogen Tid at have siddet hen i sløv Fortvivlelse over, at Husvennen Santerre havde svigtet hende og ægtet en rig, ældre Dame, nu med en vanvittig Iver sogte Trøst i Religionen. Det sagdes, at hun sammen med den gamle Grev Navarède beskæftigede sig med katolsk Propaganda : hun var ofte ude fra Morgen til Aften, saa at Andrea gik om ganske alene i det store Hus, thi Broderen, der fra Saint-Cyr var gaaet over i Officersskolen i Fontainebleau, var saa begejstret over sin Stilling, at han for fuldt Alvor erklærede aldrig at ville gifte sig, medens Lucia, nitten Aar gammel omsider var indtraadt i Ursulinerindernes Kloster, hvor hun skulde tage Sløret, henrykt over saaledes at slippe bort fra en Verden, der opørte hende og fyldte hende med Afsky. Onklen havde derfor fattet den Plan, at Andrea skulde giftes med Fremtidsmanden Ambrosius, og saaledes reddes fra de Farer, som truede en ung Pige i hendes Stilling.

Otte Aar var henrundne, siden Valentine havde været nødt til at sige Celeste op paa Grund af hendes forargelige Levnet, og i denne Tid havde den snedige Pige ført en ret stormfuld Tilværelse, som hun ikke holdt af at tale om : tilsidst var hun imidlertid havnet i sin Fødeegn, hvor hun ved sin iøjnefaldende Fromhed havde indsmigret sig hos Præsten i Rougemont. Her havde hun lagt den Plan paany at komme i Tjeneste hos Séguins : gennem Madam Couteau vidste hun alt, hvad der var forefaldet, og da Valentine efter Bruddet med Santerre en Dag i et Anfald af Raseri afskedigede alle sine Folk, kom Celeste anstigende med nedslagne Øjne og angerfulde Miner, saa fornuftig, saa alvorlig, at hun næsten rørte sin forrige Frue til Taarer. Da Valentine omtalte hendes Fortid, brast hun i høj Graad og svor højt og helligt, at hun aldrig

mere skulde komme paa gale Veje, nu havde hun omvendt sig, hun gik til Skrifte og i Kirke, ja hun fremviste de bedste Anbefalinger for sædelig Vandel fra sin Sognepræst. Dette sidste gjorde Udslaget, Valentine indsåa, at denne Pige kunde blive hende en god Støtte i hendes voksende Afsky for at tage sig af Huset. Det var netop det, Celeste havde udregnet.

To Maaneder senere havde hun ved sine evindelige Samtaler om Gudelighed faaet Lucia sendt i Kloster: Gaston kom kun en sjælden Gang hjem, naar han havde Orlov fra Skolen. Saa nu var Andrea den eneste, der hindrede Celeste i at skalte og valte, som hun vilde. Derfor gjorde hun alt, hvad hun kunde for at støtte Grandonkleden du Hordels Giftermaalsplaner, som hun i sin Snedighed snart havde opdaget.

Ambrosius havde desuden allerede erobret Andrea; han var jo uimodstaaelig. Han havde i et helt Aar ofte truffet hende hos sin Principal, førend denne endnu havde tænkt paa Partiet. Andrea var et stort Barn, blid og føjelig, et lille Lam, som Moderen plejede at sige. Den smukke, unge Mand, der altid var venlig mod hende, havde straks gjort Indtryk paa hende, og naar hun ret følte sig ensom og forladt, plejede Tanken om ham at bringe hende lidt Trøst. Ganske vist fik hun ikke mere Prygl af Broderen, men hun havde en Følelse af, at Hjemmet var i en uhyggelig Oplosningstilstand, uden at hun dog ret fattede, hvad det var, der knugede hendes lille Sjæl, og formorkede hendes lyse Barnesind. Da den gamle Onkel derfor en skønne Dag udspurgte hende angaaende hendes Mening om Ambrosius, kastede hun sig om hans Hals og tilstod med Glædestaarer, at hun gerne vilde være hans Hustru.

Valentine viste sig først meget overrasket: en af Froments Sønner? De havde allerede lokket hele Godset fra Séguin, skulde man nu ogsaa give dem en af Husets Døtre? Men under Paavirkning af den Ulykke, der hang som en Uvejrssky over hende, kunde hun ikke finde nogen Indvending mod Onklens Forslag. Hun havde aldrig brudt sig om sin yngste Datter, der altid havde plaget hende ved en overnaturlig Blidhed, som efter Valentines Mening var simpel og en Følge af hendes Ammes Bonde-mælk. Hun sagde ofte, at dette lille, skikkelige Væsen

med det milde, lyse Ansigt, hverken lignede Séguins eller hendes egen fornemme Slægt. Alt medens Celeste paa Skromt tog den unge Pige i Forsvar, forbitrede hun Moderen endmere mod hende, saa at Valentine snart blev ligesaa ivrig som selve Kammerjomfruen efter at faa Andrea gift og ud af Huset, hvor hun var dem begge i Vejen. Og du Hordel, der efter en lang Samtale havde vundet Mathæus for Planen, skulde nu kun udvirke Séguins Samtykke, saa kunde Ambrosius fri til sin Udkaarne.

Det var ingen let Sag at faa fat i Andreas Fader, Uger og Maaneder gik, Ambrosius begyndte allerede at blive utaalmodig, for det første var han meget forelsket i Andrea, og desuden anede han, at han ved at ægte denne milde, unge Skabning vilde sikre sig en glimrende Fremtid og skabe sig en Virkekres for sine Evner.

En Dag, da Mathæus netop kom gennem Antin-Allé, faldt det ham ind at kigge ind til Séguins for at høre, om Husets Herre tilfældigvis skulde have vist sig dér, han var for nogen Tid siden pludselig rejst til Udlandet, man formodede til Italien, men Ingen vidste ordenlig Besked om ham. Celeste lukkede op for ham, og han greb straks denne Lejlighed til at faa noget at vide om Madam Couteau, og under Paaskud af, at en af hans Venner søgte en Amme, spurgte han Celeste, om hun fornylig havde set noget til sin Veninde.

„De kommer i en heldig Stund, Hr. Froment,“ svarede Celeste med sit mest forekommende Smil, „for Sophie skal just idag bringe et Barn hjem til vor lille Naboerske, Madam Menoux, der har Traadhandelen herhenne paa Hjørnet. Klokken er lige fire, hun maa være dér om et Øjeblik! ... Desværre kan jeg ikke følge Dem derhen, da jeg maa blive ved Huset. Fruen er nemlig til Møde, og Frøkenen er lige gaaet ud med sin Grandonkel.“

Paa Mathæus's Spørgsmaal om Séguin svarede hun, at der endnu ikke var kommet Brev fra Herren, derefter forklarede hun Mathæus, at Madam Menoux boede paa Hjørnet af den første Gade til venstre, og han skyndte sig afsted i Haab om at træffe Madam Couteau. I Døren til Butiken fik han straks Øje paa den lille Traadhandler-ske, der med Alderen var bleven endnu magrere og spinklere, med et smalt, fint Ansigt. Hun arbejdede og stræbte stadig med lige stor Ihærdighed uden at opnaa andet end

at tjene et Par Skilling, som kunde forsøde Mandens Tilværelse i det tarvelige Hjem. Hans Gigt var i de forløbne Aar tiltaget i saa høj en Grad, at han sagtens en af Dagene vilde blive nødt til at opgive sin Plads som Musæumsbetjent, og hun turde næppe tænke paa, hvorledes de skulde komme ud af det, hvis han mistede sin Smule Maanedsgage og maatte leve af et Par hundrede Franks aarlig Pension.

Desuden havde de stakkels Mennesker virkelig gennemgaaet en Del. Deres første Barn havde de mistet, nu havde de i en allerede frenrykket Alder faaet et til, som de naturligvis havde modtaget med inderlig Glæde. Men naar den stakkels Kone tænkte paa dette, betoges hun af Ængstelse, især da de nu havde bestemt sig til at faa Barnet hjem fra Landet, og hun saaledes maaske vilde faa mere at bestille, end hun kunde overkomme. Derfor traf Mathæus hende ogsaa i en temmelig ophidset Tilstand, staaende i Døren til sin Butik, hvor hun i stor Spænding spejdede efter Sophie, som snart maatte vise sig med Barnet.

„Det er Celeste, der har vist Dem herhen ... Nej Madam Couteau er her ikke endnu, men jeg venter hende hvert Øjeblik ... Vil De ikke komme indenfor og sidde ned saa længe?“

Han vilde ikke sætte sig paa den eneste Stol, der var i Butiken og som næsten helt fyldte den: der var næppe Plads til, at tre Kunder kunde staa ved Siden af hverandre. I Baggrunden var der et Skillerum med Vinduer ind til et mørkt Værelse, som baade brugtes til Køkken, Spisestue og Sovekammer, og som kun fik Luft fra en fugtig Gaard, der lignede en Kloak.

„De ser nok, at vi ikke har videre Plads, men vi betaler ogsaa kun 800 Franks, og hvor skulde vi gaa hen og faa en Butik til den Pris, og desuden er det jo her i dette Kvarter, at mine Kunder bor ... Aa, jeg klager ikke, der er altid Plads nok til mig, og jeg er jo saa tynd. Naar min Mand kommer hjem om Aftenen, sidder han dér i Lænestolen og ryger sin Pibe og har det nok saa godt. Jeg gør det saa hyggeligt for ham, som jeg kan, og han er skikkelig og forlanger ikke mere ... men med et Barn bliver det jo næsten umuligt.“

Hun kom til at tænke paa sin første Dreng, den lille Peter, og fik Taarer i Øjnene.

„Ja, det er nu ti Aar siden ... Jeg ser endnu Madam Couteau rejse afsted med ham, hun, som nu skal bringe os den anden tilbage. Der blev fortalt saa meget om den gode Luft i Rougemont, om hvor sundt Bornene levede derude og om hvor røde min Drengs Kinder var. Da vi ikke havde Plads her, lod jeg ham blive dér i fem Aar. Alle de Foræringer, som jeg maatte ud med til Ammen, og alle de Penge, det kostede mig, kan De ikke tænke Dem ... det var lige ved helt at ødelægge os. Saa lige med ét fik vi ham hjem over Hals og Hoved, og da var han saa bleg, saa mager og saa ussel, som om han aldrig i sit Liv havde faaet et ordentligt Maaltid Mad. To Maaneder efter døde han i mine Arme. Hans Fader blev syg af Sorg, og dersom vi ikke havde holdt saa meget af hinanden, tror jeg næsten, vi havde druknet os.“

Hun vendte sig og gik hurtig hen til Døren. Forventningsfuld stirrede hun ned ad Alléen, men da hun Ingen saá, kom hun igen tilbage og sagde:

„De kan nok forstaa, at vi blev glade, da jeg for to Aar siden igen fik en Dreng. Vi var som Nygifte, men det var jo ligegodt et farligt Mas og stor Ulejlighed. Vi var da ogsaa nødte til igen at sende ham ud til en Anne, da vi ikke kunde beholde ham her hos os. Uagtet vi havde svoret, at til Rougemont skulde han ikke, saa blev dog Enden paa det, at han kom derud; det Sted kendte vi nu engang, og desuden fik han det vel ikke værre dér end andre Steder. Vi satte ham i Pleje hos Madam Vimeux — om Madam Loiseau vilde vi ikke høre Tale, hun havde bragt min stakkels Peter i en saa ynkverdig Tilstand! Nu, da den Lille er bleven to Aar, har jeg ikke villet høre efter deres gode Tilbud og store Løfter, jeg vil have ham hjem, uagtet jeg ikke véd, hvor jeg skal gøre af ham ... Nu har jeg i en hel Time ventet paa ham og jeg begynder at blive bange for, at der er tilstødt ham Noget.“

Hun kunde ikke længere blive inde i Butiken, men stillede sig i Døren og stirrede hen mod Gadehjørnet.

Pludseligt udstødte hun et Skrig:

„Aa! ... Dér er de!“

Uden at skynde sig traadte Sophie Couteau ind i

Butiken. Hun saá gnaven og træet ud og lagde et sovende Barn i Madam Menoux's Arme, idet hun sagde :

„Det kan ellers nok være, at han vejer til, Deres Georg. Om ham kan De da ikke sige, at vi afleverer ham som en Benrad.“

Moderen var saa overvældet af Glæde, at Benene rystede under hende, saa hun maatte sætte sig ned, og medens Drengen laa paa hendes Skød, kyssede hun ham og gav sig til at undersøge, om han havde det godt, om han kunde leve. Han havde et stort, lidt blegt Ansigt og syntes ret kraftig, men da hun med Hænder, der skælvede af Utaalmodighed, havde løst Svøbet op, saá hun, at han havde tynde Arme og Ben og en tyk Mave.

„Hans Mave er grumme stor,“ mumlede hun ængstelig.

„Naa, det klager De over,“ udbrød Sophie Couteau. „Den forrige var for mager, og nu er denne Dem for fed. De Mødre er heller aldrig tilfredse.“

Mathæus saá straks, at den Lille var et af disse Børn, der var opfødt med Suppe og af Kniberi stoppede med Brød og Vand, og som er hjemfaldne til idelige Fordøjelseshesværligheder i deres første Barndom. Bagved dette stakkels Væsen saá han i Tankerne Rougemont med dets daglige Barnemord, han mindedes, hvad han havde hørt derom. Om Madam Loiseau, hvor der var en saa modbydelig Urenlighed, at Bornene laa som paa en Mødding ; om Madam Vineux, som aldrig købte en Draabe Mælk til sine Plejebørn, men gav dem Brodskorper, som hun sankede op paa Gaden, og en Slags Vælling, hun lavede af Klid, og som ellers er Svineføde ; om Madam Gavette, der altid var ude paa Arbejde og overlod Bornene til en gammel værkbruden Mand, som nu og da tabte dem i Ilden ; om Madam Cauchois, der ikke havde Nogen til at se efter Bornene, men nøjedes med at binde dem fast i Vuggerne, hvor de blev ædte op af Fluerne og overladte til Honsene, der huggede dem i Ojnene. Og denne Dødelighed, dette Massemord gik sin jævne Gang for saa hurtigt som muligt at skaffe Plads til nye Forsendelser fra Paris.

„Jeg kan ikke mere,“ udbrød Madam Couteau og satte sig paa Bænken bag Disken. „Hvad er det ogsaa for

et Liv! ... Altid bliver man daarligt modtagen, som om vi var Forbrydere og Tyveknægte."

Hun var bleven mager. Ansigtet var solbrændt og barket og lignede et Fuglenæb, men hun havde beholdt de livlige og grusomme Øjne. Der var næppe Tvivl om, at „Forretningen“ var bleven vanskeligere for hende, hun klagede over Forældrenes tiltagende Sparsommelighed, over Myndighedernes Indblandinger og den Modvilje, hun allevegne maatte kæmpe mod, der var ikke mere noget at tjene, og hun tænkte paa at opgive det Hele, skønt hun ikke havde kunnet lægge det Mindste op.

„Jeg slider mig op, jeg faar kun lidt Penge, men mange onde Ord. Her kommer jeg nu til Dem med et storartet Barn, og saa er De ikke tilfreds. Det har man for sin Godhed mod Folk!“

Hensigten med hendes Klage var egentlig at faa saa meget som muligt ud af Madam Menoux; hendes Klager gjorde ogsaa et vist Indtryk paa den lille Kone, thi da Afregningen var besorget, opdagede Sophie Couteau, at der blev ti Franks til hende i Drikkepenge, hvilket i høj Grad formildede hende. Hun skulde lige til at sige Farvel, da Madam Menoux kom i Tanker om Mathæus.

„Den Herre har ventet paa Dem, han vil gerne tale med Dem.“

Madam Couteau havde godt kendt Mathæus igen, skønt det var adskillige Aar siden, hun havde truffet ham, men hun havde ikke set til den Side, hvor han stod. Hun vidste, at han var inde i en Del Sager, der vedkom hendes Levevej, og at han ikke saå paa den med venlige Øjne. Hun nøjedes derfor ogsaa med at sige:

„Hvis den Herre vil sige mig, hvad det er, han ønsker, staar jeg ganske til hans Tjeneste.“

„Jeg skal følge med Dem ned ad Gaden,“ sagde Mathæus, „saa kan vi tale om det, medens vi gaar.“

„Det passer mig udmærket, for jeg har Hastværk.“

Da de var komne ud paa Gaden bestemte han sig til at gaa lige løs paa Sagen og derpaa betale hende for at tie stille.

Hun var straks paa det Rene med, hvorom det drejede sig, huskede meget godt Norines Barn, uagtet hun havde bragt Børn til Hittebørnshospitalet i Dusinvis, men de særlige Omstændigheder, hvad der var blevet sagt,

Køreturen, det Hele stod tydeligt for hendes Erindring. Desuden havde hun fem Dage derpaa set Barnet i Rougemont, hun havde end ikke glemt, at Sygeplejersken, hendes Veninde, havde anbragt det hos Madam Loiseau. Derefter havde hun ikke tænkt mere paa det, hun antog, at det maatte være gaaet samme Vej som saa mange andre. Og da hun hørte Tale om Landsbyen St. Pierre, om Hjulmanden Montoir og den femtenaarige Alexander Honorius, som skulde være i Lære dér, saá hun meget forbavset ud:

„De tager vistnok fejl. Jeg kender godt Montoir i St. Pierre. Han har ganske vist en Læredreng fra Hittébørnshospitalet, men han har været i Pleje hos Madam Cauchois. Det er en stor, rødhaaret Dreng, der hedder Richard. Jeg véd, hvem der var hans Moder, og det er sandt, De har jo ogsaa set hende, det var Englænderinden, denne Amy, der var hos Fru Bourdieu: hun skal have været dér tre Gange. Den Rødhaarede er sikkert ikke Norines Barn. Alexander Honorius havde brunt Haar.“

„Ja, saa maa der være to Læredrenge hos Hjulmanden,“ sagde Mathæus. „Mine Oplysninger er ganske sikkert rigtige, jeg har dem fra officiel Kilde.“

Det gav et Sæt i Madam Couteau, og hun sagde forekommende:

„Ja, det er jo muligt, at der er to Læredrenge hos Montoir. Det er en stor Bedrift, og det er nogle Aar siden, jeg var i St. Pierre ... Men hvad ønsker De, jeg skal gøre?“

Han forklarede hende tydeligt, hvad han ønskede. Hun skulde skaffe de mest indgaaende Oplysninger om hans Helbred, hans Karakter, hans Opførsel, om Skolelæreren altid havde været tilfreds med ham, men især skulde hun passe paa, at hverken Drengen eller hans Omgivelser mærkede noget.

„Det er let nok. De kan ganske stole paa mig, men jeg maa have lidt Tid. Det er bedst, jeg giver Dem mundtlig Besked, naar jeg om fjorten Dage igen kommer til Paris ... Dersom det passer Dem, kan De træffe mig idag fjorten Dage, Kløkken to paa Kontoret hos Broquette i Roquépine-Gade. Dér er jeg som hjemme, og Ingen vil lægge Mærke til, at jeg taler med Dem.“

Nogle Dage efter var Mathæus paa Fabriken hos

sin Søn Blasius, dér traf Constance ham og spurgte ham, hvad han havde foretaget i den Sag, hun havde overdraget ham, og da han fortalte hende, at han skulde træffe Madam Couteau næste Uge, sagde hun:

„Kom og hent mig, jeg vil selv tale med denne Kone. Jeg maa have Vished.“

Broquettes Fæstekontor i Roquépine-Gade var uforandret det samme som før femten Aar siden. Ganske vist var Fru Broquette død, men hendes Datter Hermine havde overtaget Forretningen. I Begyndelsen, efter denne værdige, blonde Dames Død, syntes det, som om Forretningen gik mindre godt, men det viste sig snart, at Hermine paa sin Maade ogsaa var i Stand til at styre Huset paa en værdig og indbringende Maade. Forøvrigt var Hr. Broquette til Trods for sine fem og tredsindstyve Aar i al Hemmelighed den, som holdt det Hele gaaende. Han travede ustandselig om, hjalp til og ordnede alt fra Kvist til Kælder.

Sophie Couteau ventede paa Mathæus ved Indgangen. Da hun fik Øje paa Constance, som hun aldrig havde set, blev hun noget forbavset; hvem var dog denne Dame, og hvad havde hun at gøre med denne Sag? Hermine havde lagt Beslag paa Kontoret, hvor hun fremstillede nogle Ammer for to Herrer, derfor viste hun dem ind i den tomme Spisestue, hvor der var en modbydelig Lugt af branket Fedt.

„Jeg beder undskylde,“ sagde hun, „men der er intet andet Sted ... Huset er ganske optaget.“

Derpaa saá hun fra Mathæus til Constance; hun foretrak at blive udspurgt, nu da hun mærkede, at der var en Tredje indviet i Hemmeligheden.

„De kan godt tale,“ sagde Mathæus. „Har De foretaget de Undersøgelser, jeg bad Dem om?“

„Ja, jeg har, og jeg tror, jeg har faaet alting at vide.“

„Lad os saa høre! Fruen dér kender hele Sagen.“

„Aa, det er snart gjort. De havde ganske Ret, der var to Læredrenge hos Hjulmanden i St. Pierre, og den ene af dem var ganske rigtig Alexander Honorius, den kenne, blonde Piges Søn, som vi to var henne og aflevere paa Hittébørnshospitalet. Han har kun været dér to Måned efter at have forsøgt sig tre eller fire andre Steder.

Det var derfor, jeg ikke vidste noget om ham, men han kan ikke blive noget Sted, og for tre Uger siden stak han ogsaa af derfra ...“

Constance kunde ikke dæmpe sin Uro og udbød :

„Hvad mener De, „stak han af?““

„Ja, Frue. Han er rendt sin Vej, og denne Gung er man sikker paa, at han maa have forladt Egnen, thi han er forsvunden med tre Hundrede Franks, der tilhørte Montoir, hans Mester.“

Ordene kom kort og tørt som Øksehug. Skønt hun ikke kendte Grunden til denne Dames pludselige Bevægelse, saá det ud, som om hun fandt en grusom Glæde i ret at iagttage den.

„Er De sikker paa, at dette er sandt?“ udbød Constance. „Det er maaske ikke andet end Bysnak.“

„Bysnak ! Nej, Frue ; naar jeg har lovet at tage mig af en Sag, gør jeg det grundigt ... Jeg har talt med Gendarmene og set, hvorledes de har stovet hele Egnen igennem ; sikkert er det, at Alexander Honorius ikke har efterladt nogen Adresse, da han tog afsted med de tre Hundrede Franks, det tør jeg give mit Hoved paa.“

Det var Naadestødet for Constance. Dette Barn, som hun troede at have genfundet, som hun dromte om, og paa hvem alle hendes Planer hvilede, slap nu fra hende og sank tilbage i Mørke og Uhygge. Hun var helt betagen som overfor en ubøjelig Skæbne, et nyt, uopretteligt Nederlag, men hun gav sig atter til at udspørge Madam Cou-teau :

„Er det kun Gendarmene. De har talt med. De var dog bleven anmodet om at forhøre Dem overalt.“

„Det har jeg ogsaa gjort. Jeg har været hos Skolelæreren og talt med de andre Mestre, som han har været i Lære hos. Alle var enige om, at der ikke var noget ved ham. Skolelæreren sagde, han var lognagtig og ufor-skammet, og nu viser det sig jo, at han er en Tyv ... Jeg kan jo ikke gøre for det ; jeg kan ikke sige andet, for det er jo Sandheden, De vilde vide ...“

Constance kunde ikke holde det ud længere og stand-sede hende ved at sige :

„Tak. Drengen er altsaa ikke længere i Rougemont. det var kun det, vi ønskede at vide.“

Madam Couteau vendte sig nu til Mathæus og fortalte videre :

„Jeg har ogsaa søgt at faa den anden Læredreng til at snakke. De véd nok, Englænderindens Barn, den store, rødhaarede Dreng. Ham giver jeg for Resten heller ikke meget for. Men sikkert er det, at han ikke véd, hvor hans Kamerat er loben hen ... Gendarmerne tror, at Alexander er i Paris.“

Nu var det Mathæus, der takkede hende og stak hende en halvtredsindstyve Franks Seddel i Haanden, hvilket straks gjorde hende tavs, smilende og underdanig. I det samme kom tre Ammer ind, og ude i Køkkenet hørte man Hr. Broquette med en Børste bearbejde en fjerdes Hænder for at lære hende, hvorledes man skulde befri sig for det hjemlige Snavs.

Constance skyndte sig bort fra dette modbydelige Sted. Da hun atter stod paa Fortovet og skulde stige op i Vognen, standsede hun, og idet hun kom tilbage til det sidste Ord, hun havde hørt derinde, sagde hun :

„De hørte vel, at dette ulykkelige Barn vist er i Paris?“

„Det er jo højst sandsynligt, de kommer jo alle hertil.“

Hun tav og stod tankefuld, som hun ikke vidste, hvad hun vilde, endelig sagde hun med let skælvende Stemme :

„Véd De, hvor Moderen bor. De har jo taget Dem af hende?“

„Ja — det véd jeg.“

„Hør en Gang. Bliv nu ikke forbavset, men bær over med mig, thi jeg lider virkelig meget. Jeg bilder mig ind, at dersom Drengen er i Paris, har han maaske truffet paa sin Moder og er maaske hos hende, eller hun véd dog maaske, hvor han er ... Nej, nej, sig ikke, at det er umuligt. Alt er muligt.“

Han var overrasket og bevæget ved at se hende, der ellers var saa rolig, hengive sig til disse Forestillinger, og han lovede at forhøre sig. Hun stod stadig ikke op i Vognen, hun stirrede ned mod Fortovet i dybe Tanker. Endelig løftede hun Hovedet og sagde bonfaldende :

„Véd De, hvad vi burde gøre ... ja, undskyld, men det er en Tjeneste, jeg aldrig skal glemme. Det vilde berolige mig, hvis jeg kunde faa det at vide lige straks ...

Kunde vi ikke med det samme tage hen til denne Pige. Jeg vilde naturligvis ikke gaa med op til hende, men blive i Vognen ... De kunde dog maaske faa noget at vide hos hende.“

Det var jo ganske unyttigt; han havde Lyst til at sige hende det, men da han lagde Mærke til, hvor lidende og elendig hun saá ud, opgav han det, og Vognen rullede afsted med dem.

Det store Værelse, hvori Norine og Cecilie havde indrettet deres fælles Husholdning, laa i Grenelle for Enden af Forbundsgade, tæt ved Marsmarken. De havde nu boet dér i seks Aar. I Begyndelsen havde det været smaat for dem, og de havde haft en Mængde Vanskeligheder at kæmpe imod, men det Barn, som de havde at fode og redde, havde reddet dem selv. Moderfolelsen, der havde slumret hos Norine, var vaagnet i hele sin Styrke fra det Øjeblik, hun var begyndt at amme sit Barn, og Cecilie havde i sin Fortvivlelse over aldrig at blive Moder sluttet sig til dette Barn, saa at hun næsten betragtede det som sit eget. Barnet havde saaledes to Modre, der udelukkende levede for det. Det kunde hælde i Begyndelsen, at Norine blev ked af at klistre de smaa Æsker og nu og da fik Lyst til at løbe fra det Hele, men et Par smaa Arme, der lagde sig om Halsen paa hende, havde stadig holdt hende tilbage. Nu var der kommet Ro over hende, hun var sat og arbejdsom og var bleven flink til at udføre de Paparbejder, som Cecilie havde lært hende. De levede fredeligt og fornøjet med hinanden som i et Kloster; de sad fra Morgen til Aften hver paa sin Side af deres lille Bord med Barnet mellem sig, det Barn, som de levede og arbejdede for, og som var deres Lykke her i Livet.

De to Søstre havde faaet en god Veninde i Fru Angelin, der var Understøttelsesforeningens Tilsynshavende i Grenelle og som saadan havde gjort Bekendtskab med dem. Hun havde fattet Interesse for disse to Modre, som hun kaldte dem, og det lykkedes hende at skaffe Barnet en maanedlig Understøttelse paa tredive Franks i tre Aar. Desuden bragte hun dem stadig Foræringer, Klæder og Linned, ja Penge, temmelig store Summer, som hun havde indsamlet, og som hun uddelte til fattige og værdige Modre. Hun kunde nu og da komme og tilbringe en Timestid hos dem, naar de sad ved deres stilsfærdige Ar-

bejde, der oplivedes af Barnets glade Latter. Norine kysede hendes Hænder og sagde, at uden hendes Hjælp havde „de to Mødre“ aldrig kunnet klare sig.

Mathæus blev modtaget med stor Glæde, da han kom op til dem. Han havde ogsaa vist sig som deres Ven; ved at leje og møblere det store Værelse var han den egentlige Stifter af hele Husholdningen. Værelset var meget rent og gjorde et hyggeligt Indtryk med de hvide Gardiner for de to store Vinduer, som den nedgaaende Sol just nu skinnede ind af. Norine og Cecilie og den Lille, der lige var kommen hjem fra Skole, hvor Fru Angelin havde skaffet ham Friplads, sad imellem dem og klippede med en Saks og indbildte sig, at han hjalp dem.

„Det var rigtig pænt af Dem at komme op og besøge os. Det er fem Dage siden, vi har set nogen af Familien, ja, det er ikke, fordi vi klager derover, vi har det saa rart, naar vi er alene ... Siden Irma er bleven gift med en Embedsmand, rynker hun paa Næsen ad os. Euphrasia kan ikke mere komme ned ad sine egne Trapper. Victor og hans Kone bor saa langt herfra, og naar den Drivert, denne Alfred, kommer herop, er det kun for at se, om han kan redde noget. Moder var her for fem Dage siden og fortalte, at Fader Dagen før havde været lige ved at blive slaaet ihjel paa Fabriken. Stakkels Moder! Hun er saa udslidt, at hun næsten ikke kan hænge sammen mere.“

Medens de saaledes snakkede i Munden paa hinanden, betragtede Mathæus Norine, der nu var seks og tredive Aar og som i dette rolige, regelmæssige Liv havde faaet en Friskhed, der mindede om en fin, moden Frugt. Selv den lille Cecilie syntes at være kommen til Kræfter og saá flink ud. Mathæus var lidt i Uvished, om han burde udrette sit Ærinde, men det faldt ham ind, at det maaske kunde være bedst for Norine at vide lidt Besked derom, og han gav sig derfor til løseligt at bringe Sagen paa Bane. Efter at have mindet hende om Alexander Honorius's Fødsel, sagde han hende, at dette Barn levede.

Norine saá forskrækket op paa ham og udbrød:

„Lever han! Lever han! Hvorfor kommer De og fortæller mig det? Jeg var saa glad ved ikke at vide Besked herom.“

„Jeg syntes, det var bedst, De fik det at vide. Det er endogsaa bleven mig sagt, at han skulde være i Paris,

og jeg tænkte, at De maaske kunde have truffet ham, eller at han kunde komme her for at opsøge Dem."

„Hvad er det, De siger!“ udbrød hun ivrigt. „Der har Ingen været her hos mig. Tror De, at han kommer? Jeg vil ikke have ham herop. En stor Dreng paa femten Aar kommer dumpende ned til mig, jeg kender ham ikke, og jeg bryder mig ikke om ham. Aa, sørg for, at han ikke kommer!“

Hun brast i Graad, greb den Lille og trykkede ham til sit Bryst som for at forsvare ham mod denne anden, denne Ubekendte, hvis Tilbagekomst truede med at berøve ham noget af hans Plads i hendes Hjerte.

„Nej, nej! Jeg har kun ét Barn, jeg elsker kun dette ene og bryder mig ikke om den anden!“ udbrød hun.

Cecilie var ogsaa bleven urolig. Dersom han kom, hvorledes skulde de saa igen blive af med ham? Hun var bange for, at han skulde ødelægge deres lykkelige Liv. Mathæus maatte berolige dem og forsikrede, at han ansaa det for ganske usandsynligt, at Alexander Honorius nogensinde skulde komme og besøge dem, da han jo rimeligvis slet ikke kendte sin Moders Navn. Uden at fortælle dem den hele Sandhed lod han dem vide, at Drengen i nogen Tid havde været forsvunden. Da han gik fra dem, sad de roligt og fornøjet og arbejdede paa Æskerne, medens de spøjte med Barnet, der sad mellem dem og klippede Papirmænd med **Saksen**.

Da han kom ned til Vognen, traf han Constance i den mest levende Uro. Saasnart Mathæus kom hen til hende, udbrød hun:

„Naa, hvordan gik det?“

„Som jeg i Førvejen sagde Dem. Moderen véd intet og har ikke set ham.“

„Ja, De havde naturligvis Ret, men man haaber jo altid.“ Og fortvivlet tilføjede hun: „Nu er alt forbi! Alt smuldrer hen i mine Hænder, min sidste Drom er død.“

Mathæus, der havde givet hende Haanden til Afsked, stod og ventede paa, at hun skulde sige, hvor hun vilde hen, for at han kunde give Kusken Besked, men hun syntes ganske ude af sig selv og vidste ikke, hvad hun vilde. Endelig spurgte hun, om hun ikke skulde køre ham et eller andet Sted hen, og da han sagde, at han skulde hen

til Séguins, bestemte hun sig, for ikke straks at blive ene, til ogsaa at besøge dem.

„Lad os køre derhen sammen,“ sagde hun.

Vognen rullede afsted; ingen af dem sagde noget, ingen af dem havde et Ord at sige den anden. Da Vognen holdt, sagde hun bittert:

„De er nok saa god at bringe min Mand den gode Nyhed, at Barnet er forsvundet. Det vil være en stor Lettelse for ham.“

Mathæus havde haabet at træffe hele Familien Séguin. Otte Dage før, da Séguin var kommen tilbage fra sin Rejse, var der officielt bleven anholdt om Andreas Haand, og efter en Samtale med Onkel du Hordel havde han været yderst imodekommende. Bryllupsdagen var endogsaa bleven fastslaaet med det samme; den blev bestemt til Maj Maaned, da Froments ved den Tid holdt Bryllup for deres ældste Datter Rose. De var glade ved at kunne fejre to Brylluper paa den samme Dag i Chantebled. Og Ambrosius kunde saaledes som forlovet hver Dag efter Klokken fem komme og besøge den Elskede.

Da Constance spurgte efter Valentine, svarede Tjeneren, at Fruen var gaaet ud, og da Mathæus spurgte efter Séguin, svarede Tjeneren, at Herren heller ikke var hjemme. De eneste, der var til Stede, var Frøken Andrea og hendes Forlovede. Mathæus og Constance gik derpaa ovenpaa.

„Men hvad er det! Lader man Jer saaledes være ganske alene?“ udbrød Mathæus, da han saå dem sidde ved Siden af hinanden paa en lille Sofa i Dagligstuen paa første Sal.

„Ja, vi er ganske ene i hele Huset,“ svarede Andrea og lo fornøjet, „og det klager vi ikke over.“

Det var et smukt Par, som de stod dér ved Siden af hinanden. Medens de sad, havde de for Spøg taget hinanden under Armen, og idet de rejste sig, stod de endnu saaledes, som om de Arm i Arm beredte sig til at begynde deres lange Rejse gennem Livet.

„Men Celeste er her vel?“

„Nej, ikke en Gang Celeste. Hun forsvandt, vi véd ikke hvorhen.“

Og de gav sig til at le; de var som to Fugle, der var slupne ud i Skovens Ensomhed.

„Men hvad tager I Jer da for?“

„Aa, vi keder os ikke, vi har saa meget at gøre. For det første taler vi sammen, og dernæst ser vi paa hinanden. Det tager Tid, og vi bliver aldrig færdig dermed.“

Constance saá beundrende paa dem. Saa megen Ynde, saa megen Sundhed og saa store Forhaabninger! Over hende var Stormen gaaet hen og havde ødelagt Alt. Skulde Froments frugtbare Slægt da brede sig overalt? Thi dette var igen en Erobring, disse to Børn, som man lod ene i det store Hus, som de en Dag skulde herske over.

„Skal Deres ældste Datter ikke ogsaa giftes?“ spurgte hun.

„Jo, Rose,“ svarede Mathæus fornøjet. „I Maj skal der være stor Fest paa Chantebled. Jeg haaber at se Dem dér?“

Det var atter Flertallets Overmagt, Livets Sejr. Chantebled var erobret fra Séguins, deres Hus i Paris skulde snart tages i Besiddelse af Ambrosius, selve Fabriken var halvvejs falden i Hænderne paa Blasius.

„Vi skal nok komme,“ svarede hun gysende, „jeg ønsker Dem fremdeles Held og Lykke.“

XXIII.

I Jubel over det dobbelte Bryllup, der skulde være Chantebleds højtidelige Indvielse, havde Rose faaet den Tanke at samle hele Familien om Søndagen, ti Dage før Bryllupet. Med sin Kæreste vilde hun, fulgt af hele Familien, hente det andet Par, Ambrosius og Andrea, paa Janville Station og i Triumf føre det hjem til Frokost paa Gaarden. De vilde holde Prove, forklarede hun leende; i Fællesskab skulde de ordne og aftale Bryllupsfestlighederne. Hun var saa lykkelig over sin Plan og lovede sig saa megen Fornøjelse af denne forudgaaende Fest, at Mathæus og Mariane, der begge tilbød hende, gav deres Samtykke.

Roses Ægteskab skulde sætte Kronen paa Husets Lykke og blive deres glæderige Samlivs ypperste Blomst. Med sit brune Haar og sin skinnende Hudfarve, med sit

runde og friske Ansigt, de spillende Øjne og den yndefulde Mund var hun den smukkeste af Døtrene. Og hendes jævne, rolige Blidhed, hendes altid klare Latter var Sjælen paa den store Gaard, hvis gode Aand hun oven i Købet syntes at være. Ved sit Valg blandt de unge Mænd havde hun aflagt Vidnesbyrd om sin Forstand og sit Hjertes store Kærlighed.

For otte Aar siden havde Mathæus fæstet en nærboende Jordbrugers Son, Frederik Berthaud. Det var en støt Fyr, der havde fattet Lidenskab for Chantebleds frugtbringende Drift, og som udviste baade Virkelyst og Forstand. Han var fattig, men Rose, der havde kendt ham under hele sin Opvækst, vidste, at han var Faderens betroede Mand, og da han efter aftjent Værnepligt igen kom i Tjeneste hos Mathæus, og hun opdagede, at han elskede hende, havde hun ganske rolig selv fremkaldt hans Frieri. Hun havde besluttet ikke at forlade Forældrene, men altid blive paa denne Gaard, der hidtil havde hegnet om hendes Lykke. Hverken Mathæus eller Mariane blev overraskede. Bevæget til Taarer havde de billiget et Valg, som udsprang af saa megen forstandig Hengivenhed for dem. Familiens Baand syntes nu kun fastere sammenknyttede, og Husets Glæde var kun bleven saa meget des større.

Alt blev ordnet. Det blev aftalt, at paa den fastsatte Søndag skulde Ambrosius med 10-Toget bringe sin Kæreste, Andrea, og hendes Moder, Fru Séguin, til Janville. Allerede Kl. 8 begyndte Rose at arbejde for, at hele Familien skulde hente Parret paa Banegaarden.

„Det er vanvittigt, min egen Pige,“ sagde Mariane blidt. „*En* maa i det mindste blive hjemme. Jeg maa blive her og kigge efter Nikolaj, desuden har Børn paa fem Aar ikke godt af at trave om paa Landevejen. Gervasius og Clara skal ogsaa blive hjemme. Resten maa du derimod gerne tage med, og din Fader følger maaske ogsaa med Jer.“

Rose var stædig, alt medens hun lo, hun veg ikke et Haarsbred fra sin én Gang fattede Plan.

„Nej, nej, Moder, du skal med, og alle de andre ogsaa, det er en afgjort Sag. Kan du ikke se, at Ambrosius og Andrea er Prinseparret, Eventyret, som kommer hid fra Naboriget. Min Broder Ambrosius har vundet den

fremmede Prinsesses Haand og fremstiller hende for os. Selvfølgelig maa saa Frederik og jeg ud for at modtage dem med al vort Riges optænkelige Pragt, ledsaget af hele vort kongelige Hof. I er jo Hoffet, altsaa er I saa artige at gaa med. Tænk dig et Syn og en Pragt, naar vi skri- der hjemad hen over Marken.“

Revet med af Livsglæde gav Mariane leende efter.

„Nu skal du høre Festarrangementet.“ sagde Rose, „jeg har allerede sat det Hele i Scene. Frederik og jeg i Spidsen paa Cykle, det er mest tidssvarende. Saa kommer, ogsaa paa Cykle, mine tre smaa Sostre Louise, Magdalene og Margarethe, elleve, ni og syv Aar, trip, trap. Træsko, er det ikke storartet? Ja, Gregorius paa Cykle kan ogsaa godt komme med; han er saa den lille, trettenaarige Page, som slutter vore ophøjede Majestæters Folge. Det øvrige Hof anbringes i Vogne, med andre Ord i Familiecharabanc'en, der kan rumme otte, Du, Dronningemoderen, med Nikolaj, den sidste Ætling, paa Skodet. Fader med, ja, han maa nøjes med værdigt at fore sig an som Dynastiets Overhoved. Gervasius, den syttenaarige Kæmpe, skal have Clara hos sig paa det lange Sæde. Clara, hvis femten Aar har sat Blomst i hendes storladne Visdom. De to ældste, det berømmelige Tvillingpar, Her- rerne Blasius og Dionysius, slutter sig til Folget, naar det drager forbi Fru Desvignes's Hus i Janville.“

Hun dansede og sang triumferende, alt medens hun klappede i Hænderne.

„Hej, hvilket dejligt Folge! Det bliver prægtigt!“

Hendes Iver smittede de andre, saa at de allerede Kl. 9½ stod i Janville, dér skulde jo Resten af Familien støde til.

Tæt op ad Landevejen laa det Hus, hvor Fru Desvignes havde søgt Ly efter Mandens Død for tolv Aar siden. Hun havde reddet lidt af Formuen og levede nu et fredeligt, stille Liv, helt optaget af sine to Døtres Opdragelse. For otte Dage siden havde den ældste Datter, Charlotte, taget Ophold hos hende for en Maaned med sine to Børn, Bertha og Christopher, der trængte til frisk Luft, og Aftenen i Forvejen var Blasius ogsaa ankommen: han havde taget sig fri fra Fabriken til Mandagen, henrykt over at skulle tilbringe Søndagen med dem. Det var en Fryd for den yngste Datter, Martha, naar den store Søster

saaledes kom og boede nogle Uger i sin gamle Rede med sine to Smaa, alle tre sov de i det tidligere Jomfrubur, hvor de to Vugger var stillede op. Gamle Dages Leg og Latter genoptoges, og den gamle Fru Desvignes drømte i sin bedstemoderlige Stolthed kun om at faa Martha lige-saa godt gift.

Man kunde have troet, at der i Chantebled var tre Husholdninger i Stedet for to. Dionysius havde efter at have gennemgaaet Fagskolen kastet sig over nye tekniske Studier: han sov tidt paa Gaarden og besøgte næsten hver Søndag Martha, som var jevnaldrende med Rose, de Uadskillelige, som de kaldtes, og den blonde, unge Pige, smuk som Søsteren Charlotte, men begavet med sundere og mere nøgternt Blik paa Livet, havde fortryllet ham i den Grad, at han havde besluttet sig til at ægte hende, selv uden Medgift, især da han hos hende havde opdaget de Egenskaber, en Hustru bør have, naar hun skal hjælpe Manden til en Formue. Selv under de ømmeste Samtaler var de kloge og tillidsfulde nok til ikke at lægge nogen Utaalmodighed for Dagen, han især angst for at sætte den unge Piges Lykke paa Spil, før han kunde byde hende en sikker Stilling. Mellem dem selv var Bryllupsdagen fastsat, og de modstod lykkeligt smilende alle Roses Overtalelser for at faa dem til at være det tredje Par paa den fælles Bryllupsdag. Dionysius var om Morgenens Kl. 7 gaaet hjemme fra for, som han sagde, at tage Blasius paa Sengen, saa de var sikre paa at træffe ogsaa ham i Janville.

Netop denne Søndag, den 2. Maj, var der Markedsdag i Janville. Paa den store Plads foran Banegaarden var der fuldt op af Karuseller, Beværtningstelte, Markedsboder og Skydebaner. Stærke Byger havde om Natten renset Himlen, som nu viste sig klar og blaa. Solen skinnede straalende, og det var næsten for varmt for Aarstiden. Der var allerede mange Mennesker paa Torvet, alle Egnens Tossier, Skarer af Børn og Omegnens Bønder, der masede hinanden for at komme til at se. Og midt ind i denne Stimmel var det, at Familien kom anstigende, først Cyklisterne, derpaa Charabanc'en og endelig det sidst optagne Følge.

„Hejda, hvilken Opsigt vi gør!“ sagde Rose, idet hun stod af Maskinen.

Det var sandt! I tidligere Tid havde Janville set skævt til Froment'erne, disse Købstadfolk, som ingen kendte, og som havde Frækhed nok til at ville drive Korn op af den Jord, der i Aarhundreder kun havde givet Tjørn og Tidsler. Saa kom dette Mirakel, denne vidunderlige Sejr, der saarede Janvilles Forfængelighed og fik Hadet til at blusse kraftigere op. Men Froments tiltagende Rigdom formildede efterhaanden Egnens Følelser. Nu smilede Janville velvilligt til denne overvældende Familie, og Sladdersøstrene glemte, at tidligere var hvert nyt Barn paa Chantebled en ny Skandale. Hvem kunde ogsaa modstaa denne lykkebringende Kraft, denne Livsglæde, saaledes som den i Dag kom til Syne, da hele Familien med Storm indtog By, Landevej, Torve og Stræder, Faderen og Moderen, de seks Drenge og de fem Piger og til Slutning de to bittesmaa, ialt femten. De to ældste, Tvillingerne, var fire og tyve Aar og endnu hinanden saa lig, at Folk af og til tog fejl af dem, skønt de nu ikke lignede hinanden nær saa meget, som da de laa i Vuggen og de maatte aabne deres Øjne, før man kunde kende dem fra hinanden, thi Blasius's var graa, Dionysius's sorte. Den yngste, Nicolaj, kun fem Aar, var en dejlig Dreng, tidlig udviklet, og saa modig, at det grænsede til det Vidunderlige. Og fra de to ældste til denne lille Purk kunde man med toaarige Mellemrum tælle 8 andre: den uimodstaaelige Ambrosius, der snart skulde giftes, Rose, sprudlende af Livslyst, Gervasius med den høje, firkantede Pande og de kraftige Læmmer, han, som om kort Tid skulde indvies til Menneskets store Kamp mod Naturen, den tavse, flittige Clara, som ikke var smuk, men havde Husmoderens varme Hjerter og forstandige Hjerne, den udisciplinerede Skoledreng Gregorius med den faste Vilje, altid paa Jagt efter Æventyr, og endelig de tre sidste Smaapiger, den godmodige, kluntede Louise, den fine, sværmeriske Magdalene og den mindst komne, men kærligste, Margarethe. Naar de elleve stillede sig op paa Rad efter Faderen og Moderen, efterfulgte af Bertha og Christopher, det yngre Slægtled, var det virkelig en stolt Skare, som ogede Folkemængden paa Janvilles Torv. Den var uimodstaaelig, og selv de, der trak foragteligt paa Smilebaandet ad Chantebleds overvældende Frugtbarhed, maatte le og more sig, da de så dem saaledes fare afsted, i en Strøm af Sundhed, Glæde

og Magt, som om selve Jorden med sit Overmaal af Liv havde forlenet dem med alle disse Klenodier.

„Nu kan vi jo tælle, om nogen kan stille en saadan Hær paa Benene!“ sagde Rose leende.

„Hys, Barn!“ sagde Mariane, idet hun steg ned af Vognen og satte Nikolaj fra sig. „Du faar Folk til at pege Fingre ad os.“

„Pege Fingre? Kan du da ikke se, de alle beundrer os? Det er latterligt, Moder, at du ikke er mere stolt af dig selv og os.“

„Jeg er saa stolt af Eder, at jeg er bange for at ydmyge de andre.“

Alle gav sig til at le. Ogsaa Mathæus følte sig stolt, om end han bevarede sit rolige, godmodige Udseende, naar han saaledes offentlig viste sig i Spidsen for sit Regiment, som han spøgende kaldte sin Samling Piger og Dreng. Ogsaa den gode Fru Desvignes var med i den almindelige Følelse af Stolthed, fordi hendes Datter Charlotte, og senere Martha, fortsatte Livets Værk og gav Soldater til denne stadigt voksende Bataillon, som tilsidst skulde vokse til en hel Hær. For Øjeblikket var den kun i sin Vorden, men man skulde nok se, at den ustandseligt blev større, den livskraftige Æt af Sønner, Sønnesønner og Sønnesønssønner. Først 50, saa 100 og 200, alt for Verdens Skønheds og Lykkes Skyld. I Janvilles Undren over denne frugtbare Familie blandede sig ubevidst en Beundring for dens Kraft og Sundhed, der skaber storladne Mennesker.

„Se nu blot, vi ser kun Venner om os,“ sagde Mathæus. „Alle holder af os.“

„Ja alle!“ svarede Rose. „Men se for Resten til Lepailleurs derhenne foran Teltet.“

Alle Lepailleurs var der, baade Faderen og Moderen, Antoninus og Therese. For at undgaa at hilse paa Froments lod de, som om hele deres Opmærksomhed optoges af et Roulettespil, hvor man vandt simpelt Porcelæn. For Resten var de ophørt at hilse Froments og havde benyttet sig af en let Uenighed til at bryde med dem, rāsende som de var over de andres uafbrudte Held. Lepailleur betragtede Grundlæggelsen af Chantebled som en personlig Fornærmelse, ude af Stand som han var til at glemme alle de Haansord og Spottegloser, Tanken om at opdyrke Stenmarken havde faaet ham til at udøse. Efter grundigt at

have undersøgt Porcelænet fik han Lyst til at være ufor- skammet, vendte sig om og overbegloede hele Familien Froment, der for at slaa Ventetiden ihjel spaserede rundt paa Torvet.

Møllerens arrige Sind var i de sidste to Maaneder bleven værre og værre, siden den Dag, Antonius under højst beklagelige Omstændigheder var vendt hjem til Janville. Drengen var en skønne Dag bleven sendt til Paris med sine Forældres blinde Tillid til hans smukke Haandskrifts banebrydende Magt. I fire Aar havde han været Skriverdreng hos Prokurator Rousselet, men havde altid været træg og doven. Han gjorde ingen Fremskridt, men havde derimod ladet sig friste af Kaféer og Fruentimmer og var saa kommen ind paa det skæbnsvangre Skraaplan af Drik og Svir, Spil og Udskejelser. I Stedet for at arbejde havde han kastet sig ud i en Hvirvel af Fornojelser, som han nu nød til Overmaal. Alle de Penge, han tjente, brugte han dertil, og ligeledes dem, Moderen sendte ham i Tro til hans stadige Løfter om at ville svinge sig op. Alle hans Løgne troede hun blindt paa, fordi hun nærede en afguderisk Tillid til ham. I dette vilde Liv satte han sit Helbred til, blev mager og gusten, og skønt kun tre og tyve Aar gammel var han allerede næsten skaldet, saa Moderen en Dag erklærede, at nu skulde han i nogen Tid holde op med det anstrængende Arbejde, da hun ikke roligt vilde se ham tage Livet af sig selv dermed. De fik senere at vide, at han af Prokurator Rousselet ganske simpelt var bleven smidt paa Porten.

Sonnens nødvendige Tilbagetog, hans uheldige Hjemkomst, havde gjort Lepailleur vrauten og gnaven. Og naar han ikke offentlig lod sin Vrede komme til Orde, var det af Stolthed, fordi han ikke vilde ydmyge sig og tilstaa, at han havde taget fejl af Antoninus og hans Evner. Hjemme hævnede han sig paa sin Kone for hendes Pengesendinger til Sonnen ved rasende Bøbrejdelser, men hun lod sig intet sige, beundrede Antoninus fuldt saa meget som tidligere og ofrede Faderen for Sonnen, hvis nettede Opførsel tiltalte hende mere end Faderens Grovhed. Følgen var, at Hjemmet blev til et Helvede, fordi de vilde gøre deres Arving til en fin Herre, en Pariser. Antoninus lo kun, trak medlidende paa Skuldrene ad dem og tilbragte

sin Tid med at pleje sin Sundhed i Forventning om det Ojeblik, da han atter kunde vende tilbage til sine Laster.

For Froments var det et opmuntrende Syn at se Lepailleurs, som de stod dér stive og slugende dem med Øjnene. Den gamle Lepaillieur trak foragteligt paa Smilebaandet, og Moderen slog stolt med Nakken. Sønnen stod med Hænderne i Lommen, et Vrag at se til med sit skaldede Hoved og sin krogede Ryg. Og alle tre søgte at se saa ubehagelige ud som muligt, da de pludseligt fik en Lejlighed til at lade deres Ærgrelse bryde ud.

„Men hvor er Therese?“ raabte Madam Lepaillieur. „For et Ojeblik siden stod hun her. Nu disse Mennesker er her, kunde jeg nok lide at have hende i Nærheden.“

Therese var væk. Hun var nylig fyldt 9 Aar, smuk og nydelig at se til, med lyst, flagrende Haar og mørke, skinnende Øjne, men hun var et vanskeligt Barn at passe paa. Altid blev hun borte og var ikke til at finde, i timevis kunde hun strejfe rundt i Lunden paa Jagt efter Fugle, Blomster og Bær. Og naar Moderen blev bestyrtet over hendes Fraværelse, netop som Froments gik forbi, havde det sin ganske særlige Grund. Thereses Drøm var en Cykle, især efter at det var bleven betydet hende, at Sligt kun passede for udannede Personer og ikke for en net Pige. En Dag, da Moderen kom hjem fra Marked, saå hun Therese for Enden af en Skovvej sammen med Gregorius Froment, der var lige saa stor en Landstryger som Therese. Disse to havde deres lønlige Mødesteder i Skoven. Og netop den Dag saå Moderen det frygtelige Syn, at Gregorius havde sat Therese op paa sin Cykle, havde lagt den ene Arm om Livet paa hende, og med den anden skubbede Cyklen frem. Det var en hel Undervisningstime, den lille Slyngel gav hende, og de lo og fjasede, altsammen noget, der let ender galt. Da Therese den Aften kom hjem, var hendes Velkomst ledsaget af et Par knaldende Lusinger.

„Hvor er hun dog bleven af, den forhistrede Rendemaske.“ spurgte Madam Lepaillieur, „hvis man ikke passer paa hende hele Tiden, stikker hun af.“

Antoninus, der havde kigget bag Boden, kom nu drivende med Hænderne i Lommen og sagde med et lunt Smil:

„Se en Gang derhen, Madam Lepailleux, nu gaar det løs!“

Bag Boden overraskede Madamen Therese og Gregorius. Han holdt med den ene Haand sin Cykle, hvis Maskineri han havde forklaret hende, der beundrende saá paa den med skinnende Øjne. Hun kunde ikke modstaa, og leende løftede han hende op, for at hun et Ojeblik kunde sidde paa Sadlen, da Moderens frygtelige Stemme netop lod sig høre :

„Din Pokkers Tøs, hvad er det nu, du har for? Vil du se, du kan komme i en Fart, ellers skal jeg hente dig!“

Mathæus, der havde set, hvad der gik for sig, kaldte paa Gregorius og sagde alvorligt til ham :

„Sæt din Cykle hen til de andre, du husker jo nok, at jeg har forbudt dig det, og begynd ikke igen.“

Lepailleux gav sig til at bruge Mund, hvorpaa de to Familier skiltes i mindre god Forstaaelse og kom bort fra hinanden i den søndagsklædte Mængde, der blev større og større.

„Herregud dog, kommer det Tog aldrig,“ sagde Rose, der i sin Glæde og Utaalmodighed hvert Ojeblik saá op til Uret paa den lille Banegaard. „Der er ti Minuter endnu, hvad skal vi foretage os saalænge?“

Hun stod just foran en Mand, der solgte Krebs. En hel Kurv fuld stod hos ham. De var sikkert fra Yeuses Kilder, tre Mil derfra. Krebsene var ikke store, men udmærkede, hun kendte dem saa godt, da hun undertiden selv havde fanget nogle af dem langs Bækken. Hun fik Lyst til dem og sagde :

„Hør, Moder, lad os købe hele Kurven. Det skal være for at gøre Stads af det kongelige Par, som vi venter ; det skal ikke kunne siges, at vort Kongepar ikke optræder paa en standsmæssig Maade, naar det venter sine Nabo-Majestæter. Saa snart vi kommer hjem, koger jeg dem selv, og du skal se, jeg skal nok gøre det ordentligt.“

Man gjorde Løjer dermed, og det endte med, at Forældrene gav efter og føjede dette store Barn, der i Følelsen af sin Lykke ikke vidste, hvad Ben hun skulde staa paa, og for hvem hele Livet syntes en Fest. Da hun vilde tælle dem, for at faa Tiden til at gaa, væltede Kurven, og Krebsene begyndte at kravle omkring, alle Børnene gav sig til at samle dem op ; det blev en hel Jagt, hvori selv de

Voksne i Familien tilsidst tog Del. Det var saa fornøjeligt og morsomt at se dem, Store og Smaa, leende fare om for at indfange Dyrene, at Janville tog Del i Morskaben og Glæden.

Pludselig hørte man et Tog pibe.

„Se saa, der er de!“ udbød Rose ivrig. „Skynd jer nu, ellers kan vi jo ikke tage ordentlig imod dem.“

Alle skyndte sig det bedste, de kunde, Manden blev betalt, og der var lige Tid til at faa Kurven lukket og anbragt i Vognen. Hele Familien styrtede ind paa Perronen og stillede sig op.

„Nej, nej,“ udbød Rose, „ikke saaledes, der skal være Orden i det. Dronningemoderen med sin Gemai, Kongen, skal paa Flojen, og derefter Prinserne efter deres Højde. Frederik skal staa paa min højre Side, vi er de Trolovede. Og I véd, det er mig, der skal holde Velkomsttalen.“

Toget standsede. Ambrosius og Andrea blev meget forbavsede ved saaledes at træffe hele Familien opstillet. Rose havde lavet en lille, højtravende Tale, hvori hun betegnede Broderens Forlovede som en Prinsesse, der kom langvejsfra, og som det var overdraget hende at byde Velkommen paa Grænsen af Faderens Rige. Det unge Par brast i Latter og fortsatte Spøgen ved at svare paa samme Maade. Jernbanebetjentene stod og gabede med aabne Munde, de saá paa alle disse glade Mennesker, der paa denne smukke Majdag slog Gækken løs og morede sig som Børn.

„Men er Fru Séguin ikke med?“ udbød Mariane overrasket. „Hun havde dog saa sikkert lovet at komme.“

Bag efter Ambrosius og Andrea var nemlig Celeste, Kammerpigen, kommen ud af Toget.

„Fruen har bedt mig sige,“ forklarede denne, „hvor ond det gjorde hende, at hun ikke kunde holde sit Løfte. Endnu igaar var det hendes Hensigt at tage med, men saa kom Hr. Navarède iaftes og meddelte, at der skulde være et Møde idag, hvor det var ganske nødvendigt, at Fruen var til Stede. Fruen lod derfor mig følge Frøkenen herud.“

I Grunden var der ingen, som beklagede, at Valentine ikke var kommen, hun blev altid i daarligt Humør, naar hun var paa Landet.

„Vil De være saa god,“ sagde Mathæus høfligt, „at

sige til Fruen, at vi alle var meget bedrøvede over, at hun var nødsaget til at blive i Byen ... Lad os nu se at komme af Sted.“

„Jeg maa bede Herren undskyldte,“ sagde Celeste, „men jeg kan ikke blive her. Fruen ønskede, at jeg straks skulde tage tilbage for at hjælpe hende, naar hun skal klædes om. For Resten keder hun sig ogsaa, naar hun er ene. Gaar der ikke et Tog til Paris Kl. 10.15? Det tager jeg med. Og iaften er jeg her igen Kl. 8 for at følge Frøkenen hjem. Farvel saa længe.“

De lod Kammerpigen blive staaende paa Perronen og gik ud paa Pladsen, hvor Charabanc'en og Cyklerne ventede paa dem.

„Nu er vi altsaa samlede,“ udbrød Rose, „og nu begynder den egentlige Fest. Nu skal jeg ordne Triumftøget saaledes, som det skal holde sit Indtog paa vore Fædres Slot.“

„Jeg er bange,“ sagde Mariane, „at dit Triumftog bliver gennemblødt. Se, hvor det trækker op derhenne.“

Der trak nogle truende Skyer op i Vest, og det var begyndt at blæse; det var som et Efterslet af det Tordenvejr, der havde raset om Natten.

„Vi bryder os ikke det mindste om Regn,“ svarede den unge Pige; „den vover ikke at begynde, for vi er komne hjem.“

Hun ordnede nu Tøget saaledes, som hun for over otte Dage siden havde udtænkt det. Og da det satte sig i Bevægelse, stod Janvilles Beboere beundrende og smilende i Gadedørene og saå efter det, medens det rullede hen ad den hvide Landevej ud mellem de frugtbare Marker. Det var ganske storartet: I Spidsen red Rose og Frederik paa Cykle ved Siden af hinanden og aabnede majestætisk Bryllupstøget. Bag efter dem kom de tre Anstands damer, de tre yngre Søstre, Louise, Magdalene og Margarethe, ordnede efter Højden paa Cykler, der svarede til deres Størrelse. De havde flade Huer paa, Haaret hang dem ned ad Ryggen og flagrede i Vinden, de tog sig udmærket godt ud. Hvad Pagen, Gregorius, angik, da opførte han sig ikke ganske passende; han, der altid vilde ride saa hurtigt, forglemte sig i den Grad, at han var ved at fare forbi det kongelige Par, hvilket paadrog ham en alvorlig Trettesættelse. De tre Anstands damer havde imidlertid givet sig til

at synge Visen om Askepot, og uagtet det stred mod Etiketten, havde det kongelige Par dog nedladt sig til at finde, det gjorde en god Virkning, og det endte med, at Rose og Frederik, ja selv Gregorius stemmede i med.

I nogen Afstand fulgte den gode, gamle Familie-Charabanc. Efter det fastslaaede Program var Gervasius Kusk og havde Clara ved Siden af sig paa Kuskesædet. De to kraftige Heste holdt deres jævne Fart uden at lade sig forurolige af Piskesmældene, som han slog om Ørene paa dem. Inde i Vognen var der seks Pladser. Først Ambrosius og Andrea, de Forlovede, som blev hædrede med denne storartede Modtagelse, og som sad ligeoverfor hinanden. Derpaa kom, ligeledes lige overfor hinanden, Landets høje Herskerpar, Mathæus og Mariane, der havde den lille Nicolaj, Husets yngste Prins, paa Skødet. De sidste Pladser endelig var besatte med det høje Herskerpars Børneborn, Frøken Bertha og Hr. Christopher; de var endnu ikke i Stand til at gaa ret langt. Vognen bevægede sig fremad i største Pomp; af Frygt for den kommende Regn havde man rigtignok trukket de hvide Lærredsgardiner for, saa at den paa Afstand lignede en Møllervogn.

Endelig kom Bagtruppen, der bestod af Blasius og Dionysius samt Fru Desvignes og hendes to Døtre, Charlotte og Martha. De havde bestemt afslaaet at tage en Vogn, de foretrak at tilbagelægge Vejen fra Janville til Chantebled til Fods. Dersom det skulde begynde at regne, kunde de nok finde Ly et eller andet Sted. Og Rose havde ogsaa erklæret sig tilfreds, der skulde ogsaa være et Følge til Fods. Disse fem forestillede Folkemængden, den umaadelige Tilstrømning, der under Bifaldsraab fulgte Fyrsterne. Uheldigvis kunde den gode Fru Desvignes ikke gaa hurtigt, det varede ikke længe, før Bagtruppen blev ladet saa langt tilbage, at den snart kun dannede en lille Gruppe for sig, som man næppe kunde se. Men det bragte ikke Rose i Forlegenhed, ved den første Drejning af Vejen vendte hun sig i Sadlen, og da hun saå sin Bagtrup over 500 Alen bag Vognen, raabte hun:

„Aa, Frederik, se dog, hvad det er for et umaadeligt Følge, hvilken Plads, det dog tager, og det bliver stadig længere og længere.“

Og da Anstandsdamerne og Pagen tillod sig at le haanligt, tilføjede hun:

„Maa jeg bede Jer have Respekt. Tæl en Gang efter. I Vognen er der ni, vi er seks, det giver femten, læg dertil de fem i Bagtruppen, det bliver tyve: hvor finder I vel en saadan Familie? Kaninerne, der ser os komme forbi, bliver stive af Forbavselse og Misundelse.“

Paa Broen over Yeuse begyndte de første Regndraaber at falde, store, tunge Draaber. Et Øjeblik efter styrtede Regnen ned, pisket af en susende Vind, det var, som om Himlens Sluser havde aabnet sig. Man kunde ikke se fem og tyve Alen frem for sig, og i Løbet af nogle Minuter var Vejen forvandlet til en Bæk.

Følget søgte at bjærge sig, som det kunde bedst. Bag efter viste det sig, at Bagtruppen havde været saa heldig at blive overfaldet af Bygen lige ved et Bondehus, hvor den i rette Tid kom i Ly. De i Vognen trak kun Gardinerne for og standsede under et Træ paa Vejen, da de var bange for, at Hestene skulde blive sky under et saa voldsomt Uvejr. De raabte til Cyklisterne foran, at de ogsaa skulde stoppe op og ikke udsætte sig for en saadan Syndflod, men deres Stemmer tabte sig i Vindens og Regnens Susen. Smaapigerne og Pagen bar sig fornuftig ad: de krøb i Ly med deres Cykler bag et tæt Hegn, men de Forlovede red videre. Frederik, der var den fornuftigste af dem, havde dog forsøgt at forhindre det og sagt:

„Det er dumt af os at blive ved, lad os stoppe op lige som de Andre.“

Men Rose, der var ophidset af sin Glædes Rus og ufølsom for den piskende Regn, svarede:

„Aa, vi er jo allerede vaade, vi bliver snarere forkølede ved at holde stille. Lad os hellere skynde os, om tre Minuter kan vi være hjemme, og saa kan vi le ad alle de Andre, der først kommer om en lille halv Time.“

De var komne over Bron og fo'r nu hen ad Vejen, der begyndte at blive tung: de havde næsten en halv Fjerdingvej tilbage.

„Det er en Dumhed, vi gør,“ gentog han, „vi faar Skænd, og med Rette.“

„Jeg synes nu, det er morsomt,“ svarede hun, „saadan at tage Bad paa Cykle. Lad bare mig ride alene, dersom du ikke bryder dig nok om mig til at følge mig.“

Han fulgte hende, han red saa nær ved hende, som han kunde, og søgte at skærme hende mod den skraat-

faldende Regn. De fo'r af Sted med rasende Fart, det var, som om alt dette Vand løftede dem og førte dem af Sted med sig i en susende Galop. Netop som de sprang af Cyklerne i Gaarden, horte Uvejret op, og Himlen blev igen blaa.

Rose lo fornøjet, hun var rød i Kinderne, forpustet og saa vaad, at Vandet drev af hendes Klæder og Haar: en Kildenymfe, der er kommen til at vælte sin Urne ned over sig. Hun skyndte sig op paa sit Værelse for at ordne sit Haar og tage en anden Kjole paa, men hun gav sig ikke Tid til at skifte Linned. Hun havde saadan et Hastværk med at komme ned og koge Krebsene, at hun vilde spare de faa Minuter, som det kunde have taget.

Da den øvrige Familie endelig var kommen, faldt der ret skarpe Udtalelser, thi baade Faderen og Moderen var vrede og urolige over Roses vanvittige Indfald at blive ved at cykle i et saadant Vejr.

„Véd du hvad, min Pige,“ sagde Mariane, „der er ikke sund Sans i at bære sig saaledes ad. Du har da vel skiftet Linned?“

„Ja vist saa!“ svarede Rose. „Hvor er Krebsene?“

Mathæus skændte paa Frederik:

„I kunde jo have brækket Halsen, og desuden kan I jo blive syge af den kolde Regn, mens I selv var saa varme. Du burde have stoppet hende.“

„Hvad skulde jeg gøre, hun vilde absolut cykle videre, og du véd jo nok, at naar hun vil noget, maa jeg altid give efter.“

Rose stoppede videre Bebrejdelser ved at sige:

„Nu har I virkelig skændt nok paa os ... Jeg havde naturligvis Uret ... Kom og smag paa disse Krebs. I har aldrig faaet bedre.“

Frokosten var yderst fornøjelig. Da man var tyve til Bords og desuden vilde holde Generalprøve paa Bryllupet, var der bleven dækket i den store Sal ved Siden af den sædvanlige Spisestue. Medens de spiste, taltes der om, hvorledes den skulde pyntes med Potteplanter, Kranse og Blomster. Ved Desserten blev der bragt en Trappetige ind, for at man kunde tage nogle Maal til Udsmykningen.

Rose, der havde været saa snaksom, var pludselig bleven tavs; hun havde dog spist med god Madlyst, men under hendes store Haar, der endnu var ganske vaadt.

havde hendes Ansigt faaet en bleg, voksagtig Farve, og da hun vilde gaa op ad Stigen, vaklede hun og besvimede. Der blev almindelig Bestyrtelse ; hun blev bragt til Sæde i en Stol, et Par Minuter efter kom hun til sig selv, men der var ligesom en Rædsel over hende, tavs stirrede hun hen for sig og syntes ikke at forstaa, hvad der gik for sig. Mathæus og Mariane blev meget urolige, gjorde hende det ene Spørgsmaal efter det andet. Hun havde aabenbart forkølet sig, det var Følgen af denne tossede Cykletur. Den unge Pige kom dog snart til sig selv og smilede : hun sagde, at hun ikke havde ondt noget Sted, hun havde kun følt et voldsomt Tryk over Brystet, men nu var det gaaet over, og hun aandede igen lettere. Hun var hurtigt paa Benene igen, og da hun med Iver tog Del i Forhandlingerne angaaende Udsmykningen, blev man beroliget, og Eftermiddagen gik meget godt.

Ved Middagen blev der ikke spist ret meget, da man havde taget saa godt til sig af Krebsene om Formiddagen. Kl. 9 kom Celeste efter Andrea, og hver gik til sit. Ambrosius tog om Aftenen til Paris. Blasius og Dionysius skulde af Sted med første Tog Kl. 7 næste Morgen. Rose fulgte Fru Desvignes og hendes Dotre lidt paa Vej og raabte efter dem : „Paa Gensyn ! Paa Gensyn !“ Hun glædede sig ved den Tanke, at næste Gang, de skulde ses, var ved det forestaaende lykkelige Bryllup.

Hverken Mathæus eller Mariane var gaaede til Ro. Uden at have talt derom fandt de begge, at Rose saá lidt foruroligende ud : hendes Ojne var urolige og Udtrykket anstrængt. Da hun kom tilbage, vaklede hun, og de fik hende til at gaa i Seng, skønt hun sagde, at hun havde det godt, men kun var lidt stakaandet. Og da hun var kommen til Ro i sit Værelse, der laa ved Siden af deres Sovestue, gik Moderen et Par Gange derind for at forvise sig om, at hun sov og var godt dækket til. De lod Døren staa aaben ind til hende og beroligede sig med, at der ikke var noget i Vejen, en Nats god Sovn vilde sikkert klare det Hele.

De gik til Ro, og hele Gaarden sank hen i Stilhed til næste Hanegal, men henad Klokken fire, før det endnu var lyst, blev de vækkede af en undertrykt Kalden : „Mor, Mor !“ De sprang op og løb paa bare Ben ind til Rose, der tra og var ved at kvæles i et nyt voldsomt Anfald. Da

hun var kommen til sig selv igen, syntes hun at have det bedre, og Forældrene foretrak, til Trods for deres Angst, at afvente Dagen, for de kaldte Folk til. Hvad der især forfærdede dem, var at se, hvor forandret Rose var. De kunde næppe kende hende, hendes Ansigt var opsvulmet og fortrukket, som om en Morkets Magt havde stjaalet hende fra dem paa en Nat. Hun faldt inidlertid i Søvn igen, og de turde næppe røre sig for ikke at forstyrre hende. Saaledes sad de og hørte, hvorledes Gaarden vaagnede til Liv, efterhaanden som Dagen kom. Klokken slog fem og seks. Da den manglede tyve Minuter i syv, saå Mathæus Dionysius i Gaarden, han skulde ind med Toget til Paris Klokken syv. Mathæus løb hurtigt ned og bad ham gaa til Dr. Boutan og bede denne komme uden et Øjeblik Opsættelse. Da Sønnen var gaaet, løb han igen op til Mariane uden at lade Nogen vide, hvad der var paa Færde.

Rose havde rejst sig op i Sengen med udbredte Arme og aaben Mund. Hun jamrede sig og raabte :

„Mor! Mor!“

Derpaa sprang hun med den sidste opblussende Livskraft ud af Sengen og gik hen til Vinduet, hvorigennem den opgaaende Sol skinnede ind. Et Øjeblik stod hun dér paa bare Fodder og med blottede Skuldre, i jomfruelig Renhed, med det svære Haar som en Kappe hængende ned om sig, aldrig havde hun været skønnere, mere straalende af Kraft og Herlighed.

„Aa, det gør ondt! Det er forbi! Jeg dør!“

Forældrene var ilede hen til hende og greb hende i deres Arme, som om de vilde skærme hende mod al Fare.

„Min stakkels Pige, vær nu rolig, det betyder jo ikke noget, det er kun et Anfald, som gaar over igen. Læg dig nu igen. Din gamle Ven Boutan er under Vejs herud, og imorgen er du rask igen.“

„Nej, nej, det er forbi, jeg dør!“

Hun faldt tilbage i deres Arme, og de kunde næppe faa hende lagt paa Sengen. Det var, som om Lynet havde ramt hende: et Par Minuter efter udaandede hun uden at sige et Ord, revet bort af en heftig Lungebetændelse.

Det hensynsløse Lyn, den blinde Le, der med ét Slag ødelægger et helt Foraar! Saa pludseligt, saa uventet kom det, at de straks i første Øjeblik var mere bedøvede

end egentlig fortvivlede. Paa Marianes Skrig styrtede de andre til, og hele Gaarden var i et Øjeblik fyldt af Uro og Bevægelse for straks derpaa at synke hen i Dødens store Tavshed, alt Arbejde, hele Livet standsede. De andre Born var sønderknuste og forfærdede, og pludselig midt i den første Bestyrtelse hørte man Frederiks Skrig. Han var helt ude af sig selv, han vilde tage Livet af sig og sagde, at han havde myrdet hende, han burde have forhindret, at hun cyklede hjem i Uvejret. Man fik ham bort, de maatte bringe ham bort fra Gaarden af Frygt for en ny Ulykke. Der var almindelig Fortvivlelse, Forældre og Sødskende og hele Chanteblad var som lamslaaede over, at Døden for første Gang havde hjemsøgt dem her.

Du store Gud! Var det virkelig Rose, der laa paa denne Dødsseng, hvid og kold og stiv. Den smukkeste, den gladeste, den mest elskede af dem alle! Rose, som alle de andre beundrede med Stolthed og Glæde! Død midt i Forhaabningerne om et langt og lykkeligt Liv, ti Dage før Bryllupet og lige efter den Dag, hvor hun havde været saa overgiven, saa spøgefuld og glad. Hun stod for dem alle saa fuld af Liv, saa yndefuld, som et stort Barn, med den fyrstelige Modtagelse og det kongelige Følge.

De forestaaende Brylluper, der skulde fejres paa samme Tid, skulde jo være Udtrykket for Familiens Held og Lykke! Froments havde ganske vist kendt strenge Tider og udgydt Taarer, men man havde sluttet sig sammen, den ene havde trøstet den anden; og ingen var udebleven om Aftenen for at faa sit Godnatkys. Og nu gik den bedste af dem alle bort, Døden kom og lod dem mærke, at der ikke gives nogen fuldkommen Glæde, at selv de bedste, de lykkeligste, aldrig faar deres Forhaabninger fuldt ud opfyldte. Der findes intet Liv uden Død!

Ak, hvor var de frygtelige, de to paafølgende Dage! Gaarden laa hen som død, man hørte kun Dyrenes sagte Prusten i Staldene. Hele Familien sad samlet, opløst i Taarer, omkring den elskede Roses afsjælede Legeme, der hvilede, dækket af friske Blomster. Og Sorgen blev end bitrere, da hendes Kiste blev stillet op i den Spisestue, hvor de alle havde lagt Planer for den store Fest. Her vaagedes der over hende den sidste Nat før Jordfæstelsen. Der var ingen grønne Buske, ingen Kranse, kun fire

hoje Vokskærter og saa en Mængde friskplukkede, hvide, svagt duftende Roser. Hverken Mathæus eller Mariane kunde gaa til Ro den Nat, de sad ved hinandens Side hos det Barn. Moder Jord snart skulde gemme i sit Skød. De saå hende, som hun var, da hun første Gang tilbragte Sommeren i den gamle Jagtpavillon; hun var lige vænt fra, og de listede ind til hende om Natten for at se, om hun ikke havde kastet Tæppet af sig, og de saå hende i Paris, naar hun med de tre store Brødre kom stormende ind om Morgenens og vilde krybe op i Moderens Seng. Men de saå hende allertydeligst herude blive stor og trives med Godset, stedse skønnere og kraftigere voksede hun op midt i al denne Frugtbarhed! Og nu var hun ikke mere, aldrig skulde hendes klare Øjne straaale dem i Møde, aldrig mere skulde de høre hendes glade Stemme lyde gennem Huset! Deres Hænder søgte hinanden i navnlos Sorg, det var dem, som kunde deres knuste Hjerter aldrig mere glædes over noget her paa Jorden.

Deres andre Børn stod i Flok omkring dem, i sorte Klæder begræd de deres Søster, som sov den sidste Søvn, Forældrene saå dem ikke, hørte ikke mere, deres Tanker dvælede ved hende, som var borte og som tog en Del af deres sonderrevne Hjerter med sig i Graven. Og over den store, tomme Sal, som de fire Vokslys oplyste med deres dæmpede, flakkende Skin, dagedes det omsider efter den lange Nattevagt, hvor hele Familien havde taget Afsked med Rose.

Næste Dåg var det med taareblændede Øjne, at de saå Ligtoget langsomt drage langs den hvide Landevej med de to Rækker høje Poppeltræer mellem vidtstrakte, bølgende Agre; den Vej, henad hvilken Rose for faa Dage siden, rullede i skyllende Regn, med Spøg og Latter. Hele Slægten, alle Vennerne, hele Egnen var opfyldt af Deltagelse og Sorg over dette sørgelige og uventede Dødsfald. Derfor var Toget idag virkelig endeløst, det strakte sig langt, langt bagefter Ligvognen, som med de hvide Draperier og de mange hvide Blomster i den lysende Sol lignede en vandrende Rosenbusk i fuldt Flor. Hele Familien fulgte, Moder og Søstre med, ingen vilde slippe den elskede Afdøde af Syne, førend Jorden skjulte hende for bestandig. Bagefter dem kom Beauchênes og Séguins, men opløst i Sorg, trætte af at græde, kendte Mathæus

og Mariane knap deres nærmeste Venner. De havde kun en vag Forestilling om at have set Morange, og endda var de ikke sikre paa, at det var ham, den gamle, hvid-skæggede Herre, der grædende havde trykket deres Hænder ved Graven. Ligeledes var det som i en ond Drom, at Mathæus mindedes Constances magre Ansigt, hendes smalle Læber, der havde talt venlige og bedrøvede Ord, medens en mørk, underlig Glæde flammede i de sælsomme Øjne.

Hvad havde hun sagt? Nette og passende Udtryk selvfølgelig, men alligevel var Mathæus kommen til at huske det bitre Smil, der spillede om hendes Mund, da hun modtog Indbydelsen til de to Brylluper og ønskede, at Held og Lykke vedblivende maatte følge Familien paa Chantebled. Nu var ogsaa de knuste af Sorg, de lykkelige og frugtbare Froment'ere. Maaske var dette Begyndelsen paa en hel Række Ulykker! Og han grebes af mørke Anelser, hans Tro paa Fremtiden var rokket, nu da han første Gang var bleven ramt af Skæbnens haarde Haand paa det ømmeste Sted.

XXIV.

Et Aar senere blev Ambrosius' og Andreas første Barn døbt og fik Navnet Leontius. Seks Uger efter Roses Død havde de i Stilhed holdt Bryllup, og Barnets Daab var den første Fest, i hvilken Mariane og Mathæus deltog efter den frygtelige Sorg, der saa pludselig havde ramt dem. Derfor var det ogsaa bestemt, at man efter Højtideligheden i Kirken skulde spise Frokost hos det unge Par, og siden gaa hver til sine Forretninger. Da hele Familien ikke kunde give Møde, skulde der foruden Bedsteforældrene kun komme de to ældste Brødre, Tvillingerne, og saa Blasius' Kone, Charlotte. Beauchêne var Gudfader og havde valgt Fru Séguin til Gudmoder, thi stakkels Constance skælvede og bævede, blot hun tænkte paa at røre ved et lille Barn. Imidlertid havde hun dog lovet at være tilstede ved Frokosten, hvorimod Séguin havde undskyldt sig. Paa denne Maade kom Selskabet til at bestaa af ti Personer, nok til

at fylde de unge Folks Spisestue i deres beskedne lille Lejlighed i Bøotiensgade.

Ved Bordet herskede en mild og behagelig Stemning. Selv Mathæus og Mariane, der ikke havde lagt Sorgen, maatte smile ved Synet af denne Sonnesøn, der bragte dem et Pust fra Forjættelsens Land. I Begyndelsen af Vinteren havde Familien paany haft Sorg: Blasius's lille Søn Christopher var død af Strubehoste, halvtredje Aar gammel, men Charlotte var allerede den Gang i velsignede Omstændigheder, saa de første Dages heftige Smerte forvandlede snart til en blid, forhaabningsfuld Venten. Det unge Par forstod at gøre Hjemmet hyggeligt, Andreas straalende Smil og Ambrosius's sejrstolte Livsglæde spredte Lys over alt: det var smukt at se disse to unge, der elskede hinanden, Arm i Arm drage ud for at erobre en Verden. Desuden satte Beauchêne med sin voldsomme Madlyst og støjende Latter Liv i Selskabet; han gjorde heftigt Kur til Valentine, som ikke kunde bare sig for at le ad hans grovkornede Vittigheder og overdrevne Begejstring over den Ungdommelighed, hun trods sine 45 Aar og Bedstemoderværdigheden bar tilskue. Alene Constance sad sur og alvorlig, kun en sjælden Gang bevægedes de smalle Læber til Ord eller Smil, og ofte fortrak hendes Ansigt sig i navnløs Smerte: naar hendes Blik gled hen over disse Mennesker, der trods Sorg og Bekymring kunde være glade i deres ukuelige Livskraft og Fremtidshaab.

Klokken henad tre brød Blasius op uden at ville til-lade sin Principal at drikke sit andet Glas Likør.

„Det er sandt, lille Børn,“ sagde denne nok saa føjelig. „han har Ret! Her er meget hyggeligt hos Eder, men vi to maa absolut hjem i Trædemøllen. Og vi bortfører oven i Købet Dionysius, vi trænger til at høre hans Mening om en stor Historie, vi har for. Ja, saadan er vi Pligtmenesker til det Yderste!“

Constance var ogsaa staaet op.

„Vognen maa være der, tager du den?“

„Nej, vist gør jeg ej! Vi snapper en Mundfuld frisk Luft for at klare vore Begreber!“

Det truede med Regn, og da Skyerne stedse blev tættre, gik Ambrosius hen til Vinduet og sagde saa:

„I bliver vaade!“

„Aa, Regnen har hængt os over Hovedet hele Dagen. vi slipper nok hjem til Fabriken, inden den kommer.“

Det blev bestemt, at Constance skulde tage Charlotte med i Vognen og sætte hende af ved Havehuset. Valentine havde ikke Hastværk, saa hun vilde i Ro og Mag gaa hjem til Antin-Allé, naar Vejret blev godt, medens Mariane og Mathæus gav efter for det unge Pars Overtalelser og lovede at blive hos dem hele Dagen og først tage hjem med det sidste Tog. De Øvriges Bortgang oplivedes af en lille Fejltagelse, som Constance begik, og som de alle fandt overmaade morsom. Hun vendte sig mod Dionysius, og idet hun roligt saå paa ham med sine lyse Ojne, sagde hun :

„Aa, kære Blasius, gaa hen og hent min Boa, som jeg maa have ladet ligge ude i Forværelset!“

Alle brast i Latter, uden at hun begreb hvorfor og med den største Ro tog Skindkraven fra Dionysius.

„Tak, Blasius,“ sagde hun, „det er den rigtige.“

Nu blev der en sand Storm af Munterhed : hele Selskabet var ved at kvæles over hendes urokkelige Sikkerhed. Hvad var der dog paa Færde? Hvorfor skulde de allesammen gøre Nar ad hende? Tilsidst begyndte det at gaa op for hende, og hun saå opmærksomt paa den unge Mand.

„Aa ja, nu ser jeg det jo! Det er Dionysius og ikke Blasius! Jeg kan ikke kende dem fra hinanden, især siden de begge to har ladet deres Skæg staa!“

For at Constance ikke skulde føle sig fornærmet over denne overdrevne Munterhed, mindede Mariane dem om, at hun selv, da Tvillingerne var smaa, kun kunde kende dem, naar de var vaagne, paa Ojnenes forskellige Farve. Og nu regnede det med Anekdoter om morsomme Forvekslinger, til man omsider skiltes i den venskabeligste, mest oplivede Stemning.

I Vognen sad Constance ganske stiv og stille efter at have sagt Charlotte, at hun led af en slem Hovedpine, som under det langvarige Maaltid havde forværret sig betydeligt. Med træt Mine og halvt lukkede Ojne faldt hun i dybe Tanker. Roses og den lille Christophers Dod, den Sorg, der ogsaa ramte de sejrrie Froment'er, havde virket som Balsam paa hendes syge Sind, men denne Fest, det nyfødte Barns Daab, Koreturen her i Vognen ved Siden af

Blasius's unge Hustru, der paany var i Omstændigheder, oprev alle de gamle Saar, gjorde hende ond og bitter over at sidde her som en gammel, barnløs Kvinde. Det Barn, hun aldrig skulde faa, hendes knuste Moderkærlighed, hendes idelig skuffede Længsel efter Erstatning for det rædsomme Tab, hun havde lidt, gjorde hende næsten forstyrret i Hovedet, fyldte hendes forpinte Sjæl med en Hævntorst, saa stor og saa bitter, at den var nær ved at forfærde hende selv.

Hun rasede mod Alt og Alle. Skæbnen, Menneskene, Alt sammensvor sig for at odelægge hende. Hendes Mand var en Usling, en fejg Forræder, der med hver Dag lod denne Blasius faa mere Magt i Forretningen, denne Blasius, hvis Hustru, naar en Søn døde, straks stod beredt med en ny Arving! Det oprørte hende at se sin elendige Mand munter, glad og fornøjet ile til sine foragtelige Fornøjelser uden at skænke hende en Tanke. Og mens hun sad alene og sorgede over sine knuste Forhaabninger, lod han bare fem være lige og morede sig ypperligt. Han gled ubekymret ned ad Skraaplanet, stolede paa Blasius, ene og alene, fordi den unge Mands Dygtighed og Driftighed befriede ham, doven som han nu var, fra at plage sig med Vanskeligheder, der efterhaanden blev for besværlige for ham, og desuden skaffede ham de nødvendige Midler til at føre en glad og sorgløs Tilværelse. Constance havde faaet Nys om, at hendes Mand tænkte paa at gøre Blasius til sin Kompagnon, ja, hun havde en Anelse om, at Beauchêne allerede af den unge Froment havde faaet en rund Sum for med den at kunne dække Tab, han havde lidt ved taabelige Spekulationer og Gæld, han nødigt vilde tilstaa. Og medens Vognen rullede afsted, sad hun dér med lukkede Øjne og lod sit Sind forgifte af Nag og Misundelse, saa at hun omsider var ved at skrige højt af Raseri og fik en vanvittig Lyst til at kaste sig over denne unge Hustru, som tronedede dér stolt i lykkelig Moderglæde, medens hun selv var gammel og gold, ensom og elendig.

Derefter kom hun til at tænke paa Dionysius. Hvad skulde han paa Fabriken? Skulde han maaske ogsaa plyndre hende? Hun vidste jo dog, at han, skønt han endnu ingen Stilling havde, ikke vilde være sammen med Broderen paa Beauchênes Fabrik, fordi der efter hans Mening ikke var Plads til to. Dionysius's omfattende tek-

niske Kundskaber gjorde ham velskikket til at lede et mekanisk Værksted, og Blasius spurgte ham ofte til Raads, naar han skulde udføre større Arbejder. Imidlertid dvælede Constances Tanker ikke længe ved Dionysius, han kom kun som en Forbigaaende, siden han sandsynligvis i en nær Fremtid vilde nedsætte sig i en fjerntliggende Provinsby. Nej, Blasius var den Fare, der truede hendes Hus, og hun fik med ét den Tanke, at, dersom hun blot naaede hjem inden de tre Herrer, vilde hun tale med Morange og af ham faa at vide, hvorledes Sagerne stod. Som Bogholder maatte han jo have hørt Tale om Blasius's Indtrædelse i Firmaet som Medindehaver, kende noget til Kontrakten, selv om denne kun var til som Udkast, og hun blev stedse mere og mere utaalmodig efter at faa fat i Morange, som hun mente, hun kunde lokke til at tale. Da de kørte over Jenabroen, saå hun ud af Vinduet:

„Aa, hvor det gaar langsomt! Gid den Regn dog vilde blive til Alvor, det kunde maaske lette mit Hoved en Smule.“

Hun mente, at en ordenlig Byge vilde forsinke de tre Herrer, saa at hun fik mere Tid til at udfritte Bogholderen, og hun lod Vognen holde ved sin egen Dør uden at køre Charlotte hjem.

„Kære Charlotte! De undskylder mig nok. De har jo kun et Par Skridt at gaa!“

Smilende trykkede den unge Kone hendes Haand:

„Javist! Tusind Tak! De siger nok til min Mand, at jeg er kommen godt hjem, han er angstelig for mig, siden jeg nu atter er „velsignet“.“

Constance maatte sætte et venligt Ansigt op og love at hilse Blasius.

„Farvel!“

„Farvel! Vi ses nok i Morgen!“

Det var nu nitten Aar siden, Morange havde mistet sin Hustru, ni Aar siden, Regine saa sørgeligt havde fulgt Moderen i en tidlig Grav. Og det saå ud, som om han kom hjem fra deres Begravelse, altid sørgeklædt, stille og indadvendt, talte ikke mere end højst nødvendigt, levede i sit Hjem uden nogensinde at se et Menneske hos sig. For Resten passede han sine Forretninger med stor Nøjagtighed, viste sig punktlig ved sit Arbejde og paa sit Kontor, tænkte aldrig mere paa at forlade den Plads, han nu i

snart tredive Aar havde haft, thi de to elskede Afdøde havde taget hans Ergærrighed med sig i Graven, kun for deres Skyld havde han drømt om Rigdom og Luksus. Nu sad han alene tilbage, svag og føjelig som et lille Barn, uden andet Onske end at dø i Fred i sin Krog ved sit ensformige Arbejde, som en gammel Hest i en Trædemølle.

Hjemme paa Grenelleboulevard i den altfor store Lejlighed førte han en sælsom, hemmelighedsfuld Tilværelse. Pigen havde de strængeste Befalinger til aldrig at lade Fremmede komme ind. For Resten vidste hun selv ingen Ting. Ganske vist fik hun Lov at komme i Spisestuen, men han taalte ikke, at hun satte sine Fødder hverken i hans eget Sovekammer eller i Regines Værelse. Der lukkede han sig ofte inde, for „at gøre i Stand“, som han sagde, uden at man egentlig forstod, hvad han havde for derinde. Disse Stuer var sagtens for ham en Art Helligdom, hvor han var baade Præst og Menighed. Flere Gange havde Pigen prøvet paa at belure ham, men det var ikke lykkedes hende at opdage noget. Intet Menneske vidste, hvilke Relikvier han her opbevarede. En anden Grund til Nysgærrighed og Forundring var hans Gnieri, der med hvert Aar tog til. Han tjente over 8000 Francs aarlig, og han brugte knap nok Halvdelen; thi han nænnede næppe at spise sig mæt, og han havde kun faa Fornødenheder. Hvor blev de af, alle de Penge, han lagde op? Det kunde ingen faa ud af ham, skønt han altid var mild og venlig, net og ordenlig. Hver Dag sad han paa sin Kontorstol og passede sine Bøger saa nøjagtigt, saa regelmæssigt, at Ingen kunde ane den ødelæggende Virkning, Ulykken havde haft paa ham, at Ingen gættede, hvilken Fortvivlelsens Ild, der endnu ulmede under Asken.

Efterhaanden var der opstaaet et Slags Venskab mellem Morange og Constance. Da han efter Regines Død kom tilbage paa Kontoret, nedbrudt og fortvivlet, havde han vakt en dyb Medlidenhed hos hende, en Medlidenhed, hvori der blandede sig en inderlig Ængstelse. Hendes Morits's Død indtraf først fem Aar senere end Regines, men hun hjemsogetes allerede da af sin sære Uro, og hun kunde aldrig se Morange uden at gyse: Denne Mand havde jo mistet sit eneste Barn! Barmhjertige Himmel! Saa var en saadan Ulykke altsaa tænkelig! Og da hun selv ramtes af samme Sorg, da hendes eget Hjerte knustes af

samme Rædsel, nærmede hun sig uvilkaarlig til denne Lidelserfælle og viste ham mere Venlighed end nogen Anden. Undertiden indbød hun ham til Te, og disse to Mennesker talte da sammen eller sad stille, rugende hver over sin Smerte, som de gensidig kun altfor vel kunde forstaa, og som helst fandt Udtryk i Tavshed. Dette Venskab udnyttede hun i den senere Tid, naar hun vilde vide Besked om Fabriken, thi hun gad ikke udspørge Beauchêne, der for Resten helst undgik at tale med hende om Forretninger, da han godt mærkede, hun troede, han gjorde Gæld, og nærrede den største Mistillid til den Maade, paa hvilken han bestyrede Fabriken.

Derfor skyndte Constance sig ogsaa hjem, hun vilde benytte Øjeblikket til at udspørge Bogholderen, tvinge ham til at tale, nu, da hun var vis paa at træffe ham alene. Hun gav sig næppe Tid til at faa Hat og Handsker af, men ilede lige ned paa Kontoret, hvor hun traf Morange siddende ved sin Pult foran sin Protokol.

„Se se!“ udbød han forbavset, „er Daaben allerede forbi?“

Constance havde straks en Forklaring paa rede Haand:

„Ja vist er den saa! Det vil sige, jeg tog lidt tidlig bort, da jeg havde Hovedpine. De Andre kommer senere, og derfor vilde jeg nu benytte Øjeblikket til at faa mig en lille Passiar med Dem, kære Ven. De véd jo, hvor stor Pris jeg sætter paa Dem! Aa, jeg er sandelig langt fra lykkelig, det er vist!“

Og hun segnede om paa en Stol, medens Taarerne brød frem af de febergloedende Øjne, der saa længe havde maattet se paa andres Lykke. Forfærdet over at se den ellers saa rolige Constance i denne Tilstand vilde Morange kalde paa hendes Kammerspige, da hun var borte, hun skulde faa ondt, men hun vinkede ad ham:

„Nej, nej, bliv hos mig, De er min eneste Ven! Alle andre svigter mig, alle vender de sig imod mig! Jeg mærker det nok, alle vil mig tillivs, som om jeg ikke var ulykkelig nok! Jeg, der med mit eneste Barn har mistet Alt! De forstaar, hvad jeg lider. De bærer paa samme Sorg. De kan ikke svigte mig! De vil staa mig bi, ikke sandt? De vil sige mig Sandheden. Saa kan jeg da i det mindste væрге mig.“

Ved at høre hende tale om sin Datter havde han givet sig til at græde med hende. Hun kunde nu udspørge ham, han vilde svare, sige Alt, aldeles tilintetgjort af den fælles Smerte, som hun havde fremkaldt. Han meddelte hende da, at der virkelig skulde oprettes en Kontrakt mellem Blasius og Beauchène; men det var ikke noget egentlig Kompagniskab. Beauchène havde trukket betydelige Summer paa Fabrikens Kasse til unævelige Udgifter, en ren Pengeudpresning, sagde han, noget med et Pigebarn og hendes Moder, der talte om Domstolene; saa havde han maattet betro sig til Blasius, hvis virksomme Haand styrede hele Huset, og overdrage ham at finde En, der kunde laane ham Pengene; og saa var det, at den unge Mand selv havde laant ham dem, naturligvis Penge, som hans Fader, Mathæus Froment, skød til, glad over saaledes at kunne anbringe dem i Fabriken i Sonnens Navn. Nu havde man, for at bringe Orden i Sagerne, simpelthen bestemt at dele Husets Ejendomme i seks Dele, for at afstaa en af disse Dele til Blasius som Afbetaling, og han blev Ejer af denne Sjettedel, hvis Beauchène ikke købte den tilbage inden Udlobet af en vis Tid. Det Værste var, at man kunde være bange for, at han, i Stedet for at gøre sig fri, senere hen skulde bukke under for Fristelsen til at sælge de andre Dele, den ene efter den anden, efter som han var paa Ødselhedens eller Daarskabernes Skraaplan.

Constance havde bleg og gysende hørt herpaa.

„Er det underskrevet?“

„Nej, endnu ikke, men Papirerne er i Orden, og de skal underskrives en af Dagene. Det er jo desuden en fornuftig Løsning og paatvingende nødvendig.“

Hun var øjensynlig ikke af den Mening. Oprørt i sit Inderste søgte hun af hele sit Væsens Styrke noget, der uopholdelig kunde forhindre hans Ødelæggelse, hans Skam.

„Min Gud, hvad skal jeg gøre, hvorledes skal jeg bære mig ad?“

Og i Raseri over ikke at kunne finde paa Noget, over at være afmægtig, undslap dette Skrig hende:

„Aa, den elendige Blasius!“

Den gode Morange blev helt rystet herover. Han havde endnu intet forstaaet, derfor bestræbte han sig for at berolige hende og forklarede hende, at Blasius var en

flink Fyr, at han under disse Omstændigheder havde vist sig fra sin bedste Side, havde hjulpet til at neddysses Skammen og vist sig i høj Grad uegennyttig. Og da hun havde rejst sig op, glad ved at have faaet Alt at vide, og nu kun ønskede at komme bort, før de tre Mænd, der vendte hjem til Fods, traf hende dér, stod Bogholderen ogsaa op og fulgte hende gennem Galleriet, der førte til hendes Lejlighed.

„Frue, jeg giver Dem mit Æresord paa, at den unge Mand ikke er optraadt beregnende i denne Sag. Alle Papi-
rerne er gaaede igennem mine Hænder, der er Ingen, der véd bedre Besked end jeg ... og dersom jeg havde næret den ringeste Mistanke, havde jeg taget Mod til mig og gengældt Deres Godhed ved at advare Dem.

Hun hørte ikke mere paa ham, prøvede blot paa at blive af med ham. I dette Øjeblik brød den voldsomme Byge løs, der længe havde truet, og piskede rasende mod Ruderne. Det var bleven saa mørkt, at man skulde tro, det var Nat, skønt Klokken knapt var fire. Og den Tanke faldt hende ind: de tre Herrer tog naturligvis en Vogn i dette Skybrud. Hun skyndte sig afsted, stadig fulgt af Bogholderen.

„Hør nu f. Eks.,“ vedblev han, „da der var Tale om at opsætte Kontrakten ...“

Pludselig standsede han med et hæst Udbrud, idet han trak hende tilbage med en forfærdet Haandbevægelse.

„Tag Dem i Agt!“

Før deres Fødder aabnede der sig en Afgrund. Der var her for Enden af Galleriet, før man naaede Korridorerne, der førte til Beauchènes Bolig, en mægtig Damp-elevator, hvorpaa forskellige Varer blev sendte ned til Indpakningsafdelingen. Før Resten brugte man den kun af og til. Sædvanligvis var den uhyre Falddør lukket; og naar Elevatoren var i Virksomhed, stod der altid en Mand og passede den.

„Tag Dem i Agt! Tag Dem i Agt!“ gentog Morange, ude af sig selv af Rædsel.

Elevatoren var nede, det umaadelige Hul gabede dem i Mode. Ikke et Gelænder, intet, der kunde advare dem, forhindre dem fra at gøre det frygtelige Spring. Regnen slog bestandig mod Ruderne. Mørket var saa tæt i Galleriet, at de famlede sig frem uden at kunne se noget foran

sig. Et Skridt til, og de var styrtede ned. Det var et Mirakel, at Bogholderen i dette endnu tættere Mørke var bleven opmærksom paa dette Svælg, som han snarere havde følt end set. Constance, der endnu intet forstod, vilde rive sig los fra Moranges vanvittige Tag.

„Men saa se dog!“ raabte han.

Og han bøjede sig frem, tvang hende til at hælde sig ud over Hullet. Det gik ned til Kælderen gennem tre Stokværk som en mørk Brønd. Et raakoldt Kælderpust slog dem i Mode, man kunde næppe skelne det ubestemte Omrids af de tunge Jernbjælker. Kun helt nede paa Bunden brændte en Lygte, et fjernt Lysskær, der endnu bedre viste, hvor dybt og forfærdeligt Svælg var. Og de trak sig tilbage.

Nu blev Morange vred.

„Det er jo Vanvid! Hvad tager de sig dog for? Hvorfor overholder de dog ikke Bestemmelsen? Der plejer at staa en Mand her med den udtrykkelige Ordre ikke at forlade sin Post, saalænge Elevatoren ikke er oppe — hvor er han? Hvad tager han sig for?“

Han gik tilbage til Hullet og raabte rasende derned:

„**Bonnard! Bonnard!**“

Stadig intet Svar, ikke en Lyd, kun det fugtige Pust fra Mørket, der steg op som fra Gravens Tavshed. Saa tog han en Beslutning:

„Jeg gaar ned, jeg maa finde Bonnard — — — Tænk Dem os liggende dernede — — — Nej, sligt kan man ikke lade gaa. Han skal lukke sin Falddør eller staa paa sin Post, hvor er han henne? Hvor kan han være?“

Han var allerede begyndt at gaa ned ad den lille Vindeltrappe, der satte alle Etagerne i Forbindelse med hverandre, langs med Elevatoren, da han igen raabte med en Stemme, der tabte sig lidt efter lidt:

„Jeg beder Dem, Frue, vent paa mig, hvis der kommer Nogen forbi.“

Constance var ene. Bygen vedblev at piske mod Ruden, men lidt efter lidt lysnede det igen under Stormen, der jog Skyerne afsted. Og i dette blege Lys viste Blasius sig for Enden af Galleriet. Han var lige kommen hjem og havde et Øjeblik forladt de to Andre, for at gaa ned i Værkstederne efter en Oplysning, som de havde Brug for. Optaget af disse Tanker gik han frem med højet

Hoved og rolige Skridt. Og da hun saá ham, fólte hun i sit Hjerte kun et svidende Nag, en heftig Vrede over, hvad hun havde erfaret, over denne Kontrakt, som skulde underskrives næste Dag, og som vilde udplyndre hende. Han var hendes Hjem og hendes egen personlige Fjende, og der rejste sig noget i hendes Sind, som krævede, at han skulde udryddes og udstødes som den, der ved List og Løgn havde tilranet sig, hvad ikke tilkom ham.

Han blev ved at gaa frem. Hun stod i tæt Mørke op imod Væggen, saa at han ikke kunde se hende. Men efterhaanden som han langsomt kom nærmere, saá hun ham uhyggelig tydeligt i det graa Lys. Aldrig havde hun i den Grad fólte, hvor mægtig hans Pande var, hvor kloge hans Øjne, hvor fast og viljestærk hans Mund. Og pludselig slog det hende med knusende Vished: han gik hen imod Hullet uden at se det: han vilde sikkert styrte deri, hvis hun ikke standsede ham. For et Ojeblik siden kom hun som han nu dér henne fra, hun vilde være styrtet deri, hvis ikke en venlig Haand havde holdt hende tilbage: og hun fólte endnu en Gysen risle igennem sine Aarer, hun saá stadig det sorte, fugtige Svælg med den lille Lampe paa Bunden. Noget forfærdeligt steg frem for hende, antog Form: Jorden, der gled bort, et Fald, et Skrig — knust!

Han blev ved at gaa fram. Nej, noget saadant var umuligt, hun vilde forhindre det, en lille Haandbevægelse var nok. Naar han var naaet hen til hende, var det saamænd tidsnok at strække Armen ud! Men dybt i sit Inderste horte hun en klar kold Stemme, hvis Ord lod som Trompetskrald i hendes Øren. Naar han var dod, var det forbi, aldrig tik han Fabriken. Hun, der var saa lidenskabelig fortvivlet over ikke at kunne finde paa en Hindring, behøvede kun at lade det hjælpsomme Tilfælde raade. Og Stemmen sagde dette og gentog dette med en skarp Paa-staaelighed uden at føje andet til. Bagefter var der intet. Bagefter var der kun et knust, lemlæstet Legeme, et mørkt Hul, oversprøjet med Blod, hvor hun intet saá mere, intet tænkte mere, intet forudsaa mere. Hvad vilde ske den næste Dag? Hun vilde ikke tænke derpaa, der gaves ingen næste Dag.

Det var kun den øjeblikkelige, brutale Kendsgerning, den lydende Stemme fordrede.

Han blev ved at gaa frem. Der foregik en frygtelig Kamp i hende. Hvor længe varede den? Dage, Aar? Rimeligvis kun nogle Sekunder. Hun var hele Tiden bestemt paa at standse ham, naar han naaede hen til hende, sikker paa at overvinde sin grusomme Tanke, naar Øjeblikket til den afgørende Handling kom. Men denne Tanke betog hende, satte sig fast i hende som en fysisk Trang, som Tørst, som Hunger. Hun hungrede derefter, hun led derved, greben af dette Vanvid, der fører til Forbrydelsen, bringer et Menneske til at plyndre og myrde en Forbigaaende paa et Gadehjørne. Hun havde en Følelse af, at hvis hun ikke kunde følge sin Tilbojelighed, gjaldt det hendes eget Liv. En brændende Lidenskab, en vanvittig Lyst efter at tilintetgøre denne Mand betog hende fuldstændig, efterhaanden som hun så ham nærme sig. Hun så ham bedre nu, hun var fortvivlet derover. Hans Pande hans Øjne, hans Mund pinte hende som en Forbandelse. Endnu et Skridt, saa et til, saa endnu et, og han vilde være lige udfør hende. Endnu et Skridt og hun strakte allerede Haanden ud, rede til at standse ham, naar han rørte ved hende.

Han blev ved at gaa frem.

Hvad foregik der, store Gud? Da han naaede hen til hende, saa opfyldt af sine Tanker, at han strejfede hende uden at mærke hende, blev hun som forstenet. Hendes Haand var stivnet, hun kunde ikke løfte den, den var altfor tung for hendes Arm. En kold Gysen havde grebet hende midt i hendes Feberglød, gjort hende ubevægelig, slaaet hende med Rædsel, medens Tankerne skreg i hende og gjorde hende døv. Al Tvivl forstummede, hun følte kun en fortærende, uovervindelig Længsel efter hans Død, den indre Stemme lød højt og bydende og forhindrede hende fra at ville, fra at handle. Han skulde dø, skulde ikke faa Fabriken. Og stiv, trykket op mod Muren, med tilbageholdt Aandedræt, blev hun staaende uden at standse ham. Hun hørte ham trække Vejret, hun så hans Profil, så hans Nakke: han var gaaet forbi!

Endnu et Skridt, endnu et Skridt. Han kunde endnu have kaldt, hun kunde paany i dette sidste Sekund vende Skæbnen. Hun troede, det var hendes Hensigt, men hun bed Tænderne sammen, som skulde hun knuse dem. Og han gik et Skridt endnu, roligt, tillidsfuldt, uden at se

sig for, helt optagen af sit Arbejde, som naar man gaar paa sikker Grund. Men Grunden svigtede, og der lød et frygteligt Skrig, og man hørte det dumpe Fald nede i Mørket.

Constance rørte sig ikke. Et Øjeblik stod hun forstenet, lyttende stadig, ventende endnu, men op fra Svælgsteg kun den dybe Stilhed. Hun hørte kun Røgen slaa mod Ruderne med nyt Raseri. Da flygtede hun, styrtede ned gennem Gangen, kom ind i sin Dagligstue. Først her kom hun til sig selv og begyndte at tænke sig om. Havde hun da villet dette Forfærdelige? Nej, hendes Vilje havde intet dermed at gøre. Hendes Vilje havde været som lammet, havde ikke kunnet handle. Dette var sket uden hendes Medvirkning, thi hun havde visselig været fra sig selv. Ordet, Ordets Magt beroligede hende. Hun klanrede sig dertil, hun blev ved at gentage det. Ja, saaledes var det, hun havde været fra sig selv. Hendes hele Liv var forløbet uden en Fejl, uden en ond Handling. Aldrig havde hun syndet, indtil denne Dag tyngede ingen Skyld eller Ondskab hendes Samvittighed, hun var en hæderlig Kvinde, og hun var forbleven hæderlig til Trods for alle sin Mands Udskejelser. Hun gik helt op i sin Møderkærlighed, og hendes Liv var kun én Lidelse efter hendes Sønns Dod. Erindringen om Morits vakte hende et Øjeblik af hendes stivnede Tilstand, det var, som Graaden skulde bryde løs, som fandt hun Grunden til sit Vanvid og Forklaringen, som hun forgæves havde søgt. Svimmelhed greb hende, hun så sin døde Søn, en anden som Herre i hans Sted, så med Raseri ham blive fortrængt, og alt dette gærede i hende, drog hende nedad, drev hende som en Vanvittig til Mordet. Havde da dette Vanvid angrebet hendes Hjerne? Det brusende Blod var altsaa nok til at formørke en Samvittighed. Men hun satte al sin Vilje ind paa at blive ved at være fra sig selv, hun trængte sine Taarer tilbage og blev ved at være som forstenet. Hun følte intet Samvittighedsnag. Det var sket, og det var godt saaledes. Det maatte ske! Hun havde ikke puffet til ham, han var selv faldet. Hvis hun ikke havde været dér, vilde han alligevel være faldet ned. Eftersom hendes Hjerter og Hjerne ikke havde været med, argik det ikke hende. Ordet stod stadig frem paany, fri-

kendte hende, raabte: „Han er død, han faar ikke Fabriken!“

Imidlertid stod Constance og lyttede spændt midt i sin Dagligstue, hvorfor horte hun dog ingen Ting? Hvor det tog Tid for dem at komme ned og samle ham op! Engstelig ventede hun paa Larmen, paa den voksende Rædsel, der vilde stige op fra Fabriken, de tunge Skridt, de grove Stemmer, hun holdt sit Vejr tilbage og gøs ved den mindste Lyd, men alt var stille, hun hørte kun Tavs-heden. Flere Minuter forløb saaledes, hun følte sig lykkelig over den milde Varme i Stuen. I al denne hæderlige Borgerlighed, i den agtværdige Rigdom følte hun sig beskyttet og frelst. De kendte Ting, en Flakon besat med Opaler, en Papirkniv af gammelt Sølv, som hun havde glemt i en Bog, beroligede hende fuldstændig. Hun fandt dem igen, hun var overrasket og bevæget ved at se dem, det var hende, som om de havde faaet en ny Betydning, saa gøs hun lidt, da hun mærkede, at hendes Hænder var iskolde. Hun gned dem ganske sagte, hun vilde varme dem lidt. Hvorfor følte hun sig pludselig saa forfærdelig træt? Hun syntes, hun vendte tilbage fra en lang Vandring, fra en eller anden Ulykke, fra Slag, der havde ramt hende, som hun led under. For Resten følte hun en underlig mat Sløvhed, som om hun havde spist altfor meget efter at have været altfor sulten. Naar hendes Mand vendte hjem fra sit lastefulde Liv, havde hun undertiden set ham saaledes med alle Lyster i den Grad tilfredsstillede, at han sov staaende, endelig rolig, uden Ønsker, uden Lyster. Hun selv ønskede heller intet mere, var sløvet af Træthed, kun forbavset, hun vidste ikke over hvad, saa underlig forbløffet overfor alting. Da havde hun igen givet sig til at lytte, og hun tænkte, at hvis denne frygtelige Stilhed varede ved, vilde hun sætte sig ned, lukke Øjnene, sove ind. Og meget langt borte syntes hun, hun kunde mærke en let Lyd, næppe et Pust.

Hvad var det? Nej, det var intet. Maaske havde hun drømt dette Forfærdelige. Manden, der kom gaaende, Svælget, det forfærdelige Skrig. Maaske var der slet ikke hændt noget, siden hun intet hørte. Der vilde være steget en Larm op dernedefra som en voksende Bølge, medens en forvildet Traven op og ned ad Trapper og Gange vilde have bragt hende Efterretning. Saa mærkede hun naany

den lille Lyd langt borte, men dog nærmere, det var ikke nogen Menneskemængde, næppe et enkelt Skridt, sikkert kun en Fodgænger paa Kajen. Dog nej, det kom fra Fabriken, nu var det meget tydeligt, det gik op ad Trapperne, ilede gennem Gangene. Og Skridtene blev ilsomme, og hun hørte et forpustet Aandedræt, der lod saa tragisk, at hun nu endelig folte, noget skrækkeligt maatte komme. Døren blev revet op. Det var Morange, der kom ind. Han var alene, ligbleg, ude af sig selv stammede han:

„Han aander endnu, men Hovedet er knust, alt er forbi.“

„Hvad er der i Vejen?“ spurgte hun. „Hvad er der sket?“

Han saå maalløs paa hende. Han var kommen løbende for at forlange en Forklaring af hende, alt løb rundt for ham overfor denne Ulykke, hvoraf han intet forstod. Hendes tilsyneladende Uvidenhed og Ro gjorde det fuldstændig af med ham.

„Men,“ raabte han, „jeg forlod Dem jo ved Siden af Hullet.“

„Ved Siden af Hullet, ja. De gik ned, og jeg gik lige herind.“

„Men,“ fortsatte han voldsomt og fortvivlet. „førend jeg gik ned, bad jeg Dem vente paa mig der ved Hullet, for at Ingen skulde falde ned.“

„Nej, det har De ikke sagt noget om, eller ogsaa har jeg ikke hørt det, jeg har ikke forstaaet noget saadant.“

Han saå hende rædselsslagen ind i Øjnene. Hun løj ganske sikkert. Det nyttede ikke, hun lod saa rolig, han kunde høre hendes Stemme skælve. Og der var al Sandsynlighed for, at hun maatte have været dér endnu, han selv havde jo ikke en Gang haft Tid til at komme helt ned. Pludselig huskede han deres Samtale, de Spørgsmaal, hun havde stillet, hendes hadefulde Skrig mod ham, som man nu havde samlet blodig op nede paa Bunden af Svælget. Den stakkels Mand blev stiv af Rædsel, og han kunde kun sige disse Ord:

„Frue, bag Deres Ryg er den stakkels Blasius styrtet ned og har knust Hovedet.“

Hun spillede sin Rolle udmærket, loftede Hænderne rystende i Vejret og sagde med brudt Stemme:

„Min Gud! Min Gud! Hvilken forfærdelig Ulykke!“

I dette Ojeblik lod en voksende Larm gennem Huset. Dagligstuedøren var bleven staaende aaben, og man hørte Stemmer og Skridt, en stadig højere og højere voksende Mumlén, man hørte fra Trappen Ordre, der blev givne, dumpe Lyde, forpustede Aandedrag. Man følte, hvorledes de kom nærmere med en varligt baaren Byrde.

„Bringer de ham nu op til mig,“ sagde Constance og blegnede, idet der uvilkaarlig undslap hende et Skrig. „Bringer de ham ind til mig?“

Morange svarede ikke, han var som lamslaaet. Pludselig viste Beauchêne sig, han gik op i Forvejen, bleg og ude af sig selv af Skræk over dette uventede Besøg af Døden, der forstyrrede hans Tilværelse.

„Min kære Constance, Morange har nu fortalt dig, hvilken frygtelig Ulykke der er sket ... Heldigvis var Dionysius her, det var ham, der forbød at bringe hans Broder over i Havelhuset, han sagde, at vi vilde slaa Konen ihjel, højt frugtommeligt, som hun er ... Og derfor var der jo ikke andet at gøre, end at bringe ham herop.“

Han forlod hende og gik tilbage til Trappegangen, hvor man med skælvende Stemme hørte ham gentage:

„Forsigtigt, forsigtigt! Tag Dem i Agt for Gelænderet“

Det sorgelige Tog kom ind i Dagligstuen. Blasius var bleven lagt paa en Baare ovenpaa en Madras. Dionysius, der var bleg som et Lagen, fulgte efter og støttede Hovedpuden, hvorpaa hans Broders Hoved laa med lukkede Øjne og en Blodstribé over Panden, tre Arbejdere fra Fabriken bar Baaren. Deres grove Skotøj trampede i Tæppet, de lette Møbler blev skubbet til Side for at gøre Plads for dette Skrækkens og Rædslens Indtog.

Beauchêne, der vedblev at kommandere, fik pludselig en Idé midt i sin Bestyrtelse.

„Nej, nej, lad ham ikke staa her ... der er en Seng i Værelset ved Siden af ... Vi kan løfte ham forsigtigt med Madrassen og lægge den Hele ovenpaa Sengen.“

Det var Morits's Værelse, det var den Seng, hvori Morits var død. Constances Moderkaerlighed havde belliget dette Værelse til Mindet om Sønnen og Intet forandret, men ladet alt blive, som han havde forladt det. Men hvad skulde hun nu gøre? Hvorledes skulde hun forhindre, at denne Blasius, som hun havde dræbt, nu ogsaa udaandede dér.

Det forekom hende oprørende, og Harmen mod den hoverende Skæbne, som var Skyld i denne Vanhelligelse, fyldte hende med et saadant Raseri, at det sortnede for hendes Øjne, Gulvet gled bort under hende, og hun blev svimmel, som skulde hun styrte om; men hun samlede sig ved Opbydelse af Alt, hvad hun havde af Styrke, Vilje og fripostigt Mod. Da den Saarede blev baaren forbi hende, rettede hendes lille, magre Skikkelse sig og syntes at vokse. Hun saå paa ham, hendes gullige Ansigt var ubevægeligt, kun en let Dirren med Øjenlaagene og en nervøs Trækning i den venstre Mundvig fortrak hendes Ansigt lidt. Det var det Hele, hun var igen Herre over sine Bevægelser og sin Stemme, gjorde og sagde, hvad der var nødvendigt, uden Overdrivelse, kun med det Udtryk, som det pludselige Ulykkestilfælde fordrede.

I Morits's Værelse havde man faaet lagt ham til Rette og Arbejderne var igen borte. Straks da Ulykken skete var der bleven sagt til Moineaud, at han skulde tage en Vogn og hurtigst muligt hente Boutan med en Kirurg, hvis de kunde faa fat paa en saadan.

„Det var godt, at vi fik ham herop,“ sagde Beauchêne, der stod foran Sengen. „Han aander endnu ... Se en Gang, det er ganske tydeligt ... Hvem véd, maaske kan Boutan redde ham.“

Dionysius gjorde sig ingen Forhaabninger, han havde taget en af Broderens kolde Hænder imellem sine og folte, hvorledes den blev mere og mere livløs. Et Øjeblik blev han staaende saaledes ved Sengen i det vanvittige Haab, at hans Haandtryk kunde meddele den Doende noget af hans egen Hjertevarme. Havde de ikke det samme Blod? Havde de ikke som Tvillingbrødre diet af samme Moderbryst? Det var Halvdelen af ham selv, der nu var ved at dø. Efter at han dernede havde udstødt et Fortvivlelsens Skrig, havde han ikke talt. Pludseligt sagde han:

„Der maa gaa Bud til Ambrosius og gives mine Forældre Underretning om det Skete. Da han endnu aander, kan de maaske komme tidsnok til endnu at sige ham Farvel.“

„Vil du have, jeg skal hente dem?“ spurgte Beauchêne forekommende.

„Nej, nej, Tak, jeg havde først villet bede Dem gøre os den Tjeneste, men jeg har betænkt mig, jeg er

den eneste, der kan meddele Moder den forfærdelige Ulykke ... Vent ogsaa med at sige det til Charlotte. Lad os se Tiden an, til jeg er kommen tilbage ... Gid Døden vilde give Henstand, saa at jeg kunde finde min stakkels Broder levende.“

Han bukkede sig ned og kyssede Blasius, som laa ubevægelig med lukkede Øjne og aandede svagt. Ude af sig selv trykkede han endnu et Kys paa Broderens Haand og gik.

Constance gjorde sig nu nyttig, hun kaldte paa sin Kammerpige for at faa varmt Vand til at vaske den Døendes blodige Pande med. Der kunde ikke være Tale om at faa Frakken af ham, man maatte indskrænke sig til at lægge den til Rette saa godt som muligt, indtil Lægen kom. Medens dette stod paa, kom Beauchêne igen tilbage til Ulykkesstedet, som han paany gav sig til at tale om.

„Det er jo uforstaaeligt! Det er disse ubegribelige Tilfældigheder ... Nedenfor Elevatoren gaar en Drivrem ud af sit Leje, det forhindrer Maskinisten i at lade Faldøren gaa op; ovenfor bliver Bonnard utaalmodig og kalder, og da man ikke svarer ham, bestemmer han sig til at gaa ned. Saa kommer Morange, som, da han forgæves har kaldt paa Bonnard den ene Gang efter den anden, ogsaa gaar ned. Saa er det, at Blasius kommer og falder ned ... Stakkels Bonnard! han hulker, han vilde tage Livet af sig, da han saa, hvad han havde gjort.“

Pludselig standsede han for at spørge Constance :

„Men sig mig, hvad har du haft at gøre dermed? ... Morange siger, at han havde ladet dig blive deroppe ved Faldøren.“

Hun stod for ham i fuldt Lys fra Vinduet. Atter dirrede Øjenlaagene, og den nervøse Trækning viste sig i venstre Mundvig.

„Jeg! ... Jeg var gaaet henad Korridoren. Jeg gik straks tilbage hertil ... Det véd Morange meget godt.“

Morange følte Benene ryste under sig, og overvældet sank han ned paa en Stol. Han var ude af Stand til at yde nogen Hjælp, derfor tav han og afventede, hvad der vilde komme, men da han hørte Constance lyve med den Sikkerhed, saa han paa hende. Han tvivlede ikke paa, at hun havde dræbt Blasius, og et Øjeblik folte han Trang til at sige det, raabe det ud for alle Vinde.

„Han troede,“ fortsatte Beauchêne, „at han havde bedt dig om ikke at gaa bort, men at blive deroppe for at passe paa.“

„Det har jeg i alt Fald ikke hørt et Ord af,“ svarede hun kort. „Det er jo klart, at dersom han havde bedt mig derom, vilde jeg ikke have rørt mig af Pletten.“

Og idet hun vendte sig mod Bogholderen, vovede hun at se stift paa ham med sine blege Øjne og sige :

„De husker jo nok, Morange ... De løb ned, som De var tosset, uden at sige noget til mig, og jeg gik videre.“

Under Blikket fra hendes blege Øjne, der som en Staalklinge borede sig ind i hans, blev han ligefrem bange. Hele hans Svaghed kom tilbage, hans ømme og gode Hjertes Fejghed. Hvor kunde han beskyldte hende for en saa forfærdelig Handling? Han saá de fortvivlede Følger deraf. Han vidste hverken ud eller ind, det løb rundt i hans stakkels, skøre Hoved. Han stammede :

„Ja, det er meget muligt; jeg troede, at jeg havde sagt det til Dem ... Men saa husker jeg selvfølgelig fejl!“

Med en træt Bevægelse sank han igen tilbage i Tavshed. Han havde altsaa frivillig gjort sig til Medskyldig. Et Øjeblik havde han Lyst til at rejse sig for at se, om Blasius endnu aandede, men han turde ikke. Der var blevet ganske stille i Værelset.

Ak! hvilken Dødsangst og Pine var det ikke for Mathæus og Mariane, da Dionysius kom tilbage med dem i Drosken. Han havde først talt om et Uheld, et ret alvorligt Fald, men eftersom de kom nærmere, havde Sorgen overvældet ham og grædende havde han meddelt dem Alt. Da de endelig kom til Fabriken, tvivlede de ikke om, at Alt var forbi. Arbejdet var standset; de mindedes deres Besøg Dagen efter Morits's Død. Det var den samme Ro, den samme Gravstilhed, der herskede overalt; hele det travle Liv var med ét Slag ophørt. Maskinerne stod kolde og stumme, Værkstederne mørke og forladte. Ingen Støj, intet Menneske, ingen Stønnen mere af denne Damp, der var ligesom selve Husets Aandepust. Chefen var død, derfor var Alt dødt. Denne Uhygge tiltog, da de kom fra Fabriken over til Beauchênes Bolig midt i denne ubetimgede Ensomhed; alle Døre stod aabne som i et Hus, der ikke længere var behoet, men for længe siden forladt. I

Forværelset var der ingen Tjener; det var ganske det samme sorgelige Skue, der mødte dem, men denne Gang var det deres egen Son, som de skulde finde i det samme Værelse, paa den samme Seng, kold og bleg og livløs.

Blasius var lige død. Boutan var kommen, han holdt en af hans Hænder, hvor det sidste Pulsslag var standset. Da han saa Mathæus og Mariane komme ind, hviskede han med Øjnene fulde af tunge Taarer:

„Mine stakkels Venner, kys ham, og I faar endnu et Pust af hans sidste Suk.“

Han havde næppe udaandet; de stakkels Forældre bojede sig over ham og kyssede sonderknuste hans Læber, som netop havde udaandet. Deres Blasius var død. Ligesom Rose for et Aar siden var han død pludselig paa en Festdag, og Saaret, der næppe var lægt, brød igen op. I deres mangeaarige Lykke var det den anden frygtelige Mindelse om den menneskelige Elendighed, det var det andet Oksehug, midt i denne sunde og lykkelige Familie. Deres Skræk tiltog; havde de maaske endnu ikke betalt deres Gæld til Ulykken? Var det maaske en langsom Odelæggelse, der nu Slag i Slag skulde til at begynde. Lige siden Rose, omgivet af Blomster, var draget bort, havde de frygtet for at se deres Held og Frugtbarhed ødelagt, nu da det første Hul var slaaet igennem. Og gennem dette blodige Hul gik Blasius idag bort, knust under Skæbnens ubarmhjertige Vrede. Og hvilket af deres andre Børn vilde nu, maaske den Dag imorgen, blive revet bort fra dem, for at betale sin Del af Løsepengene for deres Glæde og Skønhed.

Mathæus og Mariane knælede længe ved Sengen og græd. Constance stod lidt fra dem, tav og med bedrovet Mine. Beauchêne havde, for at bekæmpe den Dødsfrygt, som havde grebet ham, sat sig ved Morits's lille Skrivebord, der var bleven staaende i Dagligstuen, som en Erindring om ham, og forsøgte at skrive en Meddelelse til Arbejderne for at underrette dem om, at Fabriken vilde være lukket til Dagen efter Begravelsen. Forgæves søgte han at faa det sat sammen, da han fik Øje paa Dionysius, der kom ud fra Værelset, hvor han havde grædt ved Broderens Dødsleje. Han kaldte paa ham og lod, som om han vilde give ham noget andet at tænke paa ved at bede ham være sig behjælpelig.

„Hør en Gang,“ sagde han, „sæt dig dér og skriv dette færdigt.“

Constance hørte de samme Ord, som hendes Mand havde sagt den Dag, han gav Pladsen til den Stakkell, hvis Lig endnu laa paa Sengen i det andet Værelse. Hun blev forfærdet ved at se Dionysius sidde og skrive ved dette Skrivebord. Det var som var Blasius staaet op igen. Ligesom hun havde forvekslet de to Tvillinger efter den muntre Daabsfrokost, saaledes saá hun nu Blasius i Dionysius: de lignede hinanden i den Grad, at Forældrene kun kunde kende dem fra hinanden paa den forskellige Farve af deres Øjne. Det var Blasius, der kom tilbage, Blasius, som indtog sin Plads og som skulde have Fabriken, uagtet hun havde slaæet ham ihjel. Hun havde taget fejl, hvad hjalp det, at han var død, han fik alligevel Fabriken. Hun havde dræbt en af disse Fromenter, men der dukkede straks en anden op. Naar en af dem dode, traadte der straks en anden i hans Sted. Hendes Forbrydelse forekom hende nu saa unyttig og taabelig, at det løb rundt for hende, Haarene rejste sig paa hendes Hoved. Angstens Sved brød frem og hun veg tilbage som for et Spøgelse.

„Det er en Meddelelse til Arbejderne,“ sagde Beauchêne, „den skal slaas op paa Porten.“

Hun vilde vise sig modig, og idet hun gik hen til sin Mand, sagde hun:

„Skriv den dog selv. Hvorfor ulejlige Blasius dermed i et saadant Øjeblik.“

Hun havde sagt Blasius, og hendes Rædsel kom igen over hende. Hun hørte uvilkaarligt, hvorledes hun nede i Forværelset havde sagt: „Blasius, men hvor er dog min Boa?“ Og det var Dionysius, der havde bragt hende den. Hvad hjalp det, at hun havde dræbt Blasius, naar Dionysius var der? Naar Døden fælder en Soldat i Livets Kamp, er der altid en anden rede til at indtage den ledige Plads.

Der ventede hende endnu et sidste Slag. Mathæus og Mariane kom nu ind, og medens Mariane søgte at standse sine Taarer, stammede hun:

„Jeg skal gaa ned til Charlotte for at forberede hende paa Ulykken ... Jeg er den eneste, der vil kunne gøre det, saa hun ikke gaar hen og dor deraf, hun og den stakkels Lille, som hun bærer under sit Hjerte.“

Matthæus, der trods sin Sorg var fuld af Omhu for hende, søgte at holde hende tilbage og ønskede at skaane hende for denne nye Prøvelse.

„Nej, nej. Dionysius kan gaa ned og gøre det, eller jeg kan selv gaa.“

Men hun blev ved sit og var allerede paa Vej hen imod Trappen; idet hun sagde:

„Jeg er den Eneste, der kan sige hende det. Vær kun rolig, jeg er stærk nok dertil.“

Pludselig vaklede hun og fik ondt; de maatte lægge hende paa en Sofa i Dagligstuen. Og da hun kom til sig selv, bleg og med fortrukket Ansigt, fik hun en voldsom Opkastning. Da Mathæus saå Constance med en bekymret Mine ringe paa sin Kammierpige og bede hende bringe Draaber, tilstod han, hvad der var i Vejen med Mariane, noget, de endnu ikke havde omtalt.

„Hun er frugtsommelig paa fjerde Maaned, lige saa langt henne som Charlotte. I hendes Alder, tre og fyrrtyve Aar, syntes hun det er lidt underligt, og derfor talte vi ikke derom ... Min Kone, hun var tapper nok til at ville forskaane sin Svigerdatter for at faa et altfor voldsomt Slag, bare det nu ikke kommer til at gaa ud over hende selv.“

Du store Gud! Frugtsommelig! Constance havde modtaget denne Nyhed som Naadestødet, der fuldstændig gjorde hendes Nederlag. Hvis hun nu altsaa sørgede for, at Dionysius slog sig ihjel, voksede der en anden Froment op, der kunde erstatte ham, stadig en ny i Uendelighed. Det var en saadan Udfoldelse af Kraft og ustandseligt Liv, at al Kamp mod disse Mennesker var umulig. I sin Forfærdelse over at Hullet, lige saa hurtigt det var slaaet, fyldtes igen, følte hun sin egen ynkelige Afmagt — Ufrugtbarhedens Tomhed. Hun blev besejret, grebet af en hellig Angst, betaget af denne underlige Frugtbarheds Magt.

XXV.

Fjorten Maaneder senere var der Fest paa Chantebled. Dionysius havde arvet Pladsen paa Fabriken efter Blasius og skulde have Bryllup med Martha Desvignes.

I Familiens dybe Sorg var dette det første Lyspunkt, der kom som en klar og mild Foraarssol efter den barske Vinter. Mathæus og Mariane, der hidtil havde været sortklædte og bedrøvede, frydede sig ved denne Livets evige Fornylse. Moderen var gaaet ind paa at klæde sig mindre mørkt, og Faderen havde indvilget i ikke længere at opsætte dette Bryllup, som allerede havde været bestemt i Maaneder og som alle Forhold gjorde ønskeligt. Rose havde allerede i mere end to Aar sovet paa den lille Kirkegaard i Janville, og det var over et Aar siden, Blasius var bleven sænket ned ved hendes Side under de altid friske Blomster. Mindet om de kære Døde, hvis Grave de alle stadig besøgte, havde holdt sig levende i deres Hjerter.

Dionysius's Ansættelse paa Fabriken var kommen ganske naturlig. At han ikke straks var bleven ansat dér, efter at han var kommen ud af den Fagskole, han i tre Aar havde gennemgaaet, laa kun i, at Pladsen den Gang var optagen af hans Broder, thi hans Fagstudier gjorde ham særlig skikket dertil, og det viste sig snart, at han var kommen paa sin rette Hylde.

Sønderknust under den Ulykke, der havde ramt hende, var Charlotte med den lille Bertha flyttet til Chantebled, saa at det gamle Havehus nu stod til hans Afbenyttelse. Desuden ordnedes ved hans Indtrædelse i Forretningen Sagen angaaende de Penge, som Beauchêne havde laant. Det var en stor Sum; den repræsenterede en Sjattedel af Fabrikens Værdi, og den skulde have været udbetalt, men kunde nu blive staaende, da den ene Broder simpelt hen tog den andens Plads og de med den følgende Forpligtelser. Charlotte fik en Pension af det aarlige Overskud. Paa otte Dage var alt dette bragt i Orden uden nogen som helst Vanskeligheder, da det Hele var en nødvendig Folge af de forhaandenværende Omstændigheder. Constance havde ikke kunnet sætte sig derimod, da hendes Mand havde lukket Munden paa hende ved at sige:

„Hvad vil du have, jeg skal gøre? En Medhjælper maa jeg have, hvorfor ikke ligesaa godt tage Dionysius som en Fremmed. Desuden kan jeg jo paa mindre end et Aar betale de Penge tilbage, og saa kan jeg give ham Afsked, hvis jeg ikke synes om ham.“

Constance tav for ikke at slynge ham hans Vanære

lige i Ansigtet, men i sin Fortvivlelse følte hun, hvorledes Husets Mure lidt efter styrtede ned over hende.

Dionysius mente nu, at Øjeblikket var kommet til, at han kunde holde Bryllup med Bertha Desvignes. Det var Charlottes yngre Søster, og hun havde været Roses uadskillelige Veninde: i tre Aar havde hun med sit lyse Smil gaaet og ventet paa ham. De havde kendt hinanden fra Barnsben, og paa de ensomme Stier i Janville havde de givet hinanden deres Ja, men de var enige om rolig at vente, indtil Forholdene tillod dem for Alvor at tænke paa at sætte Bo. Folk undrede sig over, at en ung Mand paa seks og tyve Aar med saa gode Udsigter og i en udmærket Stilling vilde gifte sig med en Pige, som ikke ejede en Skilling. Mathæus og Mariane smilede og samtykkede: de kendte deres Sons gode Grunde. Han vilde ikke gifte sig med en rig Pige, der mulig vilde have kostet ham mere end Medgiften, han var glad over at have truffet en ung Kvinde, smuk, frisk og fornuftig, der vilde blive hans Kamerat, hans Hjælp og Trøst i alle Forhold. Selv var han god og dydig, *for* dydig var der dem, der sagde: og Bertha vidste, at naar hun ved hans Arm begyndte sin Livsvandring, vilde de i Ro og Lykke vandre den sammen under Fornuftens og Kærlighedens lysende Sol.

Dagen før Brylluppet blev der gjort store Forberedelser i Chantebled: dog skulde Højtideligheden fejres i Stillehed paa Grund af Sorgen. Foruden Familién var kun Séguins og Beauchènes indbudte, de sidste var forøvrigt jo ogsaa Fætter og Kusine. Der vilde kun blive en Snes Stykker, og man samledes til Frokost; men de ønskede alle at gøre det mest mulige ud af Festen. Disse første Dage i Juli var saa smukke og varme, at man bestemte sig til at spise i fri Luft. Der var et passende udmærket Sted ved den gamle Jagtpavillon, hvor Forældrene fra først af havde boet, da de kom til Janville. Det var ligesom Familiens Vugge, den Arne, hvorfra den senere havde bredt sig over hele det omliggende Land. Pavillonen havde været noget forfalden, men Mathæus havde for nylig ladet den gøre i Stand og udvidet den med det Maal for Øje at trække sig tilbage til den med Mariane, Charlotte og hendes Børn, naar han overlod Driften af Gaarden til Gervasius.

Han glædede sig til at leve dér som Patriark, som en Konge, der havde opgivet Regeringen, men endnu blev adlydt paa Grund af sine kloge Raad. Den gamle, overgroede Have havde han forandret til en firkantet, græsklædt Plæne, omgiven af pragtfulde Bøge og Elmetræer. Han havde selv plantet disse Træer, set dem vokse op, de var som Kød af hans Kød, men det mest elskede af disse Børn, det, som stod hans Hjerter nærmest, var en allerede kraftig og snart tyve Aar gammel Eg. Han havde plantet den sammen med Mariane, der havde holdt den spæde Plante, medens han brugte Spaden, paa den Dag, da de opslog deres Bolig paa Chantebled. Ved Siden af Egen var der en lille Dam, der fik sit Vand fra en Kilde, med sagte, munter Rislen.

Her var det, der skulde holdes Raad Dagen før Bryllupet. Mathæus og Mariane var de første, der mødte for at se, hvad der skulde gøres, og de overraskede Charlotte, der med sit Album paa Knæerne var i Færd med at tegne den gamle Eg.

„Det skal vel være en Overraskelse?“

Hun smilede lidt forvirret og sagde:

„Ja, ja, det er en Overraskelse.“

Derpaa tilstod hun, at hun i 14 Dage havde arbejdet paa Akvareller til Spisesedlerne. Hun havde tegnet alle Børnene som smaa: i et gammelt Fotografi-Album havde hun taget deres Portrætter, og Tegningen af den gamle Eg skulde danne Baggrund for de to sidstfødte, den lille Benjamin og den lille Vilhelm.

Mathæus og Mariane blev henrykte over denne Tanke, og rorte saa de alle de smaa blomstrende Barneansigter, som de saa godt huskede og kendte igen. Der var de to Tvillinger, medens de endnu laa i Vuggen, der var Rose, den kære Afdøde, i sin lille Særk, der var Ambrosius, der var Gervasius, liggende ganske nogen paa Græsplænen, der var Gregorius, der var Nicolaj, skulkende af Skole paa Jagt efter Fuglereder, der var Clara, der var de tre andre Dotre, Louise, Magdalene og Margarethe, som sloges med Hønsene og red Hestene til Vands. Hvad der især rorte Mariane, var hendes Sidstfødte, Benjamin, der akkurat var ni Maaneder, og som Charlotte havde anbragt i en lille Vogn under Egen sammen med sin egen Søn, Vilhelm, der var født otte Dage senere.

„Det er Farbroder og Brotersen,” sagde Mathæus spogende. „Godt er det da, at Farbroderen er ældst, han har hele otte Dages Forspring.“

Mariane smilede og fik Taarer i Øjnene. Tegningen rystede lidt mellem hendes Hænder.

„De kære Smaa, min elskede Son, min elskede Sønneson! Endnu en Gang er jeg bleven Moder og Bedstemoder ved disse smaa Væsner ... De er Trøsterne, de har faaet Saaret til at heles, det er dem vi skylder, at vi igen har faaet Haab og Mod.“

Og saaledes forholdt det sig. Hvilken Sorg og Fortvivlelse havde der ikke været, den Gang Charlotte forlod Fabriken og tog ud til Gaarden. Ligesom Mariane var hun paa fjerde Maaned og havde nær sat Livet til paa Grund af det Ulykkestilfælde, der berøvede hende Blasius. Hendes første Trøst var at se, at hendes lille Datter, Bertha, der havde skrantet lidt i Paris, fik tykke, røde Kinder i Chantebleds friske Luft. Lidt efter lidt vendte hun tilbage til Livet, da hun havde faaet sig indrettet sammen med Bedsteforældrene i den gamle Pavillon, som Mathæus havde gjort i Stand til dem. Hun begyndte saa smaa at arbejde igen, malede Akvareller, som en Kunsthandler i Paris købte af hende. Senere hen blev lille Vilhelm hende Trøst og Helbredelse for alle hendes Lidelser; det var en Gave, som hendes Mand skænkede hende efter Døden. Paa samme Maade gik det Mariane, da den lille Benjamin blev født, det var en ny Søn, der skulde erstatte den, hun havde mistet, han udfyldte den Plads i hendes Hjerte, som var bleven tom. De to Kvinder følte en inderlig Tilfredshed ved sammen at give de to smaa Væsner Die, og skønt den ene Moder var omtrent dobbelt saa gammel som den anden, syntes de dog at være Søstre, det var den samme nærende Mælk, der flød af deres svulmende Barm, og deres Sorg blev lettere, de begyndte at kunne le med de to smaa Engle, og intet var mere rørende end denne Svigermoder og denne Svigerdatter, der levede sammen midt i Moderlighedens evige Blomstring.

„Pas paa ... gem dine Akvareller, der kommer Gervasius og Clara!“ udbrød Mathæus.

Gervasius var nitten Aar, en ung Kæmpe, den største og stærkeste af hele Familien, med kort, sort, krøllet

Haar og klare Øjne i et stortskaaret Ansigt. Han var Faderens Kæledægge og opdroges til at elske Jorden og landlege Sysler for en Gang at kunne fortsætte Værket. Mathæus havde allerede overdraget ham en Del af Arbejdet og ventede kun paa, at han skulde gifte sig for at overlade ham hele Bestyrelsen af Ejendommen. Faderen drømte om at give ham Clara til Medhjælperske, hvis hun blev gift med en paalidelig ung Mand, der kunde tage sin Del af Arbejdet. To Mænd, der kom godt ud af det med hinanden, var slet ikke for meget til at fortsætte Udvikelsen af Ejendommen, der stadig blev værdifuldere. Siden Moderen igen var begyndt at amme, havde Clara taget hendes Plads i den daglige Husholdning. Hun var et kraftigt Pigebarn paa sytten Aar, ikke smuk, men med et glimrende Helbred.

„Det er her, I vil have Bordet, saa maa jeg lade Græsset slaa,“ sagde Gervasius.

Clara tog sig af Gæsternes Antal og ordnede Borddækningen, og da Gervasius havde kaldt paa Frederik, for at han skulde slaa Græsset, fortsatte de alle tre Forhandlingerne om, hvad der videre var at gøre. Efter Roses Død havde Frederik, hendes Forlovede, ikke kunnet forlade Gaarden, han havde genoptaget Arbejdet sammen med Gervasius, hvis Kamerat og bedste Hjælper han var bleven. I de sidste Maaneder havde Mathæus og Mariane lagt Mærke til, at han begyndte at interessere sig for Clara, som om han i Mangel af den ældste vilde slaa sig paa den yngre Søster. Først havde det bedrovet Forældrene: hvorledes kunde nogen glemme deres elskede Barn? Senere hen havde de forsonet sig med den Tanke: Familiebaandet knyttedes jo stærkere ved, at den unge Mands Hjerter blev hos dem og han saaledes blev dem dobbelt kær. De lod som ingen Ting og smilede; i Frederik fandt de just den Svoger for Gervasius, som de trængte til, naar Clara en Gang blev gammel nok til at blive gift.

Da Spørgsmaalet om Bordet var ordnet, kom de yngre Søstre farende med flagrende Haar tværs over Plænen.

„Ak,“ raabte Louise, „der er ingen hvide Roser.“

„Nej, hvide Roser er der ikke,“ gentog Mariane.

„Vi har været rundt ved alle Buskene,“ tilføjede Margarethe, „der er ikke en eneste hvid Rose, kun røde.“

De havde alle tre gennemsoget Haven og kom nu for at aflægge Beretning om deres frugtesløse Sogen. Det var jo aldeles umuligt ikke at have hvide Roser ved et Bryllup, hvad skulde man byde Bruden, og hvormed skulde man pynte Bordet?

Bagefter de tre Pigeborn kom Gregorius, der nu var femten Aar, slentrende med Hænderne i Lommerne. Han var Familiens urolige Hoved, altid paa Spil. Han morede sig over Sostrenes Uheld, og for at drille dem udbrød han:

„Hvide Roser? Jeg véd godt, hvor der er nydelige hvide Roser.“

„Hvor er det?“ spurgte Mathæus.

„Ved Møllen, bag Hjulet i det lille Indelukke, der staar tre Rosenbuske, der er helt hvide af Blomster. Roserne er saa store som Kaalhoveder.“

Da hans Fader nu saå strengt paa ham, rødmede han og blev forlegen.

„Hvad skal det betyde,“ spurgte Mathæus, „jeg har jo forbudt dig det. For at vide, at der er hvide Roser i Indelukket, maa du jo have været derinde.“

„Nej, jeg har set dem over Muren!“

„Du er altsaa krøbet op paa Muren, det er endnu værre. Du skaffer mig kun Ubehageligheder fra disse Lepailleurs, der baade er dumme og onskabsfulde. Du gør da ogsaa altid gale Streger.“

Gregorius glemte at fortælle, at han i Indelukket traf den lille Therese, Møllerens lyshaarede Datter.

„Hører du,“ fortsatte Mathæus, „jeg vil ikke vide af, at du løber og leger med Therese. Hun er for Resten en meget sød lille Pige, men det er Folk, jeg intet vil have at gøre med. Man siger endogsaa, at de undertiden er oppe at slaas dernede.“

Det var sandt. Da Antoninus var helbredet for sin Sygdom, som alle Sladdersøstrene i Janville havde snakket om, længtes han efter Paris og satte alt i Bevægelse for igen at komme ind til sit behagelige Driverliv. I Begyndelsen havde Lepailleur, der var vred over at blive holdt for Nar, paa det bestemteste nægtet det; men hvad skulde han stille op med den Fyr, han selv havde op-

draget med Had til Landvæsnet og Foragt for den gamle, halvraadne Mølle. Desuden var Moderen stadig fuld af Beundring for Sønnens Kløgt og havde en urokelig Tro paa, at han nok denne Gang kunde faa sig en god Plads. Faderen havde maattet give efter. Antoninus tog igen til Paris, hvor han fik Plads hos en Handlende i Mail-gade. Uenigheden i Familien tog dog til, især da Lepailleux mistænkte sin Kone for at stjæle Penge, som hun sendte sin Drivert af en Søn. Fra Broen over Yeuse kunde man høre dem skændes og opfange Lyden af Orefigen.

Forbitret fortsatte Mathæus :

„Det er Folk, der havde alle Betingelser for at være lykkelige. Hvor er det dog muligt, at man kan bære sig saa dunt ad og arbejde paa sin egen Odelæggelse med en saadan Ihærdighed. Deres Planer med deres eneste Søn er faldne smukt ud, og det er et net Resultat, de har opnaaet. Det er ligesom hans Had til Jorden og Landbrug, hans Halsstarrighed med at lade den Ejendom ligge hen til ingen Nytte og saa ikke at ville overlade det til mig, formodentlig som en Protest mod min Gerning! Jeg har aldrig hørt noget saa opvækkende taabeligt! Og nu hans Mølle: for havde han maaske Ret, naar han sagde, det var ikke Umagen værd at drive sin Forretning, siden der hostedes saa lidt Korn, at Bønderne ikke gav ham tilstrækkeligt Arbejde, men nu, da Jorden efter mine Anstrengelser giver udmærket Afgrøde, nu burde han sandelig rive det gamle Skrummel ned og sætte en tidssvarende Dampmølle i Gang. Gid jeg var i hans Sted, saa skulde det ikke vare længe, inden det blev gjort, og jeg vilde bruge Yeusen til at indrette en Forbindelse med Janville, som ikke skulde blive kostbar.“

Gregorius lyttede til Faderens Ord, opmærksom og glad over, at Uvejret drog hen over hans Hoved, medens Mariane prøvede paa at froste sine Døtre, der var overmaade bedrovede over ikke at kunne skaffe hvide Roser.

„I kan jo til at pynte Bordet plukke de mindst røde, det bliver nok nydeligt alligevel!“

Nu var Mathæus atter rolig, hans Vrede svundet bort, og leende udbrød han :

„Tag I bare alt, hvad I kan finde; pluk for Føde,

stro Roserne over Dugen, det kan betyde Liv og Frodighed, disse røde, smilende Blomster!"

Mariane og Charlotte fordybede sig imidlertid i Ordningen af Festmaaltidet, da smaa, raske Fodder kom travende over Græsplænen: det var den syvaarige Nicolaj, der trak afsted med sin Broderdatter Bertha, som kun var et Aar yngre end han: de to Børn kom udmærket godt ud af det med hinanden og kunde lege sammen saa lang, som Dagen var, de havde den Formiddag begge to vimset om i Nærheden af Benjamins og Vilhelms Vugge og leget Fader og Moder for de to Smaa, der sov nok saa roligt; men nu var de vaagnede og havde naturligvis straks begyndt at skrig: de Store var blevne bange og kom styrtende i Hast for at hente Mødrene.

„Mor!“ raabte Nicolaj, „Benjamin kalder paa dig, han er sulten!“

„Mor! Mor!“ kaldte Bertha, „Vilhelm skraaler, han maa vist være tørstig! Skynd dig, det haster!“

Mariane og Charlotte brast i munter Latter over Børnenes Befippelse. Ja, de havde begge to glemt de smaa Drengene i deres Iver og Travlhed, og hurtigt ilede de ind i Huset for at give Børnene Die.

Næste Dag stod Bryllupet i Fryd og Glæde. De var kun en og tyve ved Bordet, som de havde dækket paa Græsplænen mellem de grønne, skyggefulde Elmetræer, der dannede en yndig Lovsal. Kun den nærmeste Familie var samlet: først Gaardens Beboere, saa Dionysius, Brudgommen, der var en sjælden Gæst paa Chantebled, da Fabriken optog hans Tid, derefter Ambrosius og Andrea med deres lille Leontius; Ambrosius kunde heller ikke ofte komme ud til sine Forældre, som den ældre Broder maatte han blive i Paris, hvor talrige Forretninger lagde Beslag paa ham. Der var Fryd over den gamle Rede, naar Ungerne fløj hjem, det var en uendelig Lykke for Mathaus og Mariane at samles med deres voksne Børn, trods Livets Travlhed. Foruden Séguins og Beauchônes var naturligvis ogsaa Brudens Moder Fru Desvignes til Stede. Ved Bordet sad ialt en og tyve Gæster, saa var der desuden de smaa: Leontius, der nylig var vænnet fra, Benjamin og Vilhelm, som ogsaa skulde være med til Gildet, og som tronedede hver i sin Barnevogn bagved deres respektive Mødre. Paa den Maade blev der fire

og tyve, akkurat to Dusin. Bordet var bestroet med en Mængde røde duftende Roser, og Solen kastede et Mylder af gyldne Stjerner ned gennem Bladenes Løvtag, medens Julihimlen i sejrssstolt Klarhed spændte sit dybthlaa Telt over den skønne Fest. Brudens snehvide Kjole, Smaapi-gernes lyse Sommerdragter straaledede omkap med klare Øjne, røde Kinder, mørke Haarfletninger eller blonde Krøller. Bordet lignede et Bed med store, frodige Blomster. Selvfølgelig var alle glade; under Maaltidet klin-kedes der uafladelig, og alle mulige gode Onsker reg-nede ned over det unge, lykkelige Brudepar.

Medens der blev taget af Bordet, foreslog Mathæus at vise Herrerne Gaarden og Driften. Séguin, der hele Tiden havde talt om Heste, gik straks ind paa Forslaget; Beauchêne rejste sig fra sin Stol, han havde som sædvanlig nydt for meget af Bordets Glæder; Constance og Valentine, som egentlig altid kedede sig paa Landet, gik med for at slaa Tiden ihjel, medens Bornene og de Unge blev siddende paa Græsplænen i munter Samtale. Paa Tilbagevandringen fra Staldene, der laa tilhøjre for Vaaningshuset, stod hele Selskabet stille, og et Beundringsudraab brød uvilkaarlig frem over alles Læber; fra den rummelige Gaardsplads var der en vid Udsigt over hele Ejendommen, der bredte sig ud under Sommersolens blændende Straaler. Alle havde de kendt denne Egn som et ufrugtbart Vildnis, dækket af Sten og Ukrudt, og nu så de ud over bolgende Agre, der med hvert Aar blev frødigere og frødigere at skue. Paa de fordums Moser gav Kornet saa rig Host, at Mathæus endnu ikke havde behovet at gode den fede Jord, til Højre og til Venstre laa de sandede Skraaninger, som nu vandedes af talrige Kildevæld, og bagved Mark og Ager strakte Skovene deres vældige Kroner mod Himlen. Alt aandede en mægtig Frugtbarhed, den skønneste Lon for Menneskearbejde.

Der blev et Ojeblikks Tavshed, endelig hortes Séguins tørre Stemme, med et Anstrog af angerfuld Bitterhed sagde han til Mathæus:

„De har, min Sandten, gjort en god Forretning! Dette havde jeg aldrig troet!“

Derefter satte Selskabet sig i Bevægelse igen, man nærmede sig Græsplænen, og her brød Mathæus's Glæde og Stolthed ud i Ord:

„Se dog, se dog dér! Kan man tænke sig noget

yndigere Syn end disse elskede Væsner, dér imellem Træerne : se de straalende Ansigter, hør disse glade Stemmer ! Man skulde male dem saaledes for at lære Mennekene, hvor skönt det er at leve i Sundhed og i Kærlighed.“

For Resten havde de paa Græsplanen ikke spildt Tiden, medens Herrerne besaa Staldene. Først havde man fordelt Spisesedlerne, som Charlotte havde malet, og som havde vakt stor Glæde ved Bordet ; alle havde beundret denne Mængde friske Barneansigter, den Frodighed, der var stor nok til at pynte et helt Gæstebud. Og medens Folkene var beskæftigede med at tage af Bordet, kom Gregorius frem med sin Overraskelse og gjorde stormende Lykke ved at overrække Bruden en pragtfuld Buket hvide Roser, som han trak frem af en Busk, hvor han havde skjult den, indtil han kunde komme til at aflevere den, uden at hans Fader saa den, thi det var naturligvis Roser fra Møllerens Have, som han og Therese havde plyndret. Mariane forstod det Hele og prøvede paa at skænde, men de Roser var for dejlige, store som Kaalhoveder, og Gregorius triumferede med Rette : den eneste Buket hvide Roser, man havde kunnet skaffe til Veje i Anledning af Festen, havde han erobret og ikke uden Moje : han havde trødset en Faders strenge Forbud, klatret over Mure, vundet en Skønjomfrus Hjerter, blot for at kunne byde Bruden de Blomster, der passede ved Højtideligheden.

„De er altfor smukke,“ erklærede han frejdigt. „Far kan umulig blive vred, naar han ser dem.“

Alle maatte le, men Latteren overdøvedes pludselig af heftige Skrig : de to smaa Drenge var atter vaagnede og forlangte med Bestemthed deres Maaltid ; da der ingen Fremmede var tilstede, satte de to Mødre sig hen med hver sin paa Skødet, medens Ambrosius's lille Leontius, der for en Uge siden var vænnet fra, listede sig hen til Andrea og kælent lagde sit krøllede Hoved mod hendes Skuldre. Ganske naturligt kom man til at tale om Diegivning, og Ambrosius fortalte sin Moder, hvorledes Andrea havde været aldeles overbevist om, at hun umulig selv kunde amme sit Barn, hvorledes hun kun paa hans indstændige Bøn havde prøvet derpaa, og med et aldeles udmærket Resultat. Han

var vis paa, at det her som oftest gjaldt at ville for at kunne.

„Ja, det er aldeles rigtig,“ sagde Andrea leende. „Jeg var saa græsselig angst for at amme, alle mine Veninder sagde, at jeg ingen Mælk vilde faa. I Forstningen var det ganske vist lidt besværligt, men nu er jeg saa glad over, at jeg adlød min Mand.“

Her trykkede hun Leontius op til sig og gav ham et Kys.

I dette Øjeblik kom Beauchênes og Séguins tilbage med Mathæus. De standsede, slaaede af det smukke og rørende Skue. Omrammet af Træerne, under den patriarkalske Eg var hele Familien samlet i en stolt Gruppe, fuld af Skønhed og Kraft. Gervasius, Clara og Frederik havde travlt med at hjælpe Pigerne at byde Kaffen rundt. De tre Smaapiger ordnede Blomsterne paa en anden Maade, som de selv havde fundet paa og stod omgivne af en Bunke Roser i de forskelligeste røde Afskygninger. Nogle Skridt derfra saas Dionysius og Martha i sagte Samtale, medens Moderen, Fru Desvignes, i Tavshed stod og hørte paa dem med et stille, lykkeligt Smil. Og i Midten sad Mariane, straalende af Sundhed, med sit tolvte Barn ved Brystet, medens Nicolaj, den næst yngste, der var skinsyg paa den Lille, sad paa det andet Knæ. De to Svigerdotre syntes at være en Foryngelse af hende selv, Andrea paa venstre Side, Charlotte paa højre med de to Born, den lille Vilhelm ved Brystet og Bertha ved Siden af sig.

Séguin henvendte sig spøgende til Mariane :

„Den unge Herre dér er altsaa det fjortende Barn, De ammer?“

Hun gav sig til at le og sagde :

„Nej, sandt at sige, burde det have været saaledes, men to af mine Born er komne for tidligt, det er altsaa kun det tolvte, jeg ammer.“

Beauchêne lod som sædvanlig ikke denne Lejlighed gaa fra sig, men sagde :

„Altsaa lige et Dusin, det er jo Vanvid!“

„Det er egentlig ogsaa min Mening,“ sagde Mathæus fornøjet. „Selv om det ikke er Vanvid, saa er det dog lidt rigeligt. Naar Ingen kan høre det, indrømmer vi ogsaa, at vi er gaaede for vidt. Vi mener heller ikke, at alle skal følge vort Eksempel; for Resten vilde vort

stakkels Fædreland have godt af, at vort Vanvid smittede, men Ulykken er, at Klogskaben som oftest vinder Sejr!"

Mariane hørte smilende til, men pludseligt fik hun Taarer i Øjnene og sagde stille:

„Ja, ganske vist var der tolv, men nu har jeg kun ti. To sover allerede der nede i Jorden, hvor de ligger og venter paa os andre.“

Denne Mindelse om den lille, fredelige Kirkegaard i Janville, om Familiegraven, hvori den ene efter den anden af alle Bornene en Gang haabede at kunne komme til at hvile Side om Side, gjorde intet Skaar i Bryllupsglæden, men var ligesom et godt Lofte. Den dyrebare Erindring om de to Dode levede hos dem alle og gav selv deres Glæde en mild Alvor, nu da Tiden havde lagt Balsam paa Savnet. Hvor kunde man forøvrigt ogsaa tænke paa Livet uden at give Døden en Plads? Enhver havde her sin Del af Arbejdet at udføre, og naar Dagværket var endt, maatte man gaa bort og samles i den evige Søvn med sine forudgangne Kære dér, hvor det store menneskelige Broderskab blev til Virkelighed.

Ligeoverfor denne Beauchêne og denne Séguin, der gjorde Nar ad ham, var Mathæus nær ved at give sine Tanker Ord og modbevise de løgnagtige Teorier, som de, til Trods for deres eget Nederlag, søgte at hævde. Han aabnede Munden, men følte pludseligt, hvor overflødigt det var med dette yndige Billede for Øje, ligeoverfor denne Moder, midt i en saadan Flok blomstrende Børn, under den Eg, han selv havde plantet! Han fandt, at her var kun én Ting at gøre, nemlig at give hende et trofast Kys for Øjnene af hele Selskabet!

„Min kære Kone,“ sagde han. „Jeg kender ingen, der er smukkere og bedre end du ... Gid alle lignede dig!“

Og da Mariane nu gav ham hans Kys tilbage, opstod der en sand Storm af Jubel og glad Latter. De to var Heltene, som med deres faste Tro til Livet, deres Viljekraft og deres urokkelige Kærlighed havde naaet deres Livs Maal. Constance forstod omsider Frugtbarehedens erobrende Magt, hun så i Aanden Familien Froment gennem Dionysius som Herrer paa Fabriken, gennem Ambrosius som Herrer i Séguins Hus og gennem de øvrige Børn som Herrer over hele Eggen her. Sejren blev de Talrigstes Lod. Og skønt hun havde en Følelse, hun ikke

kunde beherske, overvældet af Bitterhed over sit Nederlag, satte hun dog stadig sin Lid til, at Skæbnen en skønne Dag vilde bringe hende Hævn over denne fremstormende Skare Fjender. Forpint og fortvivlet maatte hun vende sig bort, for at ingen skulde se to hede Taarer, der brød frem af hendes Øjne, som næsten aldrig mere græd.

XXVI.

En Søndag Morgen, da Norine og Cecilie, trods Helligdagen, sad og arbejdede, hver paa sin Side af deres lille Bord, travlt beskæftigede med deres Papæsker til den nære Nytaarsfest, fik de et Besøg, som voldte dem stor Bestyrtelse og Skræk.

Hidtil var deres ukendte, skjulte Liv forløbet fredeligt. deres eneste Bekymring havde været at faa Pengene til at slaa til hver Uge og endda at kunne lægge nogle til Side til Huslejen hver tredje Maaned. I de otte Aar, de havde boet sammen i det store Værelse, som det var deres Stolthed at holde pynteligt og rent, var Norines Barn vokset til som en flink Dreng mellem sine to Modre, der elskede ham lige lidenskabeligt og omt, thi de gik tilsidst i ét for ham, der var Mo'r Norine, og der var Mo'r Cecilie. han vidste ikke rigtig, hvem af de to, der var hans virkelige Moder.

Den Søndag blev der banket to Gange stærkt paa deres Dor, og da de lukkede op, stod der en firskaaren Fyr paa omtrent atten Aar udenfor. Han var mørk, havde et bredt Ansigt med et haardt Udtryk omkring Munden og lysgraa Øjne. Han var klædt i en gammel, pjaltet Jakke og en sort Klædeskasket, der var rød af Slid.

„Undskyld,“ spurgte han, „er det ikke her, at Jomfru Moineaud bor, som arbejder i Pap?“

Norine stod op og saa paa ham, grebet af en ubyggelig Forudanselse. Hendes Hjerter snøredes sammen, som om en Fare truiede hende. Hun havde sikkert set dette Ansigt et eller andet Sted, hun vidste ikke hvor, men det var hende, som et Uvejr trak sammen over hendes Hoved og vilde ødelægge hendes Tilværelse.

„Jo, det er her,“ svarede hun.

Uden at skynde sig saå den unge Mand sig omkring i Værelset. Han havde aabenbart ventet, det skulde være mere velhavende, thi han satte en sur Mine op. Hans Blik standsede endelig ved Barnet, der morede sig med at læse og nu som en artig lille Dreng havde løftet Hovedet for at se paa den Fremmede. Og han endte sin Undersøgelse med et hurtigt Blik paa den anden Kvinde, som stod dér, spinkel og skrobelig, øjensynlig lige saa ængstelig som Norine for det Ukendte, han saa pludselig bragte over dem.

„Der blev sagt paa fjerde Sal, Døren til Venstre.“ vedblev han, „alligevel var jeg bange for at tage fejl, for det, jeg har at sige, kan jeg ikke fortælle til hvemsomhelst: det er ikke noget videre behageligt, og det kan nok være, jeg har betænkt mig længe, inden jeg gik herhen.“

Han talte langsomt og tog ikke sine lyse Øjne fra Norine, efter at han havde overbevist sig om, at den anden Kvinde var altfor ung til at være den, han søgte. Da han saå, at hun i voksende Angst anstrengte sin Hukommelse, tovede han endnu et Øjeblik. Endelig bestemte han sig og vedblev:

„Jeg er det Barn, der blev sat i Pleje i Rougemont, jeg hedder Alexander Honorius.“

Han behøvede ikke at sige mere. Norine begyndte at ryste over hele Legemet; hun foldede sine Hænder og vred dem, medens al Farve forlod hendes forstyrrede Ansigt. Store Gud, Beauchêne! Det var Beauchêne, han lignede! De samme Rovdyrojne, samme grove, nydelsessyge Kæber, der her robode lav Begærlighed. Hun forstod ikke, at hun ikke havde raabt hans Navn, straks da hun havde set ham. Hendes Ben svigtede hende, hun maatte sætte sig.

„Naa, saa det er altsaa Dem,“ sagde Alexander ligefremt.

Da hun blev ved at ryste og uden at kunne sige et Ord, saa klart lagde for Dagen, hvor angst og fortvivlet hun var, mente han, det var nødvendigt at berolige hende lidt, hvis han ikke lige med det samme vilde lukke den Dør for sig, han her havde faaet aabnet.

„De behøver ikke at blive saa bange, De har intet at frygte af mig, jeg vil ikke gøre Dem Fortræd. Men De

forstaar nok, ikke sandt, at da jeg hørte, hvor De var, fik jeg Lyst til at se Dem, det er jo meget naturligt. Og jeg tænkte saamænd endogsaa, De vilde blive glad ved at se mig. Og saa er Sandheden den, at jeg er i Nød. Nu er det snart tre Aar siden, jeg var saa dum at komme til Paris, hvor jeg hverken kan leve eller dø. Og naar man gaar og sulter, saa faar man Lyst til at finde sine Forældre, der har smidt En paa Gaden, men som alligevel ikke kan være saa haardhjertede, at de nægter En en Bid Mad.“

Norines Øjne fyldtes med Taarer. Det var forfærdeligt at se denne store, elendige Fyr, der anklagede hende, sulten og forladt som han var, og alligevel indgød hende en uovervindelig Rædsel. Fyren, der blev ked af at se hende skælve og hulke, vendte sig mod Cecilie.

„Jeg véd, De er hendes Søster. Sig til hende, hvor taabeligt det er at tage saaledes paa Veje. Jeg vil saamænd ikke tage Livet af hende, kan De vel forstaa. Hun er ellers meget henrykt ved at se mig. Naa, min Mening er ikke at gøre Vrøvl, jeg har ikke sagt noget nede hos Portneren, at De véd det.“

Da Cecilie uden at svare ham rejste sig for at komme Norine til Hjælp, blev hans Opmærksomhed paany hendraget paa Barnet, der ogsaa blev bange ved at se sine to Mødres Forfærdelse.

„Naa, den Knægt er vel min Broder?“

Pludselig stilede Norine sig mellem ham og Barnet. Hun blev grebet af en vanvittig Skræk for, at alt skulde styrte sammen og knuse hende. Hun vilde slet ikke være ond, ønskede endogsaa at finde nogle gode Ord, men alt løb rundt for hende, hun grebes af Harme, Oprør, Nag og Uvilje.

„Jeg forstaar jo nok, at De opsøger mig, men det er grusomt af Dem, for hvad kan jeg gøre? Efter saa mange Aar kender vi jo ikke hinanden, har ingen Ting at sige hinanden, og De ser vel nok, at jeg ikke er rig.“

Alexander saá sig for anden Gang om i Værelset.

„Det ser jeg nok. ... Og min Fader, kan De ikke sige mig hans Navn?“

Hun blev stedse blegere og mere forfærdet, medens han vedblev:

„For hvis min Fader havde nogle Skilinger, skulde

jeg nok tvinge ham til at punge ud. Man har da ikke Lov at kaste sine Børn paa Gaden, véd jeg.“

Pludselig saå hun Fortiden for sig. Beauchène, Fabriken, gamle Moineaud, som havde faaet sin Afsked som svag og ubrugelig, og Victor, der stadig sled og slæbte. Og hun blev grebet af en instinktmæssig Forsigtighed ved Tanken om, at hvis hun nu robede Beauchène, var det maaske ikke alene forbi med hele hendes fredelige Tilværelse, men at der ogsaa kunde opstaa de frygteligste Forviklinger. Hendes Frygt for denne uhyggelige Fyr, der lugtede af Dovenskab og Løst, gav hende en Indskydelse.

„Deres Fader er død for længe siden.“

Han vidste øjensynligt intet, havde intet hørt om den Side af Sagen, thi han tvivlede ikke, saa energisk og bestemt sagde hun dette. Han trak paa Skuldrene i Vrede over intet at have opnaaet og udbrod i en skuffet Tone:

„Saa maa jeg altsaa dø af Sult!“

Norine var aldeles ude af sig selv. Hun længtes kun smerteligt efter at faa ham bort; hun pintes saa frygteligt af hans Nærværelse, og hendes stakkels Hjerter vaanedede sig i Samvittighedsnag, Medlidenhed, Rædsel og Skræk. Hun aabnede en Skuffe og tog et Tifranksstykke, tre Maaneders Sparepenge, som havde været bestemt til Barnets Nytaarsgaver. Det gav hun til Alexander og sagde:

„Jeg kan virkelig intet gøre for Dem. Vi lever tre sammen i dette Værelse, vi har næppe det daglige Brød. Det gør mig meget ondt, at De er saa ulykkelig, men det kan ikke nytte, De gør Regning paa mig. De maa gøre som jeg, De maa arbejde.“

Han havde stukket de ti Franks i Lommen og stod endnu et Øjeblik og vævede om, at det var ikke derfor, han var kommen, at han nok forstod, hvordan Sagen forholdt sig. Han opførte sig pænt mod Folk, naar Folk opførte sig ordenligt mod ham, gentog, at han havde ikke villet gøre Vrovl, naar hun viste sig pæn mod ham. En Moder, der delte med sit Barn, opfyldte sin Pligt, selv om hun kun gav to Skillings.

Da han saa endelig skulde til at gaa, sagde han:

„Vil De ikke kysse mig?“

Hun kyssede ham med kolde Læber og Døden i Hjer-

tet. Hendes Kinder gennemisnedes efter de to klodsede Kys, han gav hende med hyklet Ømhed.

„Og saa ses vi snart igen, ikke sandt? Om man ogsaa er fattig og ikke kan bo sammen, saa véd man nu alligevel, at man er til. Og det skal ikke forhindre mig i nu og da at hilse paa Dem.“

Han var borte, og de sad tavse og fortvivlede tilbage. Norine sank om paa en Stol som knust af denne Tildragelse. Lige overfor hende sad Cecilie lige saa overvældet. Og i Sorgen, der rugede over dette store Værelse, som endnu om Morgenens havde rummet saa megen Lykke, var hun den, der talte først, for at udtrykke sin Forbavselse og sin Protest.

„Men du spurgte ham jo ikke om noget, vi véd ingen Ting om ham. Hvor kommer han fra, hvad tager han sig til, hvad vil han? Og hvordan har han kunnet opspore dig? Det var da det, man burde vide.“

„Ja vist saa,“ sagde Norine, „men da han nævnte sit Navn, blev jeg aldeles stiv og tilintetgjort. Aa Gud, det er ham! Du saa ogsaa, hvor han lignede Faderen, ikke sandt? Ja, du har Ret, vi véd ingen Ting, og nu skal vi leve i en stadig Angst for, at Huset skal styrte sammen over vore Hoveder.“

Hun gav sig igen til at hulke, mat og maalløs, og de Ord, hun fremstammede, druknede i Taarer.

„En lang Dreng paa atten Aar, som falder herind i Huset uden at raabe Varsko. Ja, det er sandt, jeg holder ikke af ham, for jeg kender ham jo ikke ... da han kyssede mig, folte jeg intet, kun en Kulde, som om mit Hjerte var frosset til Is. Aa Gud, hvor jeg lider! Hvor Alt er stygt og fælt!“

Og da hendes Dreng nu kom løbende og kastede sig til hendes Bryst, forskrækket og grædende, trykkede hun ham vildt i sine Arme.

„Min stakkels, lille Dreng, min stakkels lille Dreng, naar du blot ikke skal lide, naar blot ikke mine Synder skal gaa ud over dig. Det vilde være en haard Straf! Det bedste er sikkert at opføre sig ordentligt, naar man ikke vil have saadanne Historier senere.“

Om Aftenen, da de to Søstre var blevne lidt roligere, besluttede de at skrive til Mathæus. Norine huskede det Besøg, han havde gjort dem for nogle Aar siden, for at

spørge om Alexander ikke havde været hos dem. Han alene kendte Sagen og vidste, hvordan man skulde forholde sig. Og saasnart et Brev havde sat Mathæus ind i Sagen, skyndte han sig til Forbundsgade, urolig for den Fare, der truede Fabriken gennem denne Hændelse, netop nu, da Beauchênes Stilling blev vanskeligere og vanskeligere Dag for Dag. Efter at have udspurgt Norine paa Kryds og Tværs, gættede han, at Alexander maatte have opdaget hendes Adresse gennem Madam Couteau, uden ret at kunne begribe Sammenhængen. Endelig, efter en hel Maanedes forsigtige Efterforskninger og Samtaler med Madam Menoux, med Celeste, med Madam Couteau selv, kunde han omtrent slutte sig til det Hele. Alexander havde rimeligvis faaet Nys om Sagen gennem de Efterforskninger, han havde paalagt den Kone at anstille, der i sin Tid havde anbragt Barnet i Rougemont; hun havde været ude i Landsbyen Saint-Pierre og søgt Oplysninger om den Dreng, som var i Lære hos Hjulmand Montoir. Hun havde talt for meget og sagt for meget, især til den anden Læredreng, til denne Richard, et Fattighusharn, med saa slette Tilbojeligheder, at han syv Maaneder senere stak af efter at have bestjaalet sin Mester ligesom Alexander. Senere havde saa de to unge Døgenigte sikkert truffet hinanden i Paris' Rendestene, og saa havde den lange Røde fortalt den lille Sorte om, hvordan hans Forældre havde ladet ham eftersøge, om hvem der maaske var hans Moder, altsammen blandet med Sladder og latterlige Til sætninger.

Da alt dette ikke var nok, blev Mathæus tilsidst ledet til den Formodning, at Fyren havde faaet Adressen fra Madam Couteau, der gennem Celeste var meget vel underrettet, thi han fik ved et Besøg hos Broquette Bevis for, at en ung, firskaaen Fyr med et brutalt Underansigt to Gange havde været dér og talt med Sophie Couteau. Ganske vist var der endnu meget uopklaret, over hele Sagen hvilede det tragiske Halvmørke, der skjuler de underste Lag af Paris' Befolkning. Og skønt han kun havde Formodninger at støtte sig til, grebes han af Skræk ved det tunge Synderegister, de to Banditer allerede maatte have, siden de levede i en stor By uden at arbejde, i Dovenskab og Last. Kun én Ting trøstede ham, og det

var, selv om Alexander kendte Moderen, anede han ikke det mindste om sin Faders Navn og Stilling.

Da Mathæus igen opsøgte Norine, forfærdede han hende ved de Oplysninger, han maatte give hende.

„Aa, jeg beder Dem saa bønligt, lad ham ikke komme igen! De maa frelse os fra at se ham!“

Naturligvis kunde Mathæus ingen Ting love. Og alle hans Anstrengelser maatte efter moden Overvejelse indskrænke sig til at forhindre Alexander i at opdage Beauchêne. Hvad han havde hørt om Fyren var saa foruroligende, saa sørgeligt, at han vilde skaane Constance for den forfærdelige Skandale ved en Pengeudpresning fra den Side. Han saå hende i Aanden blegne ved at høre om dette Barn, som hun, i sin knuste Kærligheds Fortvivelse saa lidenskabeligt havde eftersøgt, og han skammede sig paa hendes Vegne, han fandt det nødvendigt at begrave Hemmeligheden i ubrydelig Tavshed. Han kæmpede længe, inden han fattede denne Beslutning, thi han fandt det haardt at efterlade Staklen i Sult og Nød. Maaske var det endnu muligt at redde ham! Han troede det egentlig ikke. Og desuden, hvem vilde, hvem kunde paatage sig at hjælpe ham og fore ham tilbage til et hæderligt Liv gennem Arbejde? Atter en Skabning, som maatte gaa til Grunde i Stormen og det altopslugende Hav. Og hans Hjerte blødte, skønt han tvivlede paa, at der gaves noget Middel til at frelse den Elendige.

„Min Mening er,“ sagde han til Norine, „at De for enhver Pris maa skjule hans Faders Navn for ham. Saa faar vi senere se. Som Sagerne staar nu, kan han kun bringe Sorg og Ulykke over os alle.“

Hun var fuldstændig af samme Mening.

„Vær ikke bange. Jeg har allerede sagt ham, at hans Fader var død. Det vilde jo allsammen gaa ud over mig, og jeg ønsker intet hellere end at være i Fred med min Dreng her i min lille Krog.“

Med bekymret Mine stod Mathæus stadig og overvejede: han kunde ikke bekvemme sig til helt at lade Fyren sejle sin egen Sø.

„Jeg kunde vel nok finde noget Arbejde til ham, hvis han vil bestille noget. Senere hen var det maaske muligt at tage ham ud paa Gaarden, naar jeg ikke længere behøvede at være bange for, han vilde odelægge de Unge for

mig. Jeg maa se ad. Jeg kender en Hjulmand, som nok kunde bruge ham, og jeg skal skrive Dem til, hvad han svarer, for at De kan sige ham, hvor han kan henvende sig, naar han igen kommer og besøger Dem.“

„Hvad for noget — naar han kommer igen!“ raabte hun fortvivlet. „De tror altsaa, han kommer igen, Aa Gud, aa Gud, jeg faar aldrig Fred mere!“

Han kom virkelig igen, men da hun gav ham Hjulmandens Adresse, trak han haanligt paa Skuldrene. Han kendte nok Hjulmændene i Paris, det var Dagdrivere, der udnyttede Fattigfolk til deres egen Fordel. Desuden var han ikke udlært, han duede kun til at gaa i Byen, han vilde have Plads i et af de store Magasiner. Og da Mathæus havde skaffet ham en saadan Plads, blev han ikke dér i fjorten Dage, men forsvandt en skønne Aften med de Varer, han skulde bringe i Byen. Saa blev han efterhaanden anbragt hos en Slagter, gik Murerne til Haande, fik en Plads i Hallerne uden at kunne blive noget Sted, og hans Beskytter mistede tilsidst Modet ved alle de Ubegageligheder, han skaffede ham. Man maatte opgive at redde ham og simpelthen indskrænke sig til at give ham Penge til Mad og Klæder, naar han dukkede op pjaltet, udtæret og forhungret.

Norine levede stadig i en dødelig Angst. I ugevis forsvandt Alexander, men hun skælvende ikke desto mindre ved den mindste Lyd paa Trappegangen. Hun folte ham altid i sin Nærhed, og naar han pludselig viste sig, genkendte hun hans Banken og kom til at skælve, som om han havde pryglet hende. Han havde opdaget, hvilken betagende Magt han havde over denne stakkels Kvinde, og han misbrugte den til at blanke hende af for alt, hvad hun skjulte paa Bunden af sine Skuffer. Naar hun havde givet ham Femfranksstykket, den Alnise, Mathæus tillod hende at give ham, var han ikke fornøjet hermed, men vilde selv rode efter. Undertiden styrtede han ind til hende som en Gal, fortalte, at han vilde blive arresteret inden Aften, hvis han ikke fik ti Franks, brølede op om at slaa alt i Stykker i Værelset og tage det lille Taffelur med sig for at sælge det. Saa maatte Cecilie lægge sig imellem, lille og spinkel som hun var. Han gik kun for at komme igen nogle Dage senere med nye Fordringer og Trusler om at raabe sin Historie ud paa Trappen, med

mindre man gav ham de ti Franks. En Dag, da hans Moder græd, fordi hun ikke havde en Skilling, vilde han tage hendes Madras med sig: han paastod, at hun skjulte sine Sparepenge i den. De stakkels Søstres Hjem var blevet et rent Helvede.

Det værste var, at Alexander i Forbundsgade havde truffet Alfred, Norines yngste Broder, den sidstfødte Moineaud. Han var den Gang tyve Aar, to Aar ældre end sin Søstersøn, med hvem han straks blev gode Venner allerede ved det første Møde. Og der var ingen værre Dagdriver end denne blege Gadestryger med det skæglose Ansigt, de blinkende Øjne og den fortrukne Mund, rigtig en Rendestens Yngel af den Slags, der skyder op i massevis paa Paris's Mødding. Da han var syv Aar, stjal han fra sine Søstre og pryglede Cecilie for om Lordagen at vriste hendes Løn ud af hendes smaa, svage Hænder. Aldrig havde Mo'r Moineaud, udaset som hun var af sit Slid, kunnet passe paa ham og faa ham til at gaa i Skole eller holde ham i Lære; han havde i den Grad bragt hende til Fortvivelse, at hun tilsidst selv havde jaget ham ned paa Gaden for at faa Fred. De store Brødre langede ham Lussinger ud, Faderen var paa Arbejde fra Morgen til Aften, og det forsømte Barn voksede op udenfor Hjemmet i Last og Forbrydelse midt i den Vrimmel af jevnaldrende Gadeunger, der raadnede op sammen som umodne Æbler, der er faldne ned. I Fordærvelse voksede han op som det Overmaal, der maa hældes i Rendestenen, som den fordærvede Frugt, der fordærver de andre.

For Resten levede han som Alexander, kun af tilfældigt Sjøv, uden at nogen vidste, hvor han holdt til om Natten, efter at Mo'r Moineaud var død paa Hospitalet, afkræftet af at have sat altfor mange Born i Verden, under de elendigste Forhold og udaset af det haarde Slid for at holde Hjemmet sammen. Hun blev ikke tresindstyve Aar, men var i de sidste Aar krumbojet og affældig som en Hundredaarig. Fa'r Moineaud var to Aar ældre, udslidt ligesom hun, og aldeles lam i Benene, en ynkelig Ruin efter halvtredsindstyve Aars Overanstrengelse; han havde maattet forlade Fabriken, saa nu var Huset tomt og Familiens elendige Indbo spredt for alle Vinde. Han havde dog heldigvis en lille Aarspenge, som han skyldte Dionysius's Medlidenhed. Han gik i Barndom,

slovet som en gammel Hest af det evige Slid og drak sine Smule Skillinger op; han kunde ikke klare sig med de kraftesløse Ben og de gamle Hænder, der rystede saa stærkt, at han var ved at sætte Ild paa Huset, naar han tændte sin Pibe. Han var saa tilsidst drevet i Land hos sine to Dotre, Norine og Cecilie, de eneste i Familien, der havde Hjerte nok til at tage sig af ham.

De havde lejet et Kammer paa femte Sal ovenover deres Værelse; de plejede ham, brugte hans magre Pension til hans Underhold og lagde en Del til af deres eget. Og det var, som de muntert og modigt sagde, som om de nu havde to Børn, den ganske lille og den helt gamle, en tung Byrde for de to Kvinder, der tjente fire Franks ved at klistre Æsker fra Morgen til Aften. Skæbnens blide Ironi vilde, at Fa'r Moineaud nu fandt Ly hos den Datter, han forud havde jaget hjemmefra og forbandet for hendes utilbørlige Levevis, denne Tøs, denne Tøjte, som vanærede ham, men hvis Hænder han nu kyssede, naar hun hjalp ham at tænde hans Pibe, for at han ikke skulde brænde sin egen Næsetip.

Den gamle, vaklende Rede var ødelagt, Børnene borte, spredte for Vind og Vove.

Kun Irma, der havde gjort et godt Parti og ægtet en Embedsmand, levede lykkeligt; hun spillede Damen og var saa forfængelig, at hun intet vilde have at gøre med sine Søskende. Victor levede i Fabriken Faderens Liv om igen, han gik i Trædemøllen, ligesom den Gamle havde gaaet, blind og halsstarrig som han. Han var gift og havde nu i en Alder af seks og tredive Aar seks Børn, tre Sønner og tre Døtre, og hans Kone levede Mo'r Moineauds Liv om igen, Nætter fulde af ufornuftig Svir ovenpaa Dage uden Brød, og stadige Barnefødsler, der gjorde deres Tilværelse endnu vanskeligere; begge vilde ende ligesom Forældrene, og Børnene vilde fortsætte denne Proletariatets rivende Formerelse.

Hos Euphrasia var den uundgaaelige Skæbne endnu mere tragisk. Den ubarmhertige Død havde vraget hende. Som en ussel Klud laa hun i sin Seng, ude af Stand til at gøre en Bevægelse, og dog levende, hørende, seende, forstaaende Alt. Og fra sin aabne Grav havde hun i Maaneder kunnet se, hvorledes det, der var tilbage af hendes Hjem, gik til Grunde. Hun var kun en Ting, som hendes Mand

forhaanede, som Madam Joseph pint og plagede: hun lod hende tidt ligge hele Dagen uden Vand og indskrænkede sig til at tilkaste hende en Skorpe, som var hun et sygt Dyr, under hvilket hun ikke en Gang gad skifte Halmen. Selv fandt hun sig i alt med Taalmodighed, saa angst og ydmyget følte hun sig i sin Elendighed. Det værste var, at de tre Børn, de to Tvillinger og Drengen, gik for Lud og koldt Vand, gled ud i Snavset, i Livet paa Gaderne. Bénard, Manden, havde givet sig til at drikke sammen med Madam Joseph, sløv og fortvivlet over Hjemmets Ulykke. Saa kom de i Haarene paa hinanden, slog Alt itu og jog Børnene ud paa Gaden, hvorfra de vendte hjem med Klæderne i Laser og Lommerne fulde af stjaalne Sager. To Gange forsvandt Bénard i otte Dage. Tredje Gang kom han ikke igen. Da Huslejen skulde betales, forsvandt Madam Joseph med en anden Mand. Nu var Alt forbi. Euphrasia maatte lade sig bringe paa Hospitalet, medens Børnene, der nu ikke havde noget Tilholdssted, blev kastede ud paa Gaden. Drengen viste sig aldrig mere, han var som opslugt af en eller anden Kloak. Den ene af Tvillingerne blev samlet op paa Gaden ved Vintertid og døde paa et Hospital. Den anden, Toinette, et magert ynkelig og lyshaaret Pigebarn, men med Tænder og Øjne som en Ulv, levede sit Liv under Broerne, i Stenbruddene, i de værste Huler, losagtig i Tiaarsalderen, gammel og erfaren i Rov og Tyveri, da hun var seksten. Det var Alfreds Skæbne om igen, kun endnu værre, dette forladte Pigebarn, som Gadelivet havde odelagt og forgiftet, og som Forbrydelsen lurede paa. Og da Onkel og Niece mødtes, slog de sig sammen, uden at man rigtig vidste, hvor de holdt til.

Saa var det en Dag, at Alexander hos Norine mødte Alfred, som undertiden kom dér for at prøve at lokke et Par Skilling fra sin Fader. De to unge Banditer gik bort sammen, fandt hinanden, og Enden derpaa blev, at de flyttede sammen. Alexander levede sammen med Richard, Alfred bragte Toinette med. De var fire, og saa hændte det, at den magre Toinette forelskede sig i Richard, som var en ren Kampe, og Alfred afstod hende gerne som god Kamerat. Fra nu af fik hun hver Aften Prygl af sin nye Herre, naar hun ikke bragte ham fem Franks, men hun fandt det ganske i sin Orden, hun, der ellers for et Knips

paa Næsen, vilde have bearbejdet Folks Ansigt som en vild Kat. Og saa begyndte den kun altfor almindelige Historie, først Tiggeriet: den unge Pige, som de tre Landstrygere tvang til at række Haanden ud, medens de levede af hende, for at lokke en Almisse fra forsinkede Borgerfolk om Aftenen paa mørke Hjørner; saa Prostitutionen: den voksne Pige, der lokkede Mænd bag Plankeværker og overlod dem, der ikke betalte, til Vennerne; saa Tyveri: Tyveri i det Smaa til at begynde med, Rapseri af, hvad der laa fremme af udstillede Varer, saa dristigere Forsøg, overlagte Togter, grundig forberedte efter en rigtig Krigsplan. Banden sov, hvor den bedst kundé, snart i usle Logihuse, snart paa ubebyggede Steder. Om Sommeren drev de om i en Uendelighed, i Skovene omkring Paris, og ventede paa Natten, som gav dem Byen i Vold til Plyndring. De mødtes i Hallerne, i Menneskemyldret paa Boulevarde, i berygtede Værtshuse, i ode Alléer, overalt, hvor de havde Færten af, at der var noget at stjæle, Brød til de Dovne, Glæde ved det at tage fra andre.

Som en rigtig Bande Vilde midt i den civiliserede Verden levede de udenfor Loven, som et Kuld unge Dyr strejfede de gennem de fædrene Skove, Dyret i Mennesket var vendt tilbage til Naturtilstanden, og tilfredsstillede den medfødte Tilbøjelighed til Mord og Rov. Som Ukrudt skød de kraftigt op, blev dristigere for hver Dag, der gik, og stadig fordrede de højere og højere Brandskat af de Taaber, der arbejdede; deres Tyverier antog større og større Omfang, snart vilde de ikke vige tilbage for Mord.

Da Norine fik Nys om Bandens Bedrifter gennem Alexanders og Alfreds Pralerier, naar det morede dem at skræmme hende, blev hun greben af en saadan Angst, at hun lod sætte en Sikkerhedslaas paa sin Dør. Og saasnart det blev mørkt, lukkede hun ikke op, uden at man navngav sig. To Aar havde nu hendes Lidelsestid varet; den skælvende Rædsel, i hvilken hun ventede et Besøg af Alexander. Han var nu tyve Aar, talte i en myndig Tone, truede hende med grusom Hævn, naar han maatte gaa bort med tomme Hænder. En Dag kastede han sig over Skabet, inden Cecilie fik Tid til at lægge sig imellem, og gik bort med en Pakke Linned, Lommetørklæder, Servietter, Lagener. De to Søstre vovede ikke at forfølge ham ud paa Trappen, de sank tilintetgjorte om paa en Stol i stum Fortvivlelse.

Vinteren var meget streng. De stakkels Kvinder havde maattet dø af Kulde og Sult med det kære Barn, som de selv nu forkælede, hvis ikke deres gamle Veninde, Fru Angelin, regelmæssig havde bragt dem Hjælp. Hun blev stadig udsendt af sin Understøttelsesforening og vedblev at tilse de ugifte Pigers Børn i det frygtelige Grenelle-Kvarter, hvor Alt er Nød og Elendighed. Hun havde allerede i lang Tid ikke kunnet skaffe Norine noget gennem Foreningen, og naar hun alligevel hver Maaned bragte hende et Tyvefranksstykke, var det, fordi godgørende Mennesker betroede hende anselige Summer til Uddeling, da de vidste, hun vilde finde de rette Steder i det frygtelige Helvede, med hvilket hendes Livsstilling bragte hende i Berøring. Det var hendes sidste Glæde, hendes ensomme, barnløse Livs store Trøst at kunne give til de fattige Modre, hvis Smaa jublede hende i Mode, naar de saå hende komme med Hænderne fulde af gode Sager.

En Dag i et frygteligt Vejr, med Regn og Storm, blev Fru Angelin et Ojeblik siddende hos Norine. Klokken var næppe to, hun var ved at begynde sin Runde og havde paa Skødet sin lille Pose, der struttede af Guld- og Solvpenge, som hun skulde uddele.

Fa'r Moineaud sad lige overfor hende og røg sin Pibe: hun snakkede med ham og forklarede ham, at hun gerne vilde have skaffet ham en maanedlig Understøttelse.

„Men,“ forklarede hun, „De aner ikke, hvor de Fatige lider i disse Vintermaaneder! Vi er aldeles overrendte, vi kan ikke give til Alle. De horer endda til de Heldige. Der er dem, der ligger paa Brostenene som Hunde, uden et Stykke Kul til at varme sig eller en Kartoffel at spise. Og saa de arme Børn saadan et Sted! Børn i Massevis, fulde af Utojr, uden Sko, uden Klæder, med Fængslet eller Skafottet som Endemaal, hvis ikke Brystsygen gør det af med dem!“

Hun gøs og lukkede Øjnene for at slippe for det frygtelige Syn af Nød, Skændsel og Forbrydelse, som hun stadig saå paa sine Vaudringer gennem disse elendige Boliger. Hun vendte hjem bleg og stum, uden at turde fortælle Alt, efter at have set til Bunds i menneskelig Skændsel og Elendighed. Undertiden skælvede hun, saå op mod Himlen og spurgte sig selv, om ikke en hævnende Syndflod vilde opsluge denne forbandede By.

„Ak,“ hviskede hun videre, „de lider saa meget, at deres Synder maa tilgives dem.“

Slovt sad Moineaud og horte paa hende uden at forstaa hende. Han tog med Besvær Piben ud af Munden, thi selv denne Bevægelse var ham en betydelig Anstrengeelse, efter at han i halvtredsindstyve Aar havde kæmpet med Jernet, med Skruestik og Ambolt.

„Det gælder om at opføre sig ordenligt,“ stammede han utydeligt: „Arbejdet fører sin Belønning med sig.“

Da han igen vilde stikke Piben i Munden, kunde han ikke. Hans Haand, der var stiv af at føre Værktøjet, ry-stede alt for meget. Norine maatte rejse sig og hjælpe ham.

„Stakkels Fader,“ sagde Cecilie, der uafbrudt sad og klippede Pap til Æskerne. „Hvad skulde der være bleven af ham, hvis vi ikke havde taget ham til os. Irma med sine Hatte og sine Silkekjoler havde saamænd ikke gjort det.“

Saalænge Fru Angelin var der, stod Norines lille Dreng plantet foran hende, thi han vidste godt, at de Dage, den gode Dame kom, vankede der Dessert om Aftenen. Han smilede med de klare Øjne i det smukke, lyse Ansigt og det krollede, gyldne Haar. Og da hun saå, med hvilket spændt Blik han ventede paa, at hun skulde aabne sin Pose, blev hun rørt.

„Kom hen og kys mig, min lille Ven.“

Det var hendes bedste Belønning, disse Barnekys, i de fattige Hjem, hvortil hun bragte lidt Glæde. Hendes Øjne fyldtes med Taarer, da den lille Dreng glad faldt hende om Halsen, og hun gentog atter henvendt til Moderen:

„Nej, De maa ikke beklage Dem: der er dem, der er meget ulykkeligere ... Jeg kender én, som for at eje saadan en Stump som ham dér, gerne byttede med Dem og tog Deres Fattigdom og Æskerne, De maa klistre paa fra Morgen til Aften, og det indespærrede Liv i dette fattige Værelse, som han kan fylde med Solskin. — Aa Gud, hvis De vilde, og hvis vi kunde bytte!“

Hun tav et Øjeblik, for ikke at briste i Graad. Det var det stadig aabne Saar, Barnet, som aldrig kom. Ægtefolkene var blevne gamle i denne bitre Ensomhed i de tre smaa Værelser, de beboede i Lillegade, det var hendes Ansættelse ved Foreningen, i Forbindelse med, hvad de

havde kunnet redde af deres Formue, der satte dem i Stand til at leve i en rolig Krog.

Den forhen saa fejrede Viftemaler var fuldstændig blind, et rent Vrag, et sørgeligt Vrag, som hans Kone om Morgen anbragte i en Lænestol, hvor hun genfandt ham om Aftenen, naar hun vendte hjem fra sine stadige Ture gennem de frygtelige Bydele, til de skyldige Modre og de lidende Børn. Han kunde hverken spise eller komme i Seng uden hende, han var hendes Barn, som han sagde med en fortvivlet Ironi, der fik dem begge til at græde. Et Barn? Ja, hun havde tilsidst faaet et, og det var ham! Et gammelt, ulykkeligt Barn, der saá ud, som om han var firs, skønt han kun var halvtreds, og i sin evige Nat drømte om Solen i de lange Timer, han maatte tilbringe alene. Og hun misundte den fattige Arbejderske, ikke alene hendes Dreng, hun misundte hende ogsaa denne Olding, der sad og røg sin Pibe; selv om Arbejdet havde gjort ham værkbruden, kunde han dog se, han levede dog endnu.

„Plag ikke Fruen.“ sagde Norine til sin Son, urolig og bevæget ved at se hende saa bedrovet. „Gaa hen og leg.“

Hun kendte gennem Mathæus lidt til Fru Angelins Historie. Hun folte for sin Velgørerinde en Taknemlighed, en lidenskabelig Ærbodighed, som gjorde hende frygtsom og ydmyg, hver Gang hun saá hende komme fin og fornem, altid klædt i Sort, med Spor af fordums Skønhed, som Sorgen havde odelagt, skønt hun næppe var seks og fyrretyve Aar.

„Saa gaa nu hen og leg, min egen Dreng. Du trætter Fruen.“

„Trætte mig! Nej, vist ikke!“ udbrød Fru Angelin, der var bleven Herre over sin Bevægelse. „Han gør mig tværtimod glad ... Kys mig, kys mig endnu en Gang, min søde Dreng.“

Saa blev hun urolig og sagde:

„Naa, jeg glemmer nok Tiden, og jeg har saa meget at besørge inden Aften! Her er, hvad jeg har til Dem.“

I det Ojeblik, hun vilde trække Guldstykket op af sin Pose, lod en Banken paa Døren. Norine blev ligbleg: det var Alexander! Hvad skulde hun gøre? Hvis hun ikke aabnede Døren, vilde Banditen blive ved at banke og gøre

Skandale. Hun maatte lukke op, og det Hele gik slet ikke saa tragisk, som hun havde ventet. Overrasket ved at træffe en fremmed Dame, mælede Alexander ikke et Ord, listede ind og blev staaende op ad Væggen. Fru Angelin saå et Ojeblik op paa ham, men da hun antog ham for en Ven eller Slægting efter den Maade, man modtog ham paa, vedblev hun, uden at skjule noget:

„Her er tyve Franks, jeg kan ikke give mere ... Men jeg lover Dem, at jeg næste Maaned skal prøve paa at fordoble Summen. Det er den Maaned, hvor De skal betale Husleje, og jeg har allerede sagt alle Vegne, at de maa give saa meget, de paa nogen Maade kan ... Ak, bare jeg faar nok, jeg har saa meget at bruge det til!“

Hendes lille Pose laa aaben i hendes Skød; og med lysende Ojne undersøgte Alexander dens Indhold og følte Vægten af denne de Fattiges Skat, alt dette Guld og Sølv og disse store Kobberskillinger, som bragte Læderet til at svulme. Stadig favs saå han hende lukke den, stikke sit Haandled ind under Kæden og saa rejse sig fra sin Stol.

„Altsaa paa Gensyn næste Maaned, ikke sandt?“ vedblev hun. „Jeg kommer sikkert igen den femte. Jeg skal begynde min Runde hos Dem, men det er muligt, det bliver lidt sent, for den Dag er det netop min stakkels Mands Fødselsdag ... Naa, vær nu ved godt Mod begge to, saa gaar Arbejdet let fra Haanden.“

Norine og Cecilie fulgte hende til Dørs; inden hun gik, kyssede Barnet hende igen paa begge Kinderne, og de to Søstre, der endnu rystede af Forfærdelse over Alexanders Tilsynekomst, trak Vejret lettere, især da han denne Gang var ret manerlig, og skønt han vidste, der var tyve Franks i Huset, nøjedes med fem, som Cecilie gav ham, efter at have byttet Guldstykket. Han blev heller ikke længe, og plagede dem ikke, som han havde for Vane, men gik straks sin Vej, lystigt fløjtende.

Næste Maaned, den femte December, en Lørdag, var en af de uhyggeligste og regnfuldeste i den bedrøvelige Vinter. Klokken tre faldt Mørket paa og lagde sig over en stor ubebygget Grund i Forbundsgade, som i Aarevis havde ligget hen, omgivet af et Plankeværk, der nu paa flere Steder var faldet i Staver, fordi Brædder manglede hist og her. Ved den ene Ende af denne Grund stod en udmagret, ung Pige hele Eftermiddagen, uden at bryde sig om de

hyppige Regnskyl, der gennemblødte det gamle, slidte Sjal. hun havde trukket helt op over Hovedet, sagtens for at beskytte Haar og Ansigt mod Væde og Kulde. Hun ventede vel en eller anden, thi hvert Øjeblik strakte hun Hals og saå hen mod Marsmarken, hvorpaa hun atter trykkede sig op mod det faldefærdige Plankeværk, der dog gav en Smule Ly.

Tiden gik, nu slog Klokken tre, og over den kolde Vinterhimmel væltede Skyerne frem, saa sorte og truende. at det elendige Pigebarn lignede et stakkels Vrag, som drev for Vind og Vove i Tusmørkets Uhygge. Nu og da løftede hun Hovedet, og der kom et Glimt i hendes begærlige Øjne, som om hun takkede Himlen og Natten, der kastede deres Skygge over dette øde Sted. Netop som en ny Byge brød løs, kæmpede en sortklædt Dame sig frem. idet hun med Møje holdt Paraplyen over sig. Hun gik hurtigt, undgik Vandpytterne, man saå straks, at hun var vant til alt Slags Vejr og i Almindelighed sparede Droskepenge.

Toinette kendte hende efter Beskrivelsen : det var Fru Angelin, der kom fra sit Hjem i Lillegade, og nu skyndte sig afsted til sine Fattige med sin lille Pose i en Kæde over Armen, og da Pigen saå Staalet glimte, var hun vis i sin Sag, thi hun udstødte en svag Fløjten. Straks hørtes Skrig og Klage inde fra en mørk Krog af den ubebyggede Grund, medens hun selv gav sig til at hyle og jamre, og paa det Yukeligste raabte om Hjælp. Forbavset og urolig stod Fru Angelin stille :

„Hvad er der i Vejen, mit Barn?“

„Aa — aa, gode Dame ! Det er min Broder, der er faldet og har brækket Benet !“

„Faldet ? ... Hvordan er det gaaet til ?“

„Aa, aa — vi bor dér inde i et Skur, for vi er husvilde, han krob op paa en gammel Stige, han vilde stoppe et Hul i Taget, for at det ikke skulde regne paa os, saa gik et Trin i Stykker og han faldt ned og brækkede Benet.“

Her brast hun i en høj Hulken, sagde, at hun var rent ude af sig selv, havde staaet her i otte, ti Minuter for at se, om ikke en Forbigaaende vilde hjælpe dem. Imidlertid tiltog Klagehyllene indenfor Plankeværket.

Forskrækket og rørt, som hun var, over den stakkels Piges Sorg, tøvede Fru Angelin alligevel :

„Du maa se at faa fat i en Læge, mit Barn, jeg kan Intet gøre ...“

„Aa jo, aa jo, gode Dame, De maa endelig gaa med mig, jeg véd slet ikke, hvor der bor nogen Læge ... naar De bare vil hjælpe mig med at faa ham slæbt ind i Skuret, jeg kan ikke alene, han ligger og bliver gennemblødt af Røgen.“

Denne Gang svandt Fru Angelins Mistillid, saa jammerfuldt græd det stakkels Pigebarn. Hendes mange Besøg i Elendighedens Huler havde gjort hende modig. Hun maatte slaa sin Paraply ned, da hun skulde gennem Hullet i Plankeværket bagefter den unge Pige, der som en Kat ilede foran hende og viste hende Vej.

„Kom og giv mig Haanden, Frue — tag Dem iagt for Vandpytterne ... se, derhenne er han, kan De høre, hvor han ligger og giver sig, den arme Stakkel! ... Saa, nu er vi der!“

Og saa skete noget Forfærdeligt. De tre unge Røvere : Alexander, Richard og Alfred, som laa paa Lur i Mørket, kastede sig som Ulve over Fru Angelin, alle tre paa én Gang og saa voldsomt, at hun styrtede til Jorden. Alfred, der var den fejgste, slap hende imidlertid straks og før hen til Toinette, som stod paa Vagt ved Plankeværket, medens Alexander trykkede sit Lommetørklæde mod Fru Angelins Mund for at kvæle hendes Skrig. De vilde kun bedøve hende, rive Posen fra hende og saa tage tilbens, men Lommetørklædet var sagtens gledet til Side, hun udstødte et højt Raab om Hjælp, og i samme Øjeblik lød Alarmsignalet fra de to andre. Der var ingen Tid at spille : Alexander knyttede Tørklædet om sit Offers Hals, medens Richard jagede hende den knyttede Næve ind i Munden. Begge grebes af Mordlyst, De snærede Lommetørklædet af alle Kræfter og trak Fru Angelin afsted gennem Smuds og Vand, indtil hun ikke mere rørte sig. Derefter hørtes paany en Fløjten fra de to andre, Posen blev lynsnart revet fra den Døde, som de lod ligge med Lommetørklædet om Halsen. Saa løb de alle fire lige ned til Grenellebroen, hvor de kastede Posen i Floden, efter først at have puttet Pengene til sig.

Da Mathæus i en Avis havde læst om den rædsomme Forbrydelse, ilede han straks hen i Forbundsgade. Det oplystes straks, hvem den Myrdede var, og den Kends-

gerning, at hun havde fundet sin Død saa nær ved de to Søstres Bolig, fyldte Mathæus med mørke Aeliser. Hans Ængstelse blev ikke mindre, da han tre Gange maatte banke paa, inden Cecilie, rystende af Skræk, lukkede ham ind i Stuen, hvor Norine laa i Sengen, syg, fortvivlet og bleg som et Lig. Hun fortalte ham hulkende, hvorledes Alexander havde truffet Fru Angelin, set Pengeposen og hørt, at hun sagde, hun vilde komme igen om Eftermiddagen den femte December. Desuden var her ingen Tvivl, Lomme-tørklædet, som den ulykkelige Fru Angelins Hals var mærket med hendes Navn, og hun vidste, at Alexander havde stjålet det fra hende. Det var oven i Kobet den eneste Oplysning, man havde om Morderen, saa at Politiet forgæves havde anstillet Eftersøgelser uden at kunne finde noget Spor.

Gennemisnet af Rædsel sad Mathæus ved Norines Seng. Ak, hvilken sørgelig Skæbne, og hvilken forfærdelig Død havde ikke ramt den stakkels Fru Angelin! Han så hende i Aanden, ung, smuk, livsglad og forelsket vandre henad de skyggefulde Stier ved Janville! Og senere hen, da Solen veg fra hendes Tilværelse, da hun i fortvivlet Længsel, barnløs og sorgfuld, maatte pleje Manden, over hvem Blindhedens Nat sænkede sig! Han så den forhen saa smukke Maler sidde som et stakkels, gammelt Barn, der havde mistet sin Moder, ensom og forladt i Mørket, uden andet Selskab end den Myrdedes blodige Skygge! Hvilken rædselsfuld Afslutning paa et Liv, der var begyndt i Fryd og Lykke!

„Vi har gjort vel i at skjule for denne Usling, hvem der var hans Fader!“ mumlede Mathæus, idet han tænkte paa Constance. „Dette er en skrækkelig Begivenhed, og den blodige Hemmelighed maa aldrig komme for en Dag.“

Norine rystede i Feber.

„Ak, De behøver ikke at være bange! Jeg vilde hellere dø end tale om noget saa rædselsfuldt.“

Maaneder og Aar hengik. Man opdagede aldrig, hvem der havde myrdet Fru Angelin og stjålet hendes Pose. Men hver Gang Nogen bankede paa Norines Dør, fo'r hun sammen i Dødsens Angst. Imidlertid hørte hun Intet fra Alexander, han mente sagtens ikke, det var raadeligt at vise sig i Nærheden af Forbundsgade, og det så ud til, at

han var gaaet til Bunds i det Hav af Smuds og Forbrydelser, der ruller sine plumrede Bolger gennem den store Stad.

XXVII.

Og i de ti Aar, der nu hengik, vedblev Froments frodige Slægt at vokse, som et kraftigt Træ, der stedse slog dybere Rodder i Chantebleds frugtbare Jord. Alt som Sønner og Dotre blev store, satte de Foden under eget Bord, giftede sig, stiftede Familie.

Først ægtede Gervasius Caroline Boucher, Datter af en Landmand i Nærheden af Chantebled. Hun var en smuk, kraftig, lyshaaret Pige, flink og dygtig, skabt til at styre en stor Husholdning. Skønt hun var opdraget i et stort Pensionat i Paris, havde hun været klog nok til ikke at skamme sig over Moder Jord, den vedblev hun at elske, thi hun forstod, at hun ved den kunde vinde varig Lykke i Livet. Hun bragte Gervasius som Medgift en Lod Engjord ad Lillebonne til, som forøgede hans Ejendom med 30 Tonder Land, men en langt bedre Medgift var dog hendes urokkelige Sindsligevægt, hendes Glæde ved selv at styre Huset, ved at sysle med Høsegaard, Mejeri, først oppe om Morgen og sidst i Seng om Aftenen.

Derefter giftede Clara sig med Frederik Berthaud, en Begivenhed, man allerede i nogle Aar havde forudset, og da Brudeparret paa Bryllupsdagen vandrede langs den lille Kirkegaard, duggedes deres glade Øjne af Taarer ved Mindet om den elskelige Rose, som hvilede derinde i sin stille Grav. Frederiks Kærlighed til den Afdøde var et Baand, der knyttede ham endnu fastere til den Slægt, af hvilken han for anden Gang valgte sig en Livsledsager-ske. Han havde ikke Formue, men han brugte sine Kræfter, sin Driftighed og en trofast Kærlighed, som aldrig havde svigtet Gervasius og det Sted, hvor han nu i saa mange Aar havde arbejdet; de to Svogre gik Side om Side som to utrættelige Okser, spændte for samme Plov.

Fra denne Dag var Sagen ordnet. Næppe 53 Aar gammel overlod Mathæus Styrelsen til Gervasius, Jordens

Søn, som han spøgefuldt kaldte ham, han var jo den første, der var kommen til Verden, efter at Mathæus havde udført sin store Beslutning, og hans Hjerte og Tanke havde aldrig forladt det Sted, hvor han havde set Dagens Lys. Frederik skulde nu være hans Hjælp og Støtte i det fælles Arbejde; de to skulde fortsætte det Værk, Mathæus saa storslaaet havde sat i Gang. Ligeledes delte de to unge Koner Arbejdet: som den stærkeste paatog Caroline sig Opsynet med Hus og Gaard, medens Clara førte det store og vidtløftige Regnskab.

Selv om Mathæus nu overlod Driften til de Unge, vedblev han dog at være Værkets Skaber, et Vidskommens Orakel, som de raadspurgte og adlod. I den gamle Jagtpavillon, som nu var forvandlet til en rummelig og hyggelig Bolig, sad han med sin Mariane og betragtede med stolt Æmhed sin opblomstrende Slægt. Clara og Gervasius, Dionysius og Ambrosius havde allerede forladt Reden, men det lykkelige og kærlige Fædrenehjem husede endnu tre voksne Døtre, Louise, Magdalene og Margarethe, og de tre yngste Sønner: den lidt forføjne Gregorius, den viljestærke Nicolaj og den drommende Benjamin: desuden var der Charlotte, Blasius's Enke, med sine to Børn, som levede i øverste Etage, hvor Mathæus havde indrettet hende et hyggeligt lille Atelier. Hun lagde Penge op i de senere Aar, siden hendes Andel i Fabriken under Dionysius's dygtige Styrelse gav gode Renter, men ikke desto mindre vedblev hun at male for sin Kunsthandler, det var hendes Lomme penge, med hvilke hun en Gang i Tiden vilde købe Udstyr til sine Børn. Bertha var snart en stor Pige, saa Mathæus og Mariane kunde allerede begynde at tænke paa den Tid, da de vilde blive Oldefader og Oldemoder.

Fire Aar efter fløj Gregorius ud af Reden. Det var en hel Begivenhed, som Forældrene allerede i nogle Aar havde forudset, og som ikke forløb uden alvorlige Bekymringer. Thi Gregorius var ikke besindig, han havde alle Dage været en vild Krabat, lille, men kraftig, med et spodsk Ansigtsudtryk og spillende Øjne. Som Dreng skulkede han dygtigt af Skole, strejfede om i Mark og Skov, senere hen, da han kom til Paris, var han en overmaade doven Elev, og i en Alder af 24 Aar havde han endnu ikke taget nogen Bestemmelse med Hensyn til sin Frem-

tid: han jagede og fiskede, red og drev rundt paa Egnen, var hverken dummere eller dovnere end de Andre, men vilde aldrig hore Fornuft eller rette sig efter Nogen. Allerværst var det, at man i Janville mumlede om hans Forhold til Møllerdatteren, den smukke Therese Lepailleur; de havde jo fra Barndommen været Kamerater, og nu saå man dem liste om sammen langs Yeusens skyggefulde Bredder.

En Morgen tog Mathæus Gregorius med sig for at se til nogle Flokke Agerhøns i Nærheden af Mareuil, og da de blev ene i et Krat paa Sletten, sagde Faderen:

„Hor nu, min Dreng, jeg er aldeles ikke tilfreds med dig, jeg kan ikke forstaa det Driverliv, du her fører, især da du dog ser, hvorledes alle vi andre tager fat! Imidlertid vil jeg se Tiden an til Oktober, jeg haaber, du da vil have taget en eller anden alvorlig Beslutning ... men jeg vil vide, hvad det er for Historier, der fortælles om dig og Lepailleurs Datter. Har du virkelig i Sinde at skaffe os nye Ubehageligheder fra den Kant?“

Ganske rolig gav Gregorius sig til at le:

„Aa, Fader, du vil da vel ikke skænde paa en af dine Sonner, fordi han er Kamerat med en smuk, lille Pige? Har du glemt, at jeg før ti Aar siden lærte hende at kore paa Cykle? Og husker du ikke mere de dejlige, hvide Roser, hun hjalp mig at plukke i Indelukket den Dag, Dionysius holdt Bryllup?“

Og saa lo han igen ved Tanken om deres Kæresteri og alle de lystige Streger, de to havde sat i Gang. Det saå virkelig ud, som om hans Følelser for den unge Pige nu var ret alvorlige, thi Blodet steg ham op i Kinderne, og hans Øjne straaede, medens han talte om deres Barndom.

„Stakkels, lille Therese var jo rasende paa mig i mange Aar, fordi jeg en Aften skubbende til hende, saa at hun faldt om i en Vandpyt og fik sin pæne Kjole ødelagt, det er ganske rigtigt, at vi nu i Foraaret har forsonet os med hinanden en Dag, da vi mødtes i den lille Lund ved Monval ... men, det er da ingen Forbrydelse en Gang imellem at tale lidt sammen, vel, Fader?“

Lidt urolig over den Ivrighed, hvormed Gregorius forsvarede sig, sagde nu Mathæus:

„Naturligvis har I Lov at sige Goddag og Farvel, naar I tilfældigvis mødes, men man siger, at I meget ofte træf-

fer hinanden og især om Aftenen ses sammen ved Flodbreddeu.

Atter lo Gregorius med en overmaade fornøjet Mine. og Faderen vedblev alvorligt :

„Hør nu paa mig, min Dreng ! Det morer mig aldeles ikke at skulle spille Politibetjent overfor mine voksne Sønner, men jeg siger dig paa Forhaand, at jeg ikke vil vide af nye Spektakler med denne Møllerfamilie. Du kender overmaade godt mit Forhold til dem og véd, at de er ildesindede Mennesker. Giv dem ingen Lejlighed til Klage og lad deres Datter være i Fred.“

„Aa, jeg forsikrer dig, at jeg er uhyre fornuftig !“ udbrød Gregorius. „Stakkels Therese ! Hun fik forleden en Lussing, fordi en velvillig Sjæl havde sagt til Faderen, at vi talte sammen, Mølleren erklærede, at han vilde kaste sin Datter i Floden, hellere end lade mig faa hende.“

„Dér ser du selv !“ sluttede Mathæus, „du véd, hvad du har at rette dig efter, saa jeg haaber, du vil være fornuftig !“

Derefter vandrede Fader og Son videre, til Højre og til Venstre stødte de paa flere Flokke Høns, Jagten vilde nok blive god ! Paa Hjemvejen gik de en Stund i Tavs-
hed, saa tog Mathæus atter fat paa Sagen :

„Jeg vil ikke have, du paa nogen Maade skal misforstaa mig, Gregorius. Jeg har ikke i Sinde at lægge dig Hindringer i Vejen, du maa naturligvis følge dit Hjertes Stemme, jeg forlanger ikke, du skal gore et rigt Parti. Vor kære Blasius ægtede en ung Pige uden Medgift : Dionysius ligeledes, for ikke at tale om Clara. Jeg ringeagter slet ikke Therese, jeg synes, hun er en af Egnens smukkeste Piger, med sit søde, lille Ansigt og det lyse, skinnende Haar, der ser ud, som om det var pudret med Møllereus fineste Mel !“

„Ja, ikke sandt, Fa'r !“ faldt Gregorius ham i Talen. „Og du aner ikke, hvor flink og hvor kærlig hun er ! Hun har Hjertet paa rette Sted, kan du tro ! Og det er en stor Skam, at hendes Fader slaar hende : det nytter ikke at tage den Pige med det Onde, hun véd, hvad hun vil, ikke en Gang jeg kunde tvinge hende til Noget.“

Fordybet i sine Tanker hørte Mathæus knap Gregorius's Udbrud, men vedblev :

„Det er saa langt fra, at jeg foragter Møllen ! Hvis

den Lepaillieur ikke var baade dum og stædig, vilde den for længe siden have gjort ham til en rig Mand!“

Og nu forklarede han, hvilke Forbedringer han ønskede at udføre, medens Sonnen lyttede til med stigende Opmærksomhed. Tilsidst sagde Gregorius halvvejs i Spøg:

„Ja ja, Fa'r, saa véd jeg, hvad jeg vil være. Jeg kan gifte mig med Therese og blive Møller.“

Overrasket fo'r Mathæus op:

„Nej, vist ej! Det var slet ikke Meningen; du har jo lovet mig at være fornuftig; tænk paa os Andre og lad Therese være i Fred, thi vi kan ikke vente andet end Ubehageligheder fra Lepaillieurs.“

Nu var de hjemme og Samtalen afsluttedes, men om Aftenen meddelte Mathæus sin Hustru, hvad Gregorius havde sagt, og Mariane blev meget urolig; imidlertid gik en hel Maaned i Fred og Ro.

En skønne Morgen var Gregorius's Kammer tomt. Han kom ikke, som han plejede, og gav sin Moder et Kys. Han kunde jo være gaaet ud meget tidlig, men Mariane mindedes med den største Ængstelse, at han den foregaaende Aften havde været kærligere mod hende end ellers, ja, at han to Gange som i Spøg havde trykket hende til sit Bryst, inden han gik til Sengs. Og da hun saå sig om i hans Værelse, opdagede hun paa hans Kamin et Brev med Udskrift til hende, hvori han bad hende om Tilgivelse, fordi han voldte hende Sorg; han maatte i nogen Tid forlade dem, og han haabede, at hans Fader ikke vilde blive altfor vred over, at han ikke forklarede, hvad der nødte ham til at gøre dette Skridt.

Det var et haardt Stød for Forældrene, at et af deres Børn, det mest forkælede, saaledes brød ud af Ringen, og deres Angst steg ved Tanken om, at han sikkert ikke var rejst bort alene. Charlotte huskede nu, at hun havde hørt Gregorius gaa ud, endnu inden Pigen kom til Ro. Han havde sikkert sat Therese Stævne et eller andet Sted og var saa med hende løben til Vieux-Bourg, hvorfra der gik et Tog til Paris Klokken halv et om Natten. Og deres Formodning viste sig at være rigtig; thi op ad Formiddagen hørte de, at Mølleren holdt et forfærdeligt Hus over, at Therese var flygtet hjemmefra. Han havde meldt hendes Flugt til Politiet og forlangt at faa hende bragt til Stede sammen med den, der havde bortført hende. Ogsaa han

havde i sin Datters Kammer fundet et Brev, hvori hun aabent tilstod sit Forehavende : hun havde igen faaet Prygl Dagen forud ; det vilde hun ikke mere taale, derfor rejste hun bort med Gregorius, hun var to og tyve Aar, altsaa gammel nok til at raade over sin Person. Lepailleur rasede allermest, fordi han ikke turde vise nogen dette Brev ; desuden laa han i bestandig Krig med sin Kone, som kun brød sig om Sønnen, og nu erklærede, at han selv var Skyld i, at den forfløjne Tøs opførte sig saa skammelig.

Hele Egnen talte i otte Dage kun om Møllerdatterens Flugt med en af Sønnerne fra Chantebled, og Marianes og Mathæus's Hjerter blødte af Sorg over, at et af deres Born kunde bære sig saaledes ad.

Flere Dage senere, en Søndag, forværredes Sagerne. Da man ikke fandt Spor af det unge Par, kom Mølleren, afsindig af Vrede, op paa Gaarden, og, staaende ude paa Vejen, skældte han Familien Froment ud med de groveste Ord. Mathæus var tilfældigvis fraværende, og Mariane havde den største Møje med at forhindre Gervasius og Frederik fra at give sig i Kast med den halvgale Lepailleur. Da Mathæus om Aftenen kom hjem, blev han meget bedrøvet.

„Paa den Maade kan det ikke blive ved at gaa,“ sagde han til Mariane, da de blev alene. „Det ser ud, som om vi vilde unddrage os vore Forpligtelser. I Morgen maa jeg selv gaa hen og tale dette Menneske til Rette. Her er kun en Ting at gøre : de to ubesindige, unge Skabninger maa giftes. Du og jeg giver vort Samtykke, ikke sandt ? Og Lepailleur maa da kunne indse, at han kun har Fordel af denne Afslutning. I Morgen den Dag skal jeg bringe Sagen i Orden ...“

Ved Totiden begav Mathæus sig paa Vejen til Møllen. Der ventede ham nye Vanskeligheder. I de sidste Aar havde der været endeløse Spektakler mellem Lepailleur og Konen i Anledning af Antoninus. Medens Faderen med hver Dag blev mere rasende over Sønnens forargelige Drivertilvarelse, søgte Moderen paa alle Maader at dække over hans Udskejelser, stædig og urokkelig i sin dumme Beundring for hans smukke Haandskrift, sikker paa, at han nok en skønne Dag vilde gøre sin Lykke, naar han blot fik de Penge, han skulde bruge : og skønt hun ellers var gerrig nok, vedblev hun at sende Antoninus alt, hvad

hun kunde skrabe sammen uden Mandens Vidende. Hver Gang Mølleren opdagede det, var hun parat til med Næb og Klør at forsvare sin Døgenigt af en Son, der i en Alder af 36 Aar igen var bleven syg af det forargelige Liv, han førte. Nu erklærede Lepaillieur, at dersom Antoninus vovede at komme ham for Øje, vilde han smide ham paa Hovedet i Mølledammen. Forresten havde den usle Karl aldeles ingen Lyst til at komme hjem; han kedede sig paa Landet og ærgrede sig over at blive passet paa af Faderen, derfor havde Moderen faaet ham lejet ind hos en Familie i Batignolles, hvor han nu i tre Maaneder havde boet, og hvor Moderen saá til ham hver fjortende Dag. Hun havde været hos ham om Torsdagen, da hun Søndag Aften fik et Telegram, der meldte hende, at Sønnen var meget daarlig. Efter et forfærdeligt Skænderi med Manden rejste hun til Paris Mandag Morgen, uden at bryde sig om Lepaillieur, der skældende og smældende spurgte, hvornaar denne Knægt dog vilde holde op at gøre Nar af sine Forældre og odelægge dem uden selv at gide røre en Finger til noget Slags Arbejde.

Konen var nu borte, og Mølleren gik alene og rasede; han havde den største Lyst til at knuse Alt, til at hugge det gamle Hjul i tusinde Stykker, bare for at lade sin Harme gaa ud over Noget. Og da han fik Øje paa Mathæus, var han lige ved at faa et Slagtilfælde, han troede naturligvis, at Ejeren af Chantebled vilde hovere over ham og hans Ulykke.

Mathæus kom frem med sin rolige Mine og sagde i en sagtmodig Tone:

„Lad os prøve at være fornuftige begge to, Nabo! Jeg kommer for at tale Fornuft med Dem. Onde Ord gør aldrig godt, og siden Ulykken nu en Gang er sket, mener jeg, vi maa se at tage vort Parti og lade disse slemme Børn gifte sig snarest mulig.“

Aldeles bestyrtet ved Mathæus's fredsommelige Holdning stod Mølleren et Øjeblik uden at kunne finde noget Svar. Han havde raabt ud over hele Egnen, at han ikke vilde høre Tale om Giftermaal, men kun tænkte paa at anlægge Proces mod Fromenterne og faa deres Slubbet af en Son sat i Fængsel, og dog var den unge Mand et Parti, man ikke kunde ringeagte, naar man tænkte sig lidt om.

„Lade dem gifte sig, lade dem gifte sig,“ stammede

han, „javel, ja ... nej, lad dem blive bundne til den samme Sten, og lad os saa kyle dem i Vandet. Aa, de Sataner, men jeg skal nok faa Ram paa dem, baade paa hende og paa ham.“

Der kom dog saa meget Ro over ham, at han kunde tale paa en rolig Maade, da en Dreng fra Janville i det samme løb ind i Gaarden.

„Hvad skal du her?“

„Det er et Telegram til Dem, Hr. Lepailleux.“

„Naa ... kom saa med det.“

Drengen, der var glad for sine Drikkepenge, var forlængst forsvunden, men Mølleren stod endnu og vendte og drejede Telegrammet uden at aabne det, han saa paa det med den mistroiske Mine, Folk plejer at sætte op, naar de ikke er vante til at modtage Telegrammer. Endelig aabnede han det. Det indeholdt kun disse tre Ord: „Din Søn død.“ I denne korte Sætning folte man Moderens Had, med ét Slag vilde hun ramme Faderen, der efter hendes Mening baade var Skyld i Sønnens Død og i Datterens Flugt. Han folte det, han vaklede under Slaget, stod modløs og stirrede paa det lille Stykke blaa Papir, til det endelig gik op for ham, hvad det betød. Hans Hænder begyndte at ryste, og rasende udbrød han:

„Saa for Satan, hvad er nu dette? ... Se nu her, nu er Drengen død ... Alt gaar ad Helvede til.“

Derpaa blev han bevæget. Taarerne brød frem, og tilintetgjort faldt han ned paa en Stol, medens han igen læste Telegrammet: „Din Søn død“ ... „Din Søn død“ ... og søgte efter den Fortsættelse, som ikke fandtes. Muligvis var han død før Moderens Ankomst, men det kunde jo ogsaa være, at hun var kommen, just som han skulde til at dø; stammende snakkede han frem og tilbage derom, han sagde vist de tyve Gange, at hun var tagen ind med Toget Kl. 11,10, at det skulde være i Batignolles omtrent Kl. 1,20, derfor var det rimeligt, at han var død, forinden hun var kommen dertil.

„Men Herregud da, saadan et Telegram siger heller ingen Ting, det er kun til at tage Livet af En. Hun kunde ogsaa gerne have sendt En eller Anden ... Nu maa jeg jo selv derind. Aa, nu er Maalet fuldt, det er for megen Ulykke for et Menneske.“

Lepailleux var i sin Forbitrelse saa fortvivlet, at Ma-

thæus fik Medlidenhed med ham, sogte at snakke ham til Rette og tilbød at være ham behjælpelig og følge med ham til Paris, men han maatte opgive det, thi Molleren, som nu igen var kommen paa Benene, blev helt rasende ved at se ham her i sit Hus.

„Aa, det er sandt ... De er her jo. Hvad var det, De sagde, at vi maatte lade dem gifte sig, disse vanartede Born ... Ja, De kan vel forstaa, jeg er oplagt til at holde Bryllup nu — min Dreng er død! Det er et heldigt Øjeblik, De har valgt. De gør bedst i at komme afsted, gaa Deres Vej, eller jeg gaar hen og gør en Ulykke paa En eller Anden.“

Han løftede de knyttede Hænder. Mathæuss Nær-værelse bragte ham i dette Øjeblik, hvor hans hele Liv led Skibbrud, ganske fra Sans og Samling. Det var forfærdeligt, at denne Kobstadbeboer, der havde tjent en Formue ved at gøre sig til Bonde, skulde staa her just nu, da han fik Meddelelse om, at han havde mistet den Søn, han havde villet gøre til en fin Herre og sendt til Paris, hvor han var død i Lediggang og daarligt Levned. Han var rasende over at have haft Uret, over at se, at den Jord, han behandlede som en gammel, ufrugtbar Kvinde, viste sig ung og frugtbar for den, der elskede den paa rette Maade. Han saå kun Odelæggelse, hvorhen han vendte sig: Sonnens vanærende Dod, Datterens Flugt fra Hjemmet med Sonnen fra den sejrende Gaard, mens han selv stod forladt og ene i den øde Mølle, som han ogsaa havde foragtet, og som nu var ved at styrte sammen af Ælde og Vanrøgt.

„En Ting skal De dog vide, at selv om Therese paa sine Knæ tigger mig derom, saa giver jeg hende aldrig til Deres Slubbert af en Søn! ... For at Folk her rundt om skulde grine ad mig, og for at De skulde æde mig, ligesom De har ædt alle de Andre!“

Paa én Gang var dette Skræmmebillede dukket op for ham. Nu, da Antoninus var død, vilde Gregorius altså faa Mollen, dersom han blev gift med Therese, og saaledes vilde den Jordlod, som Mathæus saa ivrigt ønskede, naturligvis blive hans, saasnart Sonnen blev Herre paa Mollen. Den Tanke, at Chantebled endnu skulde udvide sig paa hans Bekostning, bragte Molleren helt fra det af Raseri.

„Jeg skal sørge for at faa Deres Søn i Forbedringshuset, og Dem ... hvis De nu ikke kommer afsted i en Fart, vil jeg smide Dem ud! ... Gaa Deres Vej! ... Gaa Deres Vej ... siger jeg!“

Mathæus var bleven bleg og trak sig langsomt tilbage fra det halvgale Menneske. Da han gik, sagde han ganske roligt:

„De er en ulykkelig Mand. Jeg tilgiver Dem i Betragtning af Deres store Sorg. Forøvrigt kan De være overtydet om, at Ret og Billighed altid sejrer.“

En Maanedstid efter, en regnfuld Oktober Morgen, fandtes Madam Lepailleur hængt i Møllerens Stald. I Janville var der dem, der sagde, at det var Manden, der havde taget Livet af hende. Sagen var, at hun siden Antoninus's Død havde lidt af Tungsindighed, og Livet i Møllen skulde ikke oplive hende. Mand og Kone bebrejdede dagligt hinanden Sønnens Død og Datterens Flugt, de var som to glubende Dyr, indelukkede i samme Bur. Saa snart Therese fik at vide, at Moderen var død, kom hun hjem og indtog angrende sin Plads hos Faderen, som hun ikke vilde lade ene. Den første Tid var det meget tungt for hende at være sammen med den raa og voldsomme Mand, der var forbitret over det, han kaldte Skæbnens Uretfærdighed. Hun var en fornuftig Pige, modig og praktisk, og inden der var gaaet ret mange Uger, havde hun faaet Faderens Samtykke til sit Giftermaal med Gregorius, hvilket, som Mathæus sagde, var den mest fornuftige Ordning af Sagerne.

Det var en stor Lettelse paa Gaarden, hvor den forlorne Søn ikke havde turdet vise sig. Man antog, at de unge Folk havde levet i et eller andet afsides Kvarter i Paris, og man formodede, at den rige og gavmilde Ambrosius broderlig havde understøttet dem med Penge. Naar Lepailleur nødtvungent gav sit Minde til Brylluppet, var det mest af selvisk Frygt for at være alene i det gamle Hus. Mathæus og Mariane var glade over at faa Bornene ud af en skæv Stilling, der havde pint dem meget og saaret deres Hjorter, netop fordi det var en af deres egne, der havde sat sig op imod dem og forset sig.

Da Brylluppet først havde fundet Sted, og Gregorius efter Thereses Ønske var flyttet ind paa Møllen, kom han meget bedre ud af det med Svigerfaderen, end man skulde

have ventet. Forholdet mellem dem klarede efter en Ordstrid, hvor Lepaillieur vilde have Gregorius til at sværge paa, at han ikke nogen Sinde vilde overlade nogen af Brodrene eller Sostrene de Jorder, som han, Lepaillieur, af bondeagtig Stædighed havde ladet ligge udyrkede. Gregorius vilde ikke sværge, men han erklærede, at han var altfor klog til at berøve sin Kone det Bedste af hendes Arvelod, thi det var hans Hensigt selv at dyrke disse Jorder op, og i Lobet af to eller tre Aar gore dem saa frugtbare, som der overhovedet fandtes Jord i Landet. Han vilde være Herre paa sin Ejendom, og han skulde nok vise, at han forstod at forsvare, hvad der var hans. Hvad Mollen angik, nøjedes han til en Begyndelse med en Udbedring af det gamle Mølleværk, uden straks at ville bryde med Møllerens gammeldags Vaner, Dampmaskinen og alle Mathæus's andre Planer opsatte han, men i Tankerne arbejdede hans unge Virksomhedstrang stadig paa deres Gennemførelse.

I Aarenes Løb saå Mathæus og Mariane flere og flere af Bornene drage bort fra Hjemmet. Nu kom Turen til de tre Pigeborn, Louise, Magdalene og Margarethe, der, den ene efter den anden, forlod den hjemlige Arne. Alle tre bleve i Nærheden af Hjemmet. Louise, en glad og sund Brunette, ægtede Prokurator Mazaud i Janville. Magdalene, med det skinnende, kastaniebrune Haar, var drømmende; hun gjorde et Inklinationsparti og giftede sig med Herbertte, en smuk, fin Mand, der allerede var en meget søgt Arkitekt i Paris. Og endelig Margarethe, den mindst kønne, men maaske den mest indtagende af dem alle, ægtede Doktor Chambouvet i Vieux-Bourg, hvor han havde arvet saavel Hus som Praksis efter sin Fader. Da disse tre Døtre havde haft Bryllup, begyndte det at tømme i Redden, da der hos Mathæus og Mariane nu kun var de to yngste Sønner, Nicolaj og Benjamin, tilbage.

Efterhaanden som Ungerne fløj ud, voksede andre frem, et Mylder af Smaaaborn var Følgen af disse Ægteskaber. Paa Fabriken, hvor Dionysius herskede, havde de i henved 8 Aar faaet tre Børn, to Sønner, Lucianus og Poul, og en Datter Hortensia. Alt inens Ambrosius havde skaffet sig en stor Stilling i Handelsverdenen, havde han dog faaet Tid til at skaffe Leontius en lille Broder, Carl, og to smaa Søstre, Pouline og Sophie. Gervasius paa

Gaarden havde allerede to Dreng, Leo og Henrik, mens Clara mødte op med tre Børn, en Dreng, Joseph, og to Piger, Lucia og Angela; hos Gregorius paa Møllen var der en tyk Dreng, Robert. Af de sidstgiftede havde Louise en Datter, Colette, paa to Aar, Magdalene en Dreng, Hilarius, paa seks Maaneder, og Margarethe, som ventede sin Nedkomst, havde allerede bestemt, at dersom hun fik en Søn, skulde han hedde Sebastian, og blev det en Datter, skulde hun døbes Christine. I alle Retninger bredte Familie-Egen sine Grene, Stammen skød nye Skud hvert Aar, og Mathæus, der var tresindstyve Aar, og Mariane, syv og halvtreds, var begge raske og tilfredse og levede i stadig Glæde ved at se deres Slægt vokse og brede sig som en Skov, saaet af et eneste Træ.

Chantebleds store Fest i dette Aar, var, da Barnebarneret Bertha, ni Maaneder efter sit Bryllup, fik en lille Pige, Mathæus's og Marianes første Barnebarns Barn. Denne lille Pige mindede saa meget om den aldrig glemte Blasius og lignede ham ligefra sin Fødsel i den Grad, at Charlotte, der allerede to og fyrretyve Aar gammel var Bedstemoder, maatte græde, da hun så Barnet. Fru Desvignes var død for et halvt Aar siden; blidt og stille, som hun havde levet, var hun slumret hen. Hendes Livsgerning var afsluttet, da begge Dotrene havde giftet sig. For sin Dod havde hun den Glæde at se Datterdatteren, Bertha, ægte Philip Havard, en ung Ingeniør, der lige var bleven Underdirektor ved en Statsfabrik i Nærheden af Mareuil.

Berthas Nedkomst foregik paa Chantebled, og da den unge Moder igen var kommen op, besluttede man at samle hele Familien dér for at hædre Oldeforældrene.

„Ja, ja,“ sagde Mariane og lo, da hun stod ved Vuggen, „sely om Børnene flyver bort fra os, kommer der dog stadig nye til ... Reden vil aldrig blive ganske tom.“

„Nej, aldrig,“ tilføjede Mathæus bevæget og stolt ved at se denne stadige Sejr over Ensomheden og Døden. „Vi vil aldrig komme til at sidde ene.“

Nicolaj, den næst yngste af Sønerne, var imidlertid bleven tyve Aar og havde endnu ikke valgt sig nogen Lævevej. Han var stor og kraftig, med et aabent, fornøjet Ansigt. Som Barn havde han elsket Rejsebeskrivelser og holdt meget af lange og lidt eventyrlige Udflugter, og ved

Siden deraf var han i Besiddelse af en meget udviklet Ordenssans. Da han blev større, kom der noget drømmende over ham, som om han forgæves søgte Anvendelse for denne dobbelte Trang til at opdage nye Lande og at organisere og ordne Livet i dem. Som en af de sidstfødte i en talrig Familie, var der ikke Albuenum nok for ham, hvor hans ældre Søsken havde taget Pladserne op for ham, og han vidste længe ikke, hvorhen han skulde vende sig, men hans glade Latter oplivede stadig Huset, thi hverken sin Fader eller sin Moder besværede han med Bekymringer for sin Fremtid, de folte, at han selv vilde være Mand for at finde Lykken.

Paa Gaarden var der intet at gøre for ham, da Gervasius og Clara allerede var dér og i fuldt Maal udfyldte deres Plads. Paa Fabriken herskede Dionysius, og Intet berettigede den yngre Broder til at komme dér og fordre en Post. Paa Møllen, hvor Gregorius lige var kommen i Gang i sit lille Kongerige, var Alt endnu saa indskrænket, at man ikke havde Brug for ham. Endelig var der endnu Ambrosius, hvis venlige Tilbud om en foreløbig Ansættelse i Forretningen han modtog, for i Løbet af nogle Maaneder at gøre sig bekendt med den oversøiske Handel. Ambrosius's Formue var bleven meget betydelig, efter at den gamle Onkel du Hordel var død, og havde efterladt ham den Kommissionsforretning, han Aar efter Aar havde udvidet ved at gøre Forretninger paa alle Jordens Lande. Nicolaj var ved at kvæles i Ambrosius's store Magasiner, hvor man ophobede alle Landes Rigdomme fra de forskellige Himmelegne; her gik det først op for ham, hvad der var hans Kald i Livet, en indre Stemme kaldte ham langt bort til ukendte Egne, der endnu laa upaaagtede hen, for at befolke dem, opdyrke dem og gøre dem frugtbringende.

I to Maaneder gennemtænkte Nicolaj i Tavshed den Beslutning, han havde taget, han var indesluttet som alle viljestærke Mennesker, der tænker, før de taler. Det stod ham klart, at han maatte bort, da der ved den hjemlige Arne hverken var Plads eller Sol til ham; men ved at rejse alene, kunde han ikke udføre sin Opgave, at befolke og opdyrke den nye Jord. Han kendte i Janville en ung Pige paa 19 Aar, Lisbeth Moreau, hvis straalende Sundhed og store Arbejdsomhed havde indtaget ham. Ligesom han

kunde hun ikke trives i den lille Krog, hvori Skæbnen havde indelukket hende, hun længtes efter frisk Luft et eller andet Sted langt borte derfra. Hun var forældreløs, en gammel Tante, der havde en Landhandel i Janville, havde taget sig af hende, og af Hensyn til Tanten havde hun hidtil henslæbt sin Tilværelse bag Disken i en lille, mørk Butik. Tanten var nu netop død og havde efterladt hende en halv Snes Tusinde Franks. Det var hendes Drøm at sælge Alt og rejse bort for endelig at tage fat paa Livet. Nicolaj og Lisbeth var blevne enige en Oktober Aften, da de gensidig havde betroet hinanden, hvad de endnu aldrig havde talt om til Nogen. De gav hinanden et oprigtigt Haandslag og knyttede deres Skæbne sammen til den haarde Kamp for Tilværelsen i en ny Verden et eller andet Sted paa Jorden i det Fjerne, som de endnu ikke kendte.

Først da det var ordnet, meddelte Nicolaj sine Forældre sin forestaaende Afrejse. Baade Mathæus og Mariane blev meget bedrovede, da de hørte, hvad det drejede sig om. Denne Gang var der ikke længere Tale om, at en af Ungerne fløj bort for at bygge sin egen Rede i et Træ i Nærheden, dette var en Flugt over de store Have, for bestandig, uden Haab om nogen Sinde at komme tilbage. De andre Born kom ofte tilbage til det gamle Hjem, medens han sagde Farvel for Livet. Deres Samtykke blev et stort Offer, de bragte til Livet, en Afgift, Livet lagde paa deres Kod og Blod. Men hvorledes skulde de kunne nægte det, hvad kunde de vel sige? Den Son, de ikke selv kunde sørge for, rejste bort: Intet kunde være mere folgerigtigt, mere fornuftigt. Nicolaj udviklede livligt sine Grunde, veltalende og praktisk, som han var. Han vilde ikke være en Snylkeplante, han vandrede ud for at erobre Jord et andet Sted, hvor han kunde tjene sit Brød, da Fædrelandet var blevet for lille og ikke havde Plads til ham. Forøvrigt forte han sit Fædreland med sig, det var det, han vilde forstørre ved at øge dets Rigdom og Magt. Det gamle, hemmelighedsfulde Afrika, som nu var blevet opdaget og gennemvandret paa Kryds og Tværs, lokkede ham. Først vilde han tage til Senegal, derfra drog han sandsynligvis til Sudan, ind i Hjertet af denne jomfruelige Jord, hvor han drømte om et nyt Frankrig, om et umaadeligt Kolonirige, der skulde forny den gamle Slægt. Det

var hans Drom, han Ærgerrighed sammen med Lisbeth at grundlægge et nyt Rige, et nyt Chantebled under Tropernes glodende Sol, befolket af hans Børn og Bornebørn. Han talte om denne sin Plan saa modigt og fortrøstningsfuldt, at hans Forældre maatte smile gennem Taarer, skønt deres Hjerter blødte.

„Saa drag bort, kære Barn, vi tør ikke holde Dig tilbage. Følg dit Kald i Livet, brug din Sundhed og dine Evner, hvor du tror, de bedst kan udfolde sig. Du har Ret, vi bør ikke græde, du skal fare herfra i Glæde, thi dette er ikke nogen Skilsmisse, du bærer jo blot vort Navn og vor Slægt ud over den Verden, du vil erobre.“

Da de efter Bryllupet skulde sige Farvel til Nicolaj og Lisbeth, var der alligevel Sorg over Hjemmet paa Chantebled. Familien samledes til et Afskedsmaaltid, og da det unge, tapre Par maatte rive sig løs, flød der mange Taarer. De drog bort, fulde af Haab og Tillid, men de tog kun med sig Lisbeths Medgift, tilligemed andre ti Tusind Franks, netop nok til at bestride de første nødvendige Udgifter. Hvilken Sum af Mod og Arbejde behøvede de ikke for at tage fat paa det store Værk!

Den, paa hvem Afskeden syntes at virke stærkest, var Familiens yngste Son, Benjamin, en smuk og fin Dreng paa tolv Aar, som Forældrene altid havde forkælet en Smule, da de syntes, han var mindre kraftig end sine Søskende. Ham vilde de beholde hos sig, thi han var saa kærlig og saa om, med store, blaa Øjne og lyst, lokket Haar. Han voksede op stille og drømmende i Moderens umiddelbare Nærhed, ham var hun fast besluttet paa at beholde som sin Alderdoms Trøst og Støtte.

„Min egen Nicolaj, lad mig endnu en Gang kysse og omfavne dig, og sig mig saa, naar du kommer hjem igen?“

„Aldrig, min lille Benjamin.“

Barnet skælvede, og Taarerne brød frem.

„Aldrig — aldrig — aa — det er altfor længe ... du maa komme tilbage — jeg maa se dig igen!“

„Aldrig!“ mumlede Nicolaj, der nu selv maatte græde ... „Aldrig — aldrig!“

Og i sine stærke Arme løftede han den lille Broder, hvis Taarer nu strømmede ham ned over Kinderne. Og for dem Alle var det en alvorlig Stund, de folte, at det var et Farvel for Livet.

„Farvel, lille Broder! Farvel og Levvel Allesammen!“

Medens Mathæus for sidste Gang ønskede alt godt over den unge Erobrer, styrtede Benjamin sig i Marianes Arme, hulkende og blændet af Taarer. Hun trykkede ham til sit Hjerte, skælvende af Angst for ogsaa at miste den sidste Unge, der var tilbage i den gamle, hjemlige Rede.

XXVIII.

I sin prægtige Bolig paa Kajen havde Constance nu i tolv Aar siddet stiv og stædig paa Ruinerne af sin sammenstyrtede Tilværelse, uden Glæde, uden Haab, og ventet paa Skæbnens Tilskikkelser.

I disse Aar gled Beauchêne stedse længere og længere ned ad Skraaplanet og var nu næsten odelagt paa Sjæl og Legeme. Han viste sig kun sjældent i Hjemmet, tilbragte det meste af Tiden hos et Par letfærdige Fruentimmer, Tante og Niece kaldte han dem, hvor der fortes det forargeligste Levned omkring denne Mand, som i en Alder af 65 Aar var bleven til en ussel Pjalt, der truedes af en skændselsfuld Dod i Udsvævelse og Drukkenskab. Hans Formue var bortodsløst, Pengene kastede han om sig, og store Summer opslugtes i skammelige Eventyr, der maatte neddysses og skjules for enhver Pris. Nu var han en fattig Mand og fik kun en ringe Del af Indtægterne fra Fabriken, der under Dionysius Froments kloge Styrelse med hver Dag udvidedes.

Denne Skændsel tyngede paa Constances ubetvingelige Stolthed. Siden deres eneste Sønns Dod havde Beauchêne stedse lagt mindre og mindre Baand paa sine lave Tilbojeligheder, tænkte tværtimod kun paa at tilfredsstille dem. Hvorfor skulde han vel bekymre sig om sin Forretning eller sin Fremtid nu, da Arvingen var borte? Stykke for Stykke gled den ham ud af Hænderne og over til Dionysius, hvem han overlod alle Forretningerne, der kun var ham til Plage. Langtfra at generhverve den Sjettedel, Blasius havde faaet, afstod han tværtimod hvert andet Aar en ny, lige saa stor Part til dennes Tvillingbroder, saa at han nu kun ejede en Part af den allersidste

Sjettedel, knap nok 100,000 Franks. Denne Sum var i Virkeligheden kun et Paaskud, Dionysius havde grebet, for at kunne udbetale Fabrikens forhenværende Ejer en aarlig Sum, hvoraf han selv hver Maaned afleverede Halvdelen til Constance, som ellers ikke havde set en Skilling af dem.

Constance var ikke uvidende om denne Tingenes sorgelige Tilstand. Hun vidste overmaade godt, at Fabriken vilde gaa over til disse Froment'er, som hun hadede; hun vidste, at de, hvad Dag det behagede dem, kunde feje Beauchêne ud, som den unyttige Pjalt, han var. Ganske vist var der i Kontrakten en Bestemmelse, som gav den forrige Ejer Ret til at købe Alt tilbage paa én Gang, og maaske nærede hun det afsindige Haab ved et eller andet Mirakel, ved en eller anden himmelsendt Frelser at se Manden som Herre igen; maaske var det denne Tanke, der holdt hende oppe, stiv og stædig i sin Venten paa, hvad Skæbnen vilde bringe hende, uden helt at knækkes af disse tolv Aar, der kun havde bragt hende Sorg og Skuffelse. Synet af Marianes og Mathæus's Sejr og Lykke paa Chantebled havde bragt hendes Taarer til at flyde, men hun havde rettet sig, trængt sin Bitterhed og sit Nag tilbage og haabede nu paa den uventede Begivenhed, der skulde vise, at hun alligevel havde haft Ret. Det var hende ikke muligt at forklare, hvad hun egentlig ønskede, men hun vilde ikke opgive Ævred, vilde ikke lukke sine Øjne, førend hun havde set denne uforskammet frugtbare Familie ramt af en Ulykke, der kunde være et Slags Forsvar for hendes egen Livsførelse. Skønt hendes Hjerte var knust, vaandede hendes spidsborgerlige Hæderlighed sig stedse under det Nederlag, hun havde lidt. Saaledes troned hun i det altfor store Hus, hvor hun sad alene tilbage.

Hun havde paa alle Maader maattet indskrænke sig, boede nu kun i nogle faa Værelser paa første Sal og tilbragte ofte hele Dage, indelukket med en gammel Pige som eneste Tyende. Bestandig i Sorg for Sønnen, rank og tavs, kom ingen Klage over de tynde, sammenknebne Læber, skønt hun ofte var syg og led under svære Anfald af Aandenød. Da den gamle Tjenestepige en Dag havde tilladt sig at sende Bud efter Doktor Boutan, blev Constance saa vred, at hun nær havde jaget Pigen bort; hun vilde ikke svare Lægen, ikke høre Tale om Medicin

eller Pleje. Hun gennemgik ofte Dødskvaler alene i det store, tomme Hus, uden at kalde paa Nogen, fordi hun vidste, at hun var ene, uden Søn, uden Mand. Naar Anfaldet var forbi, rettede hun sig haardnakket og ubøjelig. hun trøstede sig med den Overbevisning, at hun ved sin Nærværelse hindrede Dionysius i at blive Enehersker. hendes Hus skulde han i alt Fald ikke faa, saalænge hun endnu kunde trække Vejret eller røre en Haand.

Constances eneste Beskæftigelse var den stadige Tanke, at hun maatte passe paa, hvad der skete paa Fabriken, vide Dag for Dag, hvad man tog sig for. Den skikkelige Morange, der var bleven hendes Fortrolige, gav hende uden Bagtanke alle mulige Oplysninger, naar han kom op og saå til hende, hvilket skete næsten hver Aften, paa Vejen hjem fra Kontoret. Fra ham vidste hun, hvorledes Dionysius efterhaanden var bleven Ejer af hele Fabriken, saa at hun og Beauchêne egentlig spiste Naadsensbrød hos den unge Herre. Hun gik saa vidt, at hun, uden at den gamle Bogholder mærkede det, udfrittede ham angaaende Dionysius's huslige Liv, spurgte om Martha, om de tre Born, om, hvad man sagde og gjorde i det lille Havelus, hvor Familien til Trods for deres udmærkede Kaar vedblev at føre en glad og beskeden Tilværelse uden Ærgerrighed og uden Onske om at flytte ind i Direktorboligen. De lod nappe til at mærke, hvor kneben Pladsen var, medens Constance bredte sig i det store Hus, nedsunken i Sorg og Tavshed. Og deres Hensynsfuldhed ærgrede hende, hun oprørtes over, at de med en saa urokkelig Ro ventede paa hendes Død, det var hende en Pine, at hun ikke aabent kunde vise dem sit Had, men maatte være venlig og kysse Børnene, naar hun mødte dem.

Saaledes hengik Maaneder og Aar; naar Morange besøgte Constance, traf han hende altid stiv og sortklædt siddende i den lille, gule Dagligstue, stadig ventende paa Hævnens Time, og skønt Intet skete, blev hun aldrig ufaahmodig, det saå ud, som om hun bod Skæbnen Trods, thi Intet var i Stand til at røkke hendes Tro paa Miraklet, som skulde knuse Fromternes uforskammede Lykke. Derfor udveksledes altid de samme Ord mellem hende og Bogholderen:

„Intet Nyt siden igaar, kære Frue?“

„Nej, min Ven, Intet er sket!“

„Ja, ja, naar man bare beholder sit Helbred, kan man altid haabe paa bedre Tider!“

„Aa, hver har jo sit: men derfor kan man alligevel godt vente!“

En Aften efter tolv langsommelige Aars Forlob havde Morange ved sin Indtrædelse en Fornemmelse af, at Luftten var anderledes end sædvanlig, det var, som dirrede en undertrykt Glæde gennem Stuens evige Stilhed.

„Intet Nyt siden igaar, kære Frue?“

„Jo, min Ven, idag er der noget Nyt!“

„Og godt Nyt forhaabentlig, noget, som De ventede!“

„Noget, som jeg ventede — ja! Naar man kun forstaar at vente paa rette Maade, bliver man sjælden skuffet.“

Han betragtede hende overrasket, ja, næsten urolig, ved at se hendes lynende Øjne, hendes hurtige Bevægelser. Hvad havde dog saaledes kunnet oplive hende, der nu saa længe havde siddet hen, som var hun stivnet i sin Sorg. Hun smilede, trak Vejret stærkt, som om en tung Sten omsider var lettet fra hendes Hjerte. Og da han udspurgte hende angaaende denne glædelige Begivenhed, svarede hun:

„Endnu kan jeg Intet meddele Dem, kære Ven. Maa-ske glæder jeg mig for tidligt, thi Alt staar endnu saa underlig uklart for mig, men imorgen faar jeg visse Oplysninger, som jeg skal undersøge, tænke over ... I alt Fald skal De nok faa Alt at vide, især da jeg sandsynligvis kommer til at bede Dem om Raad og Bistand. Vent ganske rolig, en af Dagene skal De komme og spise til Middag med mig, saa kan vi hele Aftenen tale om Sagen ... Ak, Gud i Himlen! Gid det var sandt, gid Underet dog vilde ske!“

Der gik omtrent tre Ugers Tid, uden at hun betroede sig til Morange. Han saå nok, at hun var urolig og optagen af Et eller Andet, men han trængte ikke ind paa hende, levede sit eget indestængte Liv, uden at bryde sig videre om sine Omgivelser. Han var nu 69 Aar, havde været Enkemand i tredive Aar, det var over tyve Aar siden, han mistede sin Regine, og han levede stadig en næsten automatisk Tilværelse, passede sine Bøger og sit Kontor med største Nøjagtighed, skønt det saå ud til, at

baade hans Forstands- og Følelsesliv var sløvet. Intet Menneske havde gennemgaaet større Prøvelser, lidt heftigere af Anger, set frygteligere Syner end han, og dog trippede han afsted med sine smaa Gammelmandsskridt i sin uforanderlige Middelmaadighed, var som et Stykke Hittegods, et Vrag, der flød paa Sorgens Hav og ikke gik til Bunds.

Der var alligevel noget underligt ved ham; han blev stedse mere sær og bange for, at man skulde se, hvad han foretog sig i den store Lejlighed, hvor han nu boede ganske ene, da han ikke vilde taale en Tjenestepige om sig. Han købte selv ind, lavede sin Mad, og i de sidste ti Aar havde intet Menneske faaet Lov at sætte sin Fod i hans Hus. Der maatte vel sagtens herske en skrækkelig Uorden hos ham; Værten havde forgæves anmodet ham om Tilladelse til at gøre Lejligheden i Stand, men Morange vægrede sig med den yderste Haardnakkethed ved at lade ham sætte sin Næse indenfor Døren. Og skønt den gamle Mand var overmaade pertentlig med sin Person, skønt det hvide Haar og det store, bolgende Skæg altid var fint og borstet, købte han sig nu aldrig mere nye Klæder, saa at Frakken var rød af Slid og stoppet af ham selv. Hans Gnieragtighed tog ligeledes til i en foruroligende Grad, nu nænnede han knap at give en Skilling ud til sin Mad, nøjedes med gammelt Brød, fordi det var drøjere. Ingen kunde fatte eller begribe, hvortil han brugte sin betydelige Gage, og man regnede ud, at de Summer, han havde lagt til Side, maatte løbe op til 100,000 Franks.

Han havde andre, mere farlige Vaner, der flere Gange var ved at volde hans Dod. En Gang, da Dionysius gik hjem over Grenellebroen, fik han Oje paa den gamle Mand, der hang ud over Brystvarnet, saa fordybet i at se paa Vandet, at han vistnok var gaaet paa Hovedet i Seinen, dersom Dionysius ikke havde grebet fat i hans Frakkeskoder og trukket ham bort. Morange havde med sit blide Smil og sin store Ro erklæret, at han bare var bleven en Smule svimmel. En anden Dag rev Viktor Moineaud ham bort fra en af Maskinerne, netop som et Hjul var ved at gribe fat i den Gamle, der med en hypnotiseret Mine var falden i Staver paa dette farlige Sted. Atter smilede Morange og indrømmede, at han maaske var kommen lidt for nær ved dette Hjul. Efter den Tid

holdt man Oje med ham; en saadan Aandsfraværenhed kunde jo bringe ham i Ulykke naarsomhelst. Dionysius beholdt ham alligevel; mest fordi Bogholderen var saa gammel i Gaarde, at den unge Fabrikherre ikke nænnede at afskedige ham; desuden var der den Mærkelighed ved Morange, at han aldrig havde udført det ham paalagte Arbejde bedre end i de sidste Aar; hans Hoved var usædvanlig klart, naar han sad foran sine lange Talrækker, og han hvilede ikke, for Regnskaberne stemte til Hvid og Skilling. Han sad paa sin Kontorstol foran sin Pult saa rolig, tilsyneladende saa fuld af Ligevægt, at man skulde tro, hans Tilværelse havde været aldeles blotet for Storm og Modgang; og dog kunde man en Gang imellem faa en Anelse om, at det ikke var rigtig fat med hans Forstand.

I den gamle Mands ensformige Tilværelse var der imidlertid sket en lille Forandring for nogle Aar siden. Skønt han var Fru Beauchênes eneste Fortrolige, skønt hun troede, hun helt og holdent kunde byde over ham, havde han faaet en lidenskabelig Forkærlighed for Dionysius's Datter, den niaarige Hortensia. Efterhaanden, som hun voksede op, indbildte Morange sig, at han i hende genfandt sin elskede Regine, og hver Gang, han mødte den lille Pige, blev han inderlig rørt, skønt Ligheden mellem den Afdøde og Hortensia kun var et Foster af Faderens Indbildningskraft. Han, der ellers ikke nænnede at give en Skilling ud, greb enhver Lejlighed til at overvælde Hortensia med Dukker, Godter og deslige. Denne Kærlighed blev efterhaanden saa heftig, at Constance følte sig stødt og lod ham høre, at den, der ikke helt ud var paa hendes Parti, ikke kunde betragtes som nogen trofast Ven. Han lod, som om han tog Hensyn til disse Bebrejdelser, passede Barnet op og gav sig kun i Smug af med hende, men herved voksede hans Kærlighed og blev end mere lidenskabelig, fordi man lagde Hindringer i Vejen for den.

Han var saa underlig angst for Constance, at han aldrig aabenlyst turde sætte sig op imod hende; mellem dem herskede et sælsomt Forhold, de bar paa en skrækelig Hemmelighed, som kun de to kendte, til hvilken de aldrig med et Ord hentydede, men som uopløseligt knyttede dem sammen. Det var, som om hun havde bastet

og bundet ham, som om hendes haarde Haand og iskolde Blik havde gjort ham til en ydmyg Slave. Desuden havde han i sin lange Tjenestetid faaet mangt og meget at vide; den gamle Mand, hvem ingen mistroede, trippede stille om, saá Alt, hørte Alt, netop fordi han altid i Tavshed tumlede med saa mange Tanker, begyndte der i hans skøre og forstyrrede Hjerne at rejse sig en dump Lyst til Oprør, især siden Constance havde vøvet at tale om hans Kærlighed til den lille Hortensia; det harmede ham, at han maatte stjæle sig til at glæde sig ved Synet af sin lille Yndling.

En Dag bad Constance ham pludselig om at blive hos hende til Middag. Han anede nok, at hun nu vilde aabne sit Hjerte for ham, hendes dirrende Stemme, den mere end sædvanlig ranke Holdning, røbede, at Timen var kommen, at hun nu haabede paa Sejr. Dog talte hun ved Bordet kun om Ubetydeligheder, skønt Pigen forlød dem efter at have bragt dem det tarvelige Maaltid. Hun snakkede om Fabriken og dens Drift, om Dionysius og Martha, der efter hendes Mening ikke forstod at opdrage Børnene, især fandt hun Hortensia uartig, kluntet og uheldig. Den gamle Mand turde ikke tage til Gemme, skønt han oprørtes i sit Inderste over, at hun saaledes omtalte den søde, lille Pige. Tilsidst sagde hun:

„Den Dag er maaske ikke langt borte, hvor Tingen kommer i en ordenlig Gænge!“

Omsider sad de to fortrolig i den lille, gule Dagligstue, for lukkede Døre, ved Kaminen i den stille Vinteraften.

„Min Ven, som jeg forleden sagde Dem, trænger jeg til Deres Bistand ... Jeg interesserer mig for en ung Mand, som De maa hjælpe mig med at skaffe Ansættelse her paa Fabriken. De kunde jo tage ham paa Deres eget Kontor. det saá jeg allerhelst.“

Forbavset saá Morange op:

„Jeg har Intet at sige i Forretningen, det véd De jo godt, tal med Principalen; jeg er vis paa, at han med Glæde gør Dem den Tjeneste!“

„Nej, jeg vil ikke skyldte Dionysius Noget, og desuden er min Plan allerede lagt. De skal anbefale det unge Menneske, sætte ham i Gang, give ham de nødven-

dige Oplysninger angaaende Forretningen ... De kan da sagtens sige til Dionysius, at De trænger til Medhjælp paa Kontoret; desuden vil jeg have, De skal gøre det!"

Hun talte som den, der har Ret til at befale, og han bøjede Hovedet, han havde jo altid været føjelig: først lystrede han sin Hustru, saa Regine, nu var han i denne gamle Dronnings Magt, og selv om hun var stødt fra Tronen, kunde hun endnu tyrannisere ham, trods den Oprørskhed, der, hende uafvidende, ulmede i hans Sjæl. Han fordristede sig dog til at komme med et Spørgsmaal.

„Naturligvis kan det lade sig gøre! Men hvem er den unge Mand?"

Hun svarede ikke straks, bøjede sig over Ilden, som om hun vilde rette paa et Brændestykke, medens hun overtænkte Sagen. Hvorfor skulde hun straks fortælle ham Alt? Senere hen blev hun nok nødt til at meddele ham hele Historien, men det havde ingen Hast, og hun mente at gaa meget snedigt til Værks med at forberede Morange:

„Det er et ungt Menneske, hvis Skæbne har yakt Erindringer i min Sjæl! ... Husker De endnu en Pige, der arbejdede paa Fabriken for længe, længe siden ... for over tredive Aar siden ... Norine ... en af gamle Moineauds Døtre?"

Hurtigt løftede Morange Hovedet, med vidt opspilede Øjne saå han paa Constance, og som om et Lyn slog ned i ham, udbrod han, uden at tænke over sine Ord:

„Alexander Honorius! ... Norines Søn ... Barnet fra Rougemont!"

Bestyrtet lod hun Ildtangen falde, medens hendes forskende Blik søgte at trænge til Bunds i hans Sjæl.

„Naa, saa det véd De! *Hvad* véd De? Det maa De sige mig, skjul Intet, tal, jeg *vil* vide Alt!"

Hvad han vidste? ... Ak, den Sag kendte han jo fra Begyndelse til Ende! Langsomt, vidtløftigt, i en drømmende Tone, talte han nu, fortalte hende hele den sørgelige Historie.

„Hvor i Alverden har De faaet alt dette at vide?" udbrod hun i en Tone, der var baade vred og ængstelig.

Han slog ud med Haanden, som vilde han hermed sige, at han kendte Husets Hemmeligheder til Bunds; men

at han end ikke huskede, hvorledes de var komne til hans Kundskab.

„De kan da vel forstaa, at naar man i over 30 Aar er paa samme Sted, ser og hører man meget, og Resten gætter man sig til. Alt, Alt véd jeg!“

Hun fo'r sammen, og et Øjeblik tav de begge. Med det aandsfraværende Blik fæstet paa Ilden, fordybede han sig i den sørgelige Fortid, der gemtes i hans gamle, trofaste Sind. Hun sad stille, tænkte sig om, og kom til den Slutning, at hun egentlig var ganske glad over Intet at skulle betro Morange. Deres Stilling var klarere paa denne Maade, hun kunde rolig benytte ham som sit Redskab, kunde skride til Værket uden Nølen, uden Betænkeligheder.

„Alexander Honorius, Drengen fra Rougemont, ja, ham er det, jeg nu omsider har opsporet ... Véd De maaske ogsaa, at jeg for tolv Aar siden søgte efter ham, og kom til den Slutning, at han maatte være død?“

Han nikkede, og hun vedblev, at da hun for længe siden havde opgivet alt Haab, forbarmede Skæbnen sig pludselig over hende.

„Det kom som et Lyn fra klar Himmel. En Morgenstund, De husker nok den Dag, De traf mig i saa bevæget en Stemning, kom min Svigerinde Serafine, der ikke besøger mig fire Gange om Aaret. Hun er bleven lidt underlig, som De maaske véd, og i Begyndelsen hørte jeg knap paa en Historie, hun fortalte mig, om en ung Mand, hun ved et Tilfælde havde truffet, et ungt Menneske, der var kommet i slet Selskab, og som trængte til Hjælp, hvis han ikke helt skulde gaa til Grunde. Tænk Dem saa min Overraskelse, da hun efter mange Omsvøb talte rent ud, og betroede mig, hvad hun havde opdaget! ... Jeg siger Dem, kære Ven, det var Skæbnen, der endelig langt om længe forbarmede sig over mig!“

Det var en højst mærkelig Tildragelse. Serafine havde faaet det besynderlige Indfald at lade sig vælge til Bestyrelsesmedlem i en Forening, der tog sig af moralsk fordærvede unge Mennesker og hjalp dem, naar de kom ud af Fængslerne. Hun havde endogsaa optaget nogle af disse unge Forbrydere i sit Hjem i Marignangade, og man mumlede sælsomme Historier om, hvad dér gik for sig. En Dag havde en af disse Fyre bedt hende om Husly for

en Ven, som netop efter endt Straffetid skulde komme ud af Tugthuset. Vennen var Alexander, han havde udstaaet en seksaarig Fængselsstraf, var nu 32 Aar, en stor, kraftig Mand, for hvem Serafine straks fattede et mærkeligt Ven-skab. I over en Maaned boede han hos hende, og da han en skønne Dag fortalte hende sin Historie, talte om Rouge-ment, om sin Moder, Norine Moineaud, om de forgæves Anstrengelser, han havde gjort for at opdage sin Fader, som var en meget rig Mand, gik det op for Serafine, at det maatte være Alexanders paafaldende Lighed med Broderen, der straks fra første Færd havde gjort saa stærkt et Indtryk paa hende. Hun havde imidlertid holdt Tand for Tunge, Intet meddelt Alexander om sit Slægtskab med ham, hun vilde ikke vække Forhaabninger, som maaske ikke kunde virkeliggøres: Sandheden var, at da den uhyggelige Fyr begyndte at kede hende, var hun kommen i Tanker om, at Constance for mange Aar siden forgæves havde anstillet Efterforskninger for at finde Norines Barn. Derfor kom hun nu til Svigerinden i det Haab, at denne muligvis vilde skaffe hende Alexander fra Halsen.

„Han véd altsaa Intet!“ saaledes sluttede Constance sin Forklaring. „Min Svigerinde har kun sagt ham, at en Dame, en af hendes Veninder, vil skaffe ham en god Plads, thi det lader til, at han nu gerne vil bestille noget. Stakkels Fyr, det er jo intet Under, at han er kommen paa gale Veje, saa udsat for Fristelser som han har været. Og for Resten, saa saare han kommer i mine Hænder, skal jeg nok sørge for, at han kun gør, hvad jeg vil have.“

Skønt Serafine ikke havde sagt hele Sandheden, anede Constance nok, at Alexander var en af de mest fordærvede Skurke, man kunde tænke sig. Med Hensyn til den Straf, han nylig havde udstaaet, fortalte Serafine, at han ene og alene var bleven dømt, fordi han havde villet frelse den rette Skyldige, som var hans Elskerinde. Om de andre seks Aar, som var hengaaede, forlød Intet, over dem hvilede et uhyggeligt Mørke, som vel sagtens skjulte de værste Udskejelser: de seks Fængselsaar havde været en Art Hvile for ham, og han lod til at være bleven roligere, fornøftigere, bestemt paa nu at føre et bedre Livned, saa at han, da Serafine havde klædt ham op, var nærvæd at se ganske ordentlig ud.

Morange saá vist paa Constance med sine store Øjne, der lyste med en underlig Glans.

„Ja, bedste Frue, hvad er det egentlig, jeg skal gøre? Kan han noget? Skriver han en nogenledes anstændig Haand?“

„Hans Skrift er ikke daarlig! Men selvfølgelig har han ikke mange Kundskaber, derfor beder jeg Dem tage Dem af ham, De skal file ham af, sætte ham ind i Forretningsgangen ... saa at han om et Aars Tid eller to kender hele Fabriken lige saa godt, som — som om han var Herre!“

Dette sidste Ord lyste op i Moranges Hjerne, og den punktligte Forretningsmand, der havde overlevet Skilbrudet, oprørtes i ham.

„Men, kære Frue, siden De ønsker min Bistand i denne Sag, maa De tjene mig i at tale rent ud og sige mig, hvortil De agter at bruge denne unge Mand; thi det kan da umulig være Deres Mening ved ham at genvinde Deres tabte Stilling, det vil sige, tilbagekøbe de Parter. Deres Mand har afstaaet til Froment.“

Med den ubønhørligste Klarhed, med uimodsigelig Logik beviste han hende, at dette var en afsindig Drom, som aldrig kunde blive til Virkelighed; han kom med den ene Talstørrelse efter den anden, og nævnede tilsidst den uhyre store Sum, der maatte til for at købe den nuværende Ejer ud.

„Desuden kan jeg ikke rigtig forstaa, hvorfor Deres Valg falder paa denne Person, De véd jo, lige saa godt som jeg, at han aldeles ingen juridisk Ret har. Han er og bliver en Fremmed, og jeg tog i Deres Sted meget hellere en hæderlig, forstandig, teknisk uddannet Mand, end denne Fyr, hvis Fortid er alt andet end betryggende.“

Constance bøjede sig under Moranges Tale paany over Ilden; da hun omsider løftede Hovedet og saá paa ham, var der et bestemt Udtryk i de kolde Øjne, og Stemmen lød sagte og heftig gennem det stille Værelse.

„Alexander er min Mands Søn, Arving til Forretningen. Han er ingen Fremmed, men det er den Anden, denne Dionysius, Sønnen af disse Froment'ere, der trænger sig frem alle Vegne ... De sønderriver mit Hjerte, min Ven, og jeg vaander mig ved at sige Dem dette.“

I sin konservative Spidsborgerlighed foretrak hun

det uægte Barn for disse fremmede Erobrere. Ganske vist blodte Hustruens, den barnløse Moders Hjerter, men hun var rede til at træde sin egen Værdighed under Fødder, til at ofre Livet, naar hun blot kunde jage de Fremmede ud. Desuden havde hun en svag Slægtskabsfølelse lige overfor Alexander, der jo var en Son af hendes eget Barns Fader, en Halvbroder til Arvingen. Hun vilde tilægne sig det uægte Barn, indordne ham under sit Formynderskab, saa at han handlede i hendes Aand.

„De spørger mig, til hvad han skal bruges her i Huset. Jeg véd det endnu ikke selv ... Selvfølgelig kan jeg ikke til imorgen rejse en saa uhyre stor Sum som den, der udfordres, maaske faar jeg den aldrig. Men hvorfor skulde jeg ikke gøre et Forsøg ... Selv om vi ikke naar Maalet, skal jeg nok mage det saa, at det gaar den Anden galt ... kan jeg ikke gøre Alexander til Herre, kan han maaske blive en hævnende Aand, som bringer Ødelæggelse over Fabriken.“

Hun slog ud med Haanden, som om hun allerede saå Murene styrte sammen over dem Alle. Morange forstod godt, hvilket forbryderisk Haab, hendes Ord røbede, forstod, at hun vilde bruge Uslingen som en ødelæggende Magt, der skulde hævn den Tort, som var overgaaet hende. Fortvivlelsen over at have mistet den eneste Søn, over at se sin uværdige Mand bortødsle Formue og Helbred, havde ophidset og forbitret hende, saa at hun nu var næsten afsindig og rede til at begaa nye Forbrydelser. Den gamle Bogholder fo'r sammen, da hun nu med haard Stemme sluttede:

„I tolv samfulde Aar har jeg nu siddet i min Ensomhed og ventet paa, at Skæbnen skulde forbarme sig over mig! Endelig rækker den mig en hjælpende Haand, og jeg vil hellere dø end lade denne Lejlighed slippe mig ud af Hænderne!“

Hun havde svoret at ødelægge Dionysius, hvis hun paa nogen Maade kunde. Som et Lyn saå Morange de uskyldige Børn, der rantes af Faderens Ulykke, og hans ømme Hjerter oprørtes ved Tanken om noget saa Uretfærdigt. Skulde han atter lægge Armene over Kors og se til, medens en ny Forbrydelse blev begaaet? Skulde han igen tie stille? Medens Constances Blik hvilede paa ham som Dyretæmmerens paa Løven, forstod hun vel sag-

tens de Tanker, der rørte sig i den gamle Mand; hun selv gennemlevede maaske hint forfærdelige Ojeblik ved Falddøren, gennemisnedes af Dødens Pust fra Dybet, thi en Gysen rystede hende fra Hoved til Fod. Hun fik dog paany Overtaget, han sagde Intet, hans svage Vilje bojede sig under hendes Jernhaand.

„Altsaa er det en Aftale, kære Ven!“ sagde hun med blid Stemme: „De tager Alexander paa Deres Kontor ... en Aftenstund ved Femtiden skal jeg forestille ham for Dem, thi jeg ønsker ikke, man paa Fabriken skal vide, at jeg anbefaler ham. Passer det Dem i Overmorgen?“

„Ja, i Overmorgen, kære Frue, naar jeg kommer fra Kontoret, siden De ønsker det!“

Næste Dag var Morange saa underlig urolig, at hans Portnerkone, der i al Hemmelighed holdt Oje med ham, meddelte sin Mand, at den gamle Bogholder vist fik et Anfald, thi han havde glemt at tage sine Morgensko paa, da han hentede Vand, og han havde mumlet en Masse uforstaaeligt Tøjeri. Desuden hændte det Mærkelige, at han efter Frokosten kom en hel Time for sent paa Kontoret, noget, der aldrig før var sket. Som drevet af en Stormvind var han gaaet lige ned til Grenellebro, til det Sted, hvor Dionysius allerede én Gang havde frelst ham fra den Tiltrækning, Vandet udovede paa ham, og hvor han nu igen stod fordybet i Beskuelsen af Flodens Bolger. Hans tykke Tunge gentog uafsladelig den samme Sætning: skulde han lade denne nye Forbrydelse fuldbyrdes uden at raabe Sandheden ud? Visselig var det disse Ord, han havde mumlet, medens han om Morgenen paa Hosesokker listede ned ad Trappen, det var dem, der havde forstyrret hans Punktlighed, saa han, i Stedet for at gaa op paa sit Kontor, vandrede ned til Broen; var det nu ogsaa dem, der drev ham afsted i en ubevidst Trang til ved et Spring ned i Floden at befri sig for Tvangstanken, der pinte hans skøre Hoved? Naar han laa dybt nede i den rivende Strøm, fik han vel Ro, dér vilde Ordene forstumme, dér vilde de ikke mere drive ham til at gøre Noget, som oversteg hans slovede Villiekræft. Og Flodens Bolger talte blidt til ham, kaldte med stille Plasken paa ham, fortalte ham, hvor godt det vilde være for hans stakkels, ømme forpinte Hjerter at slippe for alle Livets Plager og Fordringer.

Morange bojede sig dybere ud over Brystværnet, følte allerede, at han blev svimmel, da en klar, sød Barnestemme pludselig lød lige bag ved ham:

„Hvad staar du dér og ser paa, Hr. Morange? Er det de store Fisk, der er saa morsomme?“

Det var den lille Hortensia, som af sin Pige blev fulgt til et Borneselskab i Auteuil. Og da den gamle Mand bestyrtet vendte sig om, blev han et Øjeblik staaende med skælvende Hænder foran sin lille Yndling, der forekom ham at være en Engel, som kaldte paa ham. Med taarefyldte Øjne stammede han:

„Men er du dér, min egen Pige! Nej, der er ingen store Fisk, de maa vist skjule sig helt uede paa Bunden, fordi Vandet er saa koldt om Vinteren ... Du skal nok hen til dine smaa Veninder, siden du er saa fin, med din nye Skindkaabe!“

Barnet smilede over hele Ansigtet ved at se den beundrende Tilbedelse, der lyste ud af hendes gamle Vens Øjne og dirrede i hans Stemmes ømme Klang:

„Ja, aa ja, jeg glæder mig saadan! Du kan tænke dig, der skal være Komædie ... aa, det er yndigt at more sig og være glad, kan du tro!“

Da hun sagde disse Ord, som Regine plejede, havde han mest Lyst til at kaste sig paa Knæ og kysse hendes smaa Hænder, som om hun var et Helgenbillede.

„Du skal altid more dig og være glad, min søde Hortensia ... idag er du saa fin, at jeg maa give dig et Kys!“

„Kys du mig bare, jeg holder rigtig saa meget af dig, fordi du har givet mig den dejlige Dukke, du véd vel, at den hedder Grethe, og at den er den artigste af alle mine Dukker! ... Du maa endelig snart komme ind og besøge hende!“

Morange kyssede det venlige Barn og fulgte hende med Øjnene, medens hun gik bort i den blege Vintersols Lys; nu var han rede til at dø Martyrdøden! Det vilde være for fejgt af ham, om han lod Ulykken ransme hende, der skulde være glad og lykkelig. Med langsomme Skridt gik han bort fra Broen, medens Ordene atter lød i hans Øren, nu hørte han dem med en Tydelighed, der fordrede Svar: Skulde han lade denne nye Forbrydelse fuldbyrdes uden at raabe ud Alt, hvad han vidste? Nej, nej, det

var umuligt; han maatte tale, maatte handle, men hvorledes skulde han bære sig ad? Hvorledes skulde han skride ind? Den nærmeste Fremtid laa hen i Taage!

Paa Kontoret brød han alle fyrretyve Aars Vane: i Stedet for straks at fordybe sig i sine Bøger, gav han sig til at skrive et langt Brev til Mathæus, han meddelte sin ældste Ven Sagernes Stilling, fortalte om Alexanders Genopstandelse, Constances Planer, den Bistand, han selv havde lovet hende. Det Hele var som et Skriftemaal, ved hvilket han lettede sit Hjerte uden at forklare, hvad han havde besluttet, eller at tale om, hvor tungt det hvilede paa ham at skulle spille den hævnende Retfærdigheds Rolle. Naar Mathæus blev indviet i Hemmeligheden, var de i hvert Fald to om at tage en Beslutning, og derfor bad han ham om at komme ind paa Fabriken, dog ikke før Klokken seks næste Dag, da han til den Tid havde set Alexander og faaet at vide, hvad Constance forlangte af ham.

Natten havde vist været forfærdelig lang for den gamle Mand. Portnerkonen fortalte senere, at Beboerne paa fjerde Sal hele Natten havde hørt Morange vandre omkring i sin Lejlighed. Døre blev aabnede og lukkede. Møbler slæbtes fra Stue til Stue: ja, man havde endogsaa hørt Graad og Jamren, som om den gamle, forstyrrede Mand talte med sine Døde.

Og om Dagen henne paa Fabriken viste han ganske usædvanlige Tegn paa Uro og Bedrøvelse, det saá ud, som om Mørket voksede i hans Hjerne, hans Blik var flakkende eller stirrende, flere Gange listede han ned og faldt i Staver foran Maskinen, saa trippede han tilbage paa Kontoret, gav sig i Lag med sine Talrækker, stadig med en Mine, som om han fortvivlet søgte Løsning paa et vanskeligt Spørgsmaal. Og endelig, da Mørket den korte Vinterdag, Klokken fire, faldt paa, bemærkede hans to Skrivere, at han lagde sit Arbejde bort og sad hen med et underligt stirrende Blik fæstet paa Uret. Klokken fem saá han for sidste Gang i sine Bøger, stod op og gik ud, men lod Hovedbogen ligge aaben paa sin Pult, som om det var hans Hensigt at komme tilbage for at se Regnskaberne igennem.

Morange vandrede som en Søvnghænger fra sit Kontor ud i det Galleri, der forbandt Beauchênes Bolig med Fa-

briken. Nu var denne fuldt oplyst af de elektriske Lamper, medens Maskinernes Dundren rystede Bygningen som en fjern Torden. Og forend han kom til Gangen, stod han pludselig foran Vare-Elevatoren, det rædsomme Hul, Mordersvælget, hvor Blasius var styrtet ned hin Dag for over fjorten Aar siden. Efter Ulykken var der omkring Hullet sat et Rækværk, saa at man umulig kunde falde ned, med mindre man forsætlig aabnede Døren. Elevatoren var i dette Øjeblik nede i Kælderen, Døren lukket; han gik nærmere, dreven af en uimodstaaelig Magt, og hældede sig gysende ud over Hullet. Hele det frygtelige Øjeblik svævede forbi hans Sjæls Øjne: han saå Blasius ligge knust, bleg, dod, mærkede Rædslens Pust, der isnende strejfede hans Pande og bragte Haarene til at rejse sig paa hans Hoved ved Tanken om, hvad han havde fortiet. Siden han pintes saa grusomt, siden han aldrig mere kunde sove, siden han havde lovet sine elskede Afdøde at komme snart, hvorfor da ikke gøre en Ende paa det straks? Det var jo saa iet at miste Ligevægten; og saa var han fri, saa hvilede han i Fred hos de to, han saa længe havde savnet og begrædt. Og pludselig var det, som om Vanvidkets Stormvind kom susende op fra det mørke Hul; pludselig blev han klar midt i sin Afsindighed, thi nu lød Blasius's Stemme fra Dybet, stærk og tydelig kaldte han: „Kom, kom her med den Anden!“ Morange fo'r sammen, rettede sin bøjede Skikkelse i dens fulde Højde; hans bestandige Tanke slog ned i ham som et Lyn, blev en fast Beslutning, den eneste fornuftige, den eneste rimelige Løsning; og, afsindig som han var, undrede det ham kun, at han ikke for længe siden havde fundet den, at han saa længe havde maattet søge. Fra dette Øjeblik forvandlede den stakkels, kærlige Mand med det skøre Hoved til en Mand med urokkelig Jernvilje, med urokkeligt Mod og med den klareste Forstand, der forudsaa de mindste Enkeltheder ved den Gerning, han havde besluttet at udføre.

Allerførst slog han fra, saa at man ikke under hans Fraværelse kunde lade Elevatoren gaa til Vejrs, derpaa saå han efter, om Døren gik op og i. Han bevægede sig med lette Skridt, som om han var en ung Mand, medens han uafsladelig passede paa, at Ingen saå, hvad han havde for. Endelig slukkede han de tre elektriske Lamper, saa at

hele Galleriet laa i det dybeste Mørke. Gennem Hullet lød Maskinernes Dundren op til ham, og først da al Ting var i Stand, vandrede han af Sted for at træffe Constance, der ventede ham i den lille, gule Dagligstue med Alexander. Ham havde hun sat Stævne en halv Time, førend hun ventede Morange, thi hun vilde tage ham ordentligt i Forhør, skønt det ikke var hendes Hensigt at aabenbare for ham, hvilken Stilling hun forbeholdt ham dér i Huset. Hun vilde paa ingen Maade bæere ham med sin Fortrolighed, derfor lod hun, som om hun kun interesserede sig for ham paa Grund af Svigerindens Anbefaling.

Alt medens de talte sammen, hvilede hendes Øjne forstenet paa den unge Mand; hun glædede sig over at se, hvor stærk og kraftig han var, det haarde Ansigt med det svære Kæbeparti, og de frygtelig griske Øjne, var hende en sand Fryd, thi de lovede hende den Hævn, hun higede efter. Naar hun gjorde sig lidt Umage med at opdrage ham, kunde han blive meget præsentabel. Uden ret at forstaa, hvad her gik for sig, havde den snedige Fyr dog en Fornemmelse af, at hans Lykke var gjort, han anede, at naar han blot lød, som om han beherskede sine Lidenskaber, vilde han snart faa Lejlighed til i fuldeste Maal at tilfredsstille dem. Da Morange kom ind, saå han kun én Ting: Alexanders slaaende Lighed med Beauchêne, den Lighed, der straks havde gjort saa dybt et Indtryk paa Constances blodende Hjerte, og som nu gennemsnede den gamle Bogholder, fordi det var ham, som havde han i sit stille Sind udtalt Fordommelsesdommen over sin mangeaarige Principal.

„Jeg sidder her og venter paa Dem, kære Ven. De kommer lidt sent, De, der ellers er Nojagtigheden selv!“

„Undskyld, bedste Frue, men der var et Arbejde, som jeg først maatte have fra Haanden ...“

Constance smilede, hun var i godt Humor, og gik lige løs paa Sagen.

„Her har De vedkommende unge Mand. De tager ham altsaa foreløbig i Deres Varetægt og sætter ham ind i Forretningsgangen, jeg overlader til Dem at bestemme, hvortil De vil bruge ham, ikke sandt?“

„Aldeles rigtigt, jeg skal nok tage mig af ham, stol De kun paa mig!“

Da hun nu tog Afsked med Alexander og sagde ham,

at han næste Morgen kunde møde paa Moranges Kontor, tilbød den gamle Mand i en forekommende Tone straks at vise ham hans fremtidige Arbejdsplads med samt Fabriken, hvis Værksteder endnu ikke var lukkede.

„Paa den Maade finder den unge Mand lettere Vej imorgen tidlig!“

Atter smilede Constance huldsligt; Bogholderens Venlighed beroligede hende i høj Grad.

„Et udmærket Indfald, bedste Ven, tusind Tak skal De have! Farvel, Hr. Alexander, saa skal vi nok hjælpe Dem til en god Stilling, hvis De blot selv vil være rigtig fornuftig i Fremtiden!“

Midt i hendes Glæde skete Noget, der gennemisnede hende. Morange, der havde aabnet Døren for at lade Alexander gaa ud først, vendte sig pludselig om mod hende, med et fuldstændig vanvittigt Smil paa det fortrukne Ansigt, og stammede i en fortrolig Tone, saa sagte, at kun hun kunde skelne Ordene:

„Ha, ha! Blasius dernede i Hullet — du véd nok — han har talt med mig, det har han! Ha, ha — du lod ham slaa en artig Kolbotte, nu vender vi ogsaa Mølle, vi to! Ha, ha, ha!“

Med en uhyggelig, dæmpet Haanlatter fulgte han efter den unge Mand, der allerede var ude paa Gangen. Med stirrende Blik og gispende Aandedræt sad hun alene tilbage: dette kom saa uventet, at hun ikke straks fattede, hvad her egentlig var sket, men pludselig var det, som rantes hun af et Lyn! Det var jo Mordet, han havde talt om, det gyselige Mord, der nu i over fjorten Aar havde ligget begravet i deres Hjerner Lønkammer, som kun deres Blikke havde tilstaaet, og som han her i pludseligt frembrydende Galskab kastede hende i Ansigtet! Hvorfor kom denne Trusel nu susende som et Pust fra Helvedes dybeste Afgrund? Hvorfor gjorde han omsider Oprør, den gamle, kuede Mand? Alt Blodet strømmede hende til Hjertet, hun fik en kvælende Fornemmelse af, at Skæbnen nu virkelig vilde tage en skrækkelig Hævn over hende, Skæbnen, som hun stolede saa sikkert paa, netop i denne Stund! Ja, saaledes var det! Og det forekom hende, som om hun nu paany i sin lille Dagligstue, skælvende og bævende, lyttende efter hver en Støj fra Fabriken, ventende paa at høre Lyden af Faldet, som hin Dag, da hun

havde lyttet efter og ventet paa, at den Anden skulde knuses!

Imidlertid trippede Morange afsted med Alexander, idet han mod rolig, venlig Stemme talte til den unge Mand:

„Undskyld, at jeg nu gaar foran, jeg maa jo vise Dem Vej ... og saadant et stort Hus er jo meget indviklet, med Trapper og Gange og Omveje, der ingen Ende faar ... ser De, nu drejer Gangen til Venstre ...“

Her kom de ud i Galleriet, hvor der var bælgmørkt. Morange udbrød med en Harne, der lød højst naturligt:

„Saa! Altid gør de gale Streger! Her har de igen glemmt at tænde Lampen ... og Knappen er helt henne i den anden Ende af Galleriet! ... Heldigvis kender jeg Huset ud og ind, det lærer man, naar man i over 40 Aar har siddet paa samme Plads! Pas godt paa, unge Mand, følg lige efter mig!“

Og fra det Øjeblik ledede han den Anden fremad, forklarede med fast Stemme hvert Skridt, han skulde gore:

„Slip mig ikke, nu til Venstre igen, og saa lige frem ... her kommer vi til en Dor, som jeg nu lukker op, horer De? Følg saa bare efter mig, jeg gaar først ...“

Uden at tøve traadte Morange ud i Mørket, ud i det tomme Rum, og uden at give et Suk fra sig styrtede han ned. Alexander var saa tæt bagved ham, at han rortede den Gamle, han mærkede rædselsslagen, at Jorden gled bort under ham, folte det iskolde Pust fra Afgrunden, men kunde ikke standse og faldt med et højt Skrig bag efter Morange. De to Mænds Legemer laa knuste i Kælderen. Den Gamle aandede endnu et Par Gange, medens den Unge laa stille, med knust Hoved, hvoraf Hjernemassen vældede ud, netop paa samme Plet, hvor Blasius for fjorten Aar siden fandtes. Det var et frygteligt Øjeblik, da man opdagede Ulykken, som Ingen kunde forklare eller begribe, thi Morange tog sin Hemmelighed med sig i Graven. Ingen fik at vide, at han havde paataget sig Hæverens Skikkelse; i sin Afsindighed havde han maaske villet straffe Constance og maaske tillige gore den Uret god, der havde ramt Dionysius, saa at hans Datter, lille Hortensia, kunde leve i Fred og Glæde med Dukken Grethe, som var saa smuk og artig. Naar han tilintetgjorde Forbrydelsens Redskab, vilde Muligheden for dens Fuldbyr-

delse ogsaa forsvinde. Under Paavirkning af Tvangstanken havde han vel sagtens ikke kunnet andet end handle, uden at tænke over Følgerne af denne Retfærdighedens Straffedom, der som et Uvejr knuste for Fode.

Paa Fabriken blev man hurtig enig om, at den gamle Mand havde mistet Forstanden, at han alene var Skyld i Ulykken, saa meget mere, som det var ufatteligt, at Lamperne paa Galleriet var slukkede, Døren aaben, saa at han og den unge Mand begge to var styrtede ned i Kælderen. I de paafølgende Dage blev Formodningen om Moranges Sindsforvirring til Vished. Portneren fortalte om hans mærkelige Opførsel, og da Politiet lod hans Lejlighed lukke op og undersøge, forsvandt den sidste Tvivl med Hensyn til hans mentale Tilstand. Han var gal, splittergal. Aldrig havde man tænkt sig, at et Menneske kunde udholde at leve i et Griseri, som det, der herskede i hans Bolig. Køkkenet var en sand Stald, de smukke Møbler i Dagligstuen var omtrent ødelagte af Støv og Smuds, i Spisestuen havde han stablet Stolene op paa Bordet og flyttet det Hele hen foran Vinduet, for at spærre Dagslyset ude, Ingen kunde fatte hvorfor. Kun Regines Kammer var ordentligt, dér var hendes Smaating og de lyse Fyrretræsmøbler øjensynlig hver Dag blevne pudsede.

Hans Sindsforvirring viste sig dog tydeligst i Soveværelset, der var omdannet til et Slags Musæum, hvor Væggene dækkedes af Portræter, forestillende Moder og Datter. Overfor det ene Vindue var Noget, der mindede om et Alter, med to Billeder, Valerias og Regines, da de var 20 Aar; de to unge Kvinder lignede hinanden som Tvillingsøstre, og omkring dem var opstillet en Mængde andre Fotografier, Valeria og Regina som Børn, som unge Piger, i alle mulige Stillinger og i alle mulige Dragter. Midt paa Bordet fandtes i en Dynge over hundrede Tusind Franks, Guld, Sølv, Sedler, ja Kobberpenge, som han i Aaringer havde henlagt foran Portræterne. Omsider opdagede man altsaa, at han gav sine Penge til sine elskede Åfdøde, hvem alle hans Længsler, alle hans Tanker drejede sig om. Pint af Anger over at have dræbt dem, fordi han vilde gøre dem rige, gemte han til dem de Penge, som de saa inderligt havde ønsket, som de med saa megen Glæde vilde have brugt. Han havde arbejdet ene og alene for dem, bragt dem hver eneste Skilling, uden nogen Sinde

at tænke paa sine egne Fornødenheder, der med hver Dag blev færre og færre, ofret dem Alt, fordi han saaledes mente at glæde dem i deres Grav. Og hele Nabolaget talte i mange Tider kun om den underlige, gamle Mand, der ikke havde nænnet at spise sig mæt, skønt en Formue laa ophobet ved Siden af ham, en Skat, han Skilling paa Skilling havde samlet for at lægge den foran sin Hustrus og sin Datters Billeder som en Buket.

Ved Sekstiden kom Mathæus og fandt hele Huset i Oprør og Forfærdelse over Ulykken. Hele Dagen havde han gaaet i Ængstelse og Uro paa Grund af det Brev, han om Morgenens havde faaet fra sin gamle Ven, det Brev, hvori Morange meddelte ham, at Alexander var bleven funden og af Constance indført i Huset. Skønt det ikke var muligt at tage fejl af Meningen, var Mathæus dog ængstelig over det hele usammenhængende Præg, over den springende Stil. Han havde gennemlæst Brevet tre Gange, og hver Gang lød det mere foruroligende, med forvirrede Trusler.

Nu, da han indfandt sig paa den Tid, Morange havde nævnet, stod han overfor de to lemlæstede Lig, som Victor Moineaud havde faaet lagt Side om Side i Stuen. Gennemisnet af Rædsel hørte han Dionysius, der var ilet til, fortælle om den ubegribelige Ulykke, om de to Ofre: den gamle, sindsforvirrede Bogholder og den unge Mand, som Ingen kendte. Mathæus saa øjeblikkelig, at det var Alexander, og han tav, saa betagen af Forfærdelse, saa bleg, at han end ikke turde indvie sin Son i den frygtelige Hemmelighed, ikke vovede at betro ham de skrækkelige Formodninger, der steg ham i Møde fra saa meget Mørke. Med stigende Angst hørte han om de elektriske Lampers Slukning, om Døren, som kun en husvant Haand kunde have aabnet. Og pludselig, da Victor Moineaud bemærkede, at den Gamle først maatte være styrtet ned, fordi den unge Mands ene Ben havde ligget oven paa hans Underliv, før hans Tanker fjorten Aar tilbage i Tiden, han mindedes gamle Moineaud, som hin Dag havde fundet Blasius paa samme Sted, hvor Morange og Alexander nu havde fundet Døden! Blasius! Gud i Himlen! Som et Lyn slog den skrækkelige Mistanke ned i Faderens Sjæl og lyste op i den Tvivlens Nat, gennem hvilken han famlede sig frem! Han lod Dionysius blive paa Fabriken for

at ordne det nødvendige, medens han selv begav sig op til Constance.

Da han ovenpaa vilde dreje ind i Galleriet, som førte til Direktørens Bolig, blev han igen staaende. Her var det jo, Morange for fjorten Aar siden, da han fandt Fald-døren aaben, var gaaet ned for at kalde paa Bénard, medens Constance, efter eget Sigende, var vendt tilbage til sin Lejlighed, netop som Blasius kom fra den anden Side af det mørke Galleri. Og denne Beretning, hvis Sandfærdighed han den Gang havde troet paa, stod pludselig for ham som en Løgn, han følte det, han huskede pludselig Blikke, Ord, der nu fik en ganske ny Betydning. Det maatte være rigtigt, og her var ogsaa en Forklaring af den Ulykke, der nys var sket, hvis man ellers kan bruge en logisk Forklaring med Hensyn til en gal Mands Gerning. Mathæus kæmpede mod denne Tanke, han vilde straks se Constance.

Hun stod endnu paa samme Plet, hvor Morange havde forladt hende, bleg, stiv og ubevægelig, som hun var forstenet. Ventetiden trak ud, hun turde næppe drage Vejret, lyttede, lyttede med Anspændelse af alle sine Kræfter, men endnu hørte hun Intet, ingen Støj, ingen mumlende Stemmer, ikke nogen Lyd af Fodtrin. Hvad var det, der skete! Var det Forfærdelige, hun frygtede, maaske kun en ond Drøm? Nej, thi den gamle Mand havde let hende op i Ansigtet, og hun havde kun altfor vel forstaaet Meningen af de Ord, han sagde, førend han gik ud, bag-eftter Alexander! ... Tys, var dette ikke et Skrig, den dumpe Lyd af et Fald? Og nu hørte hun ikke mere Maskinernes Dundren, Dødens Haand havde standset dem: Fabriken stod stille, nu var den tabt for hende! Pludselig standsede Hjertet i hendes Bryst, hun opfangede Lyden af Skridt, der hastigt nærmiede sig. Det var Mathæus, der traadte ind.

Som om Constance saá et Genfærd, veg hun tilbage. Mathæus! Store Gud, hvorfor kom han? Hvorledes kunde det være ham? Af alle Ulykkens Sendebud var han det, hun allermindst havde ventet! Om hans døde Søn var staaet op af Graven, vilde hans Tilsynekomst ikke have skræmmet hende mere! Hun kunde ikke faa et Ord over de voksblege Læber.

Han talte uden Omsvøb:

„De er begge styrtede ned, døde begge to — som Blasius!“

Endnu sagde hun Intet, saá paa ham, deres Øjne mødtes, og i hendes Blik læste han Alt, læste hele den grufulde Sandhed, medens de to sidst Myrdede laa dernede i Kælderen.

„Ulykkelige Kvinde! Hvor er det muligt, at De har kunnet begaa en saadan Gerning, bringe saa meget Blod over Deres Hoved?“

For sidste Gang vilde hun rette sig, trodse ham, i afsindigt Hovmod raabe til Mathæus, at vel var hun en Morderske, men at hun havde gjort sin Pligt og endnu stedse vilde gøre, hvad Ret var.

Mathæus lod hende ikke komme til Orde:

„De véd ikke, at denne Usling, denne Alexander, har myrdet en af Deres Veninder! Det var ham, der en Vinteraften plyndrede og kvalte den ulykkelige Fru Angelin. Jeg har ikke nænnet at tale til Dem om denne hans Forbrydelse ... og han vilde have siddet i Tugthuset, dersom jeg havde røbet hans Hemmelighed, og hvis jeg nu sagde, hvad jeg véd, vilde De gaa samme Vej!“

Disse Ord traf hende som et Kolleslag. Uden at give en Lyd fra sig faldt hun sammen paa Gulvet som et Træ, der hugges om. Nu var alt Haab ude, Skæbnen vendte sig mod den ulykkelige Kvinde, hvem Tabet af hendes eneste Barn havde drevet fra Fortvivlelse ud i Afsindighed og Forbrydelse.

Mathæus bøjede sig over den livløse Skikkelse, og da hun ikke rørte sig, blev han ængstelig, kaldte paa den gamle Pige, der lagde Constance paa Sengen og begyndte at klæde hende af, medens Mathæus selv ilede efter Doktor Boutan, som heldigvis straks kunde følge med ham. Den gamle Læge, der nu var 72 Aar, havde holdt op at praktisere og besøgte kun nu og da sine gamle Patienter. Han undersøgte Constance, der stadig laa besvimmelig, og saá derefter paa Mathæus med et Blik, der ikke kunde misforstaas; her var ikke Haab om Helbredelse, og man gjorde bedst i straks at kalde paa Beauchêne, for at han kunde være til Stede, naar hun gik bort. Den gamle Pige, som man udspurgte, løftede først fortvivlet Armene mod Himlen: hun vidste virkelig ikke, hvor Herren var; men endelig blev ogsaa hun saa æng-

stelig over sin Frues Tilstand, at hun ilede afsted til de to Damer, Tanten og Niecen, men her meddelte man hende, at Hr. Beauchêne var fulgt med Fruen og Frøkenen til Nizza, hvor de alle tre skulde blive en fjorten Dages Tid. Da den gamle Pige ikke vilde komme tilbage med ganske uforrettet Sag, hentede hun Baronesse Lowicz, som kun efter mange Overtalelser samtykkede i at følge med til Svigerindens Dødsleje.

Imidlertid var det lykkedes Boutan at bringe Constance til Live. Hun aabnede Øjnene, saå vist paa Lægen, som hun genkendte, derefter lukkede hun atter Øjnene, vilde ikke svare et Ord. Det var tydeligt, at hun havde hørt og forstod, hvad der sagdes omkring hende; men nu vilde hun hverken tage Medicin eller tale mere, nu vilde hun dø, hun kneb Øjne og Læber sammen, som var hun allerede ude af Verden, laa stille i rugende Sorg over sit Nederlag.

Den Aften var Serafine endnu besynderligere end ellers. Hun lugtede stærkt af Æter, som hun nu brugte for at beruse sig, og da hun hørte, at Constance var bleven syg af Forfærdelse over den Ulykke, der var hændt Morange og Alexander, fortrak hendes Ansigt sig i en vanvittig Latter, og hun mumlede:

„Se, se, det er da morsomt!“

Med disse Ord satte hun sig i en Stol, men beholdt Hat og Handsker paa; hun vaagede ved Constances Leje, sad stiv og rank med de uhyggeligt glødende Øjne i det frygtelige Ansigt, hvor hvert Spor af fordums Skønhed var forsvundet. Natten skred frem, og hun blev siddende uden at røre sig, uden at bekymre sig om Constance eller Husets to gamle Venner, Mathæus og Boutan, der ikke turde lade den Døende være alene med den gamle Pige og den underlige Svigerinde, men vaagede lige til Dag gry. Constance rørte sig ikke, talte ikke, lukkede ikke Øjnene op en eneste Gang. Da Solen stod op, vendte hun sig om mod Væggen og drog sit sidste Suk.

Otte Dage efter blev Serafine bragt til en Sinds-sygeanstalt, hvor hun tilbragte Resten af sit Liv i en polstret Celle, som oftest i Spændetroje, under frygtelige Anfald af uhelbredelig Sindsforvirring.

XXIX.

Det ene Aar efter det andet svandt hen, og Mathæus var allerede otte og tresindstyve Aar, Mariane fem og tres, da der midt i den tiltagende Velstand, som de skyldte deres Tro paa Livet, deres Mod og Haab, indtraf den sidste og mest smertefulde Kamp, som de endnu havde oplevet, og som truede med at lægge dem i Graven, fortvivlede og utrøstelige.

En Aften var Mariane gaaet i Seng med Kuldegysninger og Ildebefindende. Der var opstaaet en Splittelse i Familien, og den blev stedse større og større. En hid-sig Strid havde opbragt Gregorius paa Møllen mod Gaarden, hvor Gervasius og Clara herskede. De havde taget Ambrosius til Opmand, og han, der var vant til de store Forretninger paa sit Kontor i Paris, havde kun gjort ondt værre, da han ikke tog Hensyn til de Liden-skaber, Striden allerede havde ophidset. Det var ved Hjemkomsten efter et Mæglingsforsøg, som Mariane i sin moderlige Kærlighed havde gjort hos Ambrosius, at hun var gaaet i Seng med blodende Hjerte og i Angst for, hvad den næste Dag skulde bringe.

Sønnen havde modtaget hende næsten med Haardhed, og hun kom hjem i en frygtelig Skræk for, at hendes eget Kød og Blod skulde kives, at hendes utaknemmelige Sønner skulde kaste sig over hverandre og odelægge hverandre. Hun var ikke siden staaet op, hun bad Mathæus om ikke at tale derom og forklarede ham, at hun ingen Læge behøvede, da hun ikke havde ondt noget Sted og ikke fejlede Noget. Men han mærkede godt, at hun Dag for Dag svandt hen, overvældet af sin store Sorg. Hvorledes kunde det ogsaa være anderledes? Naar disse Born, der havde holdt saa meget af hverandre, var opvoksede hos dem under deres kærlige Røgt og Pleje, og som var blevene deres Glæde og Stolthed, naar disse Born nu stod fjendtlige overfor hverandre. Det var altsaa rigtigt, naar man sagde, at jo større en Familie blev, desto mere avledes der af Utaknemmelighed, den gamle Sandhed stod altsaa ved Magt, at man ikke skulde prise Nogen lykkelig, før han laa i sin Grav.

„Ak,“ sagde Mathæus, der sad hos hende og holdt hendes feberhede Haand i sin. „Efter saa megen Kamp

og Udholdenhed skal vi endnu have denne bitre Smerte. Man skal altsaa til sin sidste Time stride, og Lykken opnaas kun gennem Lidelse og Taarer, men endnu maa vi haabe, vi maa kæmpe og sejre og leve."

Mariane var ganske modløs.

„Nej," sagde hun, „jeg har ikke flere Kræfter, jeg er træt ... De Slag, vi fik ude fra, har jeg altid kunnet bære, men dette Saar har mit eget Blod tilføjet mig, og det er for smerteligt ... Hele vort Livsværk er ødelagt. Det viser sig nu paa vore sidste Dage, at vor Glæde, vor Sundhed og vor Kraft har været Løgn til Hobe."

Mathæus blev greben af en smertelig Angst, han saå hende allerede død og sig selv alene; han gik ind i Værelset ved Siden af og brast i Graad.

Det var i Anledning af det Stykke af Lepailleurs uopdyrkede Jord, der skar sig ind i Chantebleds Marker, at denne elendige Strid var opstaaet mellem Møllen og Gaarden. Allerede for flere Aar siden var den romantiske, med Vedbend overvoksede Mølle forsvunden tilligemed det gamle, mosgroede Hjul. Gregorius havde udført sin Faders Plan, revet det Hele ned og bygget en stor Dampmølle, der ved et Sidespor stod i Forbindelse med Jernbanestationen i Janville. Selv var han godt paa Vej til at tjene sig en Formue, da hele Egnen nu kom med Korn til ham. Han var bleven en svær Mand paa henved de fyrrer, og af hans ungdommelige Livlighed var der nu ikke andet tilbage end de Anfald af Hidsighed, som hans Kone, Therese, var den eneste, der kunde berolige.

Lepailleur vedblev at leve, han var nu halvfjersindstyve Aar. Den gamle Møller havde ikke kunnet forhindre, at Dampmøllen blev bygget, uagtet han erklærede, at det var den sikre Ødelæggelse. Han haanede, rakkede ned paa Dampmøllen, uagtet Forretningen gik godt; han var rasende over at have haft Uret. Det var anden Gang, han var bleven besejret. Ikke alene godtgjorde Chantebleds udmærkede Afgrøde, at Jorden, som han ikke gad bearbejde, kunde gøres frugtbringende, men nu kom hans foragtede Mølle, som han havde kaldt et gammelt Skrammel, og stod op i en ny Skikkelse, den var bleven en Kæmpe, og hans Svigersøn var ved at gøre den til en Rigdomskilde. Det værste var, at han vedblev at leve og se sine stadige Nederlag, uden nogen Sinde at ville er-

kende, at han var besejret. Den eneste Glæde, han endnu havde, var det Løfte, som Gregorius havde givet ham, ikke at overlade noget af sin Jord til Gaarden. Han havde endogsaa faaet ham til at gaa ind paa, at den ikke skulde opdyrkes. Synet af dette Hededrag inde i de veldyrkede, grønne Marker glædede ham i hans Forbitrelse, det laa som en Protest imod Naboejendommens Frugtbarhed. Man saå ofte hans høje, magre Skikkelse spasere derude, og det var paa en af disse Ture, at han gjorde den Opdagelse, som i sine sørgelige Følger et Øjeblik syntes at skulle ødelægge Familien Froments lange, lykkelige Tilværelse.

Gregorius var noget kort for Hovedet og stod paa sin Ret til det Yderste. Da hans Svigerfader kom og fortalte ham, at Gaarden uden videre havde opdyrket henvend tre Tønder Land af Hededraget, formodentlig i den Hensigt at fortsætte med dette Tyveri, dersom der ikke blev sat en Stopper derfor, vilde Gregorius straks undersøge Sagen, da han ikke kunde finde sig i, at man kom ind paa hans Enemærker. Uheldigvis kunde man ikke finde Grænsestenene, saa Gervasius kunde derfor paastaa, at han havde taget Fejl, eller at han havde holdt sig paa sine egne Jorder. Men Lepailleur erklærede rasende, at det ikke var Tilfældet, og trak med en Stok Grænselinjen, som han svor paa var nøjagtig paa en Tomme. Sagen blev kun mere indviklet, efter at de to Brodre havde haft en Sammenkomst, der endte med, at Gregorius blev hidsig og brugte Udtryk, som ikke kunde tilgives. Næste Dag erklærede han alt Samkvem mellem dem for afbrudt, hvilket Gervasius besvarede med den Trusel ikke mere at sende Korn til Mollen, og det var ret alvorligt, da Chantebled havde bidraget betydeligt til Molleforretningens Trivsel.

Fra den Dag forværredes Sagerne stadig, saa at Først nu var umulig, saa meget mere, som Ambrosius, der skulde have talt dem til Rette, ogsaa blev hidsig og endte med at støde begge Brodrene for Hovedet. Broderkrigen tog stadig til i Omfang, nu var der tre, der stredes. Og Enden paa det vilde vel blive, at hele Familien maatte tage Parti, saa at de mange Aars Fordragelighed og gensidige Hengivenhed vilde ende med at gaa til Grunde i denne taabelige, hadefulde Strid.

Mathæus forsøgte naturligvis at mægle, men straks

ved de første Ord havde han følt, at dersom hans faderlige Myndighed her led Skibbrud, vilde det Hele ramle sammen, han indtog derfor en afventende Stilling, idet han vilde oppebie et heldigt Ojeblik for at gribe ind. Hidtil havde der været Hygge og Trivsel over al hans Gerning, Chantebleds overvældende Frugtbarhed tiltog fra Høst til Høst, og Møllen selv var jo skabt i hans Tanke, for ikke at tale om de store Formuer, hans Sønner havde erobret i Paris. Og det var dette beundringsværdige Værk, undfanget i Troen paa Livet, som en Broderkiv nu var i Færd med at ødelægge!

En trist Septemberraften i Slutningen af Maanedens havde Mariane i Skumringen ladet den Sofa, hvorpaa hun laa stille hen, rulle frem til Vinduet. Charlotte passede hende, og hendes yngste Son, Benjamin, var den eneste af Børnene, der boede hos Forældrene i det gamle Hus, som nu var blevet alt for stort. Siden der var udbrudt Familietvist, havde hun lukket sin Dør, og hun vilde kun aabne den igen, naar Børnene var forligte og kunde gøre hende den Glæde at komme til hende og give hverandre Forsoningskysset her for hendes Øjne. Men hun mistvivlede om, at denne Lykke, der vilde være Helbredelse for hende og igen faa hende til at leve op, nogensinde vilde falde i hendes Lod. Mathæus havde sat sig hen hos hende, og som de plejede, holdt de hinanden i Haanden; de talte ikke, men saá ud over Landskabet, hvor Mark efter Mark langt borte tabte sig i Disen, og hvor Møllen laa paa Bredten af Yeusen med sin høje, rygende Skorsten. Bag Synskresen laa Paris, over hvilken der svævede en rødlig Sky som fra en umaadelig Smedeesse.

I Lobet af Eftermiddagen havde Mathæus, for at forslaa de pinlige Tanker, gaaet en lang Tur ned til Mareuil og Lillebonne. Endelig sagde han halvsagte, som om han talte med sig selv:

„Aldrig har vi arbejdet under bedre Forhold. Derude paa Bakken har Godheden af Jorden forbedret sig ved den nye Drift, den gamle Mosejord har faaet Luft under Ploven, og de sandede Strækninger har forbedret sig meget ved den Overrisling, som Gervasius opfandt. Siden Ejendommen er kommen i hans og Claras Hænder, er den stegen til næsten det dobbelte i Værdi. Det er en stadig

Forøgelse af Velstand, der findes ingen Grænser for Arbejdets Sejre.“

„Men hvad kan det hjælpe, naar Kærligheden er borte,“ mumlede Mariane.

Mathæus tav i nogen Tid.

„Jeg gik hen ad Yeusen til,“ fortsatte han, „og jeg kunde paa Afstand se, at Gregorius havde faaet den ny Maskine, som Dionysius har lavet til ham. De var ved at læsse den af i Gaarden. Den skal kunne drive Kværnene for en Tredjedel af, hvad den gamle brugte i Driftsomkostninger. Med saadanne Hjælpemidler kan Jorden drives til at frembringe Mængder af Korn for utallige Mennesker. Alle vil kunne faa Brød. Denne Maskine vil med sine dybe, rolige Aandedrag skabe Rigdom.“

„Hvad kan det hjælpe, naar de hader hverandre.“ gentog Mariane.

Nu tav Mathæus stille, men da han var ved at gaa i Seng, sagde han til hende, at han næste Dag maatte tage til Paris. Da hun saá lidt overrasket ud, foregav han, at det var et gammelt Tilgodehavende, han skulde ordne. Han kunde ikke længer holde Marianes langsomme Henvisnen ud, den var ved at tage Livet af ham: nu vilde han handle, forsøge af al Magt at bilægge Striden.

Næste Formiddag Kl. ti tog Mathæus til Paris og kørte lige fra Nordbanegaarden hen til Fabriken i Grenelle. Han vilde først tale med Dionysius, der hidtil ikke havde taget Parti i Striden.

Nu boede han i Direktorboligen paa Kajen med sin Kone, Martha, og sine tre Born; han var flyttet derind efter Constances Død, havde overtaget Fabrikens Ledelse og optraadte som Herre i det store Hus. Beauchêne kunde vel nok leve adskillige Aar endnu, men man tog ikke længere Hensyn til ham, og han havde afstaaet sin sidste Del af Ejendommen mod en aarlig Sum, som blev ham udbetalt. En skønne Aften kom der Bud, at han var død hos sine to Damer, Tanten og Niesen, efter en svær Frokost. Han var bleven ramt af et apoplektisk Slag, medens han sad i en Sofa; i den senere Tid syntes han at gaa i Barndom, spiste for meget og morede sig for meget med Ting, der ikke mere passede til hans høje Alder.

„Naa, hvad godt Nyt?“ udbød Dionysius fornøjet,

da han fik Oje paa sin Fader. „Du spiser da Frokost hos mig ; jeg er endnu Ungkarl, først paa Mandag tager jeg ned til Dieppe for at hente Martha og Børnene ; de har haft en storartet September Maaned dernede.“

Han blev alvorlig og urolig, da han hørte, at Moderen var saa syg, at Mathæus frygtede for at miste hende.

„Er Moder alvorlig syg ! Jeg troede kun, hun var lidt anstrengt, et Ildebefindende, der ikke betød noget ... Men hvad er der da i Vejen, er der Noget, I skjuler, er der Noget, I sørger over ?“

Mathæus gav ham en kort og tydelig Fremstilling af hele Sagen, der gjorde et dybt Indtryk paa ham ; han forstod, at dette var en Ulykke, der truede med at ødelægge Livet for Forældrene, og han udbrød harmfuld :

„Og det er mine egne Brødre, der bærer sig saaledes ud ! Jeg vidste nok, at de var uenige, men jeg anede ikke, det var gaaet saa vidt, at du og Moder lukkede Jer inde og var ved at gaa til Grunde af Sorg ... Nej, vi maa se at faa Orden i den Sag, jeg vil straks tale med Ambrosius, lad os begge to gaa hen og spise Frokost hos ham og se at faa Striden bilagt paa staaende Fod.“

Da han først maatte give nogle Befalinger, gik Mathæus ned i Fabriksgaarden, medens han ventede paa Solen. Og i de ti Minuter, han her vandrede frem og tilbage, dukkede hele den svundne Fortid op for ham. Han saá sig selv som Kontorist hver Morgen gaa over denne Gaard, naar han kom ind fra Janville med halvanden Franks i Lommen til sin Frokost. Det var den samme lille Stump af et Kongerige. Midterbygningen med det store Ur, Værkstederne, Skurene, en hel lille By af graa Bygninger, hvor to umaadelige rygende Skorstene ragede op. Hans Søn havde endogsaa udvidet denne Arbejdets By ved nye Bygninger paa den tomme Grund, der skød sig ind mellem Forbundsgade og Grenelle Boulevard. Ud mod Kajen laa endnu det Hus, Constance var saa stolt af, og hvor hun tog imod i den lille Dagligstue med de gule Silketapeter, som en af Handelsverdenens Dronninger. Otte Hundrede Arbejdere var i Virksomhed, og Fabriken var bleven den betydeligste i Paris. Og det var hans Søn, som Lykken havde sat til lovlig Hersker over alt dette, det var hans Svigerdatter, der nu tog imod i den gule Dagligstue mellem sine tre prægtige Børn.

Da Mathæus rørt saá til Højre, hen imod det Havehus, hvor han havde boet med Mariane, og hvor Gervasius var født, gik der en gammel Arbejder forbi og hilste ham.
„Goddag, Hr. Froment.“

Han genkendte Victor Moineaud, der nu allerede var fem og halvtredsindstyve Aar, ældet og ødelagt af det daglige Slid, ligesom Faderen havde været det, da Madame Moineaud kom og bad Beauchêne om Arbejde til sine to Sønner. Han var kommen paa Fabriken i seksten Aars Alderen og havde altsaa nu tilbragt henved fyrretyve Aar ved Esse og Ambolt. Det var Gentagelsen af den uretfærdige Skæbne, det alt knusende Arbejde, der blev lagt paa Trældyrene, Sønnen knust efter Faderen, sløvet i Elendighedens og Uretfærdighedens Trædemølle.

„Goddag, Victor, hvordan har du det?“

„Aa, Hr. Froment, jeg er jo ikke ung længer og jeg maa nok ogsaa begynde at tænke paa, at jeg snart er færdig ... Naar man saa endda ikke finder sin Død under en Omnibus!“

Han hentydede til gamle Moineauds Død: han var bleven kørt over af en Omnibus i Grenelle-Gade og havde faaet begge Benene brækkede og Hovedet knust.

„Naar Alt kommer til Alt, kan man jo lige saa godt dø paa den Maade som paa enhver anden; det gaar da i alt Fald i en Fart. Fader havde jo det Held at bo hos Norine og Cecilie, uden dem var det nok ikke en Omnibus, men Sulten, der havde gjort det af med ham.“

„Hvordan har Norine og Cecilie det?“ spurgte Mathæus.

„De har det godt, Hr. Froment, saa vidt jeg véd, for De kan jo nok tænke, at vi ikke ses ret ofte ... Der er nu kun de to og mig selv tilbage af hele den Bunke, som vi var, naar jeg da ikke vil regne Irma med, men hun har fornægtet os, siden hun er bleven fin paa det. Euphrasia er Gud ske Lov død. Den Bandit, denne Alfred, er forsvunden, og det glæder mig, for jeg var bange for en skønne Dag at se ham i Tugthuset ... Det fornøjer mig altid, naar jeg hører lidt fra Norine og Cecilie; de husker nok, at Norine var ældre end jeg, hun maa nu være en tresindstyve Aar, men hun er stærk og rask, og af sin Dreng har hun kun Glæde, lader det til. De arbejder stadig begge to. Cecilie har det saamænd ganske godt, men

har jo altid været lidt skrobelig; de har det pænt og net i deres lille Hjem, de to Modre med den ene Dreng, som de har gjort til et ordentligt Menneske.“

Mathæus nikkede og sagde:

„De havde jo selv Sonner og Døtre, Victor, de er vel nu blevne Fædre og Modre, som det sig hør og bør.“

Den gamle Arbejder slog ud med Haanden og sagde:

„Jeg har otte Levende, en mere end Fader havde. Nu er det deres Tur, de er alle ude af Huset og har stiftet Familie. Selv om det er nok saa smaat, leve skal man da; de bedste af dem faar jo ikke fint Brød hver Dag, det kan De være vis paa. Vorherre maa vide, om jeg den Dag, jeg ikke kan arbejde mere, finder et Barn, der tager mig til sig, som Norine og Cecilie tog Fader. Naa, hvad skal man sige til det, vi solle Stakler spinder jo kun sjældent Silke.“

Han tav og fortsatte sin Gang henimod Fabriksbygningen, med bøjet Ryg og dinglende Arme.

„Saa Farvel da, Hr. Froment,“ sagde han.

„Farvel, Victor.“

Da Dionysius havde faaet besørget, hvad han skulde, kom han ned til sin Fader. Han foreslog at gaa til Antin-Allé, hvor han troede, de vilde træffe Ambrosius alene, da hans Kone og de fire Børn endnu var i Dieppe, hvor de to Svigerinder, Andrea og Martha, havde tilbragt Sommeren sammen.

Ambrosius var i Løbet af ti Aar bleven en hovedrig Mand. Ved Onkel du Hordels Død arvede han Kommissions-Forretningen, som han ved sit Handelstalent havde udvidet, saa at den nu omfattede Handelsvarer fra den hele Verden. For ham fandtes der ingen Landegrænser; hans Bestæbelser gik især ud paa, at udnytte de store Rigdomme, der fandtes i Kolonierne, og han gjorde det bestandigt med en saadan Sikkerhed og en saa fremsynet Dygtighed, at selv de dristigste Foretagender endte med at blive Sejre for ham. Denne Købmand, hvis frugthbringen- de Virksomhed var en Række af Erobringer, maatte selvfølgelig overfløje Séguins, der var uden Virksomhedstrang og Kraft, slaaet af Ufrugtbarhed. Og da Formuen led Skibbrud, da Familien splittedes, havde han sørget for at sikre sig sin Part; han havde faaet den smukke Bolig i Antin-Allé.

Det var Aaringer, siden Séguin var flyttet derfra, han havde faaet det besynderlige Indfald at ville bo i sin Klub, efter at han og Konen var komne til en venskabelig Overenskomst om at leve hver for sig. De to Børn var gaaede hver sine Veje, Gaston var Officer i en fjern Garnisonsby og Louise Nonne i et Ursulinerinde-Kloster. Da Valentine saaledes var bleven ene, kedede hun sig, og da hun ikke havde Raad til at føre Hus, som hun plejede, var hun nu ogsaa flyttet fra Hjemmet hen i en lille, smuk Lejlighed paa Malesherbes Boulevard, hvor hun levede som en gammel, hellig Dame, altid blid, optagen af sin Post som Formand i en „Plejeforening“, hvor hun udelukkende beskæftigede sig med andre Folks Børn. Ambrosius havde derfor taget det tomme Hus, der var saa overlæst med Prioriteter, at, naar Arven en Gang skulde ordnes, vilde det sikkert blive Valentine, Gaston og Lucia, der kom til at skylde ham Penge.

Hvor mange Erindringer strømmede der ikke ind paa Mathæus, da han kom ned i denne fyrstelige Bolig i Antin-Allé! Her, som paa Fabriken, såå han sig i Aanden som den fattige Mand, som den trængende Lejer, der kom med en Anmodning om at faa et Tag istandgjort, for at ikke Himlens Vaade skulde gennembløde de fire Børn, han i sin Ubesindighed havde faaet at forsørge. Ud imod Alléen vendte den pragtfulde Façade i Renaissance-Stil, to Etager med otte høje Vinduer, og Marmor-Vestibulen, der førte ind i Stueetagens store Sale, som stod i Forbindelse med Vinterhaven. Hele Midterpartiet af første Etage optoges af Séguins forrige Værelse, et umaadeligt Rum med gamle, maledede Ruder. Han mindedes dette Værelse, hvor Séguin havde ophobet Antikviteter, gamle Stoffer, Solysager og Porcellæner, han huskede, hvorledes det senere forfaldt og laa hen som en sorgelig Ruin, bedækket med Støv, som et Varsel om Husets langsomme Hensygnen. Han gensaa det nu, smukt og smilende, udstyret med solid Luksus, af en renere Smag; Ambrosius havde nemlig i hele tre Maaneder haft Murere, Snedkere og Sadelmagere i Arbejde her. Hele Huset var levet op i Pragt og Glans, om Vinteren gaves der glade Fester, overalt hørtes de fire Børns fornojede Latter. Det var ikke længer den døvne og ligegyldige Séguin, Mathæus skulde træffe her, men det var hans egen Son, Ambrosius, som med Kraft og skabende

Vilje havde bragt Sejren hjem, og gjort sig til Herre i dette, den Overvundnes Hus.

Ambrosius var gaaet ud og kom først hjem til Frokost, og da Mathæus og Dionysius gik gennem Forværelset for at se de Forandringer, Husets Herre havde gjort, traf de dér en Dame, som taalmodig sad og ventede.

„Jeg ser nok, at Hr. Froment ikke længer kender mig,“ sagde hun.

Hun var stor og tyk, godt oppe i Treserne, men fint klædt, smilende og med det store Ansigt indrammet i ærværdigt hvidt Haar. Hun saá ud som en skikkelig, pyntet Borgerkone fra en Provinsby.

„Jeg er Celeste ... Celeste, Fru Séguins gamle Kammerjomfru.“

Nu kendte han hende igen og skjulte sin Forbavselse over, at det tilsyneladende var gaaet hende saa godt; han antog, at hun snarere forlangst vilde være endt i en eller anden Rendesten. Med et fornøjet Udtryk fortalte hun, hvor heldigt det var gaaet hende i Livet.

„Aa, jeg har det rigtig godt ... Jeg trak mig tilbage til Rougemont, hvor jeg hører hjemme, og der er jeg bleven gift med en afskediget Søofficer, der har en god Pension og nogen Formue efter sin første Kone. Min Mand havde to Sønner, den yngste af dem anbefalede jeg til Hr. Ambrosius og bad, om han maatte komme paa Kontoret her, og Hr. Ambrosius var saa god at give ham en Plads ... og da jeg nu idag var i Paris, er jeg gaaet herop for at takke.“

Hun glemte imidlertid at fortælle, paa hvilken Maade, hun var bleven gift med den gamle Sømand. Han havde fæstet hende som Enepige, og hun var gradvis steget, indtil hun endte som ægteviet Hustru, da hans første Kone var død. For Resten var han meget lykkelig med hende, der oven i Købet havde skilt ham af med hans besværlige Sønner, takket være de Forbindelser, hun endnu havde i Paris. Hun snakkede fornøjet videre, som en skikkelig Kone, der blev venodig ved Erindringen om svundne Tider.

„De kan ikke tro, Hr. Froment, hvor glad jeg blev, da jeg før saá Dem komme. Ak, det er længe siden, at jeg havde den Ære at se Dem her for første Gang ... De kan jo nok huske Madam Couteau, hun har det ogsaa

rigtig godt nu, hun og hendes Mand har trukket sig tilbage fra Forretningen og bor i et lille Hus, som de ejer. og hvor de lever roligt af det, de har kunnet lægge op; hun er jo ikke ung længer, men hun kan saamænd gøre det længe endnu ... Der er nu f. Eks. Madam Menoux. kan De huske Madam Menoux, som havde Butiken her ved Siden af; hun har nu ikke haft Lykken med sig. Hun mistede sit andet Barn og den store, smukke Mand, som hun holdt saa meget af, og et halvt Aar efter døde hun selv af Sorg ... Jeg tænkte et Øjeblik paa at faa hende ud til Rougemont, hvor Luften er saa sund. Vi har Folk derude paa over halvfemsindstyve Aar, se til Madam Couteau, hun kan blive ved at leve, saa længe det skal være. Aa, det er en dejlig Egn, et sandt Paradis."

Det modbydelige Rougemont, det blodbesudlede Rougemont dukkede op i Mathæus's Erindring, med det fredelige Klokketaarn paa den flade Slette, med Kirkegaarden, der var fuld af smaa Pariserborn, og hvis vilde Blomster skjulte Sporene af saa mange Mord.

„De har selv ingen Born faaet i Deres Ægteskab?" spurgte han.

Hun lo og viste sine Tænder, der endnu var hvide.

„Ak, nej, Hr. Froment, sligt passer ikke i min Alder ... Og desuden er der da ogsaa Ting, man ikke vil indlade sig paa igen ... Fru Bourdieu, Jordemoderen, som De kendte, tror jeg, er død ude i vort Nabolag, paa en Ejendom, hvor hun allerede for lang Tid siden flyttede ud. Hun var heldigere end den anden, Madam Rouché, som for Resten var en skikkelig Kone, men alt for tjenstagtig. De har formodenlig læst om hendes Sag i Aviserne, hun blev dømt til Forbedringshuset tillige med en Læge, der hed Sarraillé, paa Grund af nogle stygge Historier, de havde rodet sig ind i."

Madam Rouché! Sarraillé! Jo, ganske rigtig, Mathæus havde læst Retsforhandlingerne om disse to Skædedyr. Disse to Navne kaldte gamle Erindringer frem og fik ham til at mindes to andre Navne: Valeria og Regine Morange. Allerede i Fabrikens Gaard havde han tænkt paa Morange, paa den paalidelige Bogholder, den blide og elskværdige Mand, hvis Forstand var bleven formørket af Ulykkens Nat. Nu saa han ham igen som en vandrende

Skygge, der ikke kunde finde Ro i Døden, som han havde søgt for at sone Andres Brøde.

„Ja, saa Farvel, Hr. Froment, undskyld, at jeg talte til Dem, men det var mig en virkelig Glæde at træffe Dem igen.“

„Farvel, og fremdeles Held og Lykke,“ sagde Mathæus godmodigt og tilføjede saa tankefuldt: „Ja, Skæbnen maa sagtens vide, hvad den gør.“

Han var bleven urolig ved Tanken om den ubønhørlige Naturs mulige Uretfærdigheder. Han tænkte paa Mariane, hvis kærlige Moderhjerter blødt under Sønnernes ugudelige Kiv og Strid. Da Ambrosius endelig kom, og efter at have modtaget Celestes Taksigelser, fornøjet sagde Goddag til Faderen, grebes han af Angst for, hvad dette afgørende Ojeblik vilde bringe med Hensyn til Broderkrigen i Familien, men al Ting blev hurtig afgjort. Dionysius meddelte, at Faderen og han blev til Frokost, og saa gik han lige løs paa Sagen.

„Det er for Resten ikke alene for at have den Fornøjelse at spise Frokost hos dig,“ sagde han, „at vi er komne ... du véd jo, at Moder er syg,“

„Ja,“ svarede Ambrosius, „men det er jo ikke noget alvorligt.“

„Jo, hun er meget syg, farlig syg ... Du véd maaske ikke, at hendes Sygdom stammer fra den Dag, da hun kom for at tale med dig om Striden mellem Gregorius og Gervasius, og hvor det lader til, at du har talt haardt til hende.“

„Jeg, talt haardt til hende! Da Sagen var en Forretning, har jeg maaske udtrykt mig meget kort og bestemt.“

Han vendte sig mod Mathæus, der stod tavs og bleg.

„Er det virkelig Tilfældet, Fader, at Moder er syg, og at du er urolig for hende?“

Da Mathæus langsomt nikkede med Hovedet, udbrød Ambrosius straks ligesom Dionysius:

„Aa, men den dumme Historie gaar for vidt. Efter min Mening er det Gregorius, der har Ret, men det er en Biting, de skal slutte Forlig, dersom det kan spare vor kære Moder for et eneste Minuts Lidelse! ... Hvorfor har I ogsaa lukket Jer inde, hvorfor har I ikke ladet os vide, at I sørgede, vi skulde da have taget os af Sagen

og hurtigt faaet den ordnet. Selv om Gregorius var i sin gode Ret til at anlægge Sag mod Gervasius, vilde det være dumt af ham at gøre det, thi langt over disse Smaating staar vor fælles Interesse, Familieinteressen, der bestaar i at være enige og støtte hverandre, dersom vi vil blive ved at være uovervindelige. Vor egenlige Styrke ligger i, at vi holder sammen ... Nu skynder vi os at spise Frokost; saa tager Dionysius og jeg med dig ud til Chantebled. Iaften skal Freden være sluttet. Det lover jeg dig!"

Mathæus smilede glad over, at Sonnerne saa ganske var af hans Mening. Før Frokosten kom paa Bordet, gik de ned i Vinterhaven, som Ambrosius havde gjort større for at benytte den til sine Fester. Det morede ham at gøre sin Bolig smuk og stilfuld og at omgive sig med fyrstelig Glans. Ved Bordet gjorde han Undskyldning for, at han modtog dem som Ungkarl: Frokosten var forøvrigt udmærket, han havde, medens Andrea og Bornene var i Dieppe, beholdt Kokkepigen, da han afskyede at gaa paa Kafé.

„Saadan bærer jeg mig nu ikke ad," bemærkede Dionysius. „Naar Bertha og alle de Andre er i Dieppe, er der lukket og slukket i Huset, og jeg spiser ude i Byen."

„Ja, du er nu saa fornuftig," svarede Ambrosius med sin rolige Aabenhjertighed. „men jeg holder af at nyde Livet ... Lad os nu drikke Kaffe i en Fart og se at komme afsted."

De tog til Janville med Toget Kl. to. De vilde først gaa til Chantebled, for at Ambrosius og Dionysius kunde tale med Gervasius, der var mindre ilter, og hos hvem de haabede at opnaa Indrømmelser, der kunde føre til Forsoning: derefter vilde de begive sig til Mollen, tale Gregorius til Rette og tvinge ham til at antage Fredsbehandlingerne.

Efterhaanden, som de nærmede sig Gaarden, forekom det dem, at Vanskelighederne ved deres Forehavende voksede paa en foruroligende Maade. Det vilde sikkert ikke blive saa let, som de først havde antaget, og de belavede sig paa en alvorlig Modstand.

„Lad os først gaa op og hilse paa Moder," sagde Dionysius. „Det vil give os Mod og Fortrøstning."

„Ja, lad os det," sagde Ambrosius. „Moder har

altid kunnet give gode Raad ... Hun har maaske en Plan.“

De gik op paa forste Sal, op i det store Værelse, hvor Mariane levede indelukket, liggende paa en Chaiselongue ved Vinduet. De blev meget forundrede ved at finde hende siddende op og Gregorius staaende foran hende med begge hendes Hænder i sine. Ved Siden af hende stod Gervasius og Clara og smaalo.

„Men hvad betyder dette?“ udbrod Ambrosius, „er Freden sluttet?“

„Og vi, som mistvivlede om at kunne mægle,“ tilføjede Dionysius.

Mathæus, der saå, hvor forundrede de alle blev ved Synet af de to store Brødre fra Paris, forklarede det Hele.

„Sagen er den, at jeg imorges tog til Paris for at hente dem og nu kommer her med dem for at faa et almindeligt Forlig i Stand.“

Nu brast Alle i en fornøjet Latter. De store Brødre var komne for sent! Her var hverken Brug for deres Klogskab eller for deres Diplomantik. Det morede ogsaa dem selv; de folte sig lettede ved saaledes at have sejret uden Kamp.

Mariane havde Taarer i Øjnene, hun var glad, saa glad, at det saå ud, som om hun var bleven rask med det samme.

„Du ser, min Ven,“ sagde hun til Mathæus, „at det er besørget, det er Alt, hvad jeg endnu véd ... Gregorius kom til mig og bad mig straks sende Bud efter Gervasius og Clara, og derefter erklærede han, det var Galskab af dem alle tre at gøre mig saa megen Sorg, og at de nu skulde blive enige ... Saa kyssede de hverandre, og dermed er det Hele endt.“

„Hør nu,“ sagde Gregorius fornøjet. „Jeg staar med Palmer i Hænderne, men jeg fortjener dem ikke, thi det er ikke mig, der har ønsket Forsoning; det er min Kone, det er Therese. Hun har det bedste Hjerte, men saa stædige er hun, at jeg altid maa give efter ... Igaar Aftes blev vi uenige, thi hun havde faaet at vide, jeg véd ikke hvorledes, at Moder var syg af Sorg, og hun søgte at overbevise mig om, hvor dum denne Strid var, hvori vi Alle vilde tabe. Imorges begyndte hun igen, og naturligvis overbeviste hun mig, saa meget lettere, som jeg ikke havde

kunnet sove for Tanken om, at stakkels Moder var syg for vor Skyld ... Lepailleur vilde dog ikke høre Tale om Forsoning. Therese tog sig ogsaa paa at tale ham til Rette, og hun fandt paa at vende det Hele saaledes om, at den Gamle bildte sig ind, vi blev Sejrherrerne. Hun fik ham overtalt til at sælge Jordstykket, saa godt, at han kan fortælle overalt, hvordan han har taget Eder ved Næsen.“

Og idet han vendte sig til Landmanden og sin Søster, sagde han spøgende :

„Min kære Gervasius, kære Clara, gør mig den Tjeneste at lade Eder snyde, det gælder min Husfred ! Lad min Svigerfader have denne sidste Glæde at tro, at han ene og alene altid har Ret, og at alle vi Andre aldrig har været andet end nogle Fæhoveder.“

„Han skal faa alle de Penge, han vil have.“ svarede Gervasius og lo. „Det har jo ligefrem været en Skamplet paa Ejendommen, dette Stykke Jord, som strakte sig ind i vore Marker. Vi har i lang Tid haft Lyst til at rydde det og faa det til at bære gylden Høst ... Chantebled har Raad til at betale sin Hæder.“

Dermed var Sagen afgjort, og Mollen kunde igen gøre Regning paa at se sine Kværne fyldte med Korn fra Gaarden, der endda var forøget med endnu en Mark. Moderen vilde igen blive rask, og det vår Livets lykkelige Kraft, Trangen til Kærlighed og Familiens nødvendige Sammenhold, der havde paalagt og nodet disse Sonner til at agte Broderskabet ; de havde et Ojeblik været saa ufornuftige at ødelægge dens Magt ved indbyrdes Strid.

Der var Glæde blandt de fire store Brødre og Clara, den store Søster, over i Fred og Forsoning at være sammen, men den blev endnu større, da Charlotte pludselig viste sig med Husets tre yngre Dotre, Louise, Magdalene og Margarethe, der alle var bosatte i Omegnen. Den Første havde hørt om Moderens Sygdom og havde derfor taget de Andre med hjem for at høre, hvordan det gik med hende. Der var almindelig Jubel, da hele Flokken rykkede ind.

„Nu er vi her Allesammen,“ udbrød Ambrosius. „Hele Familien er samlet ... Du ser selv, Moder, hvor nødvendigt det er, at du kommer dig ; hele dit Hof ligger dig nu for Fode og opsender enstemmig det Ønske, at

du ikke maa bedrove dem med selv den mindste Hovedpine.“

Da Benjamin i det samme kom ind efter begge Søstre, kunde Latteren ingen Ende tage.

„Og dér er Benjamin, som vi var ved at glemme,“ sagde Mathæus.

„Kom herhen, du Smaa, og giv mig et Kys,“ mumlede Mariane, „fordi du er den Sidste af hele Kuldet, gør de Store Lojer med dig ... Hvis jeg forkæler dig, er det da en Sag, der bliver mellem os to. Sig du dem, at du har været hos mig hele Formiddagen, og at det var mig selv, der sendte dig ud at spasere.“

Benjamin smilede blidt, om end lidt alvorligt.

„Men jeg var her nedenunder, Moder, jeg har set dem komme, den Ene efter den Anden ... Jeg ventede kun, til de havde hilst paa dig, for vilde jeg ikke gaa herop.“

Han var allerede en og tyve Aar; han var fin og spinkel, smuk med det lyse Ansigt, de store, brune Øjne, langt krøllet Haar og lyst, kruset Skæg. Skønt han aldrig havde været syg, paastod Moderen dog, at han var svagelig, og passede altid paa ham. Han var vokset op som i Drømme, opfyldt af et Ønske, han ikke kunde give Udtryk, stadig sogende det Ukendte, noget Andet, det, han ikke havde. Og da Forældrene saá, at han ikke havde Lyst til noget bestemt, at endogsaa Tanken om at gifte sig var ham imod, lod de ham være i Fred, idet de maaske i al Hemmelighed nærrede Ønsket om at beholde for dem selv denne deres Sidstfødte, som Livet havde skænket dem, og som var saa god og saa smuk. Havde de ikke givet Slip paa alle de Andre, og kunde man saa ikke tilgive dem deres Egenkærlighed at ville beholde En for dem selv, for dem selv alene, En, som ikke giftede sig, som ikke tog sig Noget for, og som ikke havde andet Maal i Livet end at blive elsket af dem og at elske dem igen. Det var deres Alderdoms Drøm, det var den Erstatning, de vilde have for alle de Børn, de havde skænket det alt opslugende Liv, som giver Alt og som igen tager Alt.

„Nu skal du høre, Benjamin,“ sagde Ambrosius pludselig. „Du, som interesserer dig for vor brave Nicolaj, jeg havde iforgaars Brev fra ham ... Da han er

den eneste af Kuldet, som Moder siger, der ikke er her, er det kun retfærdigt, at jeg fortæller lidt om ham."

Benjamin var straks bleven ivrig.

„Har du virkelig faaet Brev! Hvad skriver han? Hvad tager han sig for?"

Han havde bevaret et levende Indtryk af Nicolajs Afrejse til Senegal, han var den Gang tolv Aar, og det var nu ni Aar siden, men han havde aldrig glemt dette Farvel, den Tillid og det Haab, der havde bragt den ældre Broder til at drage bort for aldrig mere at vende tilbage.

„I véd jo," vedblev Ambrosius, „at vi gør Forretninger med Nicolaj. Dersom vi i Kolonierne havde mange med hans Dygtighed og Foretagsomhed, vilde disse jomfruelige Egnes Rigdomme strømme ind til os, medens de nu ligger hen til ingen Nytte. Og naar jeg nu stadig forøger min Formue, er Grunden den, at jeg fylder mine Pakhuse med dem ... Nicolaj havde altsaa slaaet sig ned i Senegal med sin Lisbeth, der synes at være som skabt for ham. Med de faa Tusinde Franks, de ejede, begyndte de en Forretning, som gik godt, men jeg kunde nok mærke, at det var dem for indeknebet; de drømte om at udvide deres Virksomhed, om at komme i Lag med ukendte Egne ... Og paa én Gang faar jeg Meddelelse om, at Nicolaj er rejst til Sudan, gennem Niger-Dalen. Han har taget sin Kone og deres fire Børn med og er paa Lykke og Fromme draget afsted for at vinde Land og grunde en Verden ... Jeg blev noget ilde til Mode derved, thi det var jo Galskab, men der maa være Krummer i vor Nicolaj, og vor brave Broders Kraft og beundringsværdige Selvtillid begejstrede mig for en Mand, der saaledes paa det Uvisse drager ind i et ukendt Land, med den sikre Overbevisning, at han vil kunne erobre og befolke det."

De tav Alle. Et Pust fra det store, ukendte Land naaede dem, et Pust fra disse hemmelighedsfulde, jomfruelige Sletter. Og i Tankerne fulgte Familien dette Barn, det var en af deres Egne, der saaledes drog gennem Orkener for at skabe nyt Land under den uendelige Himmelhvælving.

„Ak," mumlede Benjamin, der med vidt aabne Øjne stirrede hen for sig, „hvor det maa være dejligt, at se andre Floder, andre Skove og andre Himmelegne."

Mariane gøs.

„Nej, min kære Dreng.“ sagde hun. „der findes ikke andre Floder end Yeusen eller andre Skove end vor Skov i Lillebonne, og ikke andre Himmelegne end Chantebleds ... Kom og giv mig et Kys endnu, lad os kysse hverandre en Gang allesammen, for at jeg kan blive rask, og lad os aldrig, aldrig skilles.“

Under Spøg og Latter kyssede de hverandre. Det var en stor Dag, de fejrede en stor Sejr, den mest afgørende, som Familien endnu havde vundet over sig selv, idet den ikke havde villet tillade, at Uenighed trængte ind og odelagde dens Trivsel. Den vilde for Fremtiden være uangribelig og urokkelig.

Da Tusmørket faldt paa, sad Mathæus og Mariane ved Vinduet med hinanden i Haanden ligesom den foregaaende Dag, de så ud over Ejendommen, der strakte sig lige til Horisonten, og bag denne drog Paris sit mægtige Aandedrag under en gullig Sky som en kæmpemæssig Smedeesse. Hvor lidet lignede ikke denne Aften den foregaaende, de var nu opfyldte af Glæde og Haab om, at deres store Dagværk var betrygget i Fremtiden.

„Hvordan har du det? Begynder du at føle dig stærkere, og er der kommen Ro over dig?“

„Ak, min Ven, jeg føler mig helbredet, det var kun Sorgen, der knugede mig. Imorgen vil jeg være helt rask igen.“

Mathæus faldt i Tanker ved at se ud over sin Ejendom, der endelos laa foran ham i den nedgaaende Sols Straaler. Paany vældede Erindringerne ind paa ham, og han mindedes den Formiddag for mere end fyrretyve Aar siden, da han med halvanden Franks i Lommen havde forladt Mariane og Børnene i den gamle Jagtpavillon, som de den Gang behøvede af Sparsommelighedshensyn. De havde nogen Gæld den Gang og fire smaa, altid sultne Munde, Frugten af deres Kærlighed og deres Tro til Livet. Han huskede, hvorledes han var kommen hjem om Aftenen med de 300 Franks i Lommen og de Beregninger, som han med Ængstelighed stillede op. Beauchènes med deres Fabrik og deres eneste Son, der opdroges som en Prins, havde forudsagt ham, at han vilde ende i Nød og Elendighed, at han med Kone og hele

Børneflokken vilde dø paa det bare Straa. Og Séguins, der den Gang var hans Vært, havde pralet af deres Rigdom og deres pragtfulde Bolig, der var overfyldt af Vidundere, havde knust ham med deres Spot og Medlidenhed, de, som i deres kloge Beregning havde indskrænket sig til at have én Søn og én Datter! Lige til de stakkels Moranges, der havde talt om at skaffe deres Datter, Regine, en storartet Medgift, i Haab om den Plads paa 12,000 Franks, som Morange ventede at opnaa, selv de var opfyldte af Foragt for den frivillige Elendighed, som Familier med mange Børn er. Ja, Lepailleurs, Møllerfolkene, som han skyldte 12 Franks for Æg og Mælk, tvivlede paa, at han vilde kunne betale sin Gæld til dem, naar man saaledes ødelagde sit Liv ved at skaffe sig en saadan Mængde Børn paa Halsen. Og det var altsammen sandt, han følte, at han havde Uret, han sagde den Gang til sig selv, at han aldrig fik hverken en Fabrik eller en Ejendom, ikke en Gang en Mølle, lige saa lidt som han nogensinde vilde komme til at tjene 12,000 Franks om Aaret. De Andre havde Alt, han havde Intet. De Andre, de Rige, var kloge nok til ikke at belemre sig med store Familier, og han, den Fattige, han fik ustandseligt det ene Barn efter det andet. Det var jo Galskab. Men han mindedes ogsaa med Henrykkelse, hvorledes han i Marianes Arme havde glemt alle disse fornuftige Betragtninger.

Og nu, efter fyrretyve Aars Forløb, viste det sig, at hans Galskab havde været Klogskab. Det var ham, der stod med Palmer i Hænderne, det var den Fattige, der havde overvundet de Rige, den kloge Sædmand, der havde saaet med aabne Hænder, i Tillid til Fremtiden, og nu hostede hele Afgrøden. Og denne sidste Dag, som han havde gennemlevet, oprullede Billedet af hans Sejr for ham.

Beauchênes Fabrik havde han faaet ved sin Søn Dionysius, han saå i Tankerne denne arbejdende By, der med sine dundrende Maskiner smedede Millioner paa Amboltene. Han ejede ogsaa Séguins Bolig, som hans Søn, Ambrosius, havde gjort endnu pragtfuldere, beriget, som han var, ved Verdenshandelen! Og endelig havde han Lepailleurs Mølle, hvor Gregorius havde skabt en hel ny Rigdomskilde, der som en sidste Lykkegave var bleven

skænket den lykkelige Sejrvinder. En tragisk, ubonhørlig Skæbne havde tilintetgjort den stakkels Familie Morange i en Hvirvel af Blod og Afsind. Mange Andre var forsvundne : Serafine, unyttig, lamslaaet i sin Nydelsessyge : Moineauds, adsplittede, odelagte og tilintetgjorte i Slid og Usselhed. Og han, Mathæus, var den Eneste, der endnu stod uanfægtet, sammen med sin Mariane, paa den Ejendom, der var erobret fra Séguins, og hvor deres Born, Gervasius og Clara, nu herskede, trivedes og formerede sig. Det var Kongeriget, dets Marker strakte sig, bugnende af Frugtbarhed, saa langt viden om og fortalte om deres Livs Kamp og heltemodige Udholdenhed. Det var deres Værk, alt det havde de undfanget af Levende og Livløst i deres Kærlighed og Viljekraft.

„Se her,“ udbrød Mathæus sagte, „alt dette har vi frembragt, vi maa velblive at elske hverandre og være lykkelige, for at det kan vedblive at trives.“

„Ak!“ sagde Mariane glad, „det vil trives og vedblive at leve, fordi vi i Sejrrglæde har kunnet bevare vor Kærlighed!“

Sejren! Den talrige Families naturlige Sejr. Takket være den talrige Familie, Flertallets uimodstaaelige Kraft, havde de til sidst vundet Sejr! Frugtbarheden var den uimodstaaelige Erobrer. Og denne Erobring var kommen af sig selv, de havde ikke villet den eller planlagt den, den var kommen som Belønning for den urokkelige Tapperhed, hvormed de atter havde opfyldt deres Pligt. Nu sad de Haand i Haand og betragtede deres Værk som to gamle Helte, omringede af Kærlighed og Ærbødighed, fordi de havde været gode og stærke, skabt meget og udbredt Glæde, Sundhed og Haab, skønt de havde udgydt mange bitre Taarer og ofte var blevne ramte af Sorger, de aldrig kunde glemme.

XXX.

Mathæus og Mariane levede endnu tyve Aar; Mathæus var halvfems og Mariane syv og firs, da de tre ældste Sonner, Dionysius, Ambrosius og Gervasius, som

ofte besøgte Jagtpavillonen, blev enige om at fejre Forældrenes Diamantbryllup med en Fest, hvor hele Familien skulde samles paa Chantebled.

Det var ingen let Sag! Da Listen var skreven, fandt de, at Familien bestod af 158 Børn, Børnebørn og Børnebørnsbørn, naar man ikke tog de allermindste med. Her-til kom Svogre og Svigerinder, der bragte Tallet op til 300. Hvor skulde man faa Plads til et saadant Selskab, paa selve Gaarden var der ingen Sal, som kunde rumme et Bord med tre Hundrede Pladser til det patriarkalske Maaltid, Sønnerne drømte om! Bryllupsdagen var den anden Juni, og Foraaret havde været usædvanlig mildt og tidligt. Derfor bestemte de, at der skulde spises Frokost i fri Luft: Bordet skulde dækkes foran den gamle Pavillon, paa den grønne Plæne mellem de store Elmetræer, der dannede en skyggefuld Højenloftssal. Der kunde Slægten samles om den gamle Eg, som Forældrene med egen Haand havde plantet i den frugtbare Moder Jord, der havde været saa gavmild mod dem og deres Efterkommere; det var det allerbedste Sted til at fejre den lykkelige Frugtbarheds store Sejr.

Festen blev ordnet med Fryd og Glæde. Alle var ivrige efter at komme med, alle ilede til Modestedet, baade graahærdede Mænd og stumpede Smaabørn, der endnu sugede paa Tommelfingeren. Og den høje, blaa Himmel, den flammende Sol, de frodige Marker og Enge, de rislende Kilder — hele Naturen syntes at ville fejre Bryllupsdagen med Forjættelser om en rig Høst.

Det var et storslaaet Skue, dette uhyre, hesteskoformede Bord, dækket paa Grønsværet med skinnende, hvide Duge, glinsende Glas og Solytoj, over hvilket Solens Straaler kastede en Regn af gyldne Gnister. Festens Konge og Dronning, det højarværdige Ægtepar, skulde sidde midt for Bordene, under Egens mægtige Grene. Sønner og Dotre skulde, saavidt muligt, have Plads ved Siden af deres respektive Koner og Mænd, og sidde efter Alder, medens de Yngre og Børnene fik Lov at ordne sig, som de fandt for godt.

Fra den tidlige Morgen strømmede de velkomne Gæster ind, de kom i Flokke fra alle fire Verdenshjørner, som Trækfugle, der søger tilbage til den gamle, hjemlige

Rede. Men ak! Dødens ubarmhjertige Le havde jo allerede gjort mangt et Skaar i den talrige Familiekres, og hvert Aar højnede der sig i den stille Krog paa Janvilles blomstersmykkede Kirkegaard Grave, hvor Fromenter sov den sidste Søvn. Hos Rose og Blasius, der først var gaaet bort, laa nu ogsaa den blide Charlotte, som i flere Aar havde været svag og længtes efter at forenes med sin aldrig glemte Husbond; og hendes Død havde været en tung Sorg for Mathæus og Mariane. Derefter havde de mistet Clara, og et Aar senere var Gervasius's dygtige Hustru ogsaa død. Paa Møllen sad Therese ligeledes Enke, med en talrig Børneflokk, og styrede Forretningen med kyndig Haand. Den flinke Margarethe, Doktor Chambouvets Hustru, havde plejet to fattige Børn med Strubehoste, var bleven smittet og reven bort af den skrækkelige Farsot.

Mange var de Sorger, der havde ramt Hædersparret, talrige de Grave, smaa og store, som plejedes og smykkedes af deres kærlige Hænder. Ulykke og Sygdom havde raset i Familien, som Stormvinden, der farer over Marken og knækker Aksene inden Høstens Tid, mange elskede Væsner levede kun som Minde i de to Gamles ømme Hjerter. Medens de kære Afdøde stille og fredeligt hvilede under Grønsvær og Blomster, vrimlede de Levende denne straalende Bryllupsmorgen ind paa Gaarden under Spøg og Latter. Den kraftige Slægt voksede stadig op af den Jord, hvor de Gamle, trætte og mødige af Livets Gerning, havde lagt sig til Hvile. Som Svaler om Foraaret kom de flagrende paa lette Vinger, med glad Kvidren. Det ene Køretøj rullede frem efter det andet. Ladninger af lyslokkede Børn, af unge Par, af nydelige, gamle Damer og værdige, graahaarede Mænd, som straalende, unge Piger og flinke Ynglinge hjalp af Vognene. Og Alle bar de Slægtens Mærke, Alle var de en eneste stor Familie: Fædre, Mødre, Brødre, Søstre, Svigerforældre, Svogre, Svigerinder, Sønner, Døtre, Onkler, Tanter, Fætre og Kusiner; alle mulige Blandinger, lige indtil fjerde Slægtled. En eneste Familie, et helt Folk, der samledes i en Tanke, med et Maal: Alle vilde de fejre dette vidunderlige Ægtepars sjældne Fest. Stamfaderen og Stammoderen til hele Folket, til denne Flok, der nu drog ind i Gaarden.

Først og fremmest var der selve Gaarden Chanteblede's Befolkning, de, der var barnefødt og opvoksede paa selve Godset: den 62-aarige Gervasius med sine to Sønner, Leo og Henrik, som selv var Familiefædre og tilsammen havde ti Børn; saa hans tre yngre Døtre, Mathilde, Leontine, Juliane, Alle gifte dér paa Egnen, Mødre til tolv Børn. Enkemanden Frederik, fem Aar ældre end Gervasius, havde overladt Arbejdet til sin Søn, Josef, hans to Døtre, Angela og Julie, boede Alle paa Gaarden, og Lucilia, saavel som den sidste Søn, udgjorde med Koner og Børn en Flok paa femten Personer. Efter Gaarden kom Møllen, Gregorius's Enke Therese med Sønnen Robert, der bestyrede Forretningen, og de tre Døtre, Genevæva, Aline og Nathalie, alle gifte, og medbringende deres Børn, Døtrene ti og Robert fire. Efter dem troppede Louise Mazaud og hendes Mand op med fire Døtre, Magdalene og Arkitekt Herbette med fem Sønner og endelig Doktor Chambouvet, der kun havde to Børn, Sebastian og Christine; det var en Vrimmel af unge Mænd og Hustruer, med mange Børnebørnsbørn.

Nu viste Pariserne sig omsider: Dionysius og Martha kom i stort Optog. Han var nu snart 70 Aar, som Bedstefader ved sine Døtre, Hortensia og Marcelle, nød han nu Aftenens Fred efter endt Dagværk. Fabriken styredes af hans to ældste Sønner, Lucianus og Poul, som var henvendte de Fyrre og allerede havde næsten voksne Sønner. I fem Vogne kom Forældre, fire Børn, femten Børnebørn og tre Børnebørnsbørn, hvoraf to i Svøb. Den sidste af dem Alle var Ambrosius, der havde haft den Sorg tidlig at miste sin Hustru Andrea, men endnu var saa rask, at han, trods sine 67 Aar, selv styrede sin uhyre Forretning, hvor de to Sønner, Leontius og Carl, sad paa Kontoret, og hvor Døtrene Sofies og Poulines Mænd lydigt bøjede Hovedet under hans Myndighed. Ambrosius taalt nemlig Ingen ved Siden af sig: Sønner, Svingersønner og Børnebørn, syv voksne Sønner og ni kraftige Pigebørn, lystrede Kongens mindste Vink, uden at kny, skønt flere af dem selv var gifte og havde Familie. Ambrosius med Følge fyldte seks Vogne. I to stive Timer var det ene Køretøj rullet frem efter det andet, nu var Gaarden fuld

og vrimglede af en munter Skare, som lo og snakkede i Solskinnet.

Imidlertid havde Mathæus og Mariane endnu ikke vist sig. Ambrosius, som ordnede hele Festen, havde taget Lofte af dem om at holde sig i Ro paa deres Værelse som et kongeligt Par, der ikke kommer frem, førend hele Folket er samlet. Det Hele skulde foregaa med stor Højtidelighed, og da Ambrosius omsider såå, at Øjeblikket var kommet, gik han op til Forældrenes Dør, hvor den sidstfødte Søn, Benjamin, stod paa Vagt.

I al denne Vrimmel, i al denne opvoksende Frodighed, i denne travle Virksomhed, var han den Eneste, som altid var bleven rolig i Hjemmet; uden at arbejde, uden at stifte Familie, levede han hos de Gamle som Faderens Kamerat og uadskillelige Ledsager, Moderens ømme Kælebarn. Han havde altid været en drømmende Natur, tankefuld og indadvendt, hans store, blaa Øjne syntes i det Fjerne at søge et eller andet ukendt Maal, en Lykke, der ikke fandtes her paa Jorden. Og nu, da han var 43 Aar, nu, da hans Ungdom laa bag ved ham, var der kommet et sorgmodigt Præg over det smukke Ansigt og den fine Skikkelse, det såå ud, som angrede han undertiden, at han havde ladet Livet glide fra sig i Lediggang, i ørkesløse Drømmerier, saa at de Gamle nu og da ængstedes, fordi de i selvisk Kærlighed havde bemægtiget sig hans Tilværelse, og frygtede for, at han i sit stille Sind gjorde dem Bebrejdelser.

Ved Synet af den myndige, ældre Broder traadte Benjamin bort fra de Gamles Dør. Ambrosius gav sine Befalinger: Mathæus og Mariane traadte Haand i Haand frem paa den blomstersmykkede Græsplæne, hvor de modtoges med stormende Jubel og høje Bifaldsraab:

„Leve Fader, leve Moder! Længe leve Fader og Moder! Hurra!“

Til Trods for sine Halvfems stod Mathæus dér, rank og smækker, i sin sorte Frakke, som en Brudgom, med bart Hoved, dækket af det sølvhvide Haar. I gamle Dage havde han altid baaret det tæt klippet, men nu lod han det vokse, fordi han fandt, det klædte ham; de hvide, fyldige Lokker var som et gammelt, kraftigt Træs tætte Lov. Vel furedes hans Ansigt af Rynker, men Blikket

straaledede med ungdommelig Glans, de store, roligt smilende Øjne, der var saa klare og tænksomme, fortalte vidt og bredt, at dette var en klog og god Mand, en enkelt Tankens og Handlingens Mand. Og ved hans Side stod den trofaste Hustru i hvid Brudedragt! Ogsaa hun havde bevaret sin ranke Holdning, sin runde, kraftige Skikkelse. Det milde Ansigt var indrammet i sølvhvidt Haar, blødt lagde det sig om Kinderne og straaledede som fintspunden Silke i Solen, lig de gamle, hellige Marmorstatuer, hvis evige Skønhed Tidens Tand ikke formaar at odelægge, stod hun dér i rolig Højhed, og hendes kærlige, sorte Øjne skuede ud over den Slægt, der var vokset frem af hendes frugtbare Skød, næret af Mælken fra hendes rige Barm!

Haand i Haand, Skulder ved Skulder, som gode Ægtefolk, havde Mathæus og Mariane vandret ved hinandens Side gennem halvfjerdsindstyve Aar, uden nogen Sinde at forlade hinanden, nu stod de, smilende gennem Glædestaarer, og tog imod Hyldest af deres Folk, af den vrimlende Skare, deres urokkelige Kærlighed havde sat i Verden.

„Længe leve Fader og Moder! Længe, længe leve Fader og Moder! Hurra!“

Til at overrække Diamantbrudeparret en Buket havde Ambrosius valgt den lille, lyslokkede Rose, da hun var den ældste af Bornebornsbørnene, Datter af Angela, der var en Datter af Bertha, Charlottes og Blasius's ældste Barn. Og da Oldeforældrene saå den yndige, femtenaarige Pige nærme sig med den store Rosenbuket, brød deres Taarer frem, og de fremstammede, dybt bevægede ved Mindet om de elskede Afdøde:

„Ak, vor lille Rose! Vor Blasius! Vor Charlotte!“

Og hele Fortiden drog forbi deres Blik: thi den lille Pige var jo opkaldt efter hin Rose, der aldrig var glemt, skønt hun i saa mange Aar havde sovet paa Janvilles Kirkegaard, hvor Blasius og hans Hustru nu begge ligaledes hvilede. Deres Datter, Bertha, havde i sit Ægteskab med Philip Havard faaet Datteren Angelina, som nu var gift med Georg Delmas og var Moder til den lille Pige, der i de Gamles Øjne viste sig som et yndefuldt Forbindelsesled mellem de Døde og de Levende, mellem de Børn, de havde mistet og begravet, og den nye, frodige Slægt, der

endte med den lille Lysalf, i hvis klare Øjne Fremtidsforjættelsen spejlede sig.

„Ak, vor Rose, vor elskede Rose!“

Den lille Pige nærmede sig med den store Buket i begge de smaa Hænder. I de sidste fjorten Dage havde hun øvet sig paa at fremsige et lille Lykønskingsvers. Om Morgenens havde hun kunnet det, uden en eneste Fejl, men da hun nu stod dér mellem alle disse Mennesker, blev hun saa betagen, at hun ikke kunde faa et Ord frem. Et Øjeblik stod hun og betænkte sig, saa slap hun Roserne, fo'r rask om Halsen paa Mathæus, saa paa Mariane, idet hun med den klingre Barnestemme raabte:

„Sode Oldefader, sode Oldemoder! Det er Jeres Bryllupsdag, og derfor skal I hver have et stort Kys!“

Det var udmærket. Alle fandt denne Lykønskning endnu mere vellykket end Verset, og Rose modtoges med Latter og Bifaldsklap fra hele Forsamlingen.

Derefter gik man til Bords, og det varede længe, inden det talrige Selskab blev bænket omkring Bordet, som stod paa en Firkant i Græspletten, der i den Anledning var slaaet. Først vandrede Mathæus og Mariane op til Hæderspladsen for Enden af Bordet, hvor den gamle Eg skyggede over dem med sit tætte, grønne Løvtag. Til Venstre for Mathæus sad Martha og Dionysius, Louise og Prokuratøren, thi idag førte Mændene deres ægteviede Hustruer til Bords. Til Højre for Mariane kom saa Ambrosius, Therese, Gervasius og Doktor Chambouvet, der Alle havde mistet deres Ægtehalvdele, derefter Mathilde med sin Mand, Arkitekt Herbette, og endelig Benjamin, uden Borddame. De Andre fik deres Pladser anviste nogenlunde efter Alder, medens Ungdommen under Spøg og Latter hjalp de allermindste til Sæde paa en fornuftig Maade.

Ak, hvor dette Øjeblik dog var stolt og frydefuldt for Diamanthrudeparret! De sad her som Sejrherrer, hædrede og elskede mere, end de nogensinde havde haabet. Det saå ud, som om Livet til Belønning for deres Tro og Tapperhed forlængede deres Tilværelse ud over Støvets Aar, for at de med egne Øjne kunde se og beundre deres Værk. Hele Chantebled straaede i Festskrud. Fra de bølgende Agre strøg et varmt Pust med Forjættelse om

en rig Høst, fra de frodige Græsgange ude mellem Skovens høje Træer hørtes Kvægets Brølen, der gik jo den talrige Hjord, som skulde befolke Arken; Kilderne hyldede Hædersparret med deres sagte Rislen paa Vejen gennem de fordums Sandmarker, der nu dækkedes af Sæden. Det var Frugten af Mathæus's Virksomhed i Samfundets Tjeneste, det daglige Brød, som han havde vundet ved at dyrke og elske Moder Jord paa rette Maade. Og hvor kunde han og hans Hustru med større Glæde hengive sig til deres Stolthed over Sejren end her, midt i denne Vrimmel af elskede Væsner, der skyldte dem Livet og nu fejrede deres Festdag i kærlig Taknemmelighed? Elmene og Bøgene, der dannede Højenloftssalen, havde de selv plantet, de havde vogtet over Træernes rolige Trivsel, som de havde vogtet over de fredssommeligste og kraftigste af deres Børn. Egen var dog deres Yndling, den Eg, hvis mægtige Rødder vandedes af en klar Kilde, og som derfor var bleven en Kæmpe siden hin Dag, da Mathæus havde gravet Hullet til den, medens Mariane holdt paa dens spæde Stamme! I denne Stund syntes de, at det skønne Træ, med det mørke Lov og den vældige Krone, stod dér som et kongeligt Sindbillede paa Slægtens Kraft. Som Egens Grene var Slægtens Born utallige, som Træets Rødder bredte de sig ud i det Fjerne, som var Slægten i sig selv en hel Skov, der kom fra en eneste Stamme, levede sig sund og kraftig af samme Saft, fuld af Sang og Sol og Glæde over Livet.

Og dér sad de to Gamle med Ryggen støttet mod Egens Stamme, lige kraftige, lige stolte over at have befolket Jorden med et saadant Folk, over hvilket de herskede med rolig Majestæt. Til Højre og til Venstre, i Rad og Række, sad 300 Efterkommere, Alle udsprungne af samme Livets Træ, Alle fødte af deres evige Kærlighed. Alle knyttede til det gamle Kongepar ved ubrydelige Baand! Og de folte, hvorledes alle Børnenes Omhed omhøvede deres hvide Hoveder, de så de Ældres Øjne vædes af Taarer, de horte de Unges glade Latter og Børnenes kvidrende Stemmer! Deres dybe Rørelse fandt Genklang hos de allermindste, der jublede højt af Henrykkelse over Kagerne! Deres Skaberværk bredte sig ud, som den mægtige Egs Grene strakte det sig ud over det omliggende

Land, det, de havde frugtbargjort efterhaanden, som de havde formeret sig.

I halvfjerdsindstyve Aar havde Mathæus og Mariane elsket hinanden, og endnu i dette Øjeblik tilbød de hinanden, som den første Dag. I halvfjerdsindstyve Aar havde de trolig vandret ved hinandens Side, uden en Strid og uden en Utroskab. Naar de saå tilbage over denne lange Vandring, mindedes de ganske vist store Sorger, men de var altid komne ude fra. Dersom de nu og da havde fældet Taarer, havde de trøstet hinanden ved at græde sammen. Under deres hvide Haar havde de bevaret deres Tro fra Tyveaars Alderen, og deres Hjerter bankede endnu som Dagen efter deres Bryllup, enhver af dem havde skænket den anden sit og havde aldrig taget det tilbage. Det var en Kæde af Kærlighed, det sande Ægteskab det, som varer hele Livet igennem. De havde haft den Lykke, begge at være i Besiddelse af Ævnen til at elske og Viljen til at handle, de ejede den guddommelige Gnist, som slaar ud i Flammer og skaber Verdner. Mathæus havde i sin Beundring for sin Kone aldrig kendt anden Glæde end denne Higen efter at skabe, og naar Arbejdet var fuldført, saå han deri den eneste Berettigelse for Tilværelsen, sin Pligt og sin Belønning. Mariane havde i sin Tilbedelse af Manden kun bestræbt sig for at være hans Livsledsagerinde, Hustru og Moder, den gode Liggehone, som Boutan sagde; især havde hun støttet ham med gode Raad, hendes klare Omdømme havde hjulpet ham over mange Vanskeligheder. Hvert nyt Barn, der kom, havde knyttet dem fastere til hinanden, nu var de én Sjæl og én Tanke. De var uovervindelige i Kraft af deres uloselige Sammenhold. De stod dér som Sindbilledet paa Sundhed, Styrke og Enighed.

Under Jubel og Glæde begyndte Middagen. Opvartningen besorgedes af Gaardens egne Folk, man havde ikke villet have en eneste Fremmed til Hjælp. De var næsten Alle voksede op paa Ejendommen og hørte med til Familien. Bag efter skulde der dækkes til dem, for at de ogsaa kunde fejre Diamantbryllupet.

De to første Retter var allerpæde under almindelig Munterhed spiste, da Opvartningen pludselig standsede, og Alle tav stille, der var sket noget uventet; en ung

Mand, som Ingen kendte, kom gaaende op mellem de to Fløje af Hesteskobordet. Han vandrede smilende frem, til han stod foran Mathæus og Mariane, og sagde højt, saa at Alle kunde høre det :

„God Dag, Bedstefader ! God Dag, Bedstemoder ! ... Vil I ikke ogsaa lade dække til mig, jeg er kommen for at tage Del i Eders Fest.“

Alle sad stumme af Forbavselse. Hvem var dog denne unge Mand, som ingen af dem havde set før ? Til Familien kunde han jo ikke høre, men hvorfor hilste han da de Gamle med Hædersnavnet Bedstefader og Bedstemoder ? Forbavselsen tiltog, da man lagde Mærke til, hvor meget han lignede Mathæus, det maatte sikkert være en Froment, han havde de samme lyse Øjne og den høje Pande. Han så ud som det Billede af Mathæus, der opbevarede i Familien fra den Tid, da han var syv og tyve Aar og lige havde begyndt paa Chantebleds Erobring.

Mathæus rejste sig skælvende af Bevægelse ; Mariane smilede, thi før nogen anden havde hun gættet, hvem den Fremmede var.

„Hvem er du,“ sagde Mathæus, „du kalder mig Bedstefader og ligner mig som en Broder ?“

„Jeg er Dominikus, ældste Son af din Son Nicolaj, der med min Moder, Lisbeth, lever i et frit, stort Land, et nyt Frankrig.“

„Hvor gammel er du ?“

„Jeg bliver syv og tyve Aar i Avgust, naar Nigieren, den gode Kæmpe, igen kommer tilbage for at frugtbar-gøre vore uendelige Marker.“

„Er du gift, og har du Børn ?“

„Jeg har giftet mig med en ung, fransk Pige, der er født i Senegal, og i det Stenhus, jeg har bygget, vokser der allerede fire Børn op under Sudans brændende Sol.“

„Og sig mig endnu, har du Brødre og Søstre ?“

„Min Fader, Nicolaj, og min Moder, Lisbeth, har haft atten Børn, hvoraf fire er døde, vi er nu fjorten, otte Brødre og seks Søstre.“

Mathæus lo fornojet, som om han vilde antyde, at hans Son, Nicolaj, i Halvtredsindstyveaars-Alderen end-Ogsaa havde overgaaet ham selv. Han så paa Mariane, der ogsaa smilede.

„Godt, mit Barn, siden du er en Søn af min Søn Nicolaj, saa kom og omfavn mig og deltag i vor Fest. Lad der blive dækket til En endnu! Her er du hjemme.“

Dominikus skyndte sig rundt om Bordet og trykkede de Ældre i sine kraftige Arme. De var stærkt bevægede af Glæde og Overraskelse over, at der paa denne Dag endnu dukkede et Barn op fra fjerne Egne, hvor en anden Familie, et andet Folk, der stammede fra dem, bredte sig under Tropernes brændende Sol.

Det var Ambrosius, der havde beredt Forældrene denne Overraskelse, og han forklarede, hvorledes han havde lagt sin Plan. I otte Dage havde Dominikus i al Hemmelighed boet hos ham. Han var af Faderen sendt fra Sudan til Paris, for at ordne nogle Handelsforbindelser med Ambrosius, og hos Dionysius bestille nogle Agerbrugsmaskiner, der skulde konstrueres paa en særlig Maade, for at passe til Forholdene dernede. Dionysius var derfor ogsaa den Eneste, der var indviét i Hemmeligheden. Da de alle nu saå Dominikus i de to Gamles Arme, og fik at vide, hvorledes det Hele hængte sammen, vilde Jubelen og Henrykkelsen ingen Ende tage, og de var ved at kvæle den nys Ankomne i Omfavnelser og Velkomsthilsner. Han var Budbringer fra Søsterfamilien, Prins af Fromenternes andet Dynasti, fra det Land, der skulde blive et vidunderligt Fremtids-Frankrig.

„Der skal dækkes til ham lige overfor os,“ befalede Mathæus, „han skal sidde alene lige overfor os som en fyrstelig Stats Afsending. I maa vel erindre, at foruden Fader og Moder repræsenterer han her syv Brødre og seks Søstre, for ikke at tale om de fire Børn, han allerede selv har. Kom nu, min Dreng, sæt dig og lad os spise videre.“

Med god Appetit og i den fornøjeligste Stemning fortsattes Middagen, man lod den gode Vin vederfares Retfærdighed for at fejre de to Patriarker, som Forsynet havde ladet tilflyde den sjældne Naade at kunne samle dem Alle om sig i en saadan Anledning. Ved Desserten blev der holdt Taler, og disse modtoges med Begejstring. I Samtalerne og i de Spørgsmaal, der fløj fra den ene Ende af Bordet til den anden, kom man stadig tilbage til Overraskelsen i Begyndelsen af Maaltidet, til den broderlige Af-

sending's stolte Ankomst. Det var ham, hans uventede Nærværelse, det Æventyrlige ved ham, der ligesom opildnede hele Selskabet, og saa snart Kaffen var budt om, trængte de saaledes ind paa ham med Spørgsmaal, at han maatte tage Ordet:

„Ja, hvad skal jeg egentlig sige,“ sagde han, som Svar paa et Spørgsmaal af Ambrosius om, hvad han syntes om Chantebled, som han havde set om Formiddagen. „Jeg er bange for at støde Jer, hvis jeg siger min oprigtige Mening. Ganske vist er Driften her en hel Kunst, en beundringsværdig Forbindelse af Vilje, Videnskabelighed og Orden for at fravryste den gamle Jord den Host, den endnu kan give. I arbejder meget og gør Underværker. Men du gode Gud! Hvor Eders Kongerige dog er lille. Hvorledes kan I dog faa Plads til at røre Jer. I lever jo her op ad hverandre, saa at der næppe bliver den nødvendige Luft til Eder. Og Eders største Marker, det, som I kalder den store Ejendom, er jo kun nogle smaa Jordstykker, hvor det sparsomme Kvæg gør Indtryk paa mig, som nogle forvildede Myrer ... Aa! hvor uendelig meget større er ikke min Niger, hvor uendelig de Sletter den vander, hvor vidtstrakte vore Marker, der ikke har andre Grænser end den fjerne Synskres.“

Benjamin sad helt betagen paa sin Plads og lyttede til Brodersonens Tale. Lige siden denne de store Vanddes og en anden Himmelegns Son var kommen, havde han ikke kunnet faa Ojnene fra ham. Og da han horte ham tale saaledes, kunde han ikke modstaa Kaldelsen fra det store, ukendte Land, han gik rundt om Bordet og satte sig ved Siden af Dominikus.

„Niger ... den umaadelige Slette ... Fortæl om al dette Uendelige,“ sagde han.

„Nigeren er den gode Kæmpe, Alles Fader dér nede! Jeg var næppe otte Aar, da mine Forældre forlod Senegal; meget ubetænksomt, i et vauvittigt Haab, drevne af Lyst til Erobring, drog de ind i Sudan. Der er mange Dages Marsch over Bjerge og Floder og gennem Skove for at naa fra St. Louis til vor Ejendom paa den anden Side af Dienné ... Jeg kan intet huske om denne Rejse, det er for mig, som om jeg var født ved selve den gode Niger, af dens Vandes vidunderlige Frugtbarhed. Den er umaade-

lig, et helt Hav, ingen Bro kan lægge over den, den rækker fra den ene Synskres til den anden. Der er store Øgrupper i den, der er Arme, bevoksede med Vandplanter som Græsgange, i dens Dybder færdes Myriader af store Fisk. Den har sine Storme og sine henrivende Nætter, disse rosenfarvede Nætter, hvor Freden fra Stjernerne daler ned over Jorden ... Det er den, som er Ophavet, Skaberen, det er den, der befrugter Landet, der skænker det disse uberegnelige Rigdomme. Det er den, der hvert Aar regelmæssig gaar over sine Bredder, oversvømmer Dalen som et Hav og, naar den igen synker tilbage, har den befrugtet den med en overvældende Plantevækst. Ligesom Nilen har den besejret Sandet, den er Fader til tallose Slægtled, Skaber af en endnu ukendt Verden, der en Gang i Tiden vil komme til at berige det gamle Evropa ... Niger-Dalen, den gode Kæmpes vældige Datter, er umaadelig, den aabner sig, breder sig helt ud mod Horisonten, uden Afbrydelse eller Grænse, Slette efter Slette, Mark efter Mark, den lige Plovfure taber sig i det Fjerne, og det vilde tage Maaneder at naa Enden af den med Ploven. Der kan hostes nok til at ernære et stort Folk den Dag, Opdyrkningen foregaar paa en mere planmæssig og videnskabelig Maade, thi Kongeriget er endnu jomfrueligt, saaledes som den gode Flod har skabt det for tusinde Aar siden. Imorgen tilhører dette Kongerige den Agerdyrker, der har Mod til at tage det i Besiddelse og forme sig en Ejendom efter sit Sind, ikke udregnet i Tønder Land, men i Kvadratkil ... Og man trækker sit Vejr let i denne Uendelighed. Livet er sundt og kraftigt, naar man ikke lever hobet sammen, man føler sig fri og mægtig, som Herre over den Del af Jorden, man har attraaet under den Sol, der lyser for os Alle."

Benjamin kunde ikke blive træt af at høre paa ham og udspørge ham.

„Hvorledes bor I dér nede, hvorledes lever I, hvordan er jeres Hus?"

Dominikus gav sig til at le ved at se, hvor han forbavsede alle disse ubekendte Slægtninge, hvorledes de slugte hvert af hans Ord. Lidt efter lidt havde de Alle, Gamle og Unge, rejst sig og samlet sig om ham, selv

Børnene stimlede sammen, som om det var et Eventyr, han fortalte dem.

„Vi har dannet en Republik og indrettet en Kommune, hvor Enhver skal arbejde og bidrage sin Del til det fælles Bedste. Familiens Medlemmer kan hver sit Haandværk og udfører, hvad der falder for, maaske vel nok lidt ubehjælpomt og barbarisk, Fader er saaledes bleven Murer, for han maatte bygge Husene, da vi kom derhen; han har endogsaa lavet Murstenene, takket være nogle Lerlag tæt ved Dienné. Vor Gaard er nu en hel lille Landsby, hver af Børnene, der gifter sig, faar sit eget Hus ... Forøvrigt er vi ikke Landbrugere alene, vi er ogsaa Fiskere og Jægere. Vi har vore Baade; Nigeren er overordenlig fiskerig. Jagtudbyttet hjælper ogsaa til at føde Familien; dér vrimler af Vildt, Flokke af Agerhøns og Perlehøns, for ikke at tale om Flamingoer, Pelikaner, Hejrer og Tusinder af Dyr, der ikke kan spises. Undertiden kommer de store Løver og aflægger os et Besøg, Ørnene svæver i langsom Flugt højt over vore Hoveder, og i Tusmørket kan tre eller fire Nilheste lege i Floden som Negerbørn, der bader sig ... Fortrinsvis er vi dog Agerbrugere, Konger paa Sletterne, naar Nigeren trækker sig tilbage efter at have godet vore Marker. Der er ingen Ende paa vor Ejendom, den strækker sig lige saa langt, som vi med vort Arbejde kan strække os ... I skulde se de Indfødtes Agerbrug, de bearbejder ikke Jorden, til Agerbrugsredskaber har de saa godt som ikke andet end Stokke, hvormed de kradser Jorden op, for de lægger Sædekornet i den. Ingen Bekymringer, ingen Anstregelser, Jorden er fed, Solen varm og Hosten altid god, derfor faar ogsaa vi, naar vi benytter Plov og bearbejder Jorden, en vidunderlig rig Afgrøde, en Overflod af Korn, som vore Lader næppe kan rumme. Den Dag, vi faar de nye Maskiner, som jeg er kommen for at bestille hos Eder, vil vi have Brug for hele Flaader af Baade, for at kunne sende Eder det Korn, vi har tilovers ... Efter Oversvømmelsen, naar Vandene falder, dyrker vi Ris. Rismarkerne giver undertiden to Gange Host, derefter kommer Hirse og Jordnødder, og det skal være Korn, naar Driften er kommen i Gang, efter en større Maalestok. Derefter følger udstrakte Bomuldsmarker. Vi dyrker ogsaa Maniok og

Indigo, vi har Haver med Log, Peberplanter, Græskar og Agurker. Jeg taler ikke om, hvad der vokser vildt, om det kostelige Gummitræ, hvorefter vi har en hel Skov, om Smørtæret, Meltræet, Silketræet, der skyder frem hos os som de vilde Rosenbuske her i Landet! Dernæst er vi Kvægopdrættere, vi har Hjorder, der stadig formerer sig, og hvis Tal vi ikke kender. Geder og Faar med lang Uld har vi i Tusindvis. Vore Heste løber frit om i Indelukker, saa store som Eders Byer. Vore Pukkelokser græsser langs Bredden, og i den straalende Solnedgang gaar de ned for at drikke af Nigieren ... Fremfor Alt er vi dog frie Mænd, glade Mennesker, der arbejder i Glæde over Livet uden hæmmende Baand; vi véd med os selv, at vort Værk er stort, skönt og godt, fordi det er et andet Frankrig, et storartet tilkommende Frankrig, vi skaber her!"

De behøvede ikke mere at spørge ham, han talte videre om alt det Store og Skønne, der fyldte hans Sjæl. Han talte om Dienné, den gamle Hovedstad, om Folket, der var kommet fra Ægypten og endnu herskede over Dalen. Han talte om Bammaku, Niamina, Segu og Sansanding, store Landsbyer, der en Gang vil blive store Stæder. Især talte han om det prægtige Tombuktu, der som et lukket Paradis fortonede sig bag Sagnenes Slør med Guld og Elfenben og skønne, letfærdige Kvinder. Det hævede sig som en Sky af uopnaaelige Nydelser hinsides de brændende Sandørkenene. Han sagde, at Tombuktu var Nøglen baade til Sahara og Sudan, Grænsebyen, hvor Livet boblede og udfoldede sig, hvor Ørkenens Kamel bragte Vaaben, Europas Handelsvarer, og det uundværlige Salt, og hvor Nigierens Baade udlossede det kostbare Elfenben, Guld, Strudsfjer, Gummi, Kornvarer, alle den frugtbare Dals Rigdomme. Han sagde, at Tombuktu var Stabelstaden, Hovedstaden og Markedet for Centralafrika, med Dynger af Elfenben og Guld, Sække med Ris, Hirse og Jordnødder, Indigo, Strudsfjer, Metaller, Dadler, Stoffer, Metalvarer, Tobak, og især med Salt, med skinnende Bjergsalt i store Fliser, hidbragte paa Kamelryg fra det frygtelige Taudenni, Saltets Ørkenstad, hvor selve Jordbunden i mange Mils Omkres er Salt, hvor den store Saltmine ligger som Afrikas Midtpunkt, hvor Saltet bruges som Betalingsmiddel i Tuskhandlen.

Endelig gik han over til at fortælle om det forfaldne, fattige Tombuktu, den før saa rige og mægtige Stad, der nu til Dags ser ud som en Ruin og af Frygt for Røvere skjuler sine faa tiloversblevne Skatte bag sine faldefærdige Mure, men som i en nær Fremtid igen vil blive Ærens og Lykkens Sæde og kongeligt hævde sin Plads mellem Sudans rige Kornkammer og Sahara, Vejen til Evropa, naar Frankrig faar aabnet denne Vej, forbundet det ny Riges Provinser indbyrdes, og stiftet dette andet, uendelige Frankrig, ved Siden af hvilket det gamle Fædreland kun vil være en Smule tænkende Hjerne, den Hjerne, der styrer det Hele.

„Det er Drømmen,“ udbrod han, „det er dette Kæmpeværk, som Fremtiden skal virkeliggøre! Vort Algier, forbundet med Tombuktu ved Sahara, elektriske Lokomotiver, som fører hele det gamle Evropa gennem det uendelige Sand! Tombuktu forbundet med Senegal ved Dampbaade paa Nigeren, ved Jernbaner, der overalt gennemskærer det uhyre Rige! Det nye, umaadelige Frankrig, forbundet med det gamle Moderland ved den vidunderlige Udvikling af Kysthandelen, og rede til at modtage de hundrede Millioner Indbyggere, som en Gang skal vokse frem dér! ... Den Slags Ting sker ganske vist ikke i en Haandevending. Den transsahariske Jernbane er endnu ikke bygget, der er her lange Orkenstrækninger, som intet Aktieselskab finder sig fristet til at udnytte, og for Hovedstaden faar Lyst til at sætte sine Penge heri, maa man opdage Miner, begynde paa Opdyrkningen, se Velstanden brede sig, se Udforsken vokse. Og saa kommer endelig Spørgsmaalet om de indfødte Folkeslag; for Storstedelen bestaar de af skikkelige Negre; men nogle er vilde, tyvagtige, grusomme, fanatiske Muhamedanere, og gør derved vor Erobring meget vanskelig. Saalange Problemet Islam ikke er løst, vil det stadig volde os de største Vanskeligheder. Kun Livet, lange Aars Liv kan skabe et nyt Folk og afpasse det efter en ny Jord, sammensmelte de forskellige Elementer, lægge Tilværelsen til Rette og bringe Overensstemmelse mellem Kræfterne og Geniet — men man har Lov at haabe! Et nyt Frankrig vokser allerede frem i det Fjerne, et ubegrænset Rige; det trænger til vort Blod, og vi maa ofre os, for at det kan blive befolket.

og for at det maa kunne fravriste Jorden dens uberegnelige Rigdomme, for at det kan blive større, stærkere og mægtigere end noget andet Rige i Verden!"

Fuld af Begejstring, skælvende ved Tanken om sin fjerne Drøm, der nu endelig havde faaet Form, stod Benjamin dér med taarefyldte Øjne. Ak, hvilken hellig, ædel Tilværelse! Her var det Værk, det Maal, han hidtil kun forvirret havde drømt om. Han spurgte videre:

„Er der mange franske Kolonistfamilier dernede?"

Dominikus gav sig til at le højt:

„Nej, der er ganske vist nogle Kolonister i de gamle, senegalske Besiddelser; men inde i Nigerdalen, paa den anden Side Dienné, tror jeg nok, vi er de eneste. Vi er Fortroppen, der lader staa til og vover alt for sin Tro og sit Haab. Og det er der noget Fortjenstfuldt i, thi for forstandige Folk ser det ud, som handlede vi stik imod al sund Fornuft. Kan du tænke dig en fransk Familie bosat midt imellem de Vilde, uden anden Beskyttelse end et lille Fort i Nærheden, hvor en hvid Officer kommanderer over en halv Snes indfødte Soldater, og hvor de selv af og til maa gribe til Vaaben, medens de opdyrker deres Avlsgaard midt i et Land, som en eller anden fanatisk Stammehøvding naar som helst kan rejse imod dem. Det er saa taabeligt, at Verden maa forarges, og det er det, der fryder vor Sjæl, gør os saa glade, saa fornøjede, saa sejrssæle. Vi aabner Vejen, vi giver Eksemplet. Vi bringer vort gode gamle Frankrig med derned; vi har af jomfruelig Grund opdyrket ubegrænsede Marker, som skal blive til en Provins, vi har grundlagt en Landsby, der om hundrede Aar skal være en stor By. I Kolonierne findes ingen frugtbarere Slægt end den franske, skønt den synes at være bleven gold paa den gamle Grund. Og vi vil myldre frem, vi vil opfylde Verden! ... Kom derfor, kom alle; siden her ikke er Plads til Eder, siden I mangler Luft paa Eders alt for snævre Marker, i Eders overhedede, forgiftede Byer. Dér nede er Plads til Alle, der er ny Jord, frisk Luft, som ingen har indaandet, et Hverv at udføre, som vil gøre Eder alle til Helte, til kraftige Mænd, der er lykkelige ved Livet. Kom med mig, jeg tager gerne baade Mænd og Kvinder med, og I skal udskære Eder nye Provinser, og I skal

grundlægge andre Byer og bidrage Eders til det store, uendelige Frankrigs fremtidige Almagt!"

Han lo saa muntert, han var saa smuk, saa modig, saa kraftig, at Alle endnu en Gang tiljublede ham deres Bifald. De fulgte ham sikkert ikke, thi Alle havde de deres Reder byggede, og alle disse unge Mennesker havde for faste Rødder ved den gamle Jord, selv om den gamle Helteaand var slumret ind. Men hvilken vidunderlig Historie var det ikke, de smaa og de store Børn her hørte. Alt var som et dejligt Eventyr, der henrev dem, og sikkert maatte vække Trangen hos dem til ærefulde Bedrifter! Det Ukendtes Sæd var udkastet, den vilde skyde op til en eventyrlig, mægtig Høst.

Benjamin var den Eneste, der raabte: „Ja, ja, jeg vil leve ... tag mig med ... tag mig med,“ men hans Ord tabte sig i Begejstringen.

Til Slutning sagde Dominikus:

„Bedstefader, jeg har endnu ikke meddelt dig, at Fader har kaldt vor Gaard dernede op efter Godset her ... Ofte fortæller han os, hvordan du lagde Grunden til Chantebled, med dristigt Fremsyn, medens Alle spottede, trak paa Skuldrene og erklærede dig for gal. Og dér nede møder den samme Spot, den samme medlidende Foragt min Fader, thi Alle venter, at den gode Niger en Dag tager vor Landsby, hvis ikke en Bande Negre slaar os ihjel og æder os forinden ... Aa, jeg er ganske rolig; vi vil sejre, som du har sejret, fordi dristigt vovet halvt er vundet! Dérnede vil opstaa et andet Rige for Familien Froment, et andet Chantebled, uendeligt stort, for hvilket du og Bedstemoder vil staa som Forfædrene, de fjerne Patriarker, der æres som Guder ... Jeg drikker din Skaal, Bedstefader, jeg drikke din Skaal, Bedstemoder, i Fremtidfolkets Navn, der vil skyde kraftigt op, under Tropernes brændende Sol.“

Mathaus havde rejst sig og sagde, dybt bevæget, men med stærk Stemme:

„Din Skaal, min Dreng, en Skaal for min Søn Nicolaj og hans Kone Lisbeth og for alle dem, der skylder deres Kærlighed Livet. En Skaal for alle deres Efterkommere i mange Slægtled!“

Mariane havde ogsaa rejst sig, og hun sagde nu:

„En Skaal for Eders Hustruer og Døtre, for Eders Ægtefæller og Modre! En Skaal for alle dem, der vil elske, føde Børn og skabe Liv til den størst mulige Lykke!“

Saa var Gildet færdigt, man rejste sig fra Bordet, hele Familien spredtes paa Græsplænen. Omkring Mathæus og Mariane strømmede Børnene sammen, det var, som en sidste Triumf. Det var den sejrriege Frugtbarheds Bolge, hele dette lille Folk, der var født af deres Skød, der strømmede mod dem med sin Glæde og overvældede dem med sin Kærlighed. Tyve Arme straktes imod dem, mørke og lyse Hoveder vilde kysse, og gamle, som de var, i den guddommelige, barnlige Tilstand, de nu atter gik ind i, kendte de ikke altid Børnene fra hinanden. De tog fejl, forvekslede Navne, tog den Ene for den Anden. Man lo og rettede dem og opfriskede deres Hukommelse; de lo med og morede sig over deres Fejltagelser.

Det gjorde ikke noget, de ikke kendte dem fra hinanden, det var jo allesammen deres Børn. Saa var der frugtsommelige Hustruer, Børnebørn og Børnebørnsbørn, som de kaldte paa, som de ogsaa vilde kysse, for at bringe Lykke til Børnene, der skulde fødes, til deres Børns Børn i det Uendelige, en Slægt, der stadig skulde vokse og formere sig til sene Tider. Saa var der Mødrene, der ammede, hvis spæde Børn havde sovet nok saa fornuftigt under Maaltidet, og som nu, da de vaagnede, skreg af Sult; de maatte have deres Del af Festen, og Mødrene satte sig ned under Træerne og gav dem Bryst, medens de i stolt Moderglæde snakkede muntert sammen. Det var Kvindens kongelige Skønhed som Hustru og Moder, det var Frugtbarhedens afgørende Sejr over den livdræbende Jomfruelighed. Tidens Sæder bør forandres saavel som dens Opfattelse af det sædelige Ideal og Skønheden, og Moderen med sit Barn ved Brystet skal staa som et op-højet Sindbillede paa den genfødte Verdens sejrriege Skønhed! Altid vil ny Sæd avle ny Høst, altid vil Solen stige op over Horisonten, og Mælken vil risle fra Moderens Barn, som den levende Menneskeheds evige Kilde. Denne Strøm af Modernælk vil bære Livet gennem Verdens Aarer, vil bringe dem til at svulme og strømme over i utalte Aarhundreder!

Jo mere Liv, jo mere Lykke! Det er, hvad Troen

kræver af Livet, Haabet af sit retfærdige og gode Værk. Den sejrige Frugtbarhed forbliver den Kraft, om hvilken der ikke kan strides, den højeste Magt, der alene skaber Fremtiden. Den er den store Revolutions-Mand, der arbejder evigt for Fremskridtet, den er al Civilisations Kilde, thi den skaber paany en Hær af utallige Forkæmpere, den sender i Aarenes Løb Milliarder af fattige, sultne, oprørske Mennesker ud til Erobring af Sandhed og Ret. Ethvert Fremskridt i Historien er udført af Mængden, der har sat Menneskeheden i Bevægelse. Fremtiden, som Fortiden, vil blive erobret af de myldrende Masser, paa deres Jagt efter Lykken.

Den Velgerning, der ventes af vor Tidsalder, skal være Opnaaelsen af økonomisk Lighed, saaledes som den politiske Lighed allerede er naaet: den rette Fordeling af Rigdommen skal i Fremtiden blive mulig, og Arbejdets Nødvendighed vil vise sig i sin Straaleglans. Thi det er ikke sandt, at Arbejdet paalagdes Mennesket som en Straf for Synden; det er tværtimod en Ære, et Adelsmærke, det kosteligste af alle Goder, Glæden, Sundheden, Styrken, selve Sjælen i denne Verden, der altid er i Arbejde, altid er i Færd med at skabe Fremtiden. Det er Arbejde at bringe et Barn til Verden, det er Arbejde at leve Livet normalt uden taabelig Fordærvelse, det er, som selve Rytmen i det store, daglige Arbejde, der bærer Verden frem mod dens evige Skæbne. Og Noden, denne modbydelige, sociale Forbrydelse, vil forsvinde, naar Arbejdet saaledes sejrer, naar Enhver faar sin lovlige Del af Pligter og Rettigheder ved Arbejdets almene Uddelelse.

Lad kun Bornene vokse frem, de vil kun virke med til den almindelige Rigdom, forøge den menneskelige Kapital, de frie og lykkelige Eksistenser; aldrig mer skal de fattige Born knægtes, slagtes og skændes til Fordel for de rige Børns Egenkærlighed. Det er atter Livet, der skal sejre, Livet, der skal genfodes, æres og elskes, denne Livets Religion, der saa længe har været knust under Klerikalismens tunge Aag, som Folkene allerede to Gange, i det femtende og i det attende Aarhundrede, voldsomt har prøvet at ryste af, for hvilket de nu endelig i en nær Fremtid skal befries, naar den frugtbare Jord og den

frugtbare Kvinde igen bliver dyrket som Almagten og den højeste Skønhed.

I denne sene Time, i denne straalende Aften, herskede Mathæus og Mariane gennem deres talrige Afkom. En beundringsværdig Heltedaa'd havde bragt dem dette Rige. De endte deres Liv som Helte, som ærefrygtindgydende Oldinge, fordi de havde bragt mange Børn til Verden, skabt mange Liv og mange Værker. Under Kamp og Arbejde, Sorg og Taarer! Med den høje Alder var Freden kommen, den store, smilende Fred, der hviler paa gode, fuldendte Gerninger, og den gode Vished om den nære Sovn, medens deres Børn og deres Børns Børn omkring dem paany begyndte Kampen, arbejdede og led, levede deres Liv. I deres Heltestorhed fandtes ogsaa den glødende Kærlighed, den guddommelige Attraa, der skaber og opretholder Verden! De var som det hellige Tempel, Guden aldrig forlod: de havde elsket hinanden med den uudslukkelige Ild, der altid undfanger nyt Liv og befolker Verdener! Deres uvisnelige Skønhed under de hvide Haar kom fra det Lys, der straalende i deres Øjne, fra den Evne til at elske, som Alderen ikke havde kunnet slukke. Ganske vist havde de, som de undertiden spøgende sagde, overskredet alle Grænser, forarget deres Naboer, og forvirret de gængse Begreber om Sæd og Skik ved aldrig i Forvejen at tænke over, at de satte Børn i Verden, men naar Alt kom til Alt, havde de saa ikke haft Ret? Deres Børn havde hver især sørget for deres eget Underhold! Og det er godt at høste for meget, naar Landets Kornkammer er tomt. Der kunde behøves megen saadan Ubetænksomhed for at bekæmpe Andres selviske Forsigtighed i den store Dyrtids Aar! Det er det gode Borger-Eksempel, der styrker Slægten og frelser Fædrelandet under almindelig Svækkelse, det er en skønne Daarskab, ødselt, sundt og glad at øse ud med fulde Hænder.

Livet fordrede en sidste Heltedaa'd af Mathæus og Mariane. En Maaned senere, da Dominikus skulde rejse hjem til Sudan, fortalte Benjamin dem en Aften sit lidenskabelige Ønske, sin uimodstaaelige Længsel efter den ukendte, fjerne Slette, der drog ham.

„Elskede Fader, elskede Moder, lad mig rejse med Dominikus. Jeg har kæmpet længe, og jeg er selv forfærdet

over, at jeg kan forlade Eder i Eders høje Alder, men jeg lider for meget, min Sjæl sprænges, den er fyldt af Uendeligheden, og jeg dør i skændig Ørkesløshed, hvis jeg ikke kommer af Sted.“

De hørte paa ham med knuste Hjerter. Hans Ord overraskede dem ikke, de havde anet, at dette maatte komme! De skælvede, de følte godt, at de ikke kunde sige nej; de følte, at de gjorde Uret ved at beholde dette sidste Barn i Hjemmets Rede, efter at de andre var fløjne bort! Ak, det umættelige Liv, som ikke tillod dem nu i deres Alderdom at ruge over deres Eget, som fordrede denne sidste, kære Skat, den, de havde gemt saa omhyggeligt, og som de i deres Egenkærlighed havde drømt om først at skilles fra ved Gravens Rand!

Længe tav de, saa svarede Mathæus endelig langsomt:

„Mit Barn, jeg kan ikke holde dig tilbage. Gaa, hvorhen Livet kalder dig! Hvis jeg vidste, jeg skulde dø iaften, vilde jeg bede dig vente til imorgen.“

Mariane sagde blidt:

„Hvorfor dør vi ikke straks? ... Vi havde da undgaaet denne sidste Lidelse, og du havde kunnet tage Erintringen om os med dig.“

Paany stod den stille Kirkegaard i Janville for deres Blik, den fredelige Have, hvor allerede saa mange af deres Kære sov, hvor de snart selv skulde sove ved deres Side. Denne Tanke havde intet bedrøveligt ved sig: de haabede, de skulde lægges til Hvile dér samtidigt, thi de kunde ikke tænke sig Livet uden hinanden. Vilde de desuagtet ikke vedblive at leve, at leve gennem deres Born, altid forenede, udødelige i deres Efterkommere?

„Elskede Fader, elskede Moder.“ sagde Benjamin, „det er mig, der maa dø, hvis jeg ikke rejser. Vente paa Eders Død! Store Gud, det var jo det samme som at ønske den. I maa leve længe endnu, og jeg vil leve som I.“

Paany tav de, saa sagde Mathæus og Mariane:

„Rejs, mit Barn. Det er rigtigt, man skal leve.“

Hvor var det ikke hjerteskrænende smerteligt paa Afskedens Dag at rive sig løs fra den sidste, de havde igen, at give Livet denne sidste Gave. Det var Nicolajs Af-

rejse om igen. Aldrig mere skulde de se Barnet, der fløj bort som Trækfuglen, reven med af Vinden, for at befrugte ukendte, fjerne Egne hinsides Landets Grænser.

„Aldrig mere!“ raabte Mathæus med Taarer.

Og Mariane gentog, rystet af Hulken :

„Aldrig mere, aldrig mere!“

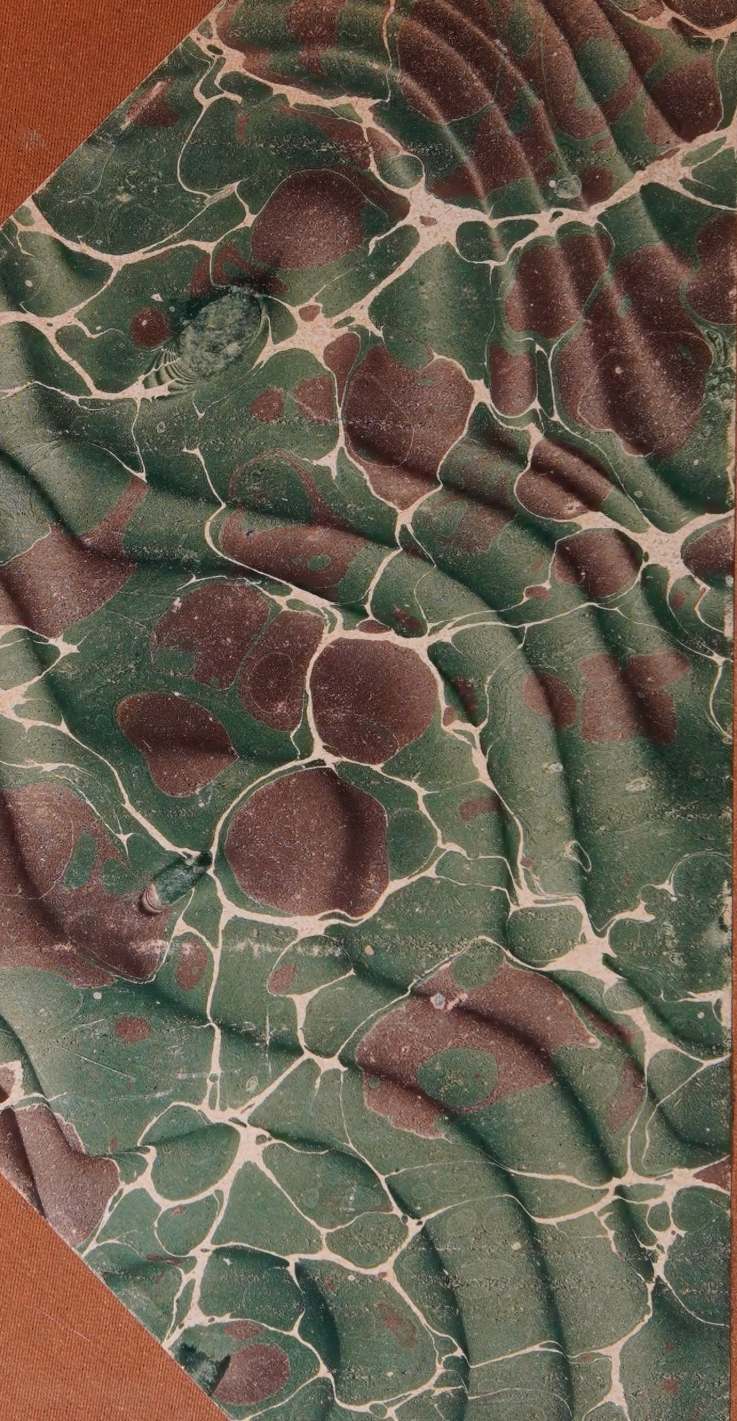
Nu var det ikke længere Familien, der forøgedes, Fædrelandet, der genoprejstes, Frankrig, der atter blev befolket til Fremtidens Kampe, det var Menneskeheden, der udvidedes, Orkener, der opdyrkedes, hele Jorden, der blev befolket. Efter Fædrelandet kom nu Jorden. Efter Familien Folket, hele Menneskeheden. Og med hvilken høj Flugt tog de ikke Verden i Besiddelse, hvor aabnede den ikke pludselig sine Vidder for dem ! Al Havets Friskhed, alle ukendte Fastlandes Dufte slog imod dem som et kæmpe-mæssigt Aandepust, som en Luftning fra de store Højder. Paa de faa opdyrkede Steder paa Jordkloden findes der nu næppe femten Hundrede Millioner Sjæle ; hvilken Ynk, naar man tænker paa, at den burde ernære ti Gange saa mange, naar den laa aaben for Alles Arbejde. Hvilken Smaalighed at ville indsnævre den levende Menneskehed til det nuværende Tal, ved kun at tilstede Ombytninger blandt Folkene, saa at Hovedstæderne gaar under, som Babylon, Ninive og Memphis er døde, medens andre Verdensdronninger kommer i deres Sted, fødes og blomstrer med ny Civilisation, uden at Antallet af Sjæle forøges. Paa den Maade gaar jo Døden af med Sejren ; thi intet bliver staaende, hvad der ikke tager til, tager af og forsvinder. Livet er den stigende Flod, hvis Bølge hver Dag fortsætter Skabelsen, fuldender Lykkens Værk, naar Tidernes Fylde er der. Folkeslagenes Ebbe og Flod er kun Perioder i Vandringen fremad ; de store, lysende Aarhundreder, der efterfølges af mørke Tider, betegner som disse kun Trin paa Vejen. Altid fremad til nye Erobringer, til nyt Liv !

Det ser ud, som om Frugtbarhed skaber Civilisation, og som om Civilisation indskrænker Frugtbarheden. Ligevægten vil opstaa, naar Jorden bliver helt befolket, opdyrket og opfylder sin Bestemmelse i fuldt Maal, da vil den guddommelige Drøm blive til Virkelighed, Familien bliver et helt Folk, Folket selve Menneskeheden : et eneste Bro-

derfolk, som gør Alverden til et Fredens, Sandhedens og Retfærdighedens Hjem! Den evige Frugtbarhed stiger bestandig, som en mægtig Ager breder den sig over de øde Ørknér, formerer Menneskeheden i de kommende Aarhundreder, saa at Livet omsider bliver den altstyrende Magt i Tid og Rum!

Da Benjamin var rejst bort til det fjerne Land med Dominikus, genfandt Mariane og Mathæus atter Fred og Glæde ved Synet af deres store Værk. De sad alene tilbage, lykkelige over at have givet alt, hvad de kunde give. Deres Farvel til den sidste Søn blev en frydefuld Hilsen, som de sendte til dem, der førte Slægten ud over den fjerne Synskres. Med smilende Ansigter sad de snart hundredaarige Gamlinge i Sejrsglans og skuede ud over deres talløse Efterkommeres Skare. Fra Frankrigs gamle Jord drog den til Afrikas endeløse Sletter og skabte et nyt, jomfrueligt Fædreland. Efter at have erobret et Stykke foragtet Jord, gik Slægten videre til et nyt Chantebled, som skulde blive et mægtigt Kongerige, hvor Livet skulde vinde nye Sejre ved Frugtbarhedens store, evige, uovervindelige Magt!

W9-COM-481

